

och barnavårdsstationer, i regel förlagda till tjänsteläkarnas mottagningslokaler och med distriktssköterska eller distriktsbarnmorska som biträde. Denna verksamhet avses kompletterad med en allmän upplysningsverksamhet under ledning av medicinalstyrelsen och de lokala huvudmännen.

Statsbidrag utgår med *dels* ett engångsbelopp till inredning och utrustning av lokaler för mödra- och barnavårdscentraler intill hälften av den verkliga kostnaden, dock högst 1,000 kronor för varje central, *dels ock* med ett årligt belopp till arvoden åt läkare, sjuksköterskor och barnmorskor, vilka sysselsätts i verksamheten, ävensom till resekostnader för hembesök avseende spädbarn å landsbygden. Bidraget till arvoden utgår för läkare med högst 2,000 kronor, för sjuksköterskor och barnmorskor vid central med högst 1,000 kronor jämte ålderstillägg samt för distriktsbarnmorska, som med tillstånd av medicinalstyrelsen deltagar i förebyggande barnavård, med 300 kronor. Resebidraget utgår med högst 70 procent av sammanlagda resekostnaden inom respektive landstingsområde. Några grunder för bidrag till den allmänna upplysningsverksamheten hava icke fastställts.

Bidragen utbetalas av medicinalstyrelsen. Bidrag till inredning och utrustning utbetalas icke, förrän centralen blivit vederbörligen avsynad och godkänd. Bidragen till årskostnaderna utbetalas helårsvis i efterskott.

Med hänsyn bland annat till sistnämnda bestämmelser har anslag för ifrågasvarande ändamål icke ansetts erforderligt under innevarande budgetår.

I skrivelse den 28 augusti 1937 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för berörda ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid erinrat om de i propositionen nr 39 till 1937 års riksdag framlagda beräkningarna, enligt vilka engångskostnaderna uppskattats till sammanlagt 115,000 kronor, att fördelas med omkring 30,000 kronor å det första året och 17,000 kronor å ett vart av följande fem år. Årskostnaderna beräknades i propositionen för första verksamhetsåret uppgå till 120,000 kronor, varav 85,000 kronor för arvoden åt personalen och 35,000 kronor för upplysningsverksamhet. Av sistnämnda belopp har styrelsen avsett 18,500 kronor till demonstrationskurser i barnavård, anordnade av socialmedicinska sektionen inom svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet samt 8,000 kronor till utgivande av lämpliga skrifter, anvisningar och råd. Återstående belopp har styrelsen avsett för upptagande och förevisande av kortfilm m. m. För resebidrag till hembesök hos spädbarn har något belopp icke beräknats under första verksamhetsåret.

I enlighet härmed har styrelsen hemställt om anvisande av (30,000 + 85,000 + 35,000) 150,000 kronor för nästa budgetår.

Beträffande de sålunda framlagda beräkningarna, vilka i huvudsak godtagits av riksdagen vid behandlingen av förenämnda proposition, har jag intet annat att erinra än att de för centralernas inredning och utrustning samt upplysningsverksamhetens bedrivande angivna beloppen torde böra maximeras. I enlighet härmed skulle ifrågavarande anslag för nästa budgetår beräknas på följande sätt:

Departements-
chefen.

Bidrag till inredning och utrustning av centraler, <i>högst</i>	kronor	30,000
Bidrag till arvoden åt läkare och sköterskor m. fl., <i>förslagsvis</i>	»	85,000
Bidrag till upplysningsverksamhet, <i>högst</i>	»	35,000
Summa kronor		150,000

Under åberopande härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till förebyggande mödra- och barnavård* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av... kronor 150,000

[150.] 66. **Fortbildningskurser i barnavård, reservationsanslag.** Vid den omorganisation av barnmorskeväsendet, som beslöts av 1937 års riksdag (prop. nr 39, rd. skriv. nr 308), förutsattes bland annat, att nuvarande distrikts- och reservbarnmorskor skulle, i den mån de vore därför lämpade, under en övergångstid beredas sysselsättning jämväl i s. k. förebyggande barnavård, ett vårdområde som eljest principiellt skulle tillhöra distrikts-sköterskans arbetsfält. Det beräknades, att i runt tal omkring 200 dylika barnmorskor skulle komma att tagas i anspråk för denna verksamhet. I syfte att bereda dessa tillfälle att i möjligaste mån förvärva tillfredsställande utbildning för sagda barnavårdsarbete förutsattes tillika, att särskilda kompletteringskurser skulle anordnas genom medicinalstyrelsens försorg. Styrelsen skulle därvid bland annat verkställa undersökning, i vilken utsträckning de nuvarande distrikts- och reservbarnmorskorna vore lämpliga och villiga att underkasta sig en dylik fortsatt utbildning, samt utarbeta planer och kostnadsberäkningar för kursutbildningen. Det betonades ock, att man finge räkna med att stipendieunderstöd och måhända i viss utsträckning även avlöning skulle utgå till kursdeltagarna. Kursverksamheten beräknades kunna taga sin början under senare halvåret 1938.

På sätt jag under föregående punkt erinrat må till distriktsbarnmorska, som med tillstånd av medicinalstyrelsen deltagar i förebyggande barnavård, utgå ersättning av statsmedel med högst 300 kronor för år.

I skrivelse den 18 september 1937 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om medel till ifrågavarande kursverksamhet.

Styrelsen, som i ärendet samrått med överläraren vid barnmorskeläroanstalten i Stockholm och genom denne underhandlat med överläkarna vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn i Stockholm och Göteborgs barnsjukhus, föreslår, att två fortbildningskurser per år anordnas vid vardera av sistnämnda två sjukhus. Varje kurs skulle omfatta tre månaders tjänstgöring vid respektive sjukhus och samtidigt 20 timmars teoretisk undervisning dels i spädbarnsvård och dels i social barnavård. I varje kurs skulle deltaga 10 barnmorskor. Under ett år skulle alltså 40 barnmorskor hinna komplettera sina kunskaper i barnavård.

Kostnaderna för lärararvoden uppskattar styrelsen till 500 kronor per kurs, beräknat efter 25 kronor per föreläsningstimme, eller alltså 2,000 kronor för

samtliga fyra kurser. Härutöver beräknar styrelsen dels ett belopp av 500 kronor för år till expenser, dels ock ett belopp av 5,000 kronor för år till stipendier, avsedda att utgå med 40 kronor per månad och kursdeltagare. Styrelsen har därvid förutsatt, att kursdeltagarna skola erhålla fri bostad och kost å vederbörande sjukhus. Den sammanlagda årskostnaden för kursverksamheten skulle alltså enligt styrelsens kalkyler uppgå till (2,000 + 500 + 5,000) 7,500 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen hemställt om ett anslag å nämnda belopp.

Styrelsens förslag anser jag mig kunna i allt väsentligt biträda. Då emellertid förvärvandet av ifrågavarande utbildning förutsatts medföra ökade inkomster för vederbörande barnmorskor, synas de föreslagna stipendierna kunna begränsas till 100 kronor per kurs och deltagare. Utgifterna för stipendierna skulle därmed nedgå till (40 × 100) 4,000 kronor, vadan anslaget skulle behöva uppföras med (2,000 + 500 + 4,000) 6,500 kronor.

För användningen av anslaget, som bör erhålla reservationsanslags natur, torde Kungl. Maj:t få meddela närmare bestämmelser.

Under återopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortbildningskurser i barnavård* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 6,500

Departements-
chefen.

[151.] 67. **Bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	10,000	8,192
1937/1938	10,000	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	8,200	—

[Kungörelse den 29 maj 1936 (nr 297) angående stipendier för deltagande i kurs i social barnavård, anordnad av centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor.]

Enligt det reglemente för centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor, som av Kungl. Maj:t fastställes den 29 maj 1936, har centralskolan till uppgift att meddela specialutbildning för sjuksköterskor i barnsjukvård och barnavård. Närmaste inseendet över och ledningen av skolan tillkommer en för ändamålet tillsatt styrelse med säte i Stockholm. Överinseendet över skolan utövas av medicinalstyrelsen. Utbildningen vid skolan omfattar dels en ettårig kurs i barnsjukvård och barnavård i samband med tjänstgöring å barnsjukhus, dels ock såsom påbyggnad härå en tre månaders kurs i social barnavård i samband med tjänstgöring å olika anstalter för socialt barnavårdsarbete.

Kostnaderna för den förra kursen bestridas på samma sätt som annan sjuksköterskeutbildning vid av staten godkända sjuksköterskeskolor, under det kostnaderna för den senare kursen — för undervisningen samt för stipendier till behövande elever — bäras av staten. Enligt kungörelsen nr 297/1936 må

medellös eller mindre bemedlad sjuksköterska, som av centralskolans styrelse antagits till elev vid sistnämnda kurs, av styrelsen kunna tilldelas stipendium å högst 300 kronor, för hel kurs räknat, till bestridande av hennes kostnader för beivrandet av kursen.

Den 23 april 1937 har Kungl. Maj:t medgivit, att av anslaget för innevarande budgetår finge, under förutsättning att vid skolan under budgetåret anordnades en kurs i social barnavård, tagas i anspråk högst följande belopp, nämligen till arvode åt föreståndarinna samt lektionsarvoden 3,500 kronor, till expenser 500 kronor och till stipendier 6,000 kronor.

I skrivelse den 26 augusti 1937 har *medicinalstyrelsen*, såväl med hänsyn till behovet av att erhålla ytterligare ett antal specialutbildade barnsjuksköterskor som till det för staten ekonomiskt fördelaktiga i att största möjliga antal elever deltog i en dylik kurs, ansett hithörande kostnader böra för budgetåret 1938/1939 beräknas till samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår. Enär emellertid antalet obemedlade eller mindre bemedlade elever, som deltagit i den under budgetåret 1936/1937 anordnade kursen, något understigit det beräknade, hade en behållning av omkring 1,800 kronor uppstått å anslaget för nämnda budgetår. Det för nästa budgetår erforderliga anslaget kunde enligt *medicinalstyrelsens* uppfattning därför begränsas till (10,000 — 1,800) 8,200 kronor.

Departements-
chefen.

Under hänvisning till vad *medicinalstyrelsen* sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 8,200

[152.] 68. **Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	2,500	2,500
1937/1938	2,500	—
1938/1939 (förslag)	2,500	—

Ifrågavarande kurser, som anordnas av svensk sjuksköterskeförening, utgöra en påbyggnad å den utbildning, som meddelas vid de av staten godkända sjuksköterskeskolorna, och hava under senare år i allmänhet haft en längd av 3½ månader. Som villkor för statsbidraget gäller, att minst tio elever, som därav äro i behov, skola befrias från erläggande av kursavgift samt att undervisningen vid kursen skall stå under *medicinalstyrelsens* överinseende och bedrivas enligt en av *medicinalstyrelsen* godkänd plan.

I skrivelse den 17 juni 1937 har *svensk sjuksköterskeförening* gjort framställning om statsbidrag till ifrågavarande verksamhet under nästa budgetår. Föreningen har därvid anfört i huvudsak följande.

För budgetåren 1936/1937 samt 1937/1938 hade svensk sjuksköterskeförening erhållit statsbidrag med 2,500 kronor för anordnandet av en fortsätt-

ningskurs om året för de sjuksköterskor, som skulle ägna sig åt pedagogisk och administrativ verksamhet. Under dessa kurser meddelades undervisning i pedagogik, psykologi och etik, författningar rörande hälso- och sjukvård, barnavård och fattigvård, socialförsäkring, varukännedom och näringslära, sjukhusadministration och mötesteknik m. m. 1937 års kurs, som skulle hållas under hösten samma år, omfattade 322 teoretiska timmar, besök vid olika anstalter med åtföljande demonstration samt en veckas hospitering hos husmoder eller instruktionssköterska. Till denna kurs hade antagits 25 aktiva och 2 passiva deltagare. Enär kursen vore baserad på elevs aktiva deltagande — med t. ex. 3 övningslektioner per deltagare — ansåge sig föreningen icke kunna med fördel antaga ett större antal deltagare. Ansökningarna ökades emellertid för varje år, och många måste för tillfället avvisas, om vilka man visste, att de skulle haft god hjälp av kursen för sina nuvarande arbetsuppgifter.

Även å andra specialområden inom sjukvården föreläge stort behov av påbyggnadskurser. Så hade föreningen våren 1937 på begäran anordnat en särskild kurs för laboratoriesköterskor, i vilken 22 sköterskor från landets alla delar deltagit. Omkostnaderna för denna kurs, vilka uppgått till 3,586 kronor, hade helt och hållet bestritts med kursavgifter samt föreningens medel. Från flera håll hade begäran framförts, att en dylik kurs måtte ånyo anordnas.

Föreningen ansåge emellertid, att för närvarande anordnandet av en ytterligare fortsättningskurs för administrativ och pedagogisk verksamhet vore mest angeläget, varför en dylik planerades äga rum även våren 1938. Omkostnaderna för fortsättningskursen hösten 1936 hade uppgått till 5,149 kronor och bestritts med statsbidrag, kursavgifter samt föreningens medel. Förutom att det bleve betydligt mer ekonomiskt betungande för föreningen att anordna ytterligare en sådan fortsättningskurs, vore det behjärtansvärt, om ett större antal kursdeltagare helt kunde befrias från kursavgift. Utgifterna för och uppehåll under kursen beräknades i genomsnitt till cirka 700 kronor per deltagare. Härtill komme, att alltjämt mången elev under kursen ej uppbure lön från sin anställning.

Under åberopande härav har föreningen hemställt om statsbidrag med 5,000 kronor för anordnande av fortsättningskurser under nästa budgetår.

Medicinalstyrelsen har i utlåtande den 25 augusti 1937 tillstyrkt framställningen under framhållande, att föreningens kursverksamhet vore betydelsefull för sjukvården i allmänhet samt att motsvarande verksamhet inom andra därmed jämförliga områden bekostades eller understöddes av staten.

Svensk sjuksköterskeförening har för nästa budgetår upprepat tidigare framställningar om förhöjt statsbidrag till sina fortsättningskurser. Tillräckliga skäl synas mig emellertid icke hava förebragts för ett frångående av principen, att statsbidraget bör begränsas till ungefär halva kostnaden för den kursverksamhet, vartill föreningen hittills åtnjutit understöd, helst som det stora flertalet av kursdeltagarna ägt under kursen uppbära lön, helt eller delvis, från innehavande anställning. Bidraget torde sålunda för nästa budgetår böra utgå med samma belopp och på samma villkor som för innevarande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett anslag av kronor 2,500

[153.] 69. **Stipendier till elever vid av staten godkända sjuksköterskeskolor, reservationsanslag.** I skrivelse den 12 april 1937 har *sjukhusdirektionen i Göteborg* gjort framställning om statsbidrag till Sahlgrenska sjukhusets sjuksköterskeskola för att i form av stipendier tillfalla inträdessökande, vilka av skolans ledning föreslagits till antagande såsom elev men saknade medel till bestridande av sina kostnader för beivrande av kursen vid skolan.

Direktionen har därvid åberopat en av sjukhusdirektören upprättad promemoria, vari bland annat anföres följande.

Erfarenheterna under de sistförflutna åren hade visat, att Sahlgrenska sjukhusets sköterskeskola haft svårigheter att erhålla tillräckligt antal elever med fullgoda förutsättningar för yrket. Orsaken därtill syntes till stor del vara att söka i det förhållandet, att många, vilkas håg stode till sjuksköterskekallet, icke kunnat anskaffa erforderliga medel för inträde i av staten godkänd sjuksköterskeskola. Avgiften till sköterskeskolan vid Sahlgrenska sjukhuset utginge med 500 kronor, varjämte elev hade att vidkännas kostnader för nödig utrustning till ett belopp av lägst omkring 265 kronor. Vidare tillkomme utgifter för nödiga läroböcker vid kursens början med 30 kronor.

Då staten i stor utsträckning understödde andra utbildningsanstalter, bland annat de med sjuksköterskeskolorna närbesläktade barumorskeläroanstalterna, vid vilka undervisning meddelades helt på statens bekostnad och varest vissa mindre bemedlade elever av staten kunde erhålla s. k. understöd under en tid av högst ett år, syntes det rimligt, att staten genom att lämna mindre bemedlade sjuksköterskeaspiranter pekuniär hjälp bidroge till detta slag av yrkesutbildning.

Medicinalstyrelsen har den 25 augusti 1937 avgivit utlåtande över framställningen samt därvid i huvudsak yttrat följande.

Styrelsen ville för sin del vitsorda, att det föreläge ett behov av stipendier för eleverna vid Sahlgrenska sjukhusets sjuksköterskeskola, men ansåge sig samtidigt böra framhålla, att ett dylikt behov syntes föreligga icke blott vid sagda skola utan i större eller mindre utsträckning vid samtliga av staten godkända sjuksköterskeskolor. Enligt vad medicinalstyrelsen hade sig bekant, vore nämligen de stipendiemedel, som vid var och en av dessa skolor stode eleverna till buds, mycket begränsade. Medicinalstyrelsen kunde därför endast biträda framställningen i den form, att de penningmedel, vilka kunde komma att användas till dessa stipendier, bleve tillgängliga för behövande elever vid samtliga av staten godkända sjuksköterskeskolor.

Vad stipendiernas storlek beträffade, syntes i betraktande därav, att dessa skolors elever under sin utbildningstid åtnjöte vissa förmåner, som icke stode elever i andra yrkesskolor till buds, ett belopp av 400 kronor vara tillfyllest. Stipendier med enahanda belopp utginge för närvarande till å statens sinnessjukhus anställda sköterskor, vilka önskade komplettera sina kunskaper genom utbildning i kroppssjukvård.

Styrelsen tillägger, att det vore omöjligt att förutse storleken av behovet av de föreslagna stipendierna. Årligen kunna för närvarande omkring 725 elever vinna inträde i de av staten godkända sjuksköterskeskolorna. I likhet med sjukhusdirektionen anser styrelsen emellertid, att stipendierna böra reserveras för obemedlade eller mindre bemedlade elever, vilka hava svårigheter att anskaffa de medel, som erfordras för utbildningen. Under hänvisning härtill föreslår styrelsen, att antalet stipendier första året fastställas

till 50, vardera å 400 kronor, att av medicinalstyrelsen utbetalas efter av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser.

Statens bidragsverksamhet beträffande sjuksköterskeutbildningen har hittills huvudsakligen varit begränsad till olika slag av specialutbildning, exempelvis såsom distriktssköterska, barnsjuksköterska, instruktionssköterska eller husmoder vid sjukvårdsanstalt. Ett bifall till medicinalstyrelsens nu föreslagna förslag, som avser den grundläggande utbildningen vid de av staten godkända sjuksköterskeskolorna, skulle alltså i viss mån innebära ett avsteg från hittills tillämpade principer. Med den kraftiga utveckling, sjukvården i vårt land genomgått under det senaste årtiondet, har det emellertid visat sig allt svårare att kunna förvärva för sjuksköterskekallet lämpade krafter i den utsträckning, som erfordras. En omständighet, som härvid torde ha i icke ringa grad inverkat, är den relativt höga elevavgift, som tillämpas vid sjuksköterskeskolorna och i flertalet fall uppgår till belopp, varierande mellan 300 och 600 kronor.

Departements-
chefen.

Ur det allmännas synpunkt är det givetvis angeläget, att nu antydda hinder för en fullgod och tillräcklig rekrytering till de grundläggande sjuksköterskeskolorna undanröjes. Det torde därvid vara mest ändamålsenligt, att staten genom anvisande av medel bereder möjlighet för behövande elever att erhålla stipendier med belopp, motsvarande förslagsvis högst halva elevavgiften, på villkor att skolan reducerar avgiften med enahanda belopp. Jag är därför benägen förorda en åtgärd av denna innebörd. Uppskattar man i likhet med medicinalstyrelsen antalet dylika elever under första året till omkring 50 och beräknas därvid det genomsnittliga stipendiebeloppet till 250 kronor, skulle under nästa budgetår erfordras ett belopp av (50×250) 12,500 kronor, vilket lämpligen torde böra anvisas i form av reservationsanslag. Det lär få ankomma å Kungl. Maj:t att utfärda närmare bestämmelser rörande anslaget användning.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier till elever vid av staten godkända sjuksköterskeskolor* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 12,500

[154.] 70. **Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård, reservationsanslag.** Inom socialdepartementet tillkallade sakkunniga hava, såsom jag tidigare erinrat, den 15 december 1937 framlagt förslag rörande anordnande av allmän folktandvård. Förslaget innebär bland annat, att riket skall vara indelat i tandvårdsdistrikt, i vilka skola finnas minst en fast tandpoliklinik ävensom, i mån av behov, polikliniker för ambulatorisk tandvård. Dessutom skola i distrikten vara anställda minst en tandläkare och en tandsköterska. Statsbidrag förutsättas utgå såväl till utrustning av distriktspoliklinikerna som till avlöning åt distriktstandläkarna och distrikts-tandsköterskorna.

Förslaget, som avses tillämpat från och med den 1 januari 1939, är för närvarande föremål för remissbehandling. Ärendets beredning torde emellertid hinna avslutas i så god tid, att proposition i ämnet kan föreläggas årets riksdag. På grund härav torde medel till utrustning av poliklinikerna böra preliminärt beräknas i riksstatsförslaget för nästa budgetår. Det torde därvid vara tillfyllest att för ändamålet upptaga ett reservationsanslag av 150,000 kronor. Med hänsyn till de utbetalningsföreskrifter, som av de sakkunniga förordats, lära däremot medel för bidrag till distriktspersonalens avlöning icke behöva reserveras för nästa budgetår.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på den proposition i ämnet, som kan varda riksdagen förelagd, till *Bidrag till utrustning av polikliniker för folkvandvård* för budgetåret 1938/1939 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 150,000

[155.] 71. **Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1935/1936	585,000	546,926
1936/1937	545,000	550,885
1937/1938	545,000	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	545,000	—

[Kungörelse den 30 juni 1922 (nr 412) angående statsbidrag till bestridande av arvoden åt stadsläkare, vilka tjänstgöra såsom sundhetsinspektörer, ändrad genom kungörelser nr 118/1931 och 240/1933; kungörelse den 21 maj 1931 (nr 117) angående kostnaderna för könssjuk persons införande till läkare eller sjukhus; kungörelse den 19 maj 1933 (nr 239) om ersättning av statsmedel för läkarundersökning, läkemedel m. m. enligt lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar.]

Från ifrågavarande anslag bestridas huvudsakligen *dels* arvoden åt läkare vid de polikliniker för kostnadsfri undersökning och behandling av könssjuka, vilka enligt gällande lag om åtgärder mot utbredning av könssjukdomar såsom regel skola vara inrättade i städer med ett invånarantal av 20,000 eller däröver, *dels* ersättning för sådan kostnadsfri undersökning och behandling av könssjuka, som icke äga rum å poliklinik, ävensom för läkemedel och utensilier för undersökning eller behandling, *dels* arvoden åt stadsläkare, vilka tjänstgöra såsom sundhetsinspektörer i städerna, *dels* ock kostnaderna för könssjuks införande till läkare eller sjukhus, där detta sker efter förordnande av hälsovårdsmyndighet eller sundhetsinspektör.

Arvoden åt poliklinikläkare bestämmas för varje budgetår av Kungl. Maj:t efter framställning av vederbörande hälsovårdsnämnder och under hänsynstagande till verksamhetens omfattning vid de olika poliklinikerna.

I skrivelse den 27 augusti 1937 har *medicinalstyrelsen*, med hänvisning till belastningen å anslaget för budgetåret 1936/1937, hemställt om oförändrat anslag till ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar* för budget-
året 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 545,000

[156.] 72. **Skyddskoppypningen, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1933/1934	125,000	89,475
1934/1935	125,000	100,426
1935/1936	100,000	82,979
1936/1937	100,000	125,683
1937/1938	100,000	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	100,000	—

[Kungörelse den 24 november 1916 (nr 533).]

Inom socialdepartementet tillkallade sakkunniga hava den 28 augusti 1937 avgivit betänkande med förslag till ny lag om skyddskoppypning (statens off. utredn. 1937: 28), innebärande bland annat en uppmjukning av nuvarande vaccinationstvång. Efter vederbörlig remissbehandling är betänkandet för närvarande föremål för övervägande inom departementet.

Även om på grundval av nämnda betänkande proposition i ämnet skulle komma att föreläggas innevarande års riksdag och nya bestämmelser träda i tillämpning under nästa budgetår, lära utgifterna för hithörande ändamål under nämnda budgetår icke därav röna någon nämnvärd inverkan. Skäl torde ej heller förefinnas att med hänsyn till belastningen förorda en ändring av anslagsbeloppet. Anslaget torde därför även för nästa budgetår böra upptagas till 100,000 kronor.

Under återopande härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddskoppypningen* för budgetåret 1938/1939 anvisa
ett *förslagsanslag* av kronor 100,000

[157.] 73. **Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1935/1936	10,000	20,165
1936/1937	10,000	12,777
1937/1938	20,000	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	15,000	—

Från ifrågavarande anslag bestridas dels åtskilliga smärre utgifter till förekommande av smittosamma sjukdomars utbredning, dels ock kostnader för kontroll i vissa fall över enskild vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka, där kontrollen utövas av provinsial-, stads- eller därmed likställd tjänsteläkare. En redogörelse för hithörande utgiftsändamål återfinnes i 1935 års statsverksproposition (V s. 253). Till komplettering därav må

nämnas, att medicinalstyrelsen genom beslut den 23 juli 1937 bemyndigats att av innevarande budgetårs anslag använda ett belopp av högst 1,000 kronor för underhåll m. m. av respiratorer till beredskap vid barnförslamnings-epidemier.

I skrivelse den 27 augusti 1937 har *medicinalstyrelsen* anfört, att, i den mån ifrågavarande anslag avsåge kostnader för kontroll över enskild vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka, desamma syntes komma att nedgå till följd av den vid statens sinnessjukhus i stigande omfattning bedrivna hjälpverksamheten. Å andra sidan kunde en ökad belastning av anslaget under nästa budgetår förväntas, dels med hänsyn till att kostnaderna för underhåll m. m. av respiratorer finge förutsättas komma att även fortsättningsvis bestridas av anslaget, dels ock på grund av att sådana utredningar i frågor rörande allmän hälso- och sjukvård, för vilka anslaget delvis vore avsett, under budgetåret 1938/1939 syntes vara att emotse i större omfattning än under det senast förflutna budgetåret. Styrelsen har därför hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett till 15,000 kronor nedsatt anslag för ifrågavarande ändamål.

Departements-
chefen.

Mot medicinalstyrelsens anslagsberäkning har jag intet att erinra. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 15,000

[158.] 74. **Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1935/1936	60,000	72,607
1936/1937	60,000	75,460
1937/1938	75,000	—
1938/1939 (förslag)	75,000	—

[Kungörelse den 29 juni 1926 (nr 293), ändrad genom kungörelse nr 390/1926.]

Under denna punkt torde jag till en början få beröra uppkommen fråga om ändring av grunderna för hithörande statsbidrag.

Enligt *gällande bestämmelser* utgår från förevarande anslag statsbidrag till bestridande av kostnader för sjukbesök, som av vederbörande provinsialläkare eller extra provinsialläkare företages på avstånd, som överstiger tio kilometer från läkarstationen. Bidraget utgår med tre femtedelar dels av den del av läkararvodet, som överstiger sju kronor, dels ock av resekostnaden för den del av läkarens resa, som faller utanför ett avstånd av tio kilometer från läkarstationen.

Berättigad till statsbidrag är person, för vilken det taxerade beloppet enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt ej överstiger 2,000 kronor

och som icke äger eller brukar jordbruksfastighet med ett taxeringsvärde överstigande 10,000 kronor. Under enahanda förutsättning utgår statsbidrag jämväl för sjukbesök, som avser den bidragsberättigades tjänare eller medlem av hans hushåll. Person, som är bosatt i stad, köping eller municipalsamhälle med egen läkare, är dock ej berättigad till bidrag, ej heller person, för vilken kommun åtagit sig betala läkarvård.

Statsbidrag rekvireras av vederbörande läkare hos länsstyrelsen i länet, som har att pröva, huruvida och med vilket belopp statsbidrag må utgå samt att utanordna beviljat belopp till läkaren.

I en vid 1937 års riksdag väckt *motion* (II: 224) påkallades utredning angående ändrade grunder för ifrågavarande statsbidrag under yrkande bland annat, att statsbidrag skulle utgå till den, vilkens taxering enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt icke överstege 2,000 kronor och som icke ägde eller brukade jordbruksfastighet med ett taxeringsvärde överstigande 15,000 kronor. Såsom motiv härför anfördes i huvudsak följande.

Såsom särskilt anmärkningsvärt förtjänade anmärkas, att innehavare av annan fastighet än jordbruksfastighet enligt gällande bestämmelser kunde komma i åtnjutande av statsbidrag, hur högt fastigheten än vore taxerad. Vidare syntes det uppenbart, att ett till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerat belopp å 2,000 kronor ej svarade mot bestämmelsen om bidrags utgående till person, som brukade en gård, taxerad till 10,000 kronor. Det måste nämligen anses ytterst sällsynt, att en person i denna ställning hade en inkomst av 2,000 kronor. För att uppnå större likställighet syntes fastighetstaxeringsgränsen böra höjas till lägst 15,000 kronor.

Härigenom komme likväl ej effektiv lindring att beredas personer, vilka bodde långt avlägset från läkarens stationsort. Att höja statens bidragsandel vore knappast den rätta utvägen i dessa fall. Motionären ville i stället förorda, att bidraget för den del av läkarens resa, som överstege visst avstånd, t. ex. 3 mil, helt bestredes av statsmedel. I detta sammanhang ville motionären erinra om den fördel för sjukkassorna, som en lindring i sjukvårdskostnaderna skulle innebära, framför allt i län med stora provinsialläkardistrikt.

I skrivelse den 17 mars 1937, nr 5, punkten 115, framhöll *riksdagen*, att de av motionären framförda synpunkterna i viss mån beaktats av statens sjukvårdskommitté i dess den 17 maj 1934 avgivna betänkande angående den slutna kroppssjukvården i riket m. m. Kommittén hade sålunda föreslagit en modifiering av begreppet mindre bemedlad, som nära anknöte till det beskattningsbara beloppet och i huvudsak syntes tillgodose motionärens önskemål beträffande relationen mellan inkomst och taxeringsvärde å ägd eller brukad jordbruksfastighet. Med kommitténs utgångspunkter hade emellertid anledning icke förelegat att till övervägande upptaga frågan om speciella åtgärder för beredande av effektiv lindring åt dem, som bodde på längre avstånd från läkares stationsort.

Riksdagen delade den i motionen uttalade uppfattningen, att gällande bestämmelser icke för dylika patienter medförde ett tillfredsställande praktiskt resultat. Med hänsyn härtill ansåg riksdagen, att frågan om lindring av de mindre bemedlades sjukvårdskostnader å landsbygden borde göras till före-

mål för förnyat övervägande i hela dess vidd, samt hemställde om utredning i ämnet, vilken om möjligt borde verkställas inom sådan tid, att förslag kunde föreläggas 1938 års riksdag.

Med anledning härav anbefallde Kungl. Maj:t den 23 april 1937 medicinalstyrelsen att verkställa den av riksdagen äskade utredningen. Sedan samtliga förste provinsialläkare i riket efter hörande av provinsialläkarna och extra provinsialläkarna till styrelsen avgivit yttranden i ämnet, har *medicinalstyrelsen* i skrivelse den 15 september 1937 framlagt förslag till ändrade grunder för statsbidrag till förevarande sjukvårdskostnader. Styrelsen har därvid anfört i huvudsak följande.

I ärendet hade framkommit krav på ändrade grunder dels för rätt att er-hålla bidrag, dels ock för beräkning av statsbidragets storlek.

Den i motionen i förstnämnda avseende föreslagna ändringen syntes styrelsen icke giva en tillfredsställande lösning av kravet på rättvisare fördelning av statsbidragen i fråga. Styrelsen anslöte sig i stället till den bland annat i förenämnda yttranden framkomna meningen, att säkrare uppskattning av en persons ekonomiska förhållanden erhöles genom hänsynstagande till hans taxerade inkomst utan annat avseende vid värdet å ägd eller brukad jordbruksfastighet än att den taxerade förmögenheten icke finge överstiga visst belopp. Då emellertid en person, som i sitt hushåll till väsentlig del använde produkter från egen eller brukad jordbruksfastighet, i regel torde hava avsevärt bättre levnadsvillkor än en person med samma beskattningsbara inkomst utan samband med jordbruk, borde enligt styrelsens mening hänsyn tagas härtill vid fastställande av villkor för rätt att erhålla statsbidrag. Styrelsen ville sålunda föreslå, att dylik rätt skulle anses föreligga för den, vars beskattningsbara belopp enligt den under det sistförflutna året verkställda taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt icke överstege 600 kronor, eller för person, som i sitt hushåll till väsentlig del använde produkter från egen eller brukad jordbruksfastighet och vars beskattningsbara belopp icke överstege 300 kronor. Det syntes emellertid dessutom böra stadgas, att för rätt till statsbidrag den uppskattade förmögenheten icke finge överstiga 10,000 kronor samt att delaktighet i sjukkassa, som utgäve ersättning för sjukvårdskostnad, uteslöte statsbidrag till de delar, det motsvarades av ersättningen från sjukkassan.

I fråga om beräkningen av statsbidragens storlek funne styrelsen önskvärt, att bidragen finge utan avseende å avstånd från läkarstationen utgå med väsentligt högre belopp än nu, så att resekostnaderna icke behövde försvåra möjligheterna för patienterna att tillkalla läkare. Styrelsen hade därför sökt utforma sådana bestämmelser för erhållande av ifrågavarande statsbidrag, att en förhöjning av statsbidraget i regel inträdde och att beräkningsgrunden bleve enkel och lätt tillämplig. Genom att nya regler för statsbidraget infördes, kunde det icke undvikas, att nuvarande överensstämmelse mellan denna kungörelse och kungörelsen angående statsbidrag till lindring i mindre bemedlades kostnader för djursjukvård (nr 14/1937), komme att till stor del upphöra. Beträffande den humana sjukvården vore huvudändamålet *icke* av ekonomisk art. Önskvärt vore därför, att den gjordes så billig som möjligt. I sådant syfte förordade styrelsen, att den mindre bemedlade skulle bliva ansvarig för läkararvodet upp till 7 kronor jämte hälften av återstående arvode samt för endast 3 kronor av resekostnaderna. Återstoden av kostnaderna skulle ersättas av statsmedel. Därigenom komme den sjukes kostnader intill ett avstånd av 10 mil att icke överstiga ett maximibelopp av 30 kronor.

Till klarläggande av de föreslagna bestämmelsernas räckvidd i jämförelse med de gällande har medicinalstyrelsen uppgjort en tablå, upptagande bland annat de belopp, varmed statsbidraget skulle utgå vid olika avstånd från läkarstationen. Beträffande denna tablå torde jag få hänvisa till handlingarna.

Statens merkostnader för förslagets genomförande uppskattar styrelsen till omkring 45,000 kronor för nästa budgetår. I enlighet härmed hemställer styrelsen, att förevarande anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 75,000 kronor, måtte för budgetåret 1938/1939 upptagas till (75,000 + 45,000) 120,000 kronor.

Över medicinalstyrelsens förslag hava *utlåtanden* avgivits av statskontoret samt länsstyrelserna i Stockholms, Kronobergs, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Västmanlands, Gävleborgs, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Därvid har någon erinran i princip ej framkommit mot en ändring av ifrågasatt statsbidragsgrunder i den riktning, medicinalstyrelsen föreslagit. Vissa myndigheter hava emellertid i ett eller flera avseenden uttalat avvikande meningar, framför allt i fråga om begreppet »mindre bemedlad».

Statskontoret samt länsstyrelserna i Kronobergs och Västerbottens län anse sig sålunda icke kunna biträda styrelsens förslag om olika inkomstgränser för jordbrukare och icke-jordbrukare utan förorda ett enhetligt belopp i sådant hänseende. De två förstnämnda myndigheterna anse tillika, att den föreslagna högsta inkomstgränsen borde sänkas och hänsyn tagas jämväl till de förändringar i inkomstförhållandena, som kunde uppstå efter den senast verkställda taxeringen.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län åter ansluter sig i princip till en särskild inkomstgradering för jordbrukare men finner det mindre lämpligt, att uppdelningen göres beroende av huruvida egna jordbruksprodukter komme till användning i hushållet eller ej. Enligt länsstyrelsens mening borde det avgörande vara, huruvida fastigheten vore av den storleksordning, att den enligt ortens sed kunde till väsentlig del tillgodose hushållet med egna produkter.

Den föreslagna förmögenhetsgränsen (10,000 kronor) har ock mött kritik från vissa håll, bland andra länsstyrelserna i Kronobergs samt Göteborgs och Bohus län, vilka funnit densamma vara mindre tillfredsställande ur kontrollsynpunkt.

Slutligen har statskontoret ifrågasatt, huruvida icke närmast av statsekonomiska skäl den del av resekostnaden, vilken den mindre bemedlade skulle ha att själv bestrida, borde tills vidare bestämmas till fyra kronor i stället för tre kronor.

Inom finansdepartementet pågår sedan hösten 1936 genom särskilda sakkunniga — 1936 års skattekommitté — en omprövning rörande de nuvarande formerna för den statliga inkomst- och förmögenhetsbeskattningen, varvid bland annat frågorna om skattedifferentiering med hänsyn till familjestorlek samt skattebördans fördelning mellan olika inkomstklasser och inkomstarter

Departements-
chefen.

skola uppmärksammas. Såsom ett led i denna utredning hava nämnda sakkunniga den 27 november 1937 avgivit betänkande med förslag till omläggning av den direkta statsbeskattningen m. m., vilket betänkande för närvarande är föremål för remissbehandling. Enligt vad jag inhämtat har chefen för finansdepartementet för avsikt att, därest omständigheterna så medgiva, föreslå proposition i ämnet till innevarande års riksdag.

Obestridligen äro de beslut, som statsmakterna på grund därav kunna komma att fatta, av väsentlig betydelse för bestämmandet av begreppet »mindre bemedlad» och därmed även för utformningen av de statsbidragsgrunder, varom här är fråga. Jag anser mig under sådana förhållanden icke kunna nu förorda en ändring i dessa grunder, i vad de avse frågan om rätten till bidrag. Därmed föreligger givetvis i och för sig intet hinder mot att till omedelbar behandling upptaga frågan om gynnsammare grunder för dem, som bo på längre avstånd från läkarstation. Med hänsyn till sambandet mellan ifrågavarande båda spørsmål och då utsikter förefinnas, att frågan om statsbeskattningens omläggning kommer under prövning redan vid innevarande års riksdag, synes det mig emellertid mest ändamålsenligt, att med ändring av statsbidragsgrunderna anstår jämväl i denna del.

Godtages denna min ståndpunkt, torde förevarande anslag för nästa budgetår böra i anslutning till belastningen under sistförflutna budgetår uppföras med 75,000 kronor eller samma belopp som i gällande riksstat.

Under hänvisning till vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 75,000

[159.] 75. **Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1935/1936	53,000	41,468
1936/1937	110,000	32,421
1937/1938	95,000	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	50,000	—

[Kungörelse den 15 juni 1923 (nr 227), ändrad genom kungörelser nr 158/1924, 248/1926, 147/1927 och 146/1932.]

Från anslaget kan statsbidrag beviljas dels till upprättande av sjukstugor vid läkarstationer, dels ock till vissa andra ändamål.

Vad först angår statsbidrag till *sjukstugor*, framlades i 1931 års statsverksproposition (V s. 368) en plan för fortsatt sjukstugebyggande i övre Norrland. Enligt denna borde statsbidrag utgå till sjukstugor i Vittangi, Pajala, Övertorneå och Jokkmokk i Norrbottens län samt Sorsele i Västerbottens län. Statens kostnader härför beräknades till sammanlagt 251,000 kronor, därav

för sjukstugan i Vittangi 39,000 kronor, för var och en av sjukstugorna i Övertorneå och Sorsele 50,000 kronor samt för var och en av sjukstugorna i Pajala och Jokkmokk 56,000 kronor. Enligt vad i propositionen framhölls skulle planen icke betraktas såsom bindande, utan liksom dittills borde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter prövning i varje särskilt fall besluta om statsbidrag. Mot denna plan framfördes icke någon erinran från riksdagens sida.

Beträffande de sålunda planerade sjukstugorna hava statsbidrag hittills beviljats och utbetalats till sjukstugorna i Vittangi, Jokkmokk och Sorsele med de belopp, som i planen beräknats. Dessutom har Kungl. Maj:t beviljat statsbidrag till uppförande av nya sjukstugor i Åsele och Stensele i Västerbottens län samt Gäddede i Jämtlands län med tillhoppa (51,000 + 56,000 + 50,000) 157,000 kronor, att utgå från förevarande anslag. För dessa sjukstugor hava medel anvisats av 1936 och 1937 års riksdagar.

Medicinalstyrelsen har i skrivelse den 28 augusti 1937 anmält, att, såvitt styrelsen då hade sig bekant, statsbidrag icke komme att under nästa budgetår erfordras för uppförande av ytterligare ödemarkssjukstugor.

Statsbidrag till *andra med anslaget avsedda ändamål* utgå med visst maximibelopp för varje särskilt ändamål. Dessa ändamål äro förhyrande av lokaler för provisoriska sjukhärbärgen, ödemarkstillägg till distriktssköterskor, anställande av samariter, anskaffande, drift och underhåll av automobiler och motorbåtar för sjukvårdsändamål, ödemarkstillägg till distrikts- och reservbarnmorskor samt flyttningskostnader till distriktsbarnmorskor i ödemarksdistrikt. I överensstämmelse med ett i 1932 års statsverksproposition (V s. 372) framlagt förslag har flertalet av berörda maximibelopp genom kungörelse den 22 april 1932 (nr 146) nedsatts från och med den 1 juli 1932. Det högsta belopp, som efter nämnda kungörelseändring kan för ett budgetår sammanlagt utgå till nu angivna ändamål, utgör 66,000 kronor, varvid bland annat 12,000 kronor beräknats för ödemarkstillägg åt vissa barnmorskor och 1,000 kronor till flyttningskostnader för distriktsbarnmorskor i ödemarken.

I sin förenämnda skrivelse har *medicinalstyrelsen* betonat, att något skäl enligt styrelsens mening icke föreläge att på grund av den nya barnmorskeorganisationen, som trätt i kraft den 1 januari 1938, indraga nyssnämnda ödemarkstillägg och flyttningskostnader för barnmorskor. Det beräknade maximibeloppet av 66,000 kronor synes emellertid styrelsen kunna för budgetåret 1938/1939 nedsättas till 50,000 kronor.

Härutöver har styrelsen räknat med ett belopp av 500 kronor för anskaffande av skidbåtar, att disponeras i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 14 juni 1928 (nr 208) angående statsbidrag till sjuktransportautomobiler m. m. Enligt denna kungörelse, som ej enbart avser ödemarksdistrikt, må statsbidrag utgå till anskaffande av skidbåtar med $\frac{2}{3}$ av kostnaden, dock högst 50 kronor för varje båt och sammanlagt högst 3,000 kronor för år.

Det sammanlagda medelsbehovet uppskattar styrelsen alltså till (50,000 + 500) 50,500 kronor. Då emellertid vid innevarande budgetårs ingång funnos disponibla 218,781 kronor, varav 157,000 kronor vore avsedda för sjukstugorna

i Åsele, Stensele och Gäddede samt 45,000 kronor för övriga ändamål, anser sig styrelsen kunna räkna med en reservation vid löpande budgetårs utgång av (218,781 — 157,000 — 45,000) 16,781 kronor. Styrelsen finner därför tillfyllest, att för nästa budgetår anvisas ett anslag av (50,500 — 16,781) 33,719 kronor eller i runt tal 35,000 kronor.

Departements-
chefen.

På grund av vad medicinalstyrelsen anført synas medel för uppförande av nya ödemarkssjukstugor icke behöva beräknas för nästa budgetår.

För övriga i ödemarkskungörelsen avsedda ändamål har medicinalstyrelsen, i anslutning till belastningen för de senast förflutna budgetåren, beräknat ett belopp av högst 50,000 kronor. Med hänsyn till att förevarande anslag är av reservationsanslags natur, läser emellertid försiktigheten bjuda, att man för dessa ändamål räknar med högsta möjliga belopp, 66,000 kronor. Jag förutsätter därvid i likhet med medicinalstyrelsen, att bidrag även i fortsättningen skola utgå för ödemarkstillägg och flyttningskostnader för barnmorskor.

Vad slutligen angår det av medicinalstyrelsen äskade beloppet för anskaffande av skidbårar, vill jag erinra, att medel till dylikt ändamål icke anvisats sedan budgetåret 1928/1929, då i riksstaten uppfördes ett särskilt reservationsanslag för bidrag till anordnande av vissa sjuktransporter å 53,000 kronor, varav 3,000 kronor avsågos för anskaffande av skidbårar. Nu berörda ändamål har alltså hittills icke ingått bland dem, vartill medel beräknats under anslaget till förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden. Såvitt nu kan bedömas, torde emellertid behovet av skidbårar vara mest framträdande i ödemarksdistrikten, och det synes mig därför lämpligt, att visst belopp beräknas för detta ändamål under förevarande anslag. De bestämmelser, som meddelats i kungörelsen den 14 juni 1928, synas därvid kunna alltjämt tillämpas. Mot det av medicinalstyrelsen härutinnan äskade beloppet har jag intet att erinra.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle det sammanlagda medelsbehovet under detta anslag för nästa budgetår uppgå till (66,000 + 500) 66,500 kronor. I betraktande av den reservation, som kan förväntas föreligga vid utgången av innevarande budgetår, torde emellertid anslaget kunna begränsas till 50,000 kronor.

Under återopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att under budgetåret 1938/1939 må för anskaffande av skidbårar i rikets ödemarksområden utgå statsbidrag jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 14 juni 1928 (nr 208) med högst 500 kronor;

dels ock till Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden för budgetåret 1938/1939 anvisa ett reservationsanslag av kronor 50,000

[160.] 76. Sjuktransporter med flygplan, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	50,000	51,798
1937/1938	63,000	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	190,000	—

Från förevarande anslag gäldas kostnader för underhåll och drift av flygplan för civila sjuktransporter från Frösön, Boden och Hägernäs. Flygningarna från Frösön ombesörjas av ett nytt, huvudsakligen med statsmedel inköpt flygplan, som är stationerat vid 4:e flygkåren. I Boden hava flygningarna under flera år utförts med ett röda korset tillhörigt sjuktransportplan, som för ändamålet ställts till försvarsväsendets förfogande. Numera har detta ersatts med ett nytt, för donationsmedel inköpt flygplan, samtidigt som det gamla planet därstädes ställts i reserv. Underhålls- och driftkostnaderna för dessa flygplan bestridas i sin helhet från detta anslag. Det vid Hägernäs stationerade flygplanet har anskaffats för statens räkning med anlåtande av dels arbetslöshetsmedel dels ock lotterimedel, som tidigare för ändamålet anvisats svenska skärgårdsförbundet. Enligt överenskommelse skola driftkostnaderna för detta flygplan, vilket tagits i bruk med ingången av år 1935, bestridas av vederbörande landsting eller enskilda såsom avgifter för planets begagnande, medan underhållskostnaderna skola täckas till ena hälften av Stockholms stad och Stockholms läns landsting samt till andra hälften av staten.

Det för innevarande budgetår anvisade anslaget, som ägt karaktären av reservationsanslag, har avsetts skola disponeras enligt följande fördelning:

Till driftkostnader för verksamheten å Frösön	kronor	8,000
» » » » i Boden	»	20,000
» underhållskostnader för verksamheten å Frösön	»	10,000
» » » » i Boden	»	22,000
» » » » vid Hägernäs	»	3,000
Summa kronor		63,000

Med skrivelse den 31 augusti 1937 har *flygförvaltningen* överlämnat förslag till beräkning av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Flygförvaltningen har därvid till en början anmält, dels att en vid ingången av löpande budgetår förefintlig reservation å 7,029 kronor numera helt tagits i anspråk för översyn av Hägernäsplanet, dels ock att verksamheten å Frösön och i Boden under budgetåret 1936/1937 medfört en faktisk merkostnad av ungefär 7,615 kronor, vilken emellertid kunnat bestridas med tillfälligt anlåtande av medel, som avsetts för vissa reparationer men av skilda anledningar icke kommit till användning därför under sagda budgetår.

För nästa budgetår har flygförvaltningen ansett sig böra i första hand räkna med en ökning av drift- och underhållskostnaderna för verksamheten å Frösön och i Boden, föranledd av att de där använda planen av nyare typ

visat sig medföra högre driftkostnader än de tidigare använda samt att frekvensen av sjuktransporterna ökat. För verksamheten vid Hägernäs har flygförvaltningen ävenledes utgått från något högre underhållskostnader, främst med hänsyn till att det där stationerade flygplanet beräknats komma att genomgå en större översyn under senare hälften av nästa budgetår.

Härjämte har flygförvaltningen beräknat särskilda medel för komplettering av nuvarande utrustning i syfte att öka flygsäkerheten och underlätta flygingarnas utförande. Till utveckling härav anför flygförvaltningen i huvudsak följande.

Motorerna å sjuktransportflygplanen startades för närvarande med tillhjälp av en handdriven startanordning. Numera vore det emellertid möjligt att utan alltför stor ökning av vikten införa en elektrisk startanordning, vilket medförde avsevärda fördelar med hänsyn såväl till flygsäkerheten som till beredskapen. Införandet därav å de tre nyare sjuktransportflygplanen beräknades draga en kostnad av sammanlagt omkring 14,000 kronor. Enär denna anordning snarast möjligt borde införas, hade förberedelser därför redan vidtagits.

För att underlätta tilläggningar m. m. under mörker borde flygplanen vidare utrustas med elektriskt sökarljus. Kostnaden för införande härav å de tre nyare sjuktransportflygplanen belöpte till omkring 1,000 kronor.

Två av de nyare sjuktransportflygplanen hade utrustats med radioanläggningar av en inom flygvapnet använd typ, vilken av flygvapnet ställts till förfogande såsom lån. Denna anläggning fyllde emellertid icke de fordringar på räckvidd, som borde ställas på en för Bodenplanet avsedd radioanläggning, och borde därför å detta plan utbytas mot en lämpligare. Kostnaden därför beräknades till omkring 5,000 kronor.

Vid flygning under svåra väderleksförhållanden vore det av vikt, att flygplanet vore försett med sådana pejlingsanordningar, att riktningen till kända radiostationer kunde utrönas, för att med tillhjälp härav flygplanets position skulle kunna bestämmas. Detta vore i synnerhet fallet vid flygning över sådan terräng, som i sig själv erbjöde dåliga möjligheter till orientering. Med hänsyn härtill borde det i Boden stationerade flygplanet i första hand förses med nu nämnd pejlingsanordning. En lämplig sådan utrustning kunde erhållas och monteras för en kostnad av omkring 10,000 kronor.

För samtliga tre nyare sjuktransportflygplan erfordrades tillika viss komplettering av utrustningen, så att dessa beträffande hjälpmedel och säkerhetsanordningar vore utrustade i likhet med flygvapnets flygplan. Sammanlagda kostnaden därför beräknades uppgå till 4,500 kronor.

För att tiden för reparation efter inträffade mindre skador skulle kunna nedbringas, vore det slutligen nödvändigt att hava tillgång till ett visst förråd av reservdelar. Detta vore synnerligen viktigt beträffande sjuktransportflygplanen, dels enär desamma skulle stå i ständig beredskap, dels enär ifrågavarande flygplantyp icke vore föremål för tillverkning inom landet. För närvarande funnes reservdelar till dessa flygplan endast i obetydlig omfattning. Av flygförvaltningen verkställd utredning hade givit vid handen, att ett tillfredsställande förråd av sådana reservdelar kunde anskaffas för en kostnad av omkring 72,500 kronor.

I anslutning till vad sålunda anförts har flygförvaltningen uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår sålunda:

a) *Driftkostnader:*

för verksamheten å Frösön	kronor	8,480	
» » i Boden	»	23,770 kronor	32,250

b) *Underhållskostnader:*

för verksamheten å Frösön	kronor	11,000	
» » i Boden	»	28,300	
» » vid Hägernäs	»	12,250 kronor	51,550

c) *Kompletterande utrustning och reservdelar:*

elektrisk startanordning för 3 flygplan	kronor	14,000	
sökarljus för 3 flygplan	»	1,000	
förbättrad radioanläggning för 1 flygplan.....	»	5,000	
pejlingsanordning för 1 flygplan	»	10,000	
viss utrustning för 3 flygplan	»	4,500	
reservdelar för samtliga flygplan	»	72,500 kronor	107,000
			Summa kronor 190,800

Enär ökade drift- och underhållskostnader kunde tänkas uppstå dels på grund av ett större antal sjuktransporter eller längre flygsträckor än beräknat, dels ock genom större haverier, förorsakade av svåra landningsförhållanden, har flygförvaltningen slutligen ifrågasatt, huruvida icke förevarande anslag borde förändras från reservationsanslag till förslagsanslag.

Under åberopande härav har flygförvaltningen, som i ärendet samrätt med medicinalstyrelsen och överstyrelsen för svenska röda korset, hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett förslagsanslag av 190,800 kronor.

Flygförvaltningens beräkningar rörande drift- och underhållskostnaderna för ifrågavarande flygplan utvisa, jämförda med de för innevarande budgetår anvisade beloppen, en ökning med 20,800 kronor. Med hänsyn till vad flygförvaltningen i ärendet anført lär denna höjning få anses i sak motiverad. Med någon avrundning nedåt torde sålunda för nu nämnda ändamål böra upptagas ett sammanlagt belopp av (32,000 + 51,000) 83,000 kronor.

Departements-
chefen.

De av flygförvaltningen för anskaffande av kompletterande utrustning och reservdelar äskade medlen äro i och för sig betydande. Kravet härå lär emellertid icke kunna avvisas, därest verksamheten skall kunna fullföljas utan onödiga risker för patienternas och förarnas liv. Jag tillstyrker därför flygförvaltningens förslag även i denna del.

Vad slutligen angår den ifrågasatta förändringen av förevarande anslag från reservations- till förslagsanslag, synas de till stöd härför åberopade skälen vägande, förutsatt att det för utrustning och reservdelar avsedda beloppet maximeras. I enlighet härmed skulle ifrågavarande anslag för nästa budgetår beräknas sålunda:

Drift- och underhållskostnader, <i>förslagsvis</i>	kronor	83,000	
Anskaffande av kompletterande utrustning och reservdelar,			
högst	»	107,000	
			Summa kronor 190,000

Under återopande härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjuktransporter med flygplan* för budgetåret 1938/1939
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 190,000

[161.] 77. **Bidrag till centralt sjukhusarkiv.** I skrivelse den 11 oktober 1937 har *medicinalstyrelsen* hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett anslag å 23,000 kronor för anordnande av ett centralarkiv för svenskt sjukhusväsen. Arkivets uppgift skulle vara att samla, registrera och systematiskt bearbeta uppgifter rörande sjukhusväsendet inom och utom landet, att standardisera och utställa lämplig sjukhusmateriell samt att tillhandahålla myndigheter, organisationer och enskilda upplysningar ur det inom arkivet förefintliga arbetsmaterialet. Till en början skulle dock arkivet begränsas till att omfatta allenast ritningar och statistisk materiell. I administrativt hänseende skulle arkivet lyda under *medicinalstyrelsen*. De löpande utgifterna för dess verksamhet skulle bestridas av staten, medan materialet skulle tillhandahållas av sjukhusägarna. Av det äskade beloppet utgöra dock 3,000 kronor engångskostnad för anskaffande av inventarier.

Förslaget, som varit föremål för remissbehandling, är för närvarande under övervägande inom socialdepartementet. Ehuru jag ännu icke haft tillfälle att taga ställning till förslaget, räknar jag med att på grundval av det samma proposition skall kunna föreläggas innevarande års riksdag. I anledning härav torde i riksstatsförslaget för nästa budgetår böra preliminärt upptagas ett anslag för ändamålet, förslagsvis av den storlek *medicinalstyrelsen* förordat.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kan vardas riksdagen förelagd, till *Bidrag till centralt sjukhusarkiv* för budgetåret 1938/1939 beräkna ett anslag av kronor 23,000

D. Överståthållarämbetet och landsstaten.

[162.] 1. Överståthållarämbetet: Avlöningar, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	119,600	117,081
1937/1938	117,200	—
1938/1939 (förslag)	120,200	—

Från förevarande anslag gäldas — förutom viss avlöning till överståthållaren och underståthållaren — avlöningar till befattningshavarna å överståthållarämbetets kansli. Gällande avlöningsstat för överståthållarämbetet återfinnes i statsliggaren för innevarande budgetår s. 236.

I skrivelse den 28 augusti 1937 har *överståthållarämbetet* gjort framställning om anslag för nästa budgetår, därvid ämbetet huvudsakligen anfört följande.

Från och med år 1938 komme ärendena om lagsökning och om handräckning för fordran icke vidare att anhängiggöras hos överståthållarämbetet. Därigenom komme arbetsbelastningen för ämbetets kansli att minskas.

Emellertid hade ämbetet i särskild skrivelse ifrågasatt, att fattigvårdsärendena, vilka för närvarande enligt bestämmelserna i ämbetets instruktion handlades å ämbetets avdelning för polisärenden, skulle till lindrande av arbetsbördan å nämnda avdelning få överflyttas till ämbetets kansli. För möjliggörande därav hade ämbetet hemställt, att Kungl. Maj:t måtte förklara, att bestämmelserna i ämbetets instruktion icke skulle utgöra hinder för ämbetet att tills vidare, i den mån förhållandena så påkallade eller det eljest för arbetets jämna gång funnes lämpligt, vidtaga jämkning i den i instruktionen angivna arbetsfördelningen mellan kansliet och polisavdelningen.

Därest berörda hemställan bifölles, komme minskningen i arbetsbördan å kansliet att uppvägas av den ökning, som uppkomme genom den planerade överflyttningen. Med hänsyn därtill syntes nu ifrågavarande anslag böra för nästa budgetår upptagas till oförändrat belopp.

Först vill jag erinra, att Kungl. Maj:t den 19 november 1937 bifallit överståthållarämbetets framställning rörande fördelningen tills vidare av ärendena mellan ämbetets kansli och dess avdelning för polisärenden. Vid sådant förhållande lär man kunna utgå från att kanslipersonalens arbete icke kommer att reduceras, oaktat ärendena avseende lagsökning och handräckning för fordran numera bortfallit. Jag anser mig därför icke böra ifrågasätta någon nedsättning av nu behandlade anslag.

I stället får jag av särskild anledning föreslå en mindre anslagshöjning. Jag vill i sådant hänseende framhålla, att nu hos överståthållarämbetet — liksom hos länsstyrelserna — finnes anställd en försvarsassistent. Denne befattningshavare, som under innevarande budgetår skall tjänstgöra högst tio månader, åtnjuter i likhet med övriga försvarsassistenter dels ett arvode av 800 kronor, för helt år räknat, dels ock ett dagarvode av 8 kronor per tjänstgöringsdag. Avlöningen utbetalas från förslagsanslaget till länsstyrelserna: avlöningar. Då jämväl under större delen av nästa budgetår torde komma att

Departements-
chefen.

erfordras en försvarsassistent hos överståthållarämbetet och denne lämpligen torde böra avlönas från ämbetets avlöningsanslag, får jag förorda, att detta anslag höjes med 3,000 kronor, vilket belopp motsvarar den ersättning, som kan antagas komma att utgå till assistenten under budgetåret i fråga. Arvodet torde därvid böra bestridas från en ny i ämbetets stat upptagen, förslagsvis beräknad anslagspost till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Vid bifall till detta förslag bör anslaget höjas till 120,200 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för överståthållarämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/1939:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till överståthållaren och underståthållaren kronor 11,681: 45

Avlöningsstat.

	Lön		Tjänstgöringspenningar		Summa	
Överståthållaren	4,681	45	—	—	4,681	45
Underståthållaren	5,000	—	2,000	—	7,000	—
Summa	—	—	—	—	11,681	45

2. Avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis* kronor 72,500: —
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, *förslagsvis* ... » 3,000: —
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:
 - a. Grundavlöningar
 - m. m. kronor 16,400: —
 - b. Avlöningsförhöjningar
 - m. m., *förslagsvis* » 100: — » 16,500: —
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:
 - a. Taffelpenningar till överståthållaren kronor 2,001: —
 - b. Lönetillökning till överståthållaren » 2,317: 55
 - c. Tillfällig löneförbättring åt överståthållaren och underståthållaren » 7,600: —

d. Provisoriskt dyrtorstill-
lägg m. m. till befatt-
ningshavare hos över-
ståthållarämbetets

kansli, *förslagsvis* kronor 4,600: — kronor 16,518: 55

Summa förslagsanslag kronor 120,200: —;

*dels ock till Överståthållarämbetet: Avlöningar för budgetåret
1938/1939 anvisa ett förslagsanslag av kronor 120,200*

[163.] 2. **Överståthållarämbetet: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	18,200	18,382
1937/1938	18,200	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	18,200	—

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget hava 17,200 kronor be-
räknats för expenser och 1,000 kronor för publikationstryck.

I skrivelse den 28 augusti 1937 har *överståthållarämbetet* hemställt, att an-
slaget måtte jämväl för nästa budgetår upptagas till 18,200 kronor.

I enlighet med överståthållarämbetets förslag hemställer jag, att Kungl. Departements-
Maj:t måtte föreslå riksdagen chefen.

att till *Överståthållarämbetet: Omkostnader* för budgetåret
1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 18,200

[164.] 3. **Överståthållarämbetet: Ersättning till Stockholms stad för vissa
kostnader för avlöning åt exekutionsbetjäningen m. m.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	25,292	25,292
1937/1938	25,300	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	25,300	—

Beträffande de ändamål, som tillgodoses med medel från förevarande an-
slag, får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 237.

I skrivelse den 28 augusti 1937 har *överståthållarämbetet* hemställt, att för
nästa budgetår måtte anvisas samma belopp som för innevarande budgetår
eller alltså 25,300 kronor.

Då jag icke har något att erinra mot detta förslag, hemställer jag, att Kungl. Departements-
Maj:t måtte föreslå riksdagen chefen.

att till *Överståthållarämbetet: Ersättning till Stockholms stad
för vissa kostnader för avlöning åt exekutionsbetjäningen m. m.*
för budgetåret 1938/1939 anvisa ett anslag av..... kronor 25,300

[165.] 4. **Länsstyrelserna: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	5,004,000	5,011,798
1937/1938	5,149,000	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	5,340,300	—

Femte huvudtiteln.

Genom beslut den 18 juni 1937 har Kungl. Maj:t dels fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för länsstyrelserna att gälla från och med den 1 januari 1938, dels ock fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för länsstyrelserna, att tillämpas under budgetåret 1937/1938:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till landshövdingarna, <i>förslagsvis</i>	kronor	478,500	
Avlöningsstat.			
1 landshövding (i Malmöhus län) ...	kronor	23,500	
1 landshövding (i Göteborgs och Bohus län)	»	23,500	
1 landshövding	»	21,000	
21 landshövdingar	»	441,000	
	kronor	509,000	
Avgå: pensionsavdrag, <i>förslagsvis</i>	»	30,500	
	kronor	478,500	
2. Avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	»	3,091,000	
3. Avlöning till en lanträntmästare å övergångsstat:			
a. Lön	kronor	2,500	
b. Ålderstillägg	»	500	
c. Tjänstgöringspenningar	»	1,300	» 4,300
4. Avlöningar till övriga tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	»	4,600	
5. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:			
a. Ersättning till sakkunniga till biträde vid utredningar m. m.	kronor	10,000	
b. Ersättning till försvarsassistenter, <i>förslagsvis</i>	»	60,000	» 70,000
6. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:			
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	1,268,000	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	66,000	» 1,334,000
7. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:			
a. Avlöningsförstärkning till landssekreterare och landskamrerare ...	kronor	124,000	
b. Provisoriskt dyrortstillägg m. m., <i>förslagsvis</i>	»	42,600	» 166,600
		Summa förslagsanslag kronor 5,149,000	

Beslutet innebär i huvudsak, att från och med ingången av år 1938 antalet ordinarie befattningshavare avsevärt utökats, medan å andra sidan det för av-

löning till extra ordinarie och extra personal avsedda beloppet minskats. I förhållande till tidigare gällande stat skiljer sig den för innevarande budgetår fastställda staten i övrigt främst därutinnan, att i densamma beräknats medel för ersättning till försvarsassistenter.

Vid uppskattningen av ifrågavarande anslag för budgetåret 1938/1939 har man att utgå från att den nya personalorganisationen skall vara gällande under hela budgetåret.

De särskilda anslagsposterna torde böra beräknas på följande sätt.

Posten till avlöningar till landshövdingarna bör liksom i gällande stat upptagas till 478,500 kronor.

Utgifterna för avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat hava för tiden 1 januari—30 juni 1938 beräknats till 1,673,500 kronor. För nästa budgetår erfordras dubbla beloppet eller alltså 3,347,000 kronor. Härutöver kräves av särskild anledning en mindre höjning. I gällande personalförteckning har bland tjänstemän å övergångsstat upptagits bland annat 1 skrivbiträde (Jönköpings län) i lönegraden B 2. Vidare har i anmärkning till personalförteckningen föreskrivits, att en av de å ordinarie stat upptagna kontorsbiträdesbefattningarna vid länsstyrelsen i Jönköpings län (lönegraden B 4) skulle hållas obesatt, så länge det å övergångsstat uppförda skrivbiträdet kvarstode i tjänst. På grund härav har för första halvåret 1938 icke beräknats någon avlöning till sagda kontorsbiträde. Då enligt vad jag inhämtat skrivbiträdet å övergångsstat numera erhållit högre ordinarie tjänst, bör här ifrågavarande anslagspost ökas med avlöningen till 1 kontorsbiträde i lönegraden B 4, utgörande i runt tal 2,500 kronor. Posten till avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat lärer därför få upptagas till (3,347,000 + 2,500) 3,349,500 kronor.

För avlöning till en lanträntmästare å övergångsstat bör liksom för löpande budgetår beräknas ett belopp av 4,300 kronor, därav 2,500 kronor för lön, 500 kronor för ålderstillägg och 1,300 kronor för tjänstgöringspenningar.

Anslagsposten till avlöningar till övriga tjänstemän å övergångsstat är avsedd för avlöning under första kalenderhalvåret 1938 åt två tjänstemän å övergångsstat, nämligen en länsbokhållare av 2:a klass (Malmöhus län) i lönegraden B 21 och nyssnämnda skrivbiträde i Jönköpings län. Med hänsyn till vad jag nyss anfört beträffande sagda skrivbiträde, bör ifrågavarande post från och med nästa budgetår erhålla rubriken avlöning till ytterligare en tjänsteman å övergångsstat, därvid posten bör upptagas till 7,000 kronor, vilket belopp motsvarar avlöningen för helt budgetår till en i Malmö placerad befattningshavare i lönegraden B 21. Samtidigt bör i personalförteckningen rubriken tjänstemän å övergångsstat ändras till tjänsteman å övergångsstat. Vidare bör ur personalförteckningen uteslutas berörda skrivbiträdesbefattning, varjämte den till förteckningen hörande anmärkningen bör bortfalla.

Beträffande posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, påkallas icke någon ändring.

Posten bör alltså uppskattas till 70,000 kronor. Därvid bör beräknas för ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m. ett belopp av 10,000 kronor och för ersättning till försvarsassistenter ett belopp av 60,000 kronor.

Utgifterna för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal hava för tiden 1 januari—30 juni 1938 uppskattats till 628,500 kronor. Härvid har för grundavlöningar avsetts ett belopp av 588,000 kronor, medan det för avlöningsförhöjningar erforderliga beloppet uppskattats till 40,500 kronor. Enligt samma beräkningsgrunder kunna för budgetåret 1938/1939 delposterna till grundavlöningar och till avlöningsförhöjningar upptagas till 1,176,000 kronor respektive 81,000 kronor. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal skulle alltså få beräknas till 1,257,000 kronor.

Under posten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän bör för nästa budgetår delposten till avlöningsförstärkning till landssekreterare och landskamrerare upptagas till oförändrat belopp eller alltså till 124,000 kronor. Vad angår delposten till provisoriskt dyrortstillägg m. m., är densamma för innevarande budgetår upptagen till 42,600 kronor. Härav är för första kalenderhalvåret 1938 avsett ett belopp av omkring 25,000 kronor. För nästkommande budgetår torde denna delpost få höjas till 50,000 kronor. Förevarande anslagspost bör således beräknas till sammanlagt (124,000 + 50,000) 174,000 kronor.

Enligt dessa kalkyler bör länsstyrelsernas avlöningsanslag för nästa budgetår upptagas till (478,500 + 3,349,500 + 4,300 + 7,000 + 70,000 + 1,257,000 + 174,000) 5,340,300 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna av mig förordade ändringar i personalförteckningen för länsstyrelserna;

dels godkänna följande avlöningsstat för länsstyrelserna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/1939:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till landshövdingarna, *förslagsvis* kronor 478,500

Avlöningsstat.

1 landshövding (i Malmöhus län)	kronor 23,500
1 landshövding (i Göteborgs och Bohus län)	» 23,500
1 landshövding	» 21,000
21 landshövdingar	» 441,000
	kronor 509,000

Avgå: pensionsavdrag, *förslags-*

vis

» 30,500

kronor 478,500

2. Avlöningar till övriga tjänstemän & ordinarie

stat, *förslagsvis* » 3,349,500

3. Avlöning till en lantränsmästare å övergångsstat:			
a. Lön	kronor	2,500	
b. Ålderstillägg	»	500	
c. Tjänstgöringspenningar ...	»	1,300 kronor	4,300
4. Avlöning till ytterligare en tjänsteman å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>			
		»	7,000
5. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:			
a. Ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m.	kronor	10,000	
b. Ersättning till försvarsassistenter, <i>förslagsvis</i>	»	60,000	» 70,000
6. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:			
a. Grundavlöningar m. m....	kronor	1,176,000	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	81,000	» 1,257,000
7. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:			
a. Avlöningsförstärkning till landssekreterare och landskamrerare	kronor	124,000	
b. Provisoriskt dyrortstillägg m. m., <i>förslagsvis</i>	»	50,000	» 174,000
			Summa förslagsanslag kronor 5,340,300;

dels ock till Länsstyrelserna: Avlöningar för budgetåret 1938/1939 anvisa ett förslagsanslag av kronor 5,340,300

[166.] 5. **Länsstyrelserna: Reseersättningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1935/1936	85,000	85,998
1936/1937	95,000	118,024
1937/1938	95,000	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	115,000	—

Den för budgetåret 1936/1937 vidtagna höjningen av ifrågavarande anslag föranleddes närmast därav, att den landsfogdarna tidigare åvilande inventeringsskyldigheten från och med nämnda budgetår överflyttades å länsstyrelsernas tjänstemän. Av den senaste belastningssiffran lär emellertid framgå, att den verkställda höjningen icke varit tillfyllest. Med hänsyn härtill och då numera från anslaget skola bestridas jämväl reseersättningar till försvarsassistenterna, torde en ytterligare höjning av anslagsbeloppet vara nöd-

vändig. I avbidan på närmare erfarenhet rörande medelsbehovet synes mig detsamma för nästa budgetår kunna uppskattas till 115,000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Reseersättningar* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 115,000

[167.] 6. **Länsstyrelserna: Expenser, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	900,000	1,145,877
1937/1938	975,000	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	1,100,000	—

Såsom framgår av de anförda siffrorna hava utgifterna för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1936/1937 avsevärt överstigit ej blott det belopp, vartill anslaget upptagits för nämnda budgetår, utan även det högre belopp, som beräknats för löpande budgetår. En ytterligare anslagshöjning är därför nödvändig. Med hänsyn därtill att i den senaste utgiftssiffran ingå vissa engångskostnader, torde dock anslaget icke behöva upptagas till högre belopp än 1,100,000 kronor.

På grund härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Expenser* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,100,000

[168.] 7. **Länsstyrelserna: Publikationstryck, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	85,000	83,721
1937/1938	85,000	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	85,000	—

Anslaget torde jämväl för nästa budgetår böra upptagas med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Publikationstryck* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 85,000

[169.] 8. **Fögderiförvaltningarna: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	3,775,000	3,794,771
1937/1938	3,850,000	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	3,880,000	—

Den 23 april 1937 har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för fögderiförvaltningarna:

Avlöningsstat.

I. Häradsskrivare och landsfiskaler m. fl.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat:			
a. Lön, tjänstgöringspenningar, ortstilllägg och förvaltningsbidrag, <i>förlagsvis</i>	kronor	2,189,000	
b. Ålderstilllägg, <i>förlagsvis</i>	»	278,200	
c. Vikariatersättningar, <i>förlagsvis</i>	»	230,000	kronor 2,697,200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal (extra och biträdande landsfiskaler samt tjänstebiträden åt landsfiskaler), <i>förlagsvis</i>			» 380,000
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:			
a. Tillfällig löneförbättring, <i>förlagsvis</i>	kronor	468,800	
b. Personliga lönetillägg till vissa t. f. landsfiskaler, <i>förlagsvis</i>	»	29,000	» 497,800
		Summa kronor	3,575,000

II. Landsfogdar och landsfogdeassistenter.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förlagsvis</i> ...	kronor	247,400	
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:			
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	22,300	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förlagsvis</i>	»	3,500	» 25,800
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förlagsvis</i>			» 1,800
		Summa kronor	275,000

Summa förslagsanslag kronor 3,850,000

Från anslaget bestridas avlöningskostnaderna för landsfogdar, landsfiskaler och häradsskrivare. Den av 1936 års riksdag beslutade löneregleringen för landsfogdarna tillämpas från och med den 1 juli nämnda år. Landsfiskalernas löneregleringsfråga är däremot alltjämt olöst. Såsom jag tidigare vid flera tillfällen framhållit, har en av chefen för justitiedepartementet med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillsatt kommitté den 24 oktober 1935 avlämnat promemoria angående omorganisation av landsfiskals- och stadsfiskalsbefattningarna (statens off. utredn. 1935:57), vilken promemoria varit föremål för remissbehandling. Sedan den pågående utredningen rörande omorganisation av uppboordsväsendet fortskridit så långt, att preliminära resultat föreligga, har genom beslut den 17 december 1937 chefen för justitiedepartementet bemyndigats tillkalla sakkunniga för utarbetande av förslag rörande förstnämnda organisationsspörsmål.

Innan jag ingår på en beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår, ber jag att få till behandling upptaga en uppkommen fråga om *lön et urs*-

beräkning för de ordinarie landsfogdar, som den 1 juli 1936 övergingo från oreglerad till reglerad lönestat.

I skrivelse den 19 december 1936 har *länsstyrelsen i Gotlands län* anfört följande.

I överensstämmelse med riksdagens beslut hade Kungl. Maj:t genom kungörelse den 26 juni 1936 (nr 389) förordnat, att avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, skulle från och med den 1 juli 1936 äga tillämpning å landsfogdarna.

Genom brev den 24 april 1936 hade vidare lönen för landsfogdebefattningen i Gotlands län förklarats skola utgå efter lönegraden B 28.

Då lönereglering år 1925 hade ägt rum beträffande länsstyrelsernas personal, hade Kungl. Maj:t genom brev den 12 juni 1925 förklarat, att sagda avlöningsreglemente skulle för ordinarie tjänstemän hos länsstyrelserna så tillämpas, som om bestämmelserna däri varit gällande under vars och ens hela tjänstetid i oavbruten följd vid något av de verk, beträffande vilka berörda reglemente lände till efterrättelse. Några motsvarande föreskrifter rörande lönetursberäkning för de ordinarie landsfogdar, vilka den 1 juli 1936 övergått från oreglerad till reglerad avlöningsstat, hade icke meddelats.

Länsstyrelsen hade i anledning härav icke ansett sig befogad att placera landsfogden G. A. Broms, som alltsedan den 29 augusti 1919 varit ordinarie innehavare av landsfogdebefattningen i Gotlands län och den 1 juli 1936 övergått å ny stat, i högre löneklass än den 28:e. Detta hade medfört, att Broms' löneinkomster genom löneregleringen minskats.

Det syntes emellertid ganska obilligt, att en befattningshavare genom en lönereglering, som ju vore avsedd att förbättra lönevillkoren, skulle försättas i en sämre ställning än förut. Sakerligen hade det också varit riksdagens mening vid löneregleringens genomförande, att de landsfogdar, vilka före löneregleringen varit innehavare av ordinarie landsfogdetjänst, skulle berättigas att i löneturshänseende få tillgodoräkna sig före den 1 juli 1936 infallande anställningstid.

Under hänvisning till det anförda har länsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte inhämta riksdagens medgivande till en dylik lönetursberäkning.

I häröver den 6 februari 1937 avgivet utlåtande har *allmänna civilförvaltningens lönenämnd* uttalat sig på följande sätt.

Vid genomförande av löneregleringar för olika grupper av befattningshavare hade Kungl. Maj:t plägat utverka riksdagens bemyndigande att utfärda nödiga bestämmelser i fråga om övergång på ny stat för de tjänstemän, å vilka avlöningsreglementet för de nyreglerade verken efter genomförandet av löneregleringen skulle äga tillämpning. Med stöd av erhållet bemyndigande hade därefter erforderliga övergångsbestämmelser brukat utfärdas. Något dylikt bemyndigande syntes i sammanhang med den nyligen genomförda löneregleringen för landsfogdarna icke hava lämnats av riksdagen, och ej heller hade några övergångsbestämmelser i förevarande avseende meddelats.

Enligt vad lönenämnden inhämtat, hade den 1 juli 1936 förutom Broms ytterligare tre ordinarie landsfogdar övergått från oreglerad till reglerad lönestat. Då lönenämnden för sin del ansåge skäligt, att avlöningsreglementets bestämmelser jämte till reglementet hörande tillämpnings- och tilläggsbestämmelser skulle för samtliga ifrågakvarande fyra ordinarie landsfogdar

så tillämpas, som om bestämmelserna varit gällande under vars och ens hela tjänstetid i oavbruten följd, ansåge sig lönenämnden i anledning av framställningen böra tillstyrka, att erforderliga föreskrifter därutinnan i vederbörlig ordning utfärdades. Lönenämnden ville emellertid framhålla, att nämnden icke därigenom tagit ställning till frågan, huruvida landsfogdebefattningarna före och efter den genomförda omorganisationen i princip kunde anses likvärdiga i avseende å tjänstgöringens art och omfattning.

Statskontoret, som yttrat sig i ämnet den 22 februari 1937, har gjort följande uttalande.

Statskontoret hade i utlåtande den 8 november 1934 angående omorganisation av landsfogdetjänsterna givit uttryck åt den uppfattningen, att dessa tjänster efter en omreglering — med hänsyn till den ändrade ställning de nya landsfogdarna komme att intaga med avseende å såväl avlöning som arbetsuppgifter — finge i löneturshänseende anses vara av högre värde än motsvarande befattningar å då gällande stat.

Statskontoret vidhölle alltjämt denna uppfattning. Ämbetsverket funne emellertid billighetsskäl tala för att de fyra befattningshavare, vilka före löneregleringen varit ordinarie innehavare av landsfogdetjänst och som den 1 juli 1936 utan vidare överflyttats å ny stat, medgäves rätt att för uppflyttning i löneklass tillgodoräkna före sagda dag infallande anställningstid såsom ordinarie landsfogde.

Statskontoret anslöte sig fördenskull till den ståndpunkt, allmänna civilförvaltningens lönenämnd intagit i ärendet. Då emellertid, enligt statskontorets mening, likvärdighet icke föreläge mellan de gamla och de nya landsfogdebefattningarna, ansåge ämbetsverket, att för bifall till föreliggande framställning riksdagens medgivande vore erforderligt.

Lika med statskontoret håller jag före, att de nya landsfogdetjänsterna i löneturshänseende måste anses vara av högre värde än de förutvarande. Emellertid finner jag starka billighetsskäl tala för meddelande beträffande omförmälda fyra landsfogdar av en sådan föreskrift som den av lönenämnden föreslagna. Jag förordar därför, att riksdagens medgivande härtill inhämtas.

Jag övergår härefter till *beräkningen av förevarande anslag* för budgetåret 1938/1939.

Vad då först beträffar de anslagsposter, som äro upptagna under *avdelningen häradssekreterare och landsfiskaler m. fl.* är — såsom framgår av avlöningsstaten — posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat uppdelad å tre särskilda delposter, därav en avsedd för lön, tjänstgöringspenningar, ortstillägg och förvaltningsbidrag, en för ålderstillägg och en för vikariatsersättningar.

De utgifter, som bestridas från den första av dessa delposter, uppgingo under budgetåret 1936/1937 till 2,226,845 kronor. I betraktande härav synes mig någon höjning av det nuvarande anslagsbeloppet påkallad. Då det emellertid icke är uteslutet, att den angivna utgiftssiffran var osedvanligt stor, torde delposten icke behöva upptagas till högre belopp än 2,200,000 kronor.

Delposten för ålderstillägg belastades under nästföregående budgetår med 284,308 kronor. Vid anslagsuppskattningen för budgetåret 1938/1939 torde man hava att utgå från detta belopp. Emellertid är att märka, att vid 1937

Departements-
chefen.

års riksdag beslut fattats angående ålderstillägg till vissa landsfiskaler, som före utnämningen varit förordnade att tills vidare uppehålla landsfiskals-tjänst. Detta beslut kan för nästa budgetår beräknas medföra en merkostnad av omkring 32,000 kronor. Den för ålderstillägg avsedda delposten torde därför kunna med någon avrundning uppskattas till 315,000 kronor.

Medan delposten till vikariatsersättningar för vart och ett av budgetåren 1936/1937 och 1937/1938 upptagits till 230,000 kronor, hava de verkliga utgifterna för ändamålet under förstnämnda budgetår uppgått till 225,889 kronor. Denna delpost synes därför kunna nedsättas till 225,000 kronor.

Posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat skulle enligt dessa beräkningar få upptagas till $(2,200,000 + 315,000 + 225,000)$ 2,740,000 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal (extra och biträdande landsfiskaler samt tjänstebiträden åt landsfiskaler) var för budgetåret 1936/1937 beräknad till 320,000 kronor men upptogs för löpande budgetår till 380,000 kronor. Syftet med höjningen var att bereda landsfiskalsbiträdena något förbättrade avlöningsförmåner. Det har emellertid visat sig, att den företagna höjningen icke varit tillfyllest. Såvitt nu kan bedömas, komma utgifterna under denna post icke att för innevarande budgetår understiga 400,000 kronor. Jag anser det fördenskull nödvändigt, att posten nu beräknas till sistnämnda belopp.

I gällande stat har under nu behandlade avdelning posten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän uppskattats till 497,800 kronor, därvid delposten för tillfällig löneförbättring beräknats till 468,800 kronor och delposten till personliga lönetillägg till vissa t. f. landsfiskaler till 29,000 kronor. Då under budgetåret 1936/1937 utgifterna för tillfällig löneförbättring uppgått till 460,210 kronor och utgifterna för personligt lönetillägg till 5,359 kronor, anser jag, att berörda delposter kunna för nästa budgetår nedsättas till 460,000 kronor respektive 5,000 kronor. Det sammanlagda beloppet under denna post skulle alltså bli 465,000 kronor.

Slutsumman för avdelningen härads-skrivare och landsfiskaler m. fl. blir enligt dessa kalkyler $(2,740,000 + 400,000 + 465,000)$ 3,605,000 kronor.

Vidkommande härefter *avdelningen landsfogdar och landsfogdeassistenter* vill jag med avseende å anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat framhålla, att ett bifall till mitt i det föregående gjorda förslag rörande lönetursrätt för vissa landsfogdar icke behöver föranleda någon höjning av denna post. Då ej heller eljest anledning till ändring av posten förefinnes, förordar jag, att densamma liksom för närvarande är fallet upptages till 247,400 kronor.

I samband med anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal får jag anmäla, att länsstyrelsen i Västerbottens län med skrivelse den 28 augusti 1937 överlämnat en av landsfogden i länet gjord framställning om inrättande därstädes av en landsfogdeassistenttjänst från och med budgetåret 1938/1939 samt att denna framställning tillstyrkts av justitiekanslersämbetet. Vissa skäl synas mig tala för att landsfogden i be-

rörda län, på sätt föreslagits, till sitt biträde erhåller en assistent. Därest en slutlig prövning av ärendet skulle giva vid handen, att framställningen bör vinna bifall, synes emellertid denna fråga kunna ordnas genom överflyttning till länet av en av de redan inrättade assistenttjänsterna, vadan spörsmålet i fråga icke påverkar beräkningen av nu behandlade anslagspost. Med hänsyn därtill lärer posten kunna upptagas till oförändrat belopp eller alltså till 25,800 kronor. Härav avses liksom för närvarande 22,300 kronor för grundavlöningar och 3,500 kronor för avlöningsförhöjningar.

Anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, som för löpande budgetår är upptagen till 1,800 kronor, bör även för nästa budgetår upptagas till detta belopp.

Enligt mitt förslag böra alltså de sammanlagda utgifterna under avdelningen landsfogdar och landsfogdeassistenter i överensstämmelse med beräkningarna för innevarande budgetår uppskattas till 275,000 kronor.

Det totala medelsbehovet för avlöningar vid fögderiförvaltningarna skulle alltså för nästa budgetår uppgå till (3,605,000 + 275,000) 3,880,000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att det för nyreglerade verk gällande avlöningsreglementets bestämmelser jämte de till detta reglemente hörande tillämpnings- och tillägsbestämmelserna må från och med den 1 juli 1936 för omförmälda fyra ordinarie landsfogdar så tillämpas, som om bestämmelserna varit gällande under vars och ens hela tjänstetid i oavbruten följd;

dels godkänna följande avlöningsstat för fögderiförvaltningarna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/1939:

Avlöningsstat.

I. Häradsskrivare och landsfiskaler m. fl.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat:
 - a. Lön, tjänstgöringspenningar, ortstillägg och förvaltningsbidrag, *förslagsvis* kronor 2,200,000
 - b. Ålderstillägg, *förslagsvis* » 315,000
 - c. Vikariatersättningar, *förslagsvis* » 225,000 kronor 2,740,000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal (extra och biträdande landsfiskaler samt tjänstebiträden åt landsfiskaler), *förslagsvis* » 400,000
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:
 - a. Tillfällig löneförbättring, *förslagsvis* kronor 460,000

Femte huvudtiteln.

b. Personliga lönetillägg till vissa t. f. lands- fiskaler, <i>förslagsvis</i> ... kronor	5.000 kronor	465,000
	Summa kronor	3,605,000

II. Landsfogdar och landsfogdeassistenter.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	247,400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m. ... kronor	22,300	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	» 3,500	» 25,800
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	1 800
	Summa kronor	275,000

Summa förslagsanslag kronor 3,880,000;

*dels och till Fögderiförvaltningarna: Avlöningar för budget-
året 1938/1939 anvisa ett förslagsanslag av kronor 3,880,000*

[170.] 9. Fögderiförvaltningarna: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	850,000	824,192
1937/1938	750,000	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	850,000	—

Den 23 april 1937 har Kungl. Maj:t fastställt stat för anslagets användning, upptagande till reseersättningar 550,000 kronor och till expenser 200,000 kronor.

I skrivelse den 29 januari 1937 har länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län framhållit, att det skulle vara av mycket stor betydelse för polisväsendets effektivitet, om landsfiskalerna ålades att hava nattelefonförbindelse och i samband därmed tillförsäkrades rätt till ersättning av statsmedel för de därmed förenade kostnaderna.

I häröver den 16 februari 1937 avgivet utlåtande har statskontoret anförut följande.

Med hänsyn till vikten av att landsfiskalerna i egenskap av polischefer när som helst kunde mottaga och avsända telefonmeddelanden i fall, då omedelbart ingripande vore av behovet påkallat, syntes det statskontoret skäligt, att ersättning av statsmedel borde utgå till dem för den kostnad, anordnandet av nattelefonförbindelse medförde. Sådan ersättning borde beredas genom erforderlig ändring av bestämmelserna i 6 § i kungörelsen den 24 november 1932 (nr 533) angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m. Frågan om ändring av ersättningsbestämmelserna syntes böra underställas riksdagen.

I likhet med statskontoret finner jag det lämpligt, att genom en ändring av omförmälda kungörelse landsfiskalerna berättigas att av statsmedel erhålla gottgörelse för den utgift, anordnandet av nattelefonförbindelse medför. Kostnaderna härför böra bestridas från den under här ifrågavarande anslag upptagna anslagsposten till *e x p e n s e r* och torde för budgetår approximativt kunna uppskattas till 25,000 kronor. Då nettoutgifterna för expenser under sistförflutna budgetår uppgått till omkring 235,000 kronor, torde nämnda post för nästa budgetår böra beräknas till 260,000 kronor.

För *reseersättningar* har under budgetåret 1936/1937 utgivits ett belopp av ungefär 589,000 kronor. Med hänsyn härtill torde den för dessa ersättningar avsedda utgiftsposten böra höjas, förslagsvis till 590,000 kronor.

Hela anslaget skulle alltså för nästa budgetår få beräknas till 850,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna av mig förordad ändring av grunderna för ifrågavarande anslags användning;

dels ock till *Fögderiförvaltningarna*: *Omkostnader* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 850,000

[171.] 10. **Ombyggnad av landsfiskalsbostaden i Arjeplogs distrikt, *reservationsanslag*.** Med anledning av en av Kungl. Maj:t i ämnet gjord framställning medgav 1921 års riksdag, att för beredande av bostad åt landsfiskalen i Arjeplogs distrikt finge för Kungl. Maj:ts och kronans räkning inköpas en å Arjeplogs kyrkoplats belägen fastighet samt därstädes verkställas vissa inrednings- och byggnadsarbeten. Därjämte anvisade riksdagen för ändamålet ett reservationsanslag av 38,100 kronor. Därav var ett belopp av 9,000 kronor avsett för inköp av fastigheten och återstoden för inrednings- och byggnads-kostnaderna.

Anslaget ställdes den 7 juli 1921 av Kungl. Maj:t till länsstyrelsens i Norrbottens län förfogande. Därvid föreskrevs bland annat, att landsfiskal i Arjeplogs distrikt, som komme att innehava ifrågavarande bostadsförmån, skulle å den kontanta avlöningen vidkännas avdrag motsvarande det värde, vartill bostadsförmånen enligt verkställd uppskattning uppginge. Berörda bostadsförmån har, sedan omförmälda fastighet ombyggt och tagits i bruk för sitt nya ändamål, uppskattats till 550 kronor för år.

I skrivelse den 20 september 1937 har *byggnadsstyrelsen* — under hänvisning till bifogade ritningar — hemställt om anvisande av anslag för ombyggnad av ifrågavarande bostad. Styrelsen har däri anfört i huvudsak följande.

Landsfiskalsbostaden, som stode under byggnadsstyrelsens förvaltning, hade vid en av länsarkitekten i Norrbottens län den 18 februari 1937 förrättad besiktning befunnits vara i behov av en genomgripande ombyggnad. Bostaden, som saknade värmeledning och vars väggar vore otillräckligt isolerade, vore kall och dragig. Den nuvarande rumsindelningen tillgodosåge ej skäliga krav på tillgång till solljus under den mörkare delen av året, detta i synnerhet

i betraktande av att det nuvarande vardagsrummet inom en snar framtid komme att tagas i anspråk för landsfiskalskontorets utökning.

Preliminärt förslag till erforderliga förbättringsarbeten hade med anledning därav uppgjorts inom länsarkitektkontoret och underställts byggnadsstyrelsens prövning. Förslaget omfattade i huvudsak följande åtgärder: utökning av källarutrymmen för inredning av pannrum och tvättstuga; värmeisoleri-
ning av ytterväggar; förändrad förläggning av vissa rum för att bättre tillgodose kravet på solljus; nödvändig utökning av landsfiskalskontoret och som ersättning för därigenom minskat bostadsutrymme i bottenvåningen inredning av ett nu oinrett vindsutrymme samt installation av värmeledning och elektrisk belysning.

Kostnaderna för ombyggnadsförslaget genomförande kunde beräknas till 30,000 kronor, därav 17,300 kronor belöpte å byggnads- och målningsarbeten, 1,500 kronor å elektriska installationsarbeten, 6,000 kronor å arbeten för värme, vatten och avlopp, 2,000 kronor å oförutsedda utgifter och 3,200 kronor å ritningar, kontroll och arvoden.

Under förmälan att byggnadsstyrelsen saknade medel för bestridande av kostnaderna för ifrågavarande byggnadsarbeten, har styrelsen hemställt, att för ändamålet måtte för budgetåret 1938/1939 anvisas ett reservationsanslag av 30,000 kronor.

I anledning av framställningen har *länsstyrelsen i Norrbottens län* den 12 november 1937 avgivit utlåtande. Länsstyrelsen har däri anfört, att ifrågavarande byggnad icke längre uppfyllde de krav, som numera kunde ställas på en landsfiskals tjänstebostad. Den nu föreslagna förbättringen måste därför anses vara av behovet påkallad. Kostnaderna vore visserligen höga men syntes, med hänsyn till bostadens belägenhet i fjälltrakterna samt rådande arbets- och materialpriser, få anses ofrånkomliga, om syftet med ändringsarbetet skulle kunna vinnas.

Länsstyrelsen har därför tillstyrkt bifall till framställningen. Länsstyrelsen påpekar emellertid att, i händelse den föreslagna bostadsförbättringen komme till stånd, den årliga hyra, som för närvarande utginge för bostaden, finge höjas med det belopp, som kunde anses skäligt.

Departements-
chefen.

I likhet med vederbörande myndigheter finner jag en grundlig ombyggnad av ifrågavarande landsfiskalsbostad vara av behovet påkallad. Därvid torde de arbeten bära komma till utförande, vilka förordats i byggnadsstyrelsens framställning. Mot styrelsens kostnadsberäkningar har jag icke något att erinra.

Utgifterna för ombyggnaden torde bära bestridas från ett för nästa budgetår anvisat reservationsanslag å 30,000 kronor, rubricerat ombyggnad av landsfiskalsbostaden i Arjeplogs distrikt. Självfallet bör hyran för den ombyggda bostaden höjas med skäligt belopp.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ombyggnad av landsfiskalsbostaden i Arjeplogs distrikt*
för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservations-*
anslag av kronor 30,000

[172.] 11. **Lappfogdarna m. fl.: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	61,300	72,986
1937/1938	74,300	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	78,400	—

Den 23 april 1937 har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för lappfogdarna m. fl.:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 34,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 38,300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 1,300
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	» 700
Summa förslagsanslag kronor 74,300	

Från anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat avlönas de 4 lappfogdarna, vilka från och med innevarande budgetår äro uppförda å ordinarie stat med placering i lönegraden B 24. Denna post bör jämväl för nästa budgetår beräknas till 34,000 kronor.

Vid uppskattningen i fjolårets statsverksproposition av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptogs posten — liksom i den sedermera fastställda avlöningsstaten — till 38,300 kronor. Därvid beräknades för arvode till ett biträde, gemensamt för de två lappfogdarna i Norrbottens län, 4,200 kronor, för arvoden till lapptillsyningsmän 15,000 kronor, för ersättning och gratifikation för ordningsmän inom lappbyarna och åt lappförmän 15,000 kronor samt för juridiskt biträde åt de svenska lapparna i Norge 4,100 kronor. De verkliga utgifterna från denna post torde emellertid under löpande budgetår komma att överstiga de sålunda beräknade. Den huvudsakliga anledningen härtill är den, att Kungl. Maj:t medgivit viss förstärkning av de för lappväsendet i Norrbottens län avsedda arbetskrafterna. Med hänsyn härtill ber jag att här få lämna en redogörelse för den framställning, som föranledde nämnda beslut, ävensom för det fattade beslutet.

Framställningen i fråga gjordes av länsstyrelsen i Norrbottens län, som i skrivelse den 8 juni 1937 anförde bland annat följande.

Med hänsyn till de mångskiftande och vidlyftiga arbetsuppgifter inom fjällrenvården, som åvilade de två lappfogdarna i länet, hade dessa icke möjlighet att ägna erforderligt arbete åt skogsrenvården. Detta medförde emellertid avsevärda olägenheter. Skogsrenskötseln vore nämligen av stor betydelse. Enbart den omständigheten, att den jordbrukande befolkningen jämväl i de trakter, varest skogsrenskötsel bedreves, numera i allt större utsträckning börjat upptaga odlingar å hemägorna, varigenom de avlägsset, å renbetesmarkerna belägna sämre utängarna kunnat övergivas, vore ägnad att väsentligt förbättra förutsättningarna för ett friktionsfritt bedrivande av renskötsel inom de mera bebodda skogsbygderna. Någon avoghet från jord-

brukarnas eller skogsägarnas sida mot betning av renar å deras ägor hade i stort sett icke förmärkts. Tvärtom syntes intresset för rennäringen i fråga befinna sig i tillväxt hos jordbrukarna. Skogsrenskötseln hade också visat sig utgöra ett värdefullt stöd för hushållningen i de bygder, varest den bedreves.

Till skogsrenskötsel vore även att hänföra den form av renskötsel nedom lappmarksgränsen, som sedan gamla tider bedrivits i de övre kustsocknarna i länet, huvudsakligen inom Torne och Kalix älvars floddalar. Tidigare hade denna renskötsel bedrivits med självtagen rätt. Numera vore densamma legaliserad genom de av länsstyrelsen, med stöd av bestämmelserna i 57 och 58 §§ i gällande renbeteslag, för fem års tid, räknat från och med år 1933, meddelade tillstånden (koncessionerna) till drivande av renskötsel inom tolv till gränserna bestämda områden, sedermera indelade i sex lappbyar, inom nämnda floddalar. Under den tid ifrågavarande koncessioner varit gällande, hade man från lappväsendets sida kunnat konstatera, att även denna renskötsel vore av stort värde.

Icke minst nämnda koncessionerade renskötsel hade medfört, att göromålen rörande skogsrenvården ökats och nya arbetsuppgifter avseende densamma tillkommit. Bland andra arbeten, som under närmaste framtid borde utföras, kunde nämnas fältundersökningar i vissa fall för beviljande av nya koncessioner, varvid utredningar rörande betesmarkernas bärighet och dessas ändamålsenliga utnyttjande av de olika renskötselgrupperna borde verkställas, innan frågan om nya koncessioner toges upp till prövning. Därjämte vore för närvarande under utarbetning byordningar jämväl för dessa lappbyar nedom lappmarksgränsen. Vidare skulle renägarna därstädes höras över byordningsförlagen, innan dessa kunde fastställas till gällande byordningar. Handläggningen av alla dessa ärenden krävde sin man och kunde icke påläggas den redan av arbeten överhopade lappfogden inom norra fjälldistriktet.

Bland de löpande ärenden, hörande till skogsrenskötseln, vilkas behandling vore synnerligen tidsödande, kunde nämnas granskning av talrika ansökningar om registrering av renmärken, vilka ofta bytte ägare, förevisande av renmärken för lapparna, vidare indrivning av särskilda avgifter för skötesrenar inom lappbyar, där särskilda lapptillsyningsmän icke funnes, upprättande av renlängder samt lämnande av råd och upplysningar för såväl lappar som bofasta rörande renskötselangelägenheter i allmänhet. Det förtjänade nämnas, att antalet utgående skrivelser avseende skogsrenskötsel ärenden under år 1936 uppgått till omkring 2.200 nummer.

Enligt länsstyrelsens mening vore det nödvändigt, att vården av länets skogsrenskötsel inklusive den koncessionerade renskötseln bleve anförtrord åt en särskild handhavare. Åtminstone till en början kunde denna fråga ordnas så, att den hittillsvarande biträdande lappfogden avdelades för skogsrenskötseln. Emellertid måste då anställas en särskild person som biträde åt lappfogdarna å deras gemensamma tjänstelokal. Detta biträde skulle närmast sysselsättas med diarieföring, uppsättande av protokoll och skrivelser med flera göromål. som hittills ombesörjts av den biträdande lappfogden, varjämte det nya biträdet kunde utnyttjas även av länsstyrelsen vid handläggning av lappärenden.

Med anledning av nämnda framställning har Kungl. Maj:t den 16 juli 1937 bemyndigat länsstyrelsen att för tiden till och med den 30 juni 1938 anställa två personer, den ene för handhavande av skogsrenskötseln i länet och den andre för tjänstgöring enligt av länsstyrelsen meddelade bestämmelser som biträde vid göromålen rörande lappväsendet i länet. Den förre av dessa personer har tillerkänts ett arvode av 350 kronor och den senare ett arvode

av 300 kronor, allt för månad räknat. Arvodena bestridas från nu ifrågasvarande anslagspost. Härigenom torde för löpande budgetår uppkomma en merkostnad av 3,600 kronor.

Aven det belopp, som avsetts för arvoden till lapptillsyningsmän, har visat sig väl knappt tilltaget. Å andra sidan torde icke hela det belopp, som beräknats för juridiskt biträde i Norge, behöva tagas i anspråk.

För nästa budgetår torde förevarande anslagspost böra uppskattas med ledning av de erfarenheter rörande medelsbehovet, som vunnits under senare tid. Med hänsyn härtill räknar jag med följande utgifter:

1) för arvoden till nyssnämnda 2 befattningshavare för lappväsendet i Norrbottens län 7,800 kronor, 2) för arvoden till lapptillsyningsmän 16,000 kronor, 3) för ersättning och gratifikationer åt ordningsmän inom lappbyarna och åt lappförmän 15,000 kronor och 4) för juridiskt biträde åt de svenska lapparna i Norge 3,600 kronor. Posten bör alltså enligt min mening beräknas till 42,400 kronor.

Anslagsposterna till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt till särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän torde liksom för löpande budgetår kunna beräknas till respektive 1,300 kronor och 700 kronor.

Hela anslaget skulle således få upptagas till (34,000 + 42,400 + 1,300 + 700) 78,400 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för lappfogdarna m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/1939:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 34,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 42,400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	» 1,300
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	» 700
Summa förslagsanslag kronor 78,400;	

dels ock till Lappfogdarna m. fl.: Avlöningar för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 78,400

[173.] 12. Lappfogdarna m. fl.: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1935/1936	73,500	66,876
1936/1937	73,500	73,437
1937/1938	72,200	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	72,200	—

Av anslaget hava beräknats för reseersättningar 71,000 kronor och för expenser 1,200 kronor.

Under nästföregående punkt har jag omnämnt, att Kungl. Maj:t den 16 juli 1937 bemyndigat länsstyrelsen i Norrbottens län att för tiden till och med den 30 juni 1938 anställa en särskild befattningshavare för handhavande av administrationen av skogsrenskötseln i länet. Denne befattningshavare har samtidigt tillerkänts resekostnads- och traktamentsersättning för i tjänsten företagna resor, att utgå av nu ifrågavarande anslag. Av vad jag förut anfört framgår vidare, att jag förutsätter, att även under nästa budgetår skall vid länsstyrelsen i nämnda län vara anställd en särskild för skogsrenskötseln avsedd befattningshavare. Med hänsyn härtill kunde möjligen ifrågasättas någon anslagshöjning. Då emellertid resekostnaderna för sagde befattningshavare knappast torde komma att uppgå till något större belopp samt dessutom anslaget under budgetåret 1935/1936 varit avsevärt underbelastat, synes det mig berättigat att för nästa budgetår upptaga anslaget till oförändrat belopp.

På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lappfogdarna m. fl.*: Omkostnader för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 72,200

E. Polisväsendet.

[174.] 1. Statspolisorganisationen: Statspolisintendenten, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	14,500	14,301
1937/1938	14,700	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	16,500	—

[Lag den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket, ändrad genom lagar nr 87/1929, 274/1932 och 447/1932; kungörelse den 16 september 1932 (nr 448) angående stats- och reservpolisen, ändrad genom kungörelser nr 166/1936 och 532/1936; instruktion för statspolisintendenten den 2 december 1932 (nr 538).]

Avlöningen till statspolisintendenten utbetalas av Stockholms stad, som därefter erhåller gottgörelse av statsmedel för utbetalade belopp.

I skrivelse den 31 augusti 1937 har *statspolisintendenten* gjort framställning om anslag för avlöning dels till intendenten, dels ock till en statspolisassistent.

I skrivelsen erinrar statspolisintendenten till en början, hurusom vissa inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga i en den 31 oktober 1936 dagtecknad promemoria föreslagit, att den särskilda polisverksamhet, som under åtskilliga år bedrivits för uppdagande av olovlig införsel av spritdrycker, skulle övertagas av statspolisen, vilken för ändamålet skulle i erforderlig mån förstärkas. I nämnda promemoria hade — framhåller statspolisintendenten — de sakkunniga även till behandling upptagit vissa särskilda frågor rörande statspolisens centrala ledning, därvid de uttalat sig på i huvudsak följande sätt.

Statspolisens övertagande av den särskilda polisverksamheten mot olaga sprittrafik komme att innebära en kännbar belastning av den centrala ledningen, vars arbete och ansvar dessutom nyligen ökats genom utsträckt befattning med motorfordonstillsynen i enlighet med beslut av 1936 års riksdag. Med hänsyn härtill ansågo de sakkunniga, att statspolisintendenten borde i avlöningshänseende likställas med tredje polisintendenten i Stockholm i stället för, såsom nu vore fallet, med förste, andre och fjärde polisintendenterna i samma stad. Jämkningsen innebure, att avlöningen till statspolisintendenten, som för närvarande utginge enligt 25:e lönegruppen i stadens lönestat (slutlön 12,600 kronor jämte dyrtidstillägg), i stället skulle komma att utgå enligt 26:e lönegruppen i samma lönestat (slutlön 13,500 kronor jämte dyrtidstillägg).

Förutom de för egentligt polisarbete avsedda och utbildade polismännen vid statspolisavdelningen i Stockholm stode icke någon kanslipersonal till statspolisintendentens förfogande, vilket förhållande medfört, att statspolisintendenten måste ägna en stor del av sin tid åt kanslitjänst i form av utredningar, uppsättande av yttranden och skrivelser, kassagöromål m. m. ävensom åt olika andra, mera rutinmässiga göromål. Enligt de sakkunnigas mening borde å statspolisens expedition anställas en rättsbildad assistent. Denne befattningshavare, som förslagsvis kunde benämnas statspolisassistent, syntes med avseende å kompetens och avlöningsförmåner böra likställas med de i

kungörelsen den 24 april 1936 (nr 155) omförmälda landsfogdeassistenterna. Avlöningen till statspolisassistenten torde böra utbetalas genom statspolisintendenten av under femte huvudtiteln upptaget anslag till statspolisorganisationen.

Statspolisintendenten yttrar i anslutning härtill följande.

De sakkunnigas förslag, i vad detsamma avsåge statspolisens övertagande av den särskilda polisverksamheten för uppdragande av olovlig införsel av spritdrycker, hade — såsom närmare framginge av Kungl. Maj:ts proposition, den 13 mars 1937, nr 226, angående anslag till tullverket för budgetåret 1937/1938 och riksdagens skrivelse den 5 maj 1937, nr 260 — godtagits av statsmakterna och vore avsett att genomföras från och med den 1 juli 1938. I detta sammanhang hade emellertid ställning icke tagits till de uppkomna spörsmålen om jämkning av statspolisintendentens avlöning och om anställande av särskilt arbetsbiträde å intendentens expedition. Beträffande dessa spörsmål hade chefen för finansdepartementet i omförmälda proposition framhållit, att desamma, som icke vore betingade enbart av den ifrågavarande utvidgningen av statspolisens verksamhet, syntes böra tagas i översvägande vid beräklandet av statspolisorganisationens anslagsbehov för budgetåret 1938/1939.

Den jämkning i statspolisintendentens avlöning, som föreslagits av nyssnämnda sakkunniga, syntes nu böra genomföras. Statspolisintendentens avlöning borde därför beräknas efter lägsta löneklassen i 26:e lönegruppen i det för Stockholms stads befattningshavare gällande lönereglementet. För ändamålet finge beräknas ett belopp av 14,400 kronor. I denna summa inginge även vederbörligt dyrtidstillägg. Härtill finge läggas ett belopp av 1,600 kronor motsvarande statsverkets årliga bidrag till statspolisintendentens pension.

Jämväl de sakkunnigas förslag om anställande av en särskild statspolisassistent syntes nu böra realiseras. Sagde assistent syntes tills vidare böra erhålla ett arvode av 5,400 kronor för år.

I anledning av förevarande framställning har *överståthållarämbetet* den 27 september 1937 avgivit utlåtande. Däri har ämbetet anfört i huvudsak följande.

För närvarande påginge utredning rörande lönereglering för befattningshavarna vid ämbetets avdelningar för polis- och skatteärenden. Förslag i denna sak vore avsett att under den närmaste tiden föreläggas Stockholms stadsfullmäktige. Därest förslaget antoges, komme det sedermera att underställas Kungl. Maj:t för fastställelse. Då någon egentlig skillnad med avseende å vikten och omfattningen av de olika polisintendenternas arbete icke kunde anses föreligga, förutsatte ämbetet, att alla stadens polisintendenter skulle erhålla samma löneställning. Motsvarande avlöning borde då även tillkomma statspolisintendenten. Med hänsyn till den sammankoppling, som skett mellan statspolisintendentens lön och övriga polisintendenter löner, syntes med jämkningen av statspolisintendentens löneförmåner böra anstå i avbidan på resultatet av berörda lönereglering.

Vad anginge förslaget om avlöande av en rättsbildad befattningshavare vid statspolisens avdelning i Stockholm, kunde ämbetet för sin del icke finna ådagalagt, att under rådande förhållanden behov av en dylik befattningshavare föreläge. Huruvida den begärda personalförstärkningen kunde bli nödig till följd av de nya arbetsuppgifter, som från och med den 1 juli 1938 komme att åvila statspolisen, ansåge ämbetet för närvarande omöjligt att bedöma. Till dess närmare erfarenheter därutinnan vunnits, torde därför

böra anstå med inrättande av den avsedda assistentbefattningen. Därest befattningen ändå skulle komma till stånd, borde den emellertid uppföras å Stockholms stads lönestat i enlighet med de principer, som genomgående tillämpats vid anställningen av statspolisens personal.

Med anledning av det framställda förslaget om löneförbättring för statspolisintendenten och överståthållarämbetets däröver avgivna utlåtande har jag inhämtat, att numera föreligger ett förslag till lönereglering för vissa befattningshavare i Stockholms stad, enligt vilket samtliga stadens polisintendenter skulle i lönehänseende likställas. De skulle enligt detta förslag — inklusive rörligt lönetillägg — erhålla en begynnelseavlöning av omkring 14,900 kronor. Beslut i ämnet torde inom kort komma att fattas av Stockholms stadsfullmäktige. Därest — såsom torde vara anledning att antaga — förslaget i nu berörda del bifalles och stadsfullmäktiges beslut sedermera fastställas av Kungl. Maj:t, lär en konsekvens härav böra bli, att även statspolisintendenten erhåller enahanda avlöningsförmåner. Då avlöningen till statspolisintendenten för budgetåret 1938/1939 bör beräknas enligt lägsta löneklassen, kunna utgifterna för ändamålet för nämnda budgetår uppskattas till 14,900 kronor. Härtill får läggas ett belopp av 1,600 kronor för statsverkets bidrag till utgifterna för intendents pensionering.

Departements-
chefen.

Vad härefter beträffar förslaget om inrättande av en befattning såsom statspolisassistent, anser jag mig, med hänsyn till vad överståthållarämbetet i ämnet anfört, icke för närvarande kunna tillstyrka detsamma.

Förevarande anslag torde i följd härav för nästa budgetår böra beräknas till (14,900 + 1,600) 16,500 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Statspolisintendenten* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 16,500

[175.] 2. **Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon och ridhästar, reservationsanslag.** Ifrågavarande anslag är i riksstaten för löpande budgetår upptaget till 156,600 kronor. Utgifterna för inköp av motorfordon hava för nämnda budgetår beräknats till 150,000 kronor samt utgifterna för inköp av ridhästar och dessas transport till vederbörande stationsorter ävensom för inköp av munderingar till ridhästar till 6,600 kronor. Av anslaget utgå 150,000 kronor av automobilskattemedel.

I skrivelse den 31 augusti 1937 har *statspolisintendenten* framlagt förslag rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Med avseende å utgifterna för inköp av motorfordon erinrar statspolisintendenten till en början om den utredning angående revision av bestämmelserna om utlännings rätt att här i riket vistas och därmed sammanhängande spörsmål, som verkställts av särskilda inom justitiedepartementet tillkallade sakkunniga (statens off. utredn. 1936: 53). I denna utredning hava nämnda sakkunniga — utlännings-sakkunniga — bland annat även framlagt

förslag till förstärkning med avseende å kontrollen vid finska gränsen. De sakkunniga hava i denna del anfört följande.

Kontrollen utmed gränsen mot Finland ombesörjdes huvudsakligen av statspolis och tulltjänstemän. De statspolis och anlitades därför, vore indelade i tre patruller, envar om två man, och förlagda en till Haparanda, en till Övertorneå och en till Pajala. Dessa gränspolisposterings avpatrullerade den där utmed gränsen gående landsvägen i bil för att tillse, att icke några utlännningar obehörigen toge sig över gränsen. Tulltjänstemännen, till ett antal av omkring 130, vore stationerade dels efter kusten i trakten av Haparanda, dels ock efter den c:a 40 mil långa landgränsen mot Finland. Dessa tulltjänstemän hade att, envar inom sitt bestämda tjänstgöringsområde, biträda polismyndigheten med kontrollen. För de sakkunniga vore ställt utom tvivel att, även om med hänsyn till de speciella förhållandena utmed denna gräns särskilda anordningar vore betingade, det icke kunde vara lämpligt att i den utsträckning, som där skedde, överlämna kontrollen åt tullpersonal. Ifrågasättande uppsikt måste bliva bättre tillgodosedd genom anlitande av utbildade polismän, som föfogade över motorfordon. Det hade också visat sig, att den nuvarande anordningen med gränspolisposterings vore lämplig och effektiv. Efter inhämtade upplysningar från länsstyrelsen i Norrbottens län och statspolisintendenten ansågo de sakkunniga sig böra föreslå, att på sträckan Övertorneå—Pajala, som vore 11.5 mil lång, inrättades ytterligare en statspolispostering om två man, som med anlitande av motorfordon kunde verkställa bevakning av gränsen. Denna postering borde förläggas i Pello by, belägen ungefär mitt emellan Övertorneå och Pajala.

Statspolisintendenten framhåller, att den av utlännings-sakkunniga verkställda utredningen bland annat föranlett Kungl. Maj:t att den 16 mars 1937 för riksdagen framlägga proposition, nr 269, med förslag till ny utlänningslag, vilken proposition i huvudsak bifallits av riksdagen. I nämnda proposition hade — anför statspolisintendenten — chefen för justitiedepartementet uttalat, att de åtgärder, som av de sakkunniga föreslagits för förbättring och förstärkning av gränsbevakningen, i regel syntes vara lämpliga och ägnade att medföra ökade garantier för en mer effektiv gränskontroll än den dittillsvarande. Detta uttalande hade icke föranlett någon erinran från riksdagens sida.

Med hänsyn härtill har statspolisintendenten utgått från att den av de sakkunniga föreslagna *gränspatrullen i Pello by* nu bör komma till stånd. Statspolisintendenten föreslår, att för denna patrull anskaffas *en femsitsig automobil*. Kostnaden härför beräknas till 6,000 kronor.

Under nästföregående punkt har omnämnts, att statsmakterna vid 1937 års riksdag anslöto sig till ett av vissa sakkunniga den 31 oktober 1936 afgivet förslag, enligt vilket polisverksamheten mot den olovliga sprithanteringen från och med den 1 juli 1938 skulle övertagas av statspolisen. Enligt förslaget, för vilket en närmare redogörelse lämnats i oförmälda proposition nr 226/1937, skulle dels statspolisens personal förstärkas med 29 kriminalpolismän, dels ock statspolisens automobilbestånd utökas med 11 *automobiler*, därav 2 i utbyte mot tidigare förefintliga fordon. I överensstämmelse med de sakkunnigas förslag har statspolisintendenten uppskattat nettokostnaderna för anskaffande av nämnda automobiler till 74,500 kronor.

Kostnaderna för *förnyelse av statspolisens motorfordonsbestånd* uppskattar statspolisintendenten i enlighet med de beräkningsmetoder, som tidigare tillämpats, till 55,000 kronor.

Sammanlagt skulle alltså för inköp av motorfordon erfordras (6,000 + 74,500 + 55,000) 135,500 kronor.

Till inköp av ridhästar m. m. har statspolisintendenten med hänsyn till inträffande olycks- och sjukdomsfall, som nödvändiggöra utbyte av enstaka hästar, upptagit ett belopp av 7,000 kronor. Det i förhållande till löpande budgetår något höjda beloppet motiveras med stegrade inköpskostnader.

Anslagsbehovet har således av statspolisintendenten för nästa budgetår beräknats till (135,500 + 7,000) 142,500 kronor.

Till en början vill jag erinra, att förslaget om inrättande av en särskild gränspatrull i Pello by ingick som ett led i den serie av åtgärder, som av utlänningsakkunniga ansågos nödvändiga till förbättrande av vår gränskontroll, ävensom att för genomförande av dessa åtgärder delvis redan anvisats medel för innevarande budgetår. Då den nämnda gränspatrullen lär vara av omständigheterna påkallad, får jag tillstyrka att densamma upprättas från och med nästa budgetår. En förutsättning för att patrullen skall kunna göra åsyftad nytta är givetvis, att den erhåller tillgång till en automobil. Med hänsyn därtill förordar jag statspolisintendentens förslag att för inköp av en för patrullen avsedd automobil beräkna ett belopp av 6,000 kronor.

Departements-
chefen.

De vidgade uppgifter, som statspolisen — enligt vad förut omförmäls — skall erhålla från och med nästa budgetår, påkalla enligt tidigare beräkningar en utökning av automobilbeståndet med 11 automobiler. I likhet med statspolisintendenten uppskattar jag kostnaderna för inköp av dessa automobiler till 74,500 kronor.

Ej heller mot statspolisintendentens kalkyler rörande medelsbehovet för förnyelse av fordonsbeståndet eller för inköp av ridhästar har jag något att erinra.

Jag tillstyrker sålunda till alla delar statspolisintendentens förslag. Enligt de vid 1936 års riksdag godtagna principerna bör mot automobilskattemedlen avräknas ett belopp av 55,000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon och ridhästar* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 142,500, därav 55,000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[176.] 3. **Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader, förslagsanslag.** För budgetåret 1937/1938 har ifrågavarande anslag upptagits till 293,000 kronor, därav 113,000 kronor att utgå av automobilskattemedel.

Den 23 april 1937 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att av anslaget må av statspolisintendenten användas följande belopp, nämligen

1) till beredande av stallrum åt vissa av statspolisens hästar, till underhåll och vård av vissa av statspolisens hästar samt till de särskilda utgifter, som kunna bli va erforderliga för hästarnas dressyr och för utbildning av den ridande personalen, ävensom till anskaffande av hästutrustningspersedlar i stället för förslitna sådana, högst 45,400 kronor,

2) till underhåll och drift av motorfordon högst 226,000 kronor samt

3) till expeditionskostnader, inköp av diverse materiell och löpande utgifter i övrigt högst 21,600 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1937 har *statspolisintendenten* framlagt förslag rörande beräkningen för nästa budgetår av medelsbehovet för de ändamål, som tillgodoses från ifrågavarande anslag.

Det belopp, som statspolisintendenten äger använda till beredande av stallrum åt vissa av statspolisens hästar m. m., avser kostnader, som direkt gäldas av statspolisintendenten. Under nästföljande anslag åter upptagas de kostnader för samma ändamål, som i första hand bestridas av polisdistrikten men därefter gottgöras dessa av allmänna medel.

Statspolisintendenten uppger, att de sammanlagda utgifterna för ifrågavarande ändamål under år 1936 uppgått till i runt tal 82,800 kronor. Den ökning av ridhästbeståndet, som ägt rum från och med den 1 januari 1937, kunde beräknas medföra en årlig merutgift av 22,000 kronor. Vidare vore med hänsyn till väntade prishöjningar å havre och hö m. m. att räkna med en ytterligare merkostnad av 12,500 kronor. I följd härav uppskattar statspolisintendenten kostnaderna för berörda ändamål under nästa budgetår till sammanlagt 117,300 kronor. Härav hänför intendenten ett belopp av 46,300 kronor till nu förevarande anslag, medan ett belopp av 71,000 kronor beräknas komma att utgå såsom ersättning till vederbörande polisdistrikt.

Rörande kostnaderna för underhåll och drift av motorfordon anför statspolisintendenten följande.

Dessa kostnader hade för budgetåret 1937/1938 uppskattats till 226,000 kronor. För nästa budgetår tillkomme kostnader av angiven art dels för de 11 automobiler, som borde anskaffas med hänsyn till kriminalstatspolisens utökning, dels för den automobil, som borde inköpas för gränspatrullen i Pello by. I överensstämmelse med de beräkningsgrunder, som angivits i propositionen den 3 januari 1936, nr 30, angående viss omläggning av automobilbesiktningstväsendet m. m., syntes här ifrågavarande utgifter för dessa 12 automobiler kunna beräknas till 38,200 kronor.

Det för budgetåret 1938/1939 erforderliga beloppet kunde alltså uppskattas till 264,200 kronor. Vid denna beräkning hade förutsatts, att någon prishöjning på bensen och bentyl icke komme att äga rum.

Beträffande medelsbehovet för expeditionskostnader, inköp av diverse materiell och löpande utgifter i övrigt framlägger statspolisintendenten följande beräkningar.

Berörda utgifter hade för innevarande budgetår uppskattats till 21,600 kronor, därvid beräknats 20,000 kronor för löpande utgifter i egentlig mening,

1,200 kronor för justerings- och reparationskostnader för automobilvagnar och 400 kronor för hållande av polishund, avsedd att användas vid spaningsverksamhet inom Stockholms län och angränsande län. Utgifterna för nästa budgetår kunde beräknas med utgångspunkt från nyssnämnda belopp av 21,600 kronor. Därutöver vore emellertid att räkna med vissa nya kostnader.

Sålunda finge för utrustning och beväpning åt 2 polismän i Pello by och åt 29 nya kriminalpolismän beräknas sammanlagt 2,880 kronor.

För utrustning åt den föreslagne statspolisassistenten krävdes ett belopp av 290 kronor.

I samband med kriminalstatspolisens ökning borde varje statspolisavdelning längs kusten förse med kikare. Den härmed förenade kostnaden uppginge till 850 kronor.

Vidare måste såsom följd av statspolisens utökning anskaffas 13 nya skrivmaskiner. Härför finge beräknas 4,550 kronor.

Med anledning av kriminalstatspolisens utökning krävdes därjämte flerstädes utvidgade expeditiionslokaler. För möblering av dessa lokaler måste räknas med en utgift av 9,500 kronor.

De lokaler, varöver statspolisens avdelning i Stockholm för närvarande förfogade, vore otillräckliga. Sannolikt komme emellertid denna avdelning att under nästa budgetår erhålla betydligt förbättrade lokalutrymmen. I samband härmed kunde beräknas uppkomma utgifter för anskaffning av möbler och skrivmaskiner till ett sammanlagt belopp av 17,300 kronor.

Åtgärder hade vidtagits i syfte att bereda även statspolisavdelningarna i landets södra och norra delar möjlighet att använda polishund för spaningsverksamhet. För detta ändamål finge beräknas ett belopp av 730 kronor.

Slutligen finge i följd av statspolisens utökning kostnaderna för löpande utgifter i egentlig mening uppskattas till ett belopp, som med 2,000 kronor överstege den för innevarande budgetår beräknade summan.

Sammanlagt skulle således för omförmälda ändamål erfordras ett belopp av $(21,600 + 2,880 + 290 + 850 + 4,550 + 9,500 + 17,300 + 730 + 2,000)$ 59,700 kronor.

Hela anslagsbehovet för underhålls-, drift- och expeditiionskostnaderna skulle enligt dessa kalkyler komma att uppgå till $(46,300 + 264,200 + 59,700)$ 370,200 kronor.

Mot statspolisintendentens uppskattning av kostnaderna för beredande av stallrum åt vissa av statspolisens hästar m. m. och för underhåll och drift av motorfordon har jag icke något att erinra. Departementschefen.

Även statspolisintendentens förslag till beräkning av utgifterna för expeditiionskostnader, inköp av diverse materiell och löpande utgifter i övrigt kan jag i huvudsak ansluta mig till. Med den ståndpunkt jag i det föregående intagit beträffande den föreslagne statspolisassistenten erfordras dock icke något belopp för utrustning åt dylik assistent. Vidare synas mig kostnaderna för möblering m. m. av de nya lokalerna för statspolisavdelningen i Stockholm vara jämförelsevis högt beräknade. Med hänsyn härtill synes nu ifrågavarande post icke behöva beräknas till högre belopp än 55,500 kronor.

Anslaget bör därför enligt min mening uppskattas till $(46,300 + 264,200)$

+ 55,500) 366,000 kronor. Därav böra enligt tidigare godtagna principer mot automobilskattemedlen avräknas 130,700 kronor.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 366,000, därav 130,700 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[177.] 4. **Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	1,685,000	1,665,133
1937/1938	1,900,000	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	2,140,000	—

[Lag den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket, ändrad genom lagar nr 87/1929, 274/1932 och 447/1932; kungörelse den 16 september 1932 (nr 448) angående stats- och reservpolisen, ändrad genom kungörelser nr 166/1936 och 532/1936; kungörelse den 24 november 1932 (nr 532) angående statsbidrag till polisväsendet, ändrad genom kungörelser nr 227/1935 och 904/1937.]

Statspolisavdelningar finnas för närvarande i 19 städer. Dessa städer skola sammanlagt såsom *ordningsstatspolis* tillhandahålla 8 kommissarier, 25 överkonstaplar och 237 konstaplar, eller tillhopa 270 man. För tjänstgöring såsom *kriminalstatspolis* åter skola 22 städer tillhandahålla 1 kommissarie, 1 biträdande kommissarie, 18 överkonstaplar och 48 konstaplar, eller sammanlagt 68 man. I fråga om kriminalstatspolisen är dock den beslutade organisationen ännu icke fullt genomförd, så vitt gäller städerna Skövde, Kalmar och Umeå.

Enligt statsmakternas år 1937 fattade beslut skall vidare — såsom förut nämnts — statspolisorganisationen från och med den 1 juli 1938 förstärkas genom utökande av personalen med sammanlagt 29 kriminalpolismän, därav 1 kommissarie, 5 överkonstaplar och 23 konstaplar.

Rörande de utgifter, som bestridas från ifrågavarande anslag, lämnades en utförlig redogörelse i statsverkspropositionen till 1935 års riksdag (V s. 288), till vilken jag tillåter mig hänvisa.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslagsbeloppet utgå 269,000 kronor av automobilskattemedel.

I skrivelse den 31 augusti 1937 har *statspolisintendenten* framlagt förslag rörande medelsbehovet för nästa budgetår. Vid sina beräkningar har statspolisintendenten därvid i huvudsak utgått från utgifterna under år 1936.

Beträffande avlöningskostnaderna till *ordningsstatspolisen* anför statspolisintendenten följande.

De verkliga kostnaderna för nämnda ändamål hade för år 1936 uppgått till omkring 843,350 kronor. Med hänsyn till att ordningsstatspolisen från och med den 1 januari 1937 utökats med 67 man, måste nu till nämnda belopp läggas 268,200 kronor. Under förutsättning att den föreslagna patrullen i

Pello by komme till stånd, måste vidare ordningsstatspolisen ytterligare utökas med 2 konstuplar. Avlöningskostnaderna för dessa befattningshavare kunde beräknas till 7,900 kronor.

För avhjälpande av den nuvarande befälsbristen vid statspolisens ordningsavdelning i Malmö borde därjämte vid nämnda avdelning en poliskonstupelsbefattning utbytas mot en befattning såsom inspektionskonstapel. En dylik förändring skulle medföra en årlig kostnadsökning av 350 kronor.

Statspolisintendenten har alltså uppskattat ifrågavarande avlöningskostnader till $(843,350 + 268,200 + 7,900 + 350)$ 1,119,800 kronor.

Med avseende å avlöningskostnaderna för kriminalstatspolisen uttalar sig statspolisintendenten sålunda:

Utgifterna för avlöningar till nämnda polis hade under år 1936 uppgått till omkring 318,000 kronor.

På grund av vissa förändringar, som under åren 1936 och 1937 vidtagits med avseende å kriminalpolisorganisationen i städerna Stockholm, Göteborg, Malmö och Uppsala, komme avlöningskostnaderna att i förhållande till förstnämnda år ökas med ungefär 9,550 kronor.

Den ökning av kriminalstatspolisen, som enligt statsmakternas beslut skulle äga rum från och med den 1 juli 1938, komme vidare att medföra en höjning av de årliga avlöningskostnaderna med 148,300 kronor.

Därjämte vore det enligt statspolisintendentens mening nödvändigt, att vid kriminalpolisavdelningen i Malmö en av de två kriminalöverkonstupelsbefattningarna ersattes med en biträdande kriminalkommisarietjänst. En sådan anordning erfordrades med hänsyn därtill, att i nämnda stad finnes en gemensam föreståndare för ordningspolisavdelningen och kriminalpolisavdelningen, vilken föreståndare närmast vore avsedd för ordningspolistjänsten och på grund av den stora arbetsbördan icke kunde ägna kriminalpolistjänsten tillräcklig tid. Ett särskilt skäl för den föreslagna förändringen utgjorde ock den omständigheten, att kriminalavdelningen från och med den 1 juli 1938 i samband med statspolisens övertagande av spritpolisverksamheten komme att utökas med 1 kriminalöverkonstapel och 3 kriminalkonstuplar. Ett genomförande av den ifrågasatta förändringen kunde beträffande avlöningarna beräknas medföra en merkostnad av 2,050 kronor för år.

Enligt statspolisintendentens beräkning skulle avlöningskostnaderna för kriminalstatspolisen sammanlagt uppgå till $(318,000 + 9,550 + 148,300 + 2,050)$ 477,900 kronor.

Kostnaderna för pensionering av ordningsstatspolisen hava under år 1936 utgjort omkring 120,400 kronor. För nästa budgetår räknar statspolisintendenten med en höjning av 38,900 kronor i anledning av ordningsstatspolisens utvidgning från och med den 1 januari 1937. Inrättandet av den föreslagna patrullen i Pello by beräknas medföra en pensionskostnad av 600 kronor, varjämte förslaget om utbytande i Malmö av en konstupelstjänst mot en inspektionskonstupelsbefattning beräknas föranleda en ökad pensionskostnad av 200 kronor. Medelsbehovet skulle alltså enligt statspolisintendenten uppgå till sammanlagt 160,100 kronor.

Pensioneringskostnaderna för kriminalstatspolisen hava under år 1936 uppgått till ungefär 43,550 kronor. Vissa under åren 1936 och 1937 genomförda förändringar med avseende å kriminalpolisorganisationen kunna enligt statspolisintendenten beräknas medföra en ökad pensions-

kostnad av 1,650 kronor, medan den beslutade utvidgningen av nämnda organisation i samband med avvecklingen av den särskilda spritpolisen ökar pensionskostnaderna med 21,000 kronor. I anledning av förslaget om utbyte i Malmö av en kriminalöverkonstapelstjänst mot en befattning såsom biträdande kriminalkommissarie räknar statspolisintendenten med en ytterligare merkostnad av 300 kronor. Det sammanlagda beloppet skulle alltså bli 66,500 kronor.

I uniformeringskostnader och beklädnadsersättning m. m. hava under år 1936 utbetalats omkring 65,300 kronor. Med hänsyn till ordningsstatspolisens utökning från och med den 1 januari 1937, kriminalstatspolisens ökning från och med den 1 juli 1938 och förslaget om patrullen i Pello by räknar statspolisintendenten med ett ökat medelsbehov av 27,800 kronor. Det för nästa budgetår erforderliga beloppet skulle alltså bli 93,100 kronor.

Till andra förmåner åt personalen bör enligt statspolisintendenten med hänsyn till utgifterna för ändamålet under år 1936 — 18,100 kronor — ordningsstatspolisens utökning från och med den 1 januari 1937, kriminalstatspolisens ökning från och med budgetåret 1938/1939 samt vissa redan genomförda förändringar med avseende å kriminalpolisens organisation beräknas ett sammanlagt belopp av 32,600 kronor.

Utgifterna för hyresersättning för rum åt statspolisens hästar och fordon hava för löpande budgetår beräknats till 35,500 kronor. Med hänsyn till utökningen av kriminalstatspolisen från och med den 1 juli 1938 räknar statspolisintendenten med en utgiftsstegring av 1,200 kronor och ett sammanlagt medelsbehov av 36,700 kronor.

Såsom under nästföregående punkt omnämnts, uppskattar statspolisintendenten utgifterna under nästa budgetår till beredande av stallrum åt vissa av statspolisens hästar m. m. till 117,300 kronor, varav 71,000 kronor skulle komma att utgå såsom gottgörelse till polisdistrikten och följaktligen gäldas från förevarande anslag.

I samband med beräkningen av utgifterna för expeditionslokaler och telefon åt statspolisavdelningarna har statspolisintendenten framlagt förslag rörande utvidgad rätt till ersättning åt statspolisens befattningshavare för bostadstelefon. Statspolisintendenten har i ämnet anfört följande.

Enligt 6 § första stycket av kungörelsen den 24 november 1932 (nr 533) angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m. ägde landsfogde att av statsmedel undfå ersättning för inträdesavgift och, i förekommande fall, flyttningsavgift för rikstelefonsförbindelse, som bleve till bostaden inrättad, ävensom för abonnemangsavgift för sådan telefonsförbindelse, som dit anordnades, samt för hyresavgift för ledning, som anlades och underhölls av telegrafverket men enligt gällande bestämmelser skulle bekostas av abonnent. Vad sålunda stadgats om landsfogde skulle, därest bostadstelefon icke bekostades av vederbörande stad, enligt andra stycket av samma paragraf äga tillämpning jämväl å kommissarie och kriminalöverkonstapel med tjänstgöring vid statspolisen, i stad med statspolisavdelning utan

kommissarie & överkonstapel för ordningsstatspolis-tjänst samt i stad utan annan kriminalstatspolis än kriminalkonstaplar & den av dem, som landsfogden bestämde.

Det hade av landsfogdar, landsfiskaler och andra polismyndigheter vid olika tillfällen påtalats såsom en stor brist, att icke statspolisens personal i större utsträckning vore försedd med telefon.

Vidkommande till en början kriminalstatspolisen skulle rekvisition av sådan polis ingå till vederbörande befäl, vilket förhållande givetvis vore grunden till att ovannämnda befattningshavare tillhörande kriminalstatspolisen utrustats med fri bostadstelefon. Ofta inträffade det emellertid, att de kriminalpolismän, som enligt gällande bestämmelser hade tillgång till fri bostadstelefon, på grund av utredningar utom stationsorten även nattetid vistades utom bostaden. Under sådana förhållanden kunde det understundom vara förenat med stora svårigheter och åtgå lång tid, innan den rekvrerande myndigheten kunde komma i förbindelse med kriminalpolispersonalen, vilket givetvis i brådskande ärenden kunde vara till stor skada. Vidare vore det för statspolisens eget befäl av största vikt att jämväl nattetid hastigt kunna komma i förbindelse med kriminalkonstaplarna t. ex. för hastig uttryckning till en brottsplats, för genomförande av en razzia eller för omedelbart påbörjande av ett angeläget spaningsuppdrag. Man syntes utan överdrift kunna påstå, att en kriminalavdelning icke nått nöjaktig effektivitet, därest icke samtliga dess medlemmar vore innehavare av bostadstelefon. Med hänsyn därtill syntes rätten till fri bostadstelefon böra utsträckas till alla vid statspolisen tjänstgörande kriminalkonstaplar.

Vad anginge ordningsstatspolisen syntes rätten till fri telefon böra omfatta samtliga överkonstaplar. Även för ordningsstatspolisen vore stor snabbhet mången gång nödvändig. Saken kunde gälla en brådskande avspärrning av en brottsplats, avspärrningsåtgärder för flyende eller efterlyst person, genomförande av en razzia eller fasttagande av en s. k. rattfyllerist. Det vore ingalunda sällsynt, att vederbörande kommissarie på grund av tjänsteuppdrag nattetid vistades utom hemmet. Under sådana förhållanden kunde det givetvis, särskilt nattetid, inträffa, att en rekvrerande myndighet icke med tillbörlig snabbhet kunde komma i förbindelse med ordningsstatspolisen. Det vore vidare att beakta, att vid avdelning, där kommissarie funnes, vid förfall för denne på grund av semester eller sjukdom oftast tjänstgjorde en överkonstapel vid statspolisen. Att under sådana förhållanden överkonstapeln vore i avsaknad av bostadstelefon, syntes vara till avgjort men för tjänstens skötande.

Utgifterna för expeditiionslokaler och telefon hava under år 1936 uppgått till omkring 69,400 kronor. Statspolisintendenten räknar härutöver för nästa budgetår dels med en merkostnad av 5,000 kronor på grund av statspolisens utökning från och med 1937 års ingång, dels med en utgiftsökning av 8,300 kronor såsom följd av kriminalstatspolisens förstärkning från och med den 1 juli 1938. I anledning av förslaget om patrullen i Pello by har vidare gjorts ett tillägg av 200 kronor. Slutligen skulle vid bifall till förslaget om utvidgad rätt till fri bostadstelefon tillkomma ett belopp av 6,800 kronor, motsvarande den genom utvidgningen uppkommande merkostnaden. Hela medelsbehovet för nu berörda ändamål uppskattar statspolisintendenten i enlighet härmed till 89,700 kronor.

Enligt statspolisintendentens beräkningar skulle alltså de sammanlagda utgifterna under nu ifrågakvarande anslag för nästa budgetår uppgå till (1,119,800

+ 477,900 + 160,100 + 66,500 + 93,100 + 32,600 + 36,700 + 71,000 + 89,700)
2,147,400 kronor.

Statskontoret har den 28 september 1937 avgivit utlåtande över förevarande framställning, i vad densamma avser utvidgad rätt för statspolisen till fri bostadstelefon. Statskontoret anför däri, att ämbetsverket — med hänsyn till arten av de kriminalstatspolisens åvilande arbetsuppgifterna — icke ville motsätta sig, att sådan förmån medgäves samtliga polismän, tillhörande kriminalavdelning vid statspolisen. Däremot har statskontoret icke funnit tillräckliga skäl föreligga att utsträcka ett dylikt medgivande till att avse även överkonstapel vid ordningsstatspolisen.

Departements-
chefen.

Vad först beträffar antalet befattningshavare vid ordningsstatspolisen, förordar jag statspolisintendentens förslag om utökning av denna polis med 2 konstaplar avsedda för patrullen i Pello by. Däremot anser jag mig icke kunna biträda förslaget om utbyte i Malmö av 1 poliskonstapel mot 1 inspektionskonstapel.

Den stora ökning av antalet befattningshavare vid kriminalstatspolisen, varmed statspolisintendenten räknat, är — såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen — väsentligen en omedelbar konsekvens av statsmakternas fjolårsbeslut rörande statspolisens övertagande av den särskilda spritpolisens verksamhet och föranleder givetvis i denna del icke någon erinran från min sida. Däremot är jag icke för närvarande beredd att förorda statspolisintendentens nu framlagda förslag att i Malmö ersätta 1 kriminalöverkonstapelsbefattning med 1 biträdande kriminalkommissarietjänst. Ytterligare erfarenhet rörande behovet av ett dylikt utbyte synes mig nämligen böra föreligga, innan en sådan åtgärd vidtages.

Vidkommande statspolisintendentens framställning om utvidgad rätt för statspolisen till fri bostadstelefon, synas mig goda skäl hava förebragts för den ifrågasatta utvidgningen, såväl i vad densamma avser kriminalstatspolisen som ock i vad den avser ordningsstatspolisen. Jag anser mig därför böra tillstyrka bifall till framställningen i nu berörda avseenden.

I fråga om uppskattningen av det föreliggande medelsbehovet kan jag i huvudsak ansluta mig till statspolisintendentens kalkyler. De avvikelser från intendentens förslag, vilka jag i det föregående ifrågasatt, komma emellertid att medföra ett något minskat utgiftsbehov. Bland annat med hänsyn därtill föreslår jag, att anslagets slutsumma avrundas till 2,140,000 kronor.

Enligt de principer, som godkändes av 1936 års riksdag, skall av automobilskattemedel bestridas kostnaden för den i anledning av automobilbesiktningsväsendets omläggning från och med den 1 januari 1937 utökade ordningsstatspolisen, i den mån denna kostnad överstiger nettotinkomsten av besiktningsväsendet. Då kostnaden för sagda utökning av ordningsstatspolisen uppgår till 349,000 kronor och berörda nettotinkomst för nästa budgetår kan beräknas till 300,000 kronor, bör alltså mot automobilskattemedlen avräknas ett belopp av (349,000 — 300,000) 49,000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna av mig förordad ändring av grunderna för ifrågasvarande anslags användning;

dels ock till *Stattpolisorganisationen*: *Gottgörelse till polisdistrikten* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2,140,000, därav 49,000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[178.] 5. *Stattpolisorganisationen*: *Tillfällig förstärkning av ordningsstattpolisens personal, förslagsanslag.*

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	47,200	39,738
1937/1938	51,700	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	62,800	—

Jämlikt beslut vid 1936 års riksdag skulle ordningsstattpolisen årligen under tiden 15 april—14 oktober erhålla en tillfällig förstärkning av 50 man, vilka huvudsakligen skulle rekryteras bland de från statens polis-skola för militära underbefäl avgående eleverna. För bestridande av kostnaderna för förstärkningen har anvisats ifrågasvarande anslag, att utgå av automobilskattemedel, vilket anslag hittills varit till beloppet bestämt.

Från anslaget gäldas under löpande budgetår kostnaderna för dels 50 omgångar uniformspersedlar med 14,750 kronor, dels dagarvoden till 50 extra polismän 1 juli—14 oktober 1937 och 15 april—30 juni 1938 à 5 kronor med 45,750 kronor. Genom försäljning av begagnade uniformspersedlar beräknas inflyta omkring 8,800 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1937 har *stattpolisintendenten* beräknat kostnaderna för tiden 1 juli—14 oktober 1938 och 15 april—30 juni 1939 till 14,750 kronor för 50 omgångar uniformspersedlar samt till 45,750 kronor för dagarvoden eller sammanlagt till 60,500 kronor. Stattpolisintendenten, som beräknar, att även under budgetåret 1938/1939 genom försäljning av begagnade uniformspersedlar skola inflyta omkring 8,800 kronor, uppskattar i följd härav det för nämnda budgetår erforderliga anslagsbeloppet till (60,500 — 8,800) 51,700 kronor eller alltså samma belopp, vartill anslaget upptagits för innevarande budgetår.

I en till Kungl. Maj:t ingiven, den 27 september 1937 dagtecknad skrivelse har därefter *försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå* gjort framställning om att den till ifrågasvarande personal utgående ersättningen måtte höjas. Civilanställningsbyrån har i sådant hänseende anfört i huvudsak följande.

Såsom villkor för vinnande av inträde såsom elev vid de särskilda polis-kurserna för militära underbefäl gällde, bland annat, att vederbörligt militärmanskap skulle hava genomgått furirskola eller däremot svarande utbildning och uppnått en tjänstetid av minst sex år. Därav följde, att eleverna vid sin kommendering till kursen vore berättigade att åtnjuta lön enligt av-löningsreglementet för fast anställt manskap, som tillkomme furir vid armén och flygvapnet och korpral vid marinen med tjänstetid av 6 år. Detta innebure för arméns och flygvapnets underbefäl, att de komme i åtnjutande av

en kontant månadslön av 140 kronor samt dyrtidstillägg enligt för manskap gällande grunder med 6 kronor ävensom förplägnad, förläggning och beklädnad in natura eller ock kontant ersättning i stället för dessa naturaförmåner. Portionsersättningen utginge för närvarande vid armén med 90 öre för dag, och hyresbidraget, som dock endast tillkomme gifta beställningshavare, utginge å A-, B- och C-ort med 21 kronor, å D-, E- och F-ort med 24 kronor, å G-ort med 27 kronor samt i Stockholm med 47 kronor för månad (förutom dyrtidstillägg, som även beräknades å hyresbidragets belopp), och beklädnersättningen utginge för manskapet vid armén med 23 öre för dag. Från och med den 1 juli 1937 vore här ifrågavarande underbefäl också berättigat till provisorisk avlöningsförstärkning, som utginge med 12 kronor för månad till ogift beställningshavare och med 18 kronor för månad till gift beställningshavare.

En ogift furir, som vore elev vid underbefälens poliskurs, vore alltså berättigad till löneförmåner, som uppginge till omkring 180 kronor för månad, därvid ersättning för bostadsförmånen in natura icke medräknats, och en gift furir, som vore förlagd å E-ort, till löneförmåner, som uppginge till 203 kronor.

Vid jämförelse med de löneförmåner, som tillkomme eleverna i underbefälens poliskurser före påbörjandet av tjänstgöringen vid statspolisen, visade det sig sålunda, att ersättningen under den ifrågavarande tjänstgöringen bleve väsentligt lägre.

De under år 1937 vid ordningsstatspolisen tjänstgörande eleverna hade också i stor utsträckning till byrån framfört bekymmer över att de hade svårt att ordna sin försörjning, helst som de måste räkna med att med anlitande av de dem från statspolisen tillkommande löneförmånerna inlösa emottagna uniformspersedlar. Särskilt de gifta av eleverna hade råkat i svårigheter, och hade de framhållit, att de måst vidkännas extra utgifter antingen därför att familjen måst försörjas på en ort, medan de själva varit tvingade att uppehålla sig på den ort, där deras statspolistjänstgöring förlagts, eller ock för flyttning från den militära förläggningssort, där de tidigare varit bosatta, och till den ort, där statspolistjänstgöringen ägde rum. Deras svårigheter hade ökat än ytterligare därigenom, att de i stor utsträckning saknat möjligheter att bedöma, huruvida de kunde beräkna att erhålla anställning i något polisdistrikt i närheten av familjens bostadsort eller någon anställning alls i anslutning till statspolistjänstgöringens avslutande.

Civilanställningsbyrån ansåge på grund därav skäligt, att den för eleverna under den ifrågavarande tjänstgöringen bestämda ersättningen höjdes och ville därvid förorda, att höjningen gjordes något större för de gifta eleverna. Enligt byråns uppfattning borde dagarvudet höjas till 6 kronor. Därutöver borde de gifta äga utbekomma hyresbidrag med samma belopp, som tillkomme fast anställt manskap, d. v. s. om statspolistjänstgöringen vore förlagd till A-, B- eller C-ort 21 kronor för månad, D-, E- eller F-ort 24 kronor för månad, G-ort 27 kronor för månad samt i Stockholm 47 kronor för månad (sv. förf.-saml. nr 128/1928 och nr 112/1937). Byrån ifrågasatte dock icke, att dyrtidstillägg skulle beräknas vare sig å dagarvudet eller å hyresbidragets belopp.

I förhållande till kostnaderna för den nu utgående ersättningen skulle den föreslagna höjningen av dagarvudet medföra en kostnadsökning av 9,150 kronor för år (50 man $\times$ 183 dagar $\times$ 1 krona) och kostnaden för hyresbidraget skulle, om man antog att 14 av de 50 eleverna vore gifta (av de till 1937/1938 års poliskurs för underbefäl beordrade 75 eleverna vore 21 gifta), beräknad efter E-ortsgruppen, komma att uppgå till 2,000 kronor.

Det kunde därjämte ifrågasättas, om icke kostnaderna för elevernas resor

från Stockholm eller hemorten till orten, där den statspolisavdelning vore förlagd, vid vilken elev skulle tjänstgöra, borde betalas av till statspolisens förfogande ställda medel, ävensom resan från denna ort och till hemorten eller den ort, där anställning kunde hava vunnits, sedan tjänstgöringen vid statspolisen avslutats; vad beträffade återresan dock endast under förutsättning att tjänstgöringen vid statspolisen avslutades först den 14 oktober.

Den av byrån förordade förhöjda ersättningen borde utgå från och med den 15 april 1938, då 50 av eleverna i 1937/1938 års poliskurs för underbefäl skulle börja tjänstgöra vid ordningsstatspolisen.

Över civilanställningsbyråns framställning hava utlåtanden avgivits av statspolisintendenten den 20 oktober 1937 och av statskontoret den 13 november 1937.

Statspolisintendenten framhåller, att de under den gångna tiden gjorda erfarenheterna givit vid handen, att det eleverna tillerkända dagarvudet vore väl knappt tilltaget. Statspolisintendenten tillstyrker därför en höjning av dagarvudet till 6 kronor samt förordar jämväl, att till de gifta eleverna måtte få utgå hyresbidrag efter de beräkningsgrunder, som angivits i civilanställningsbyråns framställning. Däremot avstyrkes den begärda ersättningen för resekostnader.

Under förmålan att man icke på förhand kunde beräkna vare sig antalet av de gifta eleverna eller de platser, där dessa elever komme att placeras, föreslår statspolisintendenten vidare, att ifrågavarande anslag måtte erhålla förslagsanslags natur.

Även *statskontoret* har funnit den nu utgående ersättningen väl låg och förklarar sig därför icke hava något att erinra mot bifall till civilanställningsbyråns framställning på sätt densamma tillstyrkts av statspolisintendenten. Statskontoret anför ytterligare följande.

Civilanställningsbyrån hade föreslagit, att den förhöjda ersättningen skulle utgå redan från och med den 15 april 1938, då eleverna från 1937/1938 års poliskurs påbörjade sin tjänstgöring vid statspolisen. Statskontoret ville med anledning därav erinra, att det för innevarande budgetår anvisade anslaget till tillfällig förstärkning av ordningsstatspolisens personal icke torde lämna tillgång till bestridande av de ökade kostnaderna. Därest den föreslagna ersättningen skulle anses böra utgå redan under innevarande budgetår, måste fördenskull ytterligare medel ställas till förfogande. Då kostnaderna för ifrågavarande förstärkning av ordningsstatspolisen skulle helt bestridas av automobilskattemedel, torde för sådant fall riksdagens medgivande böra inhämtas, att det erforderliga tilläggsbeloppet finge utgå av statens automobilskattemedelsfond.

För nästkommande budgetår torde — vid bifall till framställningen — förenämnda anslag böra i erforderlig mån uppräknas samt med hänsyn till svårigheten att beräkna anslagsbelastningen anvisas såsom förslagsanslag.

I likhet med statspolisintendenten och statskontoret är jag av den uppfattningen, att den till ifrågavarande polispersonal utgående ersättningen bör något höjas. Jag förordar därför bifall till den av civilanställningsbyrån gjorda framställningen i vad den avser höjning av dagarvudet och införande av särskilt hyresbidrag till gift personal. Däremot anser jag mig icke kunna

Departements-
chefen.

tillstyrka den av byrån ifrågasatta reseersättningen. De av mig tillstyrkta ersättningsgrunderna torde få tillämpas från och med den 15 april 1938. Då den merkostnad, som härav föranledes, för tiden 15 april—30 juni 1938 icke kan bestridas från det för löpande budgetår anvisade anslaget till avlöning av ifrågavarande personal, torde riksdagens medgivande böra utverkas att få gälda berörda merkostnad från statens automobilskattemedelsfond.

För nästa budgetår komma de nya ersättningsgrunderna att förorsaka en merutgift, vilken kan uppskattas till 9,150 kronor för dagarvoden och omkring 2,000 kronor för hyresbidrag. Med hänsyn därtill läser anslaget få höjas till 62,800 kronor. Samtidigt bör anslaget erhålla förslagsanslags natur.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna av mig förordade ändringar i grunderna för ersättning till här ifrågavarande tillfälliga personal, att tillämpas från och med den 15 april 1938;

dels medgiva, att den merkostnad, som i följd av nämnda ändringar kan uppkomma under budgetåret 1937/1938, må bestridas från statens automobilskattemedelsfond;

dels ock till *Statspolisorganisationen: Tillfällig förstärkning av ordningsstatspolisens personal* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 62,800, att avräknas mot automobilskattemedlen, dock högst intill 62,800 kronor.

[179.] 6. **Statspolisorganisationen: Utbildning i motorfordonskunskap.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	10,000	9,915
1937/1938	4,000	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	4,000	—

Det beslut om utökning av statspolisen, som fattades vid 1936 års riksdag i samband med frågan angående omläggning av automobilbesiktningsväsendet, innebar bland annat, att statspolisen skulle erhålla utbildning i motorfordonskunskap. Utbildningen beräknades draga en kostnad av 10,000 kronor under första budgetåret och därefter av 4,000 kronor för varje budgetår. De hittills anvisade anslagen hava utgått av automobilskattemedel.

I skrivelse den 31 augusti 1937 har *statspolisintendenten* hemställt, att det för omförmälda utbildning avsedda anslaget måtte för nästa budgetår upptagas till 4,000 kronor.

I enlighet med *statspolisintendentens* förslag får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Utbildning i motorfordonskunskap* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett anslag av kronor 4,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[180.] 7. **Bidrag till reservpolisorganisationen m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettougifter
1936/1937	190,000	199,318
1937/1938	190,000	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	200,000	—

[Lag den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket, ändrad genom lagar nr 87/1929, 274/1932 och 447/1932; kungörelse den 24 november 1932 (nr 532) angående statsbidrag till polisväsendet, ändrad genom kungörelser nr 227/1935 och 904/1937.]

Beträffande de utgifter, som gäldas från ifrågavarande anslag, får jag hänvisa till den av mig i 1935 års statsverksproposition lämnade redogörelsen (V s. 297).

I skrivelse den 31 augusti 1937 har *stattpolisintendenten* — under förmlan att statsverkets kostnader för reservpolisorganisationen under år 1936 uppgått till 203,898 kronor — beräknat motsvarande kostnader under budgetåret 1938/1939 till 203,900 kronor.

I likhet med stattpolisintendenten anser jag, att förevarande anslag bör något höjas. Anslagets belopp torde därvid i nära anslutning till de verkliga utgifterna under sistförflutna budgetår böra bestämmas till 200,000 kronor.

Departements-
chefen.

På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 200,000

[181.] 8. **Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettougifter
1935/1936	1,625,000	1,785,311
1936/1937	1,625,000	1,843,719
1937/1938	1,800,000	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	1,850,000	—

[Lag den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket, ändrad genom lagar nr 87/1929, 274/1932 och 447/1932; förordning den 6 juni 1925 (nr 172) med vissa bestämmelser angående befattningshavares vid polisväsendet rätt till lön och pension m. m., ändrad genom förordningar nr 243/1932 och 115/1935; kungörelse den 24 november 1932 (nr 532) angående statsbidrag till polisväsendet, ändrad genom kungörelser nr 227/1935 och 904/1937.]

Från anslaget gäldas statsverkets kostnader för den lokala polisorganisationen å landsbygden och landstingens polisväsen samt statens andel i kostnaderna för retroaktiva pensionsavgifter. En närmare redogörelse för berörda förhållanden återfinnes i 1935 års statsverksproposition (V s. 299).

Då utgifterna för här ifrågavarande ändamål huvudsakligen böra beräknas med ledning av den senaste belastningssiffran, lär en höjning av anslaget vara erforderlig. Medelsbehovet synes mig lämpligen böra uppskattas till i runt tal 1,850,000 kronor.

Departements-
chefen.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,850,000

[182.] 9. **Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m., förslagsanslag.** Förevarande anslag är i riksstaten för löpande budgetår upptaget till 300,000 kronor. Från anslaget bestridas bland annat kostnaderna för polisskolan i Stockholm.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade jag den 9 juni 1937 vissa sakkunniga för utredning av frågan rörande omorganisation av nämnda skola. Dessa sakkunniga hava meddelat mig, att de hava för avsikt att inom den närmaste tiden avgiva betänkande i ämnet och att de däri komma att förorda en betydande utbyggnad av polisskolan. Då spørgsmålet om ändrad organisation av polisskolan torde böra underställas innevarande års riksdag, kan ifrågavarande anslag nu allenast beräknas preliminärt. Därvid torde — framför allt med hänsyn till de ökade kostnader, som en utbyggnad av polisskolan i Stockholm kan antagas komma att medföra — anslaget icke böra upptagas till lägre belopp än 500,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.* för budgetåret 1938/1939 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 500,000

[183.] 10. **Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	75,000	81,290
1937/1938	100,000	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	80,000	—

Från förevarande anslag bestridas de kostnader för polisväsendet, som anses böra gäldas av statsmedel men icke lämpligen kunna hänföras till annat polisanslag. En redogörelse för flertalet av de ändamål, för vilka anslaget disponeras, har lämnats i 1935 års statsverksproposition (V s. 303), till vilken redogörelse jag tillåter mig hänvisa. Vad speciellt angår anslaget för budgetåret 1937/1938, vill jag erinra, att i detsamma inräknades ett belopp av 25,000 kronor till inköp av viss kriminalteknisk utrustning. Bortser man från detta belopp, vilket är avsett för bestridande av en engångsutgift, har alltså anslaget för vart och ett av de senaste budgetåren beräknats till 75,000 kronor. För nästa budgetår torde anslaget böra uppskattas till 80,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 80,000

[184.] 11. **Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	350,000	484,144
1937/1938	480,000	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	580,000	—

[Lag den 6 juni 1925 (nr 179) om ersättning till polisman för skada å kläder; kungörelse den 26 juni 1925 (nr 344) med vissa bestämmelser angående tillämpningen av lagen nr 179/1925, ändrad genom kungörelse nr 230/1935; kungörelse den 24 november 1932 (nr 533) angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m., ändrad genom kungörelser nr 370/1933, 109/1934, 228/1935, 167/1936 och 210/1937.]

Från ifrågavarande anslag gäldas resekostnads- och traktamentsersättningar samt vissa andra ersättningar till statspolisen, reservpolismän, fjärdingsmän och andra polismän. Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget utgå 68,500 kronor av automobilskattemedel.

I skrivelse den 31 augusti 1937 har *statspolisintendenten* med ledning av de verkliga resekostnaderna för statspolisens befattningshavare under år 1936 beräknat, att den avsedda utökningen av statspolisens personal från och med den 1 juli 1938 skulle för nästa budgetår medföra en merkostnad å förevarande anslag av 53,000 kronor.

Anslagsbehovet för nästa budgetår torde lämpligen böra uppskattas med utgångspunkt från belastningssiffran för budgetåret 1936/1937, 484,144 kronor. Med hänsyn till den utökning av ordningsstatspolisen, som företogs från och med den 1 januari 1937, och de därmed följande ökade resekostnaderna bör emellertid, då dessa resekostnader tidigare beräknats till 50,000 kronor för helt budgetår, till belastningssiffran läggas ett belopp av 25,000 kronor, motsvarande hälften av nämnda 50,000 kronor. Vidare är att märka, att från och med löpande budgetår av nu behandlade anslag gäldas de dagtraktamenten, som utgå till den personal, varmed ordningsstatspolisen tillfälligt förstärkes. Utgifterna för dylika dagtraktamenten hava beräknats till 18,500 kronor för år. Slutligen torde för de av statspolisintendenten angivna kostnaderna böra upptagas ett belopp av 53,000 kronor. Enligt dessa kalkyler skulle för nästa budgetår erfordras (484,144 + 25,000 + 18,500 + 53,000) 580,644 kronor, vilket belopp dock synes kunna avrundas till 580,000 kronor. Härav torde 68,500 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 580,000, därav 68,500 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Departements-
chefen.

[185.] 12. **Särskild polisverksamhet för uppdagande av lönnbränning m. m.** Under åtskilliga år har under femte huvudtiteln anvisats ett anslag å 200,000 kronor till särskild polisverksamhet för uppdagande av olovlig införsel av spritdrycker, lönnbränning m. m. Av anslaget har ett belopp av 110,000 kronor utbetalats till Stockholms stad såsom bidrag till underhåll av särskild spritpolisavdelning, tillhörande Stockholms poliskår, medan återstoden ställts till vissa länsstyrelseras förfogande för att mot redovisningsskyldighet användas för vidtagande inom respektive län av åtgärder till spritsmugglingens bekämpande samt, i viss mån, till stävande av olaga rusdryckshantering i andra former.

Såsom framgår av vad jag i det föregående i olika sammanhang anför, skall enligt statsmakternas år 1937 fattade beslut ifrågavarande särskilda polisverksamhet beträffande olovlig införsel av spritdrycker från och med budgetåret 1938/1939 upphöra, i det denna verksamhet skall övertagas av statspolisen. I följd härav kan omförmälda anslag i sin nuvarande form bortfalla. Emellertid torde jämväl hädanefter böra anvisas medel för särskild polisverksamhet för uppdagande av lönnbränning.

Rörande denna fråga vill jag till en början erinra om *det av särskilda sakkunniga den 14 juni 1935 avgivna betänkandet med förslag till ändrad organisation av den statliga verksamheten för bekämpande av olovlig införsel av spritdrycker m. m.* (statens off. utredn. 1935: 24). I detta betänkande framlades förslag till omorganisation av tullverkets kustbevakning samt inrättande i spritpolisorganisationens ställe av en under tullverkets ledning stående tullpolisorganisation ävensom till åtgärder för lönnbrännings bekämpande. I fråga om verksamheten mot lönnbränningen innehöll betänkandet huvudsakligen följande.

På grund av de särskilda förhållanden, under vilka lönnbränningen bedreves, måste dess bekämpande i princip ankomma på de lokala polismyndigheterna. Det vore dock av stor betydelse, att ortspolisen vid behov kunde erhålla bistånd av polispersonal, som icke vore känd för ortsbefolkningen. Härvid syntes statspolisen kunna lämna en värdefull hjälp. De sakkunniga förutsatte, att tullpolisen kunde vid sidan av sin huvuduppgift, nämligen spritsmugglingens bekämpande, biträda lokalpolisen i arbetet mot lönnbränning och annan olovlig sprithantering. Frågan om åvägbringande av större effektivitet i kampen mot lönnbränningen kunde dock icke lösas enbart genom att anlita stats- och tullpolisens medverkan, utan det borde även tillses, att lokalpolisen finge möjlighet att å sin sida skärpa övervakningen. I främsta rummet vore det härvid av vikt, att ersättning för utgifter vid tjänsteresor för ifrågavarande ändamål bereddes i större utsträckning än som enligt gällande allmänna bestämmelser vore fallet. Vidare vore möjligheten att utbetala ersättning till enskilda personer för biträde med vakthållning, telefonmeddelanden m. m. av stor betydelse. För den skull borde under femte huvudtiteln anvisas ett årligt anslag av 30,000 kronor till särskild polisverksamhet för uppdagande av lönnbränning m. m. Anslaget skulle i främsta rummet användas till ersättning dels åt polismän för utgifter vid tjänsteresor m. m. och dels åt enskilda för lämnat biträde. Anslaget borde närmast fördelas mellan länsstyrelserna i Kopparbergs län och de norrländska länen.

De i sagda betänkande behandlade frågorna underkastades ytterligare utredning genom nya, *den 13 juni 1936 tillkallade sakkunniga*. Dessa sakkunniga

avgåvo — som jag redan i det föregående haft anledning omnämna — en den 31 oktober 1936 dagtecknad *promemoria* innehållande det förslag till förstärkning av statspolisorganisationen, som sedermera vann statsmakternas bifall. Med avseende å behovet av särskilda medel för lönnbränningens bekämpande gjordes i *promemorian* följande uttalande.

Enligt de sakkunnigas mening lämnade förstärkningen av statspolisorganisationen särskilt i fråga om bekämpandet av lönnbränningen och närstående grenar av olovlig sprithantering en bättre utgångspunkt för ett skärpt ingripande än det tidigare organisationsförslaget. Ett anslag för nyssnämnda särskilda ändamål bleve dock fortfarande erforderligt. Vid godkännande av de sakkunnigas plan till förstärkning av statspolisen syntes behovet av medel från anslaget komma att minskas för de län, som enligt 1935 års betänkande närmast skolat komma i fråga till erhållande därav. I vissa över betänkandet avgivna yttranden hade å andra sidan framhållits, att delar av anslaget behöfve avses även för andra län. Anslaget syntes böra beräknas till 20,000 kronor.

Ur förevarande anslag torde även visst belopp kunna ställas till statspolisintendentens förfogande för utbetalning av gottgörelse åt enskilda personer för biträde åt statspolisen vid bekämpandet av här avsedda slag av olaga sprittrafik.

I den tidigare omnämnda *propositionen* den 13 mars 1937, *nr 226*, uttalade chefen för finansdepartementet, att vad i sagda *promemoria* anförts rörande anslag till särskild polisverksamhet för uppdagande av lönnbränning m. m. icke föranledde någon erinran från departementschefens sida. Med hänsyn därtill att den i *propositionen* förordade förändringen av statspolisorganisationen först skulle träda i tillämpning den 1 juli 1938, förklarade emellertid departementschefen, att något särskilt anslag för berörda polisverksamhet för budgetåret 1937/1938 icke vore behöfligt.

Mot de av departementschefen sålunda gjorda uttalandena framställdes från *riksdagens* sida icke någon anmärkning.

På grund av vad sålunda förekommit synes för nästa budgetår böra under femte huvudtiteln anvisas ett anslag, avsett för de i omförmälda *promemoria* angivna ändamålen. Anslaget, som torde kunna benämnas särskild polisverksamhet för uppdagande av lönnbränning m. m., läter kunna fixeras till 20,000 kronor. Närmare bestämmelser rörande anslagets användning torde, i den mån så erfordras, få meddelas av Kungl. Maj:t.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskild polisverksamhet för uppdagande av lönnbränning m. m.* för budgetåret 1938/1939 anvisa
ett anslag av kronor 20,000

Departements-
chefen.

[186.] 13. Poliskollegierna, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1935/1936	5,000	1,950
1936/1937	5,000	1,945
1937/1938	5,000	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	2,000	—

[Kungörelse den 24 november 1932 (nr 533) angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m., ändrad genom kungörelser nr 370/1933, 109/1934, 228/1935, 167/1936 och 210/1937.]

Från ifrågavarande anslag bestridas dagarvoden och reseersättningar till ordförande och ledamöter i poliskollegierna.

Med hänsyn till belastningen under de två senaste budgetåren torde anslaget för nästa budgetår kunna nedsättas till 2,000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Poliskollegierna* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2,000

[187.] 14. **Ersättning för skada vid biträde åt ordningsmakten, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	5,000	200
1937/1938	1,000	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	1,000	—

[Förordning den 15 juni 1935 (nr 330) om ersättning av statsmedel för skada vid biträde åt ordningsmakten; kungörelse den 15 juni 1935 (nr 331) med vissa bestämmelser angående tillämpningen av nämnda förordning.]

Ifrågavarande anslag synes för nästa budgetår böra upptagas till oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för skada vid biträde åt ordningsmakten* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,000

F. Civila luftskyddet.

[188.] 1. Luftskyddsinspektionen: Avlöningar, *förslagsanslag*.

[Luftskyddslag den 11 juni 1937 (nr 504); kungörelse den 11 juni 1937 (nr 505) med närmare bestämmelser om luftskyddslagens tillämpning (luftskyddskungörelse); instruktion den 11 juni 1937 (nr 506) för luftskyddsinspektionen.]

För innevarande budgetår hava för första gången å riksstaten anvisats medel för det civila luftskyddets skilda behov. Riksdagen har därvid till avlöningar vid luftskyddsinspektionen anslagit ett belopp av 61,000 kronor.

För användningen av sistnämnda anslag har Kungl. Maj:t den 11 juni 1937 fastställt följande avlöningsstat:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor 51,000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 10,000
Summa förslagsanslag kronor 61,000	

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skall enligt Kungl. Maj:ts beslut under budgetåret 1937/1938 disponeras på följande sätt.

Årsarvode till luftskyddsinspektören	kronor 15,000
» » inspektörsassistenten	» 8,500
Årsarvoden till två luftskyddskonsulenter å 9,000 kronor	» 18,000
» » tre fast anställda sakkunniga å 1,000 kronor	» 3,000
Dagarvoden till nyssnämnda sakkunniga samt arvoden till tillfälligt anlitade sakkunniga, <i>*förslagsvis</i>	» 5,000
Vikariatsersättningar, <i>förslagsvis</i>	» 1,500
Summa kronor 51,000	

Vidare har Kungl. Maj:t i samband med fastställandet av förestående avlöningsstat meddelat vissa särskilda bestämmelser, att lända till efterrättelse tills vidare från och med budgetåret 1937/1938. Genom dessa föreskrives, bland annat, att en var av de tre fast anställda sakkunniga skall äga att, utöver honom tillkommande årsarvode, uppbära ett arvode av tjugu kronor för varje dag han, i eller utom Stockholm, deltagar i luftskyddsinspektionens arbete. Vidare skall Kungl. Maj:t i varje särskilt fall meddela beslut beträffande arvode till tillfälligt anlitad sakkunnig. Dyrtidstillägg utgår icke å årsarvodena till luftskyddsinspektören och de fast anställda sakkunniga, ej heller å nyssnämnda dagarvoden.

I skrivelse den 20 september 1937 har *luftskyddsinspektionen* framlagt förslag rörande medelsbehovet för nästa budgetår till avlöningar till inspek-

tionen och därvid med avseende å anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, framhållet följande.

I det av civila luftskyddsutredningen avgivna betänkandet hade föreslagits, att vid inspektionen skulle finnas anställda *fyra* luftskyddskonsulenter. Under framhållande bland annat av att vid organisationen av ett nytt ämbetsverk, vars uppgifter icke låte sig klart överblickas och beträffande vilka utredningen själv påpekat, att de under de första årens planläggningsarbete med all sannolikhet komme att bli mera omfattande och komplicerade än sedermera, det vore anledning att framgå med största varsamhet, hade emellertid i Kungl. Maj:ts proposition till 1937 års riksdag antalet konsulenter nedskurits till två. De erfarenheter, som inspektionen under sin verksamhet redan vunnit, visade dock, att om inspektionen skulle bli i stånd att på ett tillfredsställande sätt fylla de uppgifter, som åvilade densamma, det vore nödvändigt, att inspektionen hade tillgång till ytterligare sakkunskap och arbetskrafter, som vore mera direkt och på ett stadigvarande sätt knutna till inspektionen, åtminstone under den närmaste tiden, då det betydelsefulla planläggnings- och organisationsarbetet vore avsett att komma till utförande. De två i propositionen redan upptagna, ännu icke tillsatta luftskyddskonsulenterna beräknades få full sysselsättning med att tillhandagå luftskyddscheferna och försvarsassistenterna ute i landet med råd och anvisningar vid planläggandet av det civila luftskyddet.

Den ytterligare sakkunskap, varav inspektionen sålunda vore i behov, krävde enligt inspektionens uppfattning anställandet av tre nya befattningshavare. Av dessa borde en vara verksam vid organiserandet av det för folkförsörjning och försvarsberedskap betydelsefulla industriluftskyddet. Vidare nödvändiggjorde den av inspektionen själv bedrivna försöksverksamheten för bestämmande bland annat av lämpliga alarmeringsanordningar samt ventilationsanordningar för skyddsrum, att inspektionen ägde tillgång till permanent elektro-mekanisk sakkunskap, åtminstone under de första årens planläggnings- och organisationsarbete. Slutligen syntes åt en särskild befattningshavare böra anförtros uppgiften att bedriva upplysnings- och propagandaverksamhet för möjliggörande inom en rimlig framtid av tillfredsställande resultat inom ett för landets invånare i allmänhet så nytt område som det civila luftskyddets. Med nu föreslagna befattningar syntes böra förenas årsarvoden å 8,500, 7,600 respektive 6,800 kronor, motsvarande för befattningshavare i lönegraderna B 26, B 24 och B 22 utgående löneförmåner.

Under hänvisning härtill har inspektionen hemställt, att anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, måtte för nästa budgetår höjas med (8,500 + 7,600 + 6,800) 22,900 kronor och alltså upptagas till (51,000 + 22,900) 73,900 kronor.

Med anlitande av den för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptagna anslagsposten har inspektionen anställt en amanuens, ett kanslibiträde och en expeditionsvakt med placering i 18:e, 7:e respektive 5:e lönegraden i den för icke-ordinarie befattningshavare gällande löneplanen. I fråga om medelsbehovet under denna post anför inspektionen följande.

Nu nämnda befattningshavare hade av inspektionen anställts redan från början av dess verksamhet. Ganska snart hade det emellertid visat sig, att kanslibiträdet icke ensamt kunde hinna utföra det allt mera ökade skriv-

arbetet, varför inspektionen nödgats anställa ytterligare ett biträde med maskinskrivning som uteslutande uppgift. För detta biträde hade inspektionen fastställt ett arvode av 200 kronor för månad. Då behovet av ett dylikt skrivbiträde med all sannolikhet komme att bli konstant, syntes för kommande budgetår bli lämpligast att inplacera även ifrågasatt biträde i löneplanen under 2:a lönegraden. För avlöning till sagda biträde erfordrades alltså för nästa budgetår ett belopp av 2,100 kronor. Under den tid inspektionen fungerat, hade det vid flera tillfällen visat sig nödvändigt att — förutom de två nyss nämnda biträdena — anlita ytterligare hjälp med renskrivning. För detta ändamål finge beräknas ett belopp av 1,000 kronor. Då det därjämte icke rimligen kunde komma i fråga, att de vid inspektionen anställda konsulenterna, vilka komme att vara sysselsatta med att upprätta och granska förslag till anordningar inom det byggnadstekniska luftskyddet, själva skulle utföra allt med sagda arbete förenat ritarbete och det för övrigt vore ekonomiskt ofördelaktigt att icke utnyttja så dyrbar arbetskraft till mera kvalificerat arbete, krävdes slutligen, att vid inspektionen anställdes en yngre ingenjör såsom ritbiträde. Ett dylikt biträde syntes böra placeras i 11:e lönegraden, vilket komme att medföra en ytterligare utgiftsökning av 3,400 kronor. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal borde därför beräknas till $(10,000 + 2,100 + 1,000 + 3,400)$ 16,500 kronor.

Avlöningsanslaget skulle således enligt inspektionens förslag uppföras med $(73,900 + 16,500)$ 90,400 kronor.

Över luftskyddsinspektionens framställning har statskontoret den 6 november 1937 avgivit utlåtande. Härvid har statskontoret till en början framhållit, att, enligt vad statskontoret föreställde sig, tillräcklig erfarenhet rörande behovet av luftskyddskonsulenter icke kunnat vinnas under den korta tid, inspektionen varit i verksamhet. Med hänsyn bland annat härtill hade statskontoret icke funnit sig övertygat om att behov redan nu föreläge av den utökning av antalet konsulenter, som skulle föranledas av ett bifall till inspektionens förslag om anställande av särskild befattningshavare för industriluftskyddets behov. Vad vidare anginge det ifrågasatta inrättandet av en befattning för beredande av tillgång till permanent elektro-mekanisk sakkunskap, ville statskontoret erinra om att till inspektionens förfogande redan stode tre fast anställda sakkunniga. För tillfälligt anlåtande av sakkunniga hade därjämte beviljats särskilda medel. Därest stegrat behov av sakkunniga skulle befinnas föreligga, syntes detta behov tills vidare böra tillgodoses därigenom, att de för anlåtande av tillfälliga sakkunniga avsedda medlen utökades med ett skäligt, mindre belopp. Slutligen ansåge statskontoret, att tillräckliga skäl icke anförts för anställandet av en befattningshavare för upplysnings- och propagandaverksamhet.

Med hänsyn till de skäl, som anförts för höjningen av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, ville statskontoret däremot — utan att ingå på frågan om användningen av det begärda medelsbeloppet — icke motsätta sig den föreslagna förstärkningen.

I skrivelse den 7 oktober 1937 har luftskyddsinspektionen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte dels besluta, att de vid inspektionen fast anställda sakkunniga skulle av inspektionen äga uppbära ersättning för de löneförmåner,

som de på grund av sin tjänstgöring inom inspektionen visade sig hava måst avstå, dels ock anvisa nödiga medel till täckande av de utav sagda beslut för-
anledda utgifterna. Inspektionen har härvid framhållit bland annat följande.

Inspektionen ansåge det väl värt, att samtliga sakkunniga bereddes ersättning för de löneförmåner, som de vid mera omfattande tjänstgöring inom inspektionen kunde tänkas bliva förpliktade avstå från. Enär den i avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, författningsenligt finge användas allenast till kostnader för de förmåner, som enligt beslut av Kungl. Maj:t skulle utgå från denna post, och den andra i avlöningsstaten upptagna posten, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, icke vore beräknad så, att den kunde lämna tillgång till någon sådan ersättning, syntes det inspektionen icke möjligt att under förhandenvarande omständigheter utbetala någon dylik ersättning.

I utlåtande den 6 november 1937 över denna framställning har *statskontoret* anfört i huvudsak följande.

Enligt statskontorets mening syntes det rimligt, att ifrågavarande sakkunniga tillerkändes rätt till ersättning för mistade avlöningsförmåner under tjänstgöring vid inspektionen, därvid dock beträffande sakkunnig, som icke vore anställd i statens tjänst, ersättningsfrågan i varje förekommande fall borde underställas Kungl. Maj:ts prövning. En förutsättning för att över huvud gottgörelse för mistade avlöningsförmåner skulle utgå syntes emellertid böra vara, att för tid, varunder sådan gottgörelse åtnjötes, det särskilda arvode å 20 kronor för dag, som för närvarande utginge till sakkunnig vid deltagande i inspektionens arbete, nedsattes förslagsvis till 12 kronor.

De medel, som för gäldande av ifrågavarande ersättningar för mistade avlöningsförmåner borde ställas till förfogande, syntes för nästkommande budgetår böra anvisas under avlöningsanslaget till luftskyddsinspektionen och inräknas i anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Därvid borde för ändamålet erforderligt belopp — på sätt skett i fråga om arbetsdomstolen — upptagas såsom en särskild delpost.

Departements-
chefen.

De uppgifter, som främst skulle komma att åvila den av luftskyddsinspektionen föreslagne konsulenten för industriluftskyddets organiserande, framstå otvivelaktigt såsom i och för sig betydelsefulla. Med hänsyn till den ringa erfarenhet, som hittills kunnat vinnas rörande omfattningen av det med luftskyddskonsulenternas verksamhet förbundna arbetet, anser jag dock i likhet med statskontoret ytterligare erfarenhet böra avvaktas, innan frågan om en utökning även under en begränsad tidrymd av antalet konsulenter upptages till övervägande.

Från i huvudsak likartade utgångspunkter finner jag mig jämväl förhindrad tillstyrka inspektionens framställning om inrättande av särskilda befattningar för tillförsäkrande åt inspektionen av permanent elektro-mekanisk sakkunskap samt för upplysnings- och propagandaverksamhet. Ej heller finner jag tillräckliga skäl hava anförts för en utökning av de för anlitande av tillfälliga sakkunniga avsedda medlen.

Vidkommande luftskyddsinspektionens framställning rörande ersättning till de fast anställda sakkunniga för mistade avlöningsförmåner vill jag icke motsätta mig, att en särskild delpost upptages under anslagsposten till arvoden

och särskilda ersättningar för bestridande av nämnda utgifter. Härför erforderligt belopp torde för nästa budgetår kunna beräknas till 500 kronor. I likhet med statskontoret anser jag mig böra förorda, att för tid, varunder nu nämnd ersättning uppbäres, det särskilda arvodet nedsättes till 12 kronor för dag. Med hänsyn ej minst härtill torde emellertid någon ökning av anslagspostens belopp ej bliva erforderlig för tillgodoseende av jämväl förevarande behov.

Vid sådant förhållande skulle anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, kunna upptagas med oförändrat belopp, 51,000 kronor.

Mot inspektionens förslag att för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräkna ett belopp av 16,500 kronor har jag icke något att erinra. Emellertid bör i överensstämmelse med eljest tillämpade principer detta belopp fördelas på två olika poster, därav en till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal å 15,500 kronor och en till särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän å förslagsvis 1,000 kronor. Vidare torde den förra av dessa poster lämpligen böra uppdelas å en delpost till grundavlöningar m. m. å 15,400 kronor och en delpost till avlöningsförhöjningar m. m. å 100 kronor.

Anslagets slutsumma blir enligt mina beräkningar (51,000 + 15,500 + 1,000) 67,500 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för luftskyddsinspektionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/1939:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor 51,000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	kronor 15,400
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	» 100 » 15,500
3. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	» 1,000
Summa förslagsanslag kronor 67,500;	

dels ock till Luftskyddsinspektionen: Avlöningar för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 67,500

[189.] 2. **Luftskyddsinspektionen: Omkostnader, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har för *luftskyddsinspektionens omkostnader* anvisats ett förslagsanslag av 50,000 kronor. För användningen av nämnda anslag har Kungl. Maj:t den 11 juni 1937 fastställt följande stat:

Omkostnadsstat.

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor 25,000
2. <i>Expenser, förslagsvis</i>	» 5,000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	» 20,000
Summa kronor 50,000	

I skrivelse den 20 september 1937 har *luftskyddsinspektionen* framlagt beräkningar angående inspektionens omkostnader för nästa budgetår.

Inspektionen har därvid till reseersättningar räknat med samma belopp som för innevarande budgetår eller 25,000 kronor.

Beträffande posten till *expenser* har inspektionen uppgivit, att medelsåtgången per den 17 september 1937 utgjort 2,761 kronor. Härav framginge, att det för innevarande budgetår för ändamålet avsedda beloppet, 5,000 kronor, vore för lågt beräknat. Inspektionen ansåge på grund härav, att posten för nästa budgetår borde höjas med 5,000 kronor till 10,000 kronor.

I vilken utsträckning det för *publikationstryck* avsedda beloppet, 20,000 kronor, komme att tagas i anspråk vore enligt inspektionens förmenande för tidigt att uttala sig om. Emellertid kunde det redan nu sägas, att utgivandet av allmänna anvisningar till ledning bland annat för myndigheter, försvarsassistenter och luftskyddschefer komme att kräva avsevärda belopp. Med hänsyn till den stora betydelsen av upplysning å brandskyddets område syntes man nödsakad att räkna med ett belopp av 10,000 kronor för att bestrida kostnaderna enbart för sådan upplysningsverksamhet. En ökning av det till publikationstryck avsedda beloppet med 10,000 kronor beräknades därför bliva nödvändig.

Omkostnadsanslaget skulle alltså enligt inspektionens förslag uppföras med (25,000 + 10,000 + 30,000) 65,000 kronor.

I utlåtande den 6 november 1937 har *statskontoret* till en början föreslagit en höjning av posten till *expenser* med 3,000 kronor till 8,000 kronor. Beträffande inspektionens förslag i avseende å posten till publikationstryck har statskontoret erinrat om att det för innevarande budgetår till publikationstryck anslagna beloppet å 20,000 kronor enligt uttalande i 1937 års proposition i ämnet beräknats med hänsyn till de omfattande upplysningsuppgifter, som av luftskyddsutredningen ansetts föreligga under inspektionens första tid. Under hänvisning härtill har statskontoret ifrågasatt oförändrat anslagsbelopp för detta ändamål. Skulle sedermera under budgetåret ett oförutsett behov av ytterligare medel uppkomma, syntes Kungl. Maj:t kunna medgiva ett överskridande av anslagsposten i erforderlig utsträckning.

För innevarande budgetår har anvisats ett reservationsanslag till *luftskyddsinspektionen: inventarier* å 15,000 kronor.

Inspektionen har i sin berörda skrivelse den 20 september 1937 framhållit, att någon reservation å detta anslag ej kunde förväntas föreligga vid budgetårets utgång. För komplettering av inventarieförrådet — bland annat med hänsyn till den föreslagna utökningen av inspektionens personal — har in-

spektionen räknat med ett belopp för nästa budgetår å förslagsvis 10,000 kronor.

I betraktande av storleken av det belopp, som innevarande budgetår anvisats för inköp av inventarier, har *statskontoret* i sitt utlåtande den 6 november 1937 ifrågasatt ett till 5,000 kronor reducerat anslag till förenämnda komplettering.

Mot luftskyddsinspektionens beräkning av utgifterna för reseersättningar har jag icke något att erinra. Departements-
chefen.

Vidkommande inspektionens förslag i fråga om posten till expenser finner jag på av inspektionen anförda skäl en höjning vara motiverad, även om ett något lägre belopp än det av inspektionen ifrågasatta torde komma att visa sig tillfyllest.

På sätt tidigare antytts, hava för innevarande budgetår såsom särskilt anslag anvisats medel till anskaffande av inventarier för inspektionens räkning. Med hänsyn bland annat till den begränsning av den föreslagna utökningen av inspektionens personal, som jag tidigare förordat, synes kostnaden under nästa budgetår för erforderliga kompletteringar av inventarieförrådet bliva väsentligt lägre än vad inspektionen förutsatt. Av denna anledning torde jämväl nämnda kostnad lämpligen böra bestridas från posten till expenser och särskilt inventarieanslag sålunda ej behöva anvisas. Härav föranledes ytterligare höjning av nämnda post.

Den kostnadsökning, varmed man av nu antydda skäl skulle hava att räkna, har jag ansett kunna begränsas till sammanlagt 8,000 kronor, varav 5,000 kronor för komplettering av inventarierna. Posten till expenser skulle således upptagas till (5,000 + 8,000) 13,000 kronor.

I likhet med statskontoret anser jag posten till publikationstryck kunna beräknas till oförändrat belopp och alltså upptagas till 20,000 kronor.

Vid nu angivna förhållanden skulle luftskyddsinspektionens omkostnader för nästa budgetår beräknas sålunda:

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor 25,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	» 13,000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	» 20,000
Summa kronor 58,000	

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Luftskyddsinspektionen*: Omkostnader för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 58,000

[190.] 3. **Civilt luftskydd: Alarmeringsanordningar, reservationsanslag.**

Till förevarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 450,000 kronor, varav 150,000 kronor beräknats för vissa orters förseende med alarmeringscentraler. Återstoden av anslaget har avsetts för anskaffande av sirener.

I sin tidigare omförmälda skrivelse den 20 september 1937 har *luftskyddsinspektionen* beträffande förstnämnda delbelopp å 150,000 kronor framhållit, att detta vore avsett att täcka det nuvarande behovet av alarmeringscentraler, varför några medel för nästa budgetår till detta ändamål icke syntes erforderliga.

Beträffande medelsbehovet för samma budgetår till sirener har inspektionen framhållit följande.

Redan den 15 juli 1937 hade inspektionen beslutat tillkalla särskilda sakkunniga att biträda med utredande av frågan om den eller de lämpligaste sirentyperna för alarmering av civilbefolkningen vid luftanfall. Enär den tid, som kunde beräknas åtgå för de sakkunnigas ifrågavarande utredningsarbete, ännu icke kunde med bestämdhet angivas och då något förslag rörande sirenanskaffningen dessförinnan icke kunde av inspektionen framläggas, lät sig medelsåtgången å denna del av anslaget med svårighet överblicka. Det vore emellertid inspektionens förhoppning, att typutredningen redan under innevarande budgetår skulle lämna sådant resultat, att avtal kunde träffas om leverans åtminstone i viss utsträckning av lämpliga sirentyper. Det för ändamålet avsedda beloppet, 300,000 kronor, komme därför sannolikt att delvis förbrukas under innevarande budgetår. I likhet med civila luftskyddsutredningen beräknade inspektionen, att kostnaderna för anskaffande av nödigt antal sirener för hela rikets behov komme att uppgå till omkring 1,000,000 kronor. Inspektionen ansåge emellertid, att ifrågavarande anskaffning borde fördelas mellan flera år. För nästa budgetår syntes en summa av 300,000 kronor böra anslås.

Departements-
chefen.

Såsom luftskyddsinspektionen framhållit, är det för innevarande budgetår under motsvarande punkt anvisade anslaget bland annat avsett att helt täcka kostnaderna för anordnande av erforderligt antal alarmeringscentraler. Ytterligare medel synas därför, i varje fall under de närmaste budgetåren, icke förordras för detta ändamål.

I fråga om medelsbehovet för anskaffande av sirener finner jag mig kunna godtaga inspektionens beräkningar. Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civilt luftskydd: Alarmeringsanordningar* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av ... kronor 300,000

[191.] 4. **Civilt luftskydd: Gasskyddsutrustning, reservationsanslag.** Den gasskyddsutrustning, varom här är fråga, utgöres av *dels* gasmasker, gasskyddskläder och annan personlig utrustning för aktiv personal inom luftskyddets olika grenar, *dels* vissa behandlingsapparater för hjälplatser, *dels* ock viss indikeringsmateriell. För innevarande budgetår har för anskaffande av sådan utrustning anvisats ett anslag å 1,000,000 kronor.

I skrivelse den 20 september 1937 har *luftskyddsinspektionen* framlagt förslag rörande medelsbehovet för nästa budgetår. Inspektionen har därvid anfört, att en av inspektionen planerad gasmasktillverkning i Bohuslän icke kunde beräknas vara i full gång förrän omkring den 1 juni 1938. På grund härav syntes ej mer än högst 30,000 gasmasker kunna tillverkas före utgången av innevarande budgetår. Härigenom skulle uppkomma en reservation å anslaget

för innevarande budgetår av omkring 300,000 kronor. Under nästa budgetår uppskattades tillverkningen till omkring 120,000 gasmasker. Med anlitande av nyssnämnda reservation å 300,000 kronor beräknade inspektionen därför, att för nästa budgetår behövde anvisas ett anslag å (2,800,000 — 300,000) 2,500,000 kronor.

Den tillverkning av gasmasker, som luftskyddsinspektionen avsett, har planlagts i nära anslutning till de riktlinjer, som uppdrogos i fjolårets proposition angående anslag till civilt luftskydd. Sedan Kungl. Maj:t den 29 oktober 1937 bemyndigat luftskyddsinspektionen att på vissa närmare angivna villkor sluta avtal med ett svenskt bolag om tillverkning och leverans till staten av gasmasker, har frågan om anskaffandet av detta slag av gasskyddsutrustning vunnit en tillfredsställande lösning, samtidigt som tillverkningens förläggning till en av arbetslöshet särskilt hårt drabbad trakt — Brastads socken i Bohuslän — självfallet måste tillmätas sin särskilda betydelse.

Departements-
chefen.

Tillverkningen torde, efter vad man numera kan förutse, tidigast kunna igångsättas omkring den 1 juli 1938. Med en beräknad månadsproduktion av 10,000 masker skulle med hänsyn till den avtalade prissättningen tillverkningen för tiden intill utgången av nästa budgetår komma att betinga ett inköpsvärde av omkring 2,700,000 kronor. Med anlitande av det för innevarande budgetår till gasskyddsutrustning anvisade anslaget, 1,000,000 kronor, skulle alltså för nästa budgetår erfordras ett anslag av i runt tal 1,700,000 kronor för inköp av gasmasker.

Dessa preliminära beräkningar vila på förutsättningen av en till omfånget konstant produktion. Av naturliga skäl torde tillverkningssiffrorna bli avsevärt lägre under den första tiden. Emellertid synes man hava att räkna med att anskaffandet av annan utrustning — framför allt gasskyddskläder — under nästa budgetår skall kunna påbörjas i viss omfattning. Med hänsyn härtill har jag funnit förevarande anslag lämpligen böra upptagas med ett belopp av 1,500,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civilt luftskydd: Gasskyddsutrustning* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 1,500,000

[192.] 5. **Civilt luftskydd: Underhåll och kontroll av gasskyddsmateriell m. m., förslagsanslag.** Från förevarande anslag skola bestridas kostnaderna för kontroll av mobiliseringsförråden samt för förvaring av övningsförrådet. Vidare gäldas från anslaget utgifter för viss övningsmaterieell jämte andra med luftskyddsövningar förbundna, årligen återkommande materiellkostnader. Ur anslaget skola ytterligare bekostas materiellens försändande mellan övningsförrådet och de olika luftskyddsorterna ävensom utgifter för försöksverksamhet. För innevarande budgetår har anslaget uppförts med 25,000 kronor.

Luftskyddsinspektionen har i skrivelse den 20 september 1937 framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår till förevarande ändamål. Inspektionen har därvid anfört i huvudsak följande.

Under sin hittillsvarande verksamhet hade inspektionen funnit, att det ur flera synpunkter vore lämpligt, om inspektionen ågde tillgång till medel för anställande av försök med och utprovning av olika typer av gasskyddsutrustningar ävensom för bedrivande av annan försöksverksamhet. Hos inspektionen hade sålunda framställningar gjorts av åtskilliga personer, av vilka några utan tvivel varit förtjänta av statens stöd för provning av deras konstruktioner. Med hänsyn till vad som anförts i propositionen till 1937 års riksdag angående grunderna för dispositionen av förevarande anslag hade inspektionen emellertid icke ansett sig kunna hos Kungl. Maj:t begära att av anslaget få använda medel till dylik försöksverksamhet. Inspektionen ville dock erinra om att till vissa i Trollhättan i augusti 1937 av försvarsväsendets kemiska anstalt i samråd med vattenfallsstyrelsen anställda försök med dimbildning Kungl. Maj:t på hemställan av inspektionen av nu ifrågavarande anslag anvisat ett belopp av högst 2,000 kronor. För bedrivande av försöksverksamhet i nu angiven omfattning syntes under nästa budgetår ett belopp av 25,000 kronor erfordras. Då vidare under loppet av samma budgetår inspektionen komme att få ansvara för vården och underhållet av bland annat 150,000 gasmasker, syntes det av civila luftskyddsutredningen för ändamålet beräknade beloppet, 50,000 kronor, behöva helt tagas i anspråk.

Ifrågavarande anslag borde således enligt inspektionens uppskattning höjas med 50,000 kronor till 75,000 kronor samt förslagsvis givas beteckningen Underhåll och kontroll av gasskyddsmateriell m. m. samt försöksverksamhet.

Departements-
chefen.

Vid en beräkning av de kostnader, som — bortsett från försöksverksamheten — under nästa budgetår skola bestridas från förevarande anslag, torde i främsta rummet hänsyn böra tagas till utgifterna för underhåll och vård av gasmaskförrådet. Då luftskyddsinspektionen vid sin uppskattning av medelsbehovet ansett sig kunna anknyta till civila luftskyddsutredningens beräkningsgrunder, finner jag mig böra framhålla, att utredningen utgått från att staten skulle bestrida kostnaderna för bland annat förvaringen av mobiliseringsförråden. Såsom jag i fjol framhöll, synes man emellertid kunna förut-sätta, att vederbörande kommuner skola visa sig beredda att utan kostnad för staten tillhandahålla lokaler för materiellens förvaring. Då härtill kommer, att tillverkningen av gasmasker under nästa budgetår icke torde kunna förväntas erhålla den omfattning, inspektionen förutsatt, synes man hava grundad anledning räkna med väsentligt lägre kostnader än 50,000 kronor för tillgodoseende av nu ifrågavarande behov.

Vad härefter angår utgifterna för nästa budgetår till viss försöksverksamhet på luftskyddets område, anser jag mig likaledes kunna räkna med ett lägre belopp, än vad inspektionen ifrågasatt. Vidare vill jag i detta samband framhålla, att den omständigheten, att försök utföras av annan än inspektionen, icke i och för sig bör utesluta bidrag från förevarande anslag.

Med hänsyn till det anförda finner jag den erforderliga höjningen för nästa budgetår av anslaget kunna begränsas till 20,000 kronor. Anslaget skulle således uppföras med (25,000 + 20,000) 45,000 kronor. Någon förändring av anslagets beteckning finner jag ej skäl förorda.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civilt luftskydd: Underhåll och kontroll av gasskyddsmateriell m. m.* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 45,000

[193.] 6. **Civilt luftskydd: Utbildning av luftskyddspersonal, reservationsanslag.** Av de för innevarande budgetår för ändamålet anvisade medlen, 45,000 kronor, hava 25,000 kronor beräknats för luftskyddsinspektionens egna utbildningskurser för luftskyddschefer, instruktörer och försvarsassistenter. Återstoden utgör bidrag till de av svenska röda korset anordnade kurserna i sjuktransporttjänst och sjukvård.

I skrivelse den 20 september 1937 har *luftskyddsinspektionen* hemställt om anvisande av medel för nästa budgetår till förevarande utbildningsverksamhet samt i sådant avseende framhållit bland annat följande.

Utbildning av luftskyddspersonal komme under budgetåret 1938/1939 liksom under innevarande budgetår att — förutom av luftskyddsinspektionen — bedrivas av svenska röda korset och Sveriges centralförbund för civilt luftskydd (luftskyddsförbundet) efter de anvisningar, inspektionen kunde komma att utfärda. Inspektionen förordade, att de båda sistnämnda sammanslutningarna för budgetåret 1938/1939 tilldelades anslag för ifrågavarande verksamhet, svenska röda korset med 20,000 och luftskyddsförbundet med 30,000 kronor. Beträffande den utbildningsverksamhet, som under nästa budgetår komme att bedrivas av luftskyddsinspektionen, hade inspektionen tänkt sig utöfva denna verksamhet i form av en fortlöpande luftskyddsskola.

Rörande kostnaderna för en dylik skola hade inspektionen framlagt följande beräkningar, varvid inspektionen förutsatt, att kursdeltagarnas rese- och traktamentsersättning komme att bestridas av vederbörande lokala myndigheter respektive industriföretag.

Lokalhyra	kronor	2,000
Tre 30 dagars kurser för luftskyddschefer i viktigare luftskyddsorter	»	16,500
Elva 14 dagars kurser för luftskyddschefer, brandchefer, industriluftskyddsledare m. fl.	»	43,700
Materialförvaltare, arvode	»	3,000
Expeditionsbiträde, arvode	»	1,800
Expenser	»	1,000
Oförutsett och diverse	»	2,000
Summa kronor		70,000

Den föreslagna skolan vore avsedd att drivas som en fullt självständig inrättning under inspektionens överinseende och ledning. Vilken anställningsform, som borde beredas skolans personal, ville inspektionen tills vidare låta vara osagt. Lärare syntes emellertid liksom dittills, då fråga varit om liknande utbildningsverksamhet, böra förvärvas bland därför kvalificerade personer mot visst arvode för varje undervisningstimme, medan materialförvaltaren och expeditionsbiträdet borde beredas en något fastare anställning. Som materialförvaltare ansåge inspektionen det lämpligast att anställa en pensionerad underofficer. Expeditionsbitrådets uppgift skulle vara att utföra det för undervisningsverksamhetens behöriga gång nödiga skriftarbetet och jämväl i övrigt i mån av behov biträda lärarna med erforderligt annat arbete.

Det av luftskyddsinspektionen framlagda förslaget att under inspektionens överinseende anordna en luftskyddsskola anser jag mig kunna i huvudsak förorda. Emellertid torde, att döma av de erfarenheter, som vunnits rörande kostnaderna för de av inspektionen hittills bedrivna kurserna, utgifterna för skolans verksamhet kunna beräknas bliva något lägre än vad inspektionen

Departements-
chefen.

Femte huvudtiteln.

förutsatt. Jag vill för min del förorda, att för ändamålet för nästa budgetår avses ett belopp av 60,000 kronor.

I likhet med luftskyddsinspektionen anser jag den av svenska röda korset bedrivna utbildningsverksamheten vara förtjänt av fortsatt stöd med oförändrat bidragsbelopp under nästa budgetår. Vidare finner jag ej anledning motsätta mig, att luftskyddsförbundet tilldelas bidrag för anordnande av kurser för utbildning av aktiv luftskyddspersonal i enlighet med luftskyddsinspektionens anvisningar. Dock synes bidragsbeloppet kunna utan olägenhet begränsas till 20,000 kronor.

Anslagets slutsumma skulle alltså bliva (60,000 + 20,000 + 20,000) 100,000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civilt luftskydd: Utbildning av luftskyddspersonal* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 100,000

[194.] 7. **Civilt luftskydd: Bidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum, reservationsanslag.** För innevarande budgetår har till förevarande ändamål anvisats ett anslag å 300,000 kronor.

I skrivelse den 20 september 1937 har *luftskyddsinspektionen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår samt därvid framhållit, att sammanlagda beloppet av de bidrag, som under innevarande budgetår komme att lämnas bidragssökande kommuner, icke kunde vid tiden för inspektionens framställning överblickas. Huruvida reservation å anslaget vid budgetårets utgång komme att förefinnas, kunde följaktligen ej med bestämdhet förutsägas. Inspektionen hölle emellertid före, att för nästa budgetår komme att erfordras oförändrat anslagsbelopp.

Departements-
chefen.

Då jag i föl vid behandlingen av det civila luftskyddets medelsbehov för innevarande budgetår ansåg mig böra till förevarande ändamål räkna med ett i förhållande till civila luftskyddsutredningens förslag väsentligt reducerat anslagsbelopp, byggde jag mina beräkningar på den förmodan, att skyddsrummens planerande, åvägbringande av beslut inom de kommunala organen samt vederbörande myndighets granskning av planerna måste taga åtskillig tid i anspråk. Så har även visat sig vara fallet, i det hittills icke någon framställning om bidrag ingivits till Kungl. Maj:t. Även om storleken av det belopp, som under innevarande budgetår kommer att behöva tagas i anspråk, självfallet svårigen nu låter sig beräknas, synes dock antagligt, att större delen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget vid budgetårets utgång skall kvarstå odisponerat. Under sådana förhållanden torde för nästa budgetår ett anslag av 100,000 kronor komma att visa sig tillfyllest. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civilt luftskydd: Bidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 100,000

G. Diverse.

[195.] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	5,531,500	5,536,910
1937/1938	5,830,200	—
1938/1939 (förslag)	5,997,000	—

Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anført angående ersättning till nämnda fond, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond* för budgetåret 1938/1939 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 5,997,000

[196.] 2. **Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	60,000	84,207
1937/1938	60,000	—
1938/1939 (förslag)	60,000	—

Från ifrågavarande anslag hava sedan åtskilliga år gäldats kostnaderna för Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens. Dessa kostnader hava för vart och ett av budgetåren 1936/1937 och 1937/1938 uppskattats till 35,000 kronor. Därjämte hava för vardera av nämnda budgetår under anslaget beräknats dels 5,000 kronor för bestridande av utgifterna för delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet, vilka utgifter förut gäldats från det under femte huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga, dels ock 20,000 kronor för beredande av stipendier åt befattningshavare i statens tjänst, som önskade att i studiesyfte deltaga i arbetet inom internationella arbetsbyrån i Genève och som kunde anses härför lämpade. Några stipendiemedel hava tidigare icke stått till förfogande. Från förevarande anslag böra för nästa budgetår bestridas samma slag av utgifter, för vilka medel beräknats för sistförflutna och löpande budgetår. Ej heller föreligger skäl att uppskatta de för de olika ändamålen erforderliga beloppen annorlunda än som skett för nämnda budgetår. Visserligen har anslaget för budgetåret 1936/1937 avsevärt överbelastats, men detta beror på omständigheter av mera tillfällig natur och synes icke behöva föranleda anslagshöjning. Anslaget bör alltså upptagas till oförändrat belopp.

På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens m. m.* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 60,000

[197.] 3. **Bidrag till institutet för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning.** I skrivelse den 16 juni 1937 har *styrelsen för förenämnda institut* gjort framställning om anvisande av ett bidrag av statsmedel å 30,000 kronor för nästa budgetår för upprätthållande av institutets verksamhet. Styrelsen har därvid anfört bland annat följande.

Jämsides med den socialpolitiska utvecklingen i vårt land hade ett ökat behov framträtt av fackutbildad personal för handhavandet av olika sociala arbetsuppgifter inom statsförvaltningen och större kommuner. De alltmera vidgade och komplicerade uppgifter, som ålagts kommunerna, hade även i övrigt medfört, att dessa funnit erforderligt anställa särskilda tjänstemän. Arbetsmarknaden för fackmässigt utbildade socialarbetare vore emellertid icke begränsad till statlig och kommunal förvaltningstjänst; även vårt för- eningsväsen, storindustrien och vissa fria yrken krävde numera i ökad ut- sträckning socialt utbildad personal.

Socialinstitutet, som började sin verksamhet med ingången av år 1921, hade tillkommit i syfte att bereda utbildningsmöjligheter för den stora gruppen av socialarbetare. Institutet hade i sådant avseende sökt för Sveriges vidkommande tillgodose ett utbildningsbehov, som den sociala utvecklingen aktualiserat i alla kulturländer och som mångenstädes fyllts genom inrättan- det av särskilda utbildningsanstalter, knutna till universitet eller fri- stående. Institutet avsåge i främsta rummet att lämna högskolemässig ut- bildning för tjänster inom socialförvaltning och kommunalförvaltning, med undantag för de rent tekniska. Undervisningen avsåge dessutom socialt arbete av olika slag, även utanför ramen av den statliga och kommunala för- valtningen, samt sysselsättningar i övrigt, vilka krävde allmänna insikter inom samhällsvetenskapernas olika grenar. Undervisningen vore med hän- syn till elevernas framtida inriktning på olika levnadsbanor indelad i tre ut- bildningslinjer, nämligen den socialpolitiska, den kommunala och samhälls- linjen. Undervisningen bedreves i vanlig högskolemässig form — föreläs- ningar och seminarieövningar — samt genom handledning av eleverna i deras självstudier. Dessutom ägnades en väsentlig del av utbildningstiden åt elever- nas praktiska utbildning, på vilken de praktiska kurserna vore direkt in- riktade. Genom samarbete med sociala institutioner såväl i Stockholm som på andra orter ordnade institutet vidare praktisk utbildning inom olika verk- samhetsområden. Denna kombination av teoretisk undervisning och praktisk utbildning vore av grundläggande betydelse för den vid institutet meddelade utbildningen. Några formella kompetensvillkor funnes icke föreskrivna för inträde vid institutet. Den fordran upprätthölles dock, att de inträdessökande borde ha förvärvat sådan mogenhet och bildning, som tillgodogörandet av högskolemässig undervisning krävde. Vid urvalet av elever toges sålunda hänsyn till såväl boklig bildning som praktisk erfarenhet. Studieåret indela- des i tre terminer. På den socialpolitiska linjen kunde föreskrivna föreläs- ningar och övningar medhinnas under loppet av ett och ett halvt läsår. Dock måste elev för att medhinna föreskrivna tentamina och praktik i allmänhet beräkna två år för avläggande av examen. På den kommunala linjen kunde föreläsningar och övningar medhinnas under ett år. Tiden för avläggande av examen kunde på denna linje liksom på samhällslinjen beräknas till normalt ett år.

Beträffande institutets organisation framhöll styrelsen, att för institutet gällde grundstadgar, vilka av Kungl. Maj:t fastställts genom beslut den 4 mars 1932. Enligt dessa stadgar utövades högsta vården och ledningen av institutet av en styrelse, som bestode av en av Kungl. Maj:t förordnad ordförande, tjugu valda ledamöter samt institutets föreståndare. De valda ledamöterna utsåges

av styrelsen för centralförbundet för socialt arbete, styrelsen för Stockholms högskola, Stockholms stadsfullmäktige samt styrelserna för svenska stadsförbundet, svenska landstingsförbundet och svenska landskommunernas förbund.

Institutets ekonomi grundade sig väsentligen på elevavgifter, avkastningen av vissa av centralförbundet förvaltade fonder samt bidrag från Stockholms stad. Sistnämnda bidrag utginge för senaste räkenskapsåret med 10,000 kronor för institutets verksamhet och 5,000 kronor för institutets bibliotek. Vissa andra städer hade under olika år jämväl beviljat institutet anslag. För närvarande åtnjöte institutet ett anslag å 300 kronor från Malmö stad.

Vid institutets tillkomst hade genom centralförbundet till Stockholms högskola överlämnats donationer för upprättandet av en professur vid högskolan i nationalekonomi och socialpolitik, under villkor bland annat att innehavaren av professuren skulle äga rätt åtaga sig uppdraget att vara föreståndare för institutet. Samtidigt hade institutet genom centralförbundet mottagit dels donationer å 70,000 kronor, dels ock ett årligt bidrag å 5,000 kronor. Genom beslut den 26 mars 1926 beviljade Kungl. Maj:t centralförbundet andel av lotterimedel med 100,000 kronor, vilka medel skulle bilda en fond, vars avkastning skulle användas till främjande av utbildning och forskning på de socialpolitiska och kommunala områdena. Till denna fond, centralförbundets socialpolitiska fond, överfördes de ovannämnda, till institutet överlämnade donationsmedlen å 70,000 kronor. Genom beslut den 21 maj och 4 december 1931 beviljade Kungl. Maj:t centralförbundet ytterligare tillhopa 200,000 kronor av lotterimedel att tillföras den socialpolitiska fonden. Den 31 december 1936 uppgick fonden till cirka 380,000 kronor.

Sedan Stockholms stad kostnadsfritt ställt tomt till föfogande samt Rockefellerstiftelsen bidragit med ett belopp av 100,000 dollars, ägde institutet numera tillgång till ändamålsenliga lokaler, vilkas utnyttjande hittills icke behövt belasta institutets ekonomi. Vidare hade institutet på annat sätt tilldelats belopp av växlande storlek.

Institutets väsentligaste inkomst utgjordes av elevavgifter. Avgiften per termin vore i regel 100 kronor, vartill komme en examensavgift av 50 kronor. För tillgodoseende av behovet av stipendier förfogade institutet över en donation å 10,000 kronor, varjämte Stockholms och Malmö städer årligen anslago 3,500 respektive 1,000 kronor för ändamålet. Vidare hade institutet, i den mån institutets ekonomi så medgivit, beviljat ett antal friplatser åt medellösa elever. De senaste åren hade 5 å 7 sådana friplatser kunnat beviljas.

Under de gångna åren hade tillströmningen av elever varit skiftande. De senaste åren visade emellertid en stark ökning av antalet inträdessökande. För vart och ett av åren 1934 och 1935, då antalet sökande uppgått till 180 respektive 190, beviljades inträde åt 100 nya elever. Erfarenheten hade emellertid visat, att detta stora elevantal hårt belastat institutets organisation och lärarkrafter, varför man vid ingången av det nya läsåret 1936, då antalet sökande utgjort 164, funnit sig böra begränsa antalet nya elever till 85. Antalet elever från orter utom Stockholm hade kraftigt ökat. Om man fördelade de under vårterminen 1937 vid institutet såsom närvarande inskrivna eleverna, tillsammans 218 personer, efter deras hemorter, visade det sig, att 40 procent komme på Stockholms stad och 60 procent på riket i övrigt. Under senare år hade sociala institutioner i allt större utsträckning efterfrågat vid institutet utbildad arbetskraft. För närvarande vore personer, som genomgått institutet, anställda i sociala eller kommunala befattningar på 83 orter i olika delar av landet.

Institutets ekonomiska ställning hade sedan länge varit svag, och avkastningen av den socialpolitiska fonden, vars medel vore placerade i obliga-

tioner, kunde förutses komma att nedgå genom konverteringar. Härtill komme, att bland städerna den uppfattningen gjort sig alltmåra gällande, att de icke ägde befogenhet att bevilja anslag till en utbildningsanstalt, vars verksamhet i väsentlig mån komme andra kommuner till godo. Med hänsyn härtill vore det antagligt, att institutet icke kunde räkna med ökade anslag från kommunalt håll. Ej heller i övrigt syntes möjligheter att erhålla ökade inkomster stå institutet till buds. I stället vore att emotse icke oväsentliga ökningsar av institutets årliga utgifter till följd av ytterligare behov av heltidsavlönad arbetskraft och ökade utrymmen.

Ett önskemål vore dessutom att kunna bereda möjligheter till ett ökat antal friplatser för elever vid institutet eller att om möjligt nedsätta den förhållandevis höga årsavgiften. Framhållas borde, att eleverna från landsorten måste för sitt uppehälle i Stockholm samt i elevavgifter offra betydande belopp för genomgående av institutets utbildning. Ett ökat antal friplatser vore därför av behovet starkt påkallat, detta så mycket mera som löneförhållandena på de arbetsområden, som ifrågakomme för vid institutet utbildade personer, i allmänhet vore i förhållande till utbildningskostnaden mycket blygsamma. Vidare anförde styrelsen, att den vid institutet fast anställda personalens pensionsfråga borde ordnas, varjämte föreståndarens arvode — 1,300 kronor för år — oundgängligen i framtiden fordrade en höjning.

Slutligen ville styrelsen framhålla, att åtskilliga önskemål föreläge beträffande utveckling och intensifiering av institutets undervisning, bland annat genom anordnandet av särskilda seminarieövningar under ledning av medicinsk sakkunskap i det för vissa sociala verksamhetsområden betydelsefulla ämnet mentalhygien.

I det för budgetåret 1937/1938 uppgjorda statförslaget hade hänsyn tagits till ökade löneutgifter för anställandet av en ny arbetskraft samt till kostnaderna för viss utökning av undervisningen. Med övriga av styrelsen angivna emotsedda utgiftsökningar och önskemål hade däremot i statförslaget ej räknats. Icke desto mindre utvisade detta förslag, att institutet måste räkna med en brist för nämnda budgetår av omkring 11,000 kronor.

Vad beträffade utgifter och inkomster för budgetåret 1938/1939, vore dessa givetvis vid tidpunkten för styrelsens framställning svåra att beräkna. Det gällde emellertid främst att täcka samma brist som under budgetåret 1937/1938, eller omkring 11,000 kronor. Därtill komme ett fullföljande av planen för undervisningens utvidgning, främst i psykologi (mentalhygien), socialhygien och »social case work» samt vissa smärre förbättringar i andra ämnen. Kostnaderna härför kunde preliminärt beräknas till omkring 4,000 kronor. Till kostnaderna för de fast anställdas pensionering syntes böra avsättas ett belopp av omkring 2,000 kronor. Inkomsterna av terminsavgifter belöpte sig till omkring 30,000 kronor. Det vore synnerligen önskvärt att kunna genom friplatser eller nedsättning av terminsavgifterna minska denna belastning av eleverna med en tredjedel, eller 10,000 kronor. Slutligen tillkomme nedgången i avkastningen på fonderna. En ökning av inkomsterna under budgetåret 1938/1939 på omkring 30,000 kronor vore under sådana förhållanden nödvändig.

Socialstyrelsen har i utlåtande den 14 september 1937 tillstyrkt framställningen samt därvid yttrat i huvudsak följande.

Institutet hade otvivelaktigt fyllt och fyllde alltjämt en viktig uppgift, vars betydelse ytterligare accentuerades i samma mån som vår lokala och centrala socialförvaltning anförtroddes nya uppgifter och den socialpolitiska utvecklingen i vårt land över huvud taget fortskred. Visserligen hade vid universitet och högskolor under senare år ökat intresse ägnats åt utbildning och

forskning inom samhällsvetenskaperna. I betraktande av det sociala arbetets och dithörande förvaltningsuppgifters mångskiftande natur låge det dock i öppen dag, att denna utbildning vid universitet och högskolor på ett värdefullt sätt kompletterades av den vid institutet bedrivna utbildningsverksamheten, vilken i särskild grad inriktades även på elevernas praktiska utbildning. Därjämte borde framhållas, att man i vårt land — med hänsyn till vår utvecklade kommunala självstyrelse och den utsträckning, i vilken därvid viktiga samhällsuppgifter fylldes av folkvalda lekmän — hade ett särskilt behov av att tillgång funnes till utbildning för handhavandet av sådana samhällsliga uppgifter. Det förtjänade ur dessa synpunkter särskilt beaktande, att för vinnande av inträde vid institutet icke funnes uppställda några formella kompetensvillkor.

Institutet hade alltsedan sin tillkomst upprätthållit och utvecklat sin verksamhet utan annat ekonomiskt stöd från statsmakternas sida än som härflutit från avkastningen av de till den socialpolitiska fonden åren 1926 och 1931 beviljade lotterimedlen. I betraktande av det värde, som institutets verksamhet otvivelaktigt kunde anses representera ur allmän synpunkt, syntes det väl motiverat, att statsmakterna nu lämnade denna utbildningsanstalt ekonomiskt stöd på sätt som skett beträffande andra liknande anstalter, exempelvis handelshögskolan och arbetsledareinstitutet. Av de i ansökningslämnade upplysningarna framginge, att institutet vore i behov av sådant stöd.

Den verksamhet, som sedan åtskilliga år bedrivs vid socialinstitutet, måste otvivelaktigt, sedd mot bakgrunden av det allmännas ständigt ökade omsorger på det sociala området, framstå såsom betydelsefull och värd det bistånd från bland annat stat och kommun, som under årens lopp kommit den till del. Jag vill därför i allt väsentligt instämma i vad socialstyrelsen härutinnan framhållit. Lika med socialstyrelsen anser jag vidare de av institutets styrelse anförda skälen för statsbidrag under nästa budgetår vägande. Dock torde bidraget utan olägenhet kunna begränsas till 25,000 kronor. Jag förutsätter härvid, att på sätt i framställningen angivits bidraget skall göra det möjligt att genom ökat antal friplatser eller nedsättning av terminsavgifterna förbilliga deltagandet i institutets kurser.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till institutet för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett anslag av kronor 25,000

Departements-
chefen.

[198.] 4. *Bidrag till internationella hälsovårdsbyrån i Paris, förslagsanslag.*

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	9,375	12,001
1937/1938	9,400	—
1938/1939 (förslag)	9,400	—

I fjolårets statsverksproposition framhöll jag, att efter Frankrikes övergivande av guldmyntfoten belastningen å anslaget sannolikt komme att nedgå. Hittills har dock någon sådan inverkan ej försports. Med hänsyn emellertid till de ovissa faktorer, som påverka medelsbehovet till förevarande ändamål,

har jag ej ansett överbelastningen av anslaget utgöra tillräcklig anledning att vidtaga en höjning. Jag förordar därför oförändrat anslagsbelopp för nästa budgetår. På grund härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till internationella hälsovårdsbyrån i Paris* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 9,400

[199.] 5. **Vissa kostnader i anledning av allmänna val, förslagsanslag.** I den för budgetåret 1934/1935 gällande riksstaten fanns under femte huvudtiteln upptaget ett förslagsanslag av 110,000 kronor till vissa kostnader, som kunde uppstå i samband med förrättande år 1934 av allmänna val av landstingsmän samt kommunal- och municipalfullmäktige (se 1934 års statsverksproposition V p. 81 och riksdagens skrivelse nr 5 p. 63). Anslaget var beräknat för bestridande dels av ersättning till den personal, som av länsstyrelserna anlidades för röstsammanräkningar vid valen, dels av kungörelsekostnader, dels ock av de kostnader, som voro förenade med vissa åtgärder för underlättande av ett snabbt offentliggörande av de s. k. preliminära rösträkningarna vid landstingsmannavalen. Därjämte skulle från anslaget, i fall av behov, få bestridas utgifter för förhyrande av lokal för röstsammanräkningarna. Ersättning till personal, som av länsstyrelserna anlidades, utgick enligt Kungl. Maj:ts cirkulär den 22 juni 1928 med däri genom cirkulär den 22 april 1932 gjorda ändringar. Nettoutgifterna å nämnda anslag uppgingo till 115,871 kronor.

Under hösten 1938 skola förrättas nya allmänna val av omförmälda slag. De på statsverket belöpande utgifterna för dessa val böra numera bestridas från det sedan några år under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till vissa kostnader i anledning av allmänna val. Förutom redan uppräknade slag av utgifter böra från detta anslag gäldas dels utgifterna för tryckning av de kuvert till valsedelsförsändelser, vilka enligt bestämmelserna i kommunala vallagen skola tillhandahållas på statens bekostnad, dels ock utgifterna för resekostnads- och traktamentsersättningar till elektor och landstingsmän vid deltagande i val till riksdagens första kammare.

Medelsbehovet för nästa budgetår läser kunna beräknas huvudsakligen med ledning av omförmälda belastningssiffra för budgetåret 1934/1935. Med hänsyn till att utgifter för tryckning av kuvert till valsedelsförsändelser ävensom för sagda reseersättningar icke ingingo i nyssnämnda siffra, torde emellertid det behövliga anslagsbeloppet böra med någon höjning av denna siffra uppskattas till 120,000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader i anledning av allmänna val* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 120,000

[200.] 6. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	350,000	390,060
1937/1938	400,000	—
1938/1939 (förslag)	400,000	—

Vid ingången av innevarande budgetår förefanns en reservation å anslaget av 51,123 kronor.

Det belopp, som under budgetåret 1936/1937 stått till förfogande för ifrågasvarande ändamål, översteg avsevärt det å riksstaten upptagna anslaget.

Med hänsyn till de omfattande utredningsarbeten, som pågå, till avsevärd del föranledda av framställningar från riksdagen, eller äro under förberedelse — jag vill erinra om utredningarna rörande befolkningsfrågan, förebyggande och lindrande av skadliga verkningar av rationalisering och driftnedläggelser inom industrien, livsmedelslagstiftningen, kvarstående arbetslöshet, underlättande och trygghet för den icke jordägande befolkningen att idka friluftsliv samt rörande socialvården — kan förutses, att stora krav komma att ställas å anslaget jämväl under nästa budgetår. Jag finner mig därför böra föreslå, att anslaget upptages med oförändrat belopp, 400,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 400,000

[201.] 7. **Extra utgifter, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1934/1935	80,000	81,512
1935/1936	80,081	57,611
1936/1937	99,781	83,424
1937/1938	100,000	—
1938/1939 (förslag)	100,000	—

De båda sist förflutna budgetårens belastningssiffror skulle visserligen kunna motivera en mindre sänkning av anslaget för nästa budgetår. Med hänsyn emellertid till det vanskliga i att ens tillnärmelsevis förutsäga medelsbehovet för anslag av förevarande beskaffenhet och då belastningen under de senaste åren högst avsevärt varierat, har jag ansett försiktigheten bjuda, att anslaget för nästa budgetår upptages oförändrat. Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 100,000

[202.] 8. **Provisorisk 'avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** För ifrågavarande ändamål har för löpande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 1,470,000 kronor. Hänvisande till vad chefen för finansdepartementet anfört rörande anslag till dylik avlöningsförstärkning får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1938/1939 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 1,470,000

[203.] 9. **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/1937	4,250,000	4,175,205
1937/1938	5,650,000	—
1938/1939 (<i>förslag</i>)	6,200,000	—

Under återopande av vad chefen för finansdepartementet anfört om beredande åt vissa statens befattningshavare av dyrtidstillägg, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1938/1939 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 6,200,000

Ifrågasatta anslag.

Utöver av mig i det föregående avhandlade anslagsfrågor föreligga vissa framställningar om anslag, vilka icke upptagits i mitt förslag till beräkning av utgifterna under femte huvudtiteln för budgetåret 1938/1939. Dessa framställningar äro följande:

statens inspektör för fattigvård och barnavård angående anslag till bidrag till uppförande av arbetshem med 24,000 kronor;

statens inspektör för fattigvård och barnavård angående anslag till inspektions- och upplysningsarbete med avseende å spädbarns- och förlossningshem med 1,500 kronor;

styrelsen för Ericastiftelsen angående statsbidrag till stiftelsens avdelning för psykisk hälsovård bland barn och ungdom med 3,000 kronor;

medicinalstyrelsen angående anslag till stipendier för deltagande i medicinska fortsättningskurser med 6,400 kronor;

medicinalstyrelsen angående anslag till resestipendier åt vissa läkare med 12,000 kronor;

föreningen Apelvikens kustsanatorium angående statsbidrag till vissa byggnadsarbeten med 284,000 kronor;

föreningen för bistånd åt lytta och vanföra i Stockholm angående statsbidrag till vissa byggnadsarbeten vid Stockholms vanförestalt med 20,000 kronor;

föreningen för bistånd åt lytta och vanföra i Stockholm angående statsbidrag till utvidgning och modernisering av föreningens skolhem å Lidingön med 89,000 kronor;

flygförvaltningen angående anslag till utvidgning av landflygfältet i Boden med 160,000 kronor; samt

föreningen Sveriges landsfiskaler angående förhöjt förvaltningsbidrag åt landsfiskalerna.

För budgetåret 1938/1939 skulle, vid bifall till av mig	
gjorda förslag, under femte huvudtiteln uppföras	kronor 317,686,100
Då för budgetåret 1937/1938 under huvudtiteln anvisats	» 288,177,500,
skulle således huvudtitelns slutsumma komma att ökas	
med	» 29,508,600

På huvudtitelns olika avdelningar fördelar sig denna ökning på följande sätt:

	Ökning eller minskning kronor
A. Socialdepartementet	— 20,200
B. Sociala verk och inrättningar	+ 21,064,200
C. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården	+ 6,423,100
D. Överståthållarämbetet och landsstaten	+ 503,400
E. Polisväsendet	+ 468,800
F. Civila luftskyddet	+ 224,500
G. Diverse	+ 844,800

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Anders Lundstedt.

Statens arbetslöshetskommissions berättelse rörande kommissionens verksamhet under tiden 1 januari—30 november 1937.

Ursprungligen tillsatt den 10 augusti 1914 med uppdrag att i samråd med socialstyrelsen upprätta och inkomma med förslag till åtgärder ägnade att motverka den under dåvarande förhållanden rådande eller väntade arbetslösheten och att mildra verkningarna av densamma har kommissionen efter världskrigets slut utvecklats till ett organ för den hjälpverksamhet för oförvällat arbetslösa, som numera regleras genom kungörelsen den 30 juni 1934 angående statlig och statsunderstödd hjälpverksamhet vid arbetslöshet med de ändringar däri, som tillkommit jämlikt kungörelserna den 28 juni 1935, den 30 juni 1936 och den 30 juni 1937.

Kommissionen har under år 1937 haft följande sammansättning:

Huss, E. G., generaldirektör, *ordförande*;

Valsinger, P. A., byråchef, *vice ordförande*;

Hagman, E. O., byråchef;

Carell, E. A. H., direktör i svenska lantarbetsgivareföreningen;

Bergman, P., förste sekreterare i landsorganisationen;

Falk, E. J. L., ordförande i svenska grov- och fabriksarbetareförbundet;

Brodén, E. H. civilingenjör, direktör i svenska arbetsgivareföreningen.

Genom beslut den 3 oktober 1936 förordnade Kungl. Maj:t, att vid förfall för ordföranden och vice ordföranden i kommissionen i utövning av ordförandens åligganden skulle inträda den återstående ledamot av kommissionen, som icke företrädde arbetsgivar- eller arbetarintressen.

Överrevisorer för kommissionens verksamhet ha under år 1937 varit

Bolinder, N. L. generaldirektör, *ordförande*;

Strindlund, G., förutv. statsråd, ledamot av riksdagens andra kammare.

Såsom föreståndare för revisionsarbetet har varit anställd

Jehander, K. G. H., amiralitetsråd.

Besvärsnämnden för reservarbetslöner har haft följande sammansättning:

Landelius, H. F. J. O., chef för försäkringsrådet, *ordförande*;

Hansson, S., generaldirektör, ($\frac{1}{11}$ — $\frac{30}{100}$);

Jacobsson, M. F., landshövding;

Tjällgren, O. L., ledamot av riksdagens första kammare;

Wistrand, K. K:son, direktör;

Lindberg, K. A., ordförande i Landsorganisationen, ($\frac{1}{17}$ —).

Kommissionens kansli är under ledning av en kanslichef fördelat på för närvarande fyra avdelningar med var sin avdelningschef enligt nedanstående:

Kanslichef: Thomsson, A. N., undervisningsråd.

Tekniska avdelningen: Jonsson, G., major, arbetschef.

Sekreterareavdelningen: Nordström, G. H., fil. lic., sekreterare.

Sociala avdelningen: Arvas, C. G. B., jägmästare.

Kamerala avdelningen: Kôersner, S. W., kamrerare.

Vid utgången av oktober månad 1937 voro i kommissionens tjänst anställda tillhopa 481 befattningshavare, nämligen vid den centrala förvaltningen 145 och å arbetsplatserna samt vid arbetslägren 336 personer. Kommissionen har under 1937 till och med utgången av november månad hållit 48 sammanträden.

Lokal: Vasagatan 23—25, telefon: namnanrop »Statens A. K.».

Den av kommissionen ledda verksamheten för arbetslöshetens bekämpande har under året försiggått efter följande huvudlinjer:

bedrivande av statliga reservarbeten;

understödjande av statskommunala reservarbeten;

kontantunderstödsverksamhet medelst utlämnande av dagunderstöd och hyreshjälp;

åtgärder i anledning av ungdomsarbetslösheten, bestående av dels kursverksamhet (med eller utan understöd åt kursdeltagarna), dels frivillig arbetstjänst och dels ungdomsreservarbeten;

understöd åt arbetslösa tobaksarbetare.

De *statliga reservarbetena* hava under år 1937 bedrivits i en i förhållande till tidigare år starkt begränsad omfattning. Bland viktigare slag av arbeten, som under året kommit till utförande, må nämnas väganläggnings-, flygfälts-, flottleds- samt diknings- och odlingsarbeten ävensom anordnande av idrottsplatser m. m.

Statens bruttokostnader för under året bedrivna statliga reservarbeten, inklusive arkivarbeten, samt kostnader för besvärsnämnden för reservarbetslöner hava intill den 31 oktober 1937 utgjort 15,974,287 kronor mot 24,597,932 kronor under motsvarande tid år 1936. Antalet i statliga reservarbeten — förutom arkivarbetena — sysselsatta, som vid utgången av januari månad 1937 utgjorde 8,214, uppgick vid utgången av juli månad samma år till 4,818 och har sedermera ytterligare minskats, så att antalet vid dylika arbeten sysselsatta den 31 oktober 1937 uppgick till 3,107 mot 7,494 vid samma tidpunkt 1936. Antalet igång varande statliga reservarbetsföretag utgjorde vid utgången av januari 1937 220 och vid utgången av juli månad samma år 188, under det motsvarande siffror för år 1936 voro 330 respektive 327.

Vid olika såsom statliga reservarbeten bedrivna *arkivarbeten* hava under året samtidigt sysselsatts högst 139 arbetslösa kontorister och med dem jämställda. Med hänsyn till nedgången i antalet arbetslösa tillhörande berörda kategorier och möjligheterna till semestervikariat och dylikt ha dessa arbeten under sommaren bedrivits i starkt begränsad omfattning, men under oktober utökades antalet arkivarbetare till 76.

Även *statskommunala reservarbeten* hava under år 1937 bedrivits i mindre omfattning än under år 1936 till följd av det genom arbetslöshetens tillbakagång minskade hjälpbehovet. Dylika reservarbeten hava till och med utgången av november månad 1937 bedrivits i 107 kommuners och 5 vägstyrelser regi. Motsvarande siffror för år 1936 till och med november månad voro 214 respektive 35, vartill kom ett arbete bedrivet i landstings regi. Antalet vid statskommunala reservarbeten sysselsatta under 1937 uppgick vid utgången av januari månad till 3,047 och har därefter så gott som varje månad varit mindre än närmast föregående månad. Vid utgången av oktober 1937 uppgick dock antalet till 1,449, vilket innebar en mindre stegring i förhållande till september. Motsvarande siffror för år 1936 voro 6,417 respektive 3,181.

I statsbidrag för dylika arbeten har kommissionen under tiden januari—oktober 1937 utbetalat 4,101,373 kronor mot 7,946,591 kronor under motsvarande tid år 1936.

Den kontanta understödsverksamheten med statsbidrag har under året bedrivits i mycket begränsad omfattning. Under maj—juni månader förekom dagunderstödsverksamhet allenast i några få av arbetslöshet särskilt hårt drabbade kommuner och under juli—september månader var den helt nedlagd. Under hösten har det emellertid visat sig nödvändigt att medgiva påbörjande av dylik verksamhet i viss omfattning. I januari 1937 bedrevs dagunderstödsverksamhet i 50 kommuner, därvid 5,497 arbetslösa erhöilo understöd. Vid oktober månads utgång omfattade verksamheten 3 kommuner och

167 arbetslösa. Motsvarande siffror utgjorde för år 1936 82 och 11,226 respektive 4 och 142. Under tiden januari—oktober 1937 hade i statsbidrag till understödsverksamhet — dagunderstöd och hyreshjälp — utanordnats sammanlagt 1,074,351 kronor mot 2,371,573 kronor under motsvarande tid år 1936.

I fråga om åtgärderna i anledning av *ungdomsarbetslösheten* ha under året vidtagits ytterligare inskränkningar med hänsyn till den minskade omfattningen av berörda arbetslöshet. Därvid har kursverksamheten undergått den största minskningen, såväl absolut som i förhållande till övriga grenar av ungdomshjälpen. Dylik verksamhet förekom ej under januari men bedrevs vid utgången av februari i 3 kommuner med sammanlagt 57 kursdeltagare. Från och med maj till och med oktober månads utgång bedrevs ej kursverksamhet; sådan verksamhet har under året förekommit i 8 kommuner. Under januari—oktober år 1936 bedrevs dylik verksamhet i 34 kommuner. Till och med oktober månads utgång hade statsbidrag för denna verksamhet utgått med 10,323 kronor mot 186,717 kronor under motsvarande tid 1936. Frivillig arbetstjänst och ungdomsreservarbeten ha anordnats i form av arbetsläger och ungdomsarbetsplatser dels i kommissionens regi och dels med statsbidrag genom kommissionen i olika kommuners regi. Verksamheten har varit helt inriktad på speciell yrkesutbildning, bland annat i snickeri, mekaniskt verkstadsarbete, skogsarbete (»huggarskolor») och jordbruk. Särskilt må nämnas, att kommissionen vid egendomen Lång i Grums socken, Värmlands län, vilken kommissionen enligt bemyndigande av Kungl. Maj:t sedan den 14 mars 1936 arrenderar för ändamålet, lämnar arbetslös ungdom utbildning i alla vid en större lantegendom förekommande praktiska arbeten. Vidare har kommissionen jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 12 mars 1937 med Norrbottens läns landsting träffat avtal om anordnande av ett arbetsläger vid Strömbacka utanför Piteå. Landstinget avser att där upprätta en verkstadsskola av den typ, varom talas i Kungl. Maj:ts proposition nr 265 vid 1936 års riksdag. Utbildning i mekaniskt verkstadsarbete har av kommissionen anordnats vid 2 arbetsläger i statlig regi och 1 i kommunal regi (Göteborgs stad). Vid utgången av januari 1937 bedrevs 8 arbetsläger och 6 ungdomsarbetsplatser mot 13 respektive 8 år 1936. Vid utgången av oktober månad bedrevs 6 arbetsläger och 2 ungdomsreservarbeten, varav 2 arbetsläger i kommunal regi. Motsvarande siffror för oktober 1936 voro 9 respektive 6 och 3; ett ungdomsreservarbete bedrevs då i kommunal regi. Vid arbetslägren sysselsattes i oktober 1937 192 och vid ungdomsreservarbetena 47 arbetslösa ungdomar; motsvarande siffror år 1936 voro 240 respektive 156. Till och med oktober har under 1937 till den frivilliga arbetstjänsten och ungdomsreservarbeten utanordnats statsmedel med tillhopa 700,779 kronor mot 1,115,603 kronor under motsvarande tid 1936. Av de vid utgången av oktober månad 1937 i frivillig arbetstjänst och ungdomsreservarbeten sysselsatta 239 arbetslösa voro 193 i åldern 16—21 år; 1936 voro motsvarande siffror 396 respektive 343.

Jämlikt kungörelserna den 7 juli 1921 och den 11 september 1925 ankommer det på kommissionen att handlägga framställningar om understöd i vissa fall åt genom *tobaksmonopolets införande nödlidande personer*. Dessa understöd utbetalas genom statskontoret och ersättas sedermera kvartalsvis genom aktiebolaget svenska tobaksmonopolet. Intill den 1 oktober 1937 hade kommissionen utanordnat understöd åt 261 personer (280 under samma tid år 1936). Kostnaderna härför under detta års tre första kvartal hava uppgått till 84,016 kronor. Motsvarande belopp under samma tid 1936 utgjorde 88,123 kronor.

Kostnaderna för kommissionens *centralförvaltning och revision* uppgingo

för tiden januari—oktober 1937 till 722,035 kronor mot 892,109 kronor motsvarande tid år 1936.

Arbetslöshetsanslaget har under år 1937 jämväl tagits i anspråk för utbetalande av medel till sakkunniga, vilka inom socialdepartementet anlitats för handläggning av ärenden rörande lån och subventioner m. m., för yrkesundervisning, för avlöning av vägingenjörssassistenter, för främjande av företagsverksamhet etc.

Bilaga 2.

Statens byggnadslånebyrås berättelse rörande byråns verksamhet under tiden 1 januari—30 november 1937.

Statens byggnadslånebyrå inrättades jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 7 juli 1933 med uppgift att i överensstämmelse med de i riksdagens skrivelse den 21 juni 1933 (nr 356) angivna grunder handhava ärenden rörande lån av statsmedel till främjande av bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen. Genom kungörelse den 4 september 1935 har Kungl. Maj:t förordnat, att verksamheten rörande beviljande av lån och bidrag (bostadsanskaffningslån och familjebidrag) av statsmedel till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer, skall handhavas av byrån. År 1937 har Kungl. Maj:t genom kungörelse den 30 juni 1937 vidare förordnat, att byrån skall handhava ärenden rörande tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, vilka lån avse främjandet av sådana byggnadsföretag, som avse uppförandet i städer och stadsliknande samhällen av bostadshus, huvudsakligen innehållande rymliga smålägenheter.

Sammansättning:

Bergström, R. K. A., byråchef, ordförande;
Cramér, C.-R., direktör, verkställande ledamot;
Fant, G. M. Fr:son, borgmästare;
Johansson, A., docent;
Karlén, O., förtroendeman;
Olsson, G. A., redaktör, led. av II kamm., socialföredragande ledamot;
Willner, N. U., direktör.

Lokal: Malmstorgsgatan 3, Stockholm; tel. 10 35 50.

Byrån har under 1937 till och med den 30 november sammanträtt 21 gånger.

Den långivning, som påbörjades under år 1934 och uteslutande avsåg lån till nybyggnader, avslutades under år 1935 och lånen äro jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 december 1935 överförda till amorteringslån från och med den 1 januari 1936.

1935 års ny- och ombyggnadslån.

År 1935 inrättades lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen, för vars bildande för budgetåret 1935/1936 anvisades ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor att användas till beviljande av ny- och ombyggnadslån. Samtliga de byggnadsföretag, för vilka lån ur nämnda fond preliminärt beviljats, hava numera färdigställt. Byrån har sålunda till och med den 30 november 1937 fattat slutligt beslut beträffande 80 lån å tillsammans 2,347,230 kronor, varav 76 lån å tillsammans 2,304,630 kronor utbetalats. Lånen fördela sig på 25 samhällen, varav 19 städer, 2 köpingar och 4 municipi-

palsamhällen. Dessa lån beräknas bliva överförda till amorteringslån från och med den 1 januari 1938.

1936 års ombyggnadslån.

1936 års riksdag har såsom kapitalökning för lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen anvisat 2,000,000 kronor, att användas till beviljande av lån för modernisering av äldre bostadshus. Byrån har till och med den 30 november 1937 preliminärt och slutligt beviljat 31 lån å tillsammans 984,600 kronor, varav 17 lån å tillsammans 737,250 kronor utbetalats.

1937 års ombyggnadslån.

1937 års riksdag har såsom kapitalökning för lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen anvisat 1,500,000 kronor, att användas till beviljande av lån för modernisering av äldre bostadshus. Byrån har till och med den 30 november 1937 preliminärt och slutligt beviljat 57 lån å tillsammans 2,183,603 kronor, varav 5 lån å tillsammans 42,300 kronor utbetalats.

Bostadsanskaffningslån och familjebidrag.

Den år 1935 påbörjade och av byrån handhavda verksamheten till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer har under året fått en alltjämt ökad omfattning, och har byrån till och med den 30 november 1937 preliminärt och slutligt beviljat 198 lån å tillsammans 14,319,415 kronor, varav 51 lån å tillsammans 2,732,440 kronor utbetalats. Delvis i samband med bostadsanskaffningslån och delvis utan samband med sådant lån hava beviljats familjebidrag avseende första hyresåret å sammanlagt 1,152,025 kronor. Bostadsanskaffningslån och familjebidrag fördela sig på 79 samhällen, varav 52 städer, 4 köpingar, 4 municipalsamhällen och 19 andra tätare bebyggda samhällen.

Den 5 juni 1936 har Kungl. Maj:t bemyndigat byrån att under budgetåret 1936/1937 försöksvis utvidga låne- och bidragsverksamheten till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer att jämväl omfatta sådana fall, där enfamiljshus innehaves med äganderätt. Detta bemyndigande har den 30 juni 1937 förnyats att gälla under budgetåret 1937/1938. För verksamheten skulle av byrån få disponeras för beviljande av bostadsanskaffningslån 1,000,000 kronor samt för beviljande av familjebidrag 100,000 kronor. Ansökningar, som avse lån och bidrag för sådana enfamiljshus, av byrån benämnda »enfamiljstugor», hava till och med den 30 november inkommit till ett antal av 99 avseende i bostadsanskaffningslån 237,180 kronor och i familjebidrag 39,800 kronor.

Under året har dessutom beviljats i familjebidrag avseende 2:a hyresåret 278,245 kronor och avseende 3:e hyresåret 480 kronor.

Byrån har den 5 augusti 1937 avgivit redogörelse över sin verksamhet under budgetåret 1936/1937. Revisorerna hava den 24 augusti 1937 avgivit berättelse över granskningen av byråns räkenskaper och förvaltning under samma budgetår.

Register

till

Femte huvudtiteln för budgetåret 1938/1939.**A. Socialdepartementet.**

Sid.		Kronor
	Socialdepartementet:	
1	Avlöningar	278,200
6	Omkostnader	69,000
	Säger för socialdepartementet	347,200

B. Sociala verk och inrättningar.

	Socialstyrelsen:	
8	Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet	604,700
13	Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar	30,000
13	Omkostnader	154,000
15	Socialstyrelsens ortsombud	18,000
	Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.:	
16	Avlöningar	60,000
16	Omkostnader	18,000
	Arbetsdomstolen:	
17	Avlöningar	72,000
18	Omkostnader	3,900
	Arbetsrådet:	
18	Avlöningar	70,500
22	Omkostnader	17,000
22	Mödrahjälp i form av understöd utan återbetalningsskyldighet m. m.	1,700,000
24	Avsättning till fonden för lån till mödrahjälp	300,000
24	Bidrag den offentliga arbetsförmedlingen	1,200,000
26	Bidrag till erkända arbetslöshetskassor	1,600,000
27	Bidrag till upplysningsverksamhet i emigrationsfrågor ..	10,000
29	Bidrag till arbetsledarekurser	10,000
	Bekämpande av arbetslösheten:	
31	Statens arbetslöshetskommission	350,000
32	Reservarbeten, kontantunderstödsverksamhet m. m.	8,000,000
32	Statliga och kommunala beredskapsarbeten	10,000,000
	Förbättrande av bostadsförhållandena:	
33	Statens byggnadslånebyrå	40,000
36	Främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrikafamiljer	1,450,000
37	Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden	2,500,000
38	Bidrag till anordnande av hem för äldre och änkor ..	200,000
	Statens bosättningslån:	
39	Ersättning åt ortsombud	30,000

Sid.		Kronor
40	Ersättning åt riksbanken för dess bestyr med statens bosättningslån	45,000
	Olycksfallsförsäkring och arbetarskydd:	
	Riksförsäkringsanstalten:	
41	Avlöningar	1,760,000
41	Omkostnader	180,000
42	Riksförsäkringsanstaltens ortsombud m. m.	315,000
	Försäkringsrådet:	
43	Avlöningar	168,000
44	Omkostnader	9,400
	Yrkesinspektionen:	
45	Avlöningar	500,000
45	Omkostnader	195,000
45	Kostnader enligt 19 § i lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m.	320,000
46	Livräntetillägg åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete	500,000
47	Bidrag till fiskares försäkring	80,000
48	Utbildningskurser för hushållerskor i skogsarbetarförläggningar	11,000
50	Bidrag till föreningen för arbetarskydd	3,000
	Folkpensionering:	
	Pensionsstyrelsen:	
51	Avlöningar	1,464,500
66	Omkostnader	225,400
69	Pensionsstyrelsens ortsombud	225,000
70	Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m.	138,500,000
73	Barnbidrag	16,400,000
73	Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet ..	2,900,000
76	Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar	700,000
77	Ersättning till häradsskrivarna för pensionsavgiftsförteckningar	106,000
	Sjukförsäkring:	
78	Bidrag till sjukkassor	15,450,000
79	Moderskapspenning	4,900,000
	Blindvård:	
81	Ersättning åt blindas m. m.	1,600,000
82	Bidrag till de blindas förening	100,000
	Tvångsarbetsanstalter, alkoholistanstalter m. m.:	
	Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes:	
83	Avlöningar	244,500
85	Omkostnader	220,000
87	Vissa byggnadsarbeten	120,000
	Statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona och statens alkoholistanstalt därstädes:	
92	Avlöningar	97,700
95	Omkostnader	106,000
	Statens alkoholistanstalt å Venngarn:	
97	Avlöningar	101,300
100	Omkostnader	135,000

Femte huvudtiteln.

349

Sid.		Kronor
101	Vissa byggnadsarbeten	100,000
105	Bidrag till frälsningsarméns räddningshem	6,000
106	Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter....	150,000
109	Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters drift- kostnader m. m.	725,000
111	Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.	35,000
111	Resor vid tvångsinternering av alkoholister	13,000
112	Interneringskostnader i vissa fall	3,000
112	Länsnykterhetsnämnderna	100,000
113	Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. ...	165,000
Fattigvård och barnavård:		
Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter:		
114	Avlöningar	66,800
115	Omkostnader	38,000
116	Fattigvård i allmänhet	1,800,000
117	Barnavård i allmänhet	190,000
118	Fattigvård och barnavård enligt den nordiska fattigvårds- konventionen m. m.	800,000
118	Fattigvård och barnavård för lappar	100,000
119	Bidrag till svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet	15,000
120	Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem	100,000
120	Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott	2,500,000
122	Bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa kostnader en- ligt barnavårdslagen m. m.	170,000
126	Bidrag till barnhusen	115,900
Statens skyddshem:		
127	Avlöningar	435,000
127	Omkostnader	580,000
128	Bidrag till vissa skyddshem	975,000
128	Utbildning av skyddshemspersonal	10,000
128	Vissa byggnadsarbeten vid statens yrkeshem samt skol- och yrkeshem m. fl.	696,000
128	Uppförande av anstalt för själsligt abnorma manliga skyddshemselever	300,000
Säger för sociala verk och inrättningar		226,308,600

C. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Medicinalstyrelsen med dithörande stater.

Medicinalstyrelsen:		
130	Avlöningar	510,000
130	Omkostnader	120,000
Sinnessjuknämnden:		
131	Avlöningar	17,800
134	Omkostnader	3,000
135	Svenska farmakopékommittén	10,000
Statens bakteriologiska laboratorium:		
136	Avlöningar	232,000
141	Omkostnader	296,000
142	Inredning och utrustning m. m. av nybyggnad	80,000

Sid.		Kronor
	Statens rättskemiska laboratorium:	
145	Avlöningar	44,200
149	Omkostnader	16,000
	Statens farmaceutiska laboratorium:	
150	Avlöningar	80,000
151	Omkostnader	30,000
151	Inredning och utrustning av nya lokaler	50,000
	Provinsiälläkarstaten:	
	Förste provinsiälläkare och provinsiälläkare m. fl.:	
151	Avlöningar	3,010,000
154	Reseersättningar	165,000
155	Bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsiälläkare å landsbygden	12,000
156	Bidrag till extra provinsiälläkares avlönande m. m.	20,000

Sjukvårdsanstalterna.

	Sinnessjukvårdsanstalter:	
	Statens sinnessjukhus:	
157	Avlöningar	15,900,000
168	Omkostnader	10,750,000
170	Utrustning av nya sinnessjukhus	100,000
172	Driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund	175,000
172	Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö	3,700,000
174	Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av vård- hem för lättskötta sinnessjuka	300,000
175	Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka	350,000
	Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar:	
176	Avlöningar	35,600
179	Omkostnader	50,000
	Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor:	
180	Avlöningar	20,100
182	Omkostnader	25,800
184	Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa	1,075,000
188	Bidrag till anstalter för bildbara sinnesslöa, som icke äro fallandesjuka	1,030,000
188	Bidrag till epileptikeranstalter	320,000
189	Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och ner- vösa barn	70,000
	Övriga egentliga sjukvårdsanstalter:	
	Järvsö sjukhus för spetälska:	
190	Avlöningar	6,800
190	Omkostnader	13,000
190	Vissa bidrag till lasarett m. m.	15,800
190	Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjuk- vårdsanstalter	370,000
198	Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos	4,600,000
207	Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos	1,150,000
207	Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna ..	60,000
207	Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna	100,000
213	Bidrag till driften av folksanatorierna	100,000

Femte huvudtiteln.

351

Sid.		Kronor
215	Behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten...	45,000
216	Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemi- sjukhus	150,000
217	Bidrag till driften av epidemisjukhus	1,000,000
218	Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka	85,000
219	Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka	1,100,000
220	Bidrag till driften av Welandershem	70,000
221	Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radium- behandling	120,000
Vanföreanstalter:		
221	Bidrag till vanföreanstalter	1,800,000
225	Bidrag till resor för vanföra jämte vårdare	190,000
226	Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanföreanstalterna....	24,000
227	Bidrag till Eugeniahemmet	110,000
Förlossningsanstalter:		
228	Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossnings- anstalter	100,000
228	Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.	1,525,000
229	Viss ersättning till barnbördshuset i Lund m. m.	1,500

Hälsovård i allmänhet.

Statens institut för folkhälsan:		
230	Avlöningar	125,000
231	Omkostnader	60,000
231	Utrustning och inredning	100,000
Barnmorskeläroanstalterna:		
231	Avlöningar	43,800
232	Omkostnader	43,500
236	Repetitionskurser för barnmorskor	15,400
237	Bidrag till avlöningar åt distrikts- och reservbarnmorskor m. m.	2,500,000
238	Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.	450,000
256	Understödande av dispensärverksamhet	800,000
258	Bidrag till förebyggande mödra- och barnavård	150,000
260	Fortbildningskurser i barnavård	6,500
261	Bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor	8,200
262	Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter	2,500
265	Stipendier till elever vid av staten godkända sjukskö- terskeskolor	12,500
265	Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård ..	150,000
266	Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar	545,000
267	Skyddskoppvymningen	100,000
267	Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård	15,000
268	Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader	75,000
272	Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden	50,000
275	Sjuktransporter med flygplan	190,000
278	Bidrag till centralt sjukhusarkiv	23,000

Säger för medicinalstaten samt hälso- och sjukvården 56,799,000

D. Överståthållarämbetet och landsstaten.

Överståthållarämbetet:		
279	Avlöningar	120,200
281	Omkostnader	18,200
281	Ersättning till Stockholms stad för vissa kostnader för avlöning åt exekutionsbetjäningen m. m.	25,300
Länsstyrelserna:		
281	Avlöningar	5,340,300
285	Resersättningar	115,000
286	Expenser	1,100,000
286	Publikationstryck	85,000
Fögderiförvaltningarna:		
286	Avlöningar	3,880,000
292	Omkostnader	850,000
293	Ombyggnad av landsfiskalsbostaden i Arjeplogs distrikt Lappfogdarna m. fl.:	30,000
295	Avlöningar	78,400
297	Omkostnader	72,200
Säger för överståthållarämbetet och landsstaten		11,714,600

E. Polisväsendet.

Statspolisorganisationen:		
299	Statspolisintendenten	16,500
301	Inköp av motorfordon och ridhästar, därav 55,000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen	142,500
303	Underhålls-, drift- och expeditionskostnader, därav 130,700 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen	366,000
306	Gottgörelse till polisdistrikten, därav 49,000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen	2,140,000
311	Tillfällig förstärkning av ordningsstatspolisens personal, att avräknas mot automobilskattemedlen, dock högst intill 62,800 kronor	62,800
314	Utbildning i motorfordonskunskap, att avräknas mot automobilskattemedlen	4,000
315	Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.	200,000
315	Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.	1,850,000
316	Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.	500,000
316	Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.	80,000
317	Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet, därav 68,500 kronor att avräknas mot automobilskatte- medlen	580,000
318	Särskild polisverksamhet för uppdagande av lönnbränning m. m.	20,000
319	Poliskollegierna	2,000
320	Ersättning för skada vid biträde åt ordningsmakten	1,000
Säger för polisväsendet		5,964,800

Femte huvudtiteln.

353

Sid.

Kronor

F. Civila luftskyddet.

	Luftskyddsinspektionen:	
321	Avlöningar	67,500
325	Omkostnader	58,000
	Civilt luftskydd:	
327	Alarmeringsanordningar	300,000
328	Gasskyddsutrustning	1,500,000
329	Underhåll och kontroll av gasskyddsmateriell m. m. ..	45,000
331	Utbildning av luftskyddspersonal	100,000
332	Bidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum	100,000
	Säger för civila luftskyddet	2,170,500

G. Diverse.

333	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond	5,997,000
333	Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens m. m.	60,000
334	Bidrag till institutet för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning	25,000
337	Bidrag till internationella hälsovårdsbyrån i Paris	9,400
338	Vissa kostnader i anledning av allmänna val	120,000
339	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	400,000
339	Extra utgifter	100,000
340	Provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst	1,470,000
340	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst	6,200,000
	Säger för diverse	14,381,400
	Summa	317,686,100

Bilaga till

1938 års statsverksproposition.

Sjätte huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1938.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PERHSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Departementschefen, statsrådet Forslund anmäler de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1938/1939 av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, omfattande anslagen till kommunikationsdepartementet, samt anför därvid följande:

A. Kommunikationsdepartementet.

[1.] 1. **Kommunikationsdepartementet: Avlöningar, förslagsanslag.** 1937 års riksdag (skrivelse nr 6, punkt 1) har *dels* godkänt följande personalförteckning för kommunikationsdepartementet:

Befattning		Personalförteckning.	Lönegrad
		Tjänstemän å ordinarie stat.	
1	statssekreterare, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—	—
1	expeditionschef, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—	—
2	kansliråd		B 30
3	förste kanslisekreterare		B 26
3	andre kanslisekreterare		B 21

Sjätte huvudtiteln.

1 registrator	B 15
1 förste expeditionsvakt	B 7
2 kanslibiträden	B 7
1 expeditionsvakt	B 5
3 kontorsbiträden	B 4

Tjänstemän å övergångsstat.

1 registrator	B 22
1 andre kanslisekreterare	B 21
1 expeditionsvakt	B 5

Tjänstemän å extra stat.

1 föredragande i regeringsrätten	B 29
1 föredragande för stadsplaneärenden	B 28;

Anm. Den å ordinarie stat upptagna registratorstjänsten skall hållas obesatt, så länge den å övergångsstat uppförde registratören kvarstår i tjänst.

dels godkänt följande avlöningsstat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1937/1938:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen	kronor	24,000
2. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ...	»	124,600
3. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i> ...	»	17,800
4. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i>	»	20,000
5. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	12,000
6. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	24,300
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> ...	»	1,500
7. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	9.200

Summa förslagsanslag kronor 233,400;

dels och till Kommunikationsdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1937/1938 anvisat ett förslagsanslag av 233,400 kronor.

Med avseende å departementets personaluppsättning ifrågasätter jag för närvarande icke annan ändring än att ett sedan länge känt behov av förstärkning av arbetskrafterna å departementets tekniska byrå nu bör tillgodoses. Denna byrå förestås av en extra byråchef, vilkens arvode motsvaras av den i avlöningsstaten upptagna posten för arvode, bestämt av Kungl. Maj:t. Såsom biträde åt byråchefen har å byrån placerats en administrativ tjänsteman, vid olika tider en amanuens eller en t. f. andre kanslisekreterare. På grund av den byrån åvilande arbetsbördan har det icke varit möjligt för byråchefen att ensam föredraga alla å byrån förekommande ärenden, utan den administrativa tjänstemannen har i viss utsträckning fått biträda med föredragning. I regel har byråchefen berett och föredragit departementets ärenden av teknisk natur eller avseende fördelning av väg-, bro- eller hamnanslag samt vissa

järnvägsärenden ävensom i övrigt på byrån ankommande större ärenden. Den administrative tjänstemannen har biträtt med föredragning av övriga ärenden, såsom försäljning av mark från statens järnvägar, avsöndringar av mark från enskilda järnvägar, vissa fraktnedsättningsärenden, förordnanden av styrelseledamöter och revisorer i vissa enskilda järnvägsbolag m. m.

De på ifrågavarande byrå ankommande ärendena äro till övervägande del av sådan natur, att de lämpligen böra beredas av en ingenjörstekniskt utbildad person. Byråchefsbefattningen har jämväl allt sedan sin tillkomst i början av 1920-talet varit besatt med en väg- och vattenbyggnadsingenjör. Därutöver har å byrån icke funnits någon tekniskt utbildad tjänsteman, fränsett att under korta tider av åren 1933—1935 en byråingenjör i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anlätades för biträde vid handläggning av ärenden, som sammanhänge med de vid nämnda tider ansvällande beredskapsarbetena.

Bland de ärenden, som handläggas å byrån, må särskilt framhållas följande: bidrag av statsmedel till särskilda företag och i samband därmed granskning från tekniska och teknisk-ekonomiska synpunkter av arbetsplanerna för dessa företag, avseende hamnbyggnader, brobyggnader samt sådana gatu- och vägföretag, som finansieras med anlåtande av städernas utjämningsandel av automobilskattemedlen, ävensom vägföretag, till vilka ifrågasätts förhöjda bidrag eller som avses att påbörjas innan statsbidrag kan erhållas; fördelningen mellan länen av vissa anslag till väganläggningar och av landsbygdens utjämningsandel av automobilskattemedlen; vidare ärenden om tillstånd att finansiera permanenta vägbeläggningar genom upptagande av lån och att räkna kostnaderna för låneannuiteternas bestridande såsom bidragsberättigade vägunderhållskostnader; ärenden om lån ur lånefonden för anskaffning av motorvagnar m. m. åt enskilda järnvägar; ärenden om säkerhetsanordningar vid plankorsningar mellan väg och järnväg; ärenden angående koncessioner med avseende å enskilda järnvägar eller om ändringar däri; järnvägstaxeärenden; besvärsmål rörande av myndigheter meddelade beslut i statsbidragsärenden m. m. Ehuru icke av samma bestående natur må i detta sammanhang ock nämnas ärenden angående inköp för statens räkning av gatsten och statliga stensättningsarbeten samt de inom socialdepartementet handlagda ärenden om beredskapsarbeten, som äro av den natur, att de kräva granskning av den tekniske byråchefen.

Byråchefens arbetsböda är sedan en längre tid så betungande, att den endast med stor svårighet kan bemästras av honom ensam. Under senare år har arbetets omfattning ökats genom att för särskilda ändamål anvisats speciella anslag, från vilka bidrag ansetts böra beviljas direkt av Kungl. Maj:t, såsom anslag till brobyggnader och till mindre hamnar och farleder, ävensom genom att beredskapsarbetena erhållit ett alltmera framträdande rum bland åtgärderna till motverkande av arbetslösheten.

Frågan om ökning av arbetskrafterna å tekniska byrån anser jag nu icke längre kunna undanskjutas. Den erforderliga lindringen av byråchefens arbetsböda har befunnits kunna åstadkommas mest effektivt genom anställande av ytterligare en ingenjör. Utom av ärendenas natur i och för sig påkallas

denna anordning av önskvärdheten av att under byråchefens semester eller annan ledighet kunna till avgörande upptaga de ofta brådskande ärendena. Jag vill ock förutskicka, att förslag torde komma att framläggas om återförande från regeringsrätten till Kungl. Maj:t i statsrådet av vissa besvärsmål, framför allt angående vägbyggnadsarbeten. Ifrågavarande mål äro i icke oväsentlig grad av teknisk natur, och, därest detta förslag kommer till genomförande, komma målen i fråga att få handläggas på tekniska byrån. Jag förutsätter emellertid, att dessa mål, vilkas antal torde uppgå till ett hundratal per år, skola kunna handläggas å byrån utan ytterligare personalökning utöver den ingenjörsbefattning, som jag nu vill föreslå.

Vad beträffar den ställning i lönehänseende, som bör givas åt denna ingenjörsbefattning, vill jag framhålla, att befattningshavaren bör äga kompetens att i betydande utsträckning självständigt vid sidan av byråchefen föredraga de honom tilldelade ärendena. Då han tillika skall vid förefallande behov vikariera för byråchefen och det är av vikt att för befattningen kunna förvärva och bibehålla en väl kvalificerad kraft, vill jag förorda, att befattningen placeras såsom förste byråingenjör i lönegrad B 26 eller samma lönegrad som förste kanslisekreterare. Behovet av befattningen har jag funnit utan tvivel så bestående, att densamma bör omedelbart uppföras å ordinarie stat.

Mitt förslag förutsätter, att i personalförteckningen för departementet under rubriken tjänstemän å ordinarie stat upptages en ny befattning såsom förste byråingenjör i lönegrad B 26.

Med avseende å avlöningsstaten återverkar mitt förslag endast å posten för *avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat*, vilken post bör höjas med nettolönen för ifrågavarande befattning, avrundat 9,300 kronor, till 133,900 kronor, samt å posten för *särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän*, å vilken post bör inräknas ett avrundat belopp av 400 kronor, motsvarande det på den nya befattningen belöpande provisoriska dyrtillägget; denna post skulle sålunda höjas till 9,600 kronor. Avlöningsstatens slutsumma skulle i enlighet härmed komma att höjas med sammanlagt 9,700 kronor till 243,100 kronor.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för kommunikationsdepartementet:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat.	
1 statssekreterare, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
1 expeditionschef, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
2 kansliråd	B 30

Sjätte huvudtiteln.

5

3 förste kanslisekreterare	B 26
1 förste byråingenjör	B 26
3 andre kanslisekreterare	B 21
1 registrator	B 15
1 förste expeditionsvakt	B 7
2 kanslibiträden	B 7
1 expeditionsvakt	B 5
3 kontorsbiträden	B 4

Tjänstemän å övergångsstat.

1 registrator	B 22
1 andre kanslisekreterare	B 21
1 expeditionsvakt	B 5

Tjänstemän å extra stat.

1 föredragande i regeringsrätten	B 29
1 föredragande för stadsplaneärenden	B 28;

Anm. Den å ordinarie stat upptagna registratorstjänsten skall hållas obesatt, så länge den å övergångsstat uppförde registratören kvarstår i tjänst.

dels godkänna följande avlöningsstat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/1939:

Avlöningsstat.

Kronor

1. Avlöning till departementschefen	24,000
2. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	133,900
3. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	17,800
4. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i> ...	20,000
5. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	12,000
6. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	24,300
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> ...	1,500
7. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	9,600

Summa förslagsanslag kronor 243,100;

dels ock till *Kommunikationsdepartementet*: Avlöningar för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag*

av kronor 243,100.

[2.] 2. **Kommunikationsdepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget till kommunikationsdepartementet: omkostnader har, alltsedan det samma från och med budgetåret 1935/1936 uppfördes å riksstaten såsom särskilt anslag, anvisats med ett belopp av 41,100 kronor och beräknats på följande sätt:

Sjätte huvudtiteln.

	Kronor.
1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	1,500
2. <i>Expenser, förslagsvis</i>	30,600
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	9,000
	<u>Summa kronor 41,100</u>

Med avseende å anslagsposten till expenser har Kungl. Maj:t den 24 april 1936, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1936/1937, föreskrivit, att av densamma finge för här nämnda ändamål tagas i anspråk följande belopp, nämligen

	Kronor.
Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	4,300
Övriga expenser, <i>högst</i>	26,300

Emellertid har det sålunda för övriga expenser tillgängliga beloppet av högst 26,300 kronor visat sig för knappt. Under de senaste budgetåren hava sålunda utgifter, som belöpt på ett budgetår, måst överskjutas till betalning under det följande året, och vid senaste budgetårsskiftet översteg summan av dylika utgifter 4,800 kronor. De ökade utgifterna sammanhänga huvudsakligen med att efter inflyttningen i nya kanslihuset kostnaderna för telefon och städning undergått en betydande stegring. Sedan numera även huvudbyggnaden blivit tagen i bruk, belastas anslaget jämväl med departementets andel i kostnaden för städning av de för departementen gemensamma utrymmena.

I syfte att inom de närmaste åren kunna bringa utgifterna för expenser i jämvikt med medelstillgången och även möta de nya utgifter, som skola bestridas från anslaget, föreslår jag, att anslaget höjes med ett belopp av 2,700 kronor, avsett att i sin helhet tillföras posten för övriga expenser.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunikationsdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 43,800.

B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. m.

[3.] 1. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: *Avlöningar, förslagsanslag*. 1937 års riksdag (skrivelse nr 6, punkt 3) har
dels godkänt följande personalförteckning för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen:

Befattning	Personalförteckning.	Lönegrad
<i>Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.</i>		

Tjänstemän å ordinarie stat.

1 generaldirektör, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
4 byråchefer	B 30
1 järnvägsinspektör	B 28
1 luftfartsinspektör	B 28
2 förste byråingenjörer	B 26
1 förste revisor	B 24
3 byråingenjörer	B 21
3 revisorer	B 21
1 kansliskrivare	B 11
1 förste expeditionsvakt	B 7
4 kanslibiträden	B 7
2 expeditionsvakter	B 5
5 kontorsbiträden	B 4

Tjänsteman å extra stat.

1 förste byråingenjör	B 26
-----------------------------	------

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens väg-, bro- och vägtrafikinspektion.

Tjänstemän å ordinarie stat.

1 byråchef och broinspektör	B 30
1 byråchef och vägtrafikinspektör	B 30
3 väginpektörer	B 29
2 förste byråingenjörer	B 26
5 byråingenjörer	B 21;

dels godkänt följande avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1937/1938:

Avlöningsstat.

Kronor

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	192,600
2. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i>	8,900
3. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	600

		Kronor
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m.	60,800	
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	3,700	64,500
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	14,000	
	<u>Säger kronor</u>	<u>280,600</u>

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens väg-, bro- och vägtrafikinspektion.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	109,100	
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m.	39,800	
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	2,800	42,600
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	7,800	
4. Dyrtdstillägg, <i>förslagsvis</i>	14,700	
5. Pensionsavdrag motsvarande belopp, att tillföras civila pensionsfonden	5,200	
	<u>Säger kronor</u>	<u>179,400</u>
	<u>Summa förslagsanslag kronor 460,000;</u>	

dels ock till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1937/1938 anvisat ett förslagsanslag av 460,000 kronor, därav förslagsvis 230,000 kronor att utgå av automobilskattemedel.

Med avseende å dispositionen av automobilskattemedel för ifrågavarande avlöningsanslag får jag erinra om att Kungl. Maj:t, i anslutning till förutsättningarna för anslagets beräkning, genom beslut den 16 april 1937 föreskrivit, att avlöningskostnaderna för väg-, bro- och vägtrafikinspektionen skola i enlighet med den fastställda staten bestridas av automobilskattemedel samt att därutöver för bestridande av avlöningskostnaderna för styrelsens verksamhet i allmänhet skall av samma medel tagas i anspråk så stort belopp, att sammanlagda utgifterna å förevarande anslag till hälften bestridas av automobilskattemedel.

I skrivelse den 30 september 1937 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* gjort framställning om anslag till styrelsen och därvid föreslagit viss utökning av personalen.

Styrelsen erinrar inledningsvis om att, sedan styrelsens arbetsuppgifter och organisation bestämts av 1934 års riksdag, genom senare beslut styrelsens ämbetsbefattning vidgats genom att vissa nya uppgifter tillförts styrelsen, i samband varmed anvisats medel för anställande av ytterligare personal. Utvecklingen hade emellertid visat, att den befintliga personalen vore för ringa för de sålunda ökade göromålen; förstärkning av personalen vore nödvändig för att styrelsen skulle kunna på ett fullgott sätt fullgöra sin nuvarande ämbetsbefattning. De byråer, som nu vore särskilt i behov av förstärkt arbets-

kraft, vore vägbyrån, järnvägs- och luftfartsbyrån samt kameralbyrån. Även personalen utan särskild byråindelning, däribland den å extra stat uppförde förste byråingenjören med geoteknisk sakkunskap, vore i behov av förstärkning. Beträffande brobyrån — fortsätter styrelsen — vars organisation varit föremål för behandling vid bland annat 1936 och 1937 års riksdagar, hade styrelsen icke nu funnit skäl att framlägga förslag om ökning av personalen. Styrelsen hade emellertid därvid utgått från att byrån även för nästkommande budgetår skulle, i likhet med vad hittills skett, kunna erhålla erforderlig extra personal genom anlitande av brobyggnadsanslag. Vidkommande hamnbyrån, vars personal för närvarande huvudsakligen avlönades av byggnadsmedel, komme styrelsen att framlägga förslag om fastare organisation.

V ä g b y r å n.

Beträffande vägbyrån återupprepar styrelsen sitt på hösten 1936 framställda förslag om utökning av personalen med en extra ordinarie biträdande ingenjör (lönegrad 21).

Den tekniska personalen å vägbyrån utgöres av byråchefen samt, för värgärenden i allmänhet, en förste byråingenjör och en byråingenjör. Härtill kommer väginspektionsavdelningen med tre väginpektörer och två byråingenjörer. Dessutom finnes å byrån en biträdande ingenjör, avsedd för byrån i allmänhet. Denne har emellertid likaledes måst tilldelas väginpektörerna.

Till stöd för sitt förslag åberopar *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* till en början sin skrivelse den 30 september 1936, vari styrelsen anförde, bland annat:

Vägbyrån tillkommer att handhava den centrala tekniska samt tekniskt-ekonomiska uppsikten över och ledningen av vägväsendet samt att verka för god ekonomi och hushållning vid arbetsföretag liksom och vid det löpande vägunderhållet. Sålunda ankommer på byrån, bland annat, att utfärda allmänna tekniska och tekniskt-ekonomiska anvisningar och normalbestämmelser, att granska flerårsplaner för byggande och förbättring av vägar, att beträffande varaktiga beläggningar av vägbana och vägbeläggningar med begränsad varaktighet granska arbetsplaner och kostnadsförslag, granska entreprenadanbud och godkänna entreprenörer samt utöva tillsyn över arbetet, att granska arbetsplaner och kostnadsförslag rörande viktigare vägföretag och andra företag, då så anses erforderligt, samt föreskriva eller medgiva ändring i sådana planer och förslag, att utöva inspektion över vägväsendet samt att i tekniskt och tekniskt-ekonomiskt hänseende utöva kontroll över vägingenjörernas och deras biträdens arbete samt meddela dem nödiga anvisningar.

Väginpektörerna hava enligt gällande instruktion att genom inspektionsresor skaffa sig ingående kännedom om vägväsendets tillstånd och behov samt verka för dess ändamålsenliga utveckling, att övervaka och leda vägingenjörspersonalens verksamhet, att granska arbetsplaner, att ägna noggrann uppmärksamhet åt undersöknings- och renstakningsförrättningar och verka för åstadkommande av enhetlighet i planläggning och utförande av arbetena samt att vid sina resor öva tillsyn över pågående arbetens utförande och lämna erforderliga anvisningar härför.

Arbetet å vägbyrån har sedan omorganisationen ständigt ökats, även bortsett från den omfattande vägbyggnadsverksamhet, som ingått som ett led i arbetslöshetens bekämpande. Ökningen av arbetsmängden är helt naturlig och

förklaras genom de alltfört stegrade kraven på vägväsendet. Då byrån år 1934 organiserades för tillgodoseende av sina nuvarande uppgifter, voro ifrågavarande krav avsevärt mindre än nu. Vägbyggnadstekniken är stadd i en ständig och kraftig utveckling; detsamma gäller beträffande sättet för vägnas underhåll. Den granskande och kontrollerande verksamhet, som byrån har att i nämnda avseenden ombesörja, måste därför ständigt ökas och fördjupas; här till bidrager på sitt sätt jämväl den höjda procentsatsen för statsbidrags utgående. Byråns personal måste med största uppmärksamhet följa utvecklingen samt övervaka, att densamma länkas in på sunda och tekniskt-ekonomiskt riktiga banor.

Anförda omständigheter hava nödvändiggjort en viss omläggning av arbetet å byrån. Det har varit nödvändigt att överlämna vissa grupper av ärenden, däribland de omfattande och synnerligen arbetskrävande beläggningsärendena åt väginspektörerna, som i dessa ärenden äro föredragande inför verkshöfdingen. Inspektörerna bereda därjämte eller deltaga på annat sätt i avgörandet av så gott som alla på byrån förekommande ärenden. Detta är helt naturligt det riktiga, och inspektörernas lokal- och personkännedom är till utomordentlig nytta vid bedömandet och avgörandet av ärendena. Inspektörernas sakkunskap tages jämväl i stor omfattning i anspråk för den kamerala granskningen av vägdistriktens byggnads- och underhållsräkenskaper. Utöver det löpande arbetet hava väginspektörerna att med särskild uppmärksamhet följa vägväsendet i allmänhet och noga aktgiva på utvecklingen inom detsamma. De skola till behandling upptaga frågor och framställa förslag om åtgärder, som kunna befinnas ändamålsenliga för främjande av utvecklingen. De erfarenheter, som inspektörerna göra under sina resor, skola bearbetas och sovras och ur desamma skola dragas de slutsatser, som kunna vara vägväsendet till fromma. Detta förutsätter omfattande utredningsarbeten samt statistiska uppställningar och beräkningar. För vägbyggandets ändamålsenliga och ekonomiskt riktiga bedrivande böra inspektörerna verkställa erforderliga inventeringar av behovet och upprätta därav föranledda generalplaner. Beläggningsarbetets fortsatta utveckling kräver likaledes inventeringar och dylika planer. Slutligen är arbetet med utfärdande och kompletterande av anvisningar och normalbestämmelser uppdraget åt inspektörerna.

Vid organiserandet år 1934 av väginspektionsavdelningen, fortsatte styrelsen, hade såsom biträden åt inspektörerna avsetts allenast en byråingenjör och en biträdande ingenjör. Vederbörande utredningsmän hade föreslagit en biträdande ingenjör för var och en av inspektörerna samt för den, som enligt utredningsmännens förslag skulle vara överinspektör, därjämte en byråingenjör. Det hade genast visat sig, att den för avdelningen beräknade personalen varit otillräcklig. För att avdelningen skulle kunna nöjaktigt fungera hade det varit nödvändigt att förse varje inspektör med ett tekniskt biträde. Denna fråga hade lösts sålunda, att väginspektörerna, på sätt förut nämnts, tilldelats jämväl den för byrån i allmänhet avsedde biträdande ingenjören. Styrelsen anförde vidare:

Med den organisation väginspektionsavdelningen sålunda erhållit har densamma visat sig fungera på ett mycket lyckligt sätt, och avdelningen har väl uppfyllt de förväntningar, som vid styrelsens omorganisation ställdes på densamma. Detta gäller emellertid huvudsakligen avdelningens arbete av mera löpande natur. Åt uppgifter därutöver kan avdelningen på grund av sin arbetsbörda icke ägna erforderlig tid och uppmärksamhet, för såvitt icke det löpande arbetet skall eftersättas, vilket helt naturligt icke får ske. Väginspektörernas

allmänna uppgifter äro emellertid av sådan betydelse, att de måste ombesörjas på ett riktigt sätt och i erforderlig omfattning; ett undanskjutande av dessa måste medföra allvarligt men för vägväsendet. För att inspektörerna i nöjaktig omfattning skola kunna ägna sig åt denna del av sin verksamhet är det nödvändigt, att de förses med ytterligare biträdande arbetskraft. Detta påkallas även i viss mån för det löpande arbetet. Styrelsen syftar härvid på att inspektörerna i allmänhet på grund av resor och semester äro borta från tjänsterummet under cirka en tredjedel av året; under denna tid få deras biträden handlägga ärenden av löpande natur, vilket i många fall medför försening av arbetet.

Vid anmälan av förslaget i 1936 års statsverksproposition framhöll jag, att med vägväsendets allmänna utveckling helt naturligt följt en betydande ansvällning av arbetsbördan jämväl för väginspektörerna. Å andra sidan kunde antagas, att den kraftiga forcering av vägarbeten, som under de senare åren föranletts av nödvändigheten att vidtaga åtgärder för arbetslöshetens motverkande, åtminstone i viss mån tills vidare skulle minska. I avvaktan på vidare erfarenhet rörande denna omständighets inverkan på väginspektörernas arbetsbörda ansåg jag mig icke för det dåvarande böra ifrågasätta äskande av medel för utökning av ifrågavarande personal. Däremot fann jag icke anledning till erinran mot ett av styrelsen framfört förslag att överflytta en av de båda biträdande ingenjörsbefattningarna till ordinarie stat i lönegrad B 21.

Efter att hava erinrat om vad sålunda förekommit anför *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* i förevarande skrivelse:

Även om en viss minskning i väginspektörernas arbetsbörda, föranledd av inskränkningen av de av departementschefen omnämnda arbetena, kunnat konstateras, har densamma dock icke varit av den betydenhet, att den i förevarande avseende spelat någon egentlig roll. Styrelsen vill erinra om att styrelsen i sin skrivelse år 1936 framhöll, att arbetet å vägbyrå ständigt ökats, även bortsett från den omfattande vägbyggnadsverksamhet, som ingått som ett led i arbetslöshetens bekämpande. Det är arbetet i sin helhet, som ökats; den av ifrågavarande verksamhet föranledda ökningen har, vad beträffar väginspektörernas arbetsområde, icke varit av någon avgörande betydelse. Ett bortfallande av det med verksamheten förenade arbetet kan därför icke för väginspektörerna medföra sådan lättnad, att de bli i stånd att utan ytterligare biträdande arbetskraft kunna fullgöra sina uppgifter av allmän natur på det sätt och i den omfattning, som är oundgängligen nödvändigt.

Härtill kommer, att styrelsen under senare tid fått sig ålagt att — utöver den redan nu av styrelsen bedrivna byggnadsverksamheten beträffande ödebygds- och andra liknande vägar — i egen regi utföra vissa vägbyggnader, ävensom genom anlitan av entreprenörer utföra vissa stensättningsarbeten. Vägbyggnaderna i egen regi äro visserligen ännu så länge endast två till antalet men äro å andra sidan av mycket omfattande storlek och avsedda att utföras enligt betydligt högre standard än ödebygdsvägarna. Denna vägbyggnadsverksamhet måste — särskilt om den utvidgas — komma att icke oväsentligt öka inspektörernas arbete. Stensättningsarbeten beräknas för den närmaste treårsperioden bliva utförda genom styrelsens försorg för ett belopp av cirka 3 milj. kronor per år. Då väginspektörerna fungera som tekniska chefer för de statliga stensättningsarbetena, är det tydligt, att de därmed tillförts en ny, krävande uppgift, som även kan förväntas bliva bestående under åtminstone de närmast kommande åren.

För att styrelsen skall tillfredsställande kunna fullgöra sina kontrollerande och ledande uppgifter är det nödvändigt, att inom styrelsen företagas utredningar rörande vägväsendets skötsel och om åtgärder av olika slag, som kunna befrämja vägnätets ändamålsenliga utbyggande. Dylika utredningar hava hitintills anförtrotts väginpektörerna, och det synes styrelsen lämpligt, att utredningar även i fortsättningen handhavas av dessa tjänstemän, som äga praktisk erfarenhet av och intim kännedom om vägarnas beskaffenhet och behov. För att dylika utredningar skola kunna färdigställas med erforderlig snabbhet och i tillräcklig omfattning är det enligt styrelsens mening oundgängligen nödvändigt att styrelsen beredes tillfälle att till utredningsmännens förfogande ställa minst en biträdande ingenjör, som utan avbrott för resor eller handläggning av löpande ärenden kan koncentrera sig på utredningsuppdrag under väginpektörernas ledning. Att exempelvis det pågående arbetet med nya normalbestämmelser och normalsektioner ännu ej kunnat färdigställas finner sin förklaring däri, att väginpektörerna i första hand måste ägna sig åt löpande ärenden och inspektionsresor. Endast under de egentliga vintermånaderna kunna de ägna någon del av sin arbetstid åt utredningar, som krävas för ledningen i stort och planläggningen på längre sikt.

Styrelsen anför vidare, att styrelsen, förutom de skäl, som styrelsen i sin skrivelse år 1936 framhållit för ökning av inspektörernas biträden, ville ytterligare betona angelägenheten av att inspektörerna bleve i tillfälle att ägna större uppmärksamhet åt frågan om vägunderhållets rationella handhavande. Kostnaderna för vägunderhållet hade nu ökats i en omfattning, som vore ägnad att ingiva allvarliga farhågor, särskilt som ökningen medförde motsvarande minskning av de för vägförbättringsarbeten avsedda medlen; för år 1937 hade dessa medel inskränkts i mycket avsevärd grad. Med sin nuvarande arbetsbörda kunde inspektörerna icke i önskvärd omfattning medhinna denna mycket viktiga del av verksamheten.

Under återopande av vad sålunda och förut i ärendet anförts framhåller styrelsen som sin bestämda uppfattning, att väginpektionsavdelningen är i behov av förstärkt arbetskraft. Styrelsen upprepar därför på det enträgnaste sin hemställan, att för vägbyrån måtte avses ytterligare en extra ordinarie ingenjör med avlönning enligt 21:a lönegraden.

Hamnbyrån.

För den år 1934 inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inrättade hamnbyrån avsågs till en början en ordinarie byråchef med en biträdande hamningenjör, placerad å extra stat i lönegrad B 22. Sistnämnda befattning utbyttes från och med budgetåret 1936/1937 mot en förste byråingenjörsbefattning å ordinarie stat (B 26). Samtidigt inräknades i styrelsens avlöningsanslag medel för en e. o. ritare (lönegrad 15), vilken skulle tjänstgöra å hamnbyrån och vägtrafikbyrån. I övrigt utgöres byråns personal av icke-ordinarie befattningshavare, vilkas avlönning bestrides från arbetsanslag. För innevarande budgetår har Kungl. Maj:t genom beslut den 16 juli 1937 medgivit, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen må med anlitande av till styrelsens förfogande ställda byggnadsmedel för sådana hamnar, som genom styrelsens försorg utföras i statlig regi, tills vidare under budgetåret 1937/1938, i den mån så

erfordras, anställa följande icke-ordinarie tjänstemän, nämligen 1 extra biträdande ingenjör (högst löneklass 21), 3 extra biträdande ingenjörer (högst löneklass 19), 1 amanuens (högst lönegrad 18), 2 extra ordinarie kontorsbiträden samt 1 tillfälligt expeditionsvaktsbiträde med arvode av högst 100 kronor för månad. Därjämte har Kungl. Maj:t genom samma beslut ställt till styrelsens förfogande för budgetåret 1937/1938 *dels* ett belopp av högst 10,500 kronor att, i den mån så erfordras, användas för tillfällig förstärkning av arbetskrafterna å byrån under samma budgetår med följande extra tjänstemän, nämligen 1 ingenjör med avlönning enligt högst 21:a löneklassen, avsedd i första hand för handläggning av ärenden rörande anläggningar avseende vattenförsörjning och avloppsledningar, samt 1 kontorsbiträde, *dels ock* till bestridande av de ökade kostnader för expenser samt resekostnads- och traktementsersättning, som föranledas av sistnämnda tillfälliga personalförstärkning, ett belopp av högst 2,000 kronor; skoland de sålunda till förfogande ställda beloppen utgå från det under femte huvudtiteln anvisade reservationsanslaget till statliga och kommunala beredskapsarbeten. Utöver de ordinarie tjänstemännen — byråchef och förste byråingenjör — utgöres alltså personalen av 5 ingenjörer, 1 amanuens och 3 kontorsbiträden, varjämte å byrån finnes en ritare med halvtidstjänstgöring.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslår nu, att vissa av de med hamnbyggnadsmedel avlönade befattningshavarna överföras till styrelsens stat, nämligen såsom ordinarie 1 byråingenjör (B21), 1 kanslibitråde (B7) och 1 kontorsbiträde (B4) samt såsom extra ordinarie 1 biträdande ingenjör (21). I fråga om kanslibiträdet innefattar förslaget även en uppflyttning från kontorsbiträde. Därjämte föreslår styrelsen inrättande av en tjänst såsom hamningenjör å extra stat i lönegrad B28 samt en befattning såsom förste byråingenjör i lönegrad B26, likaledes å extra stat, den senare befattningen avsedd för handläggning av nyssnämnda ärenden om anläggningar för vattenförsörjning m. m.

Inledningsvis erinrar styrelsen om att detta förslag, i vad avser den ordinarie personalen, överensstämmer med vad styrelsen föreslagit i sin skrivelse angående anslag för budgetåret 1936/1937, vilket förslag bifölls i fråga om förste byråingenjörstjänsten. I sin skrivelse den 30 september 1936 angående anslag för budgetåret 1937/1938 förklarade sig styrelsen finna frågan om förstärkning av hamnbyråns personal böra anstå till ett kommande år, då ytterligare erfarenhet beträffande omfattningen av byråns ordinära arbetsuppgifter förväntades föreligga. I anslutning härtill anför nu väg- och vattenbyggnadsstyrelsen:

Hamnbyrån utgör inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ram det statsorgan, vilket åvilar handläggandet av alla vattenbyggnadstekniska ärenden med undantag av sådana, som avgöras av vattendomstol eller som äro tillagda vattenfallsstyrelsen och lantbruksstyrelsen; till undantagen höra därjämte inom lotsstyrelsens verksamhetsområde fallande ärenden rörande lotshamnar samt farleders och hamnars utprickning och belysning. Med undantag av här angivna specialfall falla sålunda under hamnbyråns verksamhetsområde ärenden rörande hamnar, kanaler, farleder och liknande företag, i vissa fall färjor, an-

läggningar för vattenförsörjning och avloppsledningar, vidare sjöars och vattendrags tillgodoseende för sjöfart, flottning eller andra industriella behov och i samband därmed nödiga anläggningar ävensom övriga här ej specificerade vattenbyggnadstekniska ärenden. Benämningen »hamnbyrån» täcker sålunda ej byråns hela arbetsområde. Att byrån givits denna benämning beror närmast därpå, att den ersatt den på sin tid uteslutande för hamnbyggnadsändamål vid styrelsen inrättade s. k. hamnavdelningen. Vid styrelsens år 1934 genomförda omorganisation beaktades ej vederbörligen det förhållandet, att hamnbyrån tillfördes ett flertal nya arbetsuppgifter vid sidan av dem, för vilka den nämnda hamnavdelningen ursprungligen avsetts. »Vattenbyggnadsbyrån» hade varit en mera adekvat benämning.

Någon minskning i omfattningen av statens och därmed hamnbyråns befattningsmed ärenden av här berörda slag syntes styrelsen ej vara att förvänta. Tvärtom syntes det vara att räkna med en fortgående ökning därav.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen redogör i fortsättningen för de arbetsuppgifter, som åvila hamnbyrån, och framhåller, att dessa innefatta följande skilda kategorier:

- 1) Underhåll och förvaltning av statens fiskehamnar, kanaler och farleder med undantag av Trollhätte och Södertälje kanaler.
- 2) Fortlöpande inspektion av hamnar och farleder, utförda med statsbidrag, för tillsyn av underhåll och användningssätt. Denna inspektion omfattar för närvarande 32 statens fiskehamnar, 92 statsunderstödda fiskehamnar, 143 övriga hamnar och 103 farleder.
- 3) Granskning och avgivande av yttrande beträffande reglementen för alla allmänna kanaler och farleder utom förutnämnda två kanaler.
- 4) Handläggning av ärenden rörande taxor för hamnavgifter i statens och statsunderstödda fiskehamnar samt i vissa fall handelshamnar ävensom taxor för kanalavgifter i vad avser av staten ägda eller statsunderstödda kanaler.
- 5) Handläggning av ärenden rörande kontroll och reglering av vissa sjöar.
- 6) Teknisk tillsyn av allmän flottleds underhåll och nyttjande.
- 7) Utredning för samt projektering av ifrågasatta statliga farleder.
- 8) Projektering av hamnar (väsentligen fiskehamnar) och farleder samt kompletteringsarbeten i sådana fall, där statens medverkan är för ändamålet påkallad.
- 9) Granskning och, vid behov, omarbetning av arbetsplaner till projekterade kommunala och enskilda hamnar, lastageplatser och liknande företag, kanaler, farleder, sjöregleringar m. m., till vilka statsbidrag ifrågasättes, innefattande jämväl utredning i övrigt rörande dylika projekterade företag, särskilt beträffande deras nytta och berättigande ur kostnadssynpunkt.
- 10) Granskning av arbetsplaner till anläggningar, avseende vattenförsörjning och avloppsledningar, samt till dylika hörande reningsanläggningar. Till denna granskning hör jämväl likartad utredning som beträffande förenämnda slag av företag.
- 11) Uppgörande av förslag till fördelning av statsanslag till förutnämnda företag, innebärande prövning av föreliggande ansökningar.
- 12) Tillsyn och kontroll över utförande med statsbidrag av kommunala och enskilda företag av förutnämnda skilda slag, vilka utföras genom vederbörligen kommun eller genom entreprenör. Härtill höra jämväl dels granskning och godkännande av entreprenadanbud, entreprenadkontrakt och övriga entreprenadhandlingar, dels godkännande av entreprenör och förordnande av platskontrollant, dels granskning och godkännande av arbetsritningar och sådana ändringar i arbetsplanen, som i samband med arbetets utförande visa sig påkallade.

13) Utförande av sådana hamn- och farledsarbeten, vilka skola utföras i statlig regi genom styrelsens försorg. Under 5-årsperioden 1932—1936 omfattade härmed avsedd byggnadsverksamhet följande antal under respektive kalenderår pågående företag: 45, 52, 66, 58 och 57. Under år 1937 utgör motsvarande antal för närvarande 61.

14) Utredningar rörande ärenden i övrigt, vilka falla under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens arbetsområde och äro av beskaffenhet att hänskjutas till hamnbyrån för handläggning och avgivande av utlåtande.

15) Det åligger vidare hamnbyrån att inom sitt område upptaga frågor och väcka förslag om åtgärder, som finnas ändamålsenliga för främjande av en allmännyttig utveckling. Detta gäller främst sådana fall, där tagandet av initiativ samt erforderliga åtgärder ej äro att förvänta eller lämpligen kunna ifrågakomma annorledes än genom ett statligt organ.

16) Slutligen har hamnbyrån att i förekommande fall tillhandagå med råd och upplysningar. Det är en ingalunda ringa del av byråchefens och hans ställföreträdares arbetstid, som för detta ändamål tages i anspråk.

I anslutning härtill erinrar väg- och vattenbyggnadsstyrelsen om att å byrån finnes anställd personal om sammanlagt 8 befattningshavare, inberäknat expeditionsvakt, vilka avlönas med anlitande av till styrelsens förfogande ställda byggnadsmedel för sådana hamnar och farleder, som genom styrelsens försorg utföras i statlig regi. Sistnämnda slag av företag, säger styrelsen, hänföra sig emellertid uteslutande till den del av byråns verksamhet, som är omnämnd i punkt 13 av den lämnade redogörelsen över byråns arbetsuppgifter.

I fortsättningen anför styrelsen, att den del av hamnbyråns nuvarande personaluppsättning, som ej avlönades av byggnadsmedel, uppenbarligen ej vore tillräcklig för fullgörandet av de arbetsuppgifter, som ej vore att hänföra till nyssnämnda byggnadsverksamhet. Nämnda byggnadsverksamhet tillförde också byråchefen och förste byråingenjören en betydande arbetsmängd. Den av byggnadsmedel avlönade personalen hade sålunda måst anlitas även för byråns övriga arbetsuppgifter, ett förfarande, som stode i strid mot vad riksdagen uttalat i sin skrivelse nr 6 år 1935 rörande önskvärdheten av att byggnadsanslag ej användes för bestridande av administrationskostnader. Den förefintliga bristen på personal för de arbetsuppgifter, som ej hänförde sig till omförmälda byggnadsverksamhet, hade därjämte medfört, att nämnda arbetsuppgifter ej kunnat på vederbörligt sätt fullgöras utan delvis måst tills vidare åsidosättas. Styrelsen, som anser, att för nämnda byggnadsverksamhet behöfelig extra personal alltjämt bör få anställas och avlönas med anlitande av hamnbyggnadsmedel, anför vidare:

När frågan om hamnbyråns fasta organisation senast var föremål för Kungl. Maj:ts och riksdagens prövning motiverades den fasta personalens begränsning till den nuvarande därmed, att en minskning av hamnbyggnadsverksamheten förutsattes komma att inträda i och med att de hamnbyggnadsarbeten avslutades, till vilka statsbidrag beviljats från särskilda på grund av arbetslösheten anvisade anslag. Innan en utökning av byråorganisationen genomfördes, borde därför ytterligare erfarenhet avvaktas beträffande omfattningen av verksamheten inom hamnbyggnadsområdet. Det vill synas som om härvid det förhållandet ej beaktats, att byråns uppgifter ej äro begränsade till enbart hamnbyggnadsverksamhet samt att beträffande anvisandet av medel till perso-

nalens avlöning åtskillnad bör göras mellan å ena sidan sådan personal, som avses för den av byrån utövade till sin omfattning från tid till tid varierande byggnadsverksamheten i statlig regi, och å andra sidan sådan personal, som avses för byråns övriga verksamhet. Det synes styrelsen vara rimligt och naturligt, att kostnaderna för åtminstone den senare kategorien av personal, förutom måhända i enstaka av särskilda omständigheter påkallade undantagsfall, påföras väg- och vattenbyggnadsstyrelsens stat.

Såsom redan framhållits beaktades sagda förhållande ej heller vid genomförandet av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens omorganisation år 1934. Därvid togs sålunda ej vederbörlig hänsyn till överflyttningen till hamnbyrån av handläggningen av alla de vattenbyggnadstekniska ärenden, som tidigare åvilat dels den förutvarande tekniska byrån inom styrelsen, dels den förutvarande med styrelsen samordnade organisation, som bestod av de s. k. väg- och vattenbyggnadsdistrikten. De till följd härav uppkomna svårigheterna att på vederbörligt sätt bemästra byråns arbetsuppgifter framträdde också tydligt samt föranledde styrelsen att redan ett år efter genomförandet av styrelsens omorganisation framlägga sitt förutberörda förslag till komplettering av hamnbyråns fasta personal. Då frågan härom hittills ställts på framtiden, hava emellertid bristerna i avseende på personaltillgången, så långt det varit möjligt, måst på förut angivna sätt fyllas med anlitande av tillfälligt personal, avlönad med byggnadsmedel för i statlig regi genom byrån utförda hamn- och farledsarbeten.

Den ytterligare erfarenhet i fråga om hamnbyråns personalbehov, som numera vunnits, har till fullo bestyrkt ej blott behovet av den av styrelsen år 1935 föreslagna personaluppsättningen utan även, att denna numera är otillräcklig. Styrelsen finner emellertid, att den fasta personalen tills vidare bör kunna begränsas inom ramen för det år 1935 framlagda förslaget. Dock bör det kontorsbiträde, som enligt nämnda förslag var beräknat för hamnbyrån med placering å extra ordinarie stat, uppföras å ordinarie stat (lönegrad B 4). Behov av kontorsbiträde kommer nämligen alltid att förefinnas inom byrån.

Byråns fasta personalorganisation bör sålunda enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag omfatta följande befattningshavare: Å *ordinarie* stat: 1 byråchef (B 30), 1 förste byråingenjör (B 26), 1 byråingenjör (B 21), 1 kanslibiträde (B 7) och 1 kontorsbiträde (B 4) samt å *extra ordinarie* stat: 1 biträdande ingenjör (21) och 1 ritare (15).

Såsom förut nämnts disponerar byrån av nämnda personal nu 1 byråchef och 1 förste byråingenjör å ordinarie stat samt 1 ritare å extra ordinarie stat.

Enär en utvidgning snarare än en minskning av hamnbyråns arbetsområde syntes vara att påräkna, fortsätter styrelsen, vore någon minskning i behovet av här angiven personal med säkerhet ej att förvänta. Enligt vad erfarenheten givit vid handen bleve hamnbyråns personalbehov, även fränsett byggnadsverksamheten i egen regi, emellertid ej till fullo tillgodosett enbart med den här föreslagna fasta personalen. Härutinnan anför styrelsen till en början i fråga om behovet av förutnämnda hamningenjör, bland annat:

Bland hamnbyråns uppgifter inginge granskning och vid behov omarbetning av arbetsplaner till sådana företag, som skulle utföras med statsbidrag. En mer eller mindre omfattande omarbetning av dylika planer hade i ett betydande antal fall visat sig nödvändig. Då projektering av hamn- och farledsarbeten genom styrelsens försorg varit påkallad, hade densamma väsentligen verkställt med anlitande av arbetscheferna för de i statlig regi utförda byggnads-

arbetena, en anordning, som emellertid visat sig mindre ändamålsenlig, enär arbetscheferna vore fullt upptagna med sina ordinära uppgifter. I allt större utsträckning hade därför detta projekteringsarbete måst förläggas till hamnbyrån. Erfarenheten hade därjämte visat, att det skulle innebära en rationalisering och förenkling, om arbetet helt och hållet utfördes inom hamnbyrån.

Handläggningen av dessa ärenden innefattade dels allmän planläggning eller, när fråga vore om granskning, ett bedömande av föreliggande förslag till dylik planläggning, dels detaljkonstruktioner. Utredningar av skilda slag nödvändiggjorde ofta besök på platserna för de avsedda anläggningarna. Den yngre ingenjörspersonalen kunde i allmänhet ej förutsättas besitta erforderlig erfarenhet och kunnighet för bedömande av alla de faktorer, varpå anläggningarnas planläggning måste byggas. Förutom ledningen och övervakandet av arbetet rörande anläggningarnas detaljutformning fölle sålunda arbetet med deras allmänna planläggning helt på byråchefen och förste byråingenjören. Beredandet av dylika ärenden måste emellertid ske i ett sammanhang. På grund av att byråchefen ofta hade att företa inspektions- eller andra tjänsteresor, varvid förste byråingenjören inträdde såsom hans ställföreträdare, samt på grund av den mångfald av övriga ärenden, som toge nämnda båda befattningshavares arbetstid i anspråk, kunde de emellertid ej kontinuerligt och i erforderlig omfattning taga befattning med förevarande slag av ärenden. Härigenom förorsakades en allvarlig störning i dessas handläggning, och byråns hela verksamhet kunde ej organiseras på ett fullt planmässigt sätt. Här berörda slag av ärenden vore därjämte alltför viktiga, för att kraven på noggrannhet och säkerhet skulle tillåtas bli eftersatta. Därpå berodde nämligen i allt väsentligt ändamålsenligheten och värdet av de anläggningar, som komme till utförande, och en riktig avvägning av kostnaden med vederbörlig hänsyn till förevarande förhållanden. Därpå berodde också förebyggandet av sådana anläggningars utförande, vilka saknade berättigande. Arten av byråns arbete i berörda avseende kunde sålunda få verkningar av stor ekonomisk räckvidd för såväl det allmänna som för enskilda intressen.

I syfte att erhålla bättre förhållanden i nu nämnda hänseende funne styrelsen det vara mest ändamålsenligt, att en ny befattning inrättades vid byrån. Då befattningshavaren i fråga borde vara kompetent att självständigt handha den allmänna planläggningen av ifrågavarande hamn- och farledsföretag och att leda och övervaka arbetet beträffande därtill hörande detaljkonstruktioner, funne styrelsen — med hänsyn jämväl till den ansvarsfulla arten av hans uppgifter och i betraktande av att det ej torde vara möjligt att förvärva en tillräckligt erfaren och dugande kraft till ifrågavarande befattning med en lägre lönegradsplacering — det nödvändigt, att befattningen under benämningen hamningenjör placerades i lönegrad B 28, tills vidare å extra stat.

Styrelsen övergår så till frågan om den inledningsvis omnämnda befattningen såsom förste byråingenjör, avsedd för handläggning av ärenden om anläggningar för vattenförsörjning m. m., och anför härom, bland annat:

Hamnbyrån hade numera tillförts ett nytt arbetsområde, som visade tendens att kraftigt öka i omfattning, nämligen ärenden rörande anläggningar, avseende vattenförsörjning och avloppsledningar, samt därtill hörande reningsanläggningar.

Från och med budgetåret 1933/1934 hade dylika anläggningar utförts eller vore under utförande såsom statskommunala eller statliga reservarbeten till ett belopp av sammanlagt över 29 milj. kronor, varav över 13 milj. kronor utgått

av statsmedel. Till och med budgetåret 1936/1937 hade därjämte till 25 liknande anläggningar med en beräknad kostnad av sammanlagt omkring 3.5 milj. kronor beviljats bidrag eller lån från anslag till statliga och kommunala beredskapsarbeten med omkring 1.8 milj. kronor.

Granskning av arbetsplaner till såsom reservarbeten utförda anläggningar hade till större delen verkställt genom statens arbetslöshetskommissions försorg. Dylik granskning hade beträffande vissa av nämnda anläggningar och alla såsom beredskapsarbeten utförda anläggningar verkställt i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Sedan budgetåret 1933/1934 hade arbetsplaner till 38 anläggningar granskats i styrelsen, varav flertalet dock under de båda senaste åren; kostnaden för dessa anläggningar hade beräknats till omkring 6 milj. kronor. För närvarande vore arbetsplaner till 11 anläggningar med en beräknad kostnad av omkring 3 milj. kronor föremål för granskning i styrelsen.

Detta granskningsarbete, som på grund av sin beskaffenhet syntes böra helt ombesörjas genom styrelsens försorg, hade under de senaste åren successivt tilltagit i omfattning. Byråns befattning med dessa ärenden vore ej begränsad enbart till granskning av arbetsplaner, ofta med omfattande utredningar, utan omslöte därjämte även granskning av anbudshandlingar samt kontroll över anläggningarnas utförande m. m.

Flera omständigheter talade för att denna nya verksamhetsgren inom byrån ej vore tillfällig. Under de senare åren hade nämligen inom städer och övriga samhällen behov av förbättrade eller nya anläggningar anmält sig i alltmera tilltagande omfattning. Detta förhållande hade säkerligen i viss mån sin grund i den växande förståelsen för hygienens krav, men det sammanhängande otvivelaktigt även med industriens och samhällenas utveckling med därav följande allvarliga olägenheter av ökad förorening av sjöar och vattendrag. Detta gällde i många fall även skärgårdarna och havskusten. På grund härav erfordrades numera ofta särskilda åtgärder för rening av avloppsvattnet och det vatten, som hämtades ur sjöar och vattendrag för samhällenas vattenförsörjning. Betydelsen i och för sig av ett förebyggande av omförmälda vattenförorening finge ej heller förbises. Denna fråga, som numera i hög grad aktualiserats, hade en betydande räckvidd och måste anses vara ett viktigt allmänt intresse. Styrelsen ville i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t funnit anledning föreligga att genom tillkallade sakkunniga låta verkställa utredning bland annat av frågan om lagstiftning rörande åtgärder för att förhindra förorening av vatten och luft.

Betydelsen av att utvecklingen i här berörda avseende bringades att följa ändamålsenliga riktlinjer syntes uppenbar. Styrelsen syntes även få anledning att framdeles framlägga förslag till åtgärder berörande frågan om anläggningar av här omförmälda slag.

Anläggningarna medförde i allmänhet förhållandevis stora kostnader, och det vore därför sannolikt, att staten i många fall, såsom också redan skett, måste i en eller annan form ekonomiskt lämna sin medverkan därtill. Kungl. Maj:t hade ock genom beslut den 17 september 1937 beviljat ett bidrag av 60,000 kronor till undersökningar och uppgörande av förslag till vatten- och avloppsledningar enbart inom Göteborgs och Bohus län, för vilka anläggningskostnaden överslagsvis uppskattats till över 4 milj. kronor. Enligt vad styrelsen erfarit, planerades dylika anläggningar att förslagsvis utföras såsom beredskapsarbeten bland annat även inom Västernorrlands län.

Såsom redan framhållits komme hamnbyrån säkerligen att i betydande omfattning tillföras arbetsuppgifter av här omförmält slag. Beredningen av ärendena måste ske med stor noggrannhet på grund av de betydande värden, omförmälda anläggningar vanligen representerade, och deras ofta invecklade natur. Särskilt vattenreningstekniken hade under senare tid undergått och

underginge alltså en mycket snabb utveckling, och många därmed sammanhängande spörsmål vore ännu delvis outredda.

Med hänsyn till anförda förhållanden, fortsätter väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, funne styrelsen det oundgängligen nödvändigt, att inom hamnbyrån inrättades en ny befattning för handläggning av ifrågavarande ärenden. Tills vidare syntes denna befattning dock böra uppföras å extra stat. Då befattningshavaren måste äga kompetens att självständigt bereda samt leda och övervaka handläggningen av ärendena ävensom att följa utvecklingen inom området, funne styrelsen det nödvändigt, att han erhöles förste byråingenjörs tjänsteställning med placering i lönegrad B 26.

Slutligen anför väg- och vattenbyggnadsstyrelsen:

Först med den här föreslagna personaluppsättningen inom hamnbyrån kommer möjlighet att beredas att organisera byråns verksamhet på ett planmässigt sätt. Handläggningen av byråns skilda arbetsuppgifter avses därvid att i huvudsak uppdelas på tre sektioner.

Sålunda skola de uppgifter, för vilkas handläggande den föreslagne extra hamningenjören är avsedd, jämte därmed sammanhängande göromål och reseförrättningar ombesörjas av nämnde befattningshavare.

Likaledes avdelas de arbetsuppgifter, som äro att hänföra till området för företag, avseende vattenförsörjning och avloppsledningar, med därtill hörande reningsanläggningar, för handläggning av den föreslagne extra förste byråingenjören. Denne avses därjämte att, i den mån förhållandena medgiva, handhåva sådana arbetsuppgifter därutöver, som byråchefen kan finna erforderligt att åt honom överlåta.

Ovriga arbetsuppgifter, inberäknat sådana som hänföra sig till den av byrån utövade byggnadsverksamheten, beredas av den ordinarie förste byråingenjören, vilken även tjänstgör såsom byråchefens ställföreträdare.

I vad avser med hänsyn till byggnadsverksamheten behövligen förstärkning av den biträdande personalen förutsättes sådan komma att regleras enligt förut tillämpade grunder.

Järnvägs- och luftfartsbyrån.

I samband med överförandet till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen av de arbetsuppgifter, som tillkommo den förut i kommunikationsdepartementet inordnade luftfartsmyndigheten, omorganiserades styrelsens järnvägsbyrå från och med budgetåret 1936/1937 till en järnvägs- och luftfartsbyrå. Å den förutvarande järnvägsbyrån voro placerade en byråchef, en maskininspektör och en assistent åt maskininspektören, varjämte en kontorsskrivare tjänstgjorde å byrån. Å järnvägs- och luftfartsbyrån äro placerade en byråchef samt för järnvägsärenden en järnvägsinspektör (lönegrad B 28), en byråingenjör (B 21) och nyssnämnde kontorsskrivare och för luftfartsärenden en luftfartsinspektör (B 28) och en byråingenjör (B 21), varjämte byrån försetts med en biträdande ingenjör (e. o. 21), i första hand avsedd för handhavandet av driften av luftfartsledningarna men därjämte för fullgörandet av andra uppgifter å byrån. För innevarande budgetår har därjämte anvisats ett belopp av 5,000 kronor till förstärkning av byråns arbetskrafter, vilket belopp till hälften använts för järnvägsavdelningens baninspektion och till andra hälften för

utökande av arbetskrafterna å luftfartsavdelningen. För sistnämnda avdelning har därjämte avdelats en amanuens med halvtidstjänstgöring.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlägger nu förslag om förstärkning av byråns arbetskrafter med en biträdande järnvägsinspektör och en biträdande luftfartsinspektör, båda å extra stat i lönegrad B 26, vidare med en ordinarie notarietjänst i lönegrad B 21 i stället för nuvarande halvtidsamanuens samt slutligen med en befattningshavare för flygskoleinspektion m. m., för vilket ändamål skulle avses ett belopp av 12,000 kronor. Därjämte föreslår styrelsen uppflyttning av den nuvarande byråingenjörstjänsten till förste byråingenjör (B 26).

Till stöd för detta förslag, som till större delen överensstämmer med styrelsens i 1937 års statsverksproposition anmälda förslag, anför styrelsen till en början:

I styrelsens anslagsäskanden för innevarande budgetår anmälde styrelsen att, oaktat järnvägs- och luftfartsbyrån endast fungerat under 3 månader, erfarenheten givit vid handen, att den tillgängliga personalen vore för ringa, samt att endast därigenom, att arbetet dagligen ägt rum på övertid och personalen icke medgivits att uttaga full semester under sommaren, det varit möjligt att hålla den löpande byråtjänsten i gång. På grund härav och sedan styrelsen närmare utvecklat frågan om förstärkt organisation av byrån, gällande såväl järnvägs- som luftfartsavdelningen, anhöll styrelsen om inrättande av vissa nya befattningar. Förslaget bifölls så till vida, att ett belopp av 5,000 kronor ställdes till styrelsens förfogande för anlitande, i den mån så erfordrades, tillfälligt av tekniskt skolade arbetskrafter.

Sedan byrån numera varit i verksamhet under mera än ett år, har erfarenheten ytterligare styrkt, att byråns arbetskrafter äro alldeles för otillräckliga för att arbetet skall kunna nöjaktigt fullgöras. Att med nämnda i förevarande avseende ringa belopp förstärka organisationen så att den kommer att motsvara, vad som oundgängligen erfordras, är icke möjligt. På grund härav och med hänsyn till styrelsens utomordentligt ansvarsfulla uppgift att handhåva högsta tillsynen över trafiksäkerheten vid de enskilda järnvägarna och inom den civila luftfarten är det en tvingande nödvändighet, att byråns arbetskrafter förstärkas på ett fullt effektivt sätt. Det framstår därför för styrelsen som en bjudande plikt att redan i år återkomma med förslag i ämnet.

Vad till en början beträffar järnvägsavdelningen erinrar styrelsen om att den för järnvägsärenden avsedda tekniska personalen genom den nya byråorganisationen i realiteten finge anses hava minskats från 3 till 2 personer. Att järnvägsavdelningen med en sålunda reducerad personal skulle kunna fullgöra sina uppgifter vore enligt styrelsens mening uteslutet. Vidare anför styrelsen:

Järnvägsinspektören har att praktiskt taget ensam ombesörja ban-, maskin-, trafik- och yrkesinspektion. Byråingenjören biträder med beredande och uppsättande av hithörande ärenden, i synnerhet sådana som avse säkerhetstjänsten. Kontorsskrivaren, som huvudsakligen är sysselsatt med skriv- och arkivarbete, biträder, i den mån nämnda arbete så medgiver, beträffande ärenden som röra yrkesinspektion.

Järnvägsinspektörens arbetsbörda är såväl kvantitativt som kvalitativt för stor för att ansvaret för densamma skall kunna i längden åvila allenast en

person. Förutom den synnerligen omfattande inspektionsverksamheten har inspektören att å tjänsterummet handlägga och svara för en mångfald ärenden av olika art. Den nyligen utfärdade säkerhetsordningen, från vilken på grund av skilda förhållanden talrika undantagsföreskrifter måste meddelas, kräver omfattande arbete. Detsamma är förhållandet med motorvagnsfrågan, vilken sedan flera år är föremål för intensiva undersökningar och försök. Utvecklingen på detta område måste noggrant följas för att konstruktionerna skola anpassas efter teknikens utveckling och trafikens krav. Även andra betydelsefulla frågor kräva ständig uppmärksamhet, för att utvecklingen skall kunna länkas in på i olika avseenden riktiga och ändamålsenliga vägar. De uppgifter, som förut ålåg järnvägsinspektören i hans egenskap av maskininspektör, voro mer än tillräckliga för att giva honom full sysselsättning. Det är omöjligt, att han därutöver skall kunna i erforderlig omfattning och på vederbörligt sätt fullgöra den krävande och, för trafiksäkerhetens uppehållande, så betydelsefulla baninspektionsverksamheten.

För att bereda järnvägsinspektören någon lättnad hade styrelsen under budgetåret 1936/1937 för baninspektion tillfälligt anlitat vissa på indragningsstat uppförda distriktstjänstemän, men denna helt provisoriska anordning hade numera upphört, sedan de ifrågavarande tjänstemännen uppnått pensionsåldern. Ett dylikt system vore för övrigt i längden uteslutet, då baninspektionen för att kunna fungera med tillbörlig auktoritet borde vara centraliserad till styrelsen. Styrelsen hade, med begagnande av hälften av det till styrelsens förfogande ställda för personalförstärkning avsedda beloppet å 5,000 kronor, från och med innevarande budgetår kunnat tidvis anlita en förste byråingenjör från statens järnvägar för baninspektion. Det låge emellertid i sakens natur, att en sålunda utnyttjad arbetskraft icke kunde motsvara en med arbetet ständigt sysselsatt tjänsteman. Det vore också omöjligt att vid de tider, då baninspektion lämpligen borde förrättas, härför kunna påräkna kvalificerade personer utom styrelsen. Såväl statens järnvägar som de enskilda järnvägarna behövde nämligen då själva sina bantjänstemän. Vidare anför styrelsen:

På grund av vad sålunda anförts och då det med en baninspektion, utförd i den omfattning och på det sätt styrelsen anser erforderligt, förenade arbetet kommer att giva en uteslutande härför anställd person full sysselsättning samt då den nuvarande järnvägsinspektören är maskintekniskt utbildad, vill styrelsen på nytt framföra sitt önskemål om inrättande av en biträdande järnvägsinspektörsbefattning, avsedd för baninspektionen. Som styrelsen framhöll år 1936, måste den sålunda föreslagna befattningshavaren gentemot banförvaltningarna uppträda såsom självständig inspektör. Med hänsyn därtill och för att giva honom tillräckligt auktoritativ ställning, kan enligt styrelsens mening lägre lönegrad än B 26 icke ifrågakomma. För att få en tillräckligt kompetent person måste befattningshavaren jämföras med förste byråingenjör, och det förtjänar framhållas, att baningenjörerna vid statens järnvägar äro placerade i nämnda lönegrad. Styrelsen måste med bestämdhet hävda, att lönegraden B 24, vilken ifrågasatts av allmänna civilförvaltningens lönenämnd i dess yttrande över styrelsens framställning i ärendet år 1936, är för låg för att säkra den kvalitet på befattningshavaren, som måste vara erforderlig, för att denne skall kunna erhålla lämplig ställning gentemot järnvägsförvaltningarna.

På grund av vad sålunda anförts hemställer väg- och vattenbyggnadsstyrelsen om inrättande å järnvägs- och luftfartsbyrån av en befattning som biträdande järnvägsinspektör i lönegrad B 26, tills vidare å extra stat.

Styrelsen övergår härefter till luftfartsavdelningen och anför till en början, att denna avdelning i huvudsak alltjämt hade samma organisation som den förutvarande till och med den 30 juni 1936 till kommunikationsdepartementet förlagda luftfartsmyndigheten. De uppgifter, som tillhörde övervakandet av den civila luftfarten, hade emellertid därefter varit stadda i en ständig och utomordentligt stark utveckling och hade nu nått ett omfång, som vida överträffade den arbetsmängd, som den förutvarande luftfartsmyndigheten haft sig anförtrodd. Härom anför styrelsen vidare:

Då den förutvarande luftfartsmyndigheten upphörde att fungera den 30 juni 1936, hade trafiken från utlandet sin slutstation i Malmö. Samtidigt med att styrelsen övertog verksamheten såsom luftfartsmyndighet öppnades reguljär luftfart på Bromma flygplats. Denna luftfart, som för passagerartrafik till en början endast omfattade tre månaders försöksdrift på de sydgående linjerna, fortsattes under vintern med nattposttrafik, första gången sådan trafik ägde rum året runt, samt å linjen till Helsingfors jämväl med passagerare. Under våren och sommaren 1937 upptogs ånyo passagerartrafik söderut till Malmö—Köpenhamn samt å linjen Köpenhamn—Göteborg—Oslo (jämväl nattposttrafik), varjämte tillkommo försökslinjerna Stockholm—Oslo och Stockholm—Moskva via Riga. Det är givet att dessa nya förhållanden medfört en mångfald nya ärenden för luftfartsmyndigheten. Tillkomsten av inrikestrafik å sträckan Stockholm—Malmö har fört på dagordningen flera problem beträffande säkerhetstjänst och regleringen av den militära och civila flygningen, vilka förut icke varit aktuella i Sverige.

Ökningen av trafiken i allmänhet ställer ökade krav på luftfartsmyndigheten; bland annat aktualiseras nödvändigheten av att luftfartsmyndigheten genom undersökningar även av mindre haverier eller tillbud till haverier skaffar sig underlag för ingripande, så att trafiksäkerheten icke må äventyras.

Den 1 januari 1937 trädde ett nytt trafikavtal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt aktiebolaget Aerotransport i kraft, vilket innebär en högst väsentlig utökning av den svenska reguljära lufttrafiken icke bara inom utan även utom landet. För ändamålet har bolaget anskaffat ett flertal nya flygplan, vilka redan levererats eller äro under leverans, vilket förhållande medfört handläggning av därmed förbundna drifts- och säkerhetsfrågor.

Under sistförflutna budgetår har Kungl. Maj:t tillsatt en kommitté för utredning av frågan om privatflygningens organisation och statens förhållande till densamma. Ett statligt stödjande av den civila flygutbildningen kommer otvivelaktigt att skapa ökad verksamhet på civilflygningens område, vilket i sin tur kommer att inverka på omfattningen av de ärenden, som skola handläggas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i egenskap av luftfartsmyndighet; en i större skala ökad tillverkning av civilflygplan kommer att medföra häremot svarande ökade uppgifter för luftfartsmyndigheten.

Intresset hos städer och andra kommuner för luftfart och anordnande av flygplatser har ständigt ökat. Åtskilliga framställningar med begäran om råd och upplysningar härutinnan hava inkommit till styrelsen, som anser denna del av sin verksamhet vara av stor betydelse för luftfartens utveckling.

Rent siffermässigt framgår ökningen av arbetet inom vissa av luftfartsmyndighetens verksamhetsgrenar av följande tablå:

Å r	Ankommande och utgående skrivelser i luftfarts- ärenden	Utfärdade och förnyade luftvärdighets- bevis	Utfärdade och förnyade certifikat
1931	1,083	27	55
1932	1,382	34	76
1933	1,742	23	84
1934	2,106	31	121
1935	2,321	51	158
1936	3,587	67	222
1937 $\frac{1}{1} - \frac{80}{6}$	2,912	48	174
	($\times 2 = 5,824$)	($\times 2 = 96$)	($\times 2 = 348$)

Ehuru väl sålunda luftfartsavdelningens arbete, fortsätter väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vore avsevärt mycket större än den förutvarande luftfartsmyndighetens, hade någon däremot svarande ökning av personalen icke skett. Den förstärkning av personalen, som möjliggjordes genom anlitande av det förut omnämnda, till styrelsens förfogande ställda beloppet, vore för obetydlig för att kunna ens tillnärmelsevis avhjälpa bristerna i organisationen. Skulle luftfartsavdelningen kunna nöjaktigt fullgöra sina omfattande och betydelsefulla uppgifter, vore det oundgängligen nödvändigt, att avdelningen försåges med ytterligare arbetskrafter.

Luftfartsavdelningens arbete, anför styrelsen vidare, omfattade huvudsakligen en inspekterande och kontrollerande verksamhet av luftfarten (luftfartsinspektion), vidare drift, underhåll och utbyggnad av luftfartsleder (mark-tjänst) samt slutligen en kameral och administrativ verksamhet innefattande korrespondens, i stor omfattning på utländska språk, angående koncessioner, taxe- och tidtabells- samt flygsäkerhetsfrågor, ävensom utfärdande av tillstånd till flyguppvisningar, yrkesmässig luftfart m. m. (sekretariat). Den personalökning, som styrelsen nu komme att föreslå, hänförde sig huvudsakligen till luftfartsinspektionen samt till upprättande av ett sekretariat. Beträffande marktjänsten, vilken närmast omhänderhades av byråingenjören, ville styrelsen föreslå, att denna befattning måtte omändras till förste byråingenjörstjänst.

I fråga om *luftfartsinspektionen* anför styrelsen:

I luftfartsinspektionen ingår handläggning av ärenden rörande säkerhetstjänsten inom luftfarten, bland annat den tekniska kontrollen av all flygmateriel såväl beträffande konstruktion och tillverkning som under drift; i anslutning här till handläggas ärenden angående luftvärdighetsbevis för flygmateriel. Erforderliga besiktningar, typgranskningar m. m. kunna emellertid icke utföras av luftfartsinspektören ensam, utan för ifrågavarande ändamål finnas vissa av Kungl. Maj:t förordnade besiktningsmän, placerade i olika delar av landet, vilka av vederbörande uppdragsgivare uppbära ersättning för varje särskild förrättning. Luftfartsmyndigheten utövar, närmast genom luftfartsinspektionen, kontroll över den inom civila luftfarten verk samma personalen — trafikflygare, privatflygare, luftnavigatörer, radiotelegrafister och flygmekaniker, för vilkas verksamhet kräves särskilt, av luftfartsmyndigheten utfärdat certifikat — samt handlägger frågor om utfär-

dande, förlängning eller återkallelse av certifikat. Luftfartsinspektören förbereder ärenden angående certifikatsbestämmelser samt sådana reglementen eller övriga föreskrifter rörande lufttrafiken, som avse att befrämja trafiksäkerheten. Han övar tillsyn över den civila flygutbildningen samt bereder frågor rörande inrättandet av flygskolor, om godkännande av lärare m. m. vid sådana skolor. Det tillkommer honom därjämte att utreda orsaken till inom luftfarten inträffade haverier.

Den sålunda gjorda uppräknigen av luftfartsinspektörens väsentligaste uppgifter giver vid handen, att hans arbete fördelar sig på flera olika områden, vilka alla hava det gemensamt, att de syfta till trafiksäkerhetens i luften bibehållande och stärkande. Betydelsen av att detta arbete kan fullgöras och bliver fullgjort i erforderlig omfattning och på vederbörligt sätt kan, enligt styrelsens mening, icke nog framhållas.

De luftfartsinspektionen åliggande uppgifterna hade nu nått ett sådant omfång, säger styrelsen, att de icke kunde behärskas av allenast en person. Det vore därför nödvändigt, att ytterligare personal anställdes, som kunde övertaga eller bereda vissa grupper av ärenden, närmast den tekniska kontrollen av flygmaterielen och utbildningen och certifikatsärenden för de civila flygarna.

Beträffande förstnämnda grupp av ärenden — alltså de, som avse den *tekniska kontrollen av flygmaterielen* — får jag erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 30 december 1936, i samband med förordnande av besiktningsmän för luftfartyg, uppdrog åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att inkomma med förslag angående organisation av kontrollen och inspektionen över den civila luftfarten. Till åtlydnad härav avgav styrelsen i skrivelse den 12 juni 1937 förslag i ämnet. Då detta förslag ligger till grund för styrelsens nu gjorda framställning, torde jag här få erinra om innebörden av detsamma. I sin nyssnämnda skrivelse anförde styrelsen i huvudsak:

Bestämmelser om besiktning av luftfartyg och om besiktningsmän finnas i förordningen den 26 maj 1922 (nr 383) om luftfart samt kungörelsen den 20 april 1928 (nr 85) med vissa bestämmelser rörande tillämpningen av nämnda förordning.

Enligt § 17 i nämnda förordning utövas tillsyn över att luftfartyg, som brukas inom svenskt område, städse är luftvärdigt, av besiktningsmän som förordnas av Konungen. Besiktning skall ske dels före fartygets tagande i bruk och därefter å de på förhand bestämda tider, som kunna varda stadgade, och dels då fartyget undergått sådan förändring eller lidit sådan skada, som kan hava betydelse för dess luftvärdighet. Närmare bestämmelser om tillsynen meddelas av Konungen.

I § 8 förenämnda kungörelse stadgas, att den i § 17 av förordningen omnämnda efterbesiktning av luftfartyg å vissa på förhand bestämda tider skall verkställas beträffande flygplan, som användas för befordran av personer mot avgift eller för utbildning av förare, inom ett halvår efter det besiktning senast skedde, samt beträffande andra flygplan, luftskepp och ballonger inom ett år efter sådan besiktning. Ytterligare erforderliga bestämmelser angående fortlöpande och periodisk besiktning och tillsyn av luftfartyg meddelas av luftfartsmyndigheten.

För besiktningar, som här angivits, skall enligt § 35 i kungörelsen den som påkallat besiktning till vederbörande besiktningsman erlägga avgift enligt i paragrafen intagen taxa eller, då fråga är om typgranskning och besiktning

av flygplan under byggnad samt annat biträde av besiktningsman än förut nämnts, med belopp som, därest överenskommelse därom ej kan träffas, bestämmas av luftfartsmyndigheten (det sistnämnda gäller även beträffande besiktning av ballong eller luftskepp). Härtill kommer eventuellt resekostnads- och traktamentsersättning, som utgår enligt allmänna resereglementet, klass II C.

I § 8 i kungörelsen stadgas vidare, bland annat, att beträffande luftfartyg, som användes för yrkesmässig luftfart, luftfartsmyndigheten äger, när helst så finnes påkallat, för kontroll av fartygs luftvärdighet föranstalta om besiktning av fartyget genom besiktningsman. Finnes skäligen anledning till antagande, att dylikt luftfartyg ej är luftvärdigt, äger jämväl länsstyrelse, inom vars område luftfarten äger rum, föranstalta om sådan besiktning. Arvode för besiktning, som nu nämnts, utgår med i § 35 närmare angivna belopp och betalas av statsverket. För detta ändamål har riksdagen från och med budgetåret 1930/1931 anvisat ett anslag av 1,000 kronor till »Extra besiktningar av luftfartyg». Med dylika besiktningar förenade resekostnader bestridas jämväl från nämnda anslag.

Antalet besiktningsmän för luftfartyg har de senare åren varit fyra. Besiktningsmännen hava av Kungl. Maj:t förordnats för kalenderår. I sin skrivelse den 16 december 1936 föreslog väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att antalet besiktningsmän för 1937 skulle av angivet skäl ökas till sex med placering två i Stockholm och en i vardera av följande orter, nämligen Göteborg, Ljungbyhed, Malmslätt och Västerås. Genom förutnämnda beslut den 30 december 1936 biföll Kungl. Maj:t förslaget allenast i vad avser första halvåret 1937; till besiktningsman i Stockholm förordnades, jämte annan person, luftfartsinspektören.

Förfarandet vid anlitande av besiktningsman har varit så ordnat, att vederbörande äger vända sig till den besiktningsman, han själv önskar, och med honom träffa avtal om besiktning. Möjligheten för besiktningsman att närmare observera och följa ett visst luftfartygs tillstånd och luftvärdighet är därför i allmänhet begränsad. Vidare synes det mindre lämpligt, att besiktningsman mottager sitt arvode direkt av den som begärt besiktningen. Ett sådant avlöningssystem torde principiellt böra undvikas. Enligt styrelsens mening bör därför en omläggning av den nuvarande organisationen ske.

I det stora flertalet större länder handhaves besiktningsväsendet av en omfattande speciell organisation inom respektive luftfartsmyndighet. I åtskilliga länder, däribland England, Frankrike, Italien och Schweiz, har man i större eller mindre omfattning mot lämplig ersättning överlämnat den tekniska kontrollen till ett försäkringsinstitut. Genom ett sådant system kan dubbelarbete undvikas. Praktiska skäl synas fullt motivera en dylik anordning. Dock torde en sådan arbetsform av principiella hänsyn få anses främmande för av staten utövad kontrollverksamhet.

Vid övervägande av nu förevarande problem har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen stannat för att förorda, att det nuvarande systemet i stort sett bibehålles, dock med följande ändringar och jämkningar.

Besiktningsväsendet bör i görigaste mån centraliseras, och en fastare ledning av besiktningsorganisationen bör eftersträvas. Styrelsen skulle helst vilja, att alla ärenden angående besiktning kunde handläggas av styrelsens egen personal. Härigenom skulle säkerställas tillämpandet av enhetliga principer, vilket vore av särskild betydelse med hänsyn till den mycket snabba tekniska utvecklingen. Vidare skulle av arbetet vunnna erfarenheter kunna tillgodogöras på ett fullt rationellt och ändamålsenligt sätt. En så stark koncentration låter sig dock icke nu genomföras. Med hänsyn till vårt lands stora utsträckning är det av bekvämlighetsskäl och för resekostnadernas ned-

bringande nödvändigt, att besiktning av luftfartyg kan ske även på andra platser än i Stockholm eller dess närhet. Styrelsen måste därför tills vidare på lämpligt belägna orter hava lokala organ för besiktningar och kontroll av luftfartyg.

För att närmast under luftfartsinspektören dels biträda med handläggandet av ärenden tillhörande besiktningsväsendet dels ock på särskilt uppdrag utföra besiktningar bör en flygingenjör anställas på styrelsens luftfartsavdelning. Arvoden för av denne verkställda besiktningar böra ingå till statsverket.

Luftfartsinspektören skall i sin egenskap av chef för besiktningsväsendet verka för enhetlighet i besiktningsmännens arbete, meddela dem råd och anvisningar samt i övrigt leda deras verksamhet. Han skall bland annat bringa till besiktningsmännens kännedom de erfarenheter och rön, som beträffande olika luftfartygstyper inhämtats av styrelsen. I vissa fall måste särskilda tekniska undersökningar igångsättas för att klarlägga säkerhetsfrågor. Luftfartsinspektören bör svara för ledningen av detta arbete.

Såsom förut nämnts är nuvarande luftfartsinspektören besiktningsman för luftfartyg. Dylika uppdrag hava dock icke i normala fall utförts å tjänstetid. Enär luftfartsinspektören bör omhänderväsa den centrala ledningen av besiktningsväsendet med därtill hörande ärenden, synes det med en dylik anordning icke längre förenligt, att han själv annat än i undantagsfall utför besiktningsuppdrag.

För undvikande av den olägenhet, som vidlåder den nuvarande anordningen att allmänheten själv får välja besiktningsman, bör föreskrivas, att ansökningar om besiktning skola ingivas till styrelsen. Luftfartsinspektören skulle då hänvisa vederbörande till den besiktningsman, som för det ifrågasvarande fallet ansåges lämpligast. Härigenom skulle kontinuiteten vid besiktningarna bättre kunna tillgodoses.

Besiktningsmännen i landsorten (däri inbegripen den i Stockholm placerade) skulle liksom nu äga uppbära arvode för varje förrättning. Arvodet synes emellertid lämpligen böra uppbäras av och utbetalas genom styrelsens försorg.

Då styrelsens här framlagda förslag förutsätter personalökning och till denna del fordrar riksdagens godkännande, kan det självfallet icke helt genomföras förrän tidigast från och med den 1 juli 1938. Under budgetåret 1937/1938 torde därför ett provisorium få ordnas, i vilket avseende styrelsen tänkt sig följande.

Med anlitande av det förut omnämnda beloppet, 2,500 kronor, anställes såsom biträde åt luftfartsinspektören löjtnanten i flygvapnets reserv, civilingenjören B. K. O. Lundberg, vilken dessutom skall tjänstgöra hos styrelsen under semestrar och andra ledigheter å luftfartsavdelningen. Lundberg förordnas därjämte till besiktningsman med rätt att själv behålla arvoden för av honom verkställda förrättningar samt med skyldighet för honom att även i denna egenskap tjänstgöra hos styrelsen. Lundberg har förklarat sig villig att sålunda ställa sig till styrelsens förfogande.

Förordnande för erforderliga besiktningsmän torde lämpligen böra meddelas för tiden från och med den 1 juli 1937 till och med den 30 juni 1938. De nu förordnade besiktningsmännen hava förklarat sig villiga mottaga nya förordnanden.

Med stöd av § 8 i nämnda kungörelse den 20 april 1928 lär styrelsen kunna, i anslutning till vad ovan anförts angående sättet för anlitande av besiktningsman och för utbetalande av ersättning till sådan, meddela härför erforderliga bestämmelser och föreskrifter.

Med anledning av styrelsens förslag beslöt Kungl. Maj:t den 30 juni 1937 *dels* att förordna sex angivna personer, bland dem nyssnämnde Lundberg, att tills vidare under tiden den 1 juli 1937—den 30 juni 1938 i egenskap av besiktningsmän utöva tillsyn över luftfartygs luftvärdighet, *dels ock* beträffande luftfartsinspektören, att följande bestämmelser skulle lända till efterrättelse: Luftfartsinspektören skall i fråga om tillsyn över luftfartygs luftvärdighet äga befogenhet som besiktningsman. För besiktning, som av luftfartsinspektören företages, skall denne ej äga åtnjuta annan särskild ersättning än i förekommande fall resekostnads- och traktamentsersättning enligt allmänna resereglementet. För dylik besiktning författningsenligt utgående avgift skall tillfalla statsverket och av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillföras den å riksstatens inkomstsida uppförda titeln »Övriga diverse inkomster».

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelar nu i sin förevarande framställning, att styrelsen från och med den 1 juli 1937, då förut omnämnda belopp till förstärkning av avdelningens arbetskraft blev disponibelt, vidtagit det i nyss återgivna skrivelse berörda provisoriska ordnandet av frågan om besiktningsärendenas centralisering till styrelsen, i det styrelsen uppdragit åt förenämnde Lundberg, att på sätt och villkor, som i skrivelsen angivas, biträda styrelsen. Genom denna anordning hade det blivit möjligt, anför styrelsen, att på ett effektivare och mera ingående sätt få hithörande ärenden behandlade. Styrelsen ville nu föreslå, att för ändamålet inrättades en befattning som biträdande luftfartsinspektör i lönegrad B 26, tills vidare å extra stat. Det hade emellertid redan visat sig, att arbetsmängden vore så avsevärd, att den ifrågavarande befattningshavaren vore i behov av särskild biträdande ingenjör. Styrelsen hoppades att under innevarande budgetår kunna i viss utsträckning tillgodose detta behov genom användande av efter förordnanden å ordinarie tjänster uppkommande besparingar. Till stöd för sitt förslag anför styrelsen vidare:

Arbetet med den tekniska kontrollen av flygmaterielen har ökats avsevärt under senare tid. Antalet luftfartyg har vuxit i mycket hög grad och enbart sedan den 1 september 1936 från 39 till 56. Vidare har, särskilt vad trafikflygningen angår, utvecklingen ständigt gått mot större typer; besiktning av sådana kräver självfallet i allmänhet mera arbete än då fråga är om små fartyg. Den i vissa avseenden ofantliga utvecklingen inom tekniken har inneburit nya framsteg och nya eller ändrade konstruktioner, avseende såväl själva fartygens byggnad och reglering som motorernas och propellrarnas utförande och verkningsätt.

Hittills ha praktiskt taget alla besiktningspliktiga luftfartyg importerats och därvid varit försedda med luftvärdighetsbevis från vederbörande myndighet i tillverkningslandet. Några typbesiktningar ha därför egentligen knappast förekommit i Sverige. Från och med år 1937 har man emellertid att räkna med inhemsk tillverkning av luftfartyg, icke endast i enstaka exemplar utan i serietillverkning. Sälunda lär för närvarande ett bolag förbereda tillverkning av en första serie av sportflygplan av amerikansk typ. Ett annat bolag lär enligt uppgift planera tillverkning både av sportflygplan och av trafikplan, därvid man även lär räkna med export. Utöver denna redan påbörjade eller planerade industriella tillverkning pågår för

närvarande inom landet även en privat tillverkning av sportflygplan. Det är enligt styrelsens mening nödvändigt, att luftfartsmyndigheten blir i stånd icke endast att besiktiga dessa inom landet tillverkade luftfartyg i färdigt skick — en uppgift som i och för sig blir krävande och tidsödande — utan också att kunna följa tillverkningen och utöva kontroll över densamma, vilket arbete givetvis kommer att ställa krav på tillgång till erforderlig personal hos den kontrollerande myndigheten.

Om sålunda den vidtagna provisoriska förstärkningen av luftfartsinspektionen redan visat sig vara i knappaste laget, är det tydligt, att inspektionen för att kunna möta de ökade krav, som i förut nämnda avseende äro att förvänta, måste effektivt och varaktigt utbyggas.

Den ständiga utvecklingen inom luftfarten överhuvudtaget medför självfallet, att inspektionens uppgifter på olika områden alltfört komma att vara stadda i tillväxt.

Under återopande av vad sålunda anförts ville styrelsen framhålla nödvändigheten av att besiktningsväsendet erhöles en för ändamålet utrustad organisation av sådan beskaffenhet, att dess arbetsuppgifter måtte kunna fullgöras på ett fullgott sätt. Det förslag till organisation, som styrelsen framlagt i sin skrivelse den 12 juni 1937, innebure enligt styrelsens mening i princip den bästa lösningen av förevarande problem. Besiktningsväsendet hade hittills saknat den enhetliga ledning, som vore nödvändig, och de lokala besiktningsmännen hade handlagt sina ärenden utan samarbete sinsemellan. Enär ett sådant system tydligen vore ofullständigt och icke kunde motsvara de fordringar, som måste uppställas, åsyftade styrelsens förslag, att besiktningsväsendet skulle från att vara en organisation, som i huvudsak arbetade utanför luftfartsmyndigheten, inordnas i och i görligaste mån centraliseras till denna myndighet. Om den härför erforderliga personaluppsättningen anför styrelsen:

Styrelsens förslag förutsätter, att luftfartsinspektionen förstärkes med en befattningshavare, förslagsvis benämnd biträdande luftfartsinspektör, som närmast under luftfartsinspektören skall svara för luftfartygens tekniska kontroll; han skall därjämte själv utföra de besiktningar, som lämpligen kunna uppdragas åt honom. Övriga besiktningar skola, liksom nu är fallet, utföras av lokala besiktningsmän. De förrättningsavgifter, som belöpa på de av den biträdande luftfartsinspektören verkställda besiktningarna, skola inlevereras till statsverket, lämpligen genom uppdebitering å inkomsttiteln »Övriga diverse inkomster». Dessa avgifter torde med hänsyn till nuvarande antal luftfartyg och den ökning härav, som beräknas komma att ske inom närmaste tiden, för budgetåret 1938/1939 kunna uppskattas till bortåt 7,000 kronor.

För att göra det möjligt att till ifrågavarande befattning förvärva en fullt kompetent person kan lägre lönegrad än motsvarande förste byråingenjör (B 26) icke ifrågakomma. Det må här framhållas, att flygvapnets utvidgning och den därav följande utvecklingen av flygindustrien i hög grad försvårar möjligheten att kunna påräkna dugliga sökande till befattningen. Av det anförda framgår därjämte, att större delen av kostnaden för ifrågavarande befattningshavare skulle täckas genom inflytande besiktningsavgifter. Befattningen torde tills vidare kunna uppföras å extra stat.

Såsom förut framhållits har redan den nuvarande provisoriska anordningen på området visat, att den föreslagna befattningshavaren behöver en assistent.

Denne bör hava teknisk ingenjörsutbildning och skulle närmast avses för det rutinmässiga arbetet. Detta arbete kommer genom den föreslagna centraliseringen att bliva mycket omfattande. Sålunda kommer styrelsen att i helt annan omfattning än förut få behandla frågor om materiels lämplighet och hållfasthet; prov, utredningar och undersökningar härom måste göras inom styrelsen eller i samråd med statens materialprovvningsanstalt, flygförvaltningen eller vederbörande tillverkare. Besiktningsmännens rapporter ävensom uppgifter från tillverkare av flygplan skola granskas och bearbetas ur olika synpunkter. Utländska tekniska bestämmelser, byggnadsföreskrifter och beräkningar angående flygplan, motorer, propellrar m. m. skola studeras och bearbetas för svenska förhållanden. Utredningar och undersökningar i större frågor föranleda en mångfald beräkningar med tillhörande sammanställningar. En stor del av arbetet i här nämnda och övriga förekommande ärenden är av den beskaffenhet, att detsamma icke bör belasta den biträdande luftfartsinspektören utan lämpligen handhavas av underordnad personal, som kan syssla därmed under sammanhängande arbetsperioder. Styrelsen föreslår för detta ändamål en extra ordinarie ingenjör i 21:a lönegraden.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ingår härefter på frågan om behovet av personal för *tillsynen över den civila flygutbildningen* och anför härom:

I sina äskanden för innevarande budgetår hemställde styrelsen, att för luftfartsavdelningen skulle avses en befattningshavare, som förutom uppgiften att tjänstgöra som ställföreträdare för luftfartsinspektören, skulle hava att handlägga särskilt de ärenden, som avse den flygande personalen och därmed sammanhängande frågor. Den åsyftade befattningshavaren borde vara väl förtrogen med frågor rörande utbildning av flygare samt angående trafiksäkerheten i luften samt besitta goda språkkunskaper. Styrelsen framhöll också, att, därest luftfartsinspektören icke själv vore aktiv flygare, den föreslagna befattningshavaren borde vara flygkunnig och beredas tillfälle att genom statens försorg vidmakthålla sin flygskicklighet. Då befattningshavaren med hänsyn till de sålunda ställda fordringarna icke kunde placeras i lägre lönegrad än B 26, hemställdes om inrättande av en biträdande luftfartsinspektörsbefattning i lönegrad B 26 å extra stat.

Styrelsen måste jämväl i år framhålla, att därest styrelsen skall kunna inspektera och leda utbildningen av civila flygare, vilken utbildning för framtiden icke endast bör omfatta privatflygare utan även trafikflygare, flygledare m. fl., måste styrelsen tillföras en särskild befattningshavare, som helt kan ägna sig åt denna verksamhet. Det bör ankomma på myndigheten att utfärda reglerande utbildningsbestämmelser för att fastslå utbildningens mål och omfattning samt att genom inspektioner och effektiv kontroll konstatera elevernas förmåga att tillgodogöra sig utbildningen. Denna verksamhet kräver en särskild person, som kan kontinuerligt följa utbildnings- och undervisningsfrågor jämväl i utlandet. Särskilt den fortsatta utbildningen av trafikflygare, navigatörer m. fl. kommer att få en alltmer ökad betydelse och måste hava en särskild företrädare inom luftfartsmyndigheten.

Frågan om anställningsformen för ifrågavarande befattningshavare och vederbörandes kompetens ville styrelsen tills vidare lämna öppen, bland annat därför att den pågående utredningen om privatflygningens organisation och statens förhållande till densamma ännu icke slutfört sitt arbete. Det borde dock redan nu framhållas, att denne befattningshavare icke bör kvarstå på sin befattning under så lång tid, att flygskickligheten kan befaras

nedgå på grund av befattningshavarens ålder. Åldersgränsen bör därför lämpligen sättas till omkring 55 år. På grund av den redan kännbara bristen av en dylik befattningshavare och då de erforderliga föreskrifterna för flygutbildning m. m. måste komma till stånd och utfärdas oberoende av om staten kommer att stödja den civila flygutbildningen eller icke, hemställer styrelsen om anvisande av 12,000 kronor till förstärkning av arbetskrafterna å järnvägs- och luftfartsbyrån tills vidare av tillfällig art.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i detta sammanhang framhållit vikten av att så stor del som möjligt av personalen å luftfartsavdelningen äger kännedom om flygning och om möjligt utövar flygverksamhet och för den befattningshavare, som närmast skall inspektera flygutbildningen, är det enligt styrelsens mening ofrånkomligen nödvändigt att vara aktiv flygare. Styrelsen, som i samband med äskande av anslag till extra besiktningar av luftfartyg föreslår, att medel ställas till styrelsens förfogande för bekostande av provflygningar i samband med besiktning, vill emellertid principiellt fastslå, att flygskicklighetens förvärvande och bibehållande för viss del av personalen är ett absolut villkor för tjänstens behöriga fullgörande, och som följd därav synes det styrelsen skäligt, att staten påtager sig därmed förenade direkta utgifter. Styrelsen anmäler ock sin avsikt att efter utredning framlägga förslag beträffande frågan om extra ersättning till provflygare.

Beträffande den grupp av luftfartsärenden, som äro hänförliga till marktjänsten och vilka avse driften, underhållet och utbyggnaden av luftfartsleder, meddelar styrelsen, att det redan under det gångna budgetåret visat sig nödvändigt, att den för dessa arbetsuppgifter avsedde byråingenjören erhåller en viss självständig ställning vid handläggandet av därmed sammanhängande göromål. Vidare anför styrelsen:

Styrelsen framhöll vid avgivandet av förslag till luftfartsmyndighetens inordnande i styrelsen från och med budgetåret 1936/1937 bland annat: Till markorganisationen höra även anläggningar för radio- och väderlekstjänst åt luftfarten. Det bör till följd härav åligga den nu ifrågavarande befattningshavaren att i samråd med telegrafstyrelsen, såvitt radiotjänsten angår, och med statens meteorologisk-hydrografiska anstalt, såvitt väderlekstjänsten angår, upprätta förslag till nyanläggningar och förbättringar. I den av luftfartsmyndigheten utgivna publikationen »Underrättelser från luftfartsmyndigheten» bör befattningshavaren svara för de delar, som innehålla informationer beträffande flygplatser, flygfyrar, radio- och väderlekstjänst i Sverige och i de länder med vilka Sverige har direkta luftfartsförbindelser. Det bör även ankomma på honom att utarbета flygkartor jämte därtill hörande informationer samt förslag till taxor för flygplatserns användning ävensom reglementen i de delar, som icke angå säkerhetstjänsten. Ehuru med hänsyn till de mycket betydelsefulla uppgifter, som skulle åligga befattningshavaren, starka skäl tala för att giva honom förste byråingenjörs ställning, anser styrelsen likväl, i avbidan på närmare erfarenhet av omfattningen av de med tjänsten förenade göromålen, densamma tills vidare icke böra upptagas i högre lönegrad än byråingenjörs eller således B 21.

Under det gångna budgetåret har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen emottagit fyra nya hjälpflygplatser från statens arbetslöshetskommission. Dessa äro numera ställda under styrelsens förvaltning, och styrelsen förväntar att under det kommande budgetåret få övertaga förvaltningen vid flertalet av de

under byggnad varande hjälpflygplatserna å lederna Stockholm—Malmö och Malmö—Göteborg. Utbyggnaden av belysningsanläggningar vid dessa luftfartsleder pågår och beräknas också kunna i huvudsak avslutas under budgetåret 1938/1939. För reparations- och underhållsarbetena på flygfälten har styrelsen såsom platsledare från och med sommaren 1937 anställt en schaktmästare, vilken närmast är underställd byråingenjören. Frågan om ytterligare utbyggnad av flygplatser, vartill styrelsen återkommer senare i sin skrivelse, kommer också att medföra ökat ansvar och ökade krav på befattningshavarens förmåga att leda och handhava eventuella undersökningsarbeten. Man måste därför säga, att verksamheten beträffande marktjänsten redan under innevarande budgetår kommer att få den omfattning, som förutsattes i 1934 års luftfartsutredning och vari föreslogs, att för markorganisationen skulle avses bland annat en byråingenjör i lönegraden B 27. Under nästkommande budgetår kommer det att ställas ytterligare krav på den person, som skall omhändervar och leda verksamheten för marktjänsten därest, som det synes nödvändigt, styrelsen jämväl måste befatta sig med nybyggnadsarbeten.

Då sålunda, fortsätter styrelsen, den nuvarande byråingenjören måste erhålla en i viss grad självständig ställning och närmast under byråchefen handlägga huvuddelen av ärendena rörande marktjänsten, finner styrelsen all anledning föreligga att giva denne befattningshavare en ställning och löneplacering, som motsvarar de honom påvilande maktpåliggande arbetsuppgifterna. Med anledning härav hemställer styrelsen, att ifrågavarande befattning såsom byråingenjör uppflyttas till befattning såsom förste byråingenjör i lönegrad B 26.

Styrelsen behandlar slutligen frågan om erforderlig personal för handläggning av *de administrativa ärendena* inom luftfartsavdelningen och anför härom:

För dessa ärenden, vilka under år 1937 stegrats i avsevärd omfattning, särskilt beträffande utrikeskorrespondens, är arbetskraften vid byrån absolut otillräcklig. Detta sammanhänger med de utländska bolagens trafik på Sverige och med aktiebolaget Aerotransports vidgade trafik utomlands. Den utländska skriftväxlingen blir betydligt mera tidskrävande än annan skriftväxling, och den bristande tillgången på arbetskraft har medfört en anhopning av ärenden. Till vilande ärenden hänförs bland annat bearbetning av gällande bestämmelser för flygning inom andra länder samt en del utredningar för internationella luftfartskommissionen, vilka pläga infordras officiellt. Tillkomsten av nya lufttrafikrouter medför nya uppgifter beträffande tidtabeller och taxor. Detta kräver en kvalificerad tjänsteman, som kontinuerligt kan syssla med hithörande frågor. Denne skulle också hava att uppsätta skrivelser av löpande natur angående olika slag av tillstånd till uppvisningar, konstflygning, begagnande av flygfält och medgivande av undantag från gällande författningar m. m. Det stigande flygintresset inom landet har nämligen medfört en avsevärd ökning jämväl av dessa ärenden. Det finnes därjämte en grupp av ärenden, vilka hittills knappast varit föremål för bearbetning inom luftfartsmyndigheten och som näppeligen heller upptagas av någon annan myndighet. Styrelsen syftar på frågan om kontroll av gällande luftfartsförfattningars efterlevnad. Denna kontroll kräver upptagandet av samarbete med i första hand polismyndigheterna och möjligen även tullverket och de militära myndigheterna. Styrelsen finner, att den befattningshavare, som handlägger de kamerala och administrativa ärendena, samtidigt bör kunna upptaga dessa frågor till behandling.

1934 års luftfartsutredning föreslog på sin tid, att för handläggning och beredning av taxe- och tidtabellsärenden samt ärenden av kameral och juridisk natur en sekreteraretjänst i 24:e lönegraden skulle inrättas hos den av utredningen föreslagna luftfartsmyndigheten.

I väg- och vattenbyggnadsstyrelsens äskanden för budgetåret 1936/1937 framhölls, att det i avvaktan på erfarenheter rörande verksamheten på förvarande område syntes vara tillräckligt, därest för luftfartsbyråns behov avsåges en extra ordinarie amanuens med halvtidstjänstgöring. I statsverkspropositionen räknades emellertid icke med en sådan befattningshavare. Däremot upptogs arvode till en halvtidsamanuens, avsedd för kameralbyrån, vars arbete beräknades ökat genom tillkomsten av luftfartsärendena. Emellertid har en amanuens till halva sin tjänstgöring måst avdelas för att biträda luftfartsavdelningen med sekreteraregöromål.

Som nyss framhållits har omfattningen av de administrativa ärendena befunnit sig i ständigt stigande och blivit av betydligt större mått, än som ursprungligen torde hava beräknats. Den ökade expeditionstjänsten kräver likaledes en befattningshavare, som kan svara för expeditionens uppläggning och för handlingarnas systematiska ordnande.

Styrelsens erfarenhet har bekräftat luftfartsutredningens förslag att en särskild befattningshavare bör tillkomma, som särskilt skall omhänderväxa expeditionen och de därmed förenade administrativa göromålen. Med hänsyn till befattningens omfattning och betydelse borde härför avses en sekreterare med placering i lönegraden B 24. Som emellertid styrelsen i annat sammanhang föreslår omorganisation av styrelsens kamerala byrå, finner styrelsen att vissa av luftfartsavdelningens ärenden, särskilt de rent juridiska, även i fortsättningen skola kunna tills vidare handläggas av byråchefen å kameralbyrån. Vid sådant förhållande kunna kvalifikationerna på den för järnvägs- och luftfartsbyrån föreslagna befattningshavaren i någon mån minskas.

Under hänsynstagande till nu angivna omständigheter vill styrelsen för närvarande endast föreslå tillsättande av en notariebefattning i lönegrad B 21, avsedd att beklädas av en språkkunnig person med administrativ erfarenhet.

K a m e r a l b y r å n.

Vid 1934 års omorganisation av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inrättades kameralbyrån i stället för administrativa byrån. Därvid bestämdes kameralbyråns personalorganisation till byråchef, 1 förste revisor (B 24), 3 revisorer (B 21) och 1 e. o. revisor (21), varjämte arvoden beräknades för tillhopa 2½ amanuenser. Antalet amanuenser har därefter ökats dels genom att i sammanhang med styrelsens omhändertagande av uppgiften att vara luftfartsmyndighet arvode beräknats för ytterligare en amanuens med halvtidstjänstgöring och dels genom att Kungl. Maj:t under senare tid (sist genom beslut den 16 juli 1937) medgivit anställandet av en heltidsamanuens med avlöning av hamnbyggnadsmedel i stället för härför avsedd amanuens med halvtidstjänstgöring. Numera äro sålunda för byrån beräknade 3½ amanuensarvoden mot förut 2½. Då emellertid en amanuens till halva sin tjänstgöring måst avdelas för att biträda luftfartsavdelningen med sekreteraregöromål, har kameralbyrån i realiteten allenast 3 amanuenser. Till byrån hör även styrelsens registratorskontor under en kansliskrivare.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslår nu viss omläggning av kameral-

byråns arbetsorganisation i syfte att från byråchefen avlasta en del av dennes arbetsbörda. Härför skulle erfordras inrättande av en kamrerarebefattning jämte vissa biträdesbefattningar.

Till en början anför styrelsen beträffande kameralbyråns arbetsuppgifter:

Å kameralbyrån handläggas ärenden av kameral och administrativ natur. Ifrågavarande ärenden fördela sig i huvudsak på följande grupper:

- 1) Automobilskattemedlens fördelning.
- 2) Granskning av vägingenjörernas uppgifter angående vägdistriktens statsbidragsberättigade underhållskostnader och utanordnande av därå belöpande statsbidrag.
- 3) Stickprovsgranskning av vägdistrikts underhållsräkenskaper.
- 4) Granskning av vägdistriktens räkenskaper för väg- och brobyggnader.
- 5) Granskning av utgifts- och inkomststater för sådana vägdistrikt, som göra anspråk på vägskatteutjämningsbidrag, samt utanordnande av sådant bidrag.
- 6) Granskning av räkenskaperna för styrelsens egna vägbyggen (ödebygdsvägar m. m.) samt utanordnande av medel härtill.
- 7) Kontroll över länsfönderna av automobilskattemedlen samt över städernas utjämningsandel av nämnda medel m. m.
- 8) Granskning av hamnbyggnadsräkenskaper och utanordnande av medel eller statsbidrag till dylika byggnader.
- 9) Kontroll över statliga och statsunderstödda fiskehamnars räkenskaper och kassaväsende.
- 10) Kontroll över och utanordnande av medel från anslag till luftfartsväsendet.
- 11) Granskning av platskontrollanters arvodes- och reseräkningar.
- 12) Bokföring och kassarörelse.
- 13) Administrativa ärenden i allmänhet och personalfrågor.
- 14) Statistik och styrelsens årsberättelse.
- 15) Registratorsgöromål.

Byråchefen, för vilken gäller att han skall hava avlagt examen medförande behörighet till domarbefattning, har därjämte bland annat att tillhandagå övriga byråer med juridisk-administrativ fackkunskap.

Styrelsen erinrar i fortsättningen om att 1931 års sakkunniga för utredning av frågan om ändrad organisation av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. m. i sitt betänkande (statens off. utredn. 1932: 34) föreslog, att den dåvarande administrativa byrån under chefskap av en juridiskt utbildad byrådirektör och under honom revisorer, till vilken byrå sammanförts ärenden av juridisk natur och rent kamerala ärenden, skulle uppdelas på så sätt, att det skulle inrättas dels en rent kameral revisionsbyrå och dels en sekreterar- och ombudsmannabefattning. Revisionsbyrån skulle stå under ledning av en kamrerare i lönegrad B 24. Detta förslag hade emellertid mött motstånd hos så gott som alla däröver hörda myndigheter, vilka förordade en odelad byrå under ledning av en byråchef i lönegrad B 30. Bland de avgivna yttrandena ville styrelsen här särskilt erinra om lönenämndens och riksräkenskapsverkets. Lönenämnden hade sålunda framhållit, att kamreraren borde, om den föreslagna uppdelningen genomfördes, rätteligen hänföras till lönegrad B 26, men eljest B 24. Riksräkenskapsverket hade — för att möjliggöra, att den odelade byrån skulle kunna liksom dittills tillhandagå övriga byråer med erforderlig juridisk-

administrativ fackkunskap — föreslagit, att en av revisorerna finge en ledande ställning i förhållande till övrig kameral personal, förslagsvis såsom förste revisor. Skulle det trots anförda betänkligheter anses lämpligt att genomföra den av utredningsmännen föreslagna uppdelningen, ville ämbetsverket med styrka hävda, att lönegrad B 24 för förste revisorn (kamreraren) vore alltför låg.

Vid anmälan av ärendet i 1934 års statsverksproposition anförde dåvarande departementschefen bland annat:

För min del finner jag starka skäl tala för att det mycket betydelsefulla revisionsarbetet ställes under ledning av en förste revisor. Jag utgår därvid i likhet med riksräkenskapsverket från att alla ärenden av administrativ och juridisk art, liksom allt samråd i dylika frågor med övriga byråer, skola ankomma på byråchefen och att alltså på honom skola vila i huvudsak de arbetsuppgifter, som av utredningsmännen avsetts för en utanför byråorganisationen placerad sekreterare och ombudsman. Härtill skulle enligt förevarande förslag komma det allmänna övervakandet av revisionsarbetet. Förutom sin uppgift att närmast under byråchefen leda och ordna revisionsarbetet skulle förste revisorn själv hava att deltaga i detta arbete. Jag anser mig så mycket hellre böra förorda en organisation på nu angivet sätt, som en ändamålsenligt ordnad revision lär vara ett av de viktigare medlen för ernående av önskvärd kontroll å vägväsendet samt, enligt vad jag förut anfört, ett betydande revisionsarbete därför nu skulle överflyttas från länsstyrelserna till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Ifrågavarande tjänsteman synes böra placeras i lönegrad B 24.

I anslutning till vad sålunda av departementschefen anförts, vilket lämnades utan erinran av riksdagen, har i styrelsens instruktion bestämts, att chefen för kameralbyrån har att — utöver vad om byråchefens åligganden i allmänhet stadgats — bland annat tillhandagå övriga byråer med juridisk-administrativ fackkunskap. Beträffande förste revisorn föreskrives att denne har att närmast under byråchefen leda och ordna på styrelsen ankommande arbete med räkenskapsrevision och statistik ävensom att därjämte i mån av tid själv deltaga i revisionsgöromålen.

Om behovet av en omorganisation av kameralbyrån anför nu väg- och vattenbyggnadsstyrelsen:

Sedan byråns organiserande 1934 har arbetsmängden å densamma ständigt varit i tilltagande och har nu nått en omfattning, som nödvändiggör en ökning av personalen. Styrelsen har, särskilt under senare tiden, nödgats i mycket väsentlig omfattning anlita extra arbetskraft för kameralbyrån; kostnaderna härför hava bestritts av genom förordnanden å ordinarie tjänster uppkommande besparingar. Arbete å övertid förekommer därjämte i mycket stor utsträckning. Arbetets tillväxt har gjort sig märkbar inom samtliga byråns verksamhetsområden och särskilt vad angår byråchefens uppgifter. Dessa äro nu så omfattande, att det icke i längden är möjligt för byråchefen att ensam bära ansvaret för allt arbete inom byrån. En avlastning av byråchefens arbetsbörda är därför nödvändig.

För att bereda byråchefen någon lättnad har styrelsen, sedan befattningen som förste revisor under år 1937 besatts med ordinarie innehavare — förut har befattningen uppehållits av den å övergångsstat kvarstående byrådirektören — funnit skäligen bestämma, att förste revisorn själv skall för verks-

chefen föredraga ärenden angående granskning av vägdistriktets byggnadsräkenskaper, vilka mycket talrika och krävande ärenden tillades styrelsen genom 1934 års omorganisation. Byråchefen deltagar dock i alla dylika ärenden av tvistig eller principiell innebörd. Denna avlastning är dock icke på långt när tillfyllest; ett ytterligare fullföljande av den sålunda påbörjade arbetsfördelningen är oundgängligen nödvändigt.

Att byråchefen, såsom förutsattes år 1934, skulle bli va sysselsatt väsentligen med administrativa och juridiska ärenden samt dessutom få att tillhandagå övriga byråer med juridisk-administrativ fackkunskap har visat sig få en riktighet vida över de gränser, som då kunde förutses.

Byråchefen har att deltaga vid avgörandet av till andra byråer hörande dels viktigare ärenden i allmänhet, dels ärenden, som röra tolkningen av författningar eller andra föreskrifter eller som eljest äro av rättslig natur eller i vilka särskild vikt ligger på den formella behandlingen, dels ock ärenden, som angå hans ämbetsområde i kameralt, administrativt eller annat avseende. På grund härav har byråchefen att deltaga i avgörandet av praktiskt taget alla ärenden, som icke äro av enbart teknisk natur.

Det visade sig också redan vid början av kameralbyråns verksamhet, att byråchefens arbete på nu förevarande område blev av mycket stor omfattning, beroende bland annat på styrelsens genom omorganisationen avsevärt vidgade och fördjupade verksamhet. Arbetet har därefter ständigt ökat genom tillkomsten av nya uppgifter hos styrelsen. Styrelsen syftar härvid särskilt på att styrelsen från och med den 1 juli 1936 blivit luftfartsmyndighet och att styrelsens befattning med vägtrafiken och därtill hörande frågor från och med samma tidpunkt blivit mycket väsentligt utökad; för nämnda ändamål hava inom styrelsen inrättats dels en luftfartsavdelning, vilken i huvudsak är organiserad som en vanlig byrå, och dels en särskild vägtrafikbyrå. Styrelsen, som år 1934 organiserades på 5 byråer, omfattar således nu i realiteten icke mindre än 7 byråer. Det må här framhållas, att chefen för luftfartsavdelningen icke, såsom fallet var med chefen för den förutvarande luftfartsmyndigheten, är juridiskt utbildad.

Byråchefen har att ständigt vara beredd att deltaga i ärenden från andra byråer och att biträda dem med sin fackkunskap. Han måste vid en mångfald tillfällen under dagen avbryta sitt eget byråarbete för att övervara föredragning av eller eljest sätta sig in i andra ofta mycket omfattande och krävande ärenden. Att dessa ständiga och i många fall långvariga avbrott försvåra och tynga byråarbetet ligger i öppen dag.

Jämväl kameralbyråns egna uppgifter hava under den gångna tiden mycket väsentligt ökat.

Granskningen av vägdistriktets byggnadsräkenskaper har, sedan arbetet därmed omhändertagits av den ordinarie innehavaren av förste revisorstjänsten, visat sig kräva ett avsevärt större och mera djupgående arbete än förut.

På grund av det mycket tidsödande arbetet med byggnadsräkenskaperna har det icke varit möjligt att under den tilländagångna delen av år 1937 medhinnå några stiekprovsgranskningar av vägdistriktets underhållsräkenskaper. Man kan emellertid med vissnet utgå från, att dessa granskningar måste fullgöras på helt annat sätt än förut och att de därför komma att kräva mycken tid och arbete.

Jämväl granskningen av till hamnbyråns verksamhetsområde hörande ränskaper har måst i mycket väsentlig utsträckning omläggas och effektiviseras.

Beträffande bokföringen och kassaärenden må nämnas, att omslutningen enligt huvudboken för budgetåret 1934/1935 var omkring 135 milj. kronor och för budgetåret 1936/1937 ökat till i runt tal 150 milj. kronor. Bokförings-

arbetet har vuxit bland annat genom tillkomsten av vissa uppbördsmedel, härrörande från förrättningar beträffande enskilda järnvägar och geoteknikernas förrättningar, samt genom att en mångfald diversemedelstitlar måste uppläggas. Antalet utanordningar har stigit från omkring 2,600 för budgetåret 1934/1935 till omkring 3,400 för sistförflutna budgetår.

Genom den mycket avsevärda ökningen av styrelsens personal är upprättandet av avlöningslistorna numera ett synnerligen omfattande och tidsödande arbete; som exempel på deras tillväxt kan nämnas, att avlöningarna (bortsett från den s. k. stenavdelningen, varom nedan vidare förmäles) för augusti 1934 uppgingo till omkring 32,800 kronor och för samma månad 1937 till omkring 49,800 kronor, alltså en ökning med cirka 52 procent. Övriga personalärenden, rörande ledigheter, sjukavdrag, löneklassplacering m. m., hava ökats i motsvarande omfattning, varigenom bland annat arbetet med protokollsskrivning blivit mycket omfattande.

Vissa helt nya uppgifter hava tillkommit, bland vilka märkas bestämmandet av vägskatteutjämningsbidrag och omhänderhavandet av för luftfartsväsendet beviljade medel. Särskilt har beräkningarna av nämnda bidrag visat sig kräva ett mycket omfattande arbete. Här må också erinras om, att kameralbyrån från och med år 1938 får att öva kontroll över och granska bilbesiktningsmännens uppbörd, vilken beräknas komma att per år omfatta över 100,000 poster med tillhörande verifikationer.

Vad sålunda anförts, fortsätter styrelsen, avsåge kameralbyråns arbetsuppgifter av ordinär beskaffenhet, d. v. s. de uppgifter, vars beräknade omfattning legat till grund för byråns organisation. Härutöver hade byråchefen emellertid att svara för den för förvaltning och avsättning av statens gatsten inom styrelsen upprättade s. k. stenavdelningen. Sedan år 1931, då detta arbete varit av blygsam omfattning och fullgjorts av en amanuens under dåvarande byrådirektörens ledning, hade arbetet ökats i så stor omfattning, att personalen numera utgjordes av 14 personer eller nästan lika många som kameralbyråns personal, vartill kommo ett antal kontrollanter i landsorten, alla avlönade med för stenindustriens stödjande anvisade medel. Chefskapet för avdelningen utövades av kameralbyråchefen, som själv avgjorde det stora flertalet av avdelningens ärenden såsom s. k. byråchefsärenden, och han hade härigenom vid sidan av sitt egentliga ämbete fått att svara för en synnerligen arbetskrävande och icke minst ur ekonomisk synpunkt ansvarsfull verksamhet.

Styrelsen övergår så till frågan om sättet för omläggning av kameralbyråns arbete och anför härom:

Byråns arbetsbörda är nu, även om man bortser från bestyret med stenavdelningen, av sådan storlek och omfattar en sådan mångfald skilda områden, att ansvaret för arbetets behöriga fullgörande icke i fortsättningen kan odelat påläggas allenast en person.

I sin skrivelse den 30 september 1935 med anslagsäskanden för budgetåret 1936/1937 framhöll styrelsen — efter att hava behandlat frågorna om inrättande inom styrelsen av byråer för luftfarts- och vägtrafikväsendet — att det självfallet icke vore möjligt att för det dåvarande exakt bedöma den inverkan, som styrelsens vidgade organisation kommo att medföra för kameralbyrån. Otvivelaktigt kommo emellertid byråns arbete att avsevärt ökas och kräva en däremot svarande personalförstärkning; mycket talade för att en sekreterare eller kamrerare kunde komma att erfordras. Förslag härom borde dock icke framläggas förrän närmare erfarenhet av nyorganisationen vunnits.

Vid avgivande av nämnda yttrande tänkte sig styrelsen — förutseende att byråchefens arbetsuppgifter slutligen skulle bli alltför omfattande — två olika alternativ för frågans lösande. Enligt det ena alternativet skulle byråchefen såsom biträde i sin uppgift att tillhandagå övriga byråer tilldelas en juridiskt utbildad sekreterare. Enligt det andra alternativet skulle byråchefens arbetsbörda lättas genom anställande av en kamrerare med självständig föredragning inför verkschefen av vissa grupper av kamerala ärenden.

Då styrelsen nu har att taga bestämd ställning till dessa två alternativ — några andra kunna enligt styrelsens mening icke ifrågakomma — har styrelsen funnit övervägande skäl tala för systemet med kamrerare. Enligt styrelsens mening är den viktigaste av byråchefens uppgifter den att inom styrelsen representera den juridisk-administrativa fackkunskapen. En uppdelning av arbetet härmed — vilket systemet med sekreterare i större eller mindre omfattning skulle innebära — synes mindre lämplig; styrelsen håller före, att ifrågavarande fackkunskap bör, såsom nu är fallet, vara koncentrerad hos en person, som är ledamot av styrelsen. En uppdelning av byråns övriga arbete förefaller mera naturlig. Med den nuvarande arbetsmängden är det icke i fortsättningen möjligt för allenast en person att kunna överblicka och hava den direkta ledningen av det hela. Byråns arbete fördelar sig på flera huvudgrupper av ärenden, varför en uppdelning av arbetet i sin helhet ur organisatorisk synpunkt är mest ändamålsenlig och lättast att genomföra. Stora grupper av kameralbyråns arbetsuppgifter — de rent kamerala och revisionsgöromålen — förutsätta en sakkunskap i fråga om bokföring och därmed sammanhängande spörsmål, som mera sällan kan vara tillfinnandes hos en byråchef, för vilken enligt styrelsens instruktion fordras, att han skall hava avlagt examen, medförande behörighet till domarbefattning. Nu ifrågavarande uppgifter äro av den beskaffenhet, att, sedan principerna för arbetets bedrivande fastställts, det i stor omfattning är fråga om detaljarbete, för vilket ansvaret knappast bör handhavas av en befattningshavare i byråchefs tjänsteställning. Och slutligen är att märka, att byråchefens uppgifter, i vad avser administrativa och juridiska ärenden inom byrån samt tillhandagående åt andra byråer med juridisk-administrativ fackkunskap, äro mera än tillräckliga för att bereda honom full sysselsättning.

Styrelsen ville på angivna skäl föreslå en sådan organisation av byrån, att byråchefen — med bibehållande av den högsta ledningen av byråns arbete och med skyldighet att deltaga i alla frågor av större eller principiell innebörd — skulle befrias från ärenden av kameral och revisionsnatur, vilka ärenden skulle anförtros åt andra tjänstemän med självständig föredragning, nämligen nuvarande förste revisorn samt en kamrerare.

Styrelsens förslag innebär alltså, att kameralbyråns arbetsuppgifter fördelas på byråchefen, förste revisorn och en kamrerare. Enligt styrelsens mening bör uppdelningen ske på i huvudsak följande sätt:

Byråchefen har — jämte skyldighet att tillhandagå övriga byråer med juridisk-administrativ fackkunskap samt att hava inseende över kameralbyråns arbete i dess helhet — att handlägga till kameralbyrån hörande ärenden av administrativ eller juridisk natur i allmänhet. Här ingå ärenden rörande utfärdande av författningar, angående organisation, instruktion, arbetsordning och tjänsteföreskrifter beträffande styrelsen, antagande och entledigande av personal, beviljande av ledighet och förordnande av vikarie, lönevillkor, upprättande av avlöningslistor, förande av protokoll, utfärdande av cirkulär eller anvisningar, tillhandahållande av blanketter åt vägdistrikt, länsstyrelser och

andra, styrelsens lokaler, besvarande av förfrågningar och meddelande av upplysningar, registratorsgöröml, riksdagspetita, styrelsens årsberättelse m. m. Byråchefen bör vidare deltaga i alla till byrån hörande ärenden av större eller mera principiell innebörd, däribland sådana, i vilka framställning eller utlåtande skall avgivas till Kungl. Maj:t.

Ehuruval byråchefens arbetsbörda härigenom fortfarande kommer att bliva avsevärd, lär det icke kunna undvikas, att han även måste omhänderhava ledningen av och ansvaret för stenavdelningen, så länge därmed förbundna uppgifter komma att vara anförtrödda åt styrelsen. Då frågan, huruvida och i vilken omfattning staten bör stödja stenindustrin, för närvarande torde vara föremål för behandling av den av Kungl. Maj:t tillsatta granitutredningskommittén, och stenavdelningens fortsatta existens helt naturligt är beroende av den inställning till förevarande spörsmål, vartill kommitténs blivande förslag kan föranleda, har styrelsen — huru önskvärt det än synes styrelsen, att bestyret med avsättning av statens gatsten omhänderhades av annan än styrelsen — icke nu anledning att föreslå någon ändring härutinnan.

Vid fördelandet av övriga byråärenden mellan förste revisorn och kamreraren bör enligt styrelsens mening lämpligen följas den principen, att förste revisorn handlägger ärenden, som icke föranleda utbetalning från styrelsen, och kamreraren den återstående delen av ifrågavarande ärenden. En dylik uppdelning skulle medföra följande.

Förste revisorn handhar granskning av vägdistriktens räkenskaper för väg- och brobyggnader samt platskontrollanters arvodes- och reseräkningar, stickprovsgranskning av vägdistriktens underhållsräkenskaper, kontrollen över länsfonderna av automobilskattemedlen och över bilbesiktningsmännens upp- börd samt upprättandet av styrelsens statistik angående väghållningsbesväret på landet.

Kamreraren har att svara för bokföringen och kassaväsendet, bilskattemedlens fördelning, revision rörande dels vägdistriktens underhålls- och skatteutjämningsbidrag, dels städernas utjämningsandel och bilskattemedlen m. m., dels styrelsens egna byggnadsarbeten, dels hamnbyråns och luftfartsavdelningens förvaltningsområden och dels till styrelsen inkommande räkningar ävensom samtliga till nu förevarande områden och till avlöningslistorna, vilka sistnämnda granskas av kamreraren, hörande utanordningar av medel. I fråga om underskrivande av utanordningar och checker övertager kamreraren byråchefens åligganden.

Med utgående från nu angivna arbetsorganisation har styrelsen beräknat den för den föreslagna organisationen erforderliga personalen sålunda:

Byråchefen får till sitt biträde en revisor.

Förste revisorn förses med en revisor samt en amanuens med heltids- och en amanuens med halvtidstjänstgöring. Arbetet med stickprovsgranskning och granskning av byggnadsräkenskaper skulle närmast skötas av förste revisorn och revisorn, under det amanuenserna sysselsättas med granskning av platskontrollräkningar, kontrollen över länsfonderna och statistiken. Kontrollen av bilbesiktningsmännens uppbörd synes, med det system för besiktningsmännens redovisning, som styrelsen i dagarna fastställt, bliva av relativt enkel beskaffenhet; arbetet därmed torde kunna omhänderhavas av kvinnlig arbetskraft. Styrelsen vill här erinra om att jämlikt beslut av 1936 års riksdag ett belopp av 1,000 kronor avsetts för hjälp å vägtrafikbyrån för ordnandet av kontrollen över bilbesiktningsmännens uppbörd. Någon möjlighet att nu exakt uppskatta storleken av den arbetsmängd, varom här blir fråga, finnes icke, men styrelsen håller före, att arbetet knappast kan antagas komma att sträcka sig över mera än första halvåret varje år. Nämnda belopp torde

därför, åtminstone tillsvidare, bliva tillräckligt för anställande av den arbetskraft, som kan erfordras.

Kamreraren erhåller två revisorer, två heltidsamanuenser och en amanuens med halvtidstjänstgöring samt ett kvinnligt biträde. Styrelsen har då tänkt sig en fördelning av arbetet på i huvudsak följande sätt. *Kamreraren* får jämte den allmänna ledningen av avdelningens arbete att närmast tillse bokföringen och kassaväsendet samt att underskriva utanordningar och checker. *Kamreraren* biträdes av den kvinnliga befattningshavaren, som, jämte det hon utför erforderliga skrivgöromål, fungerar såsom bokförare och kassör. Granskningen av vägdistriktens underhållsräkenskaper och bestämmandet av distriktens skatteutjämningsbidrag ävensom bilskattemedlens fördelning och övervakandet av dessa medel ombesörjas av två befattningshavare. Granskningen av till hamnbyrån och luftfartsavdelningen hörande räkenskaper handhaves av två personer. Slutligen sysselsättes halvtidsamanuensen med granskning av räkningar, däribland reseräkningarna inom styrelsen, samt revision rörande städernas utjämningsandel av bilskattemedlen m. m. Vidkommande det kamerala arbete, som härrör från styrelsens egna väg- och brobyggnadsarbeten, är att märka, att styrelsens byggande av ödebygds- och dylika vägar väntas vara i huvudsak avslutat under år 1938. För bestyret med granskningen av till andra styrelsens väg- och brobyggnadsarbeten hörande räkenskaper torde styrelsen få i mån av behov anställa personal med avlönning från för sådana arbeten anvisade anslag. Här upptages därför icke personal för ifrågavarande ändamål.

Förutom här nämnda befattningshavare tillkommer dels den för byrån i dess helhet avsedda kanslipersonalen samt personalen på registratorskontoret. Dessa personalgrupper behandlas i det följande under rubriken »personal utan byråindelning».

Styrelsens här framlagda förslag, fortsätter styrelsen, innebure en ökning av kameralbyråns personal med en kamrerare, en förste amanuens och en kvinnlig bokförare och kassör. Styrelsen utginge därvid från att en av revisorerna fortfarande bibehölles såsom extra ordinarie. Vidkommande lönegradsplaceringen för de nya tjänstemännen ville styrelsen, som förutsatte, att det erforderliga amanuensarvode skulle beräknas för förste amanuens, framhålla, att kamreraren finge en mycket avsevärd arbetsuppgift och skulle, i vad anginge på honom ankommande ärenden, övertaga byråchefens uppgifter samt ansvara för den synnerligen omfattande bokföringen ävensom samtliga utanordningar och checker. På grund härav och då övriga kamrerare i statsförvaltningen med liknande ansvarsfulla uppgifter vore placerade i lönegrad B 26, borde den nu ifrågasatta kamreraren erhålla samma tjänsteställning. Den kvinnliga bokföraren och kassören komme likaledes att få en mycket ansvarsfull uppgift. Hon syntes därför i likhet med övriga dylika befattningshavare böra erhålla ställning av kansliskrivare i lönegrad B 11.

Vad beträffar nyssnämnda amanuenser framhåller styrelsen, att arbetet med granskningen av hamnbyråns byggnadsräkenskaper och vad därtill hörde måste anses kräva minst 1½ person, och då, såsom förut nämnts, en amanuens med heltidstjänstgöring redan nu avlönades av hamnbyggnadsmedel, syntes ytterligare ett halvt amanuensarvode böra utgå av sådana medel. Den nu föreslagna ökningen av antalet amanuenser skulle alltså påverka styrelsens stat allenast med ett halvt amanuensarvode.

Personal utan byråindelning.

Från och med budgetåret 1936/1937 har i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens personalförteckning upptagits en befattning såsom förste byråingenjör å extra stat, avsedd för en befattningshavare med geoteknisk sakkunskap. Denne skulle hava att biträda styrelsens tekniska byråer i ärenden där dylik sakkunskap erfordrades, ävensom att tillhandagå vägdistrikt, städer och enskilda med råd och upplysningar samt för deras räkning verkställa uppdrag och förrättningar, allt beträffande sådana företag, till vilka statsbidrag beviljats eller kunde ifrågakomma. På grund av mellankommande omständigheter blev befattningen tillsatt först från och med den 1 november 1936.

Genom beslut den 30 april 1937 har Kungl. Maj:t fastställt taxa (sv. förf.saml. nr 188) för sådana förrättningar, som av geoteknikern verkställas för vägdistrikt, städer och enskilda, att lända till efterrättelse från och med den 1 maj samma år. Enligt ifrågavarande taxa utgår ersättning med dels dagarvode och dels med gottgörelse för resekostnader. Dagarvode utgör 60 kronor. Gottgörelse för resekostnader utgår med belopp, som enligt allmänna resereglementet tillkommer förrättningsmannen vid resa inom riket för förrättning i statens ärenden. För uppdrag och förrättningar erforderliga undersökningsbiträden, hantlangare samt redskap, som ej äro att hänföra till instrument, skola kostnadsfritt tillhandahållas förrättningsmannen. Inflytande ersättningsbelopp uppdebiteras, dagarvoden å inkomsttiteln »Övriga diverse inkomster» samt resekostnadsersättningar å styrelsens resekostnadsanslag.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslår nu, att geoteknikern skulle erhålla en e. o. biträdande ingenjör (lönegrad 21), och anför härom:

Tillkomsten av en geotekniskt sakkunnig befattningshavare har fyllt en hos styrelsen sedan länge kännbar brist samt visat sig synnerligen nyttig och har väl uppfyllt de förväntningar, som vid anordningens genomförande ställdes på densamma.

För styrelsens tekniska byråer har det varit av stort värde att inom styrelsen hava tillgång till ifrågavarande sakkunskap. Det visar sig ofta, att för granskning insända förslag till byggnadsföretag äro mera eller mindre bristfälligt utredda i vad avser geotekniska spörsmål. Sådana ärenden överlämnas då till geoteknikern, som efter undersökning på platsen, om så erfordras, avger yttrande till vederbörande byrå. Samråd under hand i dylika ärenden äger rum i stor omfattning.

Vid sidan härav har geoteknikern utfört ett avsevärt antal uppdrag och förrättningar åt vägdistrikt och städer ävensom i ett par fall åt statliga institutioner. Dessa uppdrag och förrättningar hava i allmänhet påfordrat undersökningar på platsen. Denna del av geoteknikerns verksamhet medför den stora fördelen, att de geotekniska frågorna vid byggnadsföretag redan från början klarläggas, varigenom omarbetning av arbetsplaner samt ras och andra olyckor kunna förebyggas.

Under den korta tid geoteknikern varit i verksamhet har han intill slutet av augusti 1937 verkställt undersökningar på 44 arbetsplatser samt avgivit 51 skriftliga utlåtanden och därjämte inom styrelsen under hand deltagit i ett mycket stort antal ärenden. Vid nämnda tidpunkt innelågo hos geoteknikern för behandling icke mindre än 46 ärenden.

Vid avgivandet av sitt förslag om inrättande av ifrågavarande befattning framhöll styrelsen, att det kunde antagas, att geoteknikern skulle kunna åt

statsverket i form av dagarvoden intjäna relativt avsevärda belopp. Tillräcklig erfarenhet för bedömande av riktigheten av detta antagande saknas. Dels har taxan varit i tillämpning allenast ett fåtal månader (sedan den 1 maj 1937), dels kan det förutsättas, att förslagsställare beträffande väg- och brobyggnadsföretag ännu icke i full utsträckning för sig klargjort fördelen av geoteknisk undersökning på ett tidigt stadium, och dels har geoteknikerns arbete i övrigt lagt hinder i vägen för hans sysslande i större omfattning med nu ifrågavarande uppgift. Under den korta tid taxan tillämpats har dock intill slutet av augusti 1937 till statsverket inlevererats icke mindre än 900 kronor i arvoden. Därjämte har influerats ersättning för resekostnader.

Såsom bevis på omfattningen av geoteknikerns arbete må framhållas, att han för undersökning på platsen och för laboratorieundersökningar ständigt sysselsatt från den 1 november 1936 en ingenjör, från den 1 juli 1937 två ingenjörer och från den 1 juli samma år tre ingenjörer. Dessa ingenjörer, vilka äro att anse som undersökningsbiträden, hava direkt betalats av vederbörande uppdragsgivare.

Omfattningen av geoteknikerns arbetsuppgifter har redan från början visat sig bliva avsevärt större än vad styrelsen räknat med. Trots ett mycket energiskt och väl organiserat arbete och trots förenkling av undersökningsmetoderna, så långt det är försvarligt, är det icke möjligt för geoteknikern att hinna avverka sina ärenden i samma takt som de inkomma; balansen av ärenden har därför ständigt ökats. Då ärendena ofta äro av mycket brådskande natur, kan ett fördröjande av behandlingen medföra allvarliga olägenheter på arbetsplatserna. Åtgärder för avhjälpande av detta förhållande äro därför nödvändiga. Man har därvid tydligen att välja på två alternativ, antingen att vissa ärenden uppdragas åt utomstående sakkunniga eller att geoteknikern förses med biträdande arbetskraft.

Det första alternativet bör enligt styrelsens mening icke ifrågakomma. Genom en dylik anordning — vilken helt visst skulle draga avsevärt större kostnader i statsbidrag än om arbetet vore förlagt till styrelsen — skulle likformigheten vid ärendenas behandling gå förlorad och möjligheten för styrelsens geotekniker att tillgodogöra sig och styrelsen nya rön beskäras. Därjämte skulle, vad avser ärenden från de tekniska byråerna, det intima och för båda parterna så värdefulla samarbete, som nu äger rum, omöjliggöras. Styrelsen anser det ur alla synpunkter mest fördelaktigt, att den geotekniska sakkunskapen på styrelsens olika ämbetsområden koncentreras hos styrelsen.

Styrelsen ville därför för sin del föreslå, att geoteknikern måtte förses med biträdande sakkunnig arbetskraft i form av en yngre högskolebildad och för denna verksamhetsgren lämpad väg- och vattenbyggnadsingenjör. Biträdet skulle i början helt sysselsättas med behandling av enklare ärenden och för övrigt tillhandagå geoteknikern vid utredningar, laboratorieundersökningar och eljest förefallande göromål. Sedan biträdet vunnit erfarenhet på området, skulle biträdet anlitas för mera krävande arbetsuppgifter, bland annat för undersökningar och provtagningar på arbetsplatser. En dylik anordning skulle avsevärt öka möjligheten för geoteknikern att kunna åtaga sig uppdrag för utomstående. Biträdet syntes styrelsen böra erhålla ställning av e. o. biträdande ingenjör (lönegrad 21).

Även i fråga om *den kvinnliga biträdespersonalen* föreslår väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vissa förändringar. I vad angår hamnbyråns personal får jag jämväl hänvisa till vad i det föregående därom anförts.

Styrelsens kvinnliga *ordinarie* personal utgöres för närvarande av 1 kansli-skrivare (registrator), 4 kanslibiträden och 5 kontorsbiträden.

Vederbörande avlöningsposter för *icke-ordinarie* personal äro så beräknade, att de tillåta anställande av 1 extra *ordinarie* kanslibitråde och 5 extra *ordinarie* kontorsbiträden (därav en telefonist). Härvid ha då medräknats två särskilt upptagna belopp, vardera å 1,000 kronor, för skrivhjälp m. m. å järnvägs- och luftfartsbyrån samt vägtrafikbyrån. Därutöver har beräknats skola kunna anställas — delvis med användande av genom förordnanden å *ordinarie* befattningar uppkommande besparingar — ett skrivbiträde under 8 månader varje år och en biträdande telefonist med 5 timmars tjänstgöring per dag.

Kungl. Maj:t har därjämte genom särskilda beslut den 4 juni och den 16 juli 1937 i likhet med vad förut pläгат ske medgivit tillfällig förstärkning av arbetskrafterna å brobyrån och hamnbyrån under budgetåret 1937/1938. Enligt dessa beslut äro anställda å brobyrån 2 extra kontorsbiträden med avlönning av brobyggnadsmedel samt å hamnbyrån dels 2 extra *ordinarie* kontorsbiträden med avlönning av till styrelsens förfogande ställda byggnadsmedel för sådana hamnar, som genom styrelsens försorg utföras i statlig regi, och dels 1 extra kontorsbiträde med avlönning från anslaget till statliga och kommunala beredskapsarbeten.

Därutöver har styrelsen viss extra personal, som är anställd å stenavdelningen och för granskning av byggnadsräkenskaper för ödebygdsvägar m. m.

Bortsett från sistnämnda personal är den sålunda tillgängliga personalen enligt vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelar fördelad mellan styrelsens byråer på följande sätt:

Vägbyrån: 1 kanslibitråde och 2 e. o. kontorsbiträden. *Brobyrån*: 1 kanslibitråde, 2 kontorsbiträden, 1 e. o. kontorsbiträde och 2 extra kontorsbiträden. *Hamnbyrån*: 2 e. o. kontorsbiträden och 1 extra kontorsbiträde. *Järnvägs- och luftfartsbyrån*: 1 kanslibitråde, 1 t. f. kontorsbiträde och 1 extra kontorsbiträde. *Vägtrafikbyrån*: 1 e. o. kanslibitråde. *Kameralbyrån med registratorkontoret*: 1 kansli-skrivare, 1 kanslibitråde, 2 kontorsbiträden och 1 e. o. kontorsbiträde. *Telefonväxeln*: 1 e. o. kontorsbiträde och 1 biträde med avkortad tjänstetid (5 timmar).

Om ifrågavarande personal anför *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*:

Vid fördelandet av den kvinnliga personalen har styrelsen utgått ifrån, att varje byrå lämpligen borde äga tillgång till ett kanslibitråde, vilket också kunnat ske utom beträffande hamnbyrån, för vilken i Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 16 juli 1937 icke upptagits sådan befattningshavare. Beträffande fördelningen, i vad avser järnvägs- och luftfartsbyrån samt vägtrafikbyrån, har det biträde, som anställt med anlitande av förut omförmälda två belopp å tillhoppa 2,000 kronor, måst helt tilldelas förstnämnda byrå mot det att vägtrafikbyrån får helt disponera en för dessa byråer gemensamt avsedd ritare.

Styrelsens i det föregående framlagda förslag om förstärkning av styrelsens personal i närmare angivna avseenden förutsätter självfallet en däremot svarande ökning av de kvinnliga befattningshavarna. Även i övrigt föreligger på vissa områden behov av förstärkning av skrivpersonalen.

Innan styrelsen närmare ingår på förevarande spörsmål vill styrelsen anmäla, att styrelsens tjänstemannaförening i en till styrelsen ställd skrivelse framhållit bland annat, att personalen på vissa byråer är alltför fåtalig i förhållande till arbetsbördan samt att relationen mellan ordinarie och icke-ordinarie befattningshavare är otillfredsställande ur personalens synpunkt. Föreningen hemställer, att dessa synpunkter måtte av styrelsen beaktas vid avgivandet av nu förevarande riksdagspetita.

Styrelsen anser vad föreningen framhållit vara värt allt beaktande. Beräffande förhållandet mellan antalet ordinarie och icke-ordinarie befattningshavare vill styrelsen påpeka, att av de nu befintliga 23 kvinnliga biträdena allenast 10, det vill säga mindre än hälften, äro ordinarie.

Vid framläggande av sitt förslag angående *hamnbyråns* organisation har styrelsen utgått från att de skrivbiträden, som erfordras för den på styrelsens stat uppförda personalen, skola avlönas från samma anslag som nämnda personal och alltså upptagas i staten. Enligt styrelsens åsikt behövas 2 skrivbiträden, som båda torde böra göras till ordinarie. Det ena biträdet skall förestå kansliet och det därtill hörande mycket omfattande arkivet och bör därför erhålla kanslibiträdes ställning; det andra biträdet kan lämpligen vara kontorsbiträde. Härutöver kommer byrån att för sin byggande verksamhet hava stadigvarande behov av den redan från och med budgetåret 1934/1935 upptagna e. o. kontorsbiträdestjänsten med avlöning av hamnbyggnadsmedel. För hamnbyrån räknas således med 3 ständiga kvinnliga befattningshavare eller samma antal som för närvarande. Styrelsens förslag härutinnan medför således icke någon ökning av antalet dylika tjänstemän.

Den kvinnliga personalen på *järnvägs- och luftfartsbyrån* är synnerligen ansträngd och jäktad på grund av den alltför stora arbetsbördan, som varit och är stadd i ständig ökning. Här inverkar icke minst den omfattande utländska korrespondens, som förekommer på byrån. På grund härav och med hänsyn till styrelsens förslag om utökning av byråns tekniska personal erfordras en relativt kraftig ökning av de kvinnliga befattningshavarna. Styrelsen anser erforderligt, att för byråns skrivgöromål anställas två nya ordinarie biträden. Då dessa böra vara språkkunniga, kunna de icke placeras i lägre ställning än kontorsbiträde.

För anlåtande av tillfällig hjälp bör byrån därjämte fortfarande hava tillgång till det förut omnämnda för ändamålet särskilt upptagna beloppet av 1,000 kronor.

För *vägtrafikbyrån* har såsom ovan nämnts allenast kunnat avdelas ett kvinnligt biträde. Under rubriken »Kameralbyrån» har styrelsen förut föreslagit, att det för vägtrafikbyrån nu närmast avsedda beloppet å 1,000 kronor skall användas för anställande av tillfällig arbetskraft för granskning av bilbesiktningsmännens redovisning. Då skrivarbetet å vägtrafikbyrån ständigt ökats, är en befattningshavare otillräcklig. Härtill kommer den ytterligare stegring av arbetsmängden, som kan förväntas i anledning av styrelsens uppgift att från och med den 1 oktober 1937 vara chefsmyndighet för automobilbesiktningsväsendet. Styrelsen föreslår därför, att för byrån beräknas ett ordinarie kontorsbiträde.

Vid bedömandet av styrelsens förslag här ovan är att märka, att särskilda skrivbiträden icke beräknats för *militärassistenten* och för *geoteknikern*, vilken sistnämnde enligt vad styrelsen föreslagit skulle förses med en assistent. Dessa verkschefen direkt underställda befattningshavare äro således för utförande av skrivgöromål hänvisade till byråernas, närmast kameralbyråns, skrivpersonal. Det arbete, som därigenom tillföres ifrågavarande personal, är av väsentlig omfattning.

I fjolårets riksdagspetita lämnade styrelsen en redogörelse för ökningen

av arbetet i styrelsens *telefonväxel* och framhöll, att från och med detta budgetår dubbelväxel måste anskaffas. Denna beräknades kunna betjänas av den å styrelsens stat upptagna telefonisten och ett biträde med 5 timmars tjänstgöring per dag och med en avlöning av cirka 125 kronor i månaden.

Enligt vad nu kan förutses, torde emellertid denna personaluppsättning icke bli tillräcklig i fortsättningen. Förutom den ökning av arbetet i växeln, som kommer att uppstå genom tillkomsten av de föreslagna nya befattningshavarna, kommer arbetet att högst väsentligt ökas på grund av att en nu befintlig styrelsen tillhörig lokal telefonanläggning visat sig så försliten, att densamma inom den närmaste tiden troligen måste helt slopas. Härigenom kommer växeln att belastas med alla lokalsamtal. Det blir därför nödvändigt, att jämväl den biträdande telefonisten erhåller hel tjänstetid. Den för detta biträde beräknade lönen, nu 125 kronor i månaden, torde vid sådant förhållande böra beräknas till 175 kronor per månad, innebärande alltså en ökning med 600 kronor för år.

Vidkommande styrelsens kvinnliga personal hemställer styrelsen sålunda — förutom om anställande av en kansliskrivare, varom förslag framlagts vid behandlingen av kameralbyrån — om ökning av personalen med 1 kanslibiträde (B 7) och 4 kontorsbiträden (B 4), varav kanslibiträdet och ett kontorsbiträde motsvaras av två nu med hamnbyggnadsmedel avlönade extra ordinarie kontorsbiträden. Styrelsen hemställer tillika, att anslagsposten till icke-ordinarie befattningshavare måtte ökas med ett belopp av 600 kronor för utökning av tjänstetiden för biträdet i telefonväxeln.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd har avgivit utlåtande i ärendet den 30 oktober 1937.

Vad till en början beträffar väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning om inrättande å *hamnbyrån* av en befattning på extra stat såsom hamningenjör i lönegraden B 28 kan lönenämnden för sin del icke tillstyrka en så hög löneställning för befattningen i fråga, som styrelsen föreslagit. Nämnden erinrar om att vid kommunikationsverken befattningar såsom förste byråingenjör och därmed jämförliga tjänster placerats i lönegraden B 27. En högre placering av den ifrågavarande hamningenjörstjänsten än i sistnämnda lönegrad synes lönenämnden icke böra ifrågakomma. I likhet med styrelsen anser lönenämnden, att befattningen tills vidare bör uppföras å extra stat.

I fråga om den för handläggning å *hamnbyrån* av ärenden rörande företag, avseende vattenförsörjning och avloppsledningar jämte därtill hörande reningsanläggningar, föreslagna förste byråingenjörsbefattningen å extra stat i lönegraden B 26 anför lönenämnden, att, såvitt nämnden kunnat finna av den i framställningen lämnade redogörelsen för befattningshavarens arbetsuppgifter, en placering av tjänsten i lönegraden B 24 borde åtminstone tills vidare kunna anses vara tillfyllest. Även denna befattning borde enligt lönenämndens mening inrättas på extra stat.

Vad härefter angår förslaget om utökning av personalen å *järnvägs- och luftfartsbyrån* har lönenämnden anfört:

Lönenämnden får till en början framhålla, att de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anförda skälen för en placering av biträdande järnvägsinspektören i lönegraden B 26 icke synts lönenämnden tillräckligt vägande för en

dylik åtgärd. Lönenämnden har sålunda icke funnit sig kunna frågå sin i utlåtandet den 27 oktober 1936 uttalade uppfattning, att befattningen bör hänföras till lönegraden B 24. Då emellertid behovet av befattningen, såvitt lönenämnden av den föreliggande framställningen kan bedöma, torde få anses såsom stadigvarande, bör enligt nämndens mening övervägas, huruvida icke densamma kan omedelbart inrättas å ordinarie stat.

Vidkommande förslaget om inrättande å extra stat av en befattning såsom biträdande luftfartsinspektör i lönegraden B 26 tillåter sig lönenämnden erinra om nämndens uttalanden i denna fråga i nyssnämnda utlåtande den 27 oktober 1936. Lönenämnden — som överhuvudtaget ställde sig tveksam till förslaget om ökning av den tekniska personalen å järnvägs- och luftfartsbyrån, vilken varit i funktion allenast från och med den 1 juli 1936 — anförde, bland annat, att behovet av personalökning å luftfartsavdelningen syntes i avsevärd mån sammanhånga med det förhållandet, att luftfartsinspektören vid sidan av sin ordinarie tjänst jämvel innehade befattning såsom statens granskningsman i aktiebolaget Aerotransport. Då sistnämnda uppdrag, enligt vad lönenämnden inhämtat, syntes vara relativt omfattande och tidskrävande, ville lönenämnden för sin del ifrågasätta lämpligheten av att luftfartsinspektören i fortsättningen innehade ifrågavarande uppdrag. Det syntes under alla förhållanden lönenämnden uppenbart, att utövändet av nämnda bisyssla icke borde föranleda ökning av personalen å luftfartsavdelningen. Lönenämnden ansåg sig sålunda icke kunna för det dåvarande tillstyrka inrättande av en befattning såsom biträdande luftfartsinspektör.

Sedan lönenämnden avgav nämnda utlåtande, har frågan om berörda granskningsmansuppdrag varit föremål för Kungl. Maj:ts övervägande. Sålunda har Kungl. Maj:t genom beslut den 2 juli 1937, med upphävande av vad därutinnan tidigare föreskrivits, förordnat, att hos aktiebolaget Aerotransport tills vidare skall tjänstgöra en av Kungl. Maj:t utsedd teknisk rådgivare och granskningsman med de uppgifter, som angivas i en samtidigt fastställd instruktion. I samband därmed förordnade Kungl. Maj:t den nuvarande luftfartsinspektören att tills vidare vara teknisk rådgivare och granskningsman hos bolaget.

Ehuru lönenämnden i princip vidhåller sin i utlåtandet den 27 oktober 1936 uttalade uppfattning i den nu förevarande frågan, anser sig lönenämnden med hänsyn till Kungl. Maj:ts nyss nämnda beslut icke nu böra framställa någon erinran mot förslaget om förstärkning av luftfartsavdelningens tekniska arbetskrafter. Lönenämnden anser sig dock icke kunna tillstyrka, att befattningen såsom biträdande luftfartsinspektör placeras i högre lönegrad än B 24 eller samma lönegrad, som lönenämnden förordat för biträdande järnvägsinspektören. Även beträffande den nu ifrågavarande tjänsten synas lönenämnden vissa skäl tala för, att densamma omedelbart uppföres å ordinarie stat.

Den föreliggande framställningen upptager vidare förslag om anställande av en särskild befattningshavare för tillsyn av den civila flygutbildningen m. m., vilken skulle äga åtnjuta ett arvode av 12,000 kronor. Huruvida för befattningens behöriga rekrytering erfordras ett så högt arvode som det föreslagna undandraget sig i viss mån lönenämndens bedömande. Lönenämnden har emellertid icke ansett sig böra framställa någon erinran mot styrelsens förslag i förevarande avseende.

Vad slutligen angår den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ifrågasatta omorganisationen av *kameralbyrån*, har lönenämnden icke framställt annan erinran, än att den föreslagna kamrerarebefattningen enligt nämndens mening bör placeras i lönegraden B 24. Lönenämnden påpekar, att de enligt nämndens mening med ifrågavarande befattning närmast jämförliga kamrerartjänsterna

i fångvårdsstyrelsen, medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen samtliga tillhöra sagda lönegrad.

I övrigt, slutar lönenämnden, har väg- och vattenbyggnadsstyrelsens föreliggande framställning icke givit lönenämnden anledning till något särskilt uttalande.

Riksräkenskapsverket har i utlåtande den 29 oktober 1937 anfört:

Ämbetsverket har för sin del icke något att erinra mot den föreslagna organisationen av revisionsverksamheten å kameralbyrån. Med hänsyn till att medelsförvaltningen vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen är en av de mest omfattande inom statsförvaltningen, finner riksräkenskapsverket ävenledes goda skäl tala för inrättandet av en särskild kamrerarbefattning. Genomföres den föreslagna uppdelningen av göromålen å kameralbyrån mellan byråchefen, kamreraren och förste revisorn, kommer helt visst den sistnämnde att få mer tid än eljest över för de betydelsefulla revisionsgöromålen. Vad beträffar kamreraren, anser sig riksräkenskapsverket icke böra underlåta att framhålla, att ämbetsverket funnit den av styrelsen föreslagna lönegraden B 26 för denne befattningshavare vara väl hög. Visserligen skulle genom den nya organisationen en del göromål, som för närvarande åvila byråchefen, överlätas på kamreraren. Då riksräkenskapsverket emellertid icke kunnat finna, att kamrerarens uppgifter komma att bli mer maktpåliggande än förste revisorns, och då kamrerare hos vissa andra myndigheter med stor medelsförvaltning, exempelvis tekniska högskolan och medicinalstyrelsen, för närvarande hänförs till 24:e lönegraden, anser riksräkenskapsverket, att den blivande kamreraren hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen också bör placeras i nyssnämnda lönegrad.

Ehuru riksräkenskapsverket anmodats yttra sig i ärendet endast i vad det avser revisionsverksamheten, tillåter sig ämbetsverket dock att framställa en erinran mot att vissa avlöningar och omkostnader inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen bestridas och även i fortsättningen äro avsedda att bestridas av medel, som huvudsakligen anvisats för andra ändamål. Riksräkenskapsverket syftar härvidlag på att vissa befattningshavare avlönas exempelvis med för stenindustriens stödjande anvisade medel eller av hamnbyggnadsmedel. Ur bokförings- och redovisningssynpunkt är det emellertid lämpligare att, i den mån så är möjligt, låta alla utgifter för löner och omkostnader bestridas från särskilda avlönings- och omkostnadsanslag, varigenom sagda utgifter för en viss förvaltningsgren komma till tydligt uttryck i stat och räkenskaper. Den omständigheten, att vissa arbetsuppgifter äro av mera tillfällig beskaffenhet, bör icke föranleda rubbning av dessa principer för medelsredovisning.

Till sist vill riksräkenskapsverket framhålla, att, därest väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, att kamreraren skall övertaga byråchefens åligganden att underskriva utanordningar och checker, genomföres, böra i anslutning härtill §§ 8 och 11 kungörelsen den 31 december 1920 (nr 919) med föreskrifter angående väg- och vattenbyggnadsstyrelsens kassarörelse ändras.

I övrigt har det remitterade förslaget icke givit riksräkenskapsverket anledning till särskilt uttalande.

Statskontoret har i utlåtande den 19 november 1937 till en början i fråga om vägbyrån erinrat om att ämbetsverket i utlåtande den 20 november 1936 över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning om anslag för innevarande budgetår på av styrelsen då anförda skäl ej funnit anledning till erinran mot att medel anvisades för anställande av en e. o. biträdande ingen-

jör. Med hänsyn härtill och till den ytterligare motivering, som anförts till stöd för nu föreliggande hemställan, anser sig statskontoret böra vidhålla sin i nämnda utlåtande uttalade uppfattning.

Beträffande hamnbyrån anför statskontoret:

I princip synes intet vara att erinra mot att avlöningskostnaderna för de befattningshavare, vilka fullgöra byråns reguljära arbetsuppgifter, överflyttas på styrelsens avlöningsanslag. En sådan överflyttning torde ock — såsom styrelsen framhållit — stå i överensstämmelse med den av riksdagen uttalade önskvärheten av att byggnadsanslag ej användas för bestridande av statliga administrationskostnader. Statskontoret vill fördens skull ej motsätta sig uppförande å styrelsens avlöningsstat av de föreslagna tre ordinarie befattningarna.

För den händelse större överflyttning på avlöningsanslaget, än nu sagts, befinnes böra ske beträffande omförmälda kostnader, torde i varje fall anledning saknas att inordna de föreslagna extrastatsbefattningarna i så höga lönegrader, som av styrelsen ifrågasatts. Statskontoret vill erinra, att den enligt 1935 års riksdagsbeslut å hamnbyrån placerade hamningenjören hänfördes till lönegrad B 22 å extra stat samt att för handläggning av ärenden rörande anläggningar avseende vattenförsörjning och avloppsledningar — vilka arbetsuppgifter enligt styrelsens förslag skulle fullgöras av en förste byråingenjör i lönegrad B 26 — för närvarande anlitas en extra ingenjör med avlöning enligt högst 21:a löneklassen.

Statskontoret övergår härefter till styrelsens förslag i fråga om arbetskrafterna å järnvägs- och luftfartsbyrån och anför härom:

I sitt nyssnämnda utlåtande den 20 november 1936 anförde statskontoret med anledning av då föreliggande förslag beträffande *järnvägsavdelningen* följande: »Vad järnvägsavdelningen beträffar kan statskontoret trots arbetsbelastningen å avdelningen icke tillstyrka en utökning av arbetskrafterna. Statskontoret vill i detta sammanhang erinra om den nu pågående utredningen angående de enskilda järnvägarnas framtida ställning, därvid särskilt skola undersökas förutsättningarna för ett sammanförande i statens hand av det enskilda järnvägsnätet i landet eller del därav. I avvaktan på resultatet av denna utredning torde någon utökning av järnvägsavdelningens stadigvarande personal ej böra ifrågakomma.»

Förslaget bifölls så till vida, att ett belopp av 5,000 kronor ställdes till styrelsens förfogande för anlitan, i den mån så erfordrades, tillfälligtvis av tekniskt skolade arbetskrafter å byrån i dess helhet.

De skäl, som statskontoret förra året anförde såsom stöd för sin avböjande ståndpunkt, äga enligt ämbetsverkets mening fortfarande giltighet. Påpekas må ytterligare, att under innevarande år tre enskilda järnvägar förvärvats av staten, nämligen Östra centralbanan, järnvägslinjen Sala—Gysinge—Gävle och Uppsala—Enköpingsbanan. Statskontoret anser sig vid nu angivna förhållanden sakna anledning frångå sin tidigare uppfattning och kan förty icke tillstyrka styrelsens framställning i denna del.

Ämbetsverket vill däremot icke motsätta sig en förstärkning av arbetskrafterna på byråns *luftfartsavdelning*. Utvecklingen på luftfartsväsendets område föranleder givetvis ökning av avdelningens arbetsbörda, vilket medför behov av ytterligare arbetskrafter. Statskontoret tillstyrker fördens skull förslaget om inrättande av en befattning å extra stat såsom biträdande luftfartsinspektör och vill ej heller — med hänsyn till arten av de med befattningen förenade göromålen — göra erinran mot att densamma hänföres till lönegrad B 26.

För handläggningen av de administrativa ärendena är för närvarande avdelad en halvtidsamanuens. Den ökning av dessa ärenden, som uppgives hava inträtt under innevarande år, torde motivera anställandet av en befattningshavare med heltidstjänstgöring. I betraktande av de arbetsuppgifter, som skulle åvila denne tjänsteman, synes det ock försvarbart, att han placeras i 21:a lönegraden. Statskontoret biträder fördenskull förslaget om inrättande av en befattning såsom notarie i lönegrad B 21, vilken befattning dock tills vidare torde böra uppföras på extra stat. Statskontoret har icke heller något att erinra mot att biträdespersonalen ökas med ytterligare två kontorsbiträden. Anledning torde emellertid saknas att uppföra båda dessa befattningshavare på ordinarie stat. För den ena av dem torde fördenskull medel böra beräknas under anslagsposten till grundavlönningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal.

Den föreslagna uppflyttningen av en ordinarie byråingenjörsbefattning från lönegrad B 21 till lönegrad B 26 synes, enligt statskontorets mening, icke vara av behovet påkallad, utan torde härmed tills vidare böra anstå. För den händelse det med befattningen förenade arbetet anses motivera en högre lönegradsplacering, synes befattningen i varje fall icke böra hänföras till högre lönegrad än B 24.

Statskontoret har icke av de till stöd för förslaget anförda skälen blivit övertygat om nödvändigheten att anställa en särskild tjänsteman i 21:a lönegraden såsom assistent åt den biträdande luftfartsinspektören. Skulle med hänsyn till sistnämnde befattningshavares arbetsböda behov av dylik assistent föreligga, synes denne dock icke böra erhålla extra ordinarie anställning utan böra avlönas med ett lämpligt avvägt årsarvode, förslagsvis 5,000 kronor, i vilket arvodesbelopp torde böra inräknas det nu för tillfällig arbetshjälp å avdelningen avsedda beloppet å 2,500 kronor.

Styrelsen har slutligen i fråga om arbetskrafterna å luftfartsavdelningen hemställt, att en summa av 12,000 kronor måtte ställas till styrelsens förfogande för avlönande av en befattningshavare, vilken skulle inspektera och leda utbildningen av civila flygare..

Vad styrelsen på denna punkt anfört har icke bibragt statskontoret den uppfattningen, att en särskild tjänsteman erfordras för ifrågavarande ändamål. Såsom styrelsen framhållit är dessutom den nu pågående utredningen om privatflygningens organisation och statens förhållande till densamma ännu icke avslutad. Vid sådant förhållande synes med avgörandet av frågan om anställande av omförmälde befattningshavare böra anstå, till dess resultatet av nämnda utredning föreligger. I varje fall torde i avvaktan härå endast den åtgärden böra vidtagas, att i grundavlöningsposten inräknas ett väsentligt mindre belopp, förslagsvis 5,000 kronor, att vid förekommande behov tagas i anspråk för tillfälligt anlitage av expert på området.

Beträffande k a m e r a l b y r å n anför statskontoret:

Av den förebragta utredningen synes framgå, att kameralbyråns arbetsböda under den tid, styrelsen haft sin nuvarande organisation, ökat i sådan omfattning, att ansvaret för arbetets behöriga fullgörande icke rimligen kan i fortsättningen odelat åvila chefen för byrån. Styrelsens förslag om inrättande från och med nästkommande budgetår av en kamrerarebefattning, vars innehavare skulle självständigt föredraga vissa ärenden av kameral natur, anser sig statskontoret fördenskull böra biträda. Då dessa ärenden emellertid ej torde vara av den beskaffenhet, att för deras handläggning erfordras en befattningshavare i så hög löneställning som i lönegrad B 26, får statskontoret föreslå, att kamrerarebefattningen — i likhet med vad som i regel är fallet beträffande dylika befattningar — placeras i lönegrad B 24.

Förslaget om inrättande av en ordinarie befattning, avsedd för bokförar- och kassörsgöromål, vill statskontoret ej heller motsätta sig. Ämbetsverket kan dock icke tillstyrka, att tjänsten — såsom styrelsen föreslagit — hänföres till lönegrad B 11. En placering i lönegrad B 7 synes vara fullt tillräcklig.

Till styrelsens förslag om anvisande av medel till en e. o. biträdande ingenjör åt geoteknikern, fortsätter statskontoret, måste ämbetsverket med hänsyn till den relativt korta tid, som förflutit, sedan befattningen såsom geotekniker inrättades, ställa sig tveksamt. För den händelse geoteknikerns arbetsuppgifter ökats i sådan omfattning, att biträdeshjälp ansåges ofrånkomlig, ville statskontoret dock ej motsätta sig, att medel beräknades härför. Ämbetsverket ville i så fall ifrågasätta, att ett för ändamålet lämpligt avvägt belopp, förslagsvis 5,000 kronor, inräknades i anslagsposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal.

I fråga om den kvinnliga biträdespersonalen anför statskontoret, att ämbetsverket, som i det föregående tillstyrkt en icke oväsentlig utökning av den kvinnliga biträdespersonalen, vid sådant förhållande saknade anledning förorda förslaget om inrättande av en ordinarie kontorsbiträdesbefattning å vägtrafikbyrån. Därest vid större arbetsbelastning behov skulle uppstå av biträdeshjälp å nämnda byrå, syntes detsamma få tillgodoses genom att något av styrelsens övriga biträden tillfälligt avdelades till tjänstgöring därstädes.

Såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit ingå i styrelsens ämbetsområde flera skilda grenar av landets kommunikationsväsen, vilka delvis stå under stark utveckling. I sakens natur ligger att denna utveckling återverkar på styrelsens arbetsbörda och personalbehov. Ehuru här liksom inom administrationen i övrigt återhållsamhet givetvis bör iakttagas med avseende å utökning av personalen, har jag funnit starka skäl tala för bifall i stort sett till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förevarande framställning. Därvid har jag fäst särskilt avseende vid nödvändigheten av att personalen icke så begränsas, att styrelsens viktiga åligganden i fråga om kontroll över arbeten av skilda slag och över säkerheten vid olika trafikmedel äventyras. Såsom av den följande detaljbehandlingen framgår, har jag dock funnit det möjligt att vidtaga viss begränsning av styrelsens förslag.

Vad till en början angår vägbyrån begränsar sig styrelsens förslag till anställande av en extra ordinarie biträdande ingenjör (lönegrad 21), närmast avsedd för väginspektionsavdelningen. Upprepade gånger har i olika sammanhang framhållits den stora betydelsen i tekniskt och ekonomiskt hänseende av denna avdelnings verksamhet. Vad styrelsen anført om avdelningens arbetsbörda synes mig motivera en förstärkning av arbetskrafterna, och jag anser mig därför nu böra i likhet med statskontoret tillstyrka styrelsens hemställan om medel till anställande av ifrågavarande biträdande ingenjör.

I fråga om hamnbyrån, vars personal till övervägande del avlönas med hamnbyggnadsmedel, föreslår styrelsen, att 4 befattningar överföres till styrelsens avlöningsstat, nämligen till den ordinarie staten en byråingenjör och två kontorsbiträden, det ena såsom kanslibitråde, och till den extra ordi-

Departements-
chefen.

narie en biträdande ingenjör. Då styrelsens motivering för denna åtgärd synes mig övertygande, tillstyrker jag bifall till detta förslag.

Vad däremot beträffar styrelsens förslag om inrättande av två befattningar för hamnbyrån å extra stat, nämligen en hamningenjör (B 28) och en förste byråingenjör (B 26), har det synt mig åtminstone tills vidare böra anstå med denna personalförstärkning å styrelsens stat. Jag vill erinra om att förste byråingenjörsbefattningen avsetts för handläggning av ärenden rörande vatten- och avloppsledningar m. m. samt att styrelsen för innevarande budgetår be- myndigats anställa en biträdande ingenjör för detta ändamål och bestrida kostnaderna härför från anslag till beredskapsarbeten. Utan att vilja för- ringa betydelsen av styrelsens arbetsuppgifter på detta område anser jag dock, att tills vidare personal för detta ändamål liksom för hamnbyggnadsuppgifter torde i enlighet med hittills tillämpad praxis böra anställas med anlitan- de av vederbörande arbetsanslag. I detta sammanhang vill jag i likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhålla, att samma förfarande tills vidare torde liksom hittills få tillämpas även beträffande brobyråns behov av extra personal.

Jag torde så få övergå till järnvägs- och luftfartsbyrån, vilken i huvudsak erhöll sin nuvarande organisation den 1 juli 1936. Redan vid be- handlingen av 1937 års statsverksproposition förelåg en framställning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen om betydande förstärkning av byråns arbets- krafter. Med anledning härav framhöll jag, att den tid, som byrån i sin nya organisation varit i verksamhet, måste anses för kort för att den därunder vunna erfarenheten skulle läggas till grund för bedömandet av byråns stadig- varande behov av arbetskrafter. I avvaktan å ytterligare erfarenhet härutinnan ansåg jag mig emellertid böra tillstyrka, att till förstärkning av byråns arbets- krafter ett belopp av 5,000 kronor ställdes till förfogande för innevarande budgetår. Detta belopp, som också anvisades, disponeras på sätt styrelsen närmare angivit till hälften å järnvägsavdelningen för baninspektionen och till andra hälften å luftfartsavdelningen för besiktningen av luftfartyg.

Styrelsens förslag går nu i första hand ut på inrättande av två biträdande inspektörsbefattningar, båda å extra stat i lönegrad B 26, avsedda närmast för nyssnämnda baninspektion och besiktning av luftfartyg. Därjämte före- slår styrelsen, att den biträdande luftfartsinspektören förses med en assistent — biträdande ingenjör i lönegrad 21 för e. o. tjänstemän — samt att ett belopp av 12,000 kronor avses för anställande mot arvode av en befattningshavare för tillsyn närmast över flygskoleverksamheten i landet. Vidare hemställer styrelsen, att byrån måtte erhålla en ordinarie notarietjänst (B 21), i vilket fall den nuvarande amanuensbefattningen med halvtidstjänstgöring skulle utgå. Slutligen föreslår styrelsen, att den för marktjänsten avsedda byråingenjörs- befattningen i lönegrad B 21 uppflyttas till förste byråingenjörsbefattning i lönegrad B 26.

Å järnvägsavdelningen finnas för närvarande en järnvägsinspektör — tidi- gare maskininspektör — och en byråingenjör. Baninspektionen var intill detta budgetår anordnad så, att förutvarande tjänstemän i väg- och vattenbyggnads-

distrikten — en sedan år 1930 ej mera existerande organisation — anlitas mot arvoden för varje särskilt fall. Innevarande budgetår har styrelsen för ändamålet under 2—3 månader disponerat en tjänsteman från järnvägsstyrelsen, för vars avlönande nyssnämnda belopp av 2,500 kronor använts. Styrelsen har ansett denna anordning icke fullt tillfredsställande och har, då järnvägsinspektören är fullt sysselsatt med sina arbetsuppgifter och för övrigt såsom endast maskintekniskt utbildad icke lämpligen kan användas för baninspektion, funnit en biträdande järnvägsinspektör erforderlig. Det synes även mig ådagalagt, att behov av personal för baninspektion förefinnes i större omfattning än som kunnat tillgodoses med anlitan av nyssnämnda arvodesbelopp. Å andra sidan måste beaktas, att frågan om de enskilda järnvägarnas fortbestående såsom enskilda företag eller införlivande med statsbanorna för närvarande ligger under utredning genom särskilda sakkunniga, vilkas betänkande torde vara att förvänta i år. I betraktande härav synes det icke lämpligt att för ifrågavarande ändamål inrätta en särskild befattning. Där emot torde, för undvikande av att baninspektionen måste eftersättas, liksom för innevarande budgetår medel böra avses för arvode åt tillfälligt anlitad baninspektör. Härtill återkommer jag i det följande.

Förslaget om inrättande av en befattning som biträdande luftfartsinspektör sammanhänger i viss mån med frågan om den lämpligaste formen för utövandet av besiktningen av luftfartyg. Styrelsen avser, att nämnda befattning skulle ersätta den nuvarande anordningen med en extra befattningshavare, som åtnjuter arvode av 2,500 kronor från förenämnda förstärkningsbelopp jämte inkomster av besiktningsförrättningar m. m. I likhet med styrelsen anser jag principiellt riktigt, att besiktningsväsendet såvitt möjligt och i den mån så lämpligen kan ske centraliseras till styrelsen. Luftfartens utveckling synes nu hava nått så långt, att ett stadigvarande behov av personal inom styrelsen för ifrågavarande besiktningar föreligger, bland annat med hänsyn till att numera tillverkning av flygplan för civila ändamål kommit till stånd och torde kunna förväntas bli utvidgad. Det lär emellertid få förutsättas, att en del av besiktningsverksamheten alltjämt måste överlämnas åt särskilda besiktningsmän utanför styrelsens organisation. Enligt styrelsens beräkning skulle den biträdande luftfartsinspektören komma att utföra besiktningar i sådan omfattning, att de därå belöpande arvoden, vilka skulle tillfalla statsverket, kunna antagas uppgå till omkring 7,000 kronor. Statens nettokostnad för befattningen enligt styrelsens förslag skulle sålunda bli ungefär lika stor som vid den nuvarande anordningen. På grund av det anförda tillstyrker jag, att i styrelsen inrättas en befattning såsom biträdande luftfartsinspektör, i avvaktan å ytterligare erfarenhet av organisationen tills vidare å extra stat. Med hänsyn till de särskilda kvalifikationer, som enligt styrelsen måste krävas av befattningshavaren, har jag icke velat motsätta mig den av styrelsen föreslagna placeringen av befattningen i lönegrad B 26. De till statsverket inflytande besiktningsarvoden böra tillföras inkomsttiteln »Övriga diverse inkomster».

Vad beträffar organisationen av luftfartsavdelningen i övrigt möta vid be-

dömandet av personalbehovet vissa svårigheter med hänsyn till ovissheten om den framtida utvecklingen på luftfartens område. Jag erinrar i detta sammanhang särskilt om att frågan om fortsatt utbyggande av flygfält, vartill jag i annat sammanhang torde få återkomma, ännu i viss mån står öppen och att spørgsmålet om den civila flygarutbildningen och statens förhållande därtill ligger under utredning genom särskilda sakkunniga. I betraktande härav och då en utbyggnad av luftfartsavdelningen synes mig böra ske med försiktighet, kan jag icke för närvarande tillstyrka ytterligare befattningar eller förändring av någon av de redan befintliga i vidare mån än att medel torde böra beräknas för ytterligare ett halvt amanuensarvode, varigenom avdelningen skulle få tillgång till en amanuens med heltidstjänstgöring. Jag förutsätter därvid, att chefen för kameralbyrån på grund av den förstärkning av arbetskrafterna å denna byrå, som jag i det följande föreslår, skall kunna i större utsträckning än hittills stå till förfogande för samråd i mera betydande ärenden av administrativ natur.

Med hänsyn till nämnda ovisshet om utvecklingen och då det torde vara nödvändigt att räkna med framträdande personalbehov, som måste tillgodoses, vill jag emellertid i anslutning till statskontorets förslag förorda, att på sätt skett för innevarande budgetår ett lämpligt avvägt belopp ställes till förfogande för att i mån av behov disponeras för anställande under nästa budgetår av behövlig extra personal.

Vad beträffar det belopp, som må behöva avses till förstärkning av arbetskrafterna å järnvägs- och luftfartsbyrån under nästa budgetår, får jag erinra om att jag här tidigare förordat, att medel anvisas även för utövandet av baninspektion genom tillfälligt anlitad baninspektör. För detta ändamål och för tillgodoseende av luftfartsavdelningens behov av extra personal synes det erforderligt, att ett sammanlagt belopp av 14,000 kronor anvisas. Från anslags-synpunkt innebär detta i förhållande till nu löpande budgetår en ökning med 9,000 kronor. Emellertid framgår av det förut anförda, att av det innevarande budgetår disponibla förstärkningsbeloppet å 5,000 kronor hälften använts för besiktningen av luftfartyg, för vilket ändamål jag nyss tillstyrkt inrättande av en särskild befattning. Ett förstärkningsbelopp av 14,000 kronor innebär alltså, att ett belopp av 11,500 kronor kommer att stå till förfogande utöver den summa av 2,500 kronor, som redan i år disponerats för baninspektionen. Förstärkningsbeloppet torde emellertid kunna förutsättas bliva till väsentlig del kompenserat av inkomster till statsverket i form av besiktnings- och förrättningsavgifter. Ifrågavarande medel torde böra stå till Kungl. Maj:ts förfogande att disponeras efter förslag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i varje särskilt fall.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag i fråga om kameralbyrån innebär, såsom av den förut lämnade redogörelsen närmare framgår, en viss omläggning av arbetsorganisationen å byrån. I betraktande av att styrelsens medelsförvaltning, vilken omhänderhaves av kameralbyrån, till sin omfattning är en av de mera betydande inom den civila statsförvaltningen och då byrån även i övrigt torde vara jämförelsevis hårt belastad med arbete, vill jag

för min del i likhet med de hörda myndigheterna tillstyrka, att en ordinarie kamrerarebefattning inrättas. Denna befattning synes, på sätt i utlåtandena förordats, böra placeras i lönegrad B 24. Vid bifall härtill torde byråchefen å kameralbyrån kunna tillhandagå övriga byråer i tidigare avsedd utsträckning, vilket är ägnat att minska behovet av administrativ personal å nämnda byråer. Med anställande av ytterligare ordinarie personal å kameralbyrån torde däremot böra anstå. Mot styrelsens förslag om utökning av de för amanuenser avsedda medlen med ett halvtidsarvode har jag däremot icke funnit anledning till erinran.

Vad slutligen angår personal utan byråindelning synes mig till en början beträffande förslaget om en biträdande ingenjör åt styrelsens geotekniker vidare erfarenhet böra avvaktas, innan ytterligare personal för detta ändamål uppföres å styrelsens stat. Jag vill därvidlag framhålla, att i enlighet med hittills tillämpad praxis erforderliga biträden för utförande av uppdrag åt vägdistrikt och städer m. fl. torde kunna anställas utan anlitande av styrelsens avlöningsanslag.

I fråga om den kvinnliga biträdespersonalen har jag här förut tillstyrkt överflyttande av två befattningar, som för närvarande avlönas med anlitande av hamnbyggnadsmedel, till styrelsens ordinarie stat, en befattning såsom kanslibitråde och en såsom kontorsbitråde. Vad beträffar styrelsens förslag i övrigt har jag funnit mig böra såtillvida tillmötesgå detsamma, att jag tillstyrker, att 2 ordinarie befattningar såsom kontorsbitråde (B 4) inrättas, närmast avsedda för vägtrafikbyrån och luftfartsavdelningen. Därjämte torde styrelsens hemställan om anvisande av ytterligare 600 kronor för biträde i styrelsens telefonväxel böra bifallas. I anslutning till vad statskontoret anfört vill jag framhålla angelägenheten av att den biträdande personalen disponeras med hänsyn till arbetets omfattning vid olika tider på de skilda byråerna sålunda, att personalen utan byråindelning icke alltför starkt fästes vid byråorganisationen och att i lämplig utsträckning en centralisering av dess arbete sker i syfte att utjämna arbetsbelastningen.

Jag torde så få övergå till personalförteckningen och avlöningsstaten.

Vad då till en början beträffar personalförteckningen påverkas denna, i vad avser *styrelsens verksamhet i allmänhet*, av mina förslag i det föregående sålunda, att däri skulle upptagas såsom *ordinarie* tjänstemän 1 kamrerare (B 24) samt den personal, som skulle överföras till styrelsens stat från hamnbyggnadsmedel, nämligen 1 byråingenjör (B 21), 1 kanslibitråde (B 7) och 1 kontorsbitråde (B 4). Därjämte skulle i förteckningen uppföras 2 nya kontorsbiträden. Antalet byråingenjörer, som nu uppgår till 3, skulle sålunda ökas till 4, antalet kanslibiträden från 4 till 5 och antalet kontorsbiträden från 5 till 8. Under rubriken *tjänstemän å extra stat* skulle i förteckningen upptagas, förutom den nu i förteckningen upptagne förste byråingenjören, 1 biträdande luftfartsinspektör (B 26).

Beträffande *styrelsens väg-, bro- och vägtrafikinspektion* påkallas icke någon ändring i personalförteckningen.

I avlöningsstaten skulle vid bifall till mina förslag följande änd-

ringar vidtagas. I delstaten för *styrelsens verksamhet i allmänhet* skulle posten för *avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat*, nu 192,600 kronor, ökas med nettolönerna i respektive högsta löneklasser för 1 kamrerare (B 24), 1 byråingenjör (B 21), 1 kanslibiträde (B 7) och 3 kontorsbiträden (B 4), tillhopa (8,496 + 7,221 + 3,144 + 8,118) 26,979 kronor eller avrundat 27,000 kronor, och alltså uppgå till 219,600 kronor.

För *avlöningar till tjänstemän å extra stat*, nu 8,900 kronor, erfordras en höjning med samma belopp till 17,800 kronor, vilken höjning motsvarar nettolön i högsta löneklassen till 1 biträdande luftfartsinspektör (B 26).

Beträffande posten för *arvode, bestämt av Kungl. Maj:t*, avseende arvode till militärassistenten, påkallas ingen ändring, varför denna post torde upptagas med 600 kronor.

Den i posten för *avlöningar till övrig icke-ordinarie personal* ingående delposten för *grundavlöningar m. m.*, nu 60,800 kronor, skulle ökas med nettolönerna i lägsta löneklassen för en biträdande ingenjör (21), som skulle överflyttas från hamnbyggnadsmedel, och två halvtidsamanuenser (18) å luftfartsavdelningen och kameralbyrån ävensom med dels ett belopp av 9,000 kronor till ytterligare förstärkning av arbetskrafterna å järnvägs- och luftfartsbyrån och dels ett belopp av 600 kronor för biträde i telefonväxeln eller med sammanlagt (5,265 + 2,124 + 2,124 + 9,000 + 600) 19,113 kronor. Denna delpost skulle sålunda höjas till 79,913 kronor, vilket belopp lämpligen torde avrundas till 80,000 kronor. Med hänsyn till de nya befattningarna torde delposten till *avlöningsförhöjningar m. m.* böra höjas från 3,700 kronor med 700 kronor till 4,400 kronor. Sammanlagda ökningen av posten till *avlöningar till övrig icke-ordinarie personal* skulle sålunda bli (19,200 + 700) 19,900 kronor och postens slutsumma bli (80,000 + 4,400) 84,400 kronor.

Posten för *särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän*, från vilken post bestridas utgifterna för provisoriskt dyrtortstillägg och provisoriskt lönetillägg, torde på grund av de föreslagna nya befattningarna böra höjas med 3,000 kronor till 17,000 kronor.

Delstaten för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet skulle sålunda komma att uppgå till (219,600 + 17,800 + 600 + 84,400 + 17,000) 339,400 kronor, innebärande en ökning med 58,800 kronor.

I delstaten för *styrelsens väg-, bro- och vägtrafikinspektion* påkallas ändringar dels av mitt förslag till förstärkning av vägbyrån med en e. o. biträdande ingenjör (21), närmast avsedd för väginspektionsavdelningen, dels ock därav att i staten torde böra upptagas ett belopp för bestridande av utgifterna för provisorisk avlöningsförstärkning åt ifrågavarande personal, vilka utgifter för innevarande budgetår jämlikt statsmakternas beslut bestridas direkt från statens automobilskattemedelsfond.

Posten för *avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat* skulle alltså upptagas med oförändrat belopp, 109,100 kronor.

Beträffande posten för *avlöningar till icke-ordinarie personal* erfordras höjning av delposten för *grundavlöningar m. m.* med nettolönen för nyssnämnde ingenjör, 5,265 kronor eller avrundat 5,300 kronor, till 45,100 kronor samt av delposten för *avlöningsförhöjningar m. m.* med avrundat 400 kronor

till 3,200 kronor. Denna post skulle alltså upptagas med sammanlagt (45,100 + 3,200) 48,300 kronor.

Posten för *särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän*, nu 7,800 kronor, torde på grund av inrättandet av nyssnämnda ingenjörsbefattning böra höjas med 500 kronor till 8,300 kronor.

Härefter skulle i staten upptagas en post för *provisorisk avlöningsförstärkning*, å vilken enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkning skulle erfordras ett belopp av 2,700 kronor. Denna post bör, i överensstämmelse med de allmänna huvudtitelsanslagen för ändamålet, betecknas förslagsvis.

Posten för *dyrtidstillägg*, vilken för innevarande budgetår är beräknad på grundval av indextalet 158 och utan hänsyn tagen till de vid 1937 års riksdag beslutade ökade barntilläggen, torde i överensstämmelse med beräkningsgrunderna för huvudtitlarnas allmänna dyrtidstilläggsanslag böra höjas från 14,700 kronor med 6,100 kronor till 20,800 kronor.

Slutligen torde posten för *pensionsavdrag motsvarande belopp, att tillföras civila tjänstepensionsfonden*, böra ökas med ett belopp, motsvarande den nye biträdande ingenjörens tjänstepensionsavdrag, eller avrundat 200 kronor till 5,400 kronor. Huruvida ifrågavarande post bör bibehållas i staten kan avgöras först i samband med slutlig prövning av frågan om fondering av pensionsavgifter och pensionsavdrag, för vars läge chefen för finansdepartementet redogör vid anmälan av inkomstberäkningen.

Delstaten för styrelsens väg-, bro- och vägtrafikinspektion skulle sålunda uppgå till sammanlagt (109,100 + 48,300 + 8,300 + 2,700 + 20,800 + 5,400) 194,600 kronor eller 15,200 kronor mer än för innevarande budgetår.

Hela avlöningsstaten skulle alltså sluta å ett belopp av (339,400 + 194,600) 534,000 kronor, innebärande en ökning med 74,000 kronor.

Enligt den för innevarande budgetår tillämpade principen för finansieringen av ifrågavarande avlöningsanslag bestrides anslaget till hälften av automobilskattemedel. Därvid har bestämts, att de enligt avlöningsstaten för styrelsens väg-, bro- och vägtrafikinspektion utgående avlöningsmedlen skola bestridas med automobilskattemedel och i övrigt så mycket, att hälften av utgifterna å anslaget bestrides med dylika medel. I detta avseende föreslår jag icke annan ändring än att, med hänsyn till mitt förslag i det följande rörande automobilskattemedlens fördelning, det för ifrågavarande anslag disponerade beloppet av dylika medel blir till sin storlek bestämt och alltså icke anvisas förslagsvis. Detta förslag behöver icke möta hinder i den omständigheten, att staten för nyssnämnda inspektioner innefattar förslagsvis anvisade belopp, ty skillnaden mellan delstaten för dessa inspektioner och hälften av anslagsbeloppet är så betydande, att det icke behöver befaras, att de verkliga utgifterna för inspektionerna komma att överstiga det mot automobilskattemedlen avräknade beloppet.

Den ökning å anslaget, som i det föregående angivits, 74,000 kronor, skulle sålunda fördela sig lika eller med 37,000 kronor på vanliga skattemedel och med samma belopp på automobilskattemedel.

Under åberopande av vad jag sålunda i olika avseenden anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

Sjätte huvudtiteln.

dels godkänna följande personalförteckning för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen:

Personalförteckning.

Befattning

Lönegrad

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.

Tjänstemän å ordinarie stat.

1 generaldirektör, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
4 byråchefer	B 30
1 järnvägsinspektör	B 28
1 luftfartsinspektör	B 28
2 förste byråingenjörer	B 26
1 förste revisor	B 24
1 kamrerare	B 24
4 byråingenjörer	B 21
3 revisorer	B 21
1 kansliskrivare	B 11
1 förste expeditionsvakt	B 7
5 kanslibiträden	B 7
2 expeditionsvakter	B 5
8 kontorsbiträden	B 4

Tjänstemän å extra stat.

1 förste byråingenjör	B 26
1 biträdande luftfartsinspektör	B 26

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens väg-, bro- och vägtrafikinspektion.

Tjänstemän å ordinarie stat.

1 byråchef och broinspektör	B 30
1 byråchef och vägtrafikinspektör	B 30
3 väginpektörer	B 29
2 förste byråingenjörer	B 26
5 byråingenjörer	B 21;

dels godkänna följande avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/1939:

Avlöningsstat.

Kronor

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förlagsvis</i>	219,600
2. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förlagsvis</i> ...	17,800
3. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	600

Kronor

4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a) Grundavlöningar m. m.	80,000
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	4,400
	84,400
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	17,000
	<u>Säger kronor 339,400</u>

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens väg-, bro- och
vägtrafikinspektion.*

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	109,100
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
a) Grundavlöningar m. m.	45,100
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> ...	3,200
	48,300
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	8,300
4. Provisorisk avlöningsförstärkning, <i>förslagsvis</i>	2,700
5. Dyrtidstillägg, <i>förslagsvis</i>	20,800
6. Pensionsavdrag motsvarande belopp, att tillföras civila tjänstepensionsfonden	5,400
	<u>Säger kronor 194,600</u>
	Summa förslagsanslag kronor 534,000;

dels ock till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1938/1939 anvisa ett förslagsanslag av kronor 534,000, därav 267,000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[4.] 2. **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: omkostnader anvisats ett förslagsanslag av 92,800 kronor, därav förslagsvis 54,000 kronor att utgå av automobilskattemedel.

Genom brev den 16 april 1937 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för styrelsen, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1937/1938.

Omkostnadsstat.	Kronor
Resekostnader, <i>förslagsvis</i>	46,500
Expenser, <i>förslagsvis</i>	42,000
Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	4,300
	<u>Summa kronor 92,800</u>

För tillämpning tills vidare under budgetåret 1937/1938 har Kungl. Maj:t i samma brev meddelat bestämmelser av följande innehåll:

1. Den till *resekostnader* upptagna anslagsposten må icke utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas och skall i övrigt disponeras med iakttagande

av att fördelning av tillgängligt belopp på skilda ändamål sker senast vid ingången av budgetåret 1937/1938 samt att för väginnspektionen, broinspektionen och vägtrafikinspektionen avsedda belopp sammanlagt icke må uppgå till mer än 30,000 kronor.

Kostnader för resor, som av den hos styrelsen kommenderade militärassistenten företagas på generaldirektörens uppdrag, skola bestridas av förevarande anslagspost.

2. Av anslagsposten till *expenser* må för nedan angivna ändamål tagas i anspråk följande belopp, nämligen:

	Kronor
Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	6,000
Övriga expenser:	
a) För eget behov, <i>högst</i>	35,000
b) För annat än eget behov, <i>förslagsvis</i>	1,000
Summa kronor	42,000

Kungl. Maj:t bemyndigar väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att för en kostnad av högst 5,000 kronor anskaffa i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 4 januari 1937 omförmälda möbler m. m.

Anslagsposten till övriga expenser för annat än eget behov skall användas till bestridande av kostnader för blanketter åt besiktningsmän för motorfordon i enlighet med vad därom är eller må varda stadgat.

3. Anslagsposten till *publikationstryck* må icke utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas.

4. Av automobilskattemedel skola bestridas dels resor för styrelsens väg-, bro- och vägtrafikinspektion, dels expenser för annat än eget behov, dels av kostnaderna för bränsle, lyse och vatten, för expenser för eget behov och för publikationstryck ett sammanlagt belopp av 23,000 kronor, skolande, därest summan av utgifterna för sistnämnda tre ändamål överstiger 45,300 kronor, det överskjutande beloppet till hälften utgå av automobilskattemedel.

I det för innevarande budgetår anvisade expensanslaget har sålunda inräknats ett engångsbelopp av 5,000 kronor för anskaffning av möbler m. m., medan det för årliga expenser för eget behov beräknade beloppet utgör 30,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställer i sin förevarande skrivelse om vissa ökningar av de under detta anslag för olika ändamål beräknade medlen.

Styrelsen börjar med anslagsposten till resekostnader och anför härom:

Vid beräkandet av denna post för innevarande budgetår upptogs för *vägtrafikbyrån* ett belopp av 5,000 kronor, innebärande en ökning med 500 kronor. Ökningen föranleddes därav att, såsom styrelsen i sina petita framhöll, styrelsen under budgetåret skulle börja sin verksamhet såsom chefsmyndighet för automobilbesiktningsväsendet, vilken uppgift närmast skulle åvila vägtrafikbyrån. Enligt styrelsens uppfattning är den sålunda beslutade ökningen för ringa. Det må framhållas, att byråns verksamhet på ifrågasvarande område kommer att avse icke allenast chefskapet för de 63 besiktningsmännen för motorfordon, vilket styrelsen närmast åsyftade i sin framställning, utan styrelsens ämbetsbefattning kommer tillika att i åtskilliga hänseenden omfatta även det militära besiktningsväsendet samt statspolisens besiktningsverksamhet (flygande besiktning). På grund härav och då sty-

relsen numera genom sina förarbeten till den nya organisationen kunnat bilda sig en mera bestämd uppfattning om behovet av för ifrågavarande ändamål erforderliga resor, vill styrelsen hemställa, att vägtrafikbyråns resekostnader för nästkommande budgetår beräknas till 7,000 kronor eller således 2,000 kronor mera än för innevarande budgetår.

Genom den för *hamnbyrån* föreslagna personalförstärkningen erfordras självfallet ökning av det för byrån avsedda resekostnadsbeloppet. Detta belopp, vilket från och med innevarande budgetår är beräknat till 3,000 kronor, torde därför böra ökas med 2,000 kronor till 5,000 kronor.

I fråga om *luftfartsavdelningen* erinrar styrelsen om att styrelsen i skrivelse den 21 april 1937 hemställt om bemyndigande att från förevarande anslag utbetala resekostnadsersättning vid användande i tjänsten av taxeaomobil för resor från och till flygplatserna i Bromma och i Lindarängen, och styrelsen förnyar nu denna framställning. Då styrelsens nyssnämnda skrivelse överlämnats till finansdepartementet för behandling, torde jag icke i detta sammanhang behöva närmare gå in på detta spörsmål.

Vidare framhåller styrelsen, att, därest det i annat sammanhang väckt förslaget om inrättande av en fond för luftfarten såsom delfond av statens allmänna fastighetsfond vunne bifall, vissa för närvarande från anslaget till underhåll och drift av luftfartsleder bestridda kostnader borde bestridas från förevarande omkostnadsanslag. Då jag i fråga om nämnda luftfartsfond avser att senare föreslå en annan ordning än den av styrelsen tilltänkta, torde jag här kunna förbigå styrelsens i detta sammanhang framställda förslag.

I fråga om luftfartsavdelningens resekostnader anför styrelsen vidare:

Genom särskilda brev den 29 januari och den 30 juni 1937 har Kungl. Maj:t medgivit att väg- och vattenbyggnadsstyrelsens chef samt å styrelsens järnvägs- och luftfartsbyrå tjänstgörande personal må, då sådant för inspektioner, undersökningar eller förhandlingar befinnes erforderligt, efter anmälan i varje särskilt fall till chefen för kommunikationsdepartementet företaga tjänsteresor i ärenden rörande luftfarten jämväl utom riket, dock att vistelsen utomlands för varje tillfälle icke må omfatta längre tid än högst fyra dygn. För beredande av ersättning till vederbörande tjänstemän för dylika resor hava tillika för år 1937 anvisats belopp om tillhoppa 2,000 kronor.

Det är nödvändigt, att styrelsen även i fortsättningen berättigas att låta sin chef och vederbörande övriga befattningshavare företaga resor av här ifrågavarande slag. Härigenom får styrelsen möjlighet att skaffa sig praktisk kännedom om flygtrafiken utrikes, att kunna hålla kontakt med främmande luftfartsmyndigheter och med dem överlägga om spörsmål rörande luftfarten, såsom t. ex. reglerandet av erforderliga säkerhetsbestämmelser m. m., samt att kunna följa utvecklingen inom teknikens olika områden. På grund härav torde för ändamålet erforderligt belopp böra upptagas bland styrelsens övriga resekostnader. Med hänsyn till den förut föreslagna ökningen av luftfartsavdelningens personal synes beloppet för nästkommande budgetår böra beräknas till 2,500 kronor.

Ehuru den av Kungl. Maj:t i nämnda brev medgivna längsta tiden för vistelse utomlands i allmänhet torde bli tillräcklig, vill styrelsen dock föreslå, att styrelsen beredes något större handlingsfrihet genom att tiden för vistelse utomlands för varje tillfälle må utsträckas till sex dygn, dock att efter särskilt medgivande av chefen för kommunikationsdepartementet tiden bör kunna förlängas ytterligare.

För resekostnader skulle således enligt styrelsens förslag och bortsett från de belopp, som styrelsen tänkt sig överflyttade från anslaget till underhåll och drift av luftfartsleder, för nästa budgetår erfordras (46,500 + 2,000 + 2,000 + 2,500) 53,000 kronor.

Med avseende å expensmedlen anför styrelsen till en början i fråga om *de löpande utgifterna*:

Den i anslagsposten för expenser ingående delposten för bränsle, lyse och vatten har från och med budgetåret 1936/1937 varit upptagen med 6,000 kronor. Kostnaderna för sistnämnda budgetår uppgingo till omkring 5,500 kronor. Med hänsyn härtill torde, oaktat styrelsen numera erhållit vissa nya lokaler, posten kunna beräknas till oförändrat belopp.

Den under »övriga expenser» för eget behov upptagna posten är för innevarande budgetår bestämd till 35,000 kronor, därav för löpande utgifter avsetts ett belopp av 30,000 kronor. För budgetåret 1936/1937 var motsvarande belopp 25,700 kronor och för budgetåret 1935/1936 23,650 kronor.

I fjolårets riksdagspetita framhöll styrelsen, att de löpande utgifterna sedan länge ökats utan att någon motsvarande höjning av därför anvisade anslag skett. Detta hade bland annat medfört, att anslaget under budgetåret 1935/1936 måst förstärkas med icke mindre än 12,000 kronor. Styrelsen redogjorde närmare för huru kostnaderna för vissa större poster ständigt varit stadda i ökning och betonade, att anledning till antagande, att de löpande utgifterna skulle kunna minskas, vore utesluten. Tvärtom syntes utgifterna komma att ökas. Styrelsen förklarade sig därvid huvudsakligen syfta på den av styrelsen i samma petita föreslagna personalökningen ävensom därpå, att styrelsen under hösten 1937 komme att erhålla ytterligare lokaler, varigenom bland annat kostnaderna för städning komme att ökas. Styrelsen hemställde därför att posten måtte förstärkas; skulle förstärkningen bli effektiv och medföra avsedd verkan, kunde densamma enligt styrelsens bedömande icke uppskattas lägre än till 10,000 kronor.

Styrelsen nödgas ånyo begära förstärkning av det för löpande utgifter avsedda beloppet. Under sistförflutna budgetåret hava samtliga utgiftsposter alltfört ökats; någon möjlighet att hålla dem nere har icke funnits. Styrelsen vill erinra om att styrelsen även under nämnda budgetår erhållit förstärkning av anslaget, denna gång med 14,000 kronor. Genom tillkomsten av de ovan föreslagna nya befattningshavarna komma självfallet utgifterna för expenser att stiga. Styrelsens övertagande av chefskapet för automobilbesiktningsmännen måste komma att avsevärt påverka kostnaderna för telefonsamtal. Kostnaderna för städning komma att ökas i betydande grad dels genom att styrelsen redan nu erhållit en del nya lokaler och inom den närmaste tiden kan påräkna ytterligare och dels genom blivande nya avtal med städningspersonalen. Enbart ökningen av städningskostnaderna kan uppskattas till omkring 1,500 kronor per år.

På grund av vad sålunda anförts hemställer styrelsen, att det för löpande utgifter beräknade beloppet nu måtte ökas så, att detsamma komme i nivå med utgiftsstegringen. Styrelsen ville föreslå, att beloppet ökades med 15,000 kronor till 45,000 kronor. Det för löpande expenser avsedda beloppet syntes därjämte böra ökas med 1,000 kronor, avseende årligen erforderlig komplettering av geoteknikerns borrhustrustning.

Även i fråga om expenserna har styrelsen förutsatt viss överflyttning från anslaget till underhåll och drift av luftfartsleder, vilket spörsmål emellertid av nyss anført skäl här lämnas å sido.

Utöver sålunda för löpande expenser begärda belopp, anför styrelsen vidare, erfordrades för vissa *engångskostnader* följande belopp:

För den föreslagna nya personalen erfordras möbler och mattor samt 3 nya skrivmaskiner. Kostnaderna härför uppskattas till 9,000 kronor.

För förvaring av styrelsens hemliga handlingar erfordras ett kassaskåp, för vilket kostnaden beräknas till 900 kronor.

För geoteknikern har redan nu anskaffats borrhutrustning för omkring 2,000 kronor. Denna utrustning bör lämpligen kompletteras genom ytterligare en instrumentuppsättning av i huvudsak samma storlek. Genom att geoteknikern endast har en uppsättning dylika redskap måste han, då hans uppdrag mycket ofta äro av brådskande natur, ständigt hava utrustningen till hands. Detta medför, att han vid resor måste medhava utrustningen såsom resgods såväl vid utresa som vid hemresa. Utrustningen drar genom sin tyngd, cirka 300 kilogram, mycket stora transportkostnader. Om geoteknikern erhåller ytterligare en uppsättning, möjliggöres för honom att efter avslutad förrättning hemsända den därvid använda uppsättningen såsom fraktgods. Härigenom kunna avsevärda belopp i resekostnader insparas. Styrelsen föreslår därför, att för ytterligare borrhutrustning för geoteknikern beräknas ett belopp av 2,000 kronor.

För inredning av laboratorium åt geoteknikern, vilket som förut nämnts avses skola förläggas i statens väginstituts nybyggnad, kommer styrelsen att begära anslag vid framläggande av förslag angående institutets behov av medel för nästkommande budgetår.

I fjolårets riksdagspetita framhöll styrelsen, att styrelsens korridormattor behöfde förnyas, för vilket ändamål styrelsen begärde ett belopp av 2,500 kronor. Sedan styrelsen emellertid efter förfrågan från kommunikationsdepartementet förklarat sig anse, att nyanskaffningen av dylika mattor kunde något anstå, begärdes i statsverkspropositionen ej något anslag för ändamålet. Styrelsen lät därför under förra budgetåret nödortfittigt reparera de befintliga, i hög grad förslitna och söndriga mattorna. Mattorna äro nu så gamla, förslitna och i sådant skick, att de icke vidare kunna repareras. Styrelsen nödgas därför upprepa sin i fjolårets petita gjorda hemställan om ett belopp av 2,500 kronor för anskaffande av nya mattor till styrelsens korridorer.

Under nu ifrågavarande rubrik vill styrelsen slutligen beröra ännu ett spörsmål, som avser anskaffande av inventarier åt styrelsen. Styrelsen åsyftar här brobyråns behov av mätinstrument. För att möjliggöra användande av moderna materialbesparande brokonstruktioner, vilka kunna vara sinsemellan mycket olika och många gånger av helt ny typ, är det nödvändigt att kunna verkställa spänningsmätningar m. m. i samband med provbelastning av nya broar. De vid sådana mätningar gjorda iakttagelserna kunna giva anledning till ändrade och förbättrade konstruktionsprinciper samt giva uppslag till rationellare och billigare brotyper. Ifråga om äldre broar utgöra dylika mätningar ett värdefullt hjälpmedel, då det gäller att undersöka broarnas tillstånd, vilket kan erfordras antingen för en ifrågasatt ökning av den tillåtna trafiklasten eller ur trafiksäkerhetssynpunkt, såsom då en bro blivit skadad genom verkan av yttre krafter eller då densamma börjar visa svaghetsstecken.

I sina teknisk-ekonomiska utredningar rörande vägväsendet, del II, broar, hava 1931 års väg- och brosakkunniga också framhållit, att brobyrån för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter bör till sitt förfogande hava erforderliga instrument och redskap m. m.

Genom ett av 1931 års riksdag beviljat anslag har det för styrelsen varit möjligt att anskaffa en del mätinstrument för ifrågavarande ändamål. Er-

farenheten har emellertid visat, att antalet sålunda förefintliga instrument är otillräckligt. Därjämte hava under den senaste tiden framkommit mätinstrument av modernare och mera fulländad konstruktion, vilka möjliggöra exaktare mätresultat. Då det vid spännings- och nedböjningsmätningar är synnerligen svårt att erhålla noggranna resultat på grund av dessa mätningars natur, är det nödvändigt att mätinstrument av bästa sort komma till användning.

I samband med provbelastning av ett par större brobyggnader har under sistförflutna budgetår ett antal nya mätinstrument anskaffats. Kostnaden för desamma har påförts respektive brobyggnaders byggnadskostnad. För att möjliggöra anskaffandet av ytterligare erforderliga mätinstrument för brobyråns räkning har samma förfaringssätt avsetts att även framdeles komma till användning.

Därest förfaringssättet skulle anses icke böra vidare tillämpas, torde för anskaffande av dylika instrument för budgetåret 1938/1939 erfordras ett belopp av 5,000 kronor.

Då styrelsen anser sig kunna utgå från att nämnda förfarande även i fortsättningen må komma till användning, har styrelsen icke nu medräknat nämnda belopp.

På grund av vad sålunda anförts föreslår styrelsen, att för engångskostnad för möbler och mattor samt skrivmaskiner m. m. måtte anvisas (9,000 + 900 + 2,000 + 2,500) 14,400 kronor.

Posten »Övriga expenser: a) För eget behov» skulle således enligt styrelsens här återgivna förslag för nästkommande budgetår bestämmas till (30,000 + 15,000 + 1,000 + 14,400) 60,400 kronor.

Till *expenser för annat än eget behov*, avseende vissa blanketter för besiktningsmännen för motorfordon, finner styrelsen liksom för innevarande budgetår böra upptagas ett belopp av förslagsvis 1,000 kronor.

I fråga om posten till publikationstryck, för närvarande 4,300 kronor, synes ändring icke påkallad för nästkommande budgetår.

Vid bifall till styrelsens förslag skulle för styrelsens omkostnader erfordras (53,000 + 6,000 + 60,400 + 1,000 + 4,300) 124,700 kronor. Beträffande finansieringen av detta anslag förordar styrelsen, att i likhet med vad som för nu löpande budgetår är fallet viss del av ifrågavarande belopp utgår av automobilskattemedel. Härtill skulle, säger styrelsen, främst ifrågakomma resekostnader för väg-, bro- och vägtrafikinspektionen, tillhoppa 32,000 kronor, samt 1,000 kronor för expenser för annat än eget behov. Därutöver skulle enligt nu gällande grunder hälften av för styrelsens egna expenser och för publikationstryck avsedda belopp gäldas av bilskattemedel. Dessa belopp utgöra tillhoppa (6,000 + 60,400 + 4,300) 70,700 kronor. Hälften härav skulle alltså utgå av automobilskattemedel.

Styrelsen hemställer om anvisande av de sålunda äskade medlen.

I utlåtande den 19 november 1937 har *statskontoret*, med avseende å den av styrelsen begärda ökningen av resekostnadsposten med 2,000 kronor för vardera av vägtrafikbyrån och hamnbyrån, erinrat om att statskontoret i sitt utlåtande angående anslag till förevarande ändamål för nu löpande budgetår tillstyrkt en ökning av ifrågavarande post med sammanlagt 3,000 kronor men

att härav slutligen anvisats endast 1,000 kronor. Statskontoret ville nu på av styrelsen anförda skäl tillstyrka en ökning för nästkommande budgetår av de för berörda resekostnader avsedda medlen med sammanlagt 2,000 kronor.

Beträffande det av styrelsen äskade beloppet av 2,500 kronor för beredande av ersättning åt vederbörande tjänsteman vid tjänsteresor jämväl utom riket i ärenden rörande luftfarten inskränker sig statskontoret till att erinra om sitt den 23 januari 1937 avgivna utlåtande i fråga om dylika medel för första halvåret 1937; i detta utlåtande anförde statskontoret, att ämbetsverket funne medel för ändamålet i fortsättningen böra ställas till förfogande å styrelsens omkostnadsstat, därvid anslagsposten till resekostnader borde uppdelas i två delposter, den ena avseende resor inom och den andra resor utom riket.

Med avseende å den förnyade framställningen, att styrelsen måtte be- myndigas att från förevarande anslagspost utbetala resekostnadsersättning vid användande i tjänsten av taxeaomobil för resor från och till flygplatserna i Bromma och Lindarängen, erinrar statskontoret, att ämbetsverket i utlåtande den 26 maj 1937 över den tidigare framställningen uttalat, bland annat, att detta spörsmål vore av den allmänna och principiella räckvidd, att enligt ämbetsverkets mening frågan knappast syntes böra upptagas enbart för en myndighets vidkommande utan att densamma borde bedömas i ett större sammanhang.

Styrelsens förslag beträffande löpande expenskostnader och utgifter för publikationstryck hava ej föranlett erinran från statskontorets sida. Vad angår det för vissa engångskostnader beräknade beloppet, sammanlagt 14,400 kronor, säger sig statskontoret av den föreliggande utredningen icke kunna bilda sig någon säker uppfattning rörande anslagsäskandena i denna del, varför ämbetsverket finner sig icke kunna göra något uttalande i frågan.

Även i fråga om det ökade behovet av medel till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens omkostnader gäller vad jag tidigare anfört beträffande styrelsens avlöningsanslag. Med utvecklingen av styrelsens verksamhet och ökningen av dess personal följa ökade utgifter för resor och expenser.

Vad till en början beträffar styrelsens medel för bestridande av resekostnader torde det vara nödvändigt att företaga viss anslagshöjning. Sålunda har jag funnit mig böra tillstyrka, att de för vägtrafikbyrån avsedda medlen, nu 5,000 kronor, ökas till 7,000 kronor. Likaså torde det för hamnbyrån disponibla beloppet, 3,000 kronor, böra höjas. Denna höjning torde emellertid, med hänsyn till den av mig förordade begränsningen i fråga om personalen å byrån, kunna stanna vid 1,000 kronor. Med avseende å luftfartsavdelningen hemställer styrelsen om ett belopp av 2,500 kronor att disponeras för utrikes resor, som styrelsens chef och avdelningens personal behöva företaga på grund av luftfartsärendenas internationella natur. För motsvarande ändamål har för år 1937 disponerats ett sammanlagt belopp av 2,000 kronor från sjätte huvudtitelns anslag till extra utgifter i överensstämmelse med den uppfattning i fråga om sättet för täckande av dylika

Departements-
chefen.

kostnader, åt vilken 1929 års riksdag gav uttryck i samband med behandlingen av Kungl. Maj:ts förslag till allmänt resereglemente. Då det av styrelsen äskade beloppet synes erforderligt och ifrågavarande resor sammanhånga med styrelsens ordinarie ämbetsuppgifter och icke hava karaktären av enstaka resor, har jag efter samråd med chefen för finansdepartementet funnit mig böra tillstyrka styrelsens förslag i denna del. Erforderliga närmare bestämmelser om användningen av ifrågavarande belopp torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela.

Styrelsens anslagsmedel till »övriga expenser» för eget behov hava, såsom den lämnade redogörelsen visar, länge varit otillräckliga. På framställning av styrelsen har ock Kungl. Maj:t vid olika tillfällen ställt medel utöver de i staten upptagna till styrelsens förfogande för bestridande av utgifter av ifrågavarande slag, nämligen för budgetåret 1935/1936 ett belopp av 12,000 kronor och för nästlidet budgetår 14,000 kronor. Styrelsen hemställer nu om ett med sammanlagt 16,000 kronor förhöjt belopp. Emellertid anvisades för innevarande budgetår för detta ändamål 30,000 kronor, vilket belopp med 4,300 kronor överstiger motsvarande medel för nästlidet budgetår, då nyssnämnda förstärkning med 14,000 kronor av Kungl. Maj:t beviljades. Ehuru jag i likhet med styrelsen anser, att omkostnadsanslaget bör anvisas med det belopp, vartill utgifterna kunna beräknas uppgå, anser jag likväl — i betraktande av den för innevarande budgetår vidtagna höjningen av ifrågavarande medelsbelopp — att en ytterligare ökning med 10,000 kronor bör vara tillräcklig. Jag vill alltså tillstyrka, att det för »övriga expenser» för eget behov avsedda beloppet beräknas till 40,000 kronor.

Vad härefter angår de av styrelsen begärda beloppen för vissa engångsutgifter har jag funnit mig böra biträda styrelsens förslag i fråga om anskaffande av mattor, borrhustrustning för geoteknikern och ett skåp för hemliga handlingar till en sammanlagd kostnad av $(2,500 + 2,000 + 900)$ 5,400 kronor. De av styrelsen till 9,000 kronor beräknade utgifterna för ytterligare möbler och skrivmaskiner åt nya befattningshavare torde med hänsyn till innebörden av mitt förslag beträffande personalen kunna minskas till hälften eller 4,500 kronor, vilket belopp jag tillstyrker. För nu angivna engångsutgifter torde alltså få beräknas ett belopp av tillhoppa $(5,400 + 4,500)$ 9,900 kronor. I likhet med styrelsen utgår jag därvid från att medel för anskaffande åt brobyrån av vissa mätninginstrument icke behöva upptagas å detta anslag.

Summan av medlen för »övriga expenser» för eget behov skulle alltså enligt mitt förslag utgöra $(40,000 + 9,900)$ 49,900 kronor. I förhållande till löpande budgetår, för vilket ifrågavarande post beräknats till $(30,000 + 5,000)$ 35,000 kronor, innebär förslaget en ökning med 14,900 kronor. Såsom av det förut anförda framgår representerar denna anslagshöjning endast till mindre del en verklig utgiftsökning i förhållande till tidigare budgetår.

Beträffande övriga poster under omkostnadsanslaget har styrelsen icke ifrågasatt någon ändring. Häremot har jag icke funnit anledning till erinran.

I enlighet med det nu anförda skulle omkostnadsanslaget för budgetåret 1938/1939 beräknas på följande sätt:

	Kronor.
Resekostnader, <i>förslagsvis</i>	52,000
Expenser, <i>förslagsvis</i>	56,900
Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	4,300
	Summa kronor 113,200

Av totalbeloppet 113,200 kronor skulle enligt den för innevarande budgetår tillämpade fördelningsprincipen på automobilskattemedel belöpa 32,000 kronor, motsvarande resekostnader för väg-, bro- och vägtrafikinspektion, 1,000 kronor till expenser för annat än eget behov samt hälften av expenserna i övrigt och beloppet för publikationstryck eller ($\frac{1}{2} \times 60,200$) 30,100 kronor, medan återstoden skulle utgå av vanliga skattemedel. Denna fördelningsgrund synes böra bibehållas även för nästa budgetår. Det mot automobilskattemedel avräknade beloppet, enligt vad nyss sagts tillhopa 63,100 kronor, torde lämpligen böra avrundas till 63,000 kronor, i vilket fall alltså ett belopp av 50,200 kronor skulle utgå av vanliga skattemedel. I anslutning till vad jag anfört vid avlöningsanslagets behandling förordar jag, att även i fråga om nu förevarande anslag den mot automobilskattemedlen avräknade summan bestämmes till visst belopp och alltså icke anvisas förslagsvis. Av den totala ökningen av anslaget, (113,200 – 92,800) 20,400 kronor, skulle enligt mitt förslag 9,000 kronor belöpa å automobilskattemedel och 11,400 kronor å vanliga skattemedel.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 113,200, därav 63,000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[5.] 3. **Statens väginstitut.** I 1937 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 5) framlade Kungl. Maj:t förslag till viss omorganisation av statens väginstitut. På grundval härav äskade Kungl. Maj:t för budgetåret 1937/1938 ett förslagsanslag till statens väginstitut å 230,800 kronor, att utgå av automobilskattemedel. Framställningen bifölls av riksdagen (skrivelse nr 6, punkt 5).

Nämnda förslag grundade sig på förutsättningen, att den av statsmakterna år 1936 (proposition nr 178, riksdagens skrivelse nr 166) beslutade nybyggnaden för väginstitutet skulle bli färdigställd till årsskiftet 1937/1938. Såsom jag senare kommer att närmare beröra, har emellertid ifrågavarande nybyggnad, sedan utarbetandet av detaljförslag till densamma blivit fördröjt, numera med hänsyn till de av prishöjningen föranledda merkostnaderna ansetts tills vidare icke böra igångsättas.

På sätt förutsattes vid beviljandet av nyssnämnda anslag föreskrev Kungl. Maj:t genom beslut den 16 april 1937, att statens väginstitut från och med den 1 juli 1937 skulle stå under ledning av en direktion, bestående av chefen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen såsom ordförande samt sex av Kungl.

Maj:t förordnade ledamöter, av vilka fem skulle utses efter förslag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och en efter förslag av styrelsen för tekniska högskolan. Genom beslut den 11 juni 1937 förordnade Kungl. Maj:t för tiden den 1 juli 1937—den 30 juni 1938 till ledamöter av direktionen för väginstitutet överdirektören och chefen för statens provningsanstalt J. O. Roos af Hjelmsäter, rektorn för tekniska högskolan, professorn vid samma högskola H. Kreüger, extra byråchefen i kommunikationsdepartementet K.-G. M. Hjort, verkställande direktören i aktiebolaget skånska cementgjuteriet A. E. Sandberg, distriktsingenjören vid Stockholms stads gatukontor N. G. Wibeck samt föreståndaren för väginstitutet civilingenjören N. A:son von Matern.

För innevarande budgetår har av det disponibla anslaget anvisats *dels* genom beslut den 16 april 1937 ett belopp av 45,000 kronor såsom bidrag till institutets verksamhet under andra halvåret 1937, *dels* genom beslut den 23 juli 1937 ett belopp av högst 115,000 kronor för anskaffning av laboratoriebord och annan möbelinredning samt maskiner, apparater och instrument m. m. under iakttagande av vad därom anförts i 1937 års statsverksproposition, *dels ock* genom beslut den 17 december 1937 ett belopp av 70,800 kronor till institutets verksamhet under första halvåret 1938.

Av nyssnämnda belopp å 115,000 kronor har ännu icke någon del tagits i anspråk, men det är avsett att med anlitan av det anvisade beloppet anskaffa sådan materiel, som kan erfordras för institutets verksamhet och som tillika kan få användning, när institutets nybyggnad i sinom tid blir uppförd.

Med tillstyrkande utlåtande den 10 november 1937 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* överlämnat en till styrelsen ställd, den 8 i samma månad dagtecknad skrivelse av *direktionen för statens väginstitut*, däri direktionen hemställt om anvisande av ett anslag å 141,600 kronor av automobilskattemedel till institutets verksamhet under budgetåret 1938/1939. Till stöd härför har direktionen anfört, bland annat:

Enligt vad direktionen för institutet erfarit, kommer väginstitutets nya byggnad att uppskjutas och torde av denna anledning icke kunna fullbordas under budgetåret 1938/1939. Med anledning härav har direktionen genom skrivelse av den 8 november hos Kungl. Maj:t anhållit, att institutets verksamhet under första halvåret av år 1938 skulle fortgå under oförändrade betingelser, innebärande, att visst belopp ställes till direktionens förfogande att efter direktionens bestämmande användas för understödjande av institutets verksamhet. Även för budgetåret 1938/1939 synes samma förfarande böra tillämpas.

I nämnda skrivelse har direktionen även framhållit, att det för institutets fortsatta verksamhet är oundgängligen nödvändigt att förhåra erforderliga laboratorielokaler m. m., intill dess institutets nya byggnad blir färdig. Detta kommer givetvis att medföra ökade kostnader för lokaler åt institutet.

I dessa nya lokaler avser institutet att bland annat utföra laboratorieforskning, vilken gren av verksamheten tyvärr för närvarande måste försummas av brist på utrymme. Detta innebär, att väginstitutet icke tillfredsställande kan lösa sina uppgifter, enär forskning i laboratorium är en nödvändig förutsättning för institutets verksamhet.

Om det på detta sätt beredes möjlighet för laboratorieforskning vid institutet, kommer detta även att medföra ökat behov av personal. I första hand

har institutet räknat med anställning av en verkmästare, erforderliga laboratoriebiträden och en springpojke. Vidare kommer den utökade verksamheten även att medföra ökning av omkostnaderna jämfört med nuvarande förhållanden, vartill även den allmänna prisstegringen bidrager.

Av Kungl. Maj:ts proposition till 1937 års riksdag samt denna riksdags beslut framgår, att statsmakterna beaktat den av utvecklingen inom vägväsendet betingade utvidgningen av institutets verksamhet, enär anslaget till institutets verksamhet under första halvåret 1938 är väsentligt högre än tidigare varit fallet. Den av direktionen gjorda framställningen rörande utökad verksamhet under första halvåret 1938 torde sålunda stå i god överensstämmelse med statsmakternas intentioner. Direktionen förmenar, att verksamheten under budgetåret 1938/1939 bör fortgå i samma omfattning, som föreslagits för första halvåret 1938.

I följande tablå har verkställts en beräkning av institutets anslagsbehov för tiden den 1 juli 1938—den 30 juni 1939 under nu angivna förutsättningar:

Utgifter:

	Kronor	Kronor
1. <i>Avlöningar m. m.</i>		
Ingenjörer	51,760	
Biträden m. m.	17,500	
Kontorsbiträden	6,600	
Sakkunniga och platsombud	3,000	
Elever och tillfällig arbetskraft	4,000	
Kassör och bokförare	800	
Tillfällig löneförbättring för personalen	5,000	88,660
2. <i>Kontorskostnad m. m.</i>		
Kontorshyra	2,500	
Hyra för laboratorium, förråd m. m.	7,500	
Skrivmaterial, porto, telefon m. m.	4,000	
Städning, underhåll av inventarier m. m.	1,440	
Böcker, tidskrifter m. m.	1,500	16,940
3. <i>Publikationstryck och upplysningsverksamhet</i>		4,000
4. <i>Omkostnader för undersökningar och utredningar.</i>		
Undersökningar av vissa jordartstekniska problem samt om tjälproblemet, avlöningar och resor (därav avlöningar 17,000)	20,000	
Undersökningar rörande vägar och vägbeläggningar	8,000	
Resekostnader m. m.	4,000	
Laboratorieundersökningar	12,000	
	Summa kronor	153,600

Inkomster:

Materialkontroll och andra inkomster	12,000
Anslag av automobilskattemedel	141,600
	Summa kronor 153,600

Vid tablåns upprättande hava för redan anställd personal upptagits nu utgående löner. Då emellertid det definitiva fastställandet av de anställdas löneförmåner på grund av omorganisationens framskjutande ej kan ske vid tidpunkt, som tidigare avsetts, har direktionen ansett erforderligt, att i tablån upptaga visst belopp för beredande av tillfällig löneförbättring åt de anställda.

Detta belopp avser direktionen att använda dels till höjning av sådana löner, som nu äro oskäligt låga, dels ock till sådan allmän, mindre löneförbättring, som andra statsanställda åtnjutit innevarande år.

Med stöd av den erfarenhet, som numera vunnits beträffande institutets övriga inkomster, har direktionen beräknat dessa till 12,000 kronor.

Det är institutets avsikt att, i den mån nödiga penningmedel ställas till förfogande, fortsätta verksamheten efter i huvudsak samma riktlinjer som tidigare samt att, såsom nyss anförts, även utöka verksamheten.

Statskontoret har i utlåtande den 13 december 1937 i anslutning till sitt samma dag avgivna utlåtande angående bidrag till institutets verksamhet under första halvåret 1938 uttalat, att nu förevarande framställning icke givit ämbetsverket anledning till erinran.

Departements-
chefen.

Såsom inledningsvis antytts, har den vid 1936 års riksdag beslutade nybyggnaden för statens väginstitut ännu icke igångsatts. Enligt föreliggande framställning beräknas kostnaderna för denna nybyggnad numera överstiga de tidigare beräknade med omkring 143,000 kronor, delvis beroende på den allmänna prisstegringen men till en del även på förändringar i byggnadsplanen. Det är min avsikt att framdeles föreslå, att ifrågavarande byggnadsföretag upptages å den anslagsplan, för vilken chefen för finansdepartementet redogör vid anmälan av finansplanen.

Genom Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 17 december 1937 har för första halvåret 1938 ställts till förfogande för väginstitutets verksamhet ett belopp, som motsvarar hälften av det av väginstitutets direktion för nästa budgetår begärda anslaget, 141,600 kronor. Då institutets verksamhet under nästa budgetår torde få förutsättas erhålla ungefär samma omfattning som under första halvåret 1938, har jag intet att erinra mot att nämnda belopp, lämpligen avrundat till 140,000 kronor, anvisas å riksstaten för budgetåret 1938/1939. Anslaget torde böra upptagas såsom obetecknat och avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *statens väginstitut* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett
anslag av kronor 140,000,
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[6.] 4. **Vägorganisationen i länen, förslagsanslag.** För vägorganisationen i länen har 1935 års riksdag (skrivelse nr 6, punkt 5) godkänt personalförteckning. 1937 års riksdag (skrivelse nr 6, punkt 6) har *dels* godkänt följande stat för vägorganisationen i länen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1937/1938:

Stat.

Avlöningar.

Kronor

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	235,000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
a) Grundavlöningar m. m.	280,000
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	<u>6,000</u> 286,000

	Kronor
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3,000
4. Dyrtidstillägg, <i>förslagsvis</i>	50,000
5. Pensionsavdrag motsvarande belopp, att tillföras civila pensions- fonden	12,400
	Säger kronor 586,400

Omkostnader.

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	175,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	90,000
	Säger kronor 265,000
	Summa kronor 851,400

Särskilda uppbördsmedel.

Arvoden och andra ersättningar för förrättningar, som verkställts av vägingenjörer och deras biträden	241,400
	Nettoutgift förslagsvis kronor 610,000;

dels ock till vägorganisationen i länen för innevarande budgetår anvisat ett förslagsanslag av 610,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel.

Beträffande den nuvarande vägorganisationen och beräkningen av anslagsposten till avlöningar torde jag få erinra om följande:

Personalen vid organisationen utgöres av vägingenjörer, biträdande vägingenjörer, vägingenjörssassistenter, tillfälliga vägingenjörssassistenter, rit- och skrivbiträden samt kamerala biträden.

Vägingenjörsbefattningarna äro sedan den 1 juli 1934 uppförda å ordinarie stat, 23 befattningar i lönegrad B 28 och den för Gotlands län avsedda befattningen i lönegrad B 26. Biträdande vägingenjörerna äro extra ordinarie befattningshavare med placering från och med innevarande budgetår i den för sådana befattningar gällande lönegraden 22. Vägingenjörssassistenterna, vilka tidigare åtnjoto arvode motsvarande löneklassen 15, hava från och med budgetåret 1936/1937 hänförs till lönegrad 18 för extra befattningshavare, innebärande begynnelselönen enligt löneklass 15. De tillfälliga assistenterna, vilka icke äro anställda för helt budgetår utan för högst 7 månader per budgetår, åtnjuta arvode motsvarande löneklass 15. Medan ingenjörspersonalen tillhör väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, äro rit- och skrivbiträdena samt de kamerala biträdena anställda av vederbörande länsstyrelse och äro dess tjänstemän.

Posten för avlöningar till ordinarie tjänstemän avser alltså vägingenjörerna. I anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal hava till grundavlöningar upptagits erforderliga medel för begynnelselöner till biträdande vägingenjörer och vägingenjörssassistenter ävensom arvoden till tillfälliga assistenter, rit- och skrivbiträden samt kamerala biträden.

För de biträdande vägingenjörerna — vilka jämlikt beslut av 1937 års riksdag ökades från förutvarande 10 till 16 med placering i Stockholms, Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Kristianstads, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Väster-norrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län — har beräknats ett nettobelopp av 86,650 kronor.

Begynnelselöner för 7 vägingenjörssassistenter beräknades uppgå till sammanlagt 28,350 kronor. En assistent är placerad i vart och ett av Uppsala, Södermanlands, Kronobergs, Blekinge, Hallands, Örebro och Västmanlands län.

För tillfälliga vägingenjörssassistenter till ett beräknat antal av 22 har upptagits ett från och med innevarande budgetår från 38,000 kronor till 52,800 kronor förhöjt arvodesbelopp samt för rit- och skrivbiträden och kamerala biträden liksom tidigare 95,000 kronor respektive 16,000 kronor.

Posten till grundavlöningar m. m. beräknades sålunda till sammanlagt (86,650 + 28,350 + 52,800 + 95,000 + 16,000) 278,800 kronor, vilket belopp med hänsyn till kallortstillägg och för postens avrundande ökades till 280,000 kronor.

För avlöningsförhöjningar till biträdande vägingenjörer och vägingenjörssassistenter samt till bestridande av kostnader för läkarvård jämte läkemedel och dylikt samt begravningshjälp upptogs ett från 5,500 kronor till 6,000 kronor förhöjt belopp.

För särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän avsågs ett belopp av 3,000 kronor.

Posten till dyrtidstillägg beräknades till 50,000 kronor.

Å staten upptogs därjämte 12,400 kronor såsom pensionsavdrag motsvarande belopp, att tillföras civila pensionsfonden.

Anslagsposten till avlöningar beräknades alltså till (235,000 + 280,000 + 6,000 + 3,000 + 50,000 + 12,400) 586,400 kronor.

I detta sammanhang vill jag erinra om att den s. k. länsstyrelseutredningen i sitt den 17 december 1936 dagtecknade betänkande med förslag angående länsstyrelsernas organisation jämte därmed sammanhängande spörsmål (statens off. utredn. 1936: 56) till behandling upptagit frågan om de å vägingenjörskontoren anställda rit- och skrivbiträdenas anställnings- och avlöningsförhållanden m. m. Rörande utredningens uttalanden och förslag i ämnet torde jag här få anföra följande:

Utredningen har på närmare angivna skäl förordat, att biträdena allttjämt böra vara vederbörande länsstyrelses tjänstemän.

I fråga om behovet av rit- och skrivbiträdeskrafter har utredningen funnit detsamma vara ganska växlande i de olika länen. Att exakt för varje län, inför utredningen, angiva detta behov vore svårt, då arbetet i ett län syntes kunna växla rätt avsevärt från tid till annan, även om därvid bortsåges från de fluktuationer, som kunde uppstå genom åtgärder för bekämpande av arbetslöshet och andra extraordinära uppgifter. Dock syntes man utan någon som helst tvekan kunna utgå från att i varje län, med undantag för Gotlands län, erfordrades ett väl kvalificerat biträde med hel arbetstid. Dessa biträden torde böra erhålla fast anställning enligt något av gällande avlöningsreglementen.

Den tjänsteställning, som borde tillförsäkras biträdena bleve enligt länsstyrelseutredningens mening helt naturligt beroende av de fordringar, som ansåges böra ställas på befattningshavarna. Vad en vägingenjör först och främst behövde vore ett i vanligen förekommande kontorsgöromål, såsom maskinskrivning, stenografi, diariieföring, arkivering, statistik och räkenskapsgranskning, kunnigt biträde. I betraktande av den speciella art av arbete, det här vore fråga om, borde biträdet dessutom vara kunnigt i kartritning och andra enklare ritarbeten. Med hänsyn härtill och till den nuvarande genomsnittliga löneställningen syntes ifrågavarande biträden böra placeras såsom extra ordinarie tjänstemän i 7:e lönegraden eller således jämsställas med kanslibiträden.

I fråga om tillgodoräknande av tidigare tjänstgöring för löneklassplacering har utredningen anmärkt, att vissa av de nuvarande biträdena förut innehåft anställning hos distriktstjänstemän eller vägkonsulenter. Då det enligt utredningens mening kunde vara tveksamt, om sådan anställning finge jämlikt 11 § i avlöningsreglementet för icke-ordinarie befattningshavare tillgodoräknas i nu förevarande avseende, har utredningen ansett riksdagens medgivande därtill böra utverkas.

Rörande behovet av arbetskrafter utöver nu angivna rit- och skrivbiträden har utredningen uttalat, att detta borde tillgodoses sålunda, att varje länsstyrelse finge, liksom nu vore fallet, årligen lämna uppgift i ämnet till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som därefter i sina riksdagspetita upptog för ändamålet erforderligt belopp. Det belopp, som därefter anvisades, finge av länsstyrelsen disponeras på det sätt länsstyrelsen funne lämpligast. Om så ansåges fördelaktigt, skulle länsstyrelsen sålunda kunna anställa jämväl sådant ritbiträde, som kunde användas såsom biträde vid förrättningar.

I skrivelse den 22 september 1937 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anslag till vägorganisationen i länen. Styrelsen upplyser till en början, att styrelsen för beräkning av kostnaderna för densamma som vanligt infordrat uppgifter i ämnet från länsstyrelserna i samtliga län. Dessa äro bifogade styrelsens förevarande framställning.

Beträffande den biträdande ingenjörspersonalen meddelar styrelsen, att länsstyrelserna i Stockholms, Hallands, Örebro, Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län hemställt om anställande av tillfälliga assistenter under hela året, varjämte länsstyrelsen i Örebro län begärt utbyte av väg-ingenjörsassistentbefattningen därstädes mot biträdande vägingenjörstjänst. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förklarar sig hava tillfullo beaktat vad länsstyrelserna härför anført men anser sig emellertid, med hänsyn till att frågan om den biträdande ingenjörspersonalen varit föremål för behandling så sent som vid 1937 års riksdag, icke nu kunna framlägga förslag i enlighet med länsstyrelsernas äskanden.

Styrelsen ingår här efter på det av länsstyrelseutredningen framlagda förslaget angående rit- och skrivbiträdenas anställnings- och avlöningsförhållanden samt anför härom:

I de från länsstyrelserna inkomna uppgifterna redogöres för behovet av medel till avlöning av rit- och skrivbiträden och kamerala biträden samt för expenser. Med anledning av att länsstyrelserna så gott som undantagslöst icke närmare berört frågan om vilken inverkan ett genomförande av länsstyrelseutredningens förslag angående rit- och skrivbiträdenas anställnings- och avlöningsförhållanden skulle medföra beträffande anslagsäskandena för budgetåret 1938/1939 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen — som ansett att förslaget borde fortast möjligt bliva föremål för statsmakternas behandling — från samtliga länsstyrelser utom länsstyrelsen i Gotlands län infordrat kompletterande uppgifter härutinnan, vilka bifogats framställningen.

De allra flesta av länsstyrelserna hava i sina till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen avgivna yttranden icke framställt någon anmärkning mot utredningens förslag utan lagt detsamma till grund för sina äskanden i ämnet. Vissa andra länsstyrelser hava däremot ansett förslaget otillräckligt i ett eller annat avseende. Sålunda har yrkats, att mera än ett biträde i vederbörande län skall erhålla fast anställning eller att sådant biträde skall göras till ordinarie eller eljest erhålla bättre ställning än enligt utredningens förslag.

Ehuruval väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser skäl kunna anföras, som tala för att utredningens förslag borde sträckt sig längre såväl vad avser antalet fast anställda biträden som deras anställnings- och avlöningsförhållanden, finner styrelsen förslaget dock äsyfta en avsevärd förbättring av nu rådande förhållanden.

I anslutning härtill anför styrelsen:

Styrelsen, som på sin tid bereddes tillfälle att deltaga i utarbetandet av förslaget, har för sin del ej funnit anledning att framställa någon erinran mot detsamma. Styrelsen vill allenast understryka vikten av att erforderliga belopp anvisas för anställande av kvalificerade ritare i de län, där sådana redan finnas eller framdeles anses behövlige. Utan tillgång till dugliga ritare kunna vägingenjörerna icke i den omfattning, som eljest varit möjlig, åtaga sig uppdrag för vägdistrikt, städer och andra. Härigenom minskas statsverkets inkomster av för dylika uppdrag utgående ersättningar (»särskilda uppbördsmedel» i staten för vägorganisationen i länen), och vägingenjörerna berövas möjligheten att på detta sätt deltaga i det praktiska arbetet.

Styrelsen har i en styrelsens skrivelse bifogad tablå gjort en sammanställning av länsstyrelsernas uppgifter i nu förevarande avseende. I tablån redovisas sålunda nu befintlig personal och dess avlöningsförhållanden (lönegrad eller årslön) ävensom erforderliga belopp för biträden, som anses behövlige utöver ett extra ordinarie i varje län, sistnämnda uppgifter med angivande av i vilka län ritare finnes eller erfordras. Tablån upptager såsom erforderligt för extra rit- och skrivbiträden ett belopp av 55,700 kronor.

Styrelsen övergår härefter till anslagsberäkningen.

I fråga om posten *avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat* föreslår styrelsen icke någon ändring utan skulle posten upptagas med samma belopp som för innevarande budgetår eller 235,000 kronor.

Beträffande den i posten för *avlöningar till icke-ordinarie personal* ingående delposten *grundavlöningar m. m.*, nu 280,000 kronor, föreslår styrelsen, att det för rit- och skrivbiträden avsedda beloppet skall i enlighet med styrelsens förslag upptagas dels med nettolönerna för 23 extra ordinarie skriv- och ritbiträden i lönegrad 7, utgörande — efter avdrag av tjänste- och familjepensionsavgifter, i runda tal 1,200 kronor respektive 2,200 kronor, och med inräknande av förekommande kallortstillägg — 51,573 kronor eller, avrundat, 51,600 kronor, dels ock med för rit- och skrivbiträden i övrigt erforderliga belopp, tillhoppa 55,700 kronor. Sammanlagt skulle sålunda för rit- och skrivbiträden avses ett belopp av 107,300 kronor eller 12,300 kronor mer än för nu löpande budgetår. Då styrelsen icke i övrigt föreslår någon ändring beträffande i grundavlöningsposten ingående poster, beräknar styrelsen posten böra upptagas till ett belopp av $(280,000 + 12,300)$ 292,300 kronor.

Posten för *avlöningsförhöjningar m. m.*, nu 6,000 kronor, anser styrelsen böra höjas med 3,400 kronor, motsvarande i avrundat tal en löneklass för en var av de extra ordinarie rit- och skrivbiträdena, och alltså bestämmas till 9,400 kronor.

För *avlöningar till icke-ordinarie personal* skulle sålunda enligt styrelsens förslag erfordras sammanlagt $(292,300 + 9,400)$ 301,700 kronor, innebärande en ökning i förhållande till innevarande år med 15,700 kronor.

Posten för *särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän*, som för närvarande är bestämd till 3,000 kronor, föreslår styrelsen skola ökas med 2,600 kronor, motsvarande i runt tal kostnaderna för provisoriskt

dyrortstillägg och provisoriskt lönetillägg åt de extra ordinarie rit- och skrivbiträdena. Posten skulle alltså upptagas med 5,600 kronor.

Med hänsyn till sistnämnda befattningshavare beräknar styrelsen posten för *dyrtidstillägg* böra ökas med 7,000 kronor till 57,000 kronor.

Posten *pensionsavdrag motsvarande belopp, att tillföras civila pensionsfonden* skulle behöva ökas med 1,200 kronor, motsvarande i runt tal de tillkommande extra ordinarie befattningshavarnas avdrag för egenpension, och alltså bestämmas till 13,600 kronor.

Under erinran att i 5 § kungörelsen den 18 juni 1937 (nr 588) angående provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst stadgas, att utgifterna för ifrågavarande ändamål skola beträffande befattningshavare vid vägorganisationen i länen bestridas från statens automobilskattemedelsfond, anför styrelsen, att ur bokförings- och andra synpunkter skäl talade för att i vägorganisationens stat upptoges en särskild post för *provisorisk avlöningsförstärkning*. Verkställda beräkningar visade, att kostnaderna för dylik avlöningsförstärkning åt ifrågavarande befattningshavare skulle uppgå till 12,866 kronor eller avrundat 12,900 kronor.

Enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens sålunda framlagda förslag skulle delstaten för avlöningar alltså sluta å ett belopp av $(235,000 + 301,700 + 5,600 + 57,000 + 13,600 + 12,900)$ 625,800 kronor.

I *delstaten för omkostnader* har styrelsen icke föreslagit annan ändring än att — med hänsyn till att länsstyrelsernas anslagsäskanden för expenser sluta å 96,840 kronor — posten till *expenser* synts böra ökas med 2,000 kronor till 92,000 kronor. Delstaten skulle alltså upptagas till $(175,000 + 92,000)$ 267,000 kronor.

De *totala utgifterna* för vägorganisationen skulle i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hemställan sluta å ett belopp av $(625,800 + 267,000)$ 892,800 kronor.

Styrelsen erinrar härefter om att från detta belopp skola avräknas de inkomster, som kunna beräknas inflyta till statsverket för av vägingenjörerna och deras biträden utförda förrättningar. Detta belopp har i nuvarande budgetårs stat — i likhet med föregående år — beräknats till omkring 240,000 kronor. Styrelsen meddelar, att ifrågavarande inkomster emellertid under de sista åren icke uppgått till vad sålunda beräknats. För budgetåret 1936/1937 antager styrelsen siffran komma att röra sig omkring 204,000 kronor. Med hänsyn till bland annat den förstärkning av ingenjörspersonalen, som från och med detta budgetår genomförts, anser sig styrelsen kunna räkna med en ökning av inkomsterna för nästa budgetår och föreslår, att de särskilda uppborädsmedlen upptagas med ett för anslagets avrundning till 240,800 kronor bestämt belopp.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift den 28 september 1937 har *vägingenjörssassistenten R. Klingberg* för egen del och såsom ombud för 27 vägingenjörssassistenter hemställt, dels att nuvarande befattningar såsom vägingenjörssassistent i Uppsala, Södermanlands, Kronobergs, Blekinge, Hallands, Örebro och Västmanlands län måtte ersättas med befattningar såsom biträdande vägingenjör, dels att en befattning som biträdande vägingenjör i Gotlands län måtte inrättas, dels ock att de tillfälliga vägingenjörss-

assistentbefattningarna måtte uppflyttas till 21:a lönegraden i löneplanen för extra tjänstemän.

Rörande förslaget, i vad det avser förenämnda biträdande vägingenjörsbefattningar, har i huvudsak anförts följande:

Vägingenjörssassistenterna åtnjöte väsentligt lägre avlöningsförmåner än de biträdande vägingenjörerna, trots att båda dessa grupper av befattningshavare hade samma arbetsuppgifter och åligganden i tjänsten. Med hänsyn härtill, och då det numera finge anses uppenbart, att förutom vägingenjören minst en tjänsteman borde fastare bindas vid länets vägorganisation, syntes de också böra erhålla samma tjänsteställning. En befattning såsom biträdande vägingenjör borde därför inrättas i vart och ett av de nyss nämnda länen. Arbetsbördan i de olika länen vore visserligen varierande, men arbetets art vore identiskt densamma, varför reglering beträffande personalen på vägingenjörskontoren i de olika länen syntes böra ske kvantitativt och ej kvalitativt.

I fråga om den föreslagna förbättringen av de tillfälliga vägingenjörsassistenternas avlöningsförmåner samt deras placering såsom extra tjänstemän, har i skrivelsen till en början framhållits, att assistenterna, ehuru så enligt instruktionen icke skulle vara erforderligt, till övervägande delen eller omkring 75 procent hade avlagt examen vid tekniska högskolan eller Chalmers tekniska instituts högre avdelning. Vidare anføres:

Anledningen härtill synes i första hand vara de krav på god teoretisk utbildning, som med hänsyn till arbetets art måste ställas på innehavarna av assistentbefattningarna jämväl i de län, där biträdande vägingenjör redan nu finnes. Av de tillfälliga vägingenjörsassistenter, som icke hava avlagt examen vid teknisk högskola eller därmed jämförlig läroanstalt, torde de flesta hava erhållit sina befattningar tack vare mångårig föregående praktik inom väg-väsendet. Med hänsyn härtill synas de med ifrågavarande befattningar förenade löneförmånerna vara alltför låga och en uppflyttning av tjänsterna till 21:a lönegraden i löneplanen för extra tjänstemän vara väl motiverad. Såsom jämförelse må här nämnas, att enligt upprättad statistik medellönen för samtliga i statlig tjänst anställda ingenjörer från tekniska högskolans avdelning för väg- och vattenbyggnadskonst avseende ingenjörer, vilka avlagt examen under åren 1931—1936, uppgår till respektive 5,770 kronor—4,700 kronor.

I utlåtande den 26 oktober 1937 har *statskontoret* — efter att hava erinrat om vad länsstyrelseutredningen anført rörande rit- och skrivbiträdena vid vägingenjörskontoren — för egen del anført:

Den av de sakkunniga förebragta utredningen synes giva vid handen, att stadigvarande behov föreligger av sådana arbetskrafter å vägingenjörskontoren, om vilka nu är fråga. Statskontoret vill fördenskuil ej göra erinran mot att medel anvisas för anställande hos var och en av rikets länsstyrelser, med undantag av länsstyrelsen i Gotlands län, av ett rit- och skrivbiträde åt vägingenjören. I överensstämmelse med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag torde biträdet böra erhålla extra ordinarie anställning. Statskontoret måste däremot ställa sig tveksamt till förslaget, att samtliga ifrågavarande biträden skulle placeras i 7:e lönegraden. Med hänsyn till de nuvarande biträdenas olika kvalifikationer och löneställning torde det kunna ifrågasättas, huruvida icke — i lämplig utsträckning — de föreslagna befattningarna

borde hänföras till lägre lönegrad, förslagsvis 4:e lönegraden. Statskontoret vill i detta sammanhang erinra, att de nuvarande hos länsstyrelserna anställda, för länsarkitektorganisationen avsedda extra ordinarie rit- och skrivbiträdena äro placerade fjorton i 7:e lönegraden och tretton i 4:e lönegraden.

Under åberopande av vad sålunda anförts och under framhållande att en ej oväsentlig reduktion borde kunna vidtagas beträffande det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för övrig ritpersonal föreslagna beloppet, föreslår statskontoret, att styrelsens hemställa på denna punkt på det sätt bifalles, att det för ifrågavarande ändamål för innevarande budgetår anvisade medelsbeloppet, 95,000 kronor, upptages med ett till 100,000 kronor förhöjt belopp.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning i övrigt har ej föranlett någon erinran från statskontorets sida.

Rörande den av vägingenjörsassistenten R. Klingberg gjorda framställningen om uppflyttning av vissa vägingenjörsassistentbefattningar till biträdande vägingenjörstjänster m. m. erinrar statskontoret, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sin förevarande framställning icke föreslagit någon ändring beträffande den biträdande vägingenjörspersonalen. Under hänvisning härtill hemställer statskontoret, att framställningen icke måtte till någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd föranleda.

De nuvarande rit- och skrivbiträdena å vägingenjörskontoren äro samtliga extra befattningshavare med skiftande anställningstider och avlöningsförhållanden. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förevarande förslag innebär i huvudsak, att vid varje länsstyrelse, med undantag av länsstyrelsen i Gotlands län, skulle från och med nästa budgetår såsom biträde hos vägingenjören anställas en befattningshavare i extra ordinarie ställning och med placering i högst 7:e lönegraden, varjämte ett belopp av 55,700 kronor skulle anvisas för anställande av extra biträden samt kvalificerade ritare i de län, där sådana redan finnas eller anses behövliga under nästa budgetår.

Departements-
chefen.

Styrelsens förslag anknyter direkt till det förslag, som framlagts av länsstyrelseutredningen i förut omförmälda betänkande.

Av tillgängliga handlingar rörande den nuvarande biträdespersonalen vid vägingenjörskontoren framgår, att i elva län ett biträde finnes anställt med hel arbetstid och att i sex av dessa län därjämte tillfällig arbetskraft måste anlitas. I Gotlands län disponeras nu ett belopp av 2,000 kronor för tillfällig biträdeshjälp. I övriga län utgöres biträdespersonalen av två biträden med hel arbetstid. Att exakt för varje län angiva det stadigvarande behovet av arbetskrafter möter svårigheter, enär, såsom länsstyrelseutredningen framhållit, arbetet i ett län torde växla rätt avsevärt från tid till annan även bortsett från de fluktuationer, som kunna uppstå genom åtgärder för bekämpande av arbetslöshet och andra extraordinära uppgifter. Erfarenheterna från den sedan år 1930 bedrivna verksamheten å vägingenjörskontoren giva dock vid handen, att i varje län, med undantag för Gotlands län, ett väl kvalificerat biträde med hel arbetstid erfordras. Med hänsyn härtill och då åtskilliga av den nu anställda biträdespersonalen hava en relativt lång anställningstid bakom

sig har jag ansett mig böra biträda väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, att 23 rit- och skrivbiträden inplaceras i den för extra ordinarie tjänstemän gällande löneplanen. Beträffande befattningarnas placering i lönegrad har statskontoret ifrågasatt, huruvida icke en del av dessa borde hänföras till lägre lönegrad än som av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagits. Med hänsyn till, bland annat, att biträdena förutom kunnighet i fråga om de på skrivbiträden i allmänhet ankommande göromålen jämväl böra besitta en viss färdighet i kartritning och enklare ritarbeten, har jag emellertid ansett mig böra i förevarande anslag beräkna ett belopp, motsvarande avlöning till 23 biträden med placering i 7:e lönegraden. Det torde böra ankomma på vederbörande länsstyrelse att med hänsyn tagen till respektive biträdens kvalifikationer bestämma lönegradsplaceringen inom den sålunda angivna gränsen.

Länsstyrelseutredningen har ifrågasatt, att de biträden, som förut innehaft anställning hos distriktstjänstemän eller vägkonsulenter och som nu erhålla extra ordinarie befattning vid vägorganisationen i länen, skulle för löneklassplacering få tillgodoräkna den tid, varunder dylik anställning innehafts. Enligt det för icke-ordinarie tjänstemän gällande avlöningsreglementet skall det för ett dylikt tillgodoräknande vara fråga om tidigare anställning i statens tjänst. Ehuru i förevarande fall denna förutsättning icke torde kunna anses vara för handen, anser jag emellertid med hänsyn till, bland annat, den tidigare tjänstgöringens art skäligt, att biträden, som i övrigt uppfylla därför uppställda fordringar, må få tillgodoräkna tidigare anställning hos nämnda distriktstjänstemän eller vägkonsulenter. Därest riksdagen icke uttalar erinran häremot, torde Kungl. Maj:t sedermera vilja meddela beslut i överensstämmelse med vad jag sålunda förordat.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, att till extra biträden och ritare anvisas 55,700 kronor, innebär möjliggörande av en mindre utökning av personalen främst i de nordliga länen och har icke givit mig anledning till erinran. Ej heller vill jag motsätta mig, att posten till omkostnader höjes med föreslaget belopp, 2,000 kronor, för expenser.

Det av vägingenjörssassistenterna väckta förslaget om uppflyttning av vissa vägingenjörssassistentbefattningar till biträdande vägingenjörstjänster m. m. har jag med hänsyn till vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anfört beträffande andra liknande framställningar funnit mig icke böra för närvarande biträda.

Då i personalförteckningen, vilken endast upptager de 24 ordinarie vägingenjörerna, icke påkallas någon ändring, torde jag nu få övergå till staten för vägorganisationen. I väg- och vattenbyggnadsstyrelsens härutinnan anförda beräkningar erfordras i stort sett icke några ändringar.

Anslagsposten till *avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat* skulle sålunda upptagas med samma belopp som för innevarande budgetår eller 235,000 kronor.

De i posten för *avlöningar till icke-ordinarie personal* ingående delposterna till *grundavlöningar m. m.* och *avlöningsförhöjningar m. m.* skulle i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag upptagas med 292,300

kronor respektive 9,400 kronor eller tillhoppa 301,700 kronor, vilket belopp i jämförelse med innevarande budgetår innebär en sammanlagd ökning av 15,700 kronor.

Posten för *särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän* skulle upptagas med ett från 3,000 kronor till 5,600 kronor förhöjt belopp.

Enligt föreskrifterna angående *provisorisk avlöningsförstärkning* för innevarande budgetår åt vissa befattningshavare i statens tjänst skola utgifterna för ändamålet, i vad dessa avse befattningshavare vid vägorganisationen i länen, bestridas av automobilskattemedel och avföras direkt å statens automobilskattemedelsfond. Det torde vara lämpligt, att till bestridande av ifrågasvarande avlöningsförstärkning, vilken förutsättes utgå även under nästa budgetår, på sätt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit i nu ifrågasvarande stat upptages en särskild post med ett belopp av 12,900 kronor.

Posten för *dyrtidstillägg*, som för innevarande budgetår är beräknad efter ett levnadskostnadsindex av 158 och utan hänsyn till den vid 1937 års riksdag beslutade höjningen av barntilläggen, torde i enlighet med beräkningarna av huvudtitlarnas allmänna dyrtidstilläggsanslag böra upptagas med ett från 50,000 kronor till 75,000 kronor förhöjt belopp.

Vad slutligen angår posten för *pensionsavdrag motsvarande belopp, att tillföras civila tjänstepensionsfonden* torde med hänsyn till de nu föreslagna nya extra ordinarie befattningarna en höjning med 1,200 kronor till 13,600 kronor böra ske. Beträffande denna post torde jag få hänvisa till vad jag i det föregående under punkten 3 (sid. 55) yttrat.

Delstaten för avlöningar skulle alltså sluta å ett belopp av $(235,000 + 292,300 + 9,400 + 5,600 + 12,900 + 75,000 + 13,600)$ 643,800 kronor.

Delstaten för omkostnader skulle i enlighet med vad jag i det föregående tillstyrkt upptagas med ett från 265,000 kronor till 267,000 kronor förhöjt belopp.

Totala utgifterna för vägorganisationen i länen skulle alltså upptagas med $(643,800 + 267,000)$ 910,800 kronor.

Beträffande det i staten upptagna beloppet för *särskilda uppbördsmedel* har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som i sin skrivelse på grundval av vissa preliminära uppgifter beräknat uppbörden för budgetåret 1936/1937 till omkring 204,000 kronor, ansett sig med hänsyn till den numera förstärkta ingenjörspersonalen kunna beräkna uppbörden för nästa budgetår till samma belopp som för innevarande budgetår eller omkring 240,000 kronor, dock med viss justering för anslagets lämpliga avrundning.

Enligt numera tillgängliga uppgifter rörande uppbördens storlek för budgetåret 1936/1937 har densamma emellertid ej uppgått till mer än avrundat 147,700 kronor. Att skillnaden mellan den beräknade och den verkliga uppbörden kommit att bli så avsevärd sammanhänger bland annat därmed, att de tidigare uppbördssiffror, varå den beräknade uppbörden grundar sig, till följd av felaktig bokföring varit missvisande. I vissa fall hava nämligen å uppbördstiteln uppdebiterats belopp, vilka avsett ersättningar för av andra

än vägorganisationspersonalen utförda uppdrag och förrättningar. Med hänsyn härtill torde beloppet för särskilda uppbördsmedel för nästa budgetår icke böra beräknas till det för innevarande budgetår upptagna, över 240,000 kronor. Å andra sidan torde emellertid föreligga skäl att beräkna beloppet högre än det belopp, omkring 147,700 kronor, vartill den verkliga uppbörden för budgetåret 1936/1937 uppgått. Genom att dels personalen å vägingenjörskontoren från och med innevarande budgetår erhållit en icke oetydlig förstärkning, dels ock de statliga vägbyggnaderna för arbetslöshetens bekämpande numera minskats avsevärt torde nämligen vägingenjörerna bliva i tillfälle att i större utsträckning än hittills kunna åtaga sig förrättningar, vilka tillföra statsverket inkomster. Under beaktande av nu angivna förhållanden har jag ansett uppbördsmedlen böra beräknas till 170,000 kronor eller för nu förevarande anslags avrundande 170,800 kronor.

Nettoutgifterna för vägorganisationen i länen skulle sålunda för nästa budgetår bliva (910,800 — 170,800) 740,000 kronor.

Förslagsanslaget till vägorganisationen i länen torde alltså böra äskas med sistnämnda belopp. Anslaget har hittills utgått av automobilskattemedel även med de överskridanden av det anvisade beloppet, som förekommit. Härutinnan kommer jag att i det följande föreslå sådan ändring, att anslaget avräknas mot automobilskattemedlen endast med det anvisade beloppet, medan eventuellt förekommande överskridanden belasta budgetutjämningsfonden.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande stat för vägorganisationen i länen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/1939:

Stat.

Avlöningar.	Kronor
1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	235,000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
a) Grundavlöningar m. m.	292,300
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> 9,400	301,700
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	5,600
4. Provisorisk avlöningsförstärkning, <i>förslagsvis</i>	12,900
5. Dyrtidstillägg, <i>förslagsvis</i>	75,000
6. Pensionsavdrag motsvarande belopp, att tillföras civila tjänstepensionsfonden	13,600
	Säger kronor 643,800

Omkostnader.

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	175,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	92,000
	Säger kronor 267,000
	Summa kronor 910,800

Särskilda uppbördsmedel.

Kronor

Arvoden och andra ersättningar för förrättningar, som verkställt av vägingenjörer och deras biträden	170.800
Nettoutgift förslagsvis kronor	740,000;

*dels ock till vägorganisationen i länen för budgetåret 1938/
1939 anvisa ett förslagsanslag av kronor 740,000,
att avräknas mot automobilskattemedlen, dock högst intill ett be-
lopp av 740,000 kronor.*

Vägbyggnader och vägunderhåll.

[7.] **Ändrade grunder för statsbidrag till den allmänna väghållningen.** Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 juni 1935 tillkallades samma dag fem sakkunniga att inom kommunikationsdepartementet biträda med verkställande av utredning rörande ny lagstiftning om enskilda vägar och förutsättningarna för bidrag av allmänna medel till det enskilda vägväsendet samt om principerna för statsbidrag till det allmänna gatu- och vägväsendet jämte därmed sammanhängande spörsmål samt avgiva de förslag, vartill utredningen föranledde.

I fråga om enskilda vägar hava de sakkunniga, som antagit benämningen 1935 års vägsakkunniga, ännu icke avgivit betänkande och förslag. Beträffande spörsmålet om statsbidrag till utjämning av vägdistriktens skattebörd samt till byggande och underhåll av allmänna vägar å landsbygden hava de sakkunniga den 4 december 1935 avgivit utlåtande och förslag, vilka efter beslut av 1936 års riksdag föranlett vissa förändringar i bestämmelserna rörande statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket.

I utlåtande den 11 december 1936 (statens off. utredn. 1936:58) hava de sakkunniga avgivit förslag rörande dels vissa detaljer av förut nämnda spörsmål, dels statsbidragen till städernas väg- och gatuhållning, dels ock automobilskattemedlens fördelning för användning till olika ändamål.

Häröver hava utlåtanden avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt av överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser, varjämte svenska stadsförbundet, svenska vägstyrelsernas förbund, svenska vägföreningen, föreningen för skidlöpningens främjande i Sverige, svenska teknologföreningen, kungl. automobilklubben och motor-männens riksförbund avgivit yttranden.

Innan jag ingår på de sakkunnigas förslag, torde jag få lämna en kort redogörelse för gällande författningar rörande statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket samt automobilskattemedlens fördelning:

I enlighet med 1936 års riksdags beslut (skrivelse nr 313) har Kungl. Maj:t den 30 juni 1936 utfärdat dels förordning (nr 451) angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket, dels förordning (nr 452) om fördelning av automobilskattemedel samt i anslutning härtill den 8 juli 1936 kungörelser (nr 466 och 467) med närmare bestämmelser rörande tillämpningen av respektive förordningar. Författningarna hava trätt i kraft den 1 januari 1937.

Med hänvisning i övrigt till författningarna torde jag här endast behöva erinra om följande:

Enligt förstnämnda förordning erhåller vägdistrikt årligen statsbidrag med 85 procent av distriktets verkliga kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning under nästföregående år. Beträffande ödebygdsväg utgår statsbidraget under enahanda förhållanden med 95 procent. Statsbidrag utgår vidare till vägdistrikt för byggande av huvudväg, som är av synnerlig betydelse för den genomgående samfärdseln, med 90 procent, för annan huvudväg med 85 procent, för annan landsväg med 80 procent samt för ödebygdsväg med 90 procent, allt av den beräknade kostnaden. Där för något fall Konungen prövar synnerliga skäl därtill föranleda, må, på de villkor Konungen finner anledning föreskriva, högre statsbidrag utgå. I vissa i författningen närmare angivna fall utgår statsbidrag till erforderlig marklösen.

I fråga om fördelningen av automobilskattemedel må erinras, att enligt nyssnämnda förordning de under visst budgetår jämlikt förordningarna om automobilskatt, om särskild skatt å automobilgummiringar och om särskild skatt å bensin och motorsprit eller jämlikt de särskilda bestämmelser, Kungl. Maj:t enligt 18 § i automobilskatteförordningen må hava meddelat, influtna skatte-medlen (*automobilskattemedel*) skola i räkenskaperna från vederbörande anslag å riksstaten omföras till en särskild, av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förvaltnad fond, benämnd statens automobilskattemedelsfond.

Från nämnda fond skola (1 §) i första hand bestridas

dels så stor del av de enligt 2 § förordningen den 30 juni 1936 (nr 451) angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket till vägdistrikten utgående statsbidragen till vägunderhåll och vinterväghållning, som motsvarar 30 procent av distriktens verkliga kostnader för underhåll av landsvägar och vinterväghållning å sådana vägar under det sista kalenderår, som avslutats före ingången av budgetåret, ävensom 40 procent av distriktens verkliga kostnader under nämnda kalenderår för underhåll av ödebygdsvägar och vinterväghållningen å desamma.

dels ock — med undantag av medel ingående i anslagen till förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna samt vägar å landsbygden — vad i övrigt i enlighet med å riksstaten anvisade anslag skall till särskilda ändamål utgå av automobilskattemedel.

Av återstående skattemedel skola 20 procent tillfalla rikets städer samt 80 procent landsbygden (1 §). Av städernas totala andel fördelas 80 procent mellan de särskilda städerna i förhållande till de belopp, som från dem influtit i automobilskatt (2 §), att användas, på sätt angives i 4 § förordningen angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket, till förbättring och underhåll av städernas för automobiltrafiken viktiga vägar och gator, i första rummet infartsvägar. Återstående 20 procent av städernas andel (städernas utjämningsandel) fördelas (2 §) av Konungen på sätt i 5 § sistnämnda förordning sägs, nämligen såsom särskilda statsbidrag till vissa företag av i 4 § omförmålt slag.

Av landsbygdens andel av skattemedlen fördelas 85 procent sålunda (3 § 1 mom.), att därav i första hand bestrides så stor del av det vägdistrikten jämlikt 2 § förordningen angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket tillkommande bidrag, som motsvarar 55 procent av distriktens verkliga kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning under det kalenderår, som avslutats under budgetåret. Vad av omförmålda 85 procent återstår skall — med undantag varom i det följande förmåles — tillgodokomma de särskilda länen i förhållande till de belopp, som influtit i automobilskatt från respektive läns landsbygd (länens ordinarie andelar; 3 § 1 mom.). Återstående 15 procent

av landsbygdens totala andel (landsbygdens utjämningsandel) skola fördelas mellan länen på sätt Konungen förordnar (3 § 2 mom.). De skattemedel, vilka såsom ordinarie andelar och utjämningsandelar tillgodokomma de särskilda länen, skola (3 § 3 mom.) användas till omläggning och förbättring av allmänna vägar på landsbygden i enlighet med bestämmelserna i 3 § förordningen angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket.

Med avseende å budgetåren 1931—1936 hade riksdagen beslutat, att av landsbygdens andel för respektive budgetår av automobilskattemedlen finge disponeras ett belopp — för budgetåret 1931/1932 högst 1,275,000 kronor och för senare budgetår högst 1,800,000 kronor — för tilldelning av ett tillfälligt extra tilläggsbidrag åt mera betungade vägdistrikt för respektive 1931, 1932, 1933, 1934 och 1935 års kostnader för vägunderhåll och vinterväghållning, att enligt vissa huvudgrunder utgå vid sidan av det direkta underhållsbidraget av 45 procent, för år 1935 höjt till 50 procent.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet framställda förslag (sjätte huvudtiteln, punkt 15) medgav 1936 års riksdag, att i stället för nyssnämnda tillfälliga bidrag skulle under år 1937 utgå ett särskilt utjämningsbidrag åt mera betungade vägdistrikt i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen (under punkt 7) angivna grunder. Enligt berörda grunder erhåller vägdistrikt med en vägskatt överstigande 1 krona 50 öre per vägskattekrona utjämningsbidrag med 35 procent av den del av skatten, som överstiger 1 krona 50 öre men icke 2 kronor per vägskattekrona, och 70 procent av den del av vägskatten, som överstiger 2 kronor per vägskattekrona. Utjämningsbidraget skulle emellertid icke beräknas på den i verkligheten utdebiterade skatten utan på den skatt, som skulle behöva uttagas under året, därest utjämningsbidrag icke erhöles. Motsvarande utjämningsbidrag för år 1938 beslutades vid 1937 års riksdag; härför erforderliga medel beräknades till 5.5 milj. kronor.

Automobilskattemedlens specialbudget. De sakkunniga framhålla inledningsvis, att av ålder den grundsatsen gällt, att vägar skulle hållas av dem, som hade nytta av desamma. Så länge kommunikationsväsendet varit outvecklat, hade man kunnat åtnöjas med att lägga väghållningsbesväret å en trängre krets av intressenter.

Redan tidigt syntes man dock hava insett, att de allmänna vägarna vore av betydelse icke blott för de dem närmast omgivande bygderna och att en rättvis fördelning av väghållningsbesväret mellan rikets innebyggare icke kunde vinnas enbart genom metoden, att varje särskild väg bekostades av dem, som bodde i dess närhet.

Utvecklingen hade alltså gått i den riktningen att, medan förr varje väg betraktats för sig och ansetts vara av nytta huvudsakligen för en begränsad krets av personer, numera den åsikten trängt igenom, att det allmänna vägnätet i sin helhet vore ett för hela landet gemensamt intresse, ett statsintresse.

De sakkunniga anföra vidare:

Ändamålet med statsbidragen till vägväsendet är tydligen ytterst det samma som syftet med vägdistriktens väghållning, nämligen att främja den allmänna samfärdseln.

Genom statsbidragen kan man under vissa förutsättningar vinna ej blott att skattebördan rättvist fördelas utan även att kostnaderna kunna uttagas i mindre kännbar form än genom direkta skatter. För staten står till buds att tillskapa även andra inkomstkällor.

Sistnämnda utväg har ock efter hand som väghållningskostnaderna stegrats fått allt större betydelse och i stor skala utnyttjats. Sålunda har man för ändamålet lagt särskilda skatter å motorfordonen, dessas gummiringar och motorbränsle. Metoden framstod såsom särskilt motiverad med hänsyn till att kostnadsstegringen väsentligen föranletts av det nya fortskaffningsmedlet, automobilen, och därav följande ökade krav på vägarnas beskaffenhet. Det ansågs, att motortrafiken borde bekosta den ökning av väghållningsbesväret, som denna trafik medförde.

Under det att motortrafiken fortsatte att i hastigt tempo tillväxa, kommo de särskilt till följd härav ökade statsbidragen, till den del desamma ännu utgingo av vanliga skattemedel, att svårt tynga statsbudgeten. Man nödgades därför höja de nämnda skatterna å automobiler m. m. och i allt större omfattning med dessa skattemedel finansiera statsbidragen till vägväsendet.

Samtidigt som detta resultat framtvangs av nödvändigheten, pågingo vissa utredningar, genom vilka man sökte finna teoretiska grunder för detsamma och undersöka huru långt man borde fortskrida på den sålunda valda vägen att tillgodose behovet. Utlåtanden härutinnan avgåvos av 1929 års vägsakkunniga samt sedermera av 1931 års väg- och brosakkunniga (statens off. utredn. 1932: 21 sid. 123 och följande samt 1934: 28 sid. 26 och följande). Därvid uppställdes motortrafiken såsom en särskild vägintressent vid sidan av staten och vägdistriktet. Dessa tre kategorier betraktades såsom representerande var för sig skilda intressen med avseende på vägarna. Efter de olika intressenas storlek och de kostnader, deras tillgodoseende föranledde, skulle statens, vägdistriktens och motortrafikens andelar i väghållningskostnaderna bestämmas.

En uppdelning av vägintressena i tre grupper, framhålla de sakkunniga därefter, företrädda av staten, vägdistriktet och motortrafiken, hade med hänsyn till den riktning, utvecklingen på förevarande område tagit, numera ej samma betydelse som förr. Statsintresset av vägarna uppfattades ej längre såsom begränsat till vägarnas betydelse för mer speciella statsuppgifter, såsom t. ex. rikets försvar, och vägdistriktet icke såsom representeranter huvudsakligen för lokala intressen, utan statens och distriktens intressen av vägarna ansåges väsentligen vara ett och detsamma, nämligen att befordra den allmänna samfärdseln överhuvud taget. Godtoges detta betraktelsesätt, att staten och vägdistriktet hade huvudsakligen det gemensamma intresse, att för den allmänna samfärdseln måtte finnas erforderliga vägar, byggda och underhållna efter dess behov, föreläge näppeligen längre något skäl att vid sidan därom ställa det intresse av vägnätet, som representerades av motortrafiken, med vilket uttryck här väl måste förstås sammanfattningen av alla dem, som omedelbart eller medelbart betalade automobilskatterna.

Förhållandet mellan vägdistriktens och statens andelar i väghållningsbesväret synes därför, fortsätta de sakkunniga, böra regleras med hänsyn icke till någon olikhet i distriktens och statens nytta av vägarna utan till statsbidragens ovan angivna ändamål att rättvist fördela väghållningsbördan, så att de väghållningsskyldiga överallt bliva i förhållande till sin ekonomiska bärkraft någorlunda lika belastade och icke någonstädes alltför tryckta av denna börda.

Frågan om motortrafikens skäliga andel i väghållningsbördan har alltså enligt de sakkunnigas mening blivit av statsfinansiell natur.

Av verkställda undersökningar rörande underhållskostnaderna och behovet av nyanläggningar och förbättringar av vägar och gator framgår, att behovet

av statsbidrag till vägväsendet icke på långt när kan omedelbart täckas med tillgängliga automobilskattemedel. På förevarande område, liksom eljest där medeltillgången är begränsad, måste emellertid återhållsamhet iakttagas, och då de mest trängande behoven torde någorlunda kunna tillgodoses med nämnda medel, anse de sakkunniga, med hänsyn jämväl till det statsfinansiella läget, sig icke kunna föreslå att andra skattemedel i större utsträckning än som sker, tillgripas för ifrågavarande ändamål. En förutsättning härfor är emellertid tydligen att automobilskattemedlen, i den mån de ej inflyta från sjötrafik, fortfarande i enlighet med sitt ändamål i allt väsentligt reserveras för vägväsendet och detsamma närstående företeelser.

Riksräkenskapsverket har biträtt den av de sakkunniga hävdade uppfattningen, att statens kostnader för väghållningen i riket tillsvidare borde anpassas till att avse de belopp, som inflöte i automobilskatt. Ett avvägande av utgifterna för väghållningen på nu angivet sätt kunde emellertid ske även utan anlitan av den nuvarande komplicerade redovisningsanordningen. Riksräkenskapsverket såge för sin del helst, att automobilskattemedlens redovisning över specialbudget snarast avvecklades, så mycket mera som ett konsekvent genomförande av behovsprincipen vid anvisandet av medel för vägändamål knappast kunde anses fullt förenligt med specialbudgetsanordningen.

Ämbetsverket framställer i detta sammanhang ett förslag, för vilket jag kommer att närmare redogöra längre fram i samband med frågan om automobilskattemedlens fördelning.

Länsstyrelserna ha, i den mån de uttalat sig i frågan om användning och redovisning av automobilskattemedlen, i flera fall icke blott givit sin avslutning till tanken, att automobilskattemedlen skola reserveras för vägväsendet, utan direkt uttalat sig för specialbudgetens bibehållande. Så är fallet med *länsstyrelserna i Kronobergs, Gotlands, Älvsborgs och Örebro län*. Den senare länsstyrelsen har dock ansett i princip riktigt, att medlen inginge i den allmänna budgeten och att därifrån gäves fullt tillräckliga anslag till vägväsendet, vilket enligt länsstyrelsens mening skulle fordra, att medel toges även ur andra källor än automobilbeskattningen.

Svenska stadsförbundet biträder i stort sett vad de sakkunniga föreslagit, och *svenska vägstyrelsernas förbund* har med tillfredsställelse sett, att de sakkunniga framhållit vikten av att automobilskattemedlen reserveras för vägändamål.

De sakkunniga ha framhållit, att den uppdelning av vägintressena i tre grupper, företrädta av staten, vägdistrikten och motortrafiken, som tidigare i princip hävdats, förlorat sin betydelse. Med den riktning, utvecklingen på förevarande område tagit, ha de olika intressena sammansmält till ett och detsamma, nämligen att befordra den allmänna samfärdseln överhuvud. Från denna synpunkt anse de sakkunniga förhållandet mellan statens och vägdistriktens andelar i väghållningsbesväret böra regleras med hänsyn icke till någon olikhet i statens och distriktens nytta av vägarna utan till statsbidragens ändamål att rättvist fördela väghållningsbördan. Frågan om motortrafikens skäliga andel i väghållningsbördan har alltså enligt de sakkunnigas mening blivit av statsfinansiell natur.

Departements-
chefen.

Mot de av de sakkunniga sålunda anlagda synpunkterna har jag intet att i princip invända. Med motorismens utveckling till ett för landets näringsliv över huvud viktigt transportmedel äro vägarna att betrakta varken som ett motortrafikens intresse eller ett ortsintresse utan, liksom övriga viktiga kommunikationsmedel, som ett allmänt intresse. Riksräkenskapsverket har också framhållit, att ämbetsverket för sin del helst såge att automobilskattemedlens redovisning över specialbudget snarast avvecklades, då ett konsekvent genomförande av behovsprincipen vid anvisandet av medel för vägändamål knappast kunde anses fullt förenligt med specialbudgetanordningen. Emellertid torde dock skäl föreligga att tills vidare bibehålla specialbudgeten i den modifierade form, som jag i det följande föreslår. Jag återkommer till denna fråga längre fram under behandlingen av automobilskattemedlens fördelning.

Finansieringen av omlägnings- och förbättringsföretag på landsbygden. I fråga om finansieringen av omlägnings- och förbättringsföretag erinra de sakkunniga till en början, att medan anslaget till byggande av vägar fördelades mellan länen efter behovsprincipen samt även reglerna för statsbidragen till vägunderhållet måste anses tillgodose denna principers fordringar, hade man beträffande tilldelningen till länsfonderna i viss mån gjort avsteg från nämnda princip. Såsom mätare av ett föreliggande behov av omlägnings- och förbättringsarbeten måste nämligen vad i automobilskatt uppburits lätt kunna bli mycket missvisande. Fordonsbeståndets storlek vore icke någon säker måttstock ens för trafikintensiteten och lämnade ej upplysning angående vägarnas beskaffenhet.

De sakkunniga anföra vidare:

Enligt de sakkunnigas mening böra de ordinarie andelarna och utjämningsandelarna sammansmälta och fördelas av Kungl. Maj:t efter väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag mellan de olika länsfonderna efter behovsprincipen. I förevarande fall finnes en särskild andel av automobilskattemedlen reserverad för utjämning av vägskattebördan. Denna utjämning torde härigenom kunna göras tillräckligt effektiv. Fördelningen mellan länsfonderna av de till omlägnings- och förbättringsföretag avsedda medlen bör alltså ske uteslutande med hänsyn till samfärdselns behov av de särskilda ifrågakommande vägföretagen.

Lämpligen torde av bidragsmedlen till dessa vägföretag, innan fördelningen mellan länen sker, avsättas en mindre del, förslagsvis 10 procent, som ställes till Kungl. Maj:ts förfogande för att användas såsom bidrag till brådsakande arbetsföretag.

De sakkunniga erinra vidare om att vissa slag av omlägnings- och förbättringsarbeten finansieras vid sidan av länsfonderna. I underhållskostnaderna få sålunda enligt gällande bestämmelser inräknas dels, efter tillstånd av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, utgifterna för s. k. halvpermanenta beläggningar, dels kostnaderna för smärre förbättringsarbeten, till vilkas utförande länsstyrelsen lämnat medgivande, dels ock under vissa förutsättningar annuiteter å lån, som upptagits för permanentbeläggning av vägbana. Stensättningsarbeten för användande av sten från statens förråd finansieras medelst särskilt riksstatsanslag.

De sakkunniga framhålla, att utvecklingen inom beläggningstekniken gått i sådan riktning, att skillnaden mellan permanent och halvpermanent beläggning i många fall utjämnats. Även gränsen mellan smärre förbättringsarbeten och mer betydande sådana vore flytande.

De sakkunniga anföra vidare:

Av nämnda orsaker uppkommer lätteligen ojämnhet i tillämpningen av bestämmelserna rörande vilka förbättringsarbeten som må hänföras till underhållet. En tendens synes här och var föreligga att överskrida gränsen för vad som må föras på underhållskontot. Vid statsbidragsfördelningen mellan länen beredes härigenom länet i fråga en gynnsammare ställning på de övrigas bekostnad. Riksdagen har ock i skrivelse den 6 juni 1935, nr 279, framhållit behovet av rättelse härutinnan.

För att i nämnda hänseende vinna reda och enhetlighet är enligt de sakkunnigas förmenande lämpligast att från underhållskostnaderna utmönstra förbättringsarbetena. Ett undantag härifrån synes emellertid kunna göras beträffande annuiteter å lån för beläggningar, under förutsättning att man bibehåller nu gällande villkor för dylika annuiteters förande på underhållet. Dessa villkor innebära nämligen, att annuiteten skall vara lika med eller mindre än kostnaden för vägens grusunderhåll före beläggningens anbringande. Annuiteten kommer alltså icke att öka underhållskostnaden utöver det belopp, vartill densamma skulle uppgått, därest förbättringsarbetet icke företagits.

På underhållets och vinterväghållningens konto skulle sålunda enligt de sakkunnigas förslag få föras endast kostnaderna för dels vad enligt 9 § i 1934 års lag om allmänna vägar är att till vägunderhåll hänföra, inberäknat årligt underhåll av olika slag av beläggningar, dels vinterväghållningen, dels å vägmaskiner, grus- och sandtag samt byggnader verkställda avskrivningar, dels förvaltningskostnader, dels ock under förut angivna villkor annuiteten å lån för utförande av varaktig beläggning av vägbana.

De smärre vägförbättringar, anföra de sakkunniga vidare, som med nu gällande bestämmelser finge, efter medgivande av länsstyrelsen, föras å underhållets konto, syntes böra bekostas av länsfondernas medel. Det vore ändamålsenligt, att dylika förbättringsarbeten allt fortfarande kunde utföras under enkla former. Särskilt kunde trafiksäkerheten i många fall höjas genom enkla och billiga förbättringsarbeten. Varje länsstyrelse syntes därför böra få i flerårsplanen upptaga visst belopp, som av länsstyrelsen avsåges för utförande med dess tillstånd av smärre förbättringsarbeten å vägnätet eller ombyggnad av mindre broar.

Beträffande bidragen till permanenta och halvpermanenta beläggningar erinra de sakkunniga, att 1931 års väg- och brosakkunniga (statens off. utredn. 1934: 27 sid. 202—210) ifrågasatt, huruvida icke dylika beläggningar, med hänsyn till den vinst de medförde ur såväl väg- som trafikekonomisk synpunkt, borde finansieras med amorteringslån, vars annuiteter finge bestridas av dels till vägunderhåll avsedda statsmedel, motsvarande den befintliga grusvägens underhållskostnad, dels ock medel från länens automobilskattefonder i viss angiven omfattning, huvudsakligen motsvarande beräknad trafikvinst. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hade i skrivelse till Kungl. Maj:t den 15

november 1934 mot nämnda förslag anmärkt, bland annat, att det föreslagna systemet skulle medföra ökad skuldsättning för vägdistriktet och tungroddhet i ärendenas behandling, varför styrelsen i stället ifrågasatt, att automobilskattemedel årligen reserverades för beläggningsarbetenas utförande.

De sakkunniga, som funne styrelsens förslag innehålla uppslaget till en lycklig lösning av problemet men ansåge sig böra räkna med att amorteringslån för ändamålet i viss utsträckning måste kunna vara behövliga, ville för sin del föreslå, att — med undantag i fråga om upptagande på underhållskontot av annuiteter å lån för permanenta beläggningar — bidragen till såväl permanenta som halvpermanenta beläggningar utginge från ett särskilt anslag till dylika bidrag, vilket efter förslag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen skulle fördelas av Kungl. Maj:t mellan de olika länen. Anslagsmedlen skulle sålunda användas till beläggningsarbeten överhuvud taget, oberoende av beläggningsens karaktär av permanent eller halvpermanent. Bidragskvoterna borde bli desamma som beträffande byggande av väg. Några särskilda bestämmelser angående detta anslag skulle alltså icke erfordras i förordningen om statsbidrag. Beläggningsen skulle räknas som ett slag av vägförbättringar. Fördelningen å de särskilda företagen syntes emellertid böra ske genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

I fråga om de förändrade principerna för fördelning av bidragen till omläggning och förbättring av väg, som de sakkunniga föreslagit, ha bland de hörda myndigheterna meningarna varit delade.

Riksräkenskapsverket har funnit de sakkunnigas uppfattning riktig, att statens bidrag till vägväsendet skulle utgå efter behovsprincipen och ej, såsom nu i viss utsträckning vore fallet, efter grunder, som ej kunde anses utgöra den verkliga mätaren å det föreliggande behovet.

Statskontoret har ansett, att vid fördelningen mellan länsfonderna av de till omlägnings- och förbättringsföretag avsedda medlen övervägande hänsyn borde tagas till samfärdselns behov. Ämbetsverket ansåge också välbetänkt att helt skilja kostnaderna för vägförbättringar från underhållskostnaderna samt tillstyrkte, att ett särskilt anslag för vägbeläggningar upptoges å riksstaten.

Av länsstyrelserna tillstyrker en del de sakkunnigas förslag, nämligen *länsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands, Blekinge, Hallands, Västmanlands och Gävleborgs län*, länsstyrelsen i Blekinge län dock under framhållande, att en säker grundval borde skapas för bedömande av det verkliga behovet. Länsstyrelsen i Uppsala län har framhållit, att länet utgjorde ett skolexempel på det otillfredsställande resultatet av nuvarande fördelningsregler, i det länets eget bilbestånd icke kännetecknade den trafik, som framginge framför allt å dess huvudvägar. Länsstyrelsen i Västmanlands län framhåller, att den ojämnhet mellan länen som uppstått därigenom, att i vissa län möjligheten till finansiering av mindre vägförbättringar med underhållsmedel allt för starkt utnyttjats, utgjorde ett fullgiltigt skäl för en sådan omläggning, att medel till dylika förbättringar finge utgå ur länsfonderna.

Länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Kalmar, Kristianstads, Malmöhus, Älvsborgs, Skaraborgs och Örebro län samt *vägingenjören i Kopparbergs län* avstyrka den av de sakkunniga föreslagna principen för tilldelningen till länsfonderna, så ock *länsstyrelserna i Gotlands, Kronobergs och Värmlands län* ehuru med den modifikation, att de anse en höjning av utjämningsandelen kunna företagas.

Länsstyrelsen i Stockholms län anser, att reella hållpunkter för behovens bedömande saknas. En så tänjbar fördelningsregel skulle dels lämna fritt spelrum för ett subjektivt bedömande inom vägväsendets centrala organ, dels oundvikligen giva upphov till en ändlös och motbjudande tävlan mellan de anslagskrävande lokala myndigheterna vid argumenteringen för de angivna behoven. Länsstyrelsen ansåge nu gällande regel objektiv och i princip giva uttryck för samfärdsels behov. Det förhållandet, att proportionsvis större automobils katt inflöte i städerna än från landsbygden samt att motorfordonen från städerna trafikerade landsbygdens vägar vida mer än vice versa, hade fått sin motvikt därigenom att av automobils katter medlens totala fördelningssumma en relativt lägre procent tillfördes alla städer tillsamman och landsbygden en högre. För utjämning inom denna ram vore de 15 procent av landsbygdens totala andel, som nu undantoges här för, tillräckliga. Länsstyrelsen funne sig icke heller kunna tillstyrka de sakkunnigas förslag att före fördelningen mellan länen av här för tillgängliga medel avsätta och ställa till Kungl. Maj:ts förfogande 10 procent av dessa medel, att användas som bidrag till bråds kande företag, enär bråds kande företag upptoges i flerårsplanerna.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har funnit den av de sakkunniga förordade behovsprincipen för fördelning av de ordinarie andelarna och utjämningsandelarna alltför obestämd och innebära mindre garanti för en rättvis fördelning mellan de olika länen. Länsstyrelsen kunde därför icke biträda de sakkunnigas förslag. Fördelningen mellan länen borde ske alltjämt med hänsyn tagen till motorfordonsbeståndet inom länen, vilket erbjöde en god måttstock på trafikintensiteten.

Länsstyrelsen i Kalmar län har framhållit, att den nu tillämpade principen syntes vara att föredraga fram för den av de sakkunniga föreslagna. Då behovet nu och inom överskådlig framtid med hänsyn till årlig medelstillgång är oändligt stort, torde betydande svårigheter uppstå vid försök att gradera de olika länens behov sinsemellan. Därest ingen lämpligare fördelningsgrund kunde utfinnas, borde den nuvarande ordningen, i vad avsåge tilldelningen till länsfonderna, bibehållas.

Länsstyrelsen i Kristianstads län anför att, därest behovsprincipen bleve bestämmande för fördelningen, länsstyrelsen befarade, att detta komme att gå ut över de sydligare delarna av landet till förmån för de norrländska provinserna och möjligen andra trakter av riket, som försummat att i tid vidtaga åtgärder till vägnätets förbättring och iordningställande. Länsstyrelsen avstyrkte bestämt de sakkunnigas förslag om ändring i fördelningsgrunden och ifrågasatte i stället, om icke den del av bilmedlen, som nu disponerades efter behovsprincipen, d. v. s. utjämningsandelen, borde minskas.

Länsstyrelsen i Malmöhus län kunde icke förorda införandet av den föreslagna behovsprincipen. Det vore nämligen nödvändigt, att de olika länen i god tid finge reda på den ungefärliga säkra tilldelningen av bilmedel. Skulle denna hörnsten för vägutvecklingen borttagas, bleve beräkning på längre sikt så gott som omöjlig att verkställa. Uttrycket »samfärdsels behov» vore vidare för vagt för att innebära en garanti för rättvis medelfördelning.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län framhåller att, såvitt länsstyrelsen vore bekant, någon allvarlig anmärkning icke riktats mot nuvarande objektiva fördelningsgrund. Denna vore givetvis icke fullkomlig men för utjämnandet av uppkomna brister vore sörjt genom att 15 procent av medlen före fördelningen på länsfonderna undantoges och fördelades enligt behovsprincipen.

En behovsprövning efter de sakkunnigas anvisningar måste leda till en nödtvungen tävlan mellan länsstyrelserna att verkställa inventeringar, som hade mycket litet att skaffa med menige mans vägbehov. Länsstyrelsen ville i detta sammanhang framhålla ett exempel ur den i betänkandet publicerade

inventeringen. Ett län i mellersta Sverige, vars areal vore 42 procent och vars landsbygdsbefolkning 70 procent av grannlänets upptoges i de »granskade» inventeringstabläerna till en sammanlagd nybyggnads- och vägförbättringskostnad, som vore 61 procent högre än grannlänets. Om därtill lades, att i det förstnämnda länet på grund av stor arbetslöshet under många år ett särskilt intensivt vägarbete pågått, torde detta exempel vara tillräckligt att visa ohållbarheten av de sakkunnigas fördelningsgrunder.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län anför, att de särskilda länens uppskattade vägbehov, omsatt i kostnad, icke kunde, även om uppskattningen skedde med ledning av inventeringar, som verkställdes med biträde av sakkunniga och sedermera granskades av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, anses utgöra en objektiv och rättvis fördelningsgrund, då det icke torde vara möjligt att få inventeringen i de olika länen utförd efter enhetliga riktlinjer.

Den hitintills utan några egentliga slitningar tillämpade fördelningsgrunden syntes giva ett rättvisare resultat än den nu ifrågasatta och syntes därför böra tillsvidare bibehållas.

Länsstyrelsen i Värmlands län instämmer i yttrandet av vägingenjören i samma län, som framhåller, att den nuvarande regeln för tilldelning till länsfonderna utgjorde en betydligt säkrare grundval för bedömandet av behovet än den, som kunde skapas genom att respektive vägdistrikt eller län skulle söka visa det föreliggande behovet.

Länsstyrelsen i Örebro län medgiver, att den föreslagna behovsprincipen kunde förefalla teoretiskt riktig. I praktiken och så vitt avsåge fördelningen mellan länen vore dock systemet icke hållbart, framförallt därför, att behovet så väsentligt överstege de tillgängliga medlen. Då behovet därjämte skulle provas av central myndighet, föreläge fara, att hänsyn härvid i övervägande grad komme att tagas till genomgångstrafiken.

Länsstyrelserna i Gotlands, Kronobergs och Värmlands län anför, efter att i likhet med förut nämnda länsstyrelser ha påpekat vilka svårigheter, som skulle möta vid behovsprincipens tillämpning, att man skulle kunna utan att helt övergiva den nuvarande tilldelningsprincipen modifiera denna och i större utsträckning än för närvarande tillgodose behovsprincipen genom att öka utjämningsandelen. I detta hänseende hava länsstyrelserna i Gotlands och Värmlands län föreslagit, att utjämningsandelen höjdes till 30 procent, medan länsstyrelsen i Kronobergs län funnit, att om ordinarie andelen sattes lägre än för närvarande vore fallet — förslagsvis 50 procent — någon risk att behovsprincipen icke skulle bli behörigen tillgodosedd knappast förefunnes. *Länsstyrelserna i Älvsborgs och Örebro län* framhålla i detta hänseende, att därest behovsintresset med nu gällande ordning icke skulle anses tillräckligt tillgodosett, det vore bättre att höja utjämningsandelen än att helt övergiva principen med tilldelning i förhållande till inluten automobilskatt.

Departements-
chefen.

De sakkunniga hava föreslagit, att den enligt gällande bestämmelser skeende uppdelningen av länsfonderna i en ordinarie andel, som fördelas i proportion till den å respektive läns landsbygd inlutna automobilskatten, och en utjämningsandel, som av Kungl. Maj:t fördelas efter behov, skall upphöra och de båda andelarna sammansmälta till en, som efter väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag fördelas av Kungl. Maj:t mellan de olika länsfonderna efter respektive läns behov av medel till vägar i jämförelse med samma behov i övriga län. Av de för länsfonderna tillgängliga medlen bör dock enligt de sakkunnigas mening avsättas en mindre del — sakkunniga föreslå 10 procent

— som skulle ställas till Kungl. Maj:ts förfogande att användas till bidrag till brådska arbeten.

Enligt gällande bestämmelser äga vägdistrikten att i underhållskostnaderna inräkna *dels* efter tillstånd av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utgifterna för s. k. halvpermanenta vägbeläggningar, *dels* kostnaderna för smärre förbättringsarbeten, till vilkas utförande länsstyrelserna lämnat medgivande, *dels* slutligen annuiteter å lån, som upptagas för helpermanenta vägbeläggningars utförande, under förutsättning att annuiteten är lika med eller mindre än kostnaden för underhåll av grusvägen före beläggnings anbringande. De sakkunniga föreslå härutinnan den förändringen, att i underhållskostnaderna endast skall få inräknas vad som enligt 9 § 1934 års lag om allmänna vägar är att till vägunderhåll hänföra, inberäknat kostnaderna för vinterväghållningen ävensom avskrivningar å vägmaskiner, grus- och sandtag samt byggnader och slutligen förvaltningskostnader samt under nyss angivna förutsättningar annuiteter å lån för varaktig beläggning av vägbana. För smärre förbättringars utförande föreslå de sakkunniga, att länsstyrelserna skola i flerårsplanerna upptaga visst belopp, avsett för dylika arbeten. För att underlätta vägarnas varaktiga beläggning föreslå de sakkunniga, att ett särskilt vägbelägningsanslag anvisas, vilket efter förslag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen skulle fördelas av Kungl. Maj:t mellan länen.

Mot de sakkunnigas förslag att sammanslå länsfondernas båda andelar samt att fördela de sålunda tillgängliga medlen mellan länen efter det inom de skilda länen förefintliga behovet av omlägnings- och förbättringsarbeten har jag intet att i princip invända. Med utgångspunkt från att väghållningen är ett allmänt samhälleligt intresse synes mig den tanken riktig, att i statens hand tillgängliga medel, som kunna användas för vägväsendets förbättring, nedläggas där det relativa behovet från allmänna synpunkter sett är störst. Häremot har, såvitt jag kunnat finna, ej heller någon invändning gjorts. Det nuvarande systemet för tilldelningen av medel till länsfonderna är ju ock avsett att tillgodose kravet på en fördelning av medlen efter föreliggande behov. Det gäller här alltså icke införande av en ny princip för automobilskattemedlens användning utan endast spørsmålet, hur en fördelning mellan länen lämpligast bör ske för att behovsprincipen skall i möjlig mån vinna full tillämpning. De invändningar mot de sakkunnigas förslag, som framställts av ett flertal länsstyrelser, rikta sig icke heller mot principen såsom sådan utan grunda sig i stället därpå, att svårigheterna att inom gränserna för de tillgängliga — och i förhållande till behoven otillräckliga — medlen objektivt fastställa angelägenhetsgraden av olika arbeten inom skilda län ansetts omöjliga att tillfredsställande bemästra, varför en viss grad av godtycklighet knappast skulle kunna undvikas. Med utgångspunkt från samma betänkligheter hava vissa länsstyrelser framkastat tanken på en modifiering av de sakkunnigas förslag på så sätt, att utjämningsandelen höjes från nuvarande 15 procent till 30 eller 50 procent. Härigenom skulle, framhålla de ifrågavarande länsstyrelserna, en ökad tilldelning efter särskild behovsprövning kunna äga rum, utan att dock den nuvarande beräkningsgrunden för länsfondernas tilldelning helt övergäves.

De sålunda framställda invändningarna sakna enligt min mening icke all grund. Svårigheterna synas mig emellertid ha överdrivits. I princip föreligga samma svårigheter redan nu vid fördelningen av betydande belopp av de till vägväsendet utgående statsmedlen. I själva verket har under senare år endast en relativt ringa del av statsbidragen till nyanläggning och förbättring av vägar utgått i förhållande till influten automobils katt. Utjämningsandelen, vilken fördelas efter behovsprövning, uppgick sistlidet budgetår och beräknas för nu löpande budgetår till betydligt högre belopp än den ordinarie andelen, vartill komma de särskilda anslagen till anläggning av landsvägar, broar och ödebygdsvägar. Dessa medel hava efter förslag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen fördelats av Kungl. Maj:t. Det har sålunda redan förvärvats betydande erfarenheter av systemet med tilldelning efter behov. Dessa erfarenheter synas mig icke avskräcka från en utvidgning av systemet, särskilt som, på sätt av det följande framgår, en fastare grund för medelsfördelningen kan erhållas genom utarbetande av en behovsplan. Skulle det av vissa länsstyrelser framställda förslaget om en höjning av utjämningsandelen exempelvis till 50 procent genomföras, återstode för övrigt till fördelning i förhållande till influten automobils katt ett så obetydligt belopp, att det icke kan nämnvärt öka svårigheterna för fördelningen att tillämpa behovsprincipen som fördelningsgrund för samtliga för byggande och förbättring av vägar tillgängliga medel. Jag finner mig därför kunna förorda de sakkunnigas förslag, dock med en mindre modifiering, till vilken jag i det följande återkommer.

De sakkunniga, som på sätt förut nämnts förordat en medelsfördelning mellan länen efter behovet av vägarbeten, hava emellertid icke i vidare mån ingått på frågan om det lämpligaste sättet för behovsprincipens tillämpning än att de framlagt resultaten av en inom länen verkställd, av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen granskad inventering av vägarbetsbehovet under 10-årsperioden 1937—1946. Jag har därför inom departementet låtit utarbeta vissa riktlinjer för behovsprincipens tillämpning, som synas mig innebära en praktisk lösning av frågan.

En första förutsättning för åstadkommande av en fördelning av medlen, som ansluter sig till i skilda delar av landet förefintliga behov av vägförbättringar, är givetvis att äga kännedom om dessa behov. Vid de utredningar härutinnan, som hittills företagits, hava de skilda länen behandlats vart och ett för sig och summan av de för de skilda länen angivna behoven upptagits såsom det totala behovet för landet. Granskning och bedömning av de för länen angivna behoven i förhållande till varandra torde icke hava skett i sådan utsträckning, att en verklig behovsplan kunnat anses föreligga.

För erhållande av en fast grund för beräkningen vid medlens fördelning enligt behovsprincipen kräves upprättande av en behovsplan, som tillika kan utgöra en generalplan för de närmaste årens vägbyggande och vilken angiver icke blott föreliggande behov av olika vägförbättringsarbeten utan även angelägenhetsgraden av de olika arbetena sinsemellan, bedömda med utgångspunkt från den allmänna samfärdselns intressen.

Det vore i och för sig önskvärt, att denna behovsplan kunde omfatta alla

slag av vägbyggnader. Då erfarenheter saknas om de svårigheter, som kunna föreligga för dess upprättande, torde skäl förefinnas att tills vidare begränsa den att omfatta endast omlägnings- och förbättringsarbeten å huvudvägar. Smärre framför allt av trafiksäkerheten betingade förbättringsarbeten samt ombyggnad av bivägarna torde icke böra ingå i planen. Till sådana arbeten skulle alltså, vilket också av de sakkunniga föreslås, avdelas visst belopp, vilket för angivet ändamål skulle ställas till länsstyrelsernas förfogande. Fördelningen mellan länen av nyssnämnda belopp synes böra ankomma på Kungl. Maj:t efter av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagt förslag. Enär även dylika arbeten skulle upptagas i länens flerårsplaner, torde jämväl nu ifrågavarande medelsfördelning i huvudsak kunna grundas på de behov, som kommit till uttryck i flerårsplanerna.

I fråga om sättet för upprättande av en behovsplan får jag framhålla följande.

Behovsplanen bör upprättas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Såsom ett första led i arbetet skulle styrelsen med stöd av trafikräkningarna utarbeta riktlinjer rörande de tekniska bestämmelser, som böra gälla för olika huvudvägar. Sålunda skola i dessa riktlinjer angivas önskvärd vägbredd, minimiradie i kurvor, maximilutningar, behovet av gång- och cykelbanor samt av grundförstärkning, beläggning av vägbanan m. m.

Sedan dessa allmänna riktlinjer utarbetats, verkställas inom de skilda länen i samarbete med länsstyrelserna och med biträde av vägingenjörerna en inventering av huvudvägarna, varvid undersökes i vilken omfattning omlägnings- och förbättringsarbeten behöva utföras för att bringa respektive huvudvägar i det skick, vari de enligt nämnda tekniska bestämmelser böra vara. I samband härmed uppgöras för de erforderliga arbetena — i den mån arbetsplaner icke finnas upprättade — approximativa kostnadsberäkningar.

På grundval av sålunda inom varje län verkställd inventering upprättas en länets behovsplan, i vilken de erforderliga arbetena upptagas i ordning allt eftersom de med hänsyn till trafikens omfattning och vägarnas beskaffenhet anses behöfliga. Planen bör utvisa kostnadernas fördelning på vägomläggningar, brobyggnader, vägbeläggningar, cykelbanor och gångbanor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen upprättar slutligen med stöd av länens behovsplaner, och sedan de olika länens behov vägts mot varandra, en hela landet omfattande behovsplan, i vilken vägarbetena upptagas efter angelägenhetsgrad. Härvid avses dock icke, att samtliga i länsplanerna angivna företag skola uppföras i en hela landet avseende ordningsföljd, där varje särskilt vägföretag inplaceras efter angelägenhetsgrad. Det är sannolikt, att det vid riksplanens upprättande skall visa sig, att vid en jämförelse mellan i länsplanerna såsom angelägnast betecknade arbeten en gradering av vart och ett med hänsyn till angelägenhetsgraden blir mycket svår att genomföra. Enär det dessutom ur flera synpunkter torde vara lämpligt att inom de skilda länen bedriva vägarbetena med en viss kontinuitet, skulle arbetet med en sådan placering i ordningsföljd av varje vägarbete skänka ringa praktiskt resultat. I planen torde i stället få upptagas vissa vägarbeten i varje län, för vilka medel samtidigt an-

visas. Huvudvägarnas istandsättande skulle alltså indelas i vissa skeden, därvid varje skede innebär vägarnas färdigställande i viss omfattning. Det kan härvid tänkas i något fall bli lämpligt att under ett år tilldela ett län ett relativt större bidrag, såväl i förhållande till andra län som i jämförelse med andra år för samma län. Den närmare utformningen härav torde kunna ske endast i samband med planens upprättande.

Behovsplanen bör underställas Kungl. Maj:ts prövning och efter fastställelse ligga till grund för medelsfördelningen mellan länen. Då därjämte, på sätt jag i det följande kommer att föreslå, anslaget till länsfonderna härnäst skulle anvisas med ett bestämt belopp för varje budgetår, komma länsstyrelserna att bättre än för närvarande kunna beräkna hur stort belopp, som kommer att tillfalla respektive länsfonder.

Jag förutsätter icke, att den sålunda upprättade behovsplanen skall kunna definitivt fastställas att oförändrat gälla för medelsfördelningen under en längre tidsperiod. Det är icke möjligt att för en längre tid framåt överblicka trafikens utveckling och därav uppkommande behov av vägarbeten. Även sättet för planens upprättande, som i stor utsträckning förutsätter att approximativa kostnadsuppgifter läggas till grund, synes nödvändiggjöra att planen, när så behöves, underkastas revision.

Den av Kungl. Maj:t fastställda behovsplanen, som skulle läggas till grund för länsstyrelsernas flerårsplaner och för medelsfördelningen mellan länen och bidrag till olika vägarbeten, blir sålunda en generalplan för utbyggnaden av hela landets huvudvägnät.

I fråga om de sakkunnigas förslag att kostnaderna för smärre förbättringsarbeten icke längre skola få påföras underhållskontot har jag intet att invända. Däremot synes mig icke nödvändigt att, sedan tilldelningen av statsbidrag till vägarbetena sker efter en plan, i vilken även behovet av beläggningar ingår, upptaga ett särskilt anslag till vägbeläggningar. I likhet med de sakkunniga förutsätter jag, att helpermanenta vägbeläggningar under iakttagande av nu gällande regler även framdeles få finansieras över underhållskontot.

Jag förordar sålunda, att den nuvarande uppdelningen av länsfondernas tilldelning i en ordinarie och en utjämningsandel upphör och att båda andelarna sammanslås till ett anslag, vilket i enlighet med av mig här uppdragna riktlinjer fördelas mellan länsfonderna av Kungl. Maj:t. Jag förordar likaledes upphävande av nu under vissa förutsättningar gällande rätt för vägdistriktet att påföra underhållskontot vissa kostnader för smärre förbättringsarbeten samt för halvpermanenta beläggningar.

Underhållsbidragets budgettekniska reglering. Såsom av föregående redogörelse framgår utbetalas enligt gällande förordning (den 30 juni 1936 nr 452) det till 85 procent respektive för ödebygdevägar 95 procent av vägdistriktets verkliga kostnader för underhåll och vinterväghållning uppgående statsbidraget i två poster, nämligen dels på hösten 30 procent, respektive för ödebygdevägar 40 procent, av distriktets kostnader under det sista kalen-

derår, som avslutas före ingången av budgetåret, och dels på våren 55 procent av kostnaderna under det kalenderår, som avslutas under budgetåret.

Den uppdelning av statsbidragen till vägunderhåll och vinterväghållning, som sålunda i budgettekniskt hänseende ägde rum, berodde huvudsakligen på, framhålla de sakkunniga, att bestämmelserna om statsbidraget i fråga tillkommit vid olika tidpunkter och ursprungligen meddelats i skilda författningar. I tidigare utlåtande hade de sakkunniga framhållit önskvärdheten av att de sålunda i vissa hänseenden särskilda delarna av statsbidraget bleve sammanslagna till ett helt men tillika att förverkligandet av detta önskemål mötte vissa svårigheter. Även väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hade vitsordat, att en sammanslagning av statsbidragets olika delar skulle avsevärt lätta styrelsens utanordningsarbete.

De sakkunniga anföra vidare:

Då nu är fråga om en mer fullständig reglering av statsbidragen till vägväsendet, anse de sakkunniga tiden vara inne att återupptaga spörsmålet om avskaffande av den anmärkta oformligheten att det årliga underhållsbidraget till vägdistrikten budgettekniskt sönderfaller i två delar. Vinsten av reformen skulle vara främst att medlen kunde utanordnas i ett sammanhang, så snart räkenskaperna blivit granskade, att utanordningsarbetet härigenom underlättades samt att såväl väg- och vattenbyggnadsstyrelsens som vägdistriktens bokföring ävensom författningsbestämmelserna förenklades.

De sakkunniga diskutera härefter de två alternativa utvägar, som stå till buds för att verkställa sammanslagningen av de båda bidragsdelarna till ett helt, nämligen att antingen 55-procentbidraget eller 30-procentbidraget flyttas över till det budgetår, under vilket den andra delen av totala bidraget upptages, samt anföra härom:

Väljes den förra utvägen, skulle 55-procentbidraget kunna under övergångsåret inbesparas och motsvarande belopp därigenom komma andra vägrandamål till godo, medan däremot en flyttning av 30-procentbidraget skulle under övergångsåret medföra en extra utgift, som nedbringar de för vägväsendet i övrigt tillgängliga statsmedlen. Ur denna synpunkt sett vore tydligen den förstnämnda metoden lämpligast. Men av densamma följer ej allt vad man önskat vinna utan i stället vissa avsevärda olägenheter. Metoden innebär, att vägdistrikten skulle årligen erhålla bidraget först långt fram på kalenderåret i stället för, såsom nu sker, till största delen redan i början därav. Särskilt som vägdistriktens underhålls- och vinterväghållningskostnader i regel torde vara störst under första halvåret, skulle ett dylikt dröjsmål med bidragets utbetalande säkerligen tvinga distrikten att i stor omfattning finansiera kostnaderna medelst lån. Dessa lån borde visserligen kunna återgäldas, när statsbidraget sedermera utbetalades, men låntagningen behöfve då upprepas år efter år och distrikten komme därigenom att drabbas av betydande ränteförluster. Den nu ifrågavarande metoden att sammanslå bidragets båda delar skulle alltså bliva obillig mot distrikten och vara ägnad att motverka vad nyligen från statsmakternas sida gjorts för att minska distriktens skuldbörda. Bokföring och förvaltning skulle ej heller för distrikten förenklas genom sammanslagningen utan tvärtom försvåras. De sakkunniga hava här förutsatt, att om 55-procentbidraget flyttades, detsamma efter sammanslagningen skulle kunna utbetalas samtidigt som 30-procentbidraget i början av det budgetår, å vars stat bidragen uppförts. Skulle med utbetalningen dröja

än längre, bleve de nämnda olägenheterna dess större. Att utbetala någon del av bidraget redan före ingången av sistberörda budgetår, lär näppeligen böra ifrågakomma. I vart fall måste riksstaten i förevarande del vara fastställd av riksdagen, innan någon utbetalning kan ske.

En möjlighet att i viss mån neutralisera de skadliga verkningarna av 55-procentbidragets framflyttning till ett senare budgetårs stat vore, anförda de sakkunniga, att vid övergången till det nya systemet ett belopp, motsvarande 55-procentbidraget, utbetalades två gånger samma kalenderår, dels i vanlig ordning i början av året och dels efter den 1 juli. Det 55-procentbidrag, som vid det senare tillfället utbetalades, skulle av distrikten användas för finansiering av det därpå följande kalenderårets underhållskostnader, tills det nya 55-procentbidraget efter den 1 juli utbetalades. De sakkunniga avvisa emellertid själva denna lösning, dels därför att ingen garanti vunnos för att det under hösten utbetalade beloppet verkligen reserverades för avsett ändamål, dels därför att en sådan anordning skulle inveckla i stället för förenkla vägdistriktens bokföring, samt anförä vidare:

Genom den andra möjliga lösningen av problemet, eller alltså 30-procentbidragets flyttning till ett tidigare budgetår, kan däremot det avsedda ändamålet till fullo vinnas och de med åtgärden förknippade olägenheterna begränsas till tiden för övergången till det nya systemet. Dessa olägenheter torde ej heller behöva bli synnerligen stora. Som nämnt hänföra de sig därtill att å ett och samma budgetårs stat behövde uppföras två 30-procentbidrag. Någon utgift för statsverket av en mot ett 30-procentbidrag svarande storlek är dock här icke i fråga. Beloppet skulle blott årligen utbetalas några månader tidigare än vad enligt nu gällande regler skolat ske. Den icke önskvärda följden av systemförändringen vore blott att under själva övergångstiden de för andra ändamål än distriktens vägunderhåll och vinterväghållning disponibla automobilskattemedlen minskades. Denna verkan kan dock mildras genom att förändringen, oaktat den genomföres på en gång, finansieras med automobilskattemedel från ett flertal, förslagsvis tre, olika budgetår eller alltså helt eller delvis genom förskott från automobilskattemedelsfonden.

De sakkunniga finna sig böra förorda denna sistnämnda lösning av problemet.

Förändringen synes de sakkunniga böra genomföras så snart som möjligt. Enär genomförandet av de sakkunnigas förslag beträffande kostnaderna för vägbeläggningar kunde förutses medföra en extra belastning av riksstaten under övergångsåret, synes de sakkunniga lämpligt, att finansieringen av sammanslagningen av underhållsbidragets båda delar sker helt med förskottsmedel.

De sakkunniga föreslå alltså, *dels* att de särskilda delar, 55- och 30-procentbidragen (beträffande ödebygdevägar 55- och 40-procentbidragen), av vilka statsbidragen till vägdistriktens kostnader för vägunderhåll och vinterväghållning i vissa hänseenden bestå, i allo sammanslås till ett 85- (respektive 95-) procentbidrag, som utbetalas under det kalenderår, vars kostnader det avser, så snart de till grund för bidragets beräkning liggande räkenskaperna för det föregående kalenderåret blivit vederbörligen granskade, *dels* ock att övergången i budgetsavseende verkställas sålunda, att å övergångsårets stat uppföres, förutom de på vanligt sätt beräknade bidragen till vägdistriktens

vägunderhåll och vinterväghållning, ytterligare för samma ändamål ett extra bidragsbelopp — motsvarande 30 procent av distriktens verkliga kostnad för underhåll av landsvägar och vinterväghållning å sådana vägar, ävensom 40 procent av distriktens verkliga kostnader under sistnämnda kalenderår för underhåll av ödebygdsvägar och vinterväghållning å desamma — vilket extra bidrag finansieras genom förskott av automobilskattemedel, att återgäldas med en tredjedel av de förskottade medlen vart och ett av de närmast därpå följande tre budgetåren.

Bidragen till underhållet och vinterväghållningen synas i riksstaten böra hållas skilda från bidragen till länsfonderna under olika anslagsrubriker.

Statskontoret har biträtt de sakkunnigas förslag.

Riksräkenskapsverket har icke funnit något att erinra mot förslaget om 30-procentbidragets förflyttning men dock ansett uteslutet, att för ändamålet skulle kunna tagas i anspråk i automobilskattemedelsfonden förefintliga medel, vilka, om även icke utbetalade, dock redan anvisats för andra ändamål.

Därtill komme, fortsätter ämbetsverket, att denna transaktion skulle äga rum vid sidan av riksstaten. Riksräkenskapsverket, som funne det nödvändigt att denna förtidsutbetalning redovisades över riksstaten, ville därför föreslå att under utgifter för kapitalökning, fonden för förslag till statsverket, ett särskilt anslag av lånemedel anvisades för ifrågavarande budgetår att användas till finansieringen av den föreslagna tidigare utbetalningen till vägdistriktet av berörda 30-procentbidrag. Detta anslag skulle alltså återgäldas av de under tre påföljande budgetår inflytande automobilskattemedlen med en tredjedel varje budgetår. Denna anordning funne riksräkenskapsverket jämväl stå i bättre överensstämmelse med gällande statsbokföringsprinciper än den av de sakkunniga föreslagna utvägen att lösa förevarande finansieringsproblem.

Av *länsstyrelserna* har endast ett mindre antal yttrat sig över här berörda del av de sakkunnigas förslag.

Länsstyrelserna i Stockholms och Skaraborgs län tillstyrka förslaget, den förra dock under anförande av att den av förslaget föranledda belastningen av automobilskattemedlen vore så betydande, att den borde mildras genom att återbetalningen av förskott från automobilskattemedelsfonden fördelades på flera år. *Länsstyrelsen i Älvsborgs län* hade intet att invända mot att det årliga underhållsbidraget till vägdistriktet sammanfördes till ett belopp men funne, att den formella budgettekniska fördelen vore för dyrköpt, och ansåge, att därest en bättre lösning inte kunde finnas återbetalningen av förskottsmedel skulle fördelas på ett större antal år än vad de sakkunniga föreslagit. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* har anført, att det nya systemets tillämpning särskilt under det första året komme att beskära länsfonderna väl kraftigt. För vinnande av en mjukare övergång syntes därför bidragen till nyanläggningar och vägförbättringar böra få känning av förskottet i samma grad som länsfonderna.

Svenska stadsförbundet har erinrat, att även om den erforderliga medelsanvisningen för genomförandet av den budgettekniska regleringen av landsbygdens underhållsbidrag formellt kunde sägas gälla bidrag till landsbygdens underhållskostnader, förefölle det förbundet föga rimligt att så förfara och därigenom i realiteten minska bidragstilldelningen till städerna under en övergångsperiod. Då man av verkställda utredningar snarast torde få sluta, att städerna hittills erhållit mindre andel i automobilskattemedlen än som rätte-

ligen bort tillkomma dem, syntes det så mycket mindre befogat att för genomförandet av en reform enbart till gagn för landsbygden alltjämt inskränka bidragstilldelningen till städerna.

Svenska vägstyrelsernas förbund och svenska vägföreningen ha båda tillstyrkt förslaget.

Departements-
chefen.

De sakkunniga ha föreslagit, att hela vägunderhållsbidraget skall utbetalas på en gång i stället för, såsom nu sker, i två poster. För förändringens genomförande stå tvenne alternativa utvägar till buds, nämligen antingen en förskjutning av utbetalningen av det nu under våren utgående 55-procentsbidraget till tiden efter den 30 juni eller en överflyttning av det nu efter nämnda dag utgående 30-procentsbidraget till tiden före den 1 juli samma kalenderår. Det senare, av de sakkunniga förordade alternativet förutsätter emellertid, att vid övergången ett budgetår belastas med två 30-procentsbidrag, det ena på hösten och det andra på våren. Den extra kostnad, som härigenom skulle komma att belasta budgeten under övergångsåret, skulle enligt de sakkunniga förskjutas av i automobilskattemedelsfonden inestående medel. Återbetalningen av det sålunda förskjutna beloppet skulle verkställas under vart och ett av de tre efter övergångsåret närmast följande budgetåren sålunda, att av de under respektive budgetår tillgängliga automobilskattemedlen skulle för ändamålet tagas i anspråk ett belopp motsvarande en tredjedel av det förskjutna beloppet.

Bland de hörda myndigheterna har endast ett fåtal yttrat sig över de sakkunnigas förslag i denna del. Riksräkenskapsverket har intet haft att invända mot utbetalningen under ett budgetår av två 30-procentsbidrag men ansett, att medel till merkostnaden borde anvisas genom särskilt anslag på riksstaten under fonden för förslag till statsverket. Bland länsstyrelserna ha av de fyra, som yttrat sig, tre föreslagit, att den återbetalning av förskott, som genomförandet av de sakkunnigas förslag förutsätter, skulle fördelas över flera år, därvid länsstyrelsen i Älvsborgs län framhållit, att den budgettekniska fördelen eljest bleve väl dyrköpt.

I likhet med de sakkunniga finner jag, att vissa fördelar äro att vinna genom hela underhållsbidragets samtidiga utbetalning. Vid övervägande av de båda alternativen för förslagens genomförande synas mig emellertid de sakkunniga hava överskattat olägenheterna av 55-procentsbidragets framflyttning till tiden efter den 30 juni och å andra sidan underskattat vissa därmed följande fördelar. Ett genomförande av de sakkunnigas förslag synes mig ock leda till konsekvenser, som tala för att detta alternativ icke bör väljas. Det är visserligen otvivelaktigt riktigt, att vägdistriktet hava betydande utgifter under första halvåret och att det därför kunde ur denna synpunkt vara till viss fördel för dem att erhålla hela statsbidraget till vägunderhållet vid denna tid. Denna fördel, som begränsar sig till att vägdistriktet skulle en eller annan månad tidigare under samma räkenskapsår kunna utfå även 30-procentsbidraget, skulle emellertid enligt de sakkunnigas förslag köpas med en väsentlig reducering av de automobilskattemedel, som komme att stå till disposition för vägarbeten under åren närmast efter övergångsåret, en redu-

cering, som numera kan uppskattas till sammanlagt nära 21 milj. kronor. Denna reducering skulle nämligen enligt de sakkunnigas förslag gå ut över städernas och länsfondernas andelar av automobilskattemedlen, vilka andelar under vart och ett av de tre följande åren skulle minskas med sammanlagt nära 7,000,000 kronor. Medan den fördel, vägdistrikten skulle vinna, sålunda icke innebär någon inkomstökning eller eljest någon möjlighet till utökade arbeten ens under det år, förändringen genomfördes, skulle däremot de för anslag till vägbyggnader och vägförbättringar tillgängliga medlen under vart och ett av de därpå följande tre åren undergå en verklig reduktion med en tredjedel av det förskjutna beloppet.

Från budgetteknisk synpunkt skulle en överflyttning av 30-procentsbidraget till våren innebära skärpning av en olägenhet, som nu gör sig gällande beträffande 55-procentsbidraget. Då exempelvis riksstatsförslaget för budgetåret 1937/1938 utarbetades på hösten 1936, måste det på nämnda budgetår fallande 55-procentsbidraget för år 1938 beräknas icke på grundval av 1936 års underhållskostnader, vilka på hösten med någon säkerhet kunde bedömas, utan på grundval av ett antaget belopp för 1937 års vägunderhåll. De verkliga underhållskostnader, vilka skola ligga till grund för 55-procentsbidragets bestämmande, äro sålunda okända vid tiden för budgetarbetet och kunna endast uppskattas på grundval av erfarenheterna från gångna år. Då underhållskostnaderna och i synnerhet kostnaderna för vinterväghållningen kunna variera betydligt från år till år, kan felräkningen bli rätt avsevärd. Beträffande kostnaderna för år 1937 torde den uppgå till omkring 9,000,000 kronor.

Väljes däremot det andra av de vägsakkunniga diskuterade ehuru av dem icke förordade alternativet, nämligen att hela underhållsbidragets utbetalning förlägges till tiden efter den 30 juni, skulle beloppet av underhållsbidraget i sin helhet kunna i likhet med det nuvarande 30-procentsbidraget vid budgetens uppgörande bestämmas på grundval av en väsentligt säkrare uppskattning av de verkliga underhållskostnader, på vilka bidraget skall beräknas, nämligen underhållskostnaderna under det närmast före budgetåret förflutna kalenderåret, vilka, då riksstatsförslaget utarbetas, äro kända för de 10 första månaderna. Om därjämte underhållsbidraget endast beräknas i statsverkspropositionen och definitiva siffror senare framläggas för riksdagen, skulle en relativt säker beräkning kunna göras, vilket synes mig vara en betydande fördel.

De svårigheter, som för vägdistrikten skulle uppstå därigenom, att hela underhållsbidraget bleve disponibelt först efter den 30 juni, synas mig vara mindre än de olägenheter, som äro förenade med 30-procentsbidragets förflyttning till våren. Göres underhållsbidraget i sin helhet tillgängligt först efter den 30 juni, torde, såsom de sakkunniga framhålla, vägdistrikten i något fall bli nödsakade att under första halvåret upptaga lån för utgifternas finansiering. I vilken utsträckning detta kan behöva ske kan icke nu med säkerhet bedömas. Någon ledning för bedömande av spörsmålet kan möjligen hämtas från de uttag av medel vägdistrikten under senare år gjort av det under våren tillgängliga 55-procentsbidraget. Det visar sig, att utanordningarna av under-

hållsbidrag äro störst under månaderna mars—maj, då under åren 1936 och 1937 utanordnats respektive i runda tal 18,800,000 kronor och 20,900,000 kronor. Å andra sidan ha efter den 30 juni samma år av 55-procentsbidraget utanordnats respektive 6 milj. och 10 milj. kronor i runda tal. Det kan sålunda med säkerhet antagas, att även om bidragen icke komma att utgå förrän efter den 30 juni, vägdistrikten icke komma att såsom lån behöva upptaga hela det mot bidraget svarande beloppet och att, i den mån lån behöva upptagas, dessa komma att behövas endast för en relativt kort tid. Den räntebelastning, vägdistrikten skulle behöva ådraga sig på grund av dessa lån, kan sålunda antagas bli relativt blygsam framför allt i jämförelse med den räntebelastning, som nu åvilar många vägdistrikt på grund av lån, som tidigare upptagits för utförande av vägarbeten, till vilka statsbidrag ännu inte kunnat utgå, en räntebörda, vilken, såsom av det följande framgår, kan ställas i samband med frågan om 55-procentsbidragets förflyttning till tiden efter den 30 juni.

Såsom jag i förra årets statsverksproposition anförde, hade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen på min anmodan verkställt en utredning om behovet av medel för täckande av statsbidrag, vilka vägdistrikten under depressionsåren förskjutit för utförande i betydande omfattning av omlägnings- och förbättringsarbeten till arbetslöshetens motverkande. Enligt utredningen uppgick beloppet till i runt tal 25,200,000 kronor. En förnyad undersökning under förliden höst visar, att de belopp, som vägdistrikten på detta sätt förskjutit, den 1 november 1937 uppgingo till inemot 25 milj. kronor, vilka till en väsentlig del torde ha anskaffats lånevägen.

Dessa av vägdistrikten förskjutna medel, anfördes i nästlidet års statsverksproposition, utgöra det viktigaste hindret för genomförandet av planerna på en fondering av automobilskattemedel, som eljest varit önskvärd för att uppnå en relativ begränsning av vägarbeten under goda ekonomiska konjunkturer och motsvarande utökning under depressionstider. Förutsatt att nämnda belopp anskaffats genom lån, måste vägdistrikten därå betala en ränta, som därför att den löper hela året måste bli väsentligt större än räntan på de lån, som eventuellt skulle behöva upptagas under våren på grund därav att underhållsbidraget bleve tillgängligt först efter den 30 juni.

Om en förflyttning av 55-procentsbidraget på föreslaget sätt verkställs, skulle en sanering av vägdistriktens ekonomiska förhållanden kunna äga rum utan någon formell belastning av riksstaten eller minskning av länsfonderna. Genom 55-procentsbidragets förflyttning ett budgetår fram i tiden uppkommer nämligen en motsvarande minskning av belastningen å automobilskattemedlen under det budgetår, från vilket berörda bidrag förflyttas. Då denna minskning av belastningen för budgetåret 1938/1939 enligt av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagd beräkning kan uppskattas till omkring 39 milj. kronor, skulle vid genomförande av 55-procentsbidragets förflyttning och bibehållande av nuvarande fördelningsregler i övrigt ett motsvarande belopp, därest inga särskilda åtgärder vidtoges, tillgodokomma länsfondernas ordinarie andelar och statsbidrag skulle sålunda kunna utgå ur länsfonderna till vägdistrikten för de på förskott utförda arbetena i sådan utsträckning, att de

ifrågavarande förskjutna statsbidragen kunde betalas. Emellertid anser jag icke, att här ifrågavarande åtgärd bör vidtagas, med mindre särskilda anstalter träffas för att säkerställa tillgängliga medels användning för det avsedda ändamålet. De av vägdistrikten förskottrade kostnaderna uppgå för skilda län till mycket olika belopp. Enligt den senast verkställda undersökningen uppvisade Stockholms län den högsta siffran med omkring 4 milj. kronor, medan beloppet för Gotlands län stannat under 100,000 kronor. Måhända vore det med hänsyn till dessa variationer i de av vägdistrikten förskjutna statsbidragen icke utan vidare riktigt, att anslag tilldelades endast de distrikt, som förskjutit medel för de väntade statsbidragen och nödgats upptaga lån för bestridande av ifrågavarande förskott. I vissa fall kunna medel till dylika förskott ha anskaffats genom en hårdare beskattning och i andra kunna vägdistrikten ha avstått från i och för sig mycket angelägna vägarbeten, därför att de icke velat genom upptagande av lån skaffa medel till att förskottera statsbidragen. Å andra sidan sågo sig många vägdistrikt tvingade att igångsätta vägarbeten med hänsyn till arbetslöshetssituationen inom distrikten samt animerades i viss utsträckning härtill av statsmakterna. Med hänsyn till anförda omständigheter finner jag förmånligast att, därest 55-procentsbidraget förflyttas till tiden efter den 30 juni, ett mot de förskottrade statsbidragen svarande belopp såsom särskilt anslag ställes till Kungl. Maj:ts förfogande och att Kungl. Maj:t efter av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen under hänsyn till angivna omständigheter utarbetad plan tilldelar vägdistrikten bestämda belopp för det avsedda ändamålet, varvid skall tillses, att vägdistrikten avlasta sig skulder, som de ådragit sig genom ifrågavarande förskottsbyggande.

Jag förordar sålunda, dels att hela statsbidraget till vägdistriktens underhållskostnader utbetalas efter den 30 juni, dels ock att ett särskilt anslag, vars belopp jag längre fram kommer att precisera, ställes till Kungl. Maj:ts förfogande att användas för de av mig angivna ändamålen.

Särskilda slag av vägar i ödemarker. I fråga om statsbidragen till anläggningar av ödebygdsvägar ha de sakkunniga intet förslag till förändringar av nu gällande bestämmelser. Däremot erinra de, att fråga uppkommit, huruvida icke utöver ödebygdsvägar behöfdes ett särskilt slag av vägar för att göra ödemarkerna i rikets nordligare delar tillgängliga. Man hade därvid främst haft i sikte den alltmer tilltagande turisttrafiken till fjällvärlden och föreslagit speciella statsbidrag till turistvägar för att möjliggöra tillskapande av väg, där sådan ur turistsynpunkt vore särskilt önskvärd men ej kunde väntas utan dylikt bidrag bliva anlagd. Härtill torde hava kommit även den synpunkten, att icke för tillgodoseende av nämnda intresse anslaget till ödebygdsvägar skulle tagas i anspråk och dessa anslagsmedel sålunda bliva otillräckliga för det ändamål, som därmed närmast åsyftats.

Under erinran att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen på anmodan av dåvarande departementschefen verkställt en förberedande utredning rörande behovet av och förutsättningarna för särskiljande av de ifrågakomna vägarna

under gemensam begreppsbestämning samt rörande statsbidrag till deras byggnade och underhåll ävensom andra därmed sammanhängande frågor anföra de sakkunniga:

Styrelsen, som samrått med representanter för turistväsendet samt inhämtat yttrande från vissa länsstyrelser, tillstyrker att särskilda turistvägar tillskapas främst för att göra natursköna delar av landet, särskilt fjälltrakterna, tillgängliga för den allmänhet, som i turistintresse skulle önska men för närvarande, till följd av landsdelarnas belägenhet långt från det befintliga väg- och järnvägsnätet, icke kunna nå dessa trakter.

Styrelsen föreslår att turistvägar skulle anläggas efter en på förhand upprättad plan, omfattande alla de vägar av denna typ, som anses böra komma till utförande, att frågan om vägnas byggande och underhåll skulle avgöras av vederbörande länsstyrelse samt att vägnas skulle upplåtas för allmän trafik men av ekonomiska skäl byggas och underhållas för upptagande av motorfordonstrafik endast sommartiden. Styrelsen anger, vilka turistvägar, som enligt styrelsens mening böra anläggas — nämligen en »inre fjällandsväg» från Särna i Kopparbergs län till Ammarnäs i Västerbottens län, vissa tvärgående vägar samt, i Norrbottens län, tre vägar, av vilka två skulle förbinda det svenska vägnätet med det norska — samt beräknar att anläggningen av dessa turistvägar, i den mån ej redan befintliga allmänna vägar kunna utnyttjas för desamma, skulle draga en kostnad av mellan 6 och 6½ miljoner kronor. Styrelsen gör gällande, att vägnas anläggande vore ett speciellt intresse, som berörde i stort sett hela landet, men i allmänhet vore av mindre betydelse för de trakter, vägnas genomlöpte, och att därför statsbidrag till vägnas byggande borde utgå med 100 procent och arbetet utföras genom statens försorg. Däremot skulle enligt styrelsens mening vägnas underhåll övertagas av vägdistrikten samt statsbidrag härför utgå efter samma grunder som beträffande ödebygdsvägar. Styrelsen föreslår slutligen, att å riksstaten uppföres ett särskilt årligt anslag å 500,000 kronor till anläggandet av turistvägar.

De sakkunniga anföra i anslutning härtill, att vägdistrikt icke torde i administrativ ordning kunna åläggas underhållsskyldighet med avseende å andra vägar än landsvägar eller ödebygdsvägar. Härför skulle ha erfordrats ett nytt stadgande av civillags karaktär antingen vid sidan om eller i form av ändring i lagen om allmänna vägar. Någon sådan lagstiftning om en tredje typ av allmänna vägar torde icke vara åsyftad eller av behovet påkallad. De sakkunniga funne sålunda, att de ifrågavarande vägnas, för att kunna komma i åtnjutande av det särskilda statsbidraget, måste kunna hänföras till endera av de redan förefintliga allmänna vägtyperna, landsväg och ödebygdsväg.

De sakkunniga fortsätta:

Det kunde då möjligen tyckas att det föreslagna särskilda anslaget vore överflödigt. I själva verket torde emellertid finnas god grund för en särskild behandling av den ifrågavarande vägtypen. Det behov av väg för allmän samfärd, vilket framkallas av nu förevarande intresse, har nämligen svårare att bli va vederbörligen uppmärksammat än de flesta andra av den allmänna samfärdselns behov av vägar.

Om emellertid, på sätt nu genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens utredning synes hava skett, skäl förebragts för antagande att ett behov av allmänna vägar i dylika obygder föreligger, lærer åtgärder böra vidtagas för att

behovet må bli va vederbörliĝen tillĝodosett. Ett särskilt för ifråĝavarande väĝtyp avsett riksstatsanslag skulle säkerliĝen härutinnan ĝöra ĝod verkan. En förutsättning för ett dylikt anslag är emellertid tydliĝen att de väĝar, som skola komma i fråĝa till bidrag från anslaget, på nåĝot sätt kunna bestämt angivas. Väĝ- och vattenbygĝnadsstyrelsens förslag om en på förhand uppgjörd plan är härutinnan ett ĝott medel. Denna plan synes böra upprättas av väĝ- och vattenbygĝnadsstyrelsen i samarbete med vederbörande länsstyrelser. Det ankommer enligt lag på länsstyrelserna att pröva, huruvida väĝarna skola bygĝas och underhållas såsom allmänna. För att en väĝ skall få del av statsbidraget i fråĝa, torde väĝen sålunda böra dels hava av länsstyrelsen förklarats vara allmän väĝ, dels ock vara upptagen i den av väĝ- och vattenbygĝnadsstyrelsen upprättade planen.

Liksom väĝ- och vattenbygĝnadsstyrelsen anse även de sakkunniga, att väĝarna lämpliĝen böra anläggas ĝenom statsens försorg samt att väĝhållningen, sedan väĝen färdiĝställt, bör överlåtas å väĝdistriktet. Vad angår statsbidragets storlek synes intet hindra att, i den mån statsbidraget skall utĝå från särskilt anslag, bidragsprocenten bestämmes oberoende av de beträffande allmänna väĝar eljest gällande reglerna. Det särskilda anslaget torde böra utĝå av automobilskattemedel. Skall staten i egen regi ombesörja anläggningen av väĝarna, må kostnaderna härför enligt de sakkunnigas mening utĝå helt av statsmedel, nämligen från det nyssnämnda särskilda anslaget. Däremot lära de ifråĝavarande väĝarna, sedan distrikten övertagit väĝhållningen, icke vidare böra intaga nåĝon särställning. Statsbidragen komma alltså därefter att utĝå från de vanliga anslagen. Väĝ- och vattenbygĝnadsstyrelsen har föreslagit, att underhållsbidraget städse skulle utĝå med den beträffande ödebyĝdsväĝ bestämda höĝre kvotdelen. Ett starkt skäl härför är onekliĝen, att väĝarna i allmänhet torde komma att framĝå i folkfattiga väĝdistrikt med ringa ekonomisk bärkraft. Nåĝon avsevärd eller oberäknelig ökning av statsens kostnader för dessa väĝar skulle ej uppstå därigenom, att desamma komme i åtnjutande av det höĝre underhållsbidraget, ty dels skulle i annat fall utjämningsbidragen i stället ökas, dels blir ĝenom den plan, väĝ- och vattenbygĝnadsstyrelsen upprättar, sörjt för att kretsen av de ifråĝavarande väĝarna en ĝång för alla fixeras. Intresset att kostnaderna för dessa väĝar ej måtte obehörigen belasta anslaget till ödebyĝdsväĝar beröres ju icke av fråĝan om underhållsbidraget, eftersom nämnda anslag avser blott anläĝningskostnader. På grund av vad nu sagts ansluta sig de sakkunniga till väĝ- och vattenbygĝnadsstyrelsens förslag även därutinnan, att de ifråĝavarande tillfartsväĝarna till fjällområdena, sedan de blivit iordningställda och väĝhållningen övertagits av väĝdistrikten, likställas med ödebyĝdsväĝar med avseende å underhållsbidragen. De sakkunniga förutsätta emellertid, liksom väĝ- och vattenbygĝnadsstyrelsen, att nåĝon vinterväĝhållning för motortrafik å väĝarna icke skulle förekomma.

De sakkunniga förorda alltså, att särskilt anslag till ifråĝavarande väĝar upptages å riksstaten, att utĝå av automobilskattemedel, vilka väĝar, sedan de färdiĝställt, skulle övertagas av vederbörande väĝdistrikt till underhåll mot åtnjutande av underhållsbidrag såsom för ödebyĝdsväĝar, för närvarande 95 procent.

Särskilt yttrande har avgivits av *ledamoten Nylander*, som framhållit, att han icke kunde tillerkänna turistintresset nåĝon betydelse för fråĝan om anläggning av allmänna väĝar, icke ens såsom komplettering av brister i de vanliga förutsättningarna för statsbidrag till väĝhållning, och avstyrkt de sakkunnigas förslag.

I utlåtandena över de sakkunnigas förslag hava av de hörda myndigheterna och institutionerna, som särskilt yttrat sig i frågan, de flesta funnit sig böra avstyrka vad som föreslagits i denna del. Avstyrkande utlåtanden ha sålunda avgivits av *statskontoret, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Jönköpings, Kalmar, Blekinge, Malmöhus, Älvsborgs och Gävleborgs län* samt av *svenska vägföreningen, föreningen för skidlöpningens främjande i Sverige, svenska teknologföreningen, kungl. automobilklubben och motormännens riksförbund*.

Tillstyrkande av förslaget hava inkommit från *länsstyrelsen i Jämtlands län* och *vägingenjören i Kopparbergs län*, medan *länsstyrelsen i Norrbottens län* och *svenska vägstyrelsernas förbund* icke uttryckligen motsatt sig förslaget.

Statskontoret anför, att endast om och i den mån ifrågavarande vägar kunna hänföras till sådan väg, för vars anläggning statsbidrag utgår, synas de böra komma i åtnjutande av bidrag, men torde det vid dylikt förhållande vara överflödigt att avse särskilda medel för bidrag till dessa vägar.

Länsstyrelserna i Stockholms, Jönköpings, Blekinge, Malmöhus och Gävleborgs län framhålla, att så länge tillgängliga medel måste anses otillräckliga för att tillgodose behovet av vägar, som kunde anses mera nödvändiga för den allmänna samfärdseln, borde de speciella tillfartsvägarna till fjällområdena anstå.

Länsstyrelsen i Kalmar län anför, att av beteckningen tillfartsvägar till fjällområdena syntes framgå, att anslaget vore avsett endast för norrlands-länen. Behov av turistvägar finnes emellertid även i sydligare delar av landet, såsom exempelvis på Öland, varför det vore önskvärt, att anslaget gäves en annan beteckning.

Länsstyrelserna i Södermanlands och Älvsborgs län ansluta sig till herr Nylanders yttrande. I den mån någon av de i planen för de särskilda tillfartsvägarna till fjälltrakterna upptagna vägarna befunnas äga karaktären av landsväg eller ödebygdsväg behövde intet särskilt anslag upptagas utan medel anvisas ur redan förefintliga anslag, vilka eventuellt, om detta kunde anses nödvändigt, kunde ökas.

Länsstyrelsen i Jämtlands län hälsar bidraget till turistvägar med tillfredsställelse. Tillkomsten av sådana vägar skulle otvivelaktigt tillgodose ett verkligt och länge känt behov. Det vore emellertid önskvärt, att det årliga anslagsbeloppet ökades icke oväsentligt, för att vägarnas utförande icke skulle oskäligt fördröjas.

Länsstyrelsen i Norrbottens län anför liknande synpunkter men tillägger, att då det syntes vara meningen, att vägarna i fråga dels skulle av länsstyrelsen förklaras vara allmänna och indömas till byggande och underhåll dels ock skulle vara upptagna i den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen upprättade flerårsplanen, så syntes ett försök med vägarnas införande mindre riskabelt. Länsstyrelsen ansåge dock icke, att vinterväghållning för motortrafik å dessa vägar generellt borde uteslutas. Skulle en sådan väg befinnas av den betydelse för den allmänna samfärdseln i orten, att framkomlighet med motorfordon vintertid vore motiverad, så syntes skälighet och billighet tala för, att dylika möjligheter också åstadkommes i erforderlig omfattning.

Vägingenjören i Kopparbergs län anser förslaget värt beaktande för ifrågavarande län.

Svenska vägstyrelsernas förbund anför: Mot de föreslagna tillfartsvägarna till fjällområden har stor tveksamhet rått inom förbundet. Förbundet har

dock ansett sig icke böra uttala sig emot desamma. En viss betänksamhet måste uttalas mot det nu framlagda programmets stora omfattning, 6 à 6½ miljoner kronor, och förbundet är icke helt övertygat om att ens denna kostnadsram kan hållas för de föreslagna vägarna.

Svenska vägföreningen och *svenska teknologföreningen* ansluta sig till herr Nylanders yttrande, och *kungl. automobilklubben* anser först och främst huvudvägarna böra iordningställas. *Föreningen för skidlöpningens främjande i Sverige* avstyrker vägar tvärs över fjällområdena men tillstyrker tillfartsvägar till dessa områden.

De sakkunniga ha under hänvisning till en av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utarbetad plan föreslagit, att ett särskilt anslag upptages på riksstaten för byggande av tillfartsvägar till fjällområdena. I planen angivas vissa bestämda vägar, som skulle byggas, och dess realiserande beräknas draga en sammanlagd kostnad av omkring 6 milj. kronor. Vägarnas anläggning skulle helt bekostas av statsmedel, men efter färdigställandet skulle vägarna övertagas till underhåll av vägdistriktet. Underhållsbidraget skulle utgå med samma procent som till ödebygdsvägar. Det förutsattes dock, att vinterväghållning icke skulle komma i fråga å dessa vägar.

Departements-
chefen.

Av hörda myndigheter och institutioner ha de flesta avstyrkt de sakkunnigas förslag mestadels under hänvisning till att, så länge de för vägändamål tillgängliga medlen måste anses otillräckliga för vägväsendet i de bebodda trakterna av landet, det icke kunde anses rimligt att förbruka betydande belopp för vägändamål, som i huvudsak skulle tillgodose turistintresset.

Hur behjärtansvärt det än kan vara att genom enkla väganläggningar bereda tillträde till fjällområdena, synes mig dock med hänsyn till de i förhållande till behoven begränsade medelstillgångarna anslag icke böra anvisas för här avsedda ändamål. Framför allt synes det mig vanskligt att för en längre tid framåt binda betydande belopp enligt en uppgjord plan för dessa fjällvägar. Skulle i framtiden medel befinnas kunna avses för här berörda väganläggningar, torde frågan få på nytt upptagas till prövning. För närvarande finner jag mig icke kunna förorda vare sig att statsmakterna binda sig för en omfattande plan för dessa vägbyggnader eller att anslag för detta ändamål upptages på riksstaten.

Bidragen till städernas väg- och gatuhållning. I fråga om bidrag av statsmedel till städernas väg- och gatukostnader framhålla de sakkunniga efter att ha erinrat om de nu gällande bestämmelser, för vilka jag tidigare redogjort, att en grundläggande princip för nämnda bestämmelser vore, att dessa bidrag skulle utgå endast till de för automobiltrafiken viktiga vägarna och gatorna och bland dem i första hand infartsvägarna. Till denna kategori räknade de sakkunniga i likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i första rummet infartsvägar och genomfartsgator samt vidare andra trafikleder, som beträffande beskaffenhet och trafikmängd kunde jämföras med dylika vägar och gator, ävensom förbindelseleder mellan nämnda slag av vägar och gator, viktigare omnibusleder, trafikleder till hamn och järnvägsstation m. m. Prövningen av frågan vilka vägar och gator, som i de särskilda fallen skulle anses

viktiga för automobiltrafiken, måste förbehållas statlig myndighet och torde lämpligen verkställas i samband med bidragstilldelningen. Av gällande bestämmelser om statsbidragen till städerna framginge vidare, att bidrag till nyanläggningar icke åtnjötes. I praktiken torde dock någon dylik begränsning knappast hava upprätthållits. Svårighet mötte ofta att draga gränsen mellan nyanläggning, omläggning och förbättring, och skäl att utestänga städerna från bidrag till nyanläggningar borde ej heller principiellt sett anses föreligga.

De sakkunniga anföra vidare:

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för närmaste femårsperiod beräknat städernas kostnader för underhållet av här ifrågakarande gator och vägar till 4,096,200 kronor per år samt kostnaderna för nyanläggning och förbättringsarbeten av samma vägar och gator till 17,729,100 kronor per år. Häri ingå dock icke kostnader för trafikregleringar, ljussignaler och dylikt.

Kostnad för marklösen är icke inräknad i nämnda belopp, då marklösen tidigare icke förekommit vid bidragstilldelning till städerna. De sakkunniga vilja ej heller för sin del ifrågasätta någon ändring härutinnan.

I detta sammanhang må framhållas, att statsbidragen synas böra avse endast de kostnader, som eljest skulle stanna å städerna. I den mån väg- och gatuhållningen bekostas icke av staden såsom sådan utan av vissa medlemmar av stadssamhället, vanligen tomtägarne, eller stad äger av dem återkräva sina kostnader, bör staden alltså icke komma i åtnjutande av statsbidrag till kostnaderna.

Statsbidrag bör ej heller utgå till kostnad för renhållning av gata, evad dylik kostnad ytterst drabbar staden själv eller tomtägare. Till renhållningskostnad hänföra de sakkunniga härvid, i enlighet med vad som torde vara praxis inom städerna, jämväl undanskaffande av snö och is. Vinterväghållning å gator torde således näppeligen komma i fråga till statsbidrag, väl däremot vinterväghållning å stadens för automobiltrafiken viktiga vägar.

Däremot, framhålla de sakkunniga, vore intet att invända mot den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uttalade meningen, att såsom bidragsberättigad kostnad måtte anses även utgifterna för sådana anordningar för trafikens reglering som ljussignaler och dylikt, naturligtvis under förutsättning att fråga vore om det till bidrag berättigade gatu- och vägnätet. Då ifrågakarande anordningar torde kunna inbegripas under uttrycket vägmärke och annan för vägens brukande utförd anordning, funne de sakkunniga överflödigt att, såsom Stockholms stad föreslagit, härför anvisa ett särskilt anslag.

En avsevärd brist i det nuvarande systemet för bidragstilldelningen till städerna låge enligt de sakkunnigas mening däri, att liksom beträffande tilldelningen till länsfonderna även för bidragen till städerna gällde, att mängden av registrerade motorfordon bleve i viss mån avgörande.

Här gäller detta, framhålla de sakkunniga vidare, i än högre grad, i det att $\frac{4}{5}$ av samtliga bidragsmedel fördelas efter denna oegentliga grund. De sakkunniga anse liksom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att en rättelse härutinnan är nödig så att behovsprincipen blir genomförd.

Lämpligt är även i detta fall att som bedömandet av behovet ur trafiksynpunkt icke alltid kan ske under vederbörligt hänsynstagande även till de olika städernas större eller mindre ekonomiska bärkraft, särskilda medel

reserveras för utjämning mellan städerna. Såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit är det dock vanskligt att på förhand avgöra storleken av vad som för detta ändamål behöver avsättas. Med ett närmare utformande av reglerna för utjämningen torde ock böra anstå tills erfarenhet härutinnan vunnits. En viss mindre procent av städernas andel av automobilskattemedlen skulle emellertid redan nu ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för nämnda ändamål. Även väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag att de medel, som sålunda avskiljas, beräknas så, att Kungl. Maj:t därav kan tilldela städer bidrag till brädslande arbetsföretag, synes väl grundat.

Mot de gällande reglerna kunde vidare anmärkas, att för närvarande sakkunnades möjlighet såväl att på förhand överblicka städernas bidragsbehov för nyanläggningar och förbättringar som ock att effektivt kontrollera, hur städerna använde sina bidragsmedel. Härom anföra de sakkunniga:

Det synes vara erforderligt att beträffande såväl städerna som vägdistriktet såsom förutsättning för statsbidrag stadgas skyldighet att uppgöra flerårsplaner beträffande behovet av väg- och gatuföretag samt att inrätta bokföringen på sådant sätt att enhetlighet härutinnan vinnes och att kostnaderna för de till bidrag ifrågakommande vägarna och gatorna hållas särskilda från städernas övriga väg- och gatuhållningsutgifter.

För vinnande av erforderlig likformighet är vidare enligt de sakkunnigas mening av vikt att övervakningen av bidragsmedlens användning, granskningen av bokföringen och övrig kontroll och ledning från statens sida centraliseras till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Flerårsplanerna torde böra upprättas av städerna men granskas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som därvid bör taga hänsyn ej blott till de ur trafiksynpunkt beräkneliga behoven av förbättring och utvidgning av väg- och gatunätet utan även till sannolika tillgången å statsbidragsmedel. Planerna kunna lämpligen omfattas en period av fyra år men böra kunna jämkas, då så finnes behöfligt, samt i varje fall överses efter halva periodens förlopp. I samband med granskningen av flerårsplanerna torde väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hava att bestämma vilka vägar och gator, som skola anses för automobiltrafiken viktiga.

Bidragen till underhållet torde, fortsätta de sakkunniga, i den mån ej särskilda skäl till annat föranledde, böra utgå i enahanda ordning som underhållsbidragen till vägdistriktet. Behovet av bidrag till underhållet borde alltså i första hand tillgodoses och bidraget beräknas å verkliga kostnaderna under näst föregående år, dock med iakttagande av att vissa kostnader icke borde medräknas bland bidragsberättigade sådana. Därest vid granskningen av räkenskaperna skulle finnas, att verkliga kostnaderna överstege vad som kunde anses erforderligt, borde emellertid, liksom vad anginge landsbygden, bidraget beräknas blott å skäligen belopp. Principiellt borde, då man här tills vidare bortsåge från fördelningen mellan landsbygd och städer, bidraget utgå med samma kvotdel som till landsbygdens underhållskostnader eller alltså 85 procent. Emellertid hyste de sakkunniga starka betänkligheter mot en dylik fixering av bidragsprocenten. I detta hänseende framhålla de sakkunniga:

Det föreligger den väsentliga skillnaden mellan landsbygden och städerna i här förevarande hänseende, att vägdistriktens väghållning inskränker sig till

de statsbidragsberättigade vägarna inom distriktet, under det att städernas väg- och gatuhållning omfattar även ett mycket stort antal andra vägar och gator än dem, som äga sådan betydelse att de kunna komma i fråga till förevarande statsbidrag. Även där viljan är den bästa, skall därför ofta uppstå svårighet att i städernas bokföring i allo hålla bidragsberättigade kostnader åtskilda från övriga utgifter för väg- och gatunätet. Särskilt gäller detta i fråga om gemensamma kostnader såsom för förvaltning, anskaffningar av och avskrivningar å maskiner och inventarier, vissa skadeersättningar och försäkringsavgifter. Erfarenhet saknas hittills angående möjligheten överhuvud taget att förverkliga kravet å bokföringsmässigt särskiljande av de kostnader, å vilka bidraget skall beräknas. Huruvida vad städerna angår någon stabilisering av underhållskostnaderna inträtt, torde dock vara tvivelaktigt.

Att överge tanken på den principiellt riktiga metoden, som tillämpas beträffande landsbygden, eller alltså en tilldelning efter verkliga kostnaden, finna de sakkunniga dock ej nödvändigt. Vad som tarvas för att ej göra denna metod äventyrlig i praktiken, är emellertid att det fastställs en gräns, vilken *totala* beloppet av statsbidraget till ifrågavarande ändamål icke får överskrida. De sakkunniga åsyfta här icke närmast att anslaget ej får överskridas utan att man vid bestämmandet av anslagets belopp icke blott företager en matematisk beräkning av viss procent å de verkliga kostnaderna utan även tillser att ej bidraget överskrider vad som skäligen må i förevarande hänseende utgivas. Som tilldelningen till de olika städerna det oaktat skulle ske i förhållande till deras verkliga ifrågavarande kostnader under nästföregående år, blir en ofrånkomlig följd av nämnda maximering att bidragsprocenten, som bör vara densamma för alla städer, kan komma att växla från år till annat.

De sakkunniga föreslå alltså, att det årliga beloppet av statsbidraget till städernas kostnader för underhåll av de för automobiltrafiken viktiga vägarna och gatorna samt för vinterväghållning å nämnda vägar beräknas till 85 procent av en uppskattad totalkostnad, vilken tillsviðare finge anses utgöra det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen angivna beloppet, i runt tal 4 milj. kronor, samt att, sedan totala bidragsbehovet sålunda bestämts, tilldelningen till de särskilda städerna av de medel, som för behovets tillgodo-seende kunde anslås, skedde sålunda, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen årligen till varje stad utbetalade vad på densamma av dessa medel belöpte med hänsyn till förhållandet mellan dess och övriga städers verkliga kostnader för nämnda underhåll och vinterväghållning under nästföregående år, dock högst 85 procent av stadens ifrågavarande verkliga kostnader.

Vad härefter angår statsbidragen till städernas kostnader för *ny anläggning, omläggning och förbättring* av de för automobiltrafiken viktiga vägarna och gatorna anföra de sakkunniga, att de faktiska förhållandena syntes betinga vissa avvikelser från de för landsbygden gällande reglerna. Den ordning, i vilken väg- och gatunätet i en stad utbyggdes, hade betydelse även för andra intressen än samfärdselns, och för att ej för mycket ingripa i städernas kommunala självstyrelse torde åt dem böra inrymmas större frihet i nyssnämnda hänseende än vad som vore förenligt med systemet för bidragstilldelningen till vägdistriktet.

De sakkunniga anföra vidare:

Den uppdelning av bidragsmedlen i anslag för nyanläggning och anslag för omlägnings- och förbättringsföretag, som beträffande landsbygden gäller och enligt de sakkunnigas mening där bör bibehållas, synes för städernas del obehöfvig. Likaså lär vara lämpligt att ifrågavarande bidrag till städerna icke beviljas till vissa angivna företag utan fördelas mellan städerna i enlighet med en av Kungl. Maj:t i förväg för två år i sänder fastställd fördelningsplan. I denna plan kunde då angivas den procent av totalsumman av de för städernas väg- och gatubyggnadsföretag årligen anslagna medlen, som skall tillfalla varje särskild stad. Städerna skulle sålunda äga att själva bestämma, i vilken ordning de i flerårsplanen upptagna företagen skola komma till utförande. På sätt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit skulle genom ett dylikt system även vinnas förenkling av förfarandet vid bidragstilldelningen, i det att ansökningar om bidrag och förbindelser att utföra företagen bleve överflödiga. Förslaget att fördelningsplanen skulle omfatta två år och icke upprättas årligen avser att bereda möjlighet att på förhand någorlunda överblicka storleken av statsbidragen.

Fördelningen bör som nämnt ske efter behovsprincipen. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen lär skola avgiva förslag till fördelningen. Flerårsplanerna, vilka i samband härmed skulle upprättas eller revideras, böra grundas på berörda princip och hänsyn till storleken av för ändamålet anslagna belopp.

Statsbidraget bör alltså utgöra viss procent av kostnaderna. Vad angår kvotdelens storlek, synes en sådan differentiering, som sker beträffande landsbygdens vägar, icke erforderlig här. För enkelhetens skull torde man i fråga om städernas bidragsberättigade väg- och gatunät kunna fastställa bidraget till ett ungefärligt medeltal mellan de för landsbygden gällande bidragskvoterna. De sakkunniga föreslå 85 procent av de bidragsberättigade kostnaderna.

Enär bidrag icke skulle beviljas till visst företag, måste kvotdelen avse summan av kostnaderna för de av staden under viss period utförda arbetena. Då bidragen skulle utgå årligen, låge väl närmast till hands att fastställa perioden till ett år. Varje år skulle då utföras arbeten, svarande mot det samma år erhållna bidraget. Men att av staden fordra något dylikt, synes vara att alltför mycket binda dess handlingsfrihet, så mycket mera som tekniska svårigheter ofta möta att under en så kort tid som ett år fullborda ett visst företag. Å andra sidan kan tydligen en stad ej få huru länge som helst dröja med verkställigheten av de företag, till vilka bidrag redan erhållits. En allmän regel härutinnan torde böra intagas bland stadganden rörande statsbidragsförordningens tillämpning. De sakkunniga föreslå i sådant hänseende samma tidrymd som fördelningsplanen skulle omfatta, eller alltså två år. Där särskilda omständigheter därtill föranleda, bör emellertid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen kunna meddela anstånd på viss tid med arbetenas utförande.

Redogörelse för bidragens användning synes böra årligen avgivas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och i samband därmed redovisning för de bidragsmedel, vilka staden redan bör hava utnyttjat.

Redovisningen för användningen av visst statsbidrag skulle innebära, att staden ådagalade, att densamma inom två år eller eventuellt den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen medgivna längre tiden efter bidragets mottagande utfört i flerårsplanen upptagna arbeten i sådan omfattning att statsbidragsbeloppet utgör högst 85 procent av de för samma arbeten i flerårsplanen beräknade kostnaderna. Om dessa kostnader överstigit de verkliga, böra i stället de senare läggas till grund vid redovisningen. Har staden icke fullgjort sin byggnadsskyldighet, torde det bidragsbelopp, för vars användning ej kunnat redovisas, böra till statsverket återlevereras med ränta.

Därest stad vill utföra ett arbete snabbare än vid flerårsplanens upprättande beräknats, bör staden ej därför gå miste om statsbidrag till företaget. Det torde alltså kunna medges staden att i redovisning för visst statsbidrag upptaga även före dess erhållande utfört arbete. Förutsättningen därför bör emellertid vara, att arbetet ej igångsatts utan särskilt tillstånd därtill av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Förslag till anvisningar rörande vad städerna må bokföra såsom olika slag av kostnader för det bidragsberättigade väg- och gatunätet synes lämpligen utarbetas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i samband med föreskrifter om bokföringen i övrigt. Anvisningarna torde därefter, i likhet med anvisningarna beträffande vägdistriktens kostnader, fastställas av Kungl. Maj:t.

Statskontoret har intet att erinra mot de sakkunnigas förslag.

I av *överståthållarämbetet* infordrat yttrande från *Stockholms stad*, i vilket ämbetet instämmer, framhåller stadens gatunämnd, att den i princip intet har att erinra mot de allmänna grunderna för de sakkunnigas förslag till bilskattemedlens fördelning, då de syntes enklare och rationellare än nu gällande. Behovsprincipen syntes ägnad att leda till större rättvisa. Härefter anför nämnden:

Till kategorin »för automobiltrafiken viktiga vägar och gator» hade av Stockholms gatunät endast förts 44 procent, medan de återstående gatorna alltså skulle vara likställda med landsbygdens enskilda vägar. Att en sådan indelning icke vore en riktig mätare å den verkliga omfattningen av stadens utav biltrafiken förorsakade kostnader för gator och vägar ansåge nämnden ligga i öppen dag. Omfattningen av det bidragsberättigade gatunätet komme emellertid att periodiskt prövas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, och gatunämnden förutsatte, att härvid skäligen hänsyn komme att tagas till den av biltrafiken förorsakade, ständigt fortgående ökningen av gatunätets medelsbehov. Nämnden ansåge önskvärt, att bedömningen måtte bindas vid vissa fastare normer, såsom vid trafikräkningar konstaterade trafikmängder å de olika trafiklederna.

I de på städerna belöpande kostnaderna för nyanläggnings- och förbättringsarbeten borde enligt nämnden vidare ingå kostnader för trafikregleringar, ljussignaler och dylikt, vilka kostnader uppginge till avsevärda belopp. Vidare borde städerna få tillgodoräkna sig bidrag till marklösen för vägar utom fastställd stadsplan.

Länsstyrelsen i Kronobergs län anför, att det vore önskvärt att kunna undvika de bokföringssvårigheter, som de sakkunnigas förslag skulle framkalla åtminstone för de större städerna. Detta kunde ske om bidragen till underhålls- och förbättringskostnader alltjämt utginge från samma fond. Möjligen kunde i så fall fonden i fråga fördelas efter i huvudsak nu tillämpad metod, förslagsvis så modifierad, att endast 50 procent fördelades efter det för de olika städerna registrerade bilantalet och återstoden efter behovsprincipen.

Länsstyrelsen i Gotlands län anser, att om länsstyrelsens förslag till fördelningsgrund beträffande landsbygden vunnit beaktande, syntes lämpligast, att samma fördelningsgrund (utjämningsandelens höjning från 15 till 30 procent) tillämpades jämväl för städerna.

Malmö stad har i av länsstyrelsen infordrat yttrande framhållit, att bidraget till underhållet av städernas för automobiltrafiken viktiga gator och vägar förutsatte, att särskild bokföring upplades och fördes beträffande kostnaderna för detta underhåll. Denna bokföring komme att medföra ett ej

obetydligt ökat arbete och bleve i vissa fall omöjlig att genomföra i avsedd utsträckning med hänsyn till svårigheterna att särskilja olika med andra trafikleder gemensamma kostnader. Behovet av särskild bokföring skulle kunna undvikas genom att bidragen till städernas underhållskostnader beräknades efter på förhand för varje stad eller för grupper av jämförbara städer fixerade genomsnittskostnader för underhåll av olika slag av beläggningar. Härigenom vunnos också den fördelen, att en stad icke genom åtgärder för förbilligande av kostnaderna erhöles mindre statsbidrag och ej heller gynnades, därest sparsamheten åsidosattes.

Vidare framhåller staden önskvärdheten av att i samband med dylika arbeten bidrag även utginge för kostnader för marklösen.

Länsstyrelserna i Skaraborgs och Örebro län framhålla, att vad de yttrat i fråga om bidragen till vägdistrikten i allt väsentligt ägde giltighet även i fråga om bidragen till städerna, varför de avstyrkte sakkunnigförslaget.

Länsstyrelserna i Göteborgs- och Bohus samt Värmlands län framhålla, att i vissa fall bidrag till marklösen borde kunna utgå. I dessa synpunkter instämmer *Karlstads stad*.

Länsstyrelsen i Västmanlands län finner förslaget, att städerna själva skulle få bestämma den ordning, i vilken de i planerna upptagna företagen skulle komma till utförande, i vissa fall kunna leda till svårigheter, när det vore fråga om arbeten å tillfartsvägar, berörande såväl städer som angränsande vägdistrikt. Nuvarande ordning syntes innebära större garanti för dylika arbetens gemensamma utförande i ett sammanhang. Länsstyrelsen funne sig böra avstyrka de sakkunnigas förslag på denna punkt, och vore vidare tveksam om lämpligheten av ett för städer och landsbygd gemensamt broanslag.

Svenska stadsförbundet ifrågasätter rimligheten av den särskilda begränsning, som de sakkunniga föreslagit i fråga om det totala anslaget till städernas underhållskostnader, och anför härom vidare:

Det synes uppenbart oegentligt, om detta anslag skulle år efter år fastställas till ett och samma belopp utan beaktande av, att de faktiska kostnaderna kunde hava ansenligt ökat av fullt giltiga skäl. Man har att ihågkomma såväl det successiva utbyggandet av gatunätet som tillkomsten av nya städer och den fortgående utvidgningen av de äldre städernas områden genom inkorporeringar. I vart fall synes ett fixerande av omförmälda anslagsbelopp för flera år framåt — om detta varit de sakkunnigas mening — kunna medföra betydande inskränkning i den bidragstilldelning, vartill städerna enligt de sakkunnigas eget uttalande principiellt borde vara berättigade. Om meningen åter varit den, att erforderlig anpassning av anslagsbeloppet skulle år efter år ske med ledning av senast tillgängliga godtagna redovisningar för de faktiska kostnaderna, torde den »riskmarginal», som de sakkunniga velat vinna med den föreslagna begränsningen, bliva av skäligen ringa betydelse. Förbundet motsätter sig bestämt den principiellt oegentliga anslagsbegränsning, som härvidlag föreslagits.

I övrigt hava de föreslagna reglerna för bidragstilldelningen till städerna icke givit förbundet anledning till några invändningar.

Svenska vägstyrelsernas förbund har framhållit, dels att städerna icke borde komma i en gynnsammare ställning än tidigare, dels att icke sådana

tilldelningsprinciper skulle uppläggas, att kontrollen bleve i sådan grad betydande, att den centrala organisationen oskäligt växte.

Svenska vägföreningen har tillstyrkt de sakkunnigas förslag, och *svenska teknologföreningen* har i likhet med vissa städer ansett, att bidrag till marklösen borde utgå till städernas utanför stadsplan belägna vägar.

Departements-
chefen.

Till förbättring och underhåll av städernas för automobiltrafiken viktiga gator och vägar utgå för närvarande bidrag av automobilskattemedel, vilkas sammanlagda belopp bestämmes så, att sedan för vissa särskilda ändamål anvisade anslag av automobilskattemedel jämte 30 procent respektive för ödebygdsvägar 40 procent av vägdistriktens underhållskostnader frändragits summan av dylika medel, 20 procent av återstoden tillfalla städerna. Av denna städernas totala andel fördelas 80 procent mellan städerna i förhållande till influten automobils katt, medan 20 procent stå till Kungl. Maj:ts förfogande för beviljande av bidrag till särskilda förbättringsföretag.

De sakkunniga föreslå nu, att även till städerna ett särskilt underhållsbidrag skall utgå. Detta bidrag skulle i princip utgå med 85 procent av de verkliga underhållskostnaderna för vissa viktigare gator och vägar. Emellertid skulle på vissa av de sakkunniga närmare angivna grunder bidraget begränsas så, att det totala underhållsbidraget till samtliga städer skulle bestämmas till 85 procent av en uppskattad total kostnad, vilken av de sakkunniga upptagits till 4 milj. kronor, samt att av det sålunda begränsade totalbeloppet varje stad skulle erhålla underhållsbidrag med viss procent av sina verkliga underhållskostnader. Bidragsprocenten skulle vara lika för alla städer och icke överstiga 85, men om de totala kostnaderna stege över 4 milj. kronor, skulle bidragsprocenten på grund av det sammanlagda bidragsbeloppets maximering sjunka under 85. Till förbättrings- och omlägningsarbeten skulle städerna enligt de sakkunnigas förslag fortfarande erhålla bidrag.

Innebörden i de sakkunnigas förslag är sålunda, att den i fråga om vägdistrikten föreslagna och delvis redan gällande ordningen för statsbidrags erhållande åtminstone i princip skulle äga tillämpning även för städerna. Med hänsyn till den i detta hänseende väsentliga skillnaden mellan städer och landsbygd synes mig emellertid tvivelaktigt, huruvida den för landsbygden gällande och föreslagna ordningen med fördel kan tillämpas även för städerna. Då bidraget till städernas underhåll skulle utgå endast beträffande för automobiltrafiken viktiga gator och vägar, kan den för vägdistrikten gällande ordningen beträffande underhållsbidrag icke helt tillämpas. Ett genomförande av de sakkunnigas förslag skulle förutsätta, att städerna i sin bokföring skilde underhållskostnaderna för bidragsberättigade gator och vägar från övriga underhållskostnader. Om möjligheterna härtill och till kontroll av huruvida sådan åtskillnad iakttagits saknas erfarenhet. Att såväl uppdelningen i städernas bokföring som kontrollen därav skulle medföra betydande svårigheter och kostnader, utan att dock kunna bli fullständig, synes emellertid sannolikt. Visserligen skulle de sakkunnigas förslag att det sammanlagda underhållsbidraget till städerna skulle maximeras till 85 procent av en uppskattad total kostnad från statsfinansiell synpunkt innebära en viss garanti mot en hela

bidragssystemet förryckande stegring av statsbidraget, men från synpunkten av en rättvis fördelning av bidragssumman städerna emellan skulle denna maximering icke utesluta de ogynnsamma verkningarna av berörda svårigheter. Då det procentuella bidraget till samtliga städer skulle vara lika, skulle nämligen en felaktig bokföring av underhållskostnaderna eller ett mindre rationellt handhavande av underhållet i en eller flera städer sänka bidraget för övriga städer. Ett sådant förhållande skulle kunna minska känslan av nödvändigheten att iakttaga nödig sparsamhet. Häremot kan invändas, att det samma gäller vägdistrikten. Mellan städerna och vägdistrikten föreligger emellertid den skillnaden, att vägdistriktens hela vägnät utgöres av bidragsberättigade vägar, medan städerna enligt de sakkunnigas förslag skulle erhålla underhållsbidrag endast för en begränsad del av sitt gatu- och vägnät. Härtill kommer att mellan vägdistrikten icke föreligger samma ömsesidiga beroende, som enligt de sakkunnigas förslag skulle uppkomma mellan städerna, i det att höga underhållskostnader i ett eller flera distrikt icke sänka underhållsbidraget i andra under fastställda 85 procent. Då jag funnit de sakkunnigas förslag i förevarande hänseende medföra betydande olägenheter, icke minst för städerna själva, utan att någon större fördel därmed skulle vinnas, har jag ansett mig icke böra förorda detsamma.

Uppgives det särskilda underhållsbidraget till städerna, synes därav böra följa att icke heller något särskilt anslag till byggande av vägar och gator bör utgå. Bidraget till städernas gatuhållning skulle sålunda såsom hittills utgå med ett totalbelopp, vilket fördelas mellan städerna enligt det förslag, som jag i det följande framlägger.

I likhet med de sakkunniga finner jag anledning till justering av grunderna för städernas bidragstilldelning föreligga för att även beträffande denna komma i närmare anslutning till den i och för sig riktiga behovsprincipen. Liksom i fråga om länen torde den influtna automobilskatten knappast kunna anses som en fullt tillfredsställande mätare av städernas bidragsbehov. Fördelningen enligt nu gällande regler av städernas ordinarie andel medför, att städerna få sina gatukostnader täckta med statsbidrag till mycket olika procent. Det synes, så långt möjligheter till kontroll förefinnas, till och med ha inträffat, att vissa städer ha fått statsbidrag till högre belopp än summan av de totala gatu- och vägkostnaderna, medan andra städer endast ha fått relativt små bidrag. En viss utjämning av bidragen sker visserligen vid fördelningen av städernas utjämningsandel, och en fullständig eliminering av dessa ojämnheter torde icke vara möjlig utan den kostsamma kontroll, som, enligt vad jag tidigare framhållit, helst bör undvikas. Emellertid torde berörda ojämnheter i huvudsak kunna undgås genom att den höjning av utjämningsandelen, som vissa länsstyrelser föreslagit, göres tillräckligt kraftig. Med hänsyn till den nu utgående ordinarie andelens storlek i förhållande till de totala gatukostnaderna i vissa städer har jag funnit utjämningsandelen lämpligen böra höjas från nuvarande 20 procent till 60 procent av städernas totala andel. Om den sålunda förhöjda utjämningsandelen därefter fördelas mellan städerna efter en behovsprövning i anslutning till de sakkunnigas för-

slag, synas mig i huvudsak de av de sakkunniga eftersträfvade fördelarna ha vunnits utan de olägenheter, som enligt det föregående torde följa med sakkunnigförslaget. Återstående 40 procent skulle i likhet med den nuvarande ordinarie andelen fördelas mellan städerna i förhållande till de belopp, som från dem influtit i automobilskatt.

De sakkunnigas förslag, att städerna hädanefter skulle kunna erhålla bidrag även till nyanläggningsarbeten, anser jag mig böra biträda.

I fråga om det av Stockholms stad framfördå spörsmålet om bidrag till kostnader för trafikregleringar, ljussignaler och dylikt, ansluter jag mig till den mening de sakkunniga uttalat. Jag förordar likaledes i anslutning till de sakkunnigas förslag att av städernas utjämningsandel ett belopp, motsvarande 5 procent av den totala andelen, avskiljes och ställes till Kungl. Maj:ts förfogande för bidrag i utjämningssyfte eller till brådslande företag.

Ordningen för automobilskattemedlens fördelning. För ordningen mellan de skilda ändamålen vid automobilskattemedlens fördelning torde, framhålla de sakkunniga, icke någon enhetlig princip ha legat till grund samt anföra härom vidare:

Att 30-procentbidraget till vägdistriktens underhållskostnader satts före fördelning mellan landsbygd och städer, torde bero på att detta bidrag tidigare var tillförsäkrat vägdistriktet genom en bestämmelse av civillags karaktär. I viss mån liknande grund kan åberopas för den förmånliga placeringen av bidragen till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vägorganisationen i länen samt statspolisen. Sistnämnda bidrags placering före fördelningen mellan landsbygd och städer kan vara motiverad även av att de ifrågavarande intressena icke närmast kunna hänföras till vare sig landsbygd eller städer.

Att anslagen till ödebygdsvägar och tillfartsvägar till inlandsbanan samt tillfälliga anslag till täckande av vissa av vägdistrikt upptagna lån ävensom till anläggning av någon viss enkel bygdeväg förlagts före fördelningen mellan landsbygd och städer torde måhända få tillskrivas mer formella än sakliga skäl.

Enligt de sakkunnigas mening bör från automobilskattemedlen först avskiljas den del, som kan beräknas hava influtit från sjötrafiken. Att de från denna trafik inflytande bensinskattna, i den mån de ej återbäras till skattebetalarna, böra göras till föremål för »kollektiv restitution» har förut framhållits. De anslag, som för detta ändamål upptagas i riksstaten, kunna alltså sägas böra liksom restituerade medel utgå före den egentliga fördelningen av automobilskattemedlen.

Beträffande denna fördelning synas följande principer kunna uppställas:

För att man ej vid fördelningen av de särskilda anslagen skall behöva göra ständigt återkommande jämförelser mellan landsbygdens och städernas behov, torde bidragen till städerna och bidragen till landsbygden i regel böra hållas särskilda i olika anslag. Ett undantag från denna regel må emellertid medgivas i fråga om speciellt anslag till brobyggnader. Detta undantag är motiverat av ändamålet med anslaget samt av det förhållandet att understundom bron bygges av vägdistrikt och stad gemensamt.

Man erhåller alltså tre huvudgrupper av anslag, nämligen dels anslag till vägdistriktens väghållning och till enskilda vägar (landsbygden), dels anslag till städernas väg- och gatuhållning, dels ock anslag till ändamål, som icke kunna hänföras närmast till vare sig landsbygd eller städer, till vilken sistnämnda grupp räknas även det för landsbygd och städer gemensamma bro-

byggnadsanslaget. Liksom man genom reglerna om statsbidragens fördelning mellan olika vägdistrikt och olika städer tager hänsyn till samfärdselns intressen såväl som till de skilda distriktens respektive städernas ekonomiska bärkraft, böra motsvarande synpunkter här tillgodoses, då det gäller en jämförelse mellan samtliga städer, å ena, och samtliga vägdistrikt, å andra sidan. Detta kan ske vid bestämmandet av storleken av varje särskilt anslag till städer eller landsbygd eller ock genom en procentuell uppdelning mellan städer och landsbygd av de dem tillkommande automobilskattemedlen. En dylik procentuell uppdelning lämpar sig emellertid icke väl där fråga är om anslag, vilkas belopp såvitt möjligt ej böra röna inflytande av växlingarna i totala tillgången å automobilskattemedel. Så är förhållandet med anslagen till städernas och vägdistriktens underhållskostnader. Fördelningen mellan landsbygd och städer synes alltså böra verkställas så, att sedan underhållsbidragen först utgått, resten av de för landsbygd och städer disponibla medlen delas enligt en fastställd procentsats. En sådan fördelning står i god samklang därmed att underhållet av befintliga kommunikationsleder i allmänhet är ännu nödvändigare än nybyggnader och förbättringar och därför icke kan göras beroende av de ekonomiska konjunkturerna.

Då de anslag, fortsätta de sakkunniga, som icke vore att hänföra vare sig till städer eller landsbygd, tydligen borde hållas utanför fördelningen mellan dem, uppstode fråga, huruvida dessa anslag skulle förläggas i förmånsordning före nämnda procentuella fördelning eller vid sidan av densamma, så att, sedan tilldelningen till underhållet skett, av återstoden viss procent tillfölle städerna, viss procent landsbygden och viss procent övriga ändamål. Med hänsyn till totala beloppet av de bidrag till särskilda ändamål, varom här vore fråga, torde kunna anses att om, såsom nu vore fallet, dessa bidrag placerades före fördelningen, detta icke i synnerlig mån skulle inverka på tilldelningen till landsbygd och städer.

De sakkunniga upptaga vidare frågan om en sammanslagning av länsfonderna med anslag till nyanläggning av vägar och anföra härom:

De sakkunniga hava övervägt frågan huruvida icke, därest statsbidragen till omlägnings- och förbättringsarbeten komme att, liksom bidragen till nyanläggningar, fördelas mellan länen efter behovsprincipen, skäl förefunnes att sammanslå det särskilda byggnadsanslaget med anslaget till länsfonderna. Länsstyrelserna skulle därigenom erhålla friare händer vid fördelningen av dessa medel å olika företag. Vad som särskilt talar för en dylik sammanslagning är tydligen att gränsen mellan nyanläggning, omläggning och förbättring är flytande och att såväl enligt 1934 års lag om allmänna vägar som enligt 1936 års förordning om statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket nyanläggning, omläggning och förbättring av väg, gemensamt kallade byggande av väg, i huvudsak följa samma regler. Emellertid synes det vara av värde, att fördelningen av bidragen mellan nyanläggningar, å ena, samt omlägnings- och förbättringsföretag, å andra sidan, icke överlåtes åt länsstyrelserna utan alltjämt förbehålles statsmakterna. Endast härigenom torde vinnas erforderlig garanti för att behovet av nyanläggningar såväl som vägförbättringsbehovet tillgodoses någorlunda likformigt inom skilda län. Lämpligen synes det särskilda anslag, som sålunda enligt de sakkunnigas förmenande alltjämt bör uppföras för nyanläggningar, med hänsyn till den numer vedertagna terminologien och till utmärkande av anslagets ändamål, icke benämnas bidrag till byggande utan bidrag till nyanläggning av landsvägar.

I anslutning till det anförda föreslå de sakkunniga följande ordning för automobilskattemedlens fördelning:

Sedan de medel, som restitueras, frånräknats, avskiljes den del av medlen, som kan anses härröra från sjötrafik (anslagen till fiskerinäringen och till mindre hamnar och farleder).

Därefter gäldas med lika rätt bidragen till vägdistriktens och städernas underhållskostnader (inklusive vinterväghållningskostnader), det särskilda bidraget till brobyggnader samt bidragen till kostnader för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vägorganisationen i länen, väginstitutet, vissa forsknings- och undersökningsarbeten samt statspolisen ävensom till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande.

Av återstoden tillfalla 20 procent städerna och 80 procent landsbygden. 5 procent av städernas andel ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för att användas till utjämning mellan städerna samt till brådskannde byggnadsföretag. Resten av städernas andel fördelas mellan städerna enligt behovsprincipen för att användas till bidragsberättigade väg- och gatubyggnadsföretag.

Av landsbygdens andel utgå i första hand anslagen till utjämning av vägdistriktens skattebörda, till nyanläggning av landsvägar, till byggande av ödebygdsvägar och av tillfartsvägar till inlandsbanan, respektive tillfartsvägar till fjällområdena, ävensom anslagen till enskilda vägar och till beläggningar av vägbana.

Av återstoden av landsbygdens andel användas 10 procent till brådskannde vägföretag och 90 procent fördelas mellan länsfonderna efter behovsprincipen för att användas till omlägnings- och förbättringsarbeten.

I detta sammanhang upptaga de sakkunniga frågan om fondering av automobilskattemedel under vissa förutsättningar samt erinra till en början, att de i skrivelse den 19 augusti 1936 till dåvarande statsministern hade betecknat tanken att under tider av gynnsamma ekonomiska konjunkturer inskränka de allmänna vägarbetena till vad som påkallades av ett mer trängande behov samt reservera därigenom uppkommande besparingar för användning under tryckta konjunkturer såsom en uppenbarligen god princip för folkförsörjning och allmän hushållning. De sakkunniga anförä härefter:

I nämnda skrivelse hava de sakkunniga emellertid erinrat att den praktiska tillämpningen av nämnda princip är beroende på, bland annat, omfattningen av de behov, som böra tillgodoses med bidrag av automobilskattemedel, innan sådana medel avsättas till en fond för framtida ändamål, samt såsom dylika behov angivit främst det nödiga vägunderhållet och de vägbyggnader, vilka ur trafiksynpunkt ej kunna få anstå, ävensom vägdistriktens behov att utfå de statsbidrag, som distrikten »förskotterat». Utbetalningen av dessa bidrag från länsfonderna måste alltså under den närmaste framtiden ställa stora krav på tilldelning till dessa fonder. Vid en jämförelse mellan ovan nämnda resultat av behovsinventeringarna och de nu av de sakkunniga uppgjorda tabellerna torde emellertid framgå att bidragstilldelningen måste antagas på grund av den begränsade medeltillgången ännu länge bli så ringa att, jämväl bortsett från de förskotterade beloppen, endast någon del av de under den avsedda tioårsperioden erforderliga vägföretagen kan under den samma komma till utförande.

Även om, på sätt här ovan inledningsvis yttrats, automobilskattemedlen tills vidare någorlunda förslå till de mest trängande behoven av statsbidrag till vägväsendet och detsamma närstående ändamål, kunna dessa medel

således icke beräknas lämna något överskott för fondering. Skulle ökad byggnadsverksamhet krävas för tillgodoseende av anspråk å en hastigare förbättring av vägnätet eller åtgärder för ökad trafiksäkerhet, måste enligt de sakkunnigas mening åtgärd vidtagas till höjning av statens för vägändamål avsedda inkomster.

Riksräkenskapsverket framhåller, såsom jag tidigare nämnt, i fråga om automobilskattemedlens redovisning, att ämbetsverket helst såge specialbudgetens avskaffande, varigenom skulle vinnas en förenklad redovisning av dessa medel, samt anför i sammanhang därmed följande:

En omläggning av den nuvarande redovisningen av dessa medel torde dock tills vidare kunna anstå i avvaktan på att den genomsnittliga inkomstnivån för automobilskattemedlen, som under en följd av år oavbrutet höjts, kommer att stabiliseras, vilket enligt riksräkenskapsverkets uppfattning sannolikt inträffar inom en tämligen nära framtid. Även med bibehållande av specialbudgetsankordningen torde emellertid väsentliga förenklingar kunna vidtagas i den nuvarande redovisningen av automobilskattemedel. Då de sakkunniga ej närmare berört denna fråga, anser sig riksräkenskapsverket i detta sammanhang böra erinra, hurusom statskontoret och riksräkenskapsverket i gemensamt utlåtande den 15 september 1933 angående ändrad uppställning av riksstatsens utgiftssida föreslagit vissa åtgärder i bokföringstekniskt hänseende för ernående av en förenklad redovisning i fråga om automobilskattemedlen och totalisatormedlen samt mot dessa inkomstitlar svarande anslag. Ämbetsverkens förberörda förslag innebär, att ifrågavarande specialbudgeter skulle, i vad avsåge själva redovisningen, begränsas på inkomstsidan till de delar av respektive inkomstitlars behållna inkomster, som återstode, sedan de för särskilda ändamål *anvisade* anslagsbelopp frånräknats, och på utgiftssidan till avsättningsanslagen, från vilka mot angivna delar av inkomstitlarnas behållna inkomster svarande belopp skulle omföras till vederbörande diversemedelsfonder. Därest nu angivna principer tillämpas å sakkunnigas förslag till automobilskattemedlens fördelning, skulle detta innebära, att anslagsposterna avseende städernas bidrag samt länsfondernas andel för omlägnings- och förbättringsföretag skulle bli de avsättningsanslag, vilka skulle regleras mot automobilskattemedelsfonden, under det att alla andra anslagsposter skulle avräknas mot kassafonden. Därest de båda nu angivna avsättningsanslagen erhålla karaktär av reservationsanslag och vid sidan därav ett nytt anslag upptages med ett formellt belopp, förslagsvis å 100 kronor, avseende avsättning till statens automobilskattemedelsfond, skulle redovisningen av förevarande specialbudget ytterligare kunna förenklas, i det att överskott eller underskott å inkomstiteln komme att redovisas över endast ett anslag, nämligen det nya avsättningsanslaget. Statens automobilskattemedelsfond skulle alltså komma att omfatta endast sådana medel, som tillförts fonden över det nya anslaget.

Statskontoret har framhållit, att det givetvis kunde mot den av de sakkunniga föreslagna fördelningsordningen göras gällande åtskilliga erinringar, exempelvis den, att genom densamma behovet av medel till väganläggningar och vägförbättringar icke bleve tillgodosett i samma utsträckning som tillföre.

Det vore, fortsätter statskontoret, självfallet förenat med vissa svårigheter att ingå i bedömande av förevarande spörsmål. Det förefölle emellertid ämbetsverket, som om med hänsyn till de högst betydande belopp, som under

de senaste åren för nyanläggning och förbättring av vägar av staten ställts till förfogande *dels* av automobilskattemedel *dels ock* av medel till bekämpande av arbetslöshet, önskemålet att understödja väganläggnings- och vägförbättringsföretag blivit relativt väl tillgodosett. På grund härav och då det syntes vara en angelägenhet av vikt att genom understöd av statsmedel söka åstadkomma största möjliga lindring i vägunderhållstungan, syntes de sakkunnigas förslag till ändrad ordning för automobilskattemedlens fördelning vara väl motiverat.

Länsstyrelsen i Stockholms län anför: Anslaget till vägunderhåll inklusive vinterväghållning bör obestriddligen ha förmånsrätt. Med förmånsrätt bör vidare utgå gottgörelse till fiskerinäringen, till vägorganisationen, väginstitutet och forskningsarbetet samt trafiksäkerhetens främjande. Länsstyrelsen ställer sig däremot mera tveksam till anslagen för andel i kostnader för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt statspolisorganisationen, vilka principiellt böra bestridas av allmänna statsinkomster. Endast i den mån utjämning av landsbygdens skattebörda befinner sig oundgängligen nödvändig bör jämväl anslaget härför utgå med förmånsrätt. I fråga om de återstående anslag, som de sakkunniga tillerkänt förmånsrätt framför vägförbättringar, är ett sådant företräde icke sakligt motiverat. Det kan icke vara berättigat, att vid medelsfördelningen utmäta anslaget till nyanläggningar utan hänsyn till vägförbättringarnas behov. Detta behov är ojämförligt mycket mer omfattande och minst lika betydelsefullt. Länsstyrelsen finner det vidare oförståeligt, att bidraget till enskilda vägar skall sättas i särklass. Länsstyrelsen kan icke finna, att de sakkunniga förebragt några hållbara skäl för förslaget, att före fördelningen på länsfonderna 10 procent av härför tillgängliga medel skola avsättas för att av Kungl. Maj:t disponeras för brådskande företag, enär brådskande företag väl i främsta rummet upptagas å länsstyrelsernas flerårsplaner.

Länsstyrelsen i Uppsala län framhåller, att beläggningarna ofta utföras i samband med förbättringar. Det måste därför vara onödigt invecklat att låta statsbidrag för samma vägsträcka utgå från olika anslag med tilldelning av olika myndigheter.

Länsstyrelsen i Jönköpings län anför: Då behovet av anslag till omlägnings- och förbättringsarbeten torde vara väl så stort som behovet av anslag till nyanläggningar och vägbeläggningar, ifrågasätter länsstyrelsen, huruvida ej sistnämnda anslag böra i lika grad som länsfonderna vidkännas växlingarna i automobilskattemedlens totalbelopp.

Länsstyrelsen i Kalmar län yttrar: Med hänsyn till den oroväckande minskning, som länsfonderna under senare år undergått trots ökade automobilskattemedel, synes starkt kunna ifrågasättas, huruvida numera — efter den nya vägorganisationens ikraftträdande, varigenom större vägdistrikt skapats och viss skatteutjämning erhållits — utjämningsbidraget, i senaste budgetförslag upptaget till 3.8 milj. kronor, bör bibehållas. I varje fall böra grunderna, efter vilka bidraget utgår, väsentligt justeras. Länsstyrelsen ville i stället föreslå följande: Sedan de medel, som restituerats, frånräknats, avskiljes den del av medlen, som skall utgå till särskilda ändamål vid sidan av den egentliga väghållningen, samt vidare anslag till ödebygdsvägar, tillfartsvägar och enskilda vägar, vilken fond fördelas av Kungl. Maj:t. Därefter avdelas i två huvudfonder vägdistriktens och städernas särskilda andelar. Av dessa fonder undantages viss del, som ställes till Kungl. Maj:ts förfogande, att användas till brådskande byggnadsföretag, utjämning, stensättningar och andra för rikstrafik nyttiga arbeten, förslagsvis 15 procent. Vägdistriktens övriga del eller 85 procent fördelas av Kungl. Maj:t på de olika länen efter förslag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. På länsstyrelsen ankommer det

sedan att inom respektive län för olika ändamål och företagsvis fördela länsfonden i enlighet med härför gällande bestämmelser. På städerna ankommande del fördelas även av Kungl. Maj:t mellan städerna.

Länsstyrelsen i Malmöhus län framhåller att, då för länets vidkommande behovet av nyanläggningar vore relativt litet men däremot behovet av omläggningar och förbättringar stort, de sakkunnigas förslag med åtföljande minskning av länsfonderna innebure en fara för att ett avbräck i verksamheten med omläggningar och förbättringar skulle inträffa för länets vidkommande. Länsstyrelsen kunde därför ej förorda de sakkunnigas förslag i denna del.

Länsstyrelsen i Hallands län anser, att högst 5 procent borde ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för brådiskande företag.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län anser en omarbetning av de sakkunnigas fördelningsförslag ofrånkomlig och föreslår, att skattemedlen fördelas på följande sätt:

- a) Särskilda ändamål vid sidan av den egentliga väghållningen.
- b) Bidrag till underhåll och vinterväghållning.
- c) Alla övriga anslag med lika rätt.

Länsstyrelsen i Örebro län har i och för sig intet att erinra mot att anslaget till länsfonderna upptagits med sämsta rätt. Enligt förslaget, sådant det samma kommer till uttryck i de vid betänkandet fogade tabellerna, hava emellertid de övriga ändamålen blivit tillgodosedda på sådant sätt, att för vägförbättringar kommer att återstå endast ett relativt obetydligt belopp. Enligt länsstyrelsen är det därför nödvändigt att höja anslaget för dessa arbeten.

Svenska vägstyrelsernas förbund anför, att en avsättning av vissa procent till brådiskande företag synes vara lämplig. Föreslagna 10 procent är möjligen något stor. Det bör emellertid i god tid klarläggas, vad som är att anse som »brådiskande arbetsföretag». Arbetslöshetssynpunkter t. ex. böra sålunda icke få öva inflytande vid bedömandet.

Svenska teknologföreningen, kungl. automobilklubben och motormännens riksförbund ha samtliga ansett, att den av de sakkunniga föreslagna fördelningen av automobilskattemedlen komme att missgynna de viktiga omlägnings- och förbättringsarbetena. Nybyggnads- och förbättringsanslagen borde sammanföras med anslagen till omläggning och förbättring. Hit borde enligt motormännens riksförbund även broanslaget föras.

I fråga om *nybyggnadsanslagets sammanförande med länsfonderna*, vilket de sakkunniga diskuterat men icke ansett sig kunna förorda, hava *länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Kalmar, Gotlands, Älvsborgs, Värmlands, Göteborgs och Bohus* samt *Jämtlands län* hävdad en mot de sakkunnigas stridande mening. De nämnda länsstyrelserna ha framhållit, att gränsen mellan nybyggnader samt omläggningar och förbättringar vore flytande, då omläggningarna stundom kunde innebära nybyggnad av betydande sträckor. Länsstyrelserna skulle, om båda anslagen sammanfogades, kunna bedöma såväl nybyggnader som förbättringar i ett sammanhang och bättre tillgodose båda behoven i mån av deras berättigande. Den omständigheten, att vägnätet i vissa län vore i huvudsak utbyggt och egentliga nybyggnader på grund därav endast i ringa utsträckning nödvändiga, medan däremot behovet av omläggningar och förbättringar vore mycket trängande, skulle medföra, att dessa län finge en förhållandevis allt för ringa tilldelning. Särskilt gällde detta om, såsom de sakkunniga föreslagit, ny-

byggnadsanslaget bereddes förmånsställning, medan till omlägnings- och förbättringsarbeten endast finge användas de eventuellt återstående medlen. Med hänsyn till den senare synpunkten har *länsstyrelsen i Jönköpings län* anfört, att även nybyggnadsanslaget borde ställas i förhållande till den totala medelstillgången, medan *länsstyrelsen i Örebro län* föreslagit, att nybyggnads- och belägningsanslagen skulle minskas till förmån för länsfonderna.

Departements-
chefen.

I riksstaten för innevarande budgetår har inkomsten av automobilskattemedel upptagits till 106,000,000 kronor. Å nionde huvudtiteln har upptagits ett anslag å 90,000 kronor av automobilskattemedel för gottgörelse till fiskerinäringen för av dess utöware erlagd bensinskatt, motsvarande beräknad restitution enligt bensinskatteförfattningarna. Under femte huvudtiteln har disponerats ett belopp av 656,200 kronor till vissa anslag för statspolisen. De under sjätte huvudtiteln upptagna anslagen av automobilskattemedel beräknades alltså till sammanlagt (106,000,000 — 746,200) 105,253,800 kronor. Totala kostnaden för vägunderhåll och vinterväghållning, vilken lägges till grund för beräkning av de enligt gällande bestämmelser utgående bidragen till vägunderhåll m. m., hade för år 1936 uppskattats till 63,000,000 kronor. Med utgångspunkt från dessa siffror och enligt reglerna för automobilskattemedels fördelning hava i riksstaten för budgetåret 1937/1938 de av sådana medel under sjätte huvudtiteln utgående anslagen upptagits på följande sätt:

	Kronor
Andel i anslaget till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar	230,000
Andel i anslaget till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader	54,000
Statens väginstitut	230,800
Vägorganisationen i länen	610,000
Bidrag till byggande av landsvägar	7,000,000
Bidrag till byggande av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs och Värmlands län	1,800,000
Bidrag till byggande av enskilda utfartsvägar	1,200,000
Byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan	500,000
Bidrag till byggande av broar	3,500,000
Stensättning av vägar	3,000,000
Andel i anslaget till inköp av gatsten	2,000,000
Anläggning av enkel bygdeväg mellan Saivomuotka och Kuttainen i Norrbottens län	150,000
Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna	13,037,800
Förbättring och underhåll av vägar å landsbygden	52,151,200
Bidrag till vägunderhållet på landet m. m.	18,900,000
Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten	40,000
Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder	750,000
Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande	100,000

Med avseende å dispositionen av automobilskattemedlen för kommande budgetår avser jag att föreslå vissa förändringar; delvis hava desamma behandlats i det föregående. Dessa förändringar ha dels föränletts av de sakkunnigas förslag och dels framkommit vid övervägandet av ärendet inom departementet. Till belysning av de av mig föreslagna förändringarna i automobilskattemedlens disposition får jag, innan jag närmare ingår därpå, meddela en översikt över fördelningen av de under budgetåren 1934—1937 influtna medlen samt fördelningen av de medel, som beräknas inflyta under nu löpande budgetår.

De under budgetåret 1934/1935 influtna automobilskattemedlen fördelades på följande sätt:

1934/1935 års automobilskattemedel.

87,513,887.62 kr.

Vägunderhåll m. m. enligt väglagen (30 % å kostnad för år 1933)	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen	Värgorganisationen i länen	Byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar	Till lantbruksstyrelsen (restitution av bensinskatt)	Forskningsändamål	Att fördelas mellan städer och landsbygd
15,132,318.98 kr.	129,609.81 kr.	649,864.12 kr.	5,250,000 kr.	90,000 kr.	120,000 kr.	66,142,594.71 kr.
Städernas totala andel (20 %)				Landsbygdens totala andel (80 %)		
13,228,518.94 kr.				52,914,075.77 kr.		
				Stensättning av vägar	Återstående total andel	
				4,000,000 kr.	48,914,075.77 kr.	
				Utjämningsandelen (15 %)	Återstående andel (85 %)	
				7,337,111.37 kr.	41,576,964.40 kr.	
Vägdistriktens direkta underhållsbidrag (45 % å verklig kostnad för år 1934)	Tillfälligt extra tilläggsbidrag för år 1934		Länens ordinarie andelar			
22,469,532.50 kr.	1,617,211.22 kr.		17,490,220.68 kr.			

Vid denna fördelning uppgick alltså det totala underhållsbidraget, inberäknat tilläggsbidraget, till sammanlagt omkring 39,220,000 kronor, och länsfonderna tillfördes i runt tal 24,830,000 kronor. Vidare är att märka att under 1934/1935 ett anslag av 4,000,000 kronor till stensättning av vägar utgått ur landsbygdens andel, medan anslag till detta ändamål senare upptagits före fördelningen mellan landsbygd och städer.

Av de under budgetåret 1935/1936 influtna automobilskattemedlen, 96,801,110 kronor 72 öre, har ett belopp av 2,000,000 kronor jämlikt beslut av 1936 års riksdag disponerats för inköp av gatsten samt av landsbygdens totala andel ett belopp av 6,161,500 kronor tagits i anspråk för särskilda statsbidrag till vägdistriktet. Efter frånräknande av förstnämnda belopp av 2,000,000 kronor och det under nionde huvudtiteln upptagna anslaget å 90,000 kronor, har fördelningen av återstående medel skett på följande sätt:

Sjätte huvudtiteln.

1935/1936 års automobilskattemedel.

(96,801,110.72—2,090,000) 94,711,110.72 kr.

Vägunderhåll m. m. enligt väglagen (30 % å kostnad för år 1934)	Väg- och vatten- byggnads- styrelsen	Vägorganisa- tionen i länen	Övriga specialanslag å 6:e huvudtiteln	Att fördelas mellan städer och landsbygd
15,256,525.46 kr.	164,003.75 kr.	649,364.20 kr.	13,080,000 kr.	65,561,217.82 kr.
Städernas totala andel (20 %)	Landsbygdens totala andel (80 %)			
13,112,243.46 kr.	52,448,973.86 kr.			
			Särskilda bidrag	Återstående total andel
			6,161,500 kr.	46,287,473.86 kr.
			Utjämningsandelen (15 %)	Återstående andel (85 %)
			6,943,121.08 kr.	39,344,352.78 kr.
Vägdistriktens direkta underhålls- bidrag (50 % å verklig kostnad för år 1935)	Tillfälligt extra tilläggs- bidrag för år 1935	Länens ordinarie andelar		
28,705,616.87 kr.	1,629,151.09 kr.	9,009,584.82 kr.		

Vid denna fördelning uppgick alltså det totala underhållsbidraget, inberäknat tilläggsbidraget, till sammanlagt omkring 45,590,000 kronor, och länsfonderna tillfördes i runt tal 15,950,000 kronor. Vid jämförandet av sistnämnda summa med de belopp, som av tidigare års automobilskattemedel belöpa på länsfonderna, må beaktas, att bland »övriga specialanslag å 6:e huvudtiteln» för budgetåret 1935/1936 ingå anslag av 2,000,000 kronor till broar och 1,000,000 kronor till stensättning av vägar, tillhopa 3,000,000 kronor, i huvudsak avseende ändamål, för vilka eljest statsbidrag skolat beredas ur länsfonderna i den mån arbetena kommit till utförande.

Av de under budgetåret 1936/1937 influtna automobilskattemedlen, 107,127,289 kronor 80 öre, hava vid sidan av sjätte huvudtiteln utgått anslag med 7,000,000 kronor för avskrivning av till allmänna arbeten anvisat lånekapital, 250,000 kronor under utgifter för kapitalökning till nybyggnad för statens väginstitut, 90,000 kronor till fiskerinäringens främjande samt 575,054 kronor 7 öre till statspolisorganisationen eller ett sammanlagt belopp av 7,915,054 kronor 7 öre. Efter frånräknande av dessa belopp har fördelningen av det återstående beloppet skett på följande sätt:

1936/1937 års automobilskattemedel.

99,212,235.73 kr.

Vägunderhåll m. m. enligt väglagen (30 % å kostnad för år 1935)	Väg- och vattenbyggnads- styrelsen	Vägorganisa- tionen i länen	Övriga specialanslag å 6:e huvudtiteln	Att fördelas mellan städer och landsbygd
17,539,352.56 kr.	209,413.50 kr.	732,554.25 kr.	15,580,000 kr.	65,150,915.42 kr.
Städernas totala andel (20 %)	Landsbygdens totala andel (80 %)			
13,030,183.08 kr.	52,120,732.34 kr.			
			Utjämningsandelen (15 %)	Återstående andel (85 %)
			7,818,109.85 kr.	44,302,622.49 kr.
Vägdistriktens direkta underhållsbidrag (55 % å verklig kostnad för år 1936)	Utjämningsbidrag under år 1937	Länens ordinarie andelar		
36,454,239.67 kr.	5,014,313.20 kr.	2,834,069.62 kr.		

Vid denna fördelning uppgick alltså det totala underhållsbidraget till sammanlagt omkring 54,000,000 kronor, och länsfonderna tillfördes i avrundat belopp 10,650,000 kronor. Härvid bör uppmärksammas, att bland »övriga specialanslag å 6:e huvudtiteln» ingå anslag av 2,500,000 kronor till broar, 1,000,000 kronor till särskilda statsbidrag och 1,000,000 kronor till inköp av gatsten, tillhopa 4,500,000 kronor, i huvudsak avseende ändamål, för vilka eljest statsbidrag skolat beredas ur länsfonderna i den mån arbetena kommit till utförande och medel blivit tillgängliga.

Beträffande de under löpande budgetår inflytande automobilskattemedlen kan en säker beräkning icke verkställas. I riksstaten har den totala uppbörden uppskattats till 106,000,000 kronor. Numera torde emellertid 114,000,000 kronor kunna beräknas inflyta. Lägges till grund för beräkningen detta belopp och avdragas härifrån de anslag, som anvisats av automobilskattemedel under femte och nionde huvudtitlarna, 746,200 kronor, samt räknas med en vägunderhållskostnad för 1936 av i runt tal 66,000,000 kronor och för 1937 av 69,000,000 kronor, erhålles följande kalkyl:

1937/1938 års automobilskattemedel.

113,253,800 kr.

Vägunderhåll m. m. (30 % å kostnad för år 1936)	Väg- och vattenbyggnads- styrelsen	Statens väginstitut	Vägorganisa- tionen i länen	Övriga spe- cialanslag å 6:e huvudtiteln	Att fördelas mellan städer och landsbygd
19,950,000 kr.	284,000 kr.	230,800 kr.	610,000 kr.	20,040,000 kr.	72,139,000 kr.
Städernas totala andel (20 %)			Landsbygdens totala andel (80 %)		
14,427,800 kr.			57,711,200 kr.		
			Utjämningsandelen (15 %)	Återstående andel (85 %)	
			8,656,680 kr.	49,054,520 kr.	
Vägdistriktens direkta underhållsbidrag (55 % å verklig kostnad för år 1937)		Utjämnings- bidrag under år 1938		Länens ordinarie andelar	
37,950,000 kr.		5,500,000 kr.		5,604,520 kr.	

Enligt denna kalkyl skulle underhållsbidragen utgå med sammanlagt 57,900,000 kronor, medan länsfonderna skulle tillföras avrundat 14,260,000 kronor. Härvid bör bemärkas, att bland »övriga specialanslag å 6:e huvudtiteln» upptagits sammanlagt 8,500,000 kronor, i huvudsak avseende ändamål, för vilka eljest statsbidrag skolat beredas ur länsfonderna, i den mån arbetena kommit till utförande och medel blivit tillgängliga.

De sakkunniga ha, som tidigare anförts, föreslagit vissa omdispositioner vid fördelningen av automobilskattemedlen. Sålunda skulle, sedan anslagen under femte och nionde huvudtitlarna fränskilts, i första hand upptagas anslagen till särskilda ändamål vid sidan om den egentliga väghållningen, nämligen andel i kostnaderna för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, anslagen till statens väginstitut och vägorganisationen i länen, bidrag till vissa forskningsarbeten, bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande samt

bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder. Därjämte skulle upptagas anslagen till bidrag till byggande av broar, avseende såväl landsbygd som städer, samt bidrag till underhållskostnaderna på landsbygd och i städer. Bidragen till landsbygdens underhållskostnader, i vilka icke vidare skulle få ingå kostnader för förbättringsarbeten, skulle sammanföras till ett anslag. Sedan dessa anslag utgått, skulle fördelning av återstoden mellan städer och landsbygd äga rum, vid vilken städerna skulle erhålla 20 procent och landsbygden 80 procent av nämnda återstod. Av städernas andel skulle 5 procent stå till Kungl. Maj:ts förfogande, medan återstoden skulle fördelas mellan städerna enligt behovsprincipen. Av landsbygdens andel skulle i första hand utgå anslag till vissa vägbyggnader, vilka nu utgå före motsvarande fördelning, nämligen anslagen till bidrag till byggande av landsvägar (enligt de sakkunniga: bidrag till nyanläggning av landsvägar), bidrag till byggande (nyanläggning) av ödebygdsvägar samt tillfartsvägar till inlandsbanan och enskilda utfartsvägar, varjämte ett särskilt anslag skulle upptagas till vägbeläggningar, medan resten skulle tillkomma länen för om-lägnings- och förbättringsföretag. Av det länen sålunda tillkommande beloppet skulle 10 procent stå till Kungl. Maj:ts förfogande för lämnande av bidrag till brådslande företag och återstoden fördelas mellan länen efter behovsprincipen.

Enligt vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang föreslår skola automobilskattemedlen för nästa budgetår beräknas till ett belopp av 115,000,000 kronor. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för 1938 beräknat underhållskostnaderna till 71,000,000 kronor. Denna underhållskostnad skulle enligt de sakkunnigas förslag minskas med däri inräknade kostnader för smärre förbättringsarbeten och halvpermanenta beläggningar, vilka torde kunna beräknas till 10,000,000 kronor eller ungefär samma belopp som 1937. Med utgångspunkt från dessa siffror skulle, sedan anslagen under femte och nionde huvudtitlarna fråndragits med sammanlagt (370,000 + 90,000) 460,000 kronor, under ett normalår, alltså sedan det av de sakkunniga föreslagna, under rubriken underhållsbidragens budgettekniska reglering närmare omnämnda förskottet på underhållsbidraget återbetalts, fördelningen av automobilskattemedel enligt de sakkunnigas förslag bli följande, varvid anslagen till särskilda ändamål upptagits med samma belopp som för budgetåret 1938/1939, dock med utslutande av vissa anslag av speciell karaktär, vilka jag föreslår för kommande budgetår, nämligen anslagen för särskilda bidrag till vägdistrikten, bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar, bidrag till halvpermanenta vägbeläggningar samt till anläggning av enkel bygdeväg mellan Saivomuotka och Kuttainen, vilket sistnämnda anslag för budgetåret 1938/1939 utgår som slutanslag.

Ärets automobilskattemedel.

114,540,000 kr.

Väg- och vatten- byggnadsstyrelsen, Vägorganisationen i länen	Statens väginstitut. Forsknings- och undersökningsarbeten	Nationalföreningen för trafik- säkerhetens främjande	Mindre hamnar och farleder	Bidrag till brobyggnader	Stensättning samt inköp av gatsten	Bidrag till vägunderhållet på landet (85 % på 1938 års kostnader)	Bidrag till städernas underhållskostnader	Återstod att fördela mellan landsbygd och städer.
1,070,000 kr.	210,000 kr.	100,000 kr.	750,000 kr.	3,800,000 kr.	5,000,000 kr.	51,850,000 kr.	3,400,000 kr.	48,360,000 kr.

Städernas andel (20 %)
9,672,000 kr.Landsbygdens andel (80 %)
38,688,000 kr.

Skatteutjämningsbidrag	Bidrag till nyanläggning av landsvägar	Bidrag till nyanläggning av ödebygdsvägar	Bidrag till byggande av tillfartsvägar	Bidrag till byggande av enskilda vägar	Bidrag till vägbeläggningar	Återstod att fördela mellan länen
5,000,000 kr.	7,000,000 kr.	1,800,000 kr.	500,000 kr.	1,200,000 kr.	10,000,000 kr.	13,188,000 kr.

De förändringar beträffande automobilskattemedlens disposition, som jag efter samråd med chefen för finansdepartementet funnit böra genomföras, avvika i vissa delar från de sakkunnigas förslag och avse närmast att åvägbringa dels en förenklad redovisning av automobilskattemedlen, dels en möjlighet att verkställa fondering av automobilskattemedel, därest så ur allmänna ekonomiska synpunkter skulle befinnas önskvärt. De sakkunniga ha i samband med frågan om automobilskattemedlens fördelning behandlat frågan om fondering, som de emellertid anse för närvarande icke kunna ifrågakomma med hänsyn till det stora behovet av vägförbättringar och till vägdistriktens behov att erhålla medel till likvidering av de skulder, de ådragit sig genom det byggande på förskott, som jag tidigare omnämnt. Från de sakkunnigas utgångspunkter äro de av dem framförda skälen mot en fondering beaktansvärda. På grund av de förslag, jag här förordar, förlora de emellertid delvis sitt värde. Till denna fråga återkommer jag längre fram.

I riksräkenskapsverkets utlåtande över de sakkunnigas förslag föreslås en såttillvida ändrad redovisning av automobilskattemedlen, att specialbudgeten skulle på inkomstsidan begränsas till den del av inkomsttiteln behållna inkomster, som återstode, sedan för särskilda ändamål anvisade belopp frånräknats, och på utgiftssidan till de båda avsättningsanslagen till städerna och länsfonderna, vilka skulle bli de enda anslag, som reglerades mot automobilskattemedelsfonden, medan alla övriga anslag reglerades mot kassafonden. Om dessutom, framhåller ämbetsverket, de båda nämnda anslagen erhöles karaktär av reservationsanslag och vid sidan därav upptoges ett särskilt anslag för avsättning till statens automobilskattemedelsfond, skulle redovisningen ytterligare förenklas.

Efter samråd med chefen för finansdepartementet har jag funnit en praktisk lösning av såväl frågan om automobilskattemedlens redovisning som spörsmålet om åvägbringande av formella möjligheter till fondering kunna

i anslutning till riksräkenskapsverkets sistnämnda förslag vinnas enligt följande linjer.

De i riksstaten beräknade inkomsterna av automobilskattemedel skola liksom för närvarande motsvaras av summan av de anslag, som avse ändamål för vilkas tillgodoseende automobilskatt uttages. Bland dessa anslag upptages ett särskilt förslagsanslag till avsättning till statens automobilskattemedelsfond, vilket anslag ensamt regleras mot inkomstiteln och sålunda avgränsar specialbudgeten. Anslagen till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, till vägorganisationen i länen, för bidrag till vägunderhållet på landet m. m., till skatteutjämning samt vissa anslag å femte huvudtiteln förutsättas förbliva förslagsanslag men skulle redovisas direkt mot budgetutjämningsfonden. Av skäl, som av det följande framgår, böra de likväl endast intill ett bestämt belopp, motsvarande det i riksstaten anvisade, avräknas mot automobilskattemedel. Övriga anslag upptagas däremot med bestämda belopp såsom reservationsanslag eller obetecknade anslag. De viktigaste förändringarna härvidlag äro, att såsom reservationsanslag anvisas de båda anslagen till städerna och länsfonderna, vilka närmast motsvara de enligt nu gällande regler upptagna egentliga regleringsanslagen till städer och landsbygd. Å reservationsanslagen uppkommande reservationer böra kvarstå å anslagen. Besparingar å förslagsanslag och obetecknade anslag böra tillgodoräknas automobilskattemedelsfonden på så sätt, att avsättningen till denna fond ökas utöver vad den skulle blifvit vid avräkning av samtliga å övriga anslag anvisade belopp mot automobilskattemedlen med summan av dessa besparingar. Överskridanden å förslagsanslagen skulle däremot icke på motsvarande sätt föranleda minskning av fondavsättningen.

Då det förhållandet att fondavsättningsanslaget ensamt regleras mot inkomstiteln innebär, dels att en ökning eller minskning av inkomsterna i förhållande till de i riksstaten beräknade endast påverkar avsättningsanslagets belopp och dels att, även om minskningen av inkomsterna är större än avsättningsanslagets belopp, de övriga anslagen ändock intill anvisade belopp utgå efter belastningen, kommer avsättningsanslaget med den föreslagna konstruktionen av övriga anslag att i riksbokslutet bestämmas såsom differensen mellan å ena sidan den samlade automobilskatteinkomsten och å den andra summan av alla reservationsanslag och å övriga anslag utbetalade belopp, dock högst de i riksstaten anvisade. Om summan av automobilskatteinkomsterna skulle understiga det sammanlagda belopp att avräknas mot automobilskattemedlen, som anvisats å riksstaten, med mer än avsättningsanslaget blir sålunda följd en belastning av budgetutjämningsfonden. Likaledes kommer en belastning av budgetutjämningsfonden att äga rum vid överskridanden av förutnämnda förslagsanslag.

Fondavsättningsanslaget är avsett att möjliggöra en fondering av automobilskattemedel, genom vilken utgifterna för väg- och gatuarbetena skulle kunna göras mindre beroende av växlingar i automobilskattemedlens avkastning och på så sätt i viss utsträckning utjämnas i tiden. De medel, som inflyta till automobilskattemedelsfonden, förutsättas skola disponeras endast för angivet ändamål och efter särskilt beslut av statsmakterna. Om så be-

finnes nödvändigt eller lämpligt, kan anslaget upptagas å riksstaten med endast ett formellt belopp.

Då ifrågavarande övriga anslag icke vidare skola regleras mot inkomstititeln, kunna de icke heller betecknas såsom utgående av automobilskattemedel. I syfte att ändock i riksstaten angiva de anslag eller delar av anslag, som äga samband med automobilskattemedlens specialbudget, har i riksstatsförslaget i respektive anslags rubriker angivits, att anslaget eller, i vissa fall, ett bestämt belopp av anslaget skall avräknas mot automobilskattemedlen.

Med dessa och i det följande angivna förändringar skulle under ett normalår, sedan de förändrade bestämmelserna trätt i kraft och till alla delar vunnit tillämpning, (under övergångsåret 1938/1939 göra sig vissa omständigheter gällande, vilka jag i det följande kommer att närmare beröra) fördelningen av automobilskattemedlen betydligt förenklas, vilket framgår av efterföljande sammanställning. Om man räknar med samma inkomster, som tidigare angivits beräknade för budgetåret 1938/1939, samma anslag under femte och nionde huvudtitlarna och samma anslag till särskilda ändamål, som ingår i den å sidan 123 uppställda beräkningen för åskådliggörande av fördelningen av automobilskattemedlen under ett normalår enligt de sakkunnigas förslag samt slutligen samma från kostnader för smärre förbättringsarbeten rensade underhållskostnader, som beräknats för år 1938, skulle fördelningen under ett sådant normalår te sig på följande sätt:

Årets automobilskattemedel.

114,540,000 kr.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Vägorganisationen i länen	Statens väginstitut. Forsknings- och undersökningsarbeten	Nationalföreningen för trafik- och säkerhetens främjande	Mindre hamnar och farleder	Bidrag till brobyggnader	Stensättning samt inköp av gatsten	Bidrag till vägunderhållet på landet (85 % på 1938 års kostnader)	Avsättning till automobilskattemedelsfonden	Att fördelas mellan städer och landsbygd
1,070,000 kr.	210,000 kr.	100,000 kr.	750,000 kr.	3,800,000 kr.	5,000,000 kr.	51,850,000 kr.	2,000,000 kr.	49,760,000 kr.

Städernas andel (25 %)
12,440,000 kr.

Landsbygdens andel (75 %)
37,320,000 kr.

Skattentjänningsbidrag	Bidrag till nyanläggning av landsvägar	Bidrag till nyanläggning av ödebygdsvägar	Byggande av tillfartsvägar	Bidrag till byggande av enskilda utfartsvägar	Återstod att fördela mellan länen (länsfonderna)
5,000,000 kr.	7,000,000 kr.	1,800,000 kr.	500,000 kr.	1,200,000 kr.	21,820,000 kr.

I denna plan är fördelningen mellan landsbygd och städer endast en beräkningsgrund för fastställande av de belopp, som skola tillfalla de båda slagen av väghållningsskyldige. Samtliga anslag utom fondavsättningsanslaget äro i enlighet med vad jag förut anfört oberoende av, om den verkliga uppboriden av automobilskattemedel blir större eller mindre än den beräknade. Även städernas och länsfondernas anslag, vilka med nu gällande regler äro regleringsanslag, som ökas eller minskas, om automobilskatteuppboriden

blir större eller mindre än beräknat eller underhållskostnaderna under- eller överskrida beräknade belopp, utgå enligt förslaget oberoende av dessa faktorer med sina bestämda belopp. Utgångspunkten för beräkningen har varit att ungefärligen bibehålla det nuvarande förhållandet mellan städernas och landsbygdens andelar av automobilskattemedlen. Som av planen framgår hava dels vissa väganslag, som enligt nu gällande ordning utgå före fördelningen mellan landsbygd och städer, flyttats ned till landsbygdens andel, medan hela landsbygdens underhållsbidrag förts upp före fördelningen. Det framgår vidare, att städernas andel höjts från 20 till 25 procent. Detta innebär ingen höjning av det totala belopp, som tillfaller städerna, utan har vidtagits endast för att städerna efter de nämnda omflyttningarna av väganslagen och underhållsbidraget skola ungefärligen bibehålla samma andel. Sedan landsbygdens hela underhållsbidrag flyttats upp före fördelningen mellan städer och landsbygd, sjunker nämligen på grund av underhållsbidragets storlek den återstod, som skall fördelas. Därest städerna fortfarande skulle erhålla blott 20 procent, skulle deras totala tilldelning nedgå, även fast inkomsterna av automobilskattemedel förbleve desamma. Härav framgår också, att höjningen från 20 till 25 procent av städernas andel icke ställer landsbygden i en ogynnsammare ställning. Ty visserligen har landsbygdens totala andel sjunkit, men den skulle hädanefter icke belastas med 55-procentsbidraget till underhållet, vilket bidrag enligt nu gällande regler utgår av landsbygdens andel.

De sakkunniga ha till diskussion upptagit frågan, huruvida vissa av de anslag, som avse andra ändamål än bidrag till byggande och underhåll av vägar, broar och gator, skola utgå med förmånsrätt före den nu tillämpade procentuella fördelningen mellan städer och landsbygd eller vid sidan av densamma, så att, sedan tilldelningen till underhållet skett, av återstoden viss procent tillfaller städerna, viss procent landsbygden och viss procent övriga ändamål. Anledningen till denna problemställning är frågan, huruvida icke anslagen till ifrågavarande övriga ändamål skola i likhet med städernas andelar och länsfonderna vidkännas minskning, därest inkomsterna av automobilskattemedel skulle nedgå under de beräknade. Med de förslag jag i det föregående framställt kan emellertid denna fråga anses vara löst. Samtliga anslag, sålunda även städernas andel och länsfondernas tilldelning, komma med dessa förslag icke att nedgå under det fastställda beloppet, även om inkomsterna av automobilskattemedel under budgetåret skulle nedgå under de beräknade.

Beträffande fördelningen av automobilskattemedlen för kommande budgetår har jag, såsom av efterföljande hemställanden framgår, vid avvägningen av de till olika ändamål avsedda anslag, vilka skola avräknas mot automobilskattemedlen, funnit mig i huvudsak kunna följa den fördelning, som gäller för nu löpande budgetår. Anslagen till mindre hamnar och farleder samt till gottgörelse åt fiskerinäringen, vilka föreslås skola utgå med samma belopp som innevarande budgetår, 750,000 kronor respektive 90,000 kronor, kunna såsom utgörande restitution för av motorbåtstrafiken erlagd bensinskatt

anses ligga utanför den egentliga fördelningen av automobilskattemedel. Till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vägorganisationen i länen ha anslagen, 330,000 kronor respektive 740,000 kronor, upptagits med gentemot innevarande budgetår förhöjda belopp. Beräkningen av anslagen har emellertid skett efter samma normer som föregående år. Däremot har anslaget till statens väginstitut, 140,000 kronor, såsom i annat sammanhang närmare beröres, föreslagits utgå med ett lägre belopp än för innevarande budgetår. Även de under femte huvudtiteln disponerade anslagen till statspolisen, 370,000 kronor, hava beräknats efter samma normer. I fråga om nu nämnda anslag har ingen invändning gjorts mot att kostnaderna för vägorganisationen i länen och för statens väginstitut bestridas av automobilskattemedel. Däremot har av länsstyrelsen i Stockholms län framhållits, att kostnaderna för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och statspolisen principiellt borde utgå av vanliga skattemedel. Emellertid synes det mig foljdriktigt, att utgifter, som framkallats av motortrafiken, belasta specialbudgeten. Till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande föreslås skola utgå samma anslag som för innevarande budgetår eller 100,000 kronor, medan anslaget till bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten av särskilda skäl ansetts böra höjas till 70,000 kronor.

I fråga om anslagen till olika vägändamål har ingen förändring skett i de för innevarande budgetår gällande dispositionerna. Till nyanläggning av landsvägar, ödebygdsvägar, tillfartsvägar till inlandsbanan och enskilda utfartsvägar ha upptagits anslag av 7,000,000 kronor, 1,800,000 kronor, 500,000 kronor respektive 1,200,000 kronor. Därjämte har slutanslag till väganläggningen Saivomuotka—Kuttainen begärts med 115,000 kronor. Det har från flera håll gjorts gällande, att anslagen till nyanläggning av vägar skulle i förhållande till de för omläggning och förbättring tillgängliga medlen vara för stora. Med hänsyn till det stora behov av väganläggningar, som ännu alltfjänt finnes i vårt land och som aktualiserats genom de möjligheter motortrafiken erbjuder till förbättrade förbindelser även för avlägset liggande bygder, synes mig fog alltfjänt finnas för de anslag till nyanläggning av vägar, vilka jag föreslår. Emellertid är det klart, att de förbättringar av redan befintliga vägar, som den starka ökningen av motortrafiken motiverar, icke få skjutas åt sidan. Underhållskostnadernas betydande stegring, vilken delvis är en följd av vägnätets utökning, motiverar att detta problem uppmärksamt följes och nyanläggningarna av vägar hållas inom sådana gränser, att icke nödvändiga förbättringar av befintligt vägnät omöjliggöras. Såsom jag längre fram kommer att närmare beröra, komma anslagen till städerna och länsfonderna, ur vilka kostnaderna för omläggningar och förbättringar i huvudsak bestridas, icke att röna omedelbart inflytande av årets fördelning av automobilskattemedel till olika ändamål. Jag vill emellertid i detta sammanhang betona, att de föreslagna dispositionerna icke beröva städerna eller länsfonderna något av de medel, som skulle ha tillkommit dem enligt nu gällande regler.

Vid behandlingen av underhållsbidragets budgettekniska reglering framhölls såsom en av olägenheterna med nu gällande ordning den osäkerhet, som måste vidlåda beräkningen av 55-procentsbidragets storlek på grund därav,

att bidraget måste beräknas på grundval av de uppskattade underhållskostnaderna för ett kommande år. Samma olägenhet gäller skatteutjämningsbidraget. Då budgeten göres upp, måste bidraget vid nuvarande ordning beräknas på den vägskatt, som vägdistrikten besluta under hösten det kommande budgetåret. Felräkningen har visat sig kunna bli betydande. För budgetåret 1936/1937 översteg sålunda det verkliga skatteutjämningsbidraget det beräknade med 1,214,313 kronor eller 32 procent. Därest även skatteutjämningsbidragets utbetalning, vilken nu är förlagd till årets början, överflyttades till tiden efter den 30 juni, alltså till ett senare budgetår, skulle bidraget komma att utgå på grundval av den vägskatt, som bestämts på hösten under det föregående året, och det erforderliga beloppet skulle alltså kunna med högre grad av säkerhet fastställas. Om vidare det erforderliga anslaget i statsverkspropositionen endast beräknades och definitiva siffror lämnades riksdagen senare, skulle ytterligare säkerhet i denna anslagsberäkning vinnas. Då det här rör sig om mindre belopp, torde betydelsen av förändringen för vägdistriktens likviditet vara ringa. Jag förordar sålunda en förskjutning av utbetalningen av skatteutjämningsbidraget till tiden efter den 30 juni.

Med av mig sålunda föreslagna förändringar beträffande dispositionen av automobilskattemedlen hava formella möjligheter åvägbringats att verkställa en fondering, därest en sådan skulle befinnas lämplig. Vissa andra förhållanden, som följa med de av mig framställda förslagen, motivera dessutom, att en betydande avsättning till fonden verkligen sker för budgetåret 1938/1939.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har beräknat underhållskostnaderna för landsbygdens vägar år 1938 till 71 milj. kronor. Enligt nu gällande bestämmelser skulle 55 procent av detta belopp eller 39,050,000 kronor utbetalas till vägdistrikten under våren 1939. Om utbetalningen av detta bidrag till underhållskostnaderna förskjutes till efter den 30 juni 1939, medan i stället ett anslag av 25,000,000 kronor upptages för utbetalning av statsbidrag till vägdistrikten för likvidering av de skulder, dessa ådragit sig genom förskjutande av statsbidrag till vägarbeten, skulle en besparing under budgetåret 1938/1939 uppstå på i runt tal 14,000,000 kronor. Därest skatteutjämningsbidragets utbetalning likaledes framflyttas till budgetåret 1939/1940, uppkommer härigenom en besparing på 1938/1939 års automobilskattemedel, uppgående till enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkning omkring 5 milj. kronor. Jag har i det föregående framfört förslag om, att de till städer och länsfonder utgående anslagen skulle erhålla karaktären av reservationsanslag. Därest en sådan förändring sker, medför detta att anslagen, vilka nu utbetalas först efter budgetårets slut, bli tillgängliga omedelbart vid budgetårets början. Härigenom skulle emellertid såväl städer som länsfonder komma i åtnjutande av dubbla anslag på hösten 1938, nämligen dels den del av 1937/1938 års automobilskattemedel, som tillfalla städer och länsfonder och utbetalas under hösten 1938, och dels de för budgetåret 1938/1939 anvisade reservationsanslagen, som skulle bli tillgängliga den 1 juli 1938. Det synes mig klart, att en sådan fördubbling av anslagen icke kan komma i fråga, så mycket mera som den skulle upphäva själva det avsedda resultatet av omlägg-

ningen. För nästa budgetår böra därför icke äskas anslag till städerna och länsfonderna. Den sålunda på grund av omläggningen formellt uppkommande medelstillgången anser jag därför böra tillföras automobilskattemedelsfonden.

Omläggningen motiverar emellertid upptagande av ett nytt anslag för bidrag till halvpermanenta beläggningar under första halvåret 1939. De sakkunniga ha föreslagit, att på underhållskontot icke längre skola få föras de kostnader för halvpermanenta beläggningar, vilka nu under vissa förhållanden få betraktas såsom underhållskostnad. Detta förslag har jag förordat. Enligt beslut av 1934 års riksdag (riksdagens skrivelse nr 111) äger väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för väganläggningar av här ifrågasvarande beskaffenhet till vederbörande vägdistrikt i mån av arbetets fortgång utbetala högst det belopp, varmed vägdistriktet under påföljande år skall på grund av nämnda arbete tillgodoföras statsbidrag till vägunderhåll. Enligt mitt förslag skola här föreslagna ändrade bestämmelser för statsbidrag till vägunderhållet i riket träda i kraft den 1 januari 1939. Under första halvåret 1939 skulle vägdistrikten sålunda icke kunna erhålla sådant bidrag till dessa beläggningsarbeten, vilka statsmakterna med förut angivna beslut velat främja. Då säsongens vägarbeten av vägstyrelserna tydligen måste planläggas i förväg och börja redan på våren, skulle detta innebära, att arbeten av denna karaktär skulle väsentligen begränsas under år 1939, vilket är mindre önskvärt. Det synes därför skäligt att för första halvåret 1939 upptaga ett mindre anslag för detta ändamål. Enligt uppgifter från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ha vägdistrikten erhållit tillstånd att på underhållskostnaderna för år 1937 upptaga ett belopp för halvpermanenta beläggningar av i runt tal 6 milj. kronor, varå alltså statsbidrag utgått med 85 procent. För första halvåret 1939 skulle därför lämpligen kunna upptagas ett belopp av 3,500,000 kronor. Från och med den 1 juli 1939, då den av mig föreslagna ordningen kunnat träda helt i kraft, kunna bidrag till här ifrågasvarande arbeten utgå ur de då tillgängliga förbättringsanslagen.

Med de av mig i det föregående framställda förslagen skulle vid fördelningen av 1938/1939 års automobilskattemedel vissa belopp tagas i anspråk under femte och nionde huvudtitlarna, nämligen 370,000 kronor till statspolisen och 90,000 kronor som gottgörelse åt fiskerinäringen. Oberoende av föreslagna förändringar skall mot 1938/1939 års automobilskattemedel avräknas anslag med 30 procent av kostnaderna för vägunderhållet under år 1937. Totala underhållskostnaderna under år 1937 beräknas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen till i runt tal 69 milj. kronor, varav 30 procent utgöra avrundat 20,800,000 kronor. Vidare skola avräknas anslag till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statens väginstitut och vägorganisationen i länen samt bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten och till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande. Dessa anslag utgöra tillsammans ett belopp av 22,591,600 kronor. Till stensättning av vägar och till andel i anslaget för inköp av gatsten upptages ett sammanlagt belopp av 5 milj. kronor. Enligt vad jag i det föregående anfört skulle upptagas ett särskilt anslag av 25 milj. kronor för bestridande av statsbidrag till de vägarbeten, som vägdistrikten utfört på

förskott. Tillsammans med vissa anslag till väg- och brobyggnader, för bidrag till byggande av mindre hamnar och farleder samt för bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar, om vilka jag i det följande kommer att framställa förslag, skulle mot automobilskattemedlen avräknas olika anslag med ett sammanlagt belopp av 71,926,600 kronor. Sedan man frånräknat de belopp, som skulle disponeras under andra huvudtitlar, erhålles följande kalkyl.

1938/1939 års automobilskattemedel.

114.540,000 kr.								
Vägun- derhåll 30 % av kost- nad för 1937	Väg- och vatten- byggnads- styrelsen	Statens väg- institut	Väg- organisa- tionen i länen	Övriga special- anslag	Väg- och brobygg- nader samt hamnar och farleder	Säkerhets- anord- ningar vid järnvägs- korsningar	Statsbidrag för av väg- distrikten förskottsvis utförda arbeten	Avsättning till statens automobil- skattemedels- fond
20,800,000 kr.	330,000 kr.	140,000 kr.	740,000 kr.	5,170,000 kr.	18,665,000 kr.	620,000 kr.	25,000,000 kr.	43,075,000 kr.

Avsättningen till statens automobilskattemedelsfond skulle sålunda bli mycket betydande. Jag vill emellertid betona, att denna avsättning är vunnin utslutande på grund av den av mig föreslagna förändringen och förskjutningen av vissa bidrags utbetalning ett budgetår fram i tiden. Någon besparing i form av reducerade anslag till vägväsendet är icke gjord. Skulle nu gällande regler för fördelningen ha tillämpats, skulle omkring 14,350,000 kronor hava utgått som städernas totala andel, vilka dock skulle ha utbetalts först på hösten 1939. Länsfondernas sammanlagda utjämnings- och ordinarie andelar skulle ha utgjort omkring 13,300,000 kronor, vilket belopp likaledes skulle ha ställts till förfogande på hösten 1939, och 5 milj. kronor skulle enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkning ha anslagits till skatteutjämning. Sistnämnda anslag skulle ha utgått på nyåret 1939 men utbetalas enligt mitt förslag först efter den 30 juni, alltså under budgetåret 1939/1940. Dessa belopp utgöra tillsammans 32,650,000 kronor. De nära 10,500,000 kronor, varmed den beräknade fondavsättningen överstiger angivna belopp, uppkomma därigenom, att i stället för det till cirka 39 milj. kronor beräknade 55-procentsbidraget till vägunderhållet, vilket enligt nu gällande regler skulle ha utgått på våren 1939 men enligt här framställt förslag skall utbetalas efter den 30 juni samma år, endast upptagits ett belopp av 25 milj. kronor för utbetalande av statsbidrag till av vägdistrikten på förskott utförda arbeten. Den härigenom vunna besparingen på budgetåret 1938/1939 uppgår till cirka 14 milj. kronor. Skillnaden mellan detta belopp och nyssnämnda summa av nära 10,500,000 kronor beror därpå, att ett nytt anslag av 3,500,000 kronor upptagits för bidrag till halvpermanenta beläggningar, vilka enligt mitt förslag icke längre skulle få påföras underhållskostnaderna.

De mot automobilskattemedlen svarande anslagen under sjätte huvudtiteln för nästa budgetår skulle i enlighet med det förut anförda upptagas på följande sätt:

	Kronor
1. Andel i anslaget till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: avlöningar	267,000
2. Andel i anslaget till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: omkostnader	63,000
3. Statens väginstitut	140,000
4. Vägorganisationen i länen	740,000
5. Bidrag till vägunderhållet på landet m. m.	20,800,000
6. Bidrag till halvpermanenta vägbeläggningar	3,500,000
7. Särskilda bidrag till vägdistriktet	25,000,000
8. Avsättning till statens automobilskattemedelsfond	43,075,000
9. Bidrag till nyanläggning av landsvägar	7,000,000
10. Bidrag till nyanläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Väst- terbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs och Värmlands län	1,800,000
11. Bidrag till byggande av enskilda utfartsvägar	1,200,000
12. Byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan	500,000
13. Bidrag till byggande av broar	3,500,000
14. Bro mellan Sverige och Norge över Svinesund	300,000
15. Stensättning av vägar	3,000,000
16. Andel i anslaget till inköp av gatsten	2,000,000
17. Anläggning av enkel bygdeväg mellan Saivomuotka och Kut- tainen i Norrbottens län	115,000
18. Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten	70,000
19. Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar	620,000
20. Bidrag till byggande av mindre hamnar och farleder	750,000
21. Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande	100,000

Beträffande de i denna förteckning upptagna anslagen under punkterna 1—4 har jag i det föregående framställt förslag. Rörande övriga här ifråga-
varande anslag kommer jag att i det följande göra hemställan. I anslutning
till vad jag i det föregående anfört föreslår jag, att anslaget till bidrag till
vägunderhållet på landet m. m. nu upptages endast med beräknat belopp. På
grund härav och då även vissa andra av förenämnda anslag måste upptagas
med beräknade belopp, bör också avsättningsanslaget beräknas i riksstatsför-
slaget.

De förslag till förändrad disposition av inkomsterna av automobilskatte-
medel, som jag i det föregående framlagt, synas medföra, att något behov av
särskild förordning om automobilskattemedlens fördelning icke längre före-
ligger. Jag föreslår därför, att förordningen den 30 juni 1936 (nr 452) om
fördelning av automobilskattemedel upphäves från och med den 1 juli 1938.
Såsom övergångsbestämmelse torde få stadgas, att förordningen skall äga till-
ämpning beträffande fördelningen och användningen av de automobilskatte-
medel, som inflyta under budgetåret 1937/1938.

Vad jag i övrigt föreslagit beträffande användningen av blivande anslag
till städerna och till omlägnings- och förbättringsarbeten på landsbygden

påkallar ändringar i förordningen den 30 juni 1936 (nr 451) angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket. Därjämte synas i författningen nu böra inflyta de bestämmelser om skatteutjämningsbidrag, som hittills meddelats för varje särskilt år. Med hänsyn till den nyss förordade övergångsbestämmelsen och då enligt mitt förslag för nästa budgetår icke skulle anvisas anslag för nyssnämnda ändamål, torde ändringarna i statsbidragsförordningen icke böra träda i kraft förrän den 1 juli 1939. Det synes emellertid lämpligt att i detta sammanhang framlägga ändringsförslaget för riksdagen.

Vissa andra av mig förordade ändringar, såsom i fråga om upphävande av gällande medgivanden att såsom vägunderhållskostnad räkna utgifterna för vissa vägförbättringsarbeten, böra träda i kraft från och med den 1 januari 1939. De bestämmelser, som reglera hithörande förhållanden, äro utfärdade såsom tillämpningsbestämmelser till statsbidragsförordningen, och ändringar härutinnan kunna alltså företagas i samma ordning.

I fråga om anslaget till avsättning till statens automobilskattemedelsfond och den föreslagna budgettekniska omläggningen i övrigt beträffande automobilskattemedlen förutsätter jag, att Kungl. Maj:t, därest förslaget vinner bifall, kommer att utfärda erforderliga bestämmelser.

Med åberopande av det anförda får jag under denna punkt hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande

Förslag

till

Förordning

angående upphävande av förordningen den 30 juni 1936 (nr 452)
om fördelning av automobilskattemedel.

Härigenom förordnas, att förordningen den 30 juni 1936 om fördelning av automobilskattemedel skall upphöra att gälla från och med den 1 juli 1938, dock att densamma skall äga tillämpning även efter nämnda tidpunkt med avseende å fördelningen och användningen av de under budgetåret 1937/1938 influtna automobilskattemedlen;

dels ock godkänna följande

Förslag

till

Förordning

om ändring i vissa delar av förordningen den 30 juni 1936 (nr 451)
angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket.

Härigenom förordnas, att 1, 4 och 5 §§ förordningen den 30 juni 1936 angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Bidrag av statsmedel lämnas, i mån av tillgång å därtill anslagna medel, till kostnaderna för vägars och gators byggande och underhåll samt vinterväghållning i enlighet med här nedan meddelade bestämmelser.

Med väg förstås i denna förordning allt vad jämlikt 2 § lagen den 7 juni 1934 om allmänna vägar till väg hörer eller såsom väg anses.

Till byggande av väg räknas förutom anläggning av ny väg jämväl omläggning och förbättring av väg; och skall vad nu sagts äga motsvarande tillämpning beträffande gata i stad.

Närmare bestämmelser angående villkoren för erhållande av statsbidrag samt tillämpningen i övrigt av denna förordning meddelas av Konungen.

4 §.

Till utjämning av vägskatten utgår statsbidrag till vägdistrikt, vars beräkneliga behov av uttaxering skulle, därest dylikt bidrag icke utginge, överstiga en krona 50 öre per vägskattekrone, med trettiofem procent av den del av vägskatten, som överstiger nämnda belopp men icke två kronor per vägskattekrone, och sjuttio procent av den del av vägskatten, som överstiger två kronor per vägskattekrone.

5 §.

Såsom statsbidrag till byggande och underhåll av städernas för automobiltrafiken viktiga vägar och gator fördelas av anslag, som för ändamålet anvisas å riksstaten, fyrtio procent mellan de särskilda städerna i förhållande till de belopp, som från dem influtit i automobils katt.

I övrigt kan efter Konungens prövning utgå bidrag till stads kostnad för byggande av vägar och gator, som i första stycket omförmälas, med åttiofem procent av den beräknade kostnaden.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1939, dock att vad i 4 § stadgas skall äga tillämpning jämväl med avseende å vägskatt, som uttaxeras på grund av beslut år 1938. Beträffande de väg- och gatuföretag i stad, som påbörjats före nämnda dag, skola nu gällande bestämmelser i 5 § äga tillämpning.

[8.] 5. **Bidrag till vägunderhållet på landet m. m., förslagsanslag.** Åberopande vad jag under nästföregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bliva riksdagen förelagd, till *bidrag till vägunderhållet på landet m. m.* för budgetåret 1938/1939 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 20,800,000, att avräknas mot automobilskattemedlen, dock högst intill ett belopp av 20,800,000 kronor.

[9.] 6. **Bidrag till halvpermanenta vägbeläggningar, reservationsanslag.** Med hänvisning till vad jag under punkten 7 yttrat hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till halvpermanenta vägbeläggningar* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 3,500,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[10.] 7. **Särskilda bidrag till vägdistrikten, reservationsanslag.** Med åberopande av vad jag härutinnan anfört under punkten 7 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *särskilda bidrag till vägdistrikten* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av ... kronor 25,000,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[11.] 8. **Avsättning till statens automobilskattemedelsfond, förslagsanslag.** I enlighet med vad jag förordat under punkten 7 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli riksdagen förelagd, såsom *avsättning till statens automobilskattemedelsfond* för budgetåret 1938/1939 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 43,075,000.

[12.] 9. **Bidrag till nyanläggning av landsvägar, reservationsanslag.** Till bygande av landsvägar och vanliga bygdevägar stodo för vartdera av budgetåren 1926—1928 till förfogande anslagsmedel å tillhoppa 4,000,000 kronor. För vartdera av budgetåren 1928—1930 bestämdes anslagsbeloppet för detta ändamål till 4,500,000 kronor. För budgetåret 1930/1931 höjde riksdagen anslaget till 5,000,000 kronor. Samtidigt vidtogs sådan ändring i de för anslagets användning stadgade grunderna, att statsbidrag till de med det samma avsedda vägföretagen finge utgå med högst tre fjärdedelar i stället för, såsom dittills gällt, två tredjedelar av den beräknade kostnaden för vederbörande företag. För vart och ett av budgetåren 1931—1936 bestämdes anslagsbeloppet till 5,250,000 kronor. För budgetåren 1932—1936 har anslaget — som tidigare bestritts av vanliga skattemedel — anvisats att utgå av automobilskattemedel.

Anslag för anläggning av enkla bygdevägar hava anvisats från och med år 1914, till en början avsedda för de nordligare länen men från och med år 1922 för hela landet. Anslagsbeloppet har för var och en av budgetperioderna 1924—1927 bestämts till 600,000 kronor, för vartdera av budgetåren 1927—1929 till 700,000 kronor, för budgetåret 1929/1930 till 850,000 kronor och för budgetåret 1930/1931 till 1,200,000 kronor. I samband med beslut om höjning av statsbidraget från anslaget till normalt tre fjärdedelar av den beräknade kostnaden för vederbörande företag ökades anslagsbeloppet för budgetåret 1931/1932 till 1,350,000 kronor, med vilket belopp anslaget utgått jämväl för vart och ett av budgetåren 1932—1936. Anslaget, som förut

bestriits av vanliga skattemedel, anvisades för budgetåret 1935/1936 att utgå av automobilskattemedel.

Från och med budgetåret 1936/1937 sammanslogos ifrågavarande båda anslag till ett anslag, benämnt Bidrag till byggande av landsvägar. Anslagsbeloppet för nämnda budgetår bestämdes till 7,000,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel, innebärande en höjning i förhållande till summan av de båda anslagen för budgetåret 1935/1936 med 400,000 kronor. För innevarande budgetår utgår anslaget med samma belopp. Enligt den av 1936 års riksdag godkända, sedan ingången av år 1937 gällande förordningen den 30 juni 1936 (nr 451) angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket kunna statsbidrag till förevarande slag av vägbyggnader utgå med 80, 85 eller 90 procent av den beräknade kostnaden, beroende på vägens karaktär av huvudväg eller annan landsväg; dock att, där i något fall Kungl. Maj:t prövar synnerliga skäl därtill föranleda, till sådant vägföretag må, på de villkor Kungl. Maj:t finner anledning föreskriva, utgå högre statsbidrag.

I detta sammanhang må jämväl erinras, att 1936 års riksdag i skrivelse nr 313, med bifall till Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen (sjätte huvudtiteln, punkt 17) därutinnan framställda förslag, dels till särskilt bidrag till vägdistriktet för täckande av vissa upptagna lån för budgetåret 1936/1937 anvisade ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel, dels ock medgav, att av landsbygdens totala andel av 1935/1936 års automobilskattemedel finge på sätt i statsverkspropositionen förordats för enahanda ändamål disponeras ett belopp av lägst 8,000,000 kronor och högst 9,300,000 kronor. Såsom närmare framgår av 1936 års sjätte huvudtitel (sid. 114—116), innebar detta beslut, att de till förfogande ställda medlen i första hand skulle tagas i anspråk för utbetalning till vägdistriktet av belopp, som dessa i avvaktan på blivande statsbidrag förskotterat till anläggning av landsvägar, vanliga bygdevägar och enkla bygdevägar, därvid till utbetalningen skulle knytas det villkoret, att medlen skulle användas till återbetalning av lån. Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 25 september 1936 ställdes för ifrågavarande ändamål till länsstyrelsernas förfogande av landsbygdens totala andel av 1935/1936 års automobilskattemedel ett sammanlagt belopp av 6,161,500 kronor.

I skrivelse den 23 september 1937 angående anslag till, bland annat, bidrag till byggande av landsvägar har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* till en början anfört:

Kungl. Maj:t har genom brev den 25 oktober 1929 meddelat bestämmelser angående flerårsplaner för byggande och förbättring av allmänna vägar. Genom beslut den 31 maj 1934 har Kungl. Maj:t vidare föreskrivit, att flerårsplaner för tid efter utgången av år 1936 skola upprättas för fyraårsperioder och för nya vartannat år. I överensstämmelse med nyssnämnda bestämmelser har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen till länsstyrelserna lämnat uppgifter angående den sannolika medelstillgången för respektive län av utgående anslag under nu ifrågavarande period, avseende tiden 1937—1940. Styrelsen har därvid utgått ifrån ett årligt anslag av 7,000,000 kronor till bidrag till byggande av landsvägar, eller samma belopp som av riksdagen anvisats för budgetåren 1936—1938.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen erinrar vidare om att 1935 års vägsakkunniga, på sätt framgår av utav nämnda sakkunniga avgivet utlåtande den 11 december 1936, föranstaltat om vissa utredningar rörande, bland annat, den allmänna samfärdselns behov av nyanläggningar av allmänna vägar å landsbygden. Beträffande nämnda behov har utredningen grundats på inventeringstabläer, som upprättats av länsstyrelserna i samråd med vägingenjörerna samt granskats av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med biträde av väginpektörerna. Till ledning för utredningsarbetet har bland annat uppställts den princip, att endast sådana vägarbeten upptagits, som ansetts erforderliga ur trafiksynpunkt, och att således hänsyn icke tagits till möjligen uppkommande arbetslöshet, dock att oavslutade statliga och statskommunala reservarbeten, som icke kunnat antagas bliva fullbordade med bidrag av andra medel än automobilskattemedel, medtagits i beräkningen.

Den verkställda inventeringen beträffande ifrågavarande slag av vägar utvisar, att de kostnader, vartill de beräknade erforderliga vägbyggnadsföretagen skattats, uppgå för tioårsperioden 1937—1946 till sammanlagt 99,343,000 kronor, av vilket belopp statsbidraget skulle utgöra 80,500,000 kronor. Med hänsyn emellertid till den sedan tidpunkten för den verkställda inventeringen inträffade prisstegringen torde nyssnämnda belopp nu kunna uppskattas till respektive 120,000,000 och 97,000,000 kronor.

I anslutning härtill framhåller styrelsen, att det av den verkställda inventeringen framginge, att ett utomordentligt stort behov av ifrågavarande slag av vägbyggnader föreläge, och att för täckande av nämnda behov under 10-årsperioden 1937—1946 för ändamålet skulle i statsbidrag erfordras, efter nuvarande prisläge, ett årligt anslagsbelopp av 9,700,000 kronor. Med hänsyn till föreliggande stora anslagsbehov syntes det styrelsen synnerligen angeläget, att anslaget till bidrag till byggande av landsvägar höjdes med lägst 1,000,000 kronor eller till 8,000,000 kronor.

Styrelsen hemställer, att till bidrag till byggande av landsvägar måtte för budgetåret 1938/1939 anvisas ett reservationsanslag av 8,000,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel.

Departements-
chefen.

Ehuru, såsom de av 1935 års vägsakkunniga verkställda inventeringarna utvisa, ett betydande behov av medel till nyanläggning av landsvägar förefinnes, torde dock förevarande anslag för nästa budgetår icke böra anvisas med högre belopp än det för innevarande budgetår å riksstaten upptagna, 7,000,000 kronor. I övrigt torde jag få hänvisa till vad jag i samband med frågan om automobilskattemedlens fördelning anfört om avvägningen av de skilda anslagen.

Anslagets rubrik torde, i anslutning till 1935 års vägsakkunnigas i nyssnämnda sammanhang återgivna förslag, böra ändras till »bidrag till nyanläggning av landsvägar». Jag förutsätter, att reservation å motsvarande anslag för innevarande budgetår skall överföras till anslaget för nästa budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till nyanläggning av landsvägar* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 7,000,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[13.] 10. **Bidrag till nyanläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs och Värmlands län, reservationsanslag.** Till anläggande av ödebygdsvägar har riksdagen från och med år 1919 anvisat årliga anslag, till en början avsedda endast för de fyra nordligaste länen. Anslagets användning har sedermera utvidgats att omfatta från och med budgetåret 1925/1926 de nordligare delarna av Kopparbergs län samt från och med budgetåret 1933/1934 även de nordligare delarna av Värmlands län. Under sjätte huvudtiteln hava hittills för ifrågavarande ändamål anvisats sammanlagt 14,635,000 kronor, varav för budgetåren 1934—1938 respektive 1,200,000, 1,400,000, 1,600,000 och 1,800,000 kronor. Av sistnämnda anslag avsågs ett belopp av 78,300 kronor till färdigställande av mellanriksvägen Umfors—norska gränsen, vilket företag i övrigt finansierats i annan ordning.

Utöver de medel, som sålunda anvisats under sjätte huvudtiteln, har Kungl. Maj:t för ifrågavarande ändamål genom beslut den 7 september 1934 av det å riksstaten för budgetåret 1934/1935 under rubrik »Fonden för förlag till statsverket» upptagna reservationsanslaget till vissa vägbyggnadsarbeten anvisat sammanlagt 1,540,000 kronor.

Såsom i 1935 års sjätte huvudtitel (punkt 9) närmare framhölls, var innebörden av 1934 års väglagstiftning med avseende å ödebygdsvägar främst, att byggande av dylika vägar genom statens försorg skulle upphöra med ingången av budgetåret 1934/1935, dock att då under byggnad varande vägar skulle färdigställas av staten.

Gällande bestämmelser rörande bidrag av statsmedel till byggande genom vägdistriktets försorg av ödebygdsväg innefattas i kungörelsen den 30 juni 1936 (nr 451) angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket.

I enlighet med vad som förutsattes i 1934 års statsverksproposition upptagas numera de ödebygdsvägar, som skola byggas av vägdistriktet, i länens flerårsplaner för vägbyggnader.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sin förevarande skrivelse, efter att hava erinrat om de under nästföregående punkt berörda bestämmelserna angående länens flerårsplaner, beträffande medelsbehovet för statsbidrag till byggande av ödebygdsvägar anfört:

I överensstämmelse med nyssnämnda bestämmelser hade styrelsen i början av år 1936 till länsstyrelserna lämnat uppgifter för respektive län om beräknliga anslag under nu ifrågavarande period, avseende tiden 1937—1940. Styrelsen hade därvid utgått från ett årligt anslag av 1,600,000 kronor eller samma belopp, som anvisats för budgetåret 1936/1937.

Den av 1935 års vägsakkunniga begärda inventeringen inom länen, avseende 10-årsperioden 1937—1946, hade verkställts även beträffande ödebygdsvägar. Inventeringen i denna del utvisade, att de kostnader, vartill de beräknade erforderliga vägbyggnadsföretagen skattats, uppginge för tioårsperioden till sammanlagt 24,281,000 kronor, av vilket belopp statsbidraget skulle utgöra 21,840,000 kronor. Med hänsyn emellertid till den sedan tidpunkten för den verkställda inventeringen inträffade prisstegringen torde nyssnämnda belopp nu kunna uppskattas till respektive 29,000,000 och 26,100,000 kronor.

Styrelsen anmäler i detta sammanhang, att utöver tidigare anvisade belopp ytterligare 100,000 kronor erfordrades för färdigställande av mellanriksvägen Umfors—norska gränsen i Tärna socken, Västerbottens län. Styrelsen anför härom:

Genom beslut den 7 september och den 21 december 1934 har Kungl. Maj:t av det för budgetåret 1934/1935 under rubrik »Fonden för förlag till statsverket» anvisade reservationsanslaget till vissa vägbyggnadsarbeten anvisat sammanlagt 621,700 kronor till utförande av förenämnda mellanriksväg. Kungl. Maj:t har vidare till färdigställande av samma väg, vilken tidigare beräknats betinga en byggnadskostnad av 700,000 kronor, av innevarande budgetårs anslag till byggande av ödebygdsvägar anvisat ett belopp av 78,300 kronor. Emellertid har nämnda byggnadskostnad, 700,000 kronor, på grund av särskilt under år 1937 inträffade kostnadsstegringar såväl beträffande arbets- som materialpriser nu beräknats komma att uppgå till 800,000 kronor. För arbetets färdigställande erfordras sålunda ett ytterligare anslagsbelopp av 100,000 kronor, vilket belopp jämväl synes böra utgå ur ödebygdsvägsanslaget.

Styrelsen anför härefter, att det av förutberörda inventering framginge, att ett synnerligen stort behov av ödebygdsvägar föreläge, och att det för täckande av nämnda behov under 10-årsperioden 1937—1946 skulle i statsbidrag erfordras, efter nuvarande prisläge, ett årligt anslagsbelopp av omkring 2,600,000 kronor. Med hänsyn till föreliggande stora anslagsbehov syntes det styrelsen synnerligen önskvärt, att anslaget till bidrag till byggande av ödebygdsvägar höjdes med 200,000 kronor till 2,000,000 kronor, inberäknat nämnda bidrag till fullbordande av mellanriksvägen Umfors—norska gränsen.

I anslutning härtill hemställer styrelsen, att till bidrag till byggande av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs och Värmlands län måtte för budgetåret 1938/1939 anvisas ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel.

Departements-
chefen.

Till bestridande av den nu med hänsyn till prishöjningarna på senare tid beräknade merkostnaden för vägen Umfors—norska gränsen, 100,000 kronor, torde, liksom de för nu löpande budgetår till vägens färdigställande anvisade medlen, erforderligt belopp böra inräknas i förevarande anslag.

Vad beträffar anslagets belopp synes mig under nuvarande förhållanden någon ökning icke böra ske. Jag förordar därför, att anslaget även för nästa budgetår anvisas med 1,800,000 kronor.

Anslaget, som skall avräknas mot automobilskattemedlen, torde i anslutning till vad jag under nästföregående punkt föreslagit böra erhålla ändrad rubrik och benämnas »bidrag till nyanläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs och Värmlands län». Reservationer å motsvarande anslag för nu löpande budgetår torde böra överföras till nämnda anslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till nyanläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar*

av Kopparbergs och Värmlands län för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 1,800,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[14.] 11. **Bidrag till byggande av enskilda utfartsvägar, reservationsanslag.** Anslag till bidrag för anläggning av enskilda utfartsvägar hava av riksdagen anvisats alltsedan år 1918. Avsikten med förevarande anslag är att genom beredande av ett mindre bidrag från statens sida uppmuntra eller överhuvudtaget möjliggöra för befolkningen i avlägset liggande byar eller gårdar att själv bryta väg fram till de allmänna trafiklederna. Utfartsvägarna äro sålunda av enskild vägs natur, och ett understödjande av desamma från statens sida har motiverats huvudsakligen med de säregna och svåra samfärdsförhållanden, som råda inom stora områden av landets norra delar och jämväl inom vissa sydligare belägna trakter med likartade förutsättningar. Användningen av anslaget, som ursprungligen var förbehållet endast de fyra nordligaste länen, vidgades från och med budgetåret 1925/1926 successivt, så att från och med budgetåret 1930/1931 samtliga län beretts möjlighet till bidrag från detsamma.

Ifrågavarande anslag, som under budgetåret 1930/1931 utgick med 450,000 kronor, anvisades för vart och ett av budgetåren 1931—1934 med 500,000 kronor, för budgetåret 1934/1935 med 600,000 kronor, för budgetåret 1935/1936 med 800,000 kronor och för budgetåret 1936/1937 med 1,000,000 kronor. Med anledning av motionsvis framställda förslag om höjning av bidragsbeloppet ökades anslaget för innevarande budgetår med 200,000 kronor till 1,200,000 kronor. För budgetåren 1935—1938 hava anslagen anvisats att utgå av automobilskattemedel.

Bestämmelser om statsbidrag till byggande av enskilda utfartsvägar hava meddelats i kungörelse den 29 maj 1931 (nr 232).

I sin förevarande skrivelse har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* till en början meddelat, att vederbörande länsstyrelser beträffande medelsbehovet till förevarande ändamål inom länen lämnat i huvudsak följande uppgifter:

Länsstyrelsen i *Norrbottens län* hade hemställt om ett belopp av 400,000 kronor.

I *Västerbottens län* vore för närvarande 165 utfartsvägar under byggnad för en sammanlagd kostnad av 2,721,560 kronor. Bidrag till nämnda företag hade utlovats med sammanlagt 1,110,720 kronor, under förutsättning att anslag ställdes till förfogande. Till företagen hade utbetalts 617,500 kronor, och för deras fullbordande erfordrades sålunda 493,220 kronor. Vidare inneläge förslag till 67 vägföretag med en sammanlagd anläggningskostnad av 944,439 kronor, till vilka medel icke kunnat beviljas. Därjämte vore minst ett trettiotal förslag under utarbetande, av vilka en stor del kunde införväntas under år 1937. För dessa väganläggningar syntes anslagsbehovet kunna beräknas till omkring 300,000 kronor. Med hänsyn till det betydande anslagsbehovet och till befolkningens synnerligen trängande behov av vägförbindelser och arbetsförtjänster, hade länsstyrelsen hemställt, att för budgetåret 1938/1939 måtte utverkas ett statsbidrag av 750,000 kronor.

Länsstyrelsen i *Jämtlands län* hade hemställt om anslag till enahanda belopp som för innevarande budgetår eller 95,000 kronor.

Enligt en i *Västernorrlands län* verkställd utredning erfordrades bidrag av statsmedel *dels* för fullbordande av sådana företag, som ännu icke erhållit fullt bidrag, med avrundat 27,400 kronor, *dels* till sådana företag, till vilkas påbörjande tillstånd meddelats, kostnadsberäknade till sammanlagt 62,500 kronor, med 20,850 kronor, *dels ock* till utförande av övriga företag, beträffande vilka framställningar vore anhängiga hos länsstyrelsen (kostnadsberäknade till sammanlagt 992,025 kronor) med 330,675 kronor, eller tillhopa 378,925 kronor. För tilldelande av anslag till samtliga inneliggande ansökningar erfordrades utöver för budgetåret 1937/1938 tillgängliga medel ytterligare bidrag av i avrundat tal 227,130 kronor. Vidare hade länsstyrelsen förordnat förrättningsman för upprättande av planer och kostnadsförslag beträffande ytterligare omkring 200 företag. Kostnaderna för utförande av sistnämnda företag torde, enligt länsstyrelsen, kunna uppskattas till omkring 1,200,000 kronor, motsvarande ett statsbidragsbelopp av 400,000 kronor. Länets behov av statsmedel för bidrag till byggande av enskilda utfartsvägar vore fortfarande synnerligen stort. Under uttalande, att vägföretag av förevarande slag vore av utomordentlig vikt för stora grupper av länets befolkning och dess bärgning, särskilt med hänsyn till rådande arbetslöshet, hemställde länsstyrelsen om största möjliga anslag, i varje fall icke understigande 200,000 kronor.

Av de till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen från andra än nyssnämnda län inkomna yttrandena framginge, att därstädes ett mer eller mindre växlande behov av ifrågavarande slag av vägar förefunnes.

Länsstyrelsernas anslagsäskanden har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen sammanfattat i en tabell, utvisande ett sammanlagt belopp av 1,759,400 kronor.

Slutligen anför styrelsen, att ifrågavarande anslagsmedel fyllde ett synnerligen behjärtansvärt ändamål och att styrelsen med hänsyn till föreliggande anslagsbehov ansåge sig böra förorda, att för budgetåret 1938/1939 anslaget till bidrag till byggande av enskilda utfartsvägar höjdes med 200,000 kronor till 1,400,000 kronor. Härom gör styrelsen hemställan.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till föreliggande betydande medelsbehov för andra vägändamål, har jag icke ansett mig böra tillstyrka någon höjning av nu ifrågavarande anslag. Jag vill alltså förorda, att anslaget upptages med 1,200,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till byggande av enskilda utfartsvägar* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 1,200,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[15.] 12. **Byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan, reservationsanslag.** Riksdagen har till anläggning av tillfartsvägar västerifrån till inlandsbanan anvisat för budgetåren 1926—1930 respektive 150,000, 100,000, 250,000 och 300,000 kronor samt för vart och ett av budgetåren 1930—1938 500,000 kronor eller sammanlagt 4,800,000 kronor. De för budgetåren 1935—1938 beviljade anslagen hava anvisats att utgå av automobilskattemedel. Härutöver har Kungl. Maj:t genom beslut den 7 september 1934 av det för budgetåret

1934/1935 under rubrik »Fonden för förlag till statsverket» upptagna anslaget till vissa vägbyggnadsarbeten anvisat sammanlagt 700,000 kronor till ifrågasvarande ändamål.

Såsom i 1932 års statsverkproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 15) erinrades, har på grund av inträdda förändringar i stället för den plan för ifrågasvarande arbeten, som fastställdes år 1927, ny plan upprättats och av Kungl. Maj:t den 4 september 1930 godkänts att i huvudsak ligga till grund för arbetenas fortsatta bedrivande. Genom beslut den 10 april 1931 har Kungl. Maj:t medgivit sådant tillägg till förenämnda nya plan, att anläggning av båtbygga vid Lappudden jämte tillfartsväg för en beräknad kostnad av 12,200 kronor finge ingå som del av tillfartsvägen Vojmåns järnvägsstation—Vojmsjöns övre ända (Dikanäs). Vidare har Kungl. Maj:t genom beslut den 22 september 1933 godkänt en av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagen jämkning i samma plan, varigenom beträffande vägen Arjeplog—Tjäkkjokk—Slagnäs i planen intagits den ändrade sträckning, som för den inom Västerbottens län fallande delen av vägen fastställts, sedan läget för järnvägsstationen i Slagnäs bestämts. Berörda jämkning medför en kostnadsökning av 13,000 kronor.

Planen omfattar tio i 1932 års statsverksproposition närmare angivna vägföretag inom de fyra nordligaste länen. Av dessa företag, vilka representera en sammanlagd väglängd av omkring 56 mil, har emellertid ett, avseende anläggning av en 7.5 mil lång väg mellan Björkholmen och Kvikkjokk i Norrbottens län, i enlighet med av länsstyrelsen uttalad uppfattning ansetts böra tills vidare uppskjutas. Enligt planen skulle för ifrågasvarande ändamål ställas till förfogande ett årligt anslag av 500,000 kronor.

Såsom i nästlidet års statsverksproposition meddelades uppgick den sammanlagda beräknade kostnaden för de i planen upptagna arbetena efter nyssnämnda beslut den 22 september 1933 och med inräknande av vissa utav väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anmälda kostnadsökningar till 6,850,000 kronor. Efter avräknande av vägdistriktens bidrag, beräknade till sammanlagt 670,000 kronor, skulle för ändamålet erforderligt statsbidrag uppgå till 6,180,000 kronor och, med bortseende från det för vägen Björkholmen—Kvikkjokk beräknade bidraget å 646,000 kronor, till 5,534,000 kronor eller 434,000 kronor mera än tidigare beräknats. Då hittills anvisats ett sammanlagt belopp av (4,800,000 + 700,000) 5,500,000 kronor, skulle enligt denna beräkning för färdigställande av de under arbete varande företagen erfordras ett anslagsbelopp av 34,000 kronor.

I sin förevarande skrivelse har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anvisande av anslag för ifrågasvarande ändamål. Styrelsen har därvid till en början rörande den i byggnadsplanen upptagna vägen mellan Långvattnet och Forsmark i Västerbottens län anfört:

Beträffande denna väg ansågs vid tidpunkten för byggnadsplanens upprättande en i nämnda väganläggning ingående bro över Umeälven vid Forsmark icke böra upptagas i byggnadsplanen, enär densamma för det dåvarande icke beräknades bliva av större betydelse för trafiken på inlandsbanan sedan vägen

Luspen—Slussfors färdigbyggt. Med hänsyn till vägtrafikens starka utveckling torde emellertid en brobyggnad numera få anses erforderlig och bör densamma lämpligen utföras i samband med vägen i övrigt, vilket även av länsstyrelsen i Västerbottens län framhållits i skrivelse till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen den 21 juli 1937. Vägingenjören i länet har upprättat en approximativ kostnadsberäkning för ifrågavarande brobyggnad, därvid kostnaden beräknats till 80,000 kronor.

För denna brobyggnad skulle alltså erfordras ett belopp av 80,000 kronor utöver de i den allmänna planen beräknade kostnaderna.

Vidkommande anläggningen av vägen Björkholmen—Kvikkjokk i Norrbottens län har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anfört:

I skrivelse till styrelsen den 14 augusti 1937 hade länsstyrelsen ånyo upptagit frågan angående utförandet av ifrågavarande vägförbindelse. Länsstyrelsen hade därvid anfört, att samfärdsleden Björkholmen—Kvikkjokk lämpligen borde på det sätt förbättras, att väg anlades mellan Kvikkjokk och det omkring 2 mil längre ned vid sjön Saggats norra strand belägna Årrenjarka. Leden Årrenjarka—Björkholmen skulle åter alltjämt uppehållas med båt-lägenhet. Länsstyrelsen hade emellertid tänkt sig, att hela trafikleden skulle kunna uppehållas av vägdistriktet, vilket för övrigt redan nu vore fallet med den förefintliga båtförbindelsen. Länsstyrelsen hade i detta sammanhang meddelat, att länsstyrelsen medtagit denna vägförbindelse i sin 10-årsplan för perioden 1937—1946 för vägbyggnader inom länet.

Länsstyrelsen hade vidare anfört, att länsstyrelsen, som förmenade det vara synnerligen önskvärt, att den ifrågasatta vägdelen inom nära tid komme till utförande, därför funne påkallat, att medel till företaget snarast bereddes ur anslaget till tillfartsvägar till inlandsbanan. Länsstyrelsen hade sålunda föreslagit, att ett anslag till företaget upptoges för nästa budgetår å förslagsvis 150,000 kronor.

Vägingenjören i Norrbottens län hade i ett till länsstyrelsen avgivet yttrande rörande nyssberörda vägfråga bland annat framhållit, att, därest en ödebygdsväg byggdes mellan Kvikkjokk och Årrenjarka, den därstädes boende befolkningen om cirka 100 personer erhöles en länge önskad vägförbindelse. Besvärigheterna med Saggats sena isläggning och tidiga uppbrytning undvekes, och det allmänna behövde ej nedlägga kostnader på uppmuddring av Kvikkjokks ångbåtshamn, som på grund av älvarna Kamojokks och Tarrajokks slamföring snart nog vore obrukbar.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen erinrar i detta sammanhang, att i en till Kungl. Maj:t, av V. Lövgren m. fl. ingiven framställning, varöver styrelsen anbefallts avgiva utlåtande, framhållits önskvärdheten och angelägenheten av att nyssberörda väg snarast komme till utförande.

Någon slutförd definitiv kostnadsberäkning för utförande av ifrågavarande väganläggning föreligger icke för närvarande, men väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelar, att vägingenjören uppskattat totalkostnaden approximativt till 300,000 kronor och att länsstyrelsen i sin förutnämnda skrivelse upplyst, att länsstyrelsen förordnat vägingenjören att upprätta fullständigt förslag jämte kostnadsberäkning rörande vägföretaget.

I anslutning till det anförda tillstyrker väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för sin del, att den mellan Årrenjarka och Kvikkjokk belägna delen av vägen Björkholmen—Kvikkjokk må komma till utförande, och styrelsen beräknar

för budgetåret 1938/1939 erforderligt ett belopp av 150,000 kronor till arbetets påbörjande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anför härefter:

Enligt de år 1935 verkställda kostnadsberäkningarna för de i byggnadsplanen ingående vägarna skulle kostnaderna uppgå till 6,850,000 kronor eller, därest kostnaden för vägen Björkholmen—Kvikkjokk frånräknades, 6,132,200 kronor. Emellertid hade från tidpunkten för nämnda kostnaders beräkning högst avsevärda kostnadsstegringar inträffat såväl beträffande arbets- som materialpriser, varför byggnadskostnaden nu beräknades komma att uppgå till 6,430,000 kronor. Inräknades härjämte kostnaderna för utförande av dels den förutnämnda bron över Umeälven vid Forsmark, dels ock den mellan Ärrenjarka och Kvikkjokk belägna delen av vägen Björkholmen—Kvikkjokk, skulle byggnadskostnaderna belöpa sig till $(6,430,000 + 80,000 + 300,000)$ 6,810,000 kronor. Då vederbörande vägdistriktets bidrag, i regel en tiondel av byggnadskostnaden, beräknades till sammanlagt 660,000 kronor, skulle följaktligen för ändamålet erforderligt statsbidrag uppgå till 6,150,000 kronor. Då för ifrågavarande vägbyggnader hittills anvisats 5,500,000 kronor, skulle alltså ytterligare erfordras ett anslagsbelopp av 650,000 kronor. Härav beräknade styrelsen för budgetåret 1938/1939 erforderligt ett belopp av 500,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställer, att till byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan måtte för budgetåret 1938/1939 anvisas ett reservationsanslag av 500,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel.

Vid äskande av anslag för innevarande budgetår till nu ifrågavarande ändamål beräknades för vägarbetenas avslutande ett anslag för budgetåret 1938/1939 av 34,000 kronor bliva erforderligt. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har emellertid nu i anslutning till av vederbörande länsstyrelser framställda förslag förordat en viss utvidgning av byggnadsprogrammet. Sälunda skulle i planen upptagas en i väganläggningen Långvattnet—Forsmark i Västernorrlands län ingående bro, som tidigare icke ansetts böra upptagas i byggnadsplanen men numera med hänsyn till vägtrafikens starka utveckling befunnits erforderlig. Kostnaden för denna bro är approximativt beräknad till 80,000 kronor. Vidare skulle enligt styrelsens förslag vägen Björkholmen—Kvikkjokk i Norrbottens län, som hittills ansetts böra tillsvidare uppskjutas, såtillvida komma till utförande, att väg skulle anläggas mellan sistnämnda plats och det omkring två mil längre ned belägna Ärrenjarka. Denna anläggning har approximativt beräknats draga en kostnad av 300,000 kronor.

Med hänsyn till vad som anförts rörande behovet och nyttan av de nu föreslagna arbetena anser jag mig icke böra motsätta mig, att den föreliggande byggnadsplanen utvidgas till att omfatta jämväl ifrågavarande två arbeten.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har vidare meddelat, att de år 1935 beräknade kostnaderna för de i den allmänna planen då upptagna vägbyggnadsföretagen — bortsett från Björkholmen—Kvikkjokk — till följd av numera inträffade prisstegringar måste ökas från 6,132,200 kronor till 6,430,000 kronor. Med hänsyn tagen till beräknade bidrag från vederbörande vägdistrikt skulle vid en utvidgning av byggnadsplanen i enlighet med vad jag nyss förordat återstå att anvisa för vägarnas färdigställande ett belopp av 650,000

Departements-
chefen.

kronor. Mot väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, att av detta belopp 500,000 kronor anvisas för nästa budgetår, har jag icke något att erinra. För budgetåret 1939/1940 skulle alltså för ändamålet erfordras ett slutanslag av 150,000 kronor.

Det av mig för nästa budgetår förordade anslaget skall i riksstatsförslaget avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 500,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[16.] 13. **Bidrag till byggande av broar, reservationsanslag.** För statsbidrag till broarbeten — bortsett från sådana brobyggnader, som komma till utförande i samband med nyanläggning av väg och till vilka statsbidrag utgå med anlitande av vägbyggnadsanslag — stodo till och med budgetåret 1934/1935 till förfogande ensamt de länsfonderna respektive städernas utjämningsandel tillförda automobilskattemedlen. För budgetåren 1933—1935 hade dock särskilda medel ställts till disposition inom de under rubriken »Fonden för förlag till statsverket» anvisade anslagen till broar och hamnar å respektive 6 och 6.5 milj. kronor.

För budgetåren 1935—1938 hava till bidrag till byggande av broar anvisats reservationsanslag om respektive 2, 2.5 och 3.5 milj. kronor, att utgå av automobilskattemedel. Såsom närmare framgår av 1935 års sjätte huvudtitel uppfördes förevarande anslag å riksstaten med hänsyn till att stora medelsbehov för ändamålet alltjämt förelågo och att anslag under Fonden för förlag till statsverket icke vidare komme att beviljas för dylika broarbeten. Därjämte hade svårigheter framträtt att inom ramen för länsfonderna bereda statsbidrag till dessa ofta jämförelsevis dyrbara arbeten. Då städerna icke ansetts böra vara helt uteslutna från möjligheten till bidrag från ifrågavarande anslag, hava dessa upptagits att utgå före fördelning av automobilskattemedel på städer och landsbygd.

För användningen av ifrågavarande anslag skulle gälla de för bidrag till förbättringsarbeten å vägar och gator meddelade bestämmelserna. Det förutsattes emellertid, att bidragssatserna beträffande ifrågavarande broarbeten i flera fall måste sättas högre än eljest vid vägarbeten.

I sin nu förevarande skrivelse har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett anslag till bidrag till byggande av broar å 3,500,000 kronor. Rörande behovet av bidrag för ändamålet har styrelsen anfört, att i av länsstyrelserna till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen överlämnade förteckningar över broföretag, som ansetts böra komma i åtnjutande av bidrag från ifrågavarande anslag för budgetåret 1937/1938, företag hade upptagits med en beräknad kostnad av sammanlagt mera än 20 milj. kronor mot omkring 17 milj. kronor för budgetåret 1936/1937. Det före-

fintliga behovet av medel till broarbeten av detta slag vore således alltför mycket stort i landets olika delar, och detta syntes särskilt gälla Norrland.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen erinrar härafter om att i det förslag till fördelning av förevarande anslag för budgetåret 1937/1938, som styrelsen avgivit den 26 juni 1937, förutsatts, att 10 av de i förslaget upptagna 51 företagen skulle erhålla bidrag endast för påbörjande. För genomförande av dessa företag skulle erfordras ytterligare statsbidrag med omkring 2.2 milj. kronor, vilket belopp finge utgå av anslaget för kommande budgetår eller, vad beträffade ett par av företagen, till viss del senare.

Styrelsen meddelar vidare, att från anslaget för budgetåret 1938/1939 ansökningar om bidrag torde vara att förvänta till flera större företag, bland annat till anläggning av bro över Lule älv invid Luleå. För påbörjande av enbart sistnämnda företag beräknar styrelsen erforderligt ett statsbidrag av omkring 0.75 milj. kronor.

Under hänvisning till det anförda och under framhållande av angelägenheten för vägtrafiken, att broarna å vägarna bliva ombyggda eller förstärkta inom en ej alltför lång tidrymd, uttalar styrelsen, att någon minskning av anslaget för innevarande budgetår icke synes böra komma i fråga.

Med hänsyn till vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anført rörande medelsbehovet för brobyggnader anser jag mig böra biträda styrelsens förslag, att för nästa budgetår för nu ifrågavarande ändamål anvisas 3,500,000 kronor eller samma belopp, varmed anslaget utgår för innevarande budgetår. Anslaget skall i riksstatsförslaget avräknas mot automobilskattemedlen.

Departements-
chefen.

I detta sammanhang vill jag erinra om att jag vid behandlingen av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens avlöningsanslag förutsatt att, på sätt under senare år skett, anslag till ifrågavarande ändamål må tills vidare disponeras, i den mån så befinnes erforderligt, till förstärkning av personalen på väg- och vattenbyggnadsstyrelsens brobyrå.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till byggande av broar* för budgetåret 1938/1939
anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 3,500,000,
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[17.] 14. **Bro mellan Sverige och Norge över Svinesund, reservationsanslag.** Genom beslut den 15 juni 1934 bemyndigade Kungl. Maj:t riksmarskalken O. von Sydow att med vederbörande norska myndigheter förhandla om en färjeförbindelse eventuellt broförbindelse mellan Sverige och Norge över Svinesund, dock utan rätt att biträda något för Sverige bindande beslut, varjämte von Sydow anbefalldes att till Kungl. Maj:t inkomma med det yttrande och förslag, vartill förhandlingarna kunde föranleda. Med bifall till av von Sydow gjord framställning om befrielse från uppdraget uppdrog Kungl. Maj:t sedermera genom beslut den 17 januari 1936 åt landshövdingen i Göteborgs och Bohus län att under enahanda villkor och förut-

sättningar föra ifrågavarande förhandlingar. Den 23 december 1936 inkom landshövdingen Jacobsson med redogörelse för de förda förhandlingarna jämte ett preliminärt förslag till överenskommelse om anläggning av broförbindelse över Svinesund, vari förhandlingarna resulterat. Ärendet har sedermera varit föremål för ytterligare behandling, som nu fortskridit så långt, att, under förutsättning att överenskommelse med norska staten kan träffas, proposition i ämnet torde kunna föreläggas 1938 års riksdag.

Förhandlingsdelegerade hade låtit utarbeta flera, redogörelsen bilagda, alternativa förslag till bronns utförande. Enligt preliminära beräkningar skulle kostnaderna för det av landshövding Jacobsson förordade alternativa förslaget till brobyggnad uppgå till 2,090,000 kronor, varav på Sverige skulle falla 1,800,000 kronor. Enligt samma beräkning skulle för budgetåret 1938/1939 erfordras 600,000 kronor.

Det förordade förslaget grundar sig bland annat därpå, att i enlighet med av 1936 års riksdag (skrivelse nr 309) uttalad mening bron skulle i viss omfattning byggas av sten för att arbetena därigenom skulle kunna bli ett led i hjälpåtgärderna i fråga om den i Bohuslän rådande arbetslösheten. Med hänsyn härtill har förutsatts, att viss del av kostnaderna för bronns anläggande skulle bestridas med medel från anslag till beredskapsarbeten. På sjätte huvudtiteln skulle i enlighet härmed i avvaktan på blivande förslag i ämnet uppföras ett beräknat anslag av 300,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen, medan det återstående belopp, som kan bli erforderligt för nästa budgetår, skulle utgå av beredskapsmedel.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avvidan på den proposition i ämnet, som kan bli riksdagen förelagd, till *bro mellan Sverige och Norge över Svinesund* för budgetåret 1938/1939 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 300,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[18.] 15. **Stensättning av vägar, reservationsanslag.** För budgetåret 1934/1935 anvisade riksdagen under rubriken »Fonden för förslag till statsverket» ett reservationsanslag, att utgå av lånemedel, å 4,000,000 kronor till stensättning av vägar.

1935 års riksdag anvisade till ytterligare stensättning av vägar dels ett reservationsanslag, att utgå av automobilskattemedel, om 1,000,000 kronor för budgetåret 1935/1936 och dels ett belopp av 4,000,000 kronor av landsbygdens andel av de under budgetåret 1934/1935 inflytande automobilskattemedlen. Slutligen anvisade 1937 års riksdag till samma ändamål ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel.

För ifrågavarande ändamål har sålunda ett sammanlagt belopp av 12,000,000 kronor ställts till förfogande.

Ifrågavarande medel avsågos för stensättningsarbeten genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg och med användande av gatsten ur de

statens stenförråd, som uppkommit genom statsinköp enligt beslut av statsmakterna åren 1931—1933, 1936 och 1937. De hittills för stensättning av vägar anvisade medlen förslå dock icke till sättning av all sålunda upphandlad sten. Storleken av de till inköp av gatsten för budgetåren 1936/1937 och 1937/1938 anvisade medlen uppgingo till för förstnämnda budgetår sammanlagt 5,000,000 kronor, därav 3,000,000 kronor av automobilskattemedel, och för sistnämnda budgetår sammanlagt 4,000,000 kronor, därav 2,000,000 kronor av automobilskattemedel.

Med hänsyn till att statens stenlager av vederbörande stenindustriföretag lagras utan kostnad för statsverket endast viss begränsad tid förutsattes vid anvisande för innevarande budgetår av anslaget till stensättning av vägar, att stensättningsarbetena skulle så bedrivas, att statsverket icke skulle behöva erlägga lagerhyror för stenförråden.

Genom beslut den 4 juni 1937 meddelade Kungl. Maj:t bestämmelser rörande dispositionen av de av 1937 års riksdag anvisade medlen å 3,000,000 kronor och föreskrev därvid, att dessa medel, sedan erforderliga överenskommer träffats med vederbörande städer och vägdistrikt, skulle av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen efter ingången av budgetåret 1937/1938 tills vidare disponeras *dels* för utförande med användande av sten från statens stenförråd såsom statligt arbete av stensättning av vägar inom Uppsala, Södermanlands, Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Örebro samt Västmanlands län, *dels ock* för beredande av statsbidrag åt vissa städer och vägdistrikt för utförande av stensättning av vägar och gator med användande av sten från statens stenförråd, allt under iakttagande av de riktlinjer, som i förevarande avseende förordats av chefen för kommunikationsdepartementet i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 4 januari 1937, samt i huvudsaklig överensstämmelse med ett av styrelsen framlagt program, dock med den inskränkning, som kunde bli erforderlig för att det för ändamålet till förfogande ställda anslaget icke skulle överskridas, samt med undantag beträffande viss i programmet närmare angiven väg.

Tillika medgav Kungl. Maj:t genom samma beslut, att av det till förfogande ställda anslaget erforderligt belopp finge av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen användas för bestridande av kostnaderna för erforderliga platskontrollanter för ifrågavarande företag, varjämte Kungl. Maj:t genom beslut den 16 juli 1937 medgivit, att ett belopp av 45,000 kronor av nu ifrågavarande anslag finge, i den mån så erfordrades, av styrelsen användas för bestridande av de kostnader för teknisk och administrativ personal inom styrelsen ävensom för inspektionsresor och expenser, som föranleddes av de med anslaget avsedda stensättningsarbetena.

I sin skrivelse den 23 september 1937 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om fortsatt anslag till stensättning av vägar. Till en början har styrelsen meddelat, att de stensättningsarbeten, som igångsatts med anlitande av de av 1934 och 1935 års riksdagar för ändamålet anvisade medlen å 9,000,000 kronor, numera i huvudsak vore avslutade. Den sammanlagda längden av sålunda stensatta allmänna vägar beräknades komma att uppgå

till omkring 21.3 mil med en stensatt bredd av 5—5.5 meter, och därför komme att hava åtgått omkring 1,250,000 kvadratmeter smågatsten. Ifrågavarande stenlager vore därigenom praktiskt taget helt tömda, och det motsvarande vore förhållandet med de för arbetena anvisade medlen.

Styrelsen anför härefter:

• Med anlitande av det av 1937 års riksdag anvisade beloppet för stensättning har styrelsen igångsatt arbeten enligt av Kungl. Maj:t därför fastställt program. Till ifrågavarande arbeten, vilka beräknas bliva slutförda under år 1938, torde komma att åtgå i runt tal 500,000 kvadratmeter smågatsten, motsvarande en väglängd av något mera än 8 mil med en stensatt bredd av i medeltal 6 meter.

Såvitt det för närvarande kan bedömas torde för det av 1936 och 1937 års riksdagar anvisade beloppet å sammanlagt 9,000,000 kronor för inköp av gatsten komma att tillverkas över 2,000,000 kvadratmeter smågatsten förutom mindre partier storgatsten och kantsten.

Genomförandet av det nu påbörjade stensättningsprogrammet kommer sålunda att av den beräknade inköpta stenkvantiteten taga i anspråk allenast omkring 25 procent. Försäljning ävensom tillhandahållande utan ersättning åt statliga verk och institutioner av storgatsten och kantsten — vartill styrelsen bemyndigats — är i förevarande avseende utan nämnvärd betydelse.

Styrelsen utgår från att all för statens räkning inköpt gatsten är avsedd att i största möjliga omfattning användas för stensättningsarbeten genom styrelsens försorg.

På grund av nu anförda omständigheter och under åberopande i tillämpliga delar av innehållet i styrelsens skrivelse den 17 november 1936 med förslag om fortsatt utförande av statliga stensättningsarbeten hemställer styrelsen, att ytterligare medel för statliga stensättningar anvisas redan från och med budgetåret 1938/1939. Ett anslag på 3,000,000 kronor finner styrelsen vara lagom avpassat. För användningen av det sålunda ifrågasatta anslaget har styrelsen upprättat ett förslag till program för stensättningar, som finnes bifogat styrelsens nu förevarande skrivelse.

Under erinran att de förut för stensättning anvisade medlen, tillhoppa 12,000,000 kronor, med undantag av 1934 års anslag, 4,000,000 kronor, utgått av automobilskattemedel uttalar styrelsen, att någon omständighet icke nu kan anses föreligga, som påkallar avsteg från den vid beviljandet av de två senare anslagen tillämpade principen i fråga om finansieringen.

I övrigt anser styrelsen, att för de ifrågasatta arbetena i tillämpliga delar böra gälla de förutnämnda, av Kungl. Maj:t den 4 juni 1937 angående anslag till stensättning av vägar meddelade föreskrifterna.

Styrelsen anför slutligen:

Med anledning av den i styrelsens skrivelse den 17 november 1936 berörda frågan om stensättningsarbetenas möjlighet att bereda arbete åt arbetslösa inom stenindustrin och det i anslutning därtill gjorda uttalandet av föredragande departementschefen i 1937 års statsverksproposition, att det vore angeläget, att i sådant syfte samråd ägde rum mellan styrelsen och vederbörande arbetslöshetsorgan, vill styrelsen meddela, att styrelsen ålagt av styrelsen antagna entreprenörer ävensom de städer, i vilka arbeten av förevarande slag utföras, att i samarbete med vederbörande arbetslöshetskom-

mittéer söka i den omfattning, som är möjlig, sysselsätta arbetslösa stenindustriarbetare. Styrelsen har tillika fäst arbetslöshetskommittéernas uppmärksamhet på saken och därjämte underrättat vederbörande länsstyrelser och statens arbetslöshetskommission om vad sålunda förekommit. Rapporter om i vilken utsträckning dylika arbetslösa kunnat beredas anställning vid ifrågavarande arbeten hava ännu icke inkommit till styrelsen.

I samband med inköp av de stenlager, vartill 1936 års riksdag beviljade medel, förutsattes, att huvuddelen av de inköpta lagren icke skulle, annat än undantagsvis, försälgas och därmed tynga marknaden utan vid lämplig tidpunkt komma till användning vid fortsatta statliga stensättningsarbeten. Ifrågavarande arbeten avsågos att företrädesvis komma till utförande, då läget å arbetsmarknaden så påkallade, dock att jämsides med denna beredskaps-synpunkt önskvärldheten av att stenlagren inom rimlig tid kunde komma till nytta borde beaktas. På grund av nu anförda förhållanden ansågs den tid, under vilken stenindustrieföretagen utan avgift för statsverket skulle lagra stenpartierna, böra bestämmas till 10 år. Emellertid visade det sig icke möjligt att träffa överenskommelse om längre lagringstid utan kostnad för statsverket än fem år. Med hänsyn, bland annat, härtill ävensom till att de statliga stensättningsarbetena visat sig i betydande utsträckning kunna bereda sysselsättning åt arbetslösa stenindustriarbetare anvisades medel redan för budgetåret 1937/1938 för stensättningsarbeten med anlitan av de senast inköpta stenpartierna. Vid anslagets beviljande förutsattes, att ytterligare medel skulle anvisas i sådan omfattning, att då befintliga stenlager liksom även de, som komme att inköpas med stöd av 1937 års beslut, skulle hinna förbrukas inom den fria lagringstiden. Vad beträffar sistnämnda stenlager har, enligt vad jag inhämtat, ej heller i samband med inköpet av dessa överenskommelse kunnat träffas om en längre lagringstid utan kostnad för statsverket än fem år.

Enligt vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sin nu förevarande skrivelse meddelat, skulle, såvitt styrelsen för det dåvarande kunde bedöma, för de år 1936 och 1937 anvisade inköpsmedlen komma att tillverkas över 2,000,000 kvadratmeter smågatsten förutom mindre partier storgatsten och kantsten. Vidare har styrelsen meddelat, att det av 1937 års riksdag för stensättning anvisade anslaget av 3,000,000 kronor komme att förslå till stensättning av endast omkring 500,000 kvadratmeter. Ett betydande lager av smågatsten kommer alltså att föreligga även sedan nu tillgängliga medel för stensättning förbrukats. I detta sammanhang vill jag även framhålla, att jag ämnar under nästföljande punkt äska medel till ytterligare inköp av gatsten.

Såsom tidigare framhållits torde det vara önskvärt, att utförandet av stensättningsarbetena i möjligaste mån avpassas med hänsyn till läget å arbetsmarknaden. Då det torde få anses angeläget, att nuvarande staten tillhöriga stenlager om möjligt utnyttjas före den femåriga lagringstidens utgång och därtill kommer, att stensättningsarbetena visat sig väl lämpade att bereda arbete åt arbetslösa inom stenindustrien, har jag emellertid ansett mig i avslutning till vad som förutsattes nästlidet år böra föreslå, att medel för fortsättande av stensättningsarbetena anvisas jämväl för nästa budgetår.

Departements-
chefen.

Enligt den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uppgjorda planen skulle under nämnda budgetår stensättas en väglängd av omkring 8 mil, motsvarande en stensatt yta av omkring 462,000 kvadratmeter. Arbetena skulle beröra — förutom vissa städer — vägdistrikt i Uppsala, Södermanlands, Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Värmlands och Västmanlands län. Kostnaderna för planens genomförande äro beräknade till 3,000,000 kronor. Då varken planen eller kostnadsberäkningarna givit mig anledning till erinran, tillstyrker jag väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, att för nästa budgetår ett anslag av 3,000,000 kronor anvisas för stensättning av vägar. Anslaget torde i riksstatsförslaget avräknas mot automobilskattemedlen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *stensättning av vägar* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 3,000,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[19.] 16. **Inköp av gatsten, reservationsanslag.** Till inköp av gatsten anvisade 1936 års riksdag dels enligt skrivelse nr 16 av automobilskattemedel sammanlagt 3 milj. kronor, därav 2 milj. kronor av de under budgetåret 1935/1936 inflytande medlen och 1 milj. kronor såsom anslag för budgetåret 1936/1937, dels ock enligt skrivelse nr 355 av skattemedel i allmänhet under femte huvudtiteln ett anslag av 2 milj. kronor. Till samma ändamål har vidare 1937 års riksdag anvisat ett anslag av 4 milj. kronor, därav 2 milj. kronor att utgå av automobilskattemedel. Sammanlagt har alltså för budgetåren 1936—1938 för inköp av gatsten anvisats ett belopp av 9 milj. kronor.

Med de sålunda anvisade medlen har avsetts att till motverkande av den svårartade arbetslösheten inom landets stenindustriområden bereda arbete för ett antal arbetslösa stenarbetare, främst inom Bohuslän och Blekinge.

På grund av riksdagens bemyndigande har Kungl. Maj:t genom beslut den 14 februari 1936, den 6 november 1936 respektive den 5 november 1937 meddelat bestämmelser rörande upphandling av ifrågavarande gatsten. Handhavandet av inköpen skall sålunda ankomma på en kommitté, benämnd statens steninköpskommitté. Till ordförande i nämnda kommitté har Kungl. Maj:t förordnat kommerserådet K. S. Matz, varjämte två ledamöter av kommittén utsetts, nämligen direktören V. Kullgren i Uddevalla och förtroendemannen H. Lundgren i Göteborg, samt två suppleanter. De med inköpsverksamhetens handhavande förenade utgifterna skola bestridas av de för inköp av gatsten anvisade medlen. För inköpsverksamheten gälla i huvudsak följande villkor och bestämmelser:

Inköpen skola huvudsakligen avse smågatsten av den i Sveriges standardiseringskommissions standardtabeller såsom »Smågatsten 8—10 SVS-2» be-tecknade stensorten. I den mån enligt i det följande angivna bestämmelser storgatsten finnes böra inköpas, bör den vara av de i nämnda tabeller såsom »Storgatsten A 1 SVS-1», »Storgatsten A 2 SVS-1» och »Storgatsten A 3

SVS-1» betecknade sorterna. Beställningarna böra till övervägande delen lämnas till företag i Bohuslän och Blekinge och må ske utan iakttagande av bestämmelserna i gällande upphandlingsförordning.

Sten, som inköpes, skall vara av prima beskaffenhet och skall nytillverkas samt levereras och upplagras vid kaj eller utlastningsplats. Lagring av inköpt sten skall under tid, som överenskommes i köpeavtalet, i regel 10 år, vara kostnadsfri för staten. Priset för stenen må ej överstiga vederbörande stenindustriföretags självkostnadspris, lagringskostnad ej inräknad.

Vid beslut om stenbeställningar har kommittén att tillse, att beställningarna med avseende å omfattning, tidpunkt för verkställande samt fördelning å skilda företag bliva så avvägda, att de arbetstillfällen, som genom beställningarna beredas, fördelas på ett ur arbetslöshetssynpunkt lämpligt sätt. Företrädesvis bör sysselsättning beredas sådana arbetslösa arbetare inom stenindustrin, vilka hava svårigheter att övergå till annat yrke eller som äro försörjningspliktiga.

I den utsträckning kommittén efter samråd med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen finner lämpligt må i sådana fall, då på grund av det förefintliga stenmaterialets beskaffenhet smågatsten icke lämpligen kan tillverkas, storgatsten upphandlas eller, därest ej heller så lämpligen kan ske, råkantsten inköpas.

Beträffande beställningarnas fördelning och verkställande skall inköpskommittén, i den mån så provas påkallat, samråda med vederbörande lokala myndigheter samt med statens arbetslöshetskommission, som har att, på sätt mellan kommissionen och kommittén närmare överenskommes, *dels* tillställa kommittén erforderliga uppgifter om arbetslösheten inom de kommuner, vilka i avsevärd mån beröras av läget inom stenindustrin, samt om av kommissionen vidtagna eller planerade hjälpåtgärder i fråga om arbetslösa stenarbetare, *dels ock* giva kommittén det biträde i övrigt, som för fullgörande av dess uppdrag finnes erforderligt och som kan av kommissionen lämnas.

Angående varje särskild beställning har inköpskommittén att med vederbörande företagare avsluta kontrakt av närmare angivet innehåll.

I de fall, där så befinnes möjligt, bör jämväl i kontrakt stadgas förbindelse för vederbörande företagare att i den utsträckning, som med hänsyn till beställningens omfattning provas skälig, bereda sysselsättning åt arbetare utöver dem, som för beställningens utförande erhålla arbete.

På väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ankommer att tillse, att säljaren vederbörligen fullgör vad honom enligt träffat avtal åligger, samt att hava överinseendet över statens stenförråd.

I skrivelse den 30 oktober 1937 har *statens steninköpskommitté* hemställt om ytterligare anslag för inköp av gatsten. Till en början meddelar kommittén, att statsbeställningar av sten av kommittén lämnats för sysselsättning av arbetare från vissa kommuner inom Göteborgs och Bohus, Blekinge, Hallands och Kalmar län samt intill utgången av april 1937 inom Kristianstads län. Efter nämnda tidpunkt hade full sysselsättning kunnat beredas stenarbetarna inom sistnämnda län med tillverkning för inlandsmarknaden. Kommittén hade för att vara i tillfälle att vidtaga de ändringar, som kunde föranledas av bland annat förändrade förhållanden på exportmarknaden för sten, ansett sig böra lämna beställningarna av sten successivt.

Rörande sysselsättningen inom gatstensindustrin under tiden januari--juli 1937 har kommittén hänvisat till följande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli
<i>Göteborgs och Bohus län:</i>							
Antal sysselsatta med statsbeställningar..	764	623	434	360	417	547	483
" " " export- och andra beställningar	1,462	1,620	1,839	1,995	1,974	1,823	1,833
Summa	2,226	2,243	2,273	2,355	2,391	2,370	2,316
<i>Blekinge län:</i>							
Antal sysselsatta med statsbeställningar..	716	702	586	474	329	275	261
" " " export- och andra beställningar	157	258	387	471	544	562	586
Summa	873	960	973	945	873	837	847
<i>Hallands län:</i>							
Antal sysselsatta med statsbeställningar..	191	128	132	125	125	123	135
" " " export- och andra beställningar	3	75	71	73	64	57	48
Summa	194	203	203	198	189	180	183
<i>Kalmar län:</i>							
Antal sysselsatta med statsbeställningar..	123	124	112	108	40	69	33
" " " export- och andra beställningar	12	14	11	7	78	48	81
Summa	135	138	123	115	118	117	114
<i>Kristianstads län:</i>							
Antal sysselsatta med statsbeställningar..	9	18	18	—	—	—	—
" " " export- och andra beställningar	41	34	34	51	51	51	51
Summa	50	52	52	51	51	51	51
Summa för samtliga län:							
Antal sysselsatta med statsbeställningar..	1,803	1,595	1,282	1,067	911	1,014	943
" " " export- och andra beställningar	1,675	2,001	2,342	2,597	2,711	2,541	2,568
Tillhopa	3,478	3,596	3,624	3,664	3,622	3,555	3,511

Med hänsyn bland annat till önskvärdheten att bereda lättnad i den brist på arbetskraft inom jordbruket, som under sensommaren 1937 förelegat, hade, anför kommittén, i tvenne etapper under sensommaren och hösten 1937 vidtagits vissa inskränkningar av statsbeställningarna, vilket föranlett entledigande av sådana stenarbetare, vilka med hänsyn till ålder och familjeförhållanden ansetts böra söka sin utkomst inom andra arbetsområden. Sedan nämnda entlediganden ägt rum, hade inom kommittén verkställts en utredning, som bifogats kommitténs förevarande skrivelse, rörande inom gat- och kantstensindustrien sysselsatta stenhuggare och hjälparbetare, fördelade i åldersgrupper samt efter civilstånd, försörjningsplikt och innehav av eget hem. Av utredningen i fråga, vilken icke omfattade Kristianstads län, framginge, att hela antalet i oktober 1937 sysselsatta gatstenshuggare och hjälparbetare inom gatstensindustrien uppginge till 2,833, varav 1,930 i Göteborgs

och Bohus län, 702 i Blekinge län, 122 i Hallands län och 79 i Kalmar län. Utöver nämnda antal hade emellertid, fortsätter kommittén, sysselsatts ett antal arbetare, beträffande vilka uppgifter saknats, varför hela antalet inom gatstensindustrien vid oktober månads utgång sysselsatta syntes kunna beräknas till omkring 3,100 à 3,200 man.

Kommittén meddelar härefter, att, på grund av minskade försäljningar för export, under oktober 1937 avsetts att med statsbeställningar sysselsätta sammanlagt 1,307 arbetare — mot 699 under augusti och september — varav 822 i Göteborgs och Bohus län, 323 i Blekinge län, 62 i Hallands län och 100 i Kalmar län.

Enligt vad kommittén upplyser har tillverkningen av sten för statens räkning intill utgången av september månad 1937 uppgått till i avrundade tal sammanlagt 1,012,500 kvm. smågatsten, 2,932,000 st. storgatsten (motsvarande omkring 86,000 kvm.) samt 57,000 löpmeter råkantsten. Kostnaderna för denna tillverkning ha, fördelade på de olika länen, uppgått till i avrundat tal följande belopp:

	Kronor
Göteborgs och Bohus län	2,578,200
Blekinge län	1,046,100
Hallands län	336,300
Kalmar län	184,000
Kristianstads län	37,900
Summa kronor	4,182,500

Exporten av gatsten har enligt en kommitténs skrivelse bifogad sammanställning under januari—september 1937 uppgått till 223,114 ton mot 117,916 ton under motsvarande tid år 1936. I anslutning härtill anför kommittén:

Det torde kunna beräknas, att gatstensexporten år 1937 kommer att uppgå till inemot 280,000 ton. Såsom redan berörts har emellertid under hösten 1937 inträtt en icke oväsentlig minskning av exportförsäljningarna, och försiktigheten torde mana till att för år 1938 räkna med minskad export. Att export-siffran för år 1937 blivit så förhållandevis gynnsam beror till mycket stor del på att det lyckades regeringen att i samband med vissa handelspolitiska förhandlingar, speciellt med Polen och Frankrike, trygga en viss avsättning av sten. Som emellertid de leveranser dessa avtal tillförsäkrat den svenska stenindustrien för Polens del helt och för Frankrikes del i det närmaste äro slutförda, äro exportutsikterna för 1938 väsentligen beroende på om vid de inom närmaste tid förestående förhandlingarna med olika länder liknande fördelar kunna utverkas. Med hänsyn till osäkerheten i läget torde man, då den inom gatstensindustrien för närvarande sysselsatta arbetsstyrkan synes böra bibehållas i arbete, böra räkna med något ökade statsbeställningar under år 1938 jämfört med år 1937. Beräknas sålunda att under senare hälften av innevarande budgetår och under budgetåret 1938/1939 statsbeställningar erfordras för sysselsättning av i genomsnitt 1,800 man, skulle härför erfordras ett belopp av i runt tal 8 milj. kronor. Då för ändamålet torde bli disponibelt större delen av det av 1937 års riksdag anvisade beloppet å 4 milj. kronor, skulle för budgetåret 1938/1939 erfordras ett anslag å ytterligare 4 milj. kronor.

Inköpen av gatsten synas liksom hittills böra handhavas av steninköpskommittén och för beställningarna synas böra föreskrivas i huvudsak samma villkor, som gälla för de nu pågående beställningarna.

Steninköpskommittén hemställer, att för nästa budgetår ett anslag av 4 milj. kronor måtte anvisas för nu ifrågavarande ändamål.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i utlåtande den 2 december 1937 förklarat sig för sin del ej hava funnit anledning framställa någon erinran mot ifrågavarande förslag. Styrelsen utgår från att den gatsten, som kan bli inköpt, i huvudsak kommer att avses för statliga stensättningsarbeten och anser sig böra erinra om att — då kostnaderna för stenens anbringande i vägbana uppskattas till mera än två gånger utgifterna för stenens inköp — bifall till kommitténs förslag kommer att medföra, att över 8 milj. kronor i sinom tid måste anvisas för blivande stensättningar.

Departements-
chefen.

Den svenska stenindustrien har tidigare i huvudsak varit inriktad på gatstenstillverkning för export. Med hänsyn till bland annat olika handelspolitiska förhållanden har emellertid exporten nedgått avsevärt med påföljd, att arbetslöshet uppstått inom de av gatstensindustrien berörda kommunerna, framförallt i Göteborgs och Bohus samt Blekinge län men även — fast i mindre utsträckning — i Hallands, Kristianstads och Kalmar län. För att motverka arbetslösheten inom ifrågavarande kommuner hava därför statsmakterna ansett sig böra vid olika tillfällen anvisa medel för statsbeställningar av gatsten.

Sedan exporten av gatsten år 1935 och åren närmast därförut nedgått till omkring 20 procent av tidigare exportvärden, har emellertid exporten därefter visat en stigande tendens. Under år 1936 uppgick sålunda exporten till omkring 180,000 ton och under tiden januari—september 1937 har, såsom framgår av den lämnade redogörelsen, exporten stigit till 223,114 ton mot 117,916 ton under motsvarande tid år 1936. 1937 års export, som av steninköpskommittén beräknats uppgå till totalt omkring 280,000 ton, är emellertid avsevärt mindre än exporten under de tidigare år, då densamma kunnat försiggå normalt.

Till följd av, bland annat, de relativt gynnsamma exportsiffrorna under år 1937 har antalet med statliga stenbeställningar sysselsatta arbetare i genomsnitt under året varit mindre än vad som beräknades i samband med äskande av anslaget till inköp av gatsten för innevarande budgetår. Under månaderna januari—september 1937 har förenämnda antal sålunda minskat från omkring 1,800 till omkring 700. Emellertid har på grund av under hösten 1937 inträdd minskning i stenexporten antalet numera ökat avsevärt. Under oktober månad 1937 torde sålunda över 1,300 arbetare hava sysselsatts med statliga stenbeställningar. Minskningen i exporten sammanhänger bland annat därmed, att vissa större leveranser av sten till Polen och Frankrike numera äro helt eller i det närmaste fullgjorda.

Vad beträffar stenexporten under innevarande år torde en nedgång i förhållande till år 1937 vara att förvänta. Då läget inom stenindustrien och de därav främst beroende kommunerna därför alltjämt torde bli sådant, att fortsätta statliga stödåtgärder måste anses ofrånkomliga, har jag, efter samråd med

chefen för socialdepartementet, ansett mig böra föreslå, att även under nästa budgetår upphandling av gatsten för statens räkning må äga rum.

Vad beträffar omfattningen av de statliga stödåtgärderna har steninköpskommittén räknat med något ökade statsbeställningar under år 1938. Med dylika beställningar skulle sålunda enligt det av kommittén framlagda förslaget i genomsnitt under år 1938 och första halvåret 1939 sysselsättas 1,800 man, varigenom den för närvarande sysselsatta arbetarstyrkan skulle kunna bibehållas i arbete. Kostnaderna härför har steninköpskommittén beräknat till 8 milj. kronor. Med hänsyn till att av innevarande budgetårs anslag större delen ännu icke behövt tagas i anspråk, anser kommittén anslaget för nästa budgetår icke behöva upptagas till högre belopp än 4 milj. kronor.

Ehuru även detta belopp kan synas högt, anser jag mig med hänsyn till den ovissa utvecklingen på exportmarknaden dock böra tillstyrka kommitténs förslag om anvisande av 4 milj. kronor för nästa budgetår. Skulle stenexportens utveckling gå i gynnsam riktning, torde hela anslaget icke behöva tagas i anspråk under nästa budgetår utan kunna till viss del reserveras för senare uppkommande behov av statsbeställningar.

För användningen av anslaget torde böra tillämpas i huvudsak samma grunder som beträffande de för löpande budgetår till enahanda ändamål anvisade medlen. Vidkommande användningen av den till inköp nu ifrågasatta gatstenen torde i likhet med vad som förutsattes i fråga om de senast inköpta partierna böra gälla, att försäljning endast undantagsvis bör ske och att de inköpta partierna i stället lagras för att i sinom tid användas för stensättning i statlig regi eller eljest genom statens försorg. Hinder torde dock icke böra möta att, liksom tidigare skett, sten i vissa fall ställes till förfogande för städer eller vägdistrikt såsom för utförande av stensättningsarbeten å sådana gator och vägar, där sten eljest icke skulle komma till användning.

Såsom jag under nästföregående punkt rörande anslag till stensättning av vägar omnämnt har ej heller beträffande de under år 1937 inköpta stenpartierna avtal kunnat träffas om att stenpartierna skulle utan kostnad för statsverket av stenindustriföretagen lagras längre tid än 5 år. I 1937 års statsverksproposition framhöll jag, att en dylik tidsperiod syntes väl kort. Från det allmännas synpunkt är det nämligen angeläget, att viss frihet vinnes i fråga om tidpunkten för de avsedda stensättningsarbetenas utförande, så att dessa arbeten kunna huvudsakligen förläggas till tider, då beredskapsarbeten i större utsträckning äro påkallade. Även med hänsyn till önskvärdheten av att de statliga stenförråden icke, för undvikande av lagringskostnader för staten, skola behöva avyttras och därmed tynga marknaden, synes det angeläget, att i de nya avtalen en längre, för staten kostnadsfri lagringstid skall stadgas. Skulle i de nya kontrakten om inköp av gatsten den fria lagringstiden ej kunna bestämmas till längre tid än 5 år, synes emellertid i allt fall överenskommelse böra träffas dels om rätt för staten att efter utgången av nämnda tid alltjämt få lagra stenpartierna å de platser, där de upplagts, dels ock om de grunder, efter vilka ersättning för dylik lagring bör utgå. Härigenom vinnes nämligen den för

delen, att staten blir i tillfälle att bestämma tidpunkten för stenlagrens utnyttjande.

I fråga om sättet för täckande av det förordade anslaget å 4 milj. kronor vill jag efter samråd med chefen för finansdepartementet föreslå, att av nämnda belopp 2 milj. kronor skola avräknas mot automobilskattemedlen och återstoden utgå av skattemedel i allmänhet.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *inköp av gatsten* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 4,000,000, därav 2,000,000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[20.] 17. **Anläggning av enkel bygdeväg mellan Saivomuotka och Kuttainen i Norrbottens län, reservationsanslag.** Till anläggning av enkel bygdeväg mellan Saivomuotka och Kuttainen i Norrbottens län hava för budgetåren 1934—1938 anvisats reservationsanslag av 40,000, 100,000, 50,000 respektive 150,000 kronor, de tre senare anslagen att utgå av automobilskattemedel. Dessutom har Kungl. Maj:t genom beslut den 7 september 1934 för samma ändamål ställt till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande ett belopp av 60,000 kronor av det för budgetåret 1934/1935 under rubrik »Fonden för förlag till statsverket» anvisade anslaget av 3,200,000 kronor till vissa vägbyggnadsarbeten. Till företaget hava alltså anvisats sammanlagt 400,000 kronor. Arbetet utföres genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg och bekostas — fränsett att de väghållningsskyldiga skola kostnadsfritt tillhandahålla mark, sten, grus och virke — helt av statsmedel.

Ifrågavarande väg blir den sista länken i vägförbindelsen utmed Muonio älvdal från Karesuando till Pajala.

I sin förevarande skrivelse har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt, att slutanslag måtte beviljas för nu ifrågavarande vägföretag. Under erinran om att kostnaden för detsamma av styrelsen år 1936 beräknades till 489,900 kronor meddelar styrelsen, att byggnadskostnaden på grund av särskilt under år 1937 inträffade kostnadsstegringar såväl beträffande arbets- som materialpriser beräknats komma att uppgå till 515,000 kronor. Då för ändamålet hittills anvisats sammanlagt 400,000 kronor, erfordrades för arbetets fullbordande ett ytterligare anslagsbelopp av 115,000 kronor, vilket belopp styrelsen hemställer måtte anvisas för nästa budgetår.

Departements-
chefen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning har icke givit mig anledning till erinran. Det äskade anslagsbeloppet, 115,000 kronor, skall i riksstatsförslaget avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *anläggning av enkel bygdeväg mellan Saivomuotka och Kuttainen i Norrbottens län* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 115,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[21.] 18. **Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten, reservationsanslag.** Enligt dåvarande lydelse av 1 § förordningen den 16 maj 1930 (nr 161) om fördelning av automobilskattemedel fick till och med budgetåret 1934/1935 till understödjande av sådana forsknings- och undersökningsarbeten, som anses i synnerlig grad befrämja ett ändamålsenligt användande av automobilskattemedlen, enligt Konungens förordnande användas ett belopp av högst 120,000 kronor. För vartdera av budgetåren 1935—1937 har i enlighet med principerna för den nya riksstatsuppställningen till enahanda ändamål anvisats ett reservationsanslag, att utgå av automobilskattemedel, av 130,000 kronor. För innevarande budgetår sänktes anslaget till 40,000 kronor i samband med att å riksstaten upptogs ett särskilt anslag till statens väginstitut, till vars verksamhet medel tidigare utgått från förevarande anslag.

Innan jag ingår på frågan om anslag för ändamålet för nästa budgetår, torde jag, i anslutning till uttalande av 1927 års riksdag, få lämna en redogörelse för användningen efter avlåtagandet av 1937 års statsverksproposition av de disponibla forskningsmedlen.

Den vid utgången av budgetåret 1935/1936 å anslaget för samma år kvarstående reservationen, 129,500 kronor, har i enlighet med beslut av 1936 års riksdag (skrivelse nr 166) disponerats för nybyggnad för statens väginstitut.

Av det belopp av 9,900 kronor, som enligt vad i 1937 års sjätte huvudtitel (punkt 18) meddelades då återstod odisponerat av anslaget för budgetåret 1936/1937 jämte det för innevarande budgetår anvisade anslaget, sammanlagt 49,900 kronor, har anvisats *dels* genom beslut den 21 maj 1937 ett belopp av högst 1,500 kronor för beredande av gottgörelse för resekostnader till de vägingenjörer och tekniska befattningshavare hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vilka skulle deltaga i 1937 års förbunds möte med nordiska vägtekniska förbundet, *dels* genom beslut den 18 juni 1937 ett belopp av högst 20,000 kronor till svenska vägföreningen till bestridande av kostnaderna för av föreningen under år 1937 anordnade väg dagar, kurser för utbildning av kontrollanter m. m. vid halvpermanenta beläggningar, föredrag rörande vägväsendet samt studieresor, *dels* genom beslut den 23 juli 1937 ett belopp av högst 400 kronor till viss studieresa av biträdande länsarkitekten M. Carlman, *dels* genom beslut den 24 september 1937 ett belopp av högst 7,500 kronor till statistiska centralbyrån för bestridande av kostnaderna för statistik om olyckor med motorfordon under år 1938, *dels* genom särskilda beslut den 26 november 1937 till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ett belopp av högst 6,000 kronor för anordnande av högre kurs i vägbeläggningsteknik och ett belopp av högst 8,400 kronor för bestridande av vissa kostnader för 1936 års trafikräkningar. Av ifrågakvarande anslag uppgår alltså det återstående beloppet till (49,900 — 43,800) 6,100 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i skrivelse den 10 november 1937 hemställt, att förevarande anslag även för budgetåret 1938/1939 måtte anvisas med ett belopp av 40,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel.

I detta sammanhang får jag till behandling upptaga ytterligare två fram-

ställningar av styrelsen, avseende anslag till ändamål, vilka synts mig kunna lämpligen tillgodoses genom en höjning av nu ifrågavarande anslag.

I skrivelse den 18 november 1937 har styrelsen hemställt om anvisande av ett sammanlagt belopp av 21,600 kronor av automobilskattemedel för vissa undersökningar m. m. beträffande vägunderhållskostnaderna. I denna skrivelse anför styrelsen bland annat:

I sin skrivelse den 10 november 1937 har styrelsen bland annat anfört, att 1937 års kostnader för vägunderhållet i riket torde kunna beräknas till i runt tal 69 milj. kronor. Efter avdrag av de beräknade kostnaderna för halvpermanenta beläggningar och vägtörbättringar med länsstyrelsernas tillstånd uppgår den beräknade kostnaden för det egentliga vägunderhållet till i runt tal 59.3 milj. kronor. En jämförelse med tidigare år visar, att motsvarande siffror för åren 1936, 1935, 1934 och 1933 utgjorde respektive 53.6, 46.6, 47.3 och 47.3 milj. kronor. Stegringen i kostnaderna från år 1935 till år 1937 uppgår sålunda till över 27 procent. Med hänsyn härtill har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vilken det — jämlikt gällande väglags föreskrift om tillsyn av väghållningen — tillkommer att utöva den centrala tekniska och ekonomiska uppsikten över vägväsendet, funnit det oundgängligen erforderligt, att åtgärder vidtagas för utrönande av vilka möjligheter, som förefinnas för nedbringande i görigaste man av vägdistriktens underhållskostnader, givetvis utan eftersättande av rimliga krav på ett fullgott vägunderhåll. Den kraftiga stegringen av underhållskostnaderna lär knappast i sin helhet kunna tillskrivas sådana ofrånkomliga förhållanden som ökad väglängd genom vägnätets tillväxt, förbättrat vägunderhåll, ökad vägtrafik samt stegrade priser och löner, utan torde härvid även andra omständigheter i avsevärd mån hava spelat in, vilka på sina håll kunnat och kunna motverkas av annan eller förbättrad organisation för vägunderhållets utförande med större planmässighet och på ett mera rationellt sätt. I förenämnda syfte bör vägunderhållets bedrivande underkastas en ingående granskning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Denna granskning synes böra avse en granskning av för varje års underhåll upptagna arbeten, vilka böra sammanställas i en förteckning med beräknade kostnader över de underhållsarbeten, som förutses bli erforderliga, samt en allmän översyn över underhållsarbetenas organisation och teknisk-ekonomiska utförande ävensom de detaljgranskningar, som av förhållandena kunna anses påkallade för underhållets rationalisering, exempelvis behovet av vägmaskiner samt dessas rationella användning och skötsel, behovet av garage samt dessas förläggning och utrustning, behovet av maskinella anordningar samt den tekniska utformningen av dylika anläggningar, transporten av väglagningsmaterial och därmed sammanhängande frågor, inköp av förbrukningsmaterial och kontroll över denna materials användning m. m.

Då styrelsen med nuvarande och med i sina anslagsäskanden begärda ytterligare arbetskrafter icke får någon möjlighet att på det sätt och i den omfattning, som anförts, fullgöra ifrågavarande omfattande och maktpåliggande uppgift, har styrelsen härmed velat hemställa om rätt att under budgetåret 1938/1939 anförtro berörda uppgift åt en i vägunderhållsfrågor särskilt sakkunnig person, vilken sålunda skulle dels utföra en ingående granskning av vägdistriktens underhållskostnader för att i de fall, där dessa synas innebära en avsevärd eller omotiverad stegring, på styrelsens uppdrag undersöka orsakerna härtill samt avgiva förslag till åtgärder för kostnadernas nedbringande, dels efter styrelsens förordnande biträda vägingenjör vid dennes granskning av vägdistriktens räkenskaper eller vid dennes kontroll över vägunderhållet, dels ock på uppdrag av styrelsen tillhandagå vägdistriktet med råd och upp-

lysningar i kostnadsbesparande syfte. Resultatet av en dylik granskande och rådgivande verksamhet kommer självfallet att i utomordentligt hög grad öka styrelsens möjlighet att bedöma huruvida och för sådant fall i vad mån statsbidrag bör utgå till ifrågavarande kostnader.

En dylik sakkunnig torde böra erhålla ställning närmast motsvarande väginspektörs, vadan till honom torde böra utgå ett arvode ungefärligen svarande mot 30:e löneklassen jämte härå belöpande särskilda förmåner ävensom dyrtidstillägg, för närvarande uppgående till sammanlagt 12,168 kronor för år räknat. För hans i tjänsten företagna resor, vilka han synes böra få företaga efter rese- och traktamentsklass I B, torde — med hänsyn till att hans verksamhet synes kräva, att han under relativt stor del av året vistas å resor — ett belopp av 6,000 kronor vara erforderligt. För skrivhjälp samt expenser, däribland telefonkostnader, torde dessutom erfordras 3,500 kronor. Samtliga kostnader synas böra utgå av automobilskattemedel.

På grund av vad sålunda anförts har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställt, att styrelsen under budgetåret 1938/1939 måtte få anställa en sakkunnig för frågor rörande vägunderhållet med ett årsarvode av 12,000 kronor, samt att för dennes avlönande och verksamhet måtte av automobilskattemedel anvisas ett belopp av sammanlagt 21,600 kronor.

I skrivelse den 29 november 1937 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vidare hemställt om anvisande av ett belopp av 10,700 kronor för utrustning av ett laboratorium åt styrelsens geotekniker å tekniska högskolan i avvaktan å att nybyggnaden för statens väginstitut kommer till utförande. Styrelsen anför härom:

Styrelsen har vid framläggande av förslag angående nybyggnad för statens väginstitut och institutets organisation räknat med att laboratorium för styrelsens geotekniker skulle inredas i nämnda byggnad.

På grund härav har styrelsen i sin skrivelse med anslagsäskanden för nästa budgetår i avsnittet angående styrelsens omkostnadsstat anført bland annat, att styrelsen för inredning av laboratorium åt geoteknikern komme att begära anslag vid framläggande av förslag angående institutets behov av medel för nästkommande budgetår. Styrelsen utgick därvid från att arbetet på statens väginstituts nybyggnad skulle fortsättas och laboratorium för geoteknikern där kunna inredas senast under budgetåret 1938/1939.

Sedan styrelsen numera erfarit, att arbetet å nybyggnaden tills vidare skall anstå, har ifrågavarande spörsmål således kommit i ett annat läge. Då geoteknikern självfallet måste hava tillgång till laboratorium med erforderlig utrustning, nödgas styrelsen därför nu i denna ordning upptaga frågan om anvisande av härför nödiga medel.

I geoteknikerns verksamhet ingå i stor omfattning laboratorieundersökningar av från vederbörande arbetsplatser inkomna prov på förekommande jordarter. Arbetet härmed bedrivs på det tekniska högskolans byggnadsstatistiska institution tillhörande laboratoriet för jordforskning, vilket ställts till geoteknikerns förfogande. Styrelsen har anledning antaga, att detta arrangemang skall kunna fortsätta, till dess lokaler kan beredas geoteknikern i statens väginstituts nybyggnad.

Jämväl den utrustning, som finnes i nämnda laboratorium, får disponeras av geoteknikern. Den är emellertid otillräcklig för hans behov. Enligt följande, av geoteknikern uppgjorda förteckning behöver han inventarier m. m. för sammanlagt 10,700 kronor:

	Kronor
1 instrument för kontroll av luftfuktigheten i fuktrummet	200
1 elektriskt torrskåp med automatisk temperaturreglering	300
1 enkel analysvåg och 1 vanlig bryggvåg med viktsatser	120
1 apparat för bestämning av tryckhållfastheten hos jordprov (med registreringsanordning)	400
1 apparatur för kornstorleksbestämning genom sedimentationsanalys	1,000
2 registreringsanordningar	300
1 skärapparat med registrering	1,200
1 ödometer med registrering	650
1 cellapparat för lerprov med registrering	2,000
1 enklare mikroskop och 2 exickatorer	550
6 mikromettermåtur	360
1 luftpump med vacuumklocka	500
1 permeabilitetsapparat	200
1 räknemaskin	300
1 skruvstycke, verktyg och diverse utensilier	850
porslinsvaror och glasvaror	400
kemikalier, andra förbrukningsartiklar och kontorsmateriel	400
Tillägges med hänsyn till prisfördyring 10 %	970
	Summa kronor 10,700

Samtliga i förteckningen upptagna instrument och andra inventarier äro av beskaffenhet att kunna flyttas, då så påfordras i anledning av inredandet av det ifrågasatta laboratoriet i väginstitutets nybyggnad.

På grund av vad sålunda anförts och då den av geoteknikern begärda utrustningen är nödvändig för hans verksamhet har styrelsen hemställt, att för budgetåret 1938/1939 måtte för ändamålet anvisas ett belopp av 10,700 kronor.

Departements-
chefen.

Mot väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om anvisande av 40,000 kronor för de vanliga bidragen från förevarande anslag har jag intet att erinra.

Vad beträffar styrelsens äskande av medel till belopp av 21,600 kronor för vissa undersökningar m. m. rörande vägunderhållskostnaderna vill jag understryka betydelsen av att skärpt uppmärksamhet ägnas frågan om ett nedbringande eller en stabilisering av dessa kostnader. Då styrelsens förslag synes mig innebära en lämplig anordning till vinnande av en begränsning av underhållskostnaderna och då därjämte ifrågavarande undersökningar, som jag förutsätter skola bliva av tillfällig art, torde få sådan omfattning, att de icke kunna utföras av de även med andra arbetsuppgifter sysselsatta väginспекtörerna, vill jag tillstyrka, att ett avrundat belopp av 20,000 kronor för ändamålet anvisas under nu ifrågavarande anslag. Om användningen av detta belopp torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser.

Med avseende å den för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens geotekniker avsedda laboratorieutrustningen har styrelsen erinrat om att laboratorium för geoteknikern avsetts att inredas i nybyggnaden för statens väginstitut. Då denna nybyggnad, såsom jag i annat sammanhang anmäler, funnits böra

något anstå, har styrelsen nu begärt medel för den utrustning, som erfordras för geoteknikerns arbete inom åt honom upplåten lokal å tekniska högskolan. Styrelsen har emellertid framhållit, att utrustningen framdeles, när statens väginstituts nybyggnad blir färdigställd, kan överflyttas dit. Med hänsyn till geoteknikerns betydelsefulla arbetsuppgift, vilken innefattar kostnadsbesparande undersökningar för väg-, bro- och hamnbyggnader, har jag intet att erinra mot styrelsens framställning. Det enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för ändamålet erforderliga beloppet, 10,700 kronor, synes dock böra kunna avrundas till 10,000 kronor. Denna summa synes lämpligen kunna inräknas i nu förevarande anslag.

I enlighet med vad jag sålunda anfört skulle anslaget till bidrag till forsknings- och undersökningsarbeten upptagas med ett sammanlagt belopp av (40,000 + 20,000 + 10,000) 70,000 kronor. Enligt mitt tidigare framlagda förslag om automobilskattemedlens användning skulle detta anslag avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten*
för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservations-*
anslag av kronor 70,000,
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[22.] 19. **Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar, reservationsanslag.** Genom brev den 9 januari 1935 anbefalldes Kungl. Maj:t väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att i samråd med järnvägsstyrelsen samt svenska järnvägsföreningen verkställa utredning i vissa frågor rörande trafiksäkerhetens höjande vid korsningar i samma plan mellan järnväg och väg, vilka frågor närmare angivits i en inom kommunikationsdepartementet utarbetad promemoria. Vidare anbefalldes Kungl. Maj:t den 9 januari och den 15 februari 1935 väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att vid fullgörandet av nämnda uppdrag jämväl verkställa utredning dels rörande åtgärder för att bereda järnvägarna bidrag för engångskostnader, drift och underhåll för säkerhetsanordningar vid vissa plankorsningar, dels ock rörande särskilda säkerhetsåtgärder vid långsamtgående fordons passerande av obehållade plankorsningar.

Sedan nämnda uppdrag slutförts, har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen den 30 december 1936 överlämnat utredning med förslag till vissa åtgärder för trafiksäkerhetens höjande vid korsningar i samma plan mellan järnväg och väg samt järnvägarnas beredande av bidrag av automobilskattemedel till säkerhetsanordningarna vid dylika korsningar (statens off. utredn. 1937: 15). I fråga om sistnämnda spörsmål har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit, att av automobilskattemedel skulle uppläggas en särskild fond för bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar. Från denna fond, som skulle disponeras av styrelsen, skulle bidrag kunna beviljas järnvägarna enligt vissa i utredningen närmare angivna grunder för såväl engångskostnader för som underhåll och drift av säkerhetsanordningarna. Enligt styrelsens förslag skulle för angivna ändamål erfordras ett bidragsbelopp av för

första budgetåret 2,145,000 kronor och för därpå följande budgetår omkring 500,000 kronor.

Sedan utlåtanden inhämtats i fråga om den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen sålunda framlagda utredningen har frågan varit föremål för ytterligare utredning, som emellertid icke hunnit slutföras i sådan tid, att jag nu är beredd att taga slutlig ståndpunkt till de olika spörsmål, som omfattas av utredningen. Emellertid vill jag redan nu föreslå, att för nästa budgetår medel beräknas å riksstaten för beredande av bidrag åt järnvägarna för vissa av de kostnader, som dessa fått vidkännas för säkerhetsanordningar vid korsning i samma plan mellan järnväg och väg. Beträffande storleken av det sammanlagda bidragsbeloppet har jag preliminärt ansett detsamma böra upptagas med 620,000 kronor. Beloppet synes böra avräknas mot automobilskattemedlen.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli riksdagen förelagd, till *bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar* för budgetåret 1938/1939 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 620,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Hamnar och farleder.

[23.] 20. **Bidrag till hamn- och farledsundersökningar, förslagsanslag.** Till hamn- och farledsundersökningar anvisade riksdagen för vartdera av budgetåren 1928—1930 ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor. Med hänsyn till förefintlig behållning anvisades icke några medel till förevarande ändamål för budgetåret 1930/1931. För vartdera av budgetåren 1931—1933 hava anslag till dylika undersökningar upptagits med 10,000 kronor samt för vartdera av budgetåren 1933—1935 med 8,000 kronor. För vart och ett av budgetåren 1935—1938 har för ändamålet under rubrik Bidrag till hamn- och farledsundersökningar anvisats enahanda belopp, 8,000 kronor.

Genom brev den 20 april 1928 har Kungl. Maj:t föreskrivit villkor för åtnjutande av bidrag från anslaget i fråga.

I sin skrivelse den 23 september 1937 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* beträffande förevarande anslag anført:

Anslaget disponeras numera praktiskt taget uteslutande för projektering av fiskehamnar, i vilka fall vederbörande intressenter själva vanligen ej förmå bestrida därmed förenade kostnader. Övriga fall, där bidrag från statens sida för projekteringsändamål varit påkallade, hava gällt mindre hamnar och farleder i allmänhet. I dessa fall hava för ifrågakommande projekteringsarbeten från och med budgetåret 1936/1937 anlitats medel, som ställts till styrelsens förfogande från för bidrag till dylika anläggningar anvisat byggnadsanslag.

Anhopningen av ansökningar om projektering, avseende fiskehamnar, är för närvarande betydande. Den 15 september 1937 förelågo sålunda 44 dylika

ansökningar, vilka tillstyrkts av vederbörande länsstyrelser, samt därutöver ytterligare 16 ansökningar, vilka ännu ej slutgiltigt prövats. Den nuvarande stora tillströmningen av dylika ansökningar beror säkerligen ej på någon tillfällighet utan har sin grund i ett mera allmänt framträdande behov av hamnförbättringar, framtingat av den utvecklingsprocess, som pågår inom fiskeriyrket. Ofta gäller det härvid ett behov av utvidgning av en redan moderniserad hamn. Men i ett påfallande stort antal fall gälla ansökningarna fiskelägen, som tidigare ej åtnjutit statlig hjälp och vid vilka otillfredsställande hamnförhållanden bland annat göra det omöjligt att utnyttja tidsenlig båtutrustning. Vid dylika fiskelägen bosatta fiskare hava därför blivit i viss mån oförmögna att hävda sig i konkurrensen med bättre gynnade grupper av fiskare.

Det har gjorts gällande, att hamnprojekteringar genom styrelsens försorg icke böra vara påkallade i vidare utsträckning än som i stort sett kan anses motiverat med hänsyn till de beräknliga för hamnbyggnadsändamål tillgängliga anslagsmedlen. Häremot kan invändas, att fördelningen av byggnadsanslagen ej kan ske med vederbörlig hänsyn till behovsgraden, därest de föreliggande skilda behoven därvid endast delvis kunna bedömas och överblickas. Frågan om bidrag till ett företags utförande kan nämligen ej prövas, förrän arbetsplan till detsamma föreligger, och det är i allmänhet ej möjligt att på förhand avgöra vilka företag, som med hänsyn till behovet i första hand böra komma i fråga för projektering. Ehuru det sålunda synes önskvärt, att anslaget till projektering av hamnar och farleder avväges med hänsyn till omfattningen av föreliggande ansökningar om dylik projektering, finner sig styrelsen dock ej för närvarande böra ifrågasätta någon höjning av detsamma.

Under åberopande av det anförda hemställer väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att till bidrag till hamn- och farledsundersökningar måtte för budgetåret 1938/1939 anvisas ett reservationsanslag av 8,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag har icke givit mig anledning till erinran. I ändamål att för Kungl. Maj:t bereda tillgång till medel för utförande av undersökningar, i fall av behov, för hamn- och farledsarbeten, som kunna erfordras för motverkande av arbetslöshet, torde förevarande anslag böra äskas såsom förslagsanslag.

Departements-
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till hamn- och farledsundersökningar* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 8,000.

[24.] 21. **Bidrag till handelshamnar och farleder, reservationsanslag.** Anslaget till handelshamnar och farleder, som för vartdera av budgetåren 1928—1930 var bestämt till 250,000 kronor, höjdes för budgetåren 1930—1932 till 300,000 respektive 350,000 kronor och har för budgetåren 1933—1936 upptagits med 300,000 kronor. För vartdera av budgetåren 1936—1938 bestämdes anslaget till 600,000 kronor. På sätt närmare framgår av 1936 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 20) avsågs med den då företagna anslagsökningen om 300,000 kronor att bereda medel för bidrag till nya hamnbyggnadsföretag. Återstoden avsågs för beredande av slutbidrag till företag, som redan påbörjats eller färdigställets men som på grund av bristande medels-

tillgång icke kunnat tilldelas dylikt bidrag. Sammanlagt beräknades för det dåvarande medelsbehovet för sistnämnda ändamål till 600,000 kronor, vilket belopp dåvarande departementschefen emellertid förutsatte skola likvideras under loppet av två budgetår.

Bestämmelser om statsbidrag till handelshamnar och farleder finnas intagna i kungörelsen den 10 augusti 1928 (nr 328) angående statsbidrag till byggande, förbättring och underhåll av allmänna hamnar och farleder, i vissa delar ändrad genom kungörelser den 19 maj 1933 (nr 226) och den 17 maj 1935 (nr 188).

Såsom i 1937 års statsverksproposition meddelades, hade Kungl. Maj:t dittills, utöver de belopp som för ändamålet anvisats under sjätte huvudtiteln, genom särskilda, den 7 juli 1933 och därefter meddelade beslut av det under utgifter för kapitalökning, fonden för förlag till statsverket, för budgetåret 1933/1934 anvisade anslaget å 6 miljoner kronor till broar och hamnar beviljat bidrag till 11 hamnföretag av ifrågavarande slag med tillhopa 1,861,600 kronor. Sedermera hade Kungl. Maj:t genom särskilda beslut den 13 juli 1934 och senare av motsvarande anslag för budgetåret 1934/1935 å 6.5 miljoner kronor beviljat bidrag till 15 hamnföretag av förevarande art jämte tre tilläggsbidrag med tillhopa 1,599,000 kronor. Efter avlåttandet av 1937 års statsverksproposition har något bidrag till handelshamnar icke anvisats av sistnämnda anslag. Av anslag till broar och hamnar hava sålunda för ifrågavarande slag av hamnar disponerats sammanlagt (1,861,600 + 1,599,000) 3,460,600 kronor.

I 1937 års statsverksproposition omförmäldes vidare, att Kungl. Maj:t av anslag till beredskapsarbeten beviljat bidrag till 6 företag med tillhopa 1,373,100 kronor. Efter avlåttandet av 1937 års statsverksproposition har Kungl. Maj:t av anslag till beredskapsarbeten beviljat bidrag till följande hamnföretag av ifrågavarande slag:

	Kronor
Kajanläggning i Oskarshamn	332,600
» » Luleå	7,500
	Summa kronor 340,100

Under år 1937 har Kungl. Maj:t av de under förevarande anslag tillgängliga medlen anvisat sammanlagt 649,600 kronor, varav 288,500 kronor till företag, som utförts tidigare.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sin skrivelse den 23 september 1937 beträffande förevarande anslag anført:

Det bör beaktas, att till och med budgetåret 1933/1934 vid sidan av förevarande anslag årligen anvisats anslag direkt till vissa företag av samma kategori, som anslaget ifråga avser. Sedan budgetåret 1930/1931 har därjämte till liknande ändamål utgått bidrag med sammanlagt betydande belopp från arbetslöshetsanslagen. Under hela 10-årsperioden har sålunda till ifrågavarande ändamål utgått bidrag med ett belopp av i genomsnitt något över 1.1 miljon kronor per år. Avräknas bidrag från arbetslöshetsanslagen, blir motsvarande belopp omkring 523,000 kronor, vilket belopp alltså utgör den

genomsnittliga storleken per år av anslag, som anvisats till handelshamnar och farleder.

Intill den 15 september 1937 har Kungl. Maj:t meddelat beslut endast beträffande vissa av de företag, vartill styrelsen förordat bidrag från å förevarande anslag tillgängliga medel. Under förutsättning av Kungl. Maj:ts bifall till styrelsens framställningar i berörda avseende kommer anslaget att vara helt disponerat och för fullbordande av vissa av dessa företag att erfordras fyllnadsbidrag med ytterligare ett belopp av 350,000—400,000 kronor, såvitt nu kan bedömas.

Härutöver föreligga för närvarande ansökningar om statsbidrag till ytterligare 20 handelshamnar och 6 farleder, för vilka arbeten kostnaden beräknas utgöra omkring 8 miljoner kronor. Bland dessa företag äro ej medräknade vissa ifrågasatta större farledsarbeten, till vilka eventuella bidrag synas böra anvisas i annan ordning.

Det är sålunda ett betydande antal fall, där behov av förbättring av förevarande slag av hamnar och farleder anmält sig. Anledningen härtill är att hänföra dels till en successivt ökad trafik på hamnarna, dels till de ökade krav i fråga om vattendjup, effektivare lastnings- och lossningsanordningar m. m., som den fortgående tekniska utvecklingen inom sjöfartens område framkallat. Kostnaderna för hamnarbeten kunna ofta, kanske i flertalet fall, ej amorteras genom de direkta inkomster, som härflyta från hamnrörelsen. Hamn- och farledsanläggningar giva säkerligen det oaktat ofta ett gott ekonomiskt utbyte, ehuru av indirekt slag i form av ökat allmänt uppsving för handel och industri. För finansieringen av behövliga arbeten av nämnda slag nödgas vederbörande kommuner därför i allmänhet söka statens medverkan.

Även om nuvarande högkonjunktur bjuder till återhållsamhet från statens sida i fråga om bidrag av förevarande slag, måste det anses vara ett allmänt intresse, att staten även under perioder, liknande den nuvarande, lämnar sin medverkan för tillgodoseendet av mera trängande behov i berörda avseenden. I betraktande av att under förestående år bidrag från arbetslöshetsmedel ej, annat än i vissa enstaka fall, torde kunna påräknas för här avsedda ändamål och att sålunda praktiskt taget utslutande anslaget till handelshamnar och farleder kommer att stå till förfogande därför, finner styrelsen en höjning av detta anslag till åtminstone 700,000 kronor påkallad. Det torde böra beaktas, att en dylik höjning i själva verket ej innebär en höjning av statens sammanlagda årliga bidrag under en följd av år till de ändamål, vartill anslaget är avsett.

Under åberopande av det anförda hemställer väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att till bidrag till handelshamnar och farleder måtte för budgetåret 1938/1939 anvisas ett reservationsanslag av 700,000 kronor.

Av den lämnade redogörelsen framgår att av de anslag, som till ifrågasvarande ändamål anvisats för budgetåren 1936—1938, endast omkring hälften eller för vartdera budgetåret 300,000 kronor avsetts för bidrag till igångsättande av nya företag. Under nuvarande förhållanden anser jag mig därför icke böra tillstyrka högre anslag för nästa budgetår än 300,000 kronor. Jag avser emellertid att senare föreslå, att arbeten av ifrågasvarande slag upptagas i särskild ordning å den anslagsplan, för vilken chefen för finansdepartementet redogör vid anmälan av finansplanen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till handelshamnar och farleder* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 300,000.

Departement-
chefen.

[25.] 22. **Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder, reservationsanslag.** I sin skrivelse den 23 september 1937 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställt om anvisande för nästa budgetår av medel för utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar.

Innan jag ingår på styrelsens framställning, torde jag under hänvisning i övrigt till den i 1932 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 21) lämnade redogörelsen här endast behöva erinra om att under tidigare år anslag för här ifrågakarande ändamål anvisats å riksstaten under rubriken statens fiskehamnar. Sålunda beslöt riksdagen redan år 1911 och under ett antal år därefter, att genom statens försorg skulle byggas och underhållas vissa av den s. k. fiskehamnskommissionen föreslagna fiskehamnar. Sista året, för vilket anslag för nämnda ändamål anvisades av statsmakterna, var budgetåret 1932/1933. Beträffande nu ifrågakarande fiskehamnar stadgas i Kungl. Maj:ts kungörelse den 10 augusti 1928 (nr 328) angående statsbidrag till byggande, förbättring och underhåll av allmänna hamnar och farleder, bland annat, att statens fiskehamnar anläggas efter beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen i varje särskilt fall, att staten skall till dessa hamnar hava ägande- eller besittningsrätt och att deras anläggning, underhåll och drift skola ombesörjas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

I sin förenämnda skrivelse har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* — under erinran om att av de fiskehamnar, som byggts med bidrag av statsmedel, 32 tillhöra staten — till en början anfört:

En del av hamnarna ifråga är av betydande storlek och hava utförts i sådana fall, där det befunnits mera ändamålsenligt att inom en viss kuststräcka koncentrera hamnbyggandet till en enda plats i stället för att anlägga ett flertal smärre hamnar, förlagda till där befintliga sinsemellan närbelägna fiskelägen. För genomförandet härav visade det sig emellertid nödvändigt, att staten åtog sig ansvaret för de sålunda nybyggda hamnarna.

Beträffande andra av staten ägda fiskehamnar har det gällt sådana fall, där vederbörande fiskare eller kommuner ej själva mäktat fullgöra för åtnjutande av bidrag till statsunderstödda fiskehamnar föreskrivna villkor, men där hamnarnas utförande likväl ansetts vara av den betydelse, att statens medverkan därtill varit påkallad.

Med få undantag hava statens fiskehamnar utförts uteslutande med anlåtande av statsmedel. Av den till omkring 15.7 milj. kronor uppgående sammanlagda kostnaden för desamma hava sålunda ungefär 99.6 procent bestritts medelst statsmedel. Vederbörande hamnintressenter hava dock själva gäldat kostnaderna för förvärv av erforderliga hamnområden.

Byggandet av statliga fiskehamnar påbörjades år 1913 samt fortgick därefter ungefär ett 20-tal år. Huvudparten (omkring $\frac{3}{4}$) därav utfördes dock under den förra hälften av nämnda period. Sedan budgetåret 1932/1933 hava inga medel anvisats till nya anläggningar av ifrågakarande slag.

Vid ett flertal av här omförmälda hamnar äro utvidgnings- och förbättringsarbeten numera behöfliga, därest hamnarna skola tillgodose nuvarande behov. Anledningen härtill är främst den kraftiga i och för sig glädjande utveckling fisket på många håll undergått sedan tiden för respektive hamnars tillkomst. Av de statliga hamnarna har ungefär 25 procent sålunda visat sig vara alltför små med hänsyn till det nuvarande behovet. I allmänhet kunna erforderliga utvidgningar dock genomföras utan alltför omfattande åtgärder.

Enär vidare havsfisket numera ofta förlägges till mera avlägset belägna fångstplatser, har man nödgats övergå till större båttyper, varmed följt behovet av ökat vattendjup i hamnarna. Detta gäller 7 å 8 hamnar. I några hamnar slutligen äro vissa ändrings- och kompletteringsarbeten behöfliga, därest hamnarna skola bliva för nu rådande förhållanden fullt ändamålsenliga.

Styrelsen framhåller härefter, att samtliga här åsyftade arbeten äro av den art, att de ej kunna inrymmas inom ramen för underhållsarbeten. I enstaka fall borde, fortsätter styrelsen, vederbörande hamnintressenter kunna bidra med den del av kostnaden, minst 10 procent, som utgjorde villkoret för åtnjutandet av bidrag från anslaget till bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar. I dylika fall syntes bidrag för ändamålet kunna utgå från nämnda anslag. I åtskilliga fall saknades emellertid förutsättningar för ett dylikt förfarande.

Styrelsen erinrar om att till liknande ändamål i enstaka fall bidrag, täckande hela kostnaden, tidigare utgått från de anslag, som anvisats till arbetslöshetens motverkande. Enär dylika medel, med undantag för vissa begränsade delar av landet, ej längre kunde påräknas, vore nämnda förfaringssätt emellertid ej vidare tillämpligt i nu förevarande fall.

På grund av nu anförda förhållanden finner sig styrelsen böra föreslå, att erforderliga medel anvisas i annan ordning till oförmälda utvidgnings- och förbättringsarbeten. Definitiva kostnadsberäkningar hava ännu ej, meddelar styrelsen, slutförts beträffande alla här åsyftade arbeten. I vad avser de arbeten, som äro mera trängande och till vilka erforderliga bidrag från vederbörande hamnintressenter ej äro att påräkna, beräknar styrelsen kostnaden emellertid uppgå till sammanlagt omkring 400,000 kronor. I den mån ytterligare medel kunna behövas för ändamålet, har styrelsen för avsikt att inkomma med framställning därom ett kommande år.

Under åberopande av vad styrelsen sålunda anført, hemställer styrelsen, att till utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar måtte för budgetåret 1938/1939 anvisas ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

Enligt vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sin nu förevarande framställning meddelat, äro vissa av statens fiskehamnar i behov av ändrings- och förbättringsarbeten för att numera kunna tillgodose de behov, för vilka de ursprungligen tillkommit. Detta förhållande sammanhänger framför allt med den rationalisering av fiskets bedrivande, som under senare tider skett. Sålunda hava numera, bland annat, större motordrivna fiskebåtar i ökad omfattning kommit till användning. Dessa erfordra såväl ökat hamnutrymme som djupare samt bättre skyddade och utrustade hamnar än vad fallet varit vid användandet av enklare båtmatériel.

Enligt vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen upplyst äro de utvidgnings- och förbättringsarbeten, för vilka styrelsen nu begär medel, av sådant slag, att kostnaderna därför icke kunna bestridas av tillgängliga medel för underhållsarbeten, och endast i enstaka fall torde vederbörande hamnintressenter vara i den ekonomiska situationen, att de kunna uppfylla de villkor, som erfordras för att de skola komma i åtnjutande av bidrag från anslaget till bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar. Med

Departements-
chefen.

hänsyn till nu angivna förhållanden och då fiskarebefolkningen på åtskilliga platser har stora svårigheter att kämpa mot, har jag icke velat motsätta mig, att, där förhållandena så kunna anses påkalla, vissa av statens fiskehamnar med hjälp av statsmedel försättas i sådant skick, som erfordras för att fisket skall kunna bedrivas efter rationella grunder.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har preliminärt beräknat kostnaderna för de arbeten, som äro i första hand behöfliga och till vilka bidrag icke kunna påräknas från vederbörande hamnintressenter, till 400,000 kronor. Med hänsyn till att nu ifrågavarande arbeten äro väl lämpade att komma till utförande under tider, då större arbetslöshet är rådande, har jag emellertid icke ansett mig böra tillstyrka, att arbeten i den omfattning, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förutsatt, nu komma till utförande. Jag avser emellertid att upptaga arbeten av här ifrågavarande art å förut nämnda särskilda anslagsplan. I anslutning härtill föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår upptages med ett till 200,000 kronor begränsat belopp. Anslaget synes lämpligen böra få användas även för de statliga farleder, som stå under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens vård och förvaltning.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 200,000.

[26.] 23. **Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder, reservationsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts i 1935 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 21) framställda förslag anvisade riksdagen för budgetåret 1935/1936 till underhåll av statens fiskehamnar ett reservationsanslag av 19,800 kronor. Förut hade under en följd av år till underhåll av fiskehamnar — statens och statsunderstödda — upptagits ett gemensamt anslag. I enlighet med principerna för den nya riksstatsuppställningen hänfördes för nämnda budgetår de för underhåll av statens fiskehamnar erforderliga medlen till nyssnämnda särskilda anslag, medan motsvarande medel för statsunderstödda fiskehamnar sammanlades med de tidigare under särskilt anslag uppförda medlen för bidrag till byggande av dylika hamnar till ett anslag för bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar.

För vartdera av budgetåren 1936—1938 anvisades till underhåll och drift av statliga fiskehamnar, kanaler och farleder, vilka stå under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förvaltning, ett gemensamt reservationsanslag, benämnt Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder. Anslaget upptogs å riksstaten för vartdera budgetåret med ett belopp av 35,000 kronor. Genom brev den 16 april 1937 har Kungl. Maj:t förordnat, att av nämnda anslag för innevarande budgetår må användas till underhåll av statens fiskehamnar högst 20,000 kronor och till underhåll och drift av de farleder, som stå under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens vård och förvaltning, högst 15,000 kronor.

I sin skrivelse den 23 september 1937 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anvisande även för nästa budgetår av 35,000 kronor till ifrågavarande ändamål. Styrelsen har meddelat, att det för innevarande budgetår anvisade beloppet komme att helt tagas i anspråk samt att för nästkommande budgetår underhåll och drift av ifrågavarande anläggningar förväntades kunna hållas inom samma kostnadsram som beräknats för innevarande år.

Med tillstyrkande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förevarande framställning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen Departements-
chefen.

att till *underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder*
för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservations-*
anslag av kronor 35,000.

[27.] 24. **Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar, reservationsanslag.** Till statsunderstödda fiskehamnar har riksdagen för tiden från och med år 1920 till och med budgetåret 1934/1935 anvisat tillhoppa 2,705,000 kronor, därav för de fyra senaste budgetåren respektive 325,000, 140,000, 100,000 och 100,000 kronor. Beskrifningen av anslagen för budgetåren 1932—1935 vidtogs av statsfinansiella skäl och med hänsyn till, bland annat, de betydande belopp, som från anslag till beredskapsarbeten och, för de sista två budgetåren, till broar och hamnar ställts till förfogande för hamnföretag av här angiven art.

För budgetåret 1935/1936 anvisades till bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar ett reservationsanslag av 105,200 kronor, varav 5,200 kronor avsetts närmast för underhållsarbeten. För sådant ändamål hade tidigare inräknats medel i det jämväl för underhåll av statens fiskehamnar avsedda anslaget till underhåll av fiskehamnar. Såsom under nästföregående punkt omnämnts skedde uppdelningen av sistnämnda anslag i anslutning till principerna för den nya riksstatsuppställningen. För budgetåret 1936/1937 anvisades till bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar ett reservationsanslag av 100,000 kronor, medan för innevarande budgetår för nu ifrågavarande ändamål anvisats ett reservationsanslag av 200,000 kronor. Beloppen av de för budgetåren 1935—1938 för detta ändamål anvisade anslagen avvägdes med hänsyn till, bland annat, att behovet av bidrag till ifrågavarande hamnbyggnader under senare år tillgodosetts i mycket betydande utsträckning med anlitage av anslag till broar och hamnar och till beredskapsarbeten samt att jämväl anslaget för bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder kunde förväntas i icke ringa mån komma att tillgodose även fiskehamnsbehovet.

Av det i nästlidet års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 22) omförmälda, å ifrågavarande anslag då odisponerade beloppet, 60,662 kronor 68 öre, har Kungl. Maj:t genom beslut den 9 april 1937 beviljat statsbidrag till ombyggnad av Hörte fiskehamn i Malmöhus län med 60,300 kronor.

Såsom odisponerat belopp kvarstod alltså från nästlidet budgetår

Sjätte huvudtiteln.

(60,662: 68 — 60,300) 362 kronor 68 öre. Av detta belopp jämte årets anslag, 200,000 kronor, tillhopa 200,362 kronor 68 öre, har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut den 16 juli 1937 och senare beviljat statsbidrag till följande företag, nämligen till

	Kronor
Utvidgning av fiskehamnen vid Bua, Hallands län	75,600
Uppmuddring av Kåseberga fiskehamn, Kristianstads län	4,000
Fyrbelysning vid Västergarns fiskehamn, Gotlands län	700
Kompletteringsarbeten vid Mellstens fiskehamn, Stockholms län ...	2,700
Ombyggnad av Lerbergets fiskehamn, Malmöhus län	72,000
Förbättring av fiskehamnen i Harstena, Östergötlands län	41,800
Summa kronor	196,800

Av ifrågavarande anslag återstår alltså odisponerat ett belopp av 3,562 kronor 68 öre.

Av anslag till beredskapsarbeten hade från och med budgetåret 1931/1932 intill tiden för avlåtandet av 1937 års statsverksproposition för bidrag till statsunderstödda fiskehamnar anvisats tillhopa 3,430,535 kronor. Intill samma tidpunkt hade från och med budgetåret 1933/1934 av anslag till broar och hamnar för samma ändamål disponerats sammanlagt 3,113,790 kronor.

Från anslag till beredskapsarbeten har Kungl. Maj:t efter avlåtandet av 1937 års statsverksproposition genom särskilda beslut den 19 februari 1937 och senare beviljat följande statsbidrag, nämligen till

	Kronor
Fortsatt utbyggnad av fiskehamnen i Donsö, Göteborgs och Bohus län, tillhopa	96,300
Förbättring av fiskehamnen i Styrsö-Tängen, Göteborgs och Bohus län	106,200
Utförande av brygga i fiskehamnen i Stora Tjörnekalv, Göteborgs och Bohus län	36,000
Anläggning av fiskehamn i Mollösund, Göteborgs och Bohus län ...	252,000
» » » » Gottskär, Hallands län	100,900
» » » » vid Stenvik, Västernorrlands län	67,500
Summa kronor	658,900

Av reservation å tidigare budgetårs anslag till broar och hamnar har Kungl. Maj:t efter avlåtandet av 1937 års statsverksproposition genom beslut den 29 oktober 1937 beviljat statsbidrag till merkostnader för fiskehamn vid Gräsgård på Öland med 6,100 kronor.

I sin skrivelse den 23 september 1937 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* beträffande förevarande anslag anført:

En sammanfattning av de under senaste 10-årsperioden anvisade anslagen till fiskehamnsbyggnader samt de därunder från arbetslöshetsanslag till samma ändamål beviljade bidragen ger vid handen följande.

Under 5-årsperioden 1928—1933 anvisades till *statens fiskehamnar* ett belopp av sammanlagt 1,204,000 kronor. Anslag till detta slag av hamnar har därefter ej anvisats. Under samma 5-årsperiod anvisades under rubriken

»Statsunderstödda fiskehamnar» ett belopp av sammanlagt 1,215,000 kronor samt under 5-årsperioden 1933—1938 (sedan budgetåret 1935/1936 med anslagsrubriken ändrad till »Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar») ett belopp av sammanlagt 605,200 kronor. Anslaget i fråga utgick sålunda under den senare perioden med ett väsentligt lägre belopp än under den förra. Anslagets beskärning under den senare perioden har varit motiverad därmed, att alltsedan budgetåret 1931/1932 för samma ändamål disponerats avsevärda belopp jämväl från arbetslöshetsanslag. Dessa belopp utgjorde för budgetåren 1931—1937 sammanlagt 7,091,325 kronor, varjämte under budgetåret 1937/1938 (intill den 15 september 1937) från motsvarande anslag disponerats 619,000 kronor. Sistnämnda belopp har tilldelats uteslutande hamnar i Bohuslän och Blekinge. Därest bidragen från arbetslöshetsanslagen medräknas, har sålunda under 10-årsperioden 1928—1938 till fiskehamnsbyggnader utgått ett belopp av sammanlagt 10,734,525 kronor, eller i genomsnitt något över 1.07 miljon kronor per år.

Reservationsanslaget till bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar är för innevarande budgetår upptaget med 200,000 kronor. Härav har Kungl. Maj:t beviljat bidrag till 5 företag med sammanlagt 155,000 kronor. Styrelsen har förordat bidrag med 41,800 kronor till ytterligare ett företag, beträffande vilket Kungl. Maj:t dock ännu ej meddelat beslut. Under föresattning att Kungl. Maj:t beviljar jämväl sistnämnda bidrag, kommer av anslaget att återstå 3,562 kronor 68 öre, däri inberäknat en mindre från föregående år kvarstående reservation.

För närvarande föreliggande framställningar om statsbidrag till ytterligare 35 företag, avseende dels nybyggnad, dels utvidgning eller förbättring av fiskehamnar. Den beräknade kostnaden för dessa företag uppgår sammanlagt till omkring 3.5 miljoner kronor; motsvarande ifrågasatta statsbidrag utgöra sammanlagt omkring 3.1 miljoner kronor. Härutöver tillkomma de framställningar, som äro att förvänta under återstoden av innevarande samt under nästkommande budgetår, beträffande statsbidrag till sådana företag, för vilka arbetsplaner ännu ej utarbetats.

Det betydande antalet ansökningar om statsbidrag till fiskehamnsbyggnader vittnar otvetydigt om det stora behov, som föreligger i berörda avseende. Detta behov är väsentligen en följd av den utvecklingsprocess, som pågår inom fiskeriyrket och varom redan nämnts i samband med anslaget till bidrag till hamn- och farledsundersökningar. De verkställda undersökningarna ha även givit vid handen, att det här är fråga om fullt legitima behov. I åtskilliga fall hava de bidragssökande gjort gällande, att de äro försatta i ett verkligt nödläge och att de ifrågasatta statsbidragen skulle utgöra den hjälp till självhjälp, som erfordrades.

De betydande belopp, som under de senaste åren utgått från arbetslöshetsanslagen till fiskehamnsbyggnader, hava i stor omfattning bidragit att tillgodose fiskerinäringens behov i berörda avseende. Såsom framgår av det redan anförda, återstå emellertid alltså ett betydande antal platser, där statens stöd jämväl behöves. Med hänsyn härtill samt till det förhållandet, att arbetslöshetsmedel ej längre kunna påräknas annat än för vissa begränsade delar av landet, synes en kraftig höjning av anslaget till fiskehamnsbyggnader vara ofrånkomlig. Ett belopp av den storleksordning, som för innevarande budgetår anvisats till anslaget i fråga, måste under förevarande förhållanden anses vara alltför disproportionerligt i förhållande till det föreliggande behovet. Även om de statliga hjälpåtgärderna begränsas till de mest trängande fallen, finner sig styrelsen ej kunna ifrågasätta, att anslaget upptages med lägre belopp än 500,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att till bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar måtte för budgetåret 1938/1939 anvisas ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Departements-
chefen.

I enlighet med den uppfattning, åt vilken jag givit uttryck vid behandlingen av anslaget till handelshamnar och farleder, förordar jag, att nu förevarande anslag för nästa budgetår bestämmes till samma belopp som för innevarande budgetår, 200,000 kronor, och avser att framdeles framlägga förslag i fråga om de arbeten av hithörande slag, som må uppföras i den i nyssberörda sammanhang omnämnda anslagsplanen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 200,000.

[28.] 25. **Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder, reservationsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts i 1935 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 23) framställda förslag anvisade riksdagen för budgetåret 1935/1936 till bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder ett reservationsanslag av 500,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel. Med detta anslag avsågs att, i avvaktan å pågående utredning om motorbåtstrafikens andel i bensinskattemedlen, disponera någon del av automobilskattemedlen för ändamål, som tjänade den mindre sjöfartens intressen. Till enahanda ändamål har för vartdera av budgetåren 1936—1938 anvisats ett anslag av 750,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel.

Rörande användningen av förevarande anslag hava bestämmelser meddelats i kungörelse den 17 maj 1935 (nr 189) angående statsbidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder, vars innehåll närmare angivits i 1936 års sjätte huvudtitel (sid. 135). Jämlikt riksdagens medgivande får jämväl för hamn- och farledsundersökningar av anslaget disponeras det belopp, som av Kungl. Maj:t prövas erforderligt.

I 1937 års statsverksproposition meddelades, att Kungl. Maj:t genom särskilda beslut den 17 juli 1936 och senare av det för nästlidet budgetår anvisade anslaget beviljat bidrag till vissa angivna företag med sammanlagt 549,450 kronor, varjämte för hamn- och farledsundersökningar anvisats 15,000 kronor. Tillhoppa hade sålunda disponerats 564,450 kronor. Av återstoden av nämnda anslag, 185,550 kronor, har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut den 15 januari 1937 och senare beviljat följande bidrag:

	Kronor
Utprickning av farled mellan Karlstad och Kristinehamn	1,250
Istandsättande av fiskehamnen i Katthammarsvik, Gotlands län	18,900
Ytterligare arbeten i Strömstads hamn	27,300
Upprensning av vissa strömstråk i Kalix älv, Norrbottens län	11,130
Fördjupning av det s. k. Oxelösund, Kalmar län	45,900

	Kronor
Påbörjande av hamnanläggning i Borgholm	30,000
Påbörjande av hamnanläggning i Sundbyberg	25,700
Tillfartskanal till hamn vid Dalarö, Stockholms län	10,800
Hamnanläggning vid Vindhem på Alnön, Västernorrlands län	13,800
Summa kronor	184,780

Av återstoden, 770 kronor, jämte uppkommen besparing av 9,036 kronor 18 öre samt årets anslag å 750,000 kronor, tillhopa 759,806 kronor 18 öre, har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut den 28 maj 1937 och senare beviljat följande bidrag, nämligen till

	Kronor
Fullbordande av hamnanläggning i Söderhamn	52,300
» » » » Östersund	86,100
» » » » Borgholm	98,200
» » » » Sundbyberg	83,000
Hamnanläggning i Säveån i Göteborg	96,000
» vid Lilla Gunnarsholmen i Mälaren, Stockholms län	20,600
» » Stora Gunnarsholmen i Mälaren, Stockholms län	25,900
» i Skellefteå	40,500
» » Nyköping	44,900
Ytterligare medel till kajanläggning i Mölle, Malmöhus län	4,100
Fördjupning av inloppet till Vikens hamn, Malmöhus län	9,600
Hamnanläggning vid ön Flässjan i Mälaren, Västmanlands län	27,000
» » Öckerö, Göteborgs och Bohus län	17,800
» » Kallax, Norrbottens län	32,300
» » Rams Mora på Möja, Stockholms län	6,600
Påbörjande av hamnanläggning vid Kyrkviken på Möja, Stockholms län	19,500
» » » » Långvik » » » »	22,400
» » » » Getfoten, » » » »	25,000
» » » » Svartösten i Luleå	33,000
Summa kronor	744,800

Därjämte har till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande ställts 15,000 kronor för hamn- och farledsundersökningar. Av anslaget återstår alltså för närvarande såsom odisponerat ett belopp av 6 kronor 18 öre.

I sin skrivelse den 23 september 1937 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beträffande förevarande anslag anför:

För närvarande föreligga framställningar om bidrag från förevarande anslag till 15 företag med en beräknad kostnad av sammanlagt omkring 2.3 miljoner kronor. Det ifrågasatta bidragsbeloppet till dessa företag utgör omkring 1.9 milj. kronor. Att döma av hos styrelsen gjorda förfrågningar lära framställningar i rätt betydande omfattning ytterligare vara att förvänta.

I sina år 1936 avgivna petita uppgav styrelsen i fråga om förevarande anslag, att den del av bensinskatten, som härrör från sjötrafiken, då beräknades utgöra omkring 850,000 kronor för år räknat. För närvarande kan den säkert antagas överstiga nämnda belopp. Enär det anmällda behovet av bidrag till sådana ändamål, för vilka anslaget i fråga är avsett, därjämte synes motivera en höjning av anslaget, finner styrelsen en sådan höjning intill 850,000 kronor vara berättigad.

Sjätte huvudtiteln.

Under åberopande av det anförda hemställer väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att till bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder måtte för budgetåret 1938/1939 anvisas ett reservationsanslag, att utgå av automobilskattemedel, av 850,000 kronor.

Departements-
chefen. Då tillräckliga skäl till höjning av förevarande anslag icke torde kunna anses föreligga, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 750,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

C. Vägtrafikväsendet.

[29.] 1. **Besiktning av motorfordon, förslagsanslag.** Den 1 oktober 1937 trädde den nya organisationen för besiktning av motorfordon i funktion. Organisationen grundar sig på ett efter utredning genom särskilda sakkunniga framlagt förslag, över vilket Kungl. Maj:t genom proposition, nr 30, inhämtade yttrande av 1936 års riksdag. Under hänvisning i övrigt till den redogörelse rörande organisationen, som lämnades i 1937 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 24), torde jag här endast behöva erinra om följande:

Besiktningsmännens antal utgör enligt beslut av Kungl. Maj:t den 14 augusti 1936 63. Kungl. Maj:t förordnar besiktningsmännen för en tid av högst sex år. Nuvarande förordnandeperiod omfattar tiden den 1 oktober 1937—den 1 januari 1943. Den i länets residensstad stationerade besiktningsmannen är tillika länsbesiktningsman med huvudsaklig uppgift att i visst avseende samarbeta med statspolisen vid dess fordonstillsyn samt att tillhandagå vederbörande myndigheter med utredningar och dylikt. Finnas i residensstaden flera besiktningsmän stationerade, utser Kungl. Maj:t länsbesiktningsman. Stockholms stad och län äga gemensam länsbesiktningsman. Av den sammanlagda uppbörden å tjänsten äger besiktningsmannen tillgodogöra sig arvode i enlighet med vissa närmare bestämda grunder.

Samtidigt med denna nyorganisation, som innebar en viss begränsning av besiktningsmannainstitutionen, vidtogs en utökning av ordningsstatspolisen i syfte att genom denna skulle utövas viss besiktning av motorfordonsbeståndet, s. k. flygande besiktning.

Till besiktning av motorfordon anvisades i samband med en år 1930 beslutad omläggning av besiktningsväsendet för budgetåret 1930/1931 ett extra förslagsanslag av 530,000 kronor, avseende första halvåret 1931. Anslaget för detta ändamål, som för vartdera av budgetåren 1931—1933 utgick med 1,050,000 kronor, sänktes för budgetåret 1933/1934 till 1,000,000 kronor, med vilket belopp det jämväl utgick under budgetåret 1934/1935. För budgetåren 1935—1938 anvisades 1,100,000 kronor, 1,150,000 kronor respektive 1,070,000 kronor. Enligt de från och med den 1 oktober 1937 gällande bestämmelserna är anslaget avsett till bestridande av, förutom förenämnda arvoden till besiktningsmännen, arvoden för tillfälliga biträden åt besiktningsmän, arvoden till länsbesiktningsmännen, ersättningar till besiktningsmän, som innehava egen automobil, samt arvoden och reseersättningar till besiktningsmän för särskilda uppdrag.

Samtidigt med beviljandet år 1930 av nu ifrågakvarande anslag infördes å riksstaten för budgetåret 1930/1931 inkomsttiteln »Avgifter för besiktning av motorfordon». Såväl inflytande förrättningsavgifter som utgifterna för besiktningsväsendet upptagas och redovisas sålunda å riksstaten. Såsom framgår av propositionen nr 221 till 1930 års riksdag avvägsdes inkomsterna och utgifterna med beräkning, att utgifterna å anslaget skulle stanna inom ramen av uppbörden å inkomsttiteln. Vid den nu genomförda omorganisationen förutsattes, att utgifterna skulle på grund av minskat antal besiktningsmän

och ändrade grunder för beräkning av besiktningsmännens arvoden stanna vid ett väsentligt lägre belopp än de å nämnda inkomsttitel redovisade inkomsterna. För innevarande budgetår beräknades skillnaden mellan inkomster och utgifter icke till större belopp än 80,000 kronor, beroende på att de på inkomst- och utgiftstitlarna redovisade beloppen praktiskt taget helt avse kalenderåret 1937 och att den nya organisationen icke trädde i kraft förrän den 1 sistlidne oktober.

I detta sammanhang får jag erinra om att anslagsmedlen för bestridande av kostnaderna för den nyss omnämnda utökningen av ordningsstatspolisen förutsattes skola till ett belopp, motsvarande skillnaden mellan inkomsterna å förenämnda inkomsttitel och anslaget till besiktning av motorfordon, utgå av vanliga skattemedel medan återstoden skulle utgå av automobilskattemedel. I överensstämmelse härmed har för innevarande budgetår av ifrågavarande anslagsmedel till statspolisorganisationen ett belopp av 80,000 kronor utgått av vanliga skattemedel.

I sin skrivelse den 30 september 1937 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anslag till besiktning av motorfordon för nästa budgetår. Styrelsen, som vid sina beräkningar av anslaget utgått från en inkomst å inkomsttiteln »Avgifter för besiktning av motorfordon» av 1,150,000 kronor eller samma belopp som för innevarande budgetår, beräknar det erforderliga anslaget till 770,000 kronor med följande fördelning å de i anslaget ingående olika utgiftsposterna:

	Kronor
Besiktningsmännens behållna andelar av under budgetåret redovisade avgifter	675,000
Ersättning till besiktningsmän, som innehava egen automobil	55,000
Arvoden till länsbesiktningsmän	17,300
Arvoden för tillfälliga biträden åt besiktningsmän	20,000
Arvoden och reseersättningar för särskilda uppdrag	2,700
Summa kronor	770,000

Under åberopande härav hemställer väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att till besiktning av motorfordon måtte för budgetåret 1938/1939 anvisas ett förslagsanslag av 770,000 kronor.

Departements-
chefen.

Enligt vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang föreslår skall inkomsttiteln »Avgifter för besiktning av motorfordon» för nästa budgetår upptagas med 1,150,000 kronor, d. v. s. samma belopp, varå väg- och vattenbyggnadsstyrelsens nu förevarande anslagsberäkning grundar sig.

Såsom förut framhållits komma de ekonomiska verkningarna av den nya besiktningsorganisationen att till fullo göra sig gällande först under nästa budgetår. I saknad sålunda av erfarenhet rörande dessa verkningar är det — även med utgående från det för inkomsttiteln beräknade beloppet — icke möjligt att med säkerhet beräkna det belopp, vartill utgifterna å anslaget och särskilt det föränderliga beloppet för besiktningsmännens behållna andelar av inkomsterna må kunna uppgå. Jag vill emellertid erinra om, att enligt 1936 års proposition skillnaden mellan besiktningsväsendets inkomster och

utgifter beräknades till 390,000 kronor men att på grund av vissa därefter i anslutning till uttalanden av riksdagen vidtagna åtgärder nämnda skillnad torde komma att bli icke oväsentligt mindre än det nyss angivna beloppet. Med hänsyn härtill har jag funnit försiktigheten bjuda att beräkna utgiften för nyssnämnda andelar något högre än vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit. Beloppet synes mig böra upptagas till 750,000 kronor.

Posten för arvoden till tillfälliga biträden åt besiktningsmän förutsattes i Kungl. Maj:ts förenämnda proposition nr 30 skola upptagas till 10,000 kronor. Enligt vad jag under hand inhämtat av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tyda emellertid redan nu föreliggande erfarenheter från den nya besiktningsorganisationen ävensom vissa förhållanden, som framkommit i samband med fastställandet för besiktningsmännen av mottagningsorter utom stations-orterna, på att behovet av tillfälliga biträden kommer att bli större än vad man tidigare haft anledning räkna med. Med hänsyn härtill har jag ansett mig böra biträda förslaget, att posten beräknas till 20,000 kronor.

Mot de övriga i anslaget upptagna posterna har jag icke funnit något att erinra.

Anslaget till besiktning av motorfordon skulle i enlighet med vad här anförts böra upptagas med (750,000 + 55,000 + 17,300 + 20,000 + 2,700) 845,000 kronor, vilket belopp lämpligen bör avrundas till 850,000 kronor. De beräknade inkomsterna från besiktningsväsendet skulle alltså komma att överstiga de beräknade utgifterna för detsamma med (1,150,000 — 850,000) 300,000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *besiktning av motorfordon* för budgetåret 1938/1939
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 850,000.

[30.] 2. **Registrering av motorfordon, förslagsanslag.** Det extra förslagsanslaget till bestridande av utgifter för registrering av motorfordon var för vartdera av budgetåren 1930—1932 bestämt till 30,000 kronor. Med hänsyn bland annat till den minskade anslagsbelastning, som indragningen av det inom generalstaben förda centralregistret över motorfordon medförde, minskades anslaget för budgetåret 1932/1933 till 15,000 kronor, med vilket belopp det jämväl var uppfört för budgetåret 1933/1934. För budgetåren 1934—1936 anvisades för ändamålet respektive 10,000 kronor och 5,000 kronor. Därefter har för varje budgetår anvisats ett förslagsanslag av 1,000 kronor.

Från anslaget gäldas utgifter för anskaffande av liggare och blad till automobilregistren hos länsstyrelserna ävensom för tryckning av olika för automobilväsendet erforderliga blanketter, ersättning till den räkenskapsförare hos överståthållarämbetet, som handhar uppbörden av registreringsavgifter för motorfordon, ävensom kostnaderna för besiktnings- och skatteskyltar samt för körkort och trafikkort.

På grund av att en avsevärd inkomst beretts anslaget därigenom att medel, som deponerats vid utbekommande av skyltar av nyssnämnda slag och som

icke erfordrats för återbetalning eller täckande av omkostnader, jämlikt meddelade bestämmelser tillgodoförts anslaget, har för budgetåren 1933—1937 uppkommit nettointkomst å anslaget av nära 6,700, 9,750, 10,800 respektive 4,700 kronor.

Med hänsyn härtill synes anslaget även för nästkommande budgetår kunna upptagas med 1,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till registrering av motorfordon för budgetåret 1938/1939
anvisa ett förslagsanslag av kronor 1,000.

[31.] 3. **Bidrag till vissa kommunikationsändamål, reservationsanslag.** Under titeln »Vägar och kommunikationer» var under en följd av år i riksstaten uppfört ett ordinarie reservationsanslag av 20,000 kronor. Med uteslutande av nämnda anslag upptog 1928 års riksdag i riksstaten under titeln »Bidrag till vissa kommunikationsändamål» ett ordinarie reservationsanslag å 20,000 kronor. Anslaget höjdes sedermera. För vart och ett av budgetåren 1932—1935 utgick det med 30,000 kronor.

I samband med den vid 1935 års riksdag beslutade nya riksstatsuppställningen utbröts ur detta anslag och anvisades såsom särskilt anslag vad som erfordrades för bestridande av kostnaderna för Sveriges bidrag till den ständiga internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet ävensom till den internationella luftfartskommissionen. Detta särskilda anslag benämndes »Bidrag till vissa internationella sammanslutningar» och uppfördes under rubriken »Diverse».

För de övriga ändamål, för vilka medel utgått från här förevarande anslag, anvisades för budgetåret 1935/1936 under oförändrad rubrik ett belopp av 20,000 kronor, med vilket belopp anslaget anvisades jämväl för budgetåret 1936/1937.

Enligt beslut vid 1937 års riksdag skola från och med nu löpande budgetår från förevarande anslag bestridas även de statens bidrag till anordningar för beredande av skjuts och härbärge åt resande, som under tidigare år utgått av anslag för bidrag till skjutsentreprenader m. m. och varmed avsetts att i fall då så erfordras på grund av skjutsstadgans upphävande möjliggöra dylika anordningar. I samband härmed höjdes anslaget till 29,000 kronor för innevarande budgetår.

De utgifter, som alltså numera avföras från ifrågavarande anslag, utgöras förutom av nyssnämnda statsbidrag bland annat av bidrag till ångbåts- och motorbåtstrafik å olika insjöar i Norrland, av medel till avlönande av åborna å fjällstugorna vid vissa kommunikationsleder samt av statsbidrag till bestridande av kostnaderna för bro eller annan anordning för vägs framförande över isränna, då vägen icke är att hänföra till allmän väg. Härjämte hava vissa engångsutgifter bestritts med medel från här förevarande anslag, exempelvis istandsättningsarbeten å fjällstugor å färdleden mellan Karesuando kyrkoby i Norrbottens län och Skibotten i Norge samt vid Strimasunds fjällstuga.

För nästa budgetår torde samma belopp, som anvisats för löpande budgetår, vara erforderligt för tillgodoseende av ifrågavarande ändamål.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till vissa kommunikationsändamål* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 29,000.

Luftfartsväsendet.

Senare i dag kommer chefen för finansdepartementet att föreslå, att statsverkets kostnader för den regelbundna civila luftfarten sammanföras till en särskild fond, benämnd Luftfartsfonden. I enlighet med det förslag, som jag i anslutning därtill framlägger, skulle av de anslag, som hittills årligen anvisats å sjätte huvudtiteln under rubriken »D. Luftfartsväsendet», endast anslaget till extra besiktningar av luftfartyg komma att kvarstå å sjätte huvudtiteln. Med hänsyn härtill har jag ansett den särskilda rubriken »D. Luftfartsväsendet» böra utgå ur huvudtiteln och återkommer jag till nyssnämnda anslag i det följande under rubriken »Diverse».

D. Byggnadsväsendet.

[32.] 1. **Byggnadsstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.** För byggnadsstyrelsen har 1937 års riksdag (skrivelse nr 6, punkt 30)
dels godkänt följande personalförteckning:

Lönegrad	Personalförteckning.	Befattning
<i>Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.</i>		
Tjänstemän å ordinarie stat.		
1	generaldirektör, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
1	byggnadschef, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
4	byggnadsråd	B 30
1	byråchef	B 30
1	byrådirektör	B 28
6	intendenter	B 26
1	kamrerare	B 24
1	sekreterare	B 24
4	assistenter	B 21
3	byggnadskontrollanter	B 21
1	notarie	B 21
1	kansliskrivare	B 11
1	förste expeditionsvakt	B 7
4	kanslibiträden	B 7
2	expeditionsvakter	B 5
6	kontorsbiträden	B 4
2	skrivbiträden	B 2

Statens bränslekontrollerande verksamhet.

Tjänstemän å extra stat.		
1	byråchef	B 30
1	inspektör	B 26
1	notarie och revisor	B 21
1	byråingenjör	B 21

Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal.

Tjänstemän å ordinarie stat.		
2	maskinister	B 10
3	värmeledningsskötare tillika reparatörer	B 8;

dels godkänt följande avlöningsstat, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1937/1938:

Avlöningsstat.

Kronor

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	275,600
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	119,500
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	8,500
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	19,500
	Säger kronor 423,100

Statens bränslekontrollerande verksamhet.

1. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i>	33,200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	9,600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	28,100
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	1,900
4. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	4,000
	Säger kronor 76,800

Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	18,300
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	13,200
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	4,200
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2,900
	Säger kronor 38,600

Summa förslagsanslag kronor 538,500;

dels ock till Byggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1937/1938 anvisat ett förslagsanslag av 538,500 kronor.

Det i staten för arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t upptagna beloppet av 9,600 kronor avser arvoden till två vedeldningskonsulenter med för vardera 4,800 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1937 har *byggnadsstyrelsen* gjort framställning angående styrelsens avlöningsanslag för nästa budgetår. De ändringar i styrelsens personalförteckning och avlöningsstat, som styrelsen i samband därmed föreslår, innebära i huvudsak, att vissa icke-ordinarie befattningar med bibehållen lönegradsplacering skulle överflyttas å ordinarie stat ävensom att vissa nya tjänster skulle inrättas. Utlåtanden över framställningen hava afgivits av statskontoret och allmänna civilförvaltningens lönenämnd.

Styrelsen har till en början erinrat, att avlöningsanslaget icke avsåge icke-ordinarie befattningshavare och tillfälliga arbetsbiträden å styrelsens byggnadsbyrå, enär dessa avlönades medelst anslagen för de av styrelsen om händerhavda byggnadsföretagen enligt grunder, som fastställdes av Kungl. Maj:t.

Styrelsen erinrar vidare om den av styrelsen år 1936 väckta frågan om inrättande av en ordinarie tjänst i lönegrad B 28 å *stadsplanebyrån* och anför härom:

I skrivelse den 2 september 1936 angående anslag för budgetåret 1937/1938 föreslog byggnadsstyrelsen, bland annat, på därom anförda skäl, att på stadsplanebyrån måtte inrättas en ordinarie tjänst i lönegrad B 28, förslagsvis benämnd förste intendent. I anledning av detta förslag anförde föredragande departementschefen, bland annat, att ehuru han funne de skäl, som styrelsen anfört till stöd för sitt förslag om inrättandet av en befattning i 28 lönegraden, värda allt beaktande, å andra sidan anledning dock torde föreligga att, innan en ny ordinarie tjänst i denna lönegrad inrättades, ännu något år avvakta, huruvida den ökning av arbetsbördan, som syntes framkallad av övergången till den nya stadsplanelagstiftningen och tillämpningen av den nya länsarkitektsorganisationen, skulle visa sig bliva även kvalitativt av sådan bestående art, att en dylik tjänst vore behövlig.

Ehuru erfarenheten om arbetet på stadsplanebyrån under det år, som förflutit, sedan byggnadsstyrelsen framlade förslaget om inrättande av förenämnda tjänst, givit ytterligare stöd för behovet av denna förändring i styrelsens personalstat, anser sig dock styrelsen, med hänsyn till föredragande departementschefens uttalande i frågan, böra avvakta erfarenheten från ännu något år, innan styrelsen återkommer till denna fråga.

Med avseende å frågan om överflyttande av vissa icke-ordinarie befattningar till ordinarie stat har styrelsen till en början framhållit, att antalet dylika befattningshavare hos styrelsen finge anses stort i förhållande till antalet ordinarie tjänster. Styrelsen har vidare anfört:

I skrivelse den 17 juni 1935 med framställning om överflyttning av vissa icke-ordinarie befattningar till ordinarie stat framhöll styrelsen disproportionen mellan ordinarie och icke-ordinarie personal hos ämbetsverket. Enligt 1928 års lönekommittés utredning, avseende budgetåret 1930/1931, utgjorde sålunda styrelsens icke-ordinarie tjänstemän 70.8 procent av hela personalen, och byggnadsstyrelsen var därigenom bland de i förevarande hänseende sämst ställda av de utav kommitténs utredning omfattade verk och myndigheter. Styrelsen erinrade även i sin förenämnda skrivelse om ett uttalande av nämnda kommitté, att nyinrättandet av ordinarie tjänster icke hållit jämna steg med arbetsuppgifternas ökning, och hänvisade dessutom till att 1935 års riksdag beslöt inrättande av nya ordinarie läraretjänster på grund av, bland annat, att det beräknade antalet extralärare utgjorde över 30 procent av hela lärarekåren vid läroverken. I anledning av byggnadsstyrelsens framställning framlade Kungl. Maj:t vid 1936 års riksdag förslag om överflyttning av viss icke-ordinarie personal till byggnadsstyrelsens ordinarie stat. Förslaget, som vann riksdagens bifall, innebar ett nedbringande av procentsatsen av icke-ordinarie personal inom verket till omkring 48 procent.

Styrelsens personalförteckning upptager för närvarande, bortsett från styrelsens värmeledningspersonal, 40 befattningar på ordinarie stat. Antalet icke-ordinarie tjänster uppgår för närvarande till 61, däri emellertid icke inräknade värmeledningspersonalen, vid byggnadsföretag anlitade arbetschefer, kontrollanter m. fl., länsarkitektsorganisationens tekniska personal samt ett 15-tal hos styrelsen anställda, av byggnadsanslag avlönade tillfälliga befattningshavare. De 61 sålunda direkt till ämbetsverket anknutna befattningshavarna måste anses motsvara ett stadigvarande behov av arbetskraft. Den

hos styrelsen fast anställda personalen utgör alltså 101 personer, av vilka för närvarande ej mindre än 60 procent icke-ordinarie. Med hänsyn till vad tidigare uttalats rörande proportionen mellan ordinarie och icke-ordinarie personal samt i betraktande av att nu endast medräknats den mera fast anställda personalen, måste sistnämnda procentsiffra anses alltför hög. Styrelsen anser det därför stå i överensstämmelse med tidigare uttalade principer, att nu ytterligare ett antal tjänster överförs till styrelsens ordinarie staf.

Styrelsen övergår härefter till frågan om vilka av nu ifrågavarande tjänster, som lämpligen böra upptagas å ordinarie stat. Till en början föreslår därvid styrelsen, att en e. o. biträdande arkitektbefattning å *kulturhistoriska byrån* överflyttas till ordinarie stat och samtidigt uppflyttas från nuvarande 21:a till 24:e lönegraden under benämningen arkitekt. Styrelsen anför härom:

I skrivelse till byggnadsstyrelsen den 7 maj 1937 har byggnadsstyrelsens personalförening hemställt, bland annat, att styrelsen ville taga under omprövning, huruvida befattningarnas antal och placering i lönegrad avvägs på ett sätt, som skäligen motsvarade de arbetsuppgifter, som numera åvilade ämbetsverket, samt att styrelsen måtte utverka, att de båda biträdande arkitektbefattningarna å utredningsbyrån och kulturhistoriska byrån överfördes på styrelsens ordinarie stat i den högre lönegrad, som byggnadsstyrelsen kunde finna lämplig.

För närvarande finnas inom byggnadsstyrelsen anställda fem biträdande arkitekter, samtliga icke-ordinarie tjänstemän. Ehuru skäl kunna anföras för den av personalföreningen gjorda framställningen om överförande och uppflyttning av två av dessa befattningar till ordinarie stat och högre lönegrad än den, i vilken de för närvarande äro placerade, anser sig styrelsen dock böra upptaga detta spörsmål till behandling endast i vad det avser en av dem, närmast med syfte till den å kulturhistoriska byrån placerade biträdande arkitekten.

I sin förutnämnda skrivelse den 2 september 1936 redogjorde styrelsen för huru antalet inkomna ärenden på kulturhistoriska byrån ökats från 376 år 1918 till 1,268 år 1935. År 1936 hade denna siffra stigit till 1,356. Till och med juli månad 1937 hava inkommit 918 ärenden mot 754 vid samma tid föregående år. Arbetsbördan är sålunda, såsom de anförda siffrorna visa, allttjämt stadd i ökning. Den tekniska personalen å byrån har däremot sedan omkring 16 år bestått av endast tre personer, nämligen byggnadsrådet, intendenten och den biträdande arkitekten. Den allttjämt växande arbetsmängden har icke kunnat avvecklas utan att en förskjutning av den ursprungligen tänkta fördelningen av arbetsuppgifterna mellan byråns personal ägt rum så att de uppgifter, som anförtratts den biträdande arkitekten, med åren blivit alltmer kvalificerade och numera i stort sett äro av samma betydighet som de, som åvila intendenten å byrån. Den biträdande arkitekten har bland annat att granska och regelbundet inför styrelsen föredraga honom anförtrödda ärenden. Dessa avse förslag till nybyggnader av kyrkor, kapell, gravkapell, krematorier, församlingshus, kyrkoarkivlokaler m. m., förslag till restaurering och förändring av kyrkliga byggnader och kulturhistoriskt värdefulla profanbyggnader, förslag till dekorativ utsmyckning i kyrkliga byggnader samt förslag till nyanläggning, förändring och utvidgning av begravningsplatser. Utom denna granskande verksamhet har biträdande arkitekten jämväl att på styrelsens uppdrag självständigt uppgöra program till restaureringsarbeten m. m., av här nämnt slag. Arbetsuppgifterna fordra icke blott tekniskt kunnande utan även konstnärliga kvalifikationer hos vederbörande tjänsteman.

I fråga om *intendentsbyrån* föreslår styrelsen, att följande fyra befattningar med bibehållen lönegradsplacering överflyttas å ordinarie stat, nämligen en kontrollmätare i 20:e lönegraden, en ritare och en bokhållare i 18:e lönegraden samt ett biträde i 10:e lönegraden. Styrelsen erinrar till en början om att styrelsen i sin förutnämnda skrivelse den 17 juni 1935 beträffande ifrågavarande fyra tjänster anfört, att dessa måste betraktas vara av permanent natur men att styrelsen då ansett sig böra vinna erfarenhet från den nya verksamheten beträffande statens allmänna fastighetsfond, innan styrelsen gjorde framställning om även dessa tjänsters överflyttning till ordinarie stat.

Berörda fyra befattningshavare vore, fortsätter styrelsen, placerade å intendentsbyråns stockholmsavdelning och deras arbetsbörd kunde sägas vara direkt beroende av omfattningen av det fastighetsbestånd i huvudstaden, som stode under styrelsens förvaltning. Vid utgången av budgetåret 1934/1935 hade under styrelsens förvaltning stått 99 i Stockholm belägna byggnader. Samtidigt med att fastighetsfonden inrättats från och med den 1 juli 1935, hade ytterligare 4 byggnader i Stockholm ställts under styrelsens förvaltning. Antalet byggnader hade sedermera alltmer ökats och utgjorde för det dåvarande 136. Genom den sålunda skedda ökningen av antalet under styrelsens förvaltning ställda byggnader hade arbetsbördan för ifrågavarande befattningshavare ökats, och det stadigvarande behovet av befattningarna hade därmed blivit ytterligare styrkt.

Rörande *kontrollmätarens* åligganden har styrelsen anfört:

Hos styrelsen finnas anställda två kontrollmätare, båda extra ordinarie i lönegrad 20. Styrelsens förslag avser sålunda endast ordinariegörande av en av dem. Kontrollmätarnas uppgifter bestå bland annat i att tillsammans med representanter för vederbörande entreprenörer verkställa mätning av målnings-, plåtslageri-, byggmästeri-, snickeri- och övriga förekommande arbeten och att med ledning av resultatet av dessa mätningar granska räkningar och arbetsrapporter. I detta arbete av icke oväsentlig ekonomisk betydelse för statsverket är det självfallet av största vikt, att kontrollmätaren intager en fullt självständig ställning. Utöver dessa arbetsuppgifter åligger det kontrollmätarna att utföra visst ritningsarbete, biträda med utredningar och kostnadsberäkningar samt ombesörja vid varje budgetårs slut upprättande av statistik över det gångna årets arbeten.

Med hänsyn till kontrollmätarens arbetsuppgifter och de krav, som enligt byggnadsstyrelsen måste ställas på denne tjänsteman, har styrelsen ansett hans placering i lönestaten icke böra understiga 20:e lönegraden.

Styrelsen övergår härefter till förslaget om uppförande å ordinarie stat av en befattning såsom *ritare* och anför härom:

Med anledning av styrelsens år 1936 framlagda förslag om inrättande av extra ordinarie ritaretjänster i 18:e lönegraden anförde lönenämnden i sitt utlåtande över förslaget, att ritarebefattningar inom statsförvaltningen plägade hänföras till väsentligt lägre lönegrader, och ifrågasatte, huruvida tillräckliga skäl föreläge för att placera ritarna vid byggnadsstyrelsen högre än i 15:e lönegraden.

I anledning härav vill byggnadsstyrelsen till en början framhålla, att båda de å intendentsbyrån anställda ifrågavarande två befattningshavarna äro

byggnadsingenjörer, som utexaminerats från byggnadsyrkesskolan vid tekniska skolan i Stockholm. Deras tekniska utbildning och kompetens överstiger sålunda den som i allmänhet torde fordras beträffande dem, som endast utföra vanligt ritarbete. Deras arbetsuppgifter äro ingalunda heller enbart ritarens.

I fråga om den å intendentsbyråns stockholmsavdelning placerade befattningshavaren, varom här närmast är fråga, är bland hans arbetsuppgifter beträffande kronans fastigheter att nämna, att det åligger honom att uppmäta lokaler och byggnadsdetaljer samt att uppgöra relationsritningar, att självständigt uppgöra förslags-, arbets- och detaljritningar över ändringsarbeten och smärre ombyggnadsarbeten och att handhåva ritningsarkivet. Arkivet, som år 1927 innehöll omkring 1,500 ritningar, innehåller numera nära 12,000 ritningar och är stätt i oavslutlig snabb tillväxt allteftersom nya fastigheter ställas under styrelsens förvaltning. Befattningshavaren biträder även med vissa tekniska utredningar, som erfordras med anledning av ifrågasatta förhyrningar för statsverkets räkning. De arbetsuppgifter, som sålunda åvila ifrågavarande tjänsteman, motivera enligt styrelsens uppfattning mer än väl hans placering i 18:e lönegraden.

Med hänsyn till att benämningen »ritare» å nu ifrågavarande befattningshavare enligt byggnadsstyrelsen torde vara ägnad att giva anledning till miss tydning beträffande befattningens innebörd, anser styrelsen befattningshavaren böra benämnas »biträdande ingenjör».

I fråga om befattningen såsom *bokhållare*, vilken befattning inrättades från och med den 1 juli 1925, har styrelsen erinrat om sitt uttalande i skrivelse den 29 augusti 1924 rörande behovet av en dylik befattning:

För åstadkommande av behövliga förbättringar i det inre arbetet å intendentsbyrån förefunnes behov av ytterligare en tjänsteman, som uteslutande kunde ägna sin tid åt de viktigare administrativa göromålen. Det vore nämligen givet, att å byrån måste, vid sidan av ämbetsverkets av kamreraren förda räkenskaper, föras räkenskaper beträffande anslagen. Dessa räkenskaper skulle föras av nämnde tjänsteman, som dessutom skulle bland annat biträda vid ekonomiska utredningar samt upprättande av ekonomiska månadsrapporter m. m. Då tjänstemannen skulle tillkomma rätt så ansvarsfulla åligganden och det alltså vore av nöden att för ändamålet erhålla en dugande kraft, syntes det styrelsen nödvändigt att för denne tillmäta en lön efter den 11:e lönegraden, motsvarande nuvarande 18:e lönegraden, i löneplanen för manliga extra ordinarie tjänstemän.

I anslutning härtill föreslår nu styrelsen, att, då befattningen under en tid av tolv år visat sig behövlig inom byggnadsstyrelsen och alltjämt vore starkt behövlig, densamma överföres å ordinarie stat och där placeras i samma lönegrad som den, i vilken den nu är infogad såsom extra ordinarie tjänst, nämligen 18:e lönegraden.

Vad härefter angår förslaget om inrättande av en ny ordinarie *biträdestjänst* har styrelsen anført, att inom styrelsen för närvarande funnes 4 extra ordinarie biträdestjänster i lönegrad 10, av vilka 3 vore placerade å byggnadsbyrån och en på intendentsbyrån. Med hänsyn till att vissa av de nuvarande biträdena hade lång tjänstetid i verket och för minskande av den nuvarande disproportionen mellan icke-ordinarie och ordinarie personal ville styrelsen

föreslå, att en av dessa biträdestjänster infördes å ordinarie stat med placering i lönegrad 10.

Styrelsen övergår härefter till personalfrågan å *byggnadsbyrån* och föreslår därvid, att fyra icke-ordinarie förste byråingenjörstjänster i lönegrad B 26 överföras å ordinarie stat med oförändrad lönegradplacering. Byggnadsstyrelsen erinrar till en början om att frågan om en dylik överflyttning tidigare varit föremål för övervägande:

I fråga om personalen å byggnadsbyrån anförde byggnadsstyrelsen i sin skrivelse den 17 juni 1935, att avsikten vid 1925 års omorganisation varit, att byråns personal skulle givas en lösligare anställningsform för att smidigt kunna anpassas efter det med byggnadsverksamheten skiftande behovet. Förutom byggnadschefen hade emellertid två befattningshavare uppförts på ordinarie stat med hänsyn till att dessa väntades komma att behöva stå till förfogande jämväl åt verket i övrigt. I betraktande härav föreslog styrelsen, att de båda ingenjörerna för värmeteknik och elektroteknik (B 26), vilka likaledes i viss utsträckning anlätades i ärenden å andra av styrelsens byråer, överfördes på ordinarie stat under benämning förste byråingenjörer. Styrelsen föreslog emellertid även att de nuvarande båda förste byråingenjörsbefattningarna (B 26) å byggnadsbyrån skulle förändras till ordinarie. Även om nyssnämnda princip förbleve bestämmande för anställningsformen för byråns personal, hölle styrelsen dock före, att de båda förste byråingenjörstjänsterna — vilkas innehavare förestode den ene sådana byråns byggnadsarbeten, vid vilka entreprenadsystemet kom till tillämpning, och den andre dylika arbeten i byggnadsstyrelsens egen regi — under alla omständigheter komme att vara behöfliga för byråns verksamhet.

Föredragande departementschefen fann för det dåvarande skäl icke föreligga att tillstyrka styrelsens förslag.

I anslutning härtill har nu byggnadsstyrelsen anfört, att så länge någon byggnadsverksamhet över huvud taget bedreves genom styrelsens försorg, behov av de båda nämnda förste byråingenjörsbefattningarna under alla omständigheter torde komma att föreligga. Därtill komme, att de båda civilingenjörer, som vore anställda den ene för handläggning av elektrotekniska och den andre av värme- och sanitetstekniska frågor, icke endast handlade sådana ärenden, som hörde till byggnadsbyrån, utan, såsom tidigare erinrats, jämväl stode till förfogande för verket i övrigt med granskning i förekommande fall av program, förslag och anbud rörande elektriska och värmetekniska anläggningar av olika slag samt med kontroll rörande dylika anläggningar.

Under återopande av vad styrelsen sålunda anfört och under framhållande att ifrågavarande tjänstemän redan varit i statens tjänst varierande mellan 10 och 32 år föreslår styrelsen, att på ordinarie stat uppföras jämväl fyra befattningar under benämningen förste byråingenjör å styrelsens byggnadsbyrå i lönegrad B 26.

Enligt styrelsens beräkningar skulle den föreslagna utökningen av styrelsens ordinarie stat medföra, att första anslagsposten i avlöningsstaten: Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet, som nu uppgår till 275,600 kronor, skulle komma att höjas med följande belopp, beräknade enligt högsta löneklasserna och med frånräknande av tjänste- och familjepensionsavdrag, nämligen:

		Kronor
för en arkitekttjänst	B 24	8,496
» » kontrollmätaretjänst	B 20	6,801
» » bitr. ingenjörstjänst	B 18	6,438
» » bokhållaretjänst	B 18	6,438
» » biträdestjänst	B 10	3,903
» fyra förste byråingenjörer	B 26	37,452
Summa kronor		69,528

Anslagsposten skulle alltså behöva upptagas till 345,200 kronor.

Styrelsen framhåller emellertid i detta sammanhang, att emot förenämnda ökning av anslagsposten svarade en minskning av de under posten: Avlöningar till icke-ordinarie personal upptagna delposterna grundavlöningar m. m. med 21,489 kronor och avlöningsförhöjningar m. m. med 4,968 kronor. Vidare skulle i staten för byggnadsbyråns icke-ordinarie personal posten 1. Avlöningar till tjänstemän, för vilka Kungl. Maj:t fastställt lönegrad, minskas med 35,724 kronor. Ökningen av kostnaderna för den ordinarie staten skulle alltså motsvaras av en minskning av andra poster med sammanlagt 62,181 kronor. Den totala av styrelsens förslag föranledda ökningen av avlöningskostnaderna skulle härigenom begränsas till avrundat 7,400 kronor.

Styrelsen föreslår härefter uppförande på extra stat av två byggnadskontrollanter, vilka nu avlönas med arvode. Styrelsen anför i huvudsak:

I förutnämnda skrivelse den 2 september 1936 erinrade byggnadsstyrelsen, att styrelsen den 31 oktober 1934 i utlåtande över det av riksräkenskapsverket framlagda förslaget till inrättande från och med den 1 juli 1935 av statens allmänna fastighetsfond gjort framställning om viss förstärkning av styrelsens arbetskrafter.

Behovet av förstärkning var föranlett dels av det ökade arbete för intendentsbyråns tekniska personal, som föranleddes av ökningen av det under styrelsens förvaltning ställda fastighetsbeståndet i Stockholm, dels ock av det stegrade kamerala arbete, som orsakades av icke blott det ökade fastighetsbeståndet utan även den mera omfattande bokföring, som blev en följd av fastighetsfondens inrättande.

Den tekniska personalen å stockholmsavdelningen utgöres för närvarande av, utom intendenten och assistenten, tre på ordinarie stat uppförda byggnadskontrollanter i lönegrad B 21, två mot arvode av 5,820 kronor per år anställda byggnadskontrollanter samt, såsom tidigare redogjorts för, två såsom extra ordinarie tjänstemän i 20:e lönegraden anställda kontrollmätare jämte en extra ordinarie ritare i 18:e lönegraden. Såsom styrelsen i skrivelsen den 2 september 1936 erinrat utövar styrelsen närmaste tillsynen över de under styrelsens vård ställda fastigheterna i Stockholm genom byggnadskontrollanterna och lämnade styrelsen i berörda skrivelse en detaljerad redogörelse för dessa tjänstemäns arbetsuppgifter.

Sedan utöver de i sistberörda skrivelse omnämnda byggnaderna jämväl sjöhistoriska museet tillkommit, stå såsom förut framhållits numera 136 byggnader i Stockholm med omnejd under styrelsens förvaltning. Den närmaste tillsynen över dessa byggnader utövas genom förutnämnda fem byggnadskontrollanter, mellan vilka arbetet fördelats ungefär lika.

Såvitt styrelsen kan bedöma finnes icke anledning förmoda, att antalet under styrelsens förvaltning ställda byggnader i Stockholm skall komma att minskas utan torde det tvärtom komma att ständigt ökas. Behovet av minst fem byggnadskontrollanter måste därför betraktas såsom stadigvarande. Enär detta behov har sin grund i storleken av det fastighetsbestånd, som står under styrelsens förvaltning, är det oberoende av om ifrågavarande fastigheter redovisas å statens fastighetsfond eller icke. De två mot arvode anställda byggnadskontrollanterna äro alltså lika behöfliga för styrelsens verksamhet som de tre på ordinarie stat redan uppförda byggnadskontrollanterna. Då samtliga byggnadskontrollanter hava samma skyldigheter och samma ansvar, måste det under sådana förhållanden för de med arvode avlönade framstå såsom obilligt, att de icke komma i åtnjutande av avlöningsförhöjningar, avlöning under sjukdom, pensionsrätt och andra förmåner, som tillkomma de tjänstemän, vilka äro placerade i löneplan.

Enligt byggnadsstyrelsens mening torde också billigtvis vederbörande tjänstemän böra beredas en fastare anställning. Med hänsyn till att befattningarna relativt nyligen inrättats, är styrelsen emellertid ännu icke beredd att föreslå deras uppförande på ordinarie stat, utan får styrelsen föreslå, att de uppföras på extra stat i lönegrad B 21.

I anslutning härtill föreslår byggnadsstyrelsen, att i styrelsens personalförteckning under rubriken »Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet» uppföras 2 befattningar såsom byggnadskontrollant å extra stat i lönegrad B 21.

Anslagsbehovet för avlöningar till dessa tjänstemän å extra stat har byggnadsstyrelsen beräknat till i avrundat belopp 13,600 kronor.

Styrelsen övergår härefter till anslagsbehovet för övrig icke-ordinarie personal och anför härom:

För innevarande budgetår har posten för grundavlöningar m. m. beräknats till 119,500 kronor. Under förutsättning att förut framlagda förslag om uppförande på ordinarie stat av en arkitekt-, en kontrollmätare-, en biträdande ingenjör-, en bokhållare- och en biträdestjänst samt å extra stat av två byggnadskontrollantbefattningar vinna statsmakternas bifall, bör posten för grundavlöningar m. m. för nästa budgetår minskas med *dels* belopp, motsvarande nettogrundlön till 1 biträdande arkitekt, 1 kontrollmätare, 1 ritare i 18:e lönegraden och 1 bokhållare, *dels ock* de belopp, som nu utgå i form av arvoden till ifrågavarande två byggnadskontrollanter, tillhopa 33,129 kronor.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 21 maj 1937 har fastighetskamrerarens arvode från och med den 1 juli 1937 nedsatts från 6,600 till 6,000 kronor per år. Till följd härav synes grundavlöningsposten böra minskas även med motsvarande belopp eller 600 kronor, varför densamma för nästa budgetår följaktligen skulle kunna ytterligare sänkas till (119,500 — 33,129 — 600) 85,771 kronor. Av dessa medel skola bestridas grundavlöningar, sammanlagt 65,725 kronor 20 öre, till den extra ordinarie personal, som återstår, om styrelsens förslag genomföres, avlöning till fastighetskamreraren 6,000 kronor, och till visst biträde å stadsplanebyrån 6,000 kronor, varom styrelsen senare framlägger förslag. Från denna post skall även bestridas kostnaderna för den förstärkning av styrelsens tillfälliga arbetskrafter, vartill 1937 års riksdag anvisat 3,000 kronor. Sedan dessa belopp, tillhopa 80,725 kronor 20 öre, disponerats, återstå i runt tal 5,000 kronor, som erfordras för vikariats- och över-tidsersättningar m. m.

Styrelsen uttalar emellertid härefter, att styrelsen finner sig nödsakad att i fråga om den icke-ordinarie personalen föreslå vissa utökningar. Rörande personalbehovet å *intendentsbyrån* anför styrelsen:

I skrivelse den 2 september 1936 erinrade styrelsen, bland annat, att jämlikt § 5 i byggnadsstyrelsens instruktion den 13 september 1928, nr 358, skola inom styrelsen finnas »fullständiga och med verkligheten överensstämmande ritningar och i fall så erfordras, beskrivningar över alla under styrelsens vård ställda byggnader». För utförande av de ritningsarbeten, som för efterlevnad av denna bestämmelse måste utföras inom byggnadsstyrelsen, hade å avdelningen sedan ett 10-tal år funnits inrättad en ritaretjänst med placering i lönegrad 18 för extra ordinarie tjänstemän. Med fastighetsbeståndets ökning hade å stockholmsavdelningen uppkommit behov av ytterligare en sådan tjänst, varför styrelsen föreslog inrättandet av en dylik. Även för landsortsavdelningen föreslog styrelsen inrättande av en sådan ritaretjänst med placering i 18:e lönegraden. Som förut erinrats ifrågasatte allmänna civilförvaltningens lönenämnd, huruvida tillräckliga skäl föreläge att placera ritarna högre än i 15:e lönegraden.

Föredragande departementschefen fann i anslutning till vad statskontoret i sitt utlåtande föreslagit det tills vidare tillräckligt, om för intendentsbyrån beräknades ytterligare allenast en ritare, och ansåg, att lönen till denne i anslutning till vad lönenämnden anförut syntes böra beräknas enligt lönegrad 15 för extra ordinarie befattningshavare.

I fråga om de arbetsuppgifter, som åvila den nuvarande ritaren å intendentsbyråns stockholmsavdelning, har styrelsen förut lämnat redogörelse. Här må ytterligare framhållas, att enligt en av denne befattningshavare under tvåårsperioden 1 juli 1935—30 juni 1937 förd liggare över arbetstidens fördelning, honom åliggande arbete med förberedning av det stora antalet hyres- och möbelärenden inom intendentsbyrån upptager en väsentlig del av arbetstiden. Med hänsyn till att ifrågavarande befattningshavares befattning med hyres- och möbelfrågorna tagit så stor omfattning, har ritnings- och arkivarbetet blivit i viss utsträckning eftersatt.

För att avhjälpa denna brist nödgas styrelsen ånyo föreslå inrättande på intendentsbyråns stockholmsavdelning av en ny befattning i lönegrad 18. Till innehavare av denna bör utses en person med samma kvalifikationer för ett självständigt arbete som den nuvarande. Han bör alltså bland annat hava goda insikter beträffande husbyggnad, varför byggnadsingenjörutbildning är nödvändig. Då benämningen »ritare» inom statsförvaltningen i allmänhet torde avse befattningshavare, som övertäggande syssla med renritning och sålunda icke täcker de uppgifter, som skulle åligga ifrågavarande befattningshavare, får styrelsen, under hänvisning till vad därom anförts i fråga om den nuvarande ritaren å stockholmsavdelningen, föreslå, att han benämnes biträdande ingenjör. Kostnaden för befattningen, placerad i 18:e lönegraden för extra ordinarie tjänstemän, uppgår, sedan pensionsavdragen frånräknats till 4,248 kronor.

Från och med innevarande budgetår har å intendentsbyråns landsortsavdelning inrättats en extra ordinarie befattning såsom ritare i lönegrad 15. Innehavaren av denna befattning anlitas huvudsakligen för utförande av kostnadsberäkningar och kostnadsgranskningar samt teknisk-ekonomiska utredningar, varjämte han biträder vid handläggningen av de löpande ärendena å avdelningen. Dessutom handhar han vården om avdelningens mycket omfattande ritnings- och fotografiarkiv. I den mån tiden medger, utför han även ritningsarbete. På denne befattningshavare ställas sålunda i huvudsak samma fordringar som på förenämnda befattningshavare å stockholmsavdelningen.

Styrelsen får därför föreslå, att han under benämningen biträdande ingenjör uppflyttas i 18:e lönegraden. Kostnaden härför skulle bli 636 kronor.

Byggnadsstyrelsen föreslår alltså beträffande intendentsbyrån, att befattningen såsom ritare i lönegrad 15 uppflyttas i lönegrad 18 under benämningen biträdande ingenjör samt att medel till ytterligare en sådan ingenjörsbefattning beviljas.

Styrelsen ingår härefter på arbetsförhållandena å *stadsplanebyrån* och anför härom:

I skrivelse den 24 november 1936 gjorde byggnadsstyrelsen framställning om ett anslag å 7,200 kronor för inrättande å *stadsplanebyrån* av en befattning för handläggning av ärenden rörande gatukostnadsbestämmelser m. m. samt anförde därvid, att med hänsyn till arten och beskaffenheten av det granskningsarbete, som närmast åsyftades, kunde såsom biträde endast komma ifråga arkitekt eller ingenjör med viss erfarenhet på det kommunaltekniska området. En tillräckligt kvalificerad arbetskraft för ifrågavarande ändamål ansåg styrelsen icke kunna erhållas för mindre lön än motsvarande den, som utginge till en tjänsteman å extra stat i lönegrad 24 eller i runt tal 7,200 kronor per år jämte dyrtidstillägg. Statskontoret anförde i utlåtande över styrelsens framställning, att denna syntes giva vid handen, att för undvikande av arbetsbalans viss personalförstärkning vore av behovet påkallad. Då den ifrågasatta arbetsökningen vore av övergående natur, föreslog emellertid statskontoret, att det belopp av 6,000 kronor, som året förut för beredande av tillfällig förstärkning av *stadsplanebyråns* arbetskrafter inräknats i den för grundavlönningar m. m. upptagna posten, finge anlitas för avlönande av tillfällig arbetshjälp å *stadsplanebyrån* under budgetåret 1937/1938.

Föredragande departementschefen ansåg, att styrelsens förenämnda framställning borde bifallas så till vida, att styrelsen finge för ändamålet fortfarande tills vidare disponera det av statskontoret föreslagna beloppet av 6,000 kronor.

Det belopp, som sålunda ställts till styrelsens förfogande, har emellertid visat sig för knappt tillmätt för att styrelsen skulle kunna förvärva en för ändamålet tillräckligt kvalificerad kraft, helt visst beroende på de avsevärt bättre löneförmåner, som erbjudas i kommunal eller privat tjänst. De omfattande stadsplanerevideringar, som påkallas av den nya stadsplanelagstiftningen, medföra emellertid en mer och mer ökad arbetsbörda för *stadsplanebyrån*, varför det är synnerligen angeläget, att *byråns* arbetskrafter förstärkas med en tjänsteman av det slag, som med styrelsens nyssnämnda framställning åsyftats. För att möjliggöra anställandet av en på ifrågavarande område kvalificerad fackman får styrelsen därför föreslå, att för ändamålet i avlöningsstaten inräknas ett arvodesbelopp av 7,200 kronor. Då nu är inräknat 6,000 kronor för ändamålet erfordras vid ett bifall till styrelsens förslag en höjning med 1,200 kronor.

Den allttjämt ökade arbetsbördan å *stadsplanebyrån* påkallar emellertid förstärkning av *byråns* arbetskrafter jämväl i ett annat hänseende. Sedan den 1 oktober 1932 har å *byrån* varit anställt ett juridiskt utbildat biträde med placering såsom amanuens i lönegrad 18 och med begränsad daglig tjänstgöring. Med hänsyn till det alltmer ökade antalet ärenden, vars handläggning förutsätter juridisk utbildning, har emellertid denna biträdeshjälp länge visat sig otillräcklig. På grund av den å övriga *byråer* ökade arbetsbelastningen och därav ökat arbete för styrelsens på administrativa *byrån* placerade sekreterare och annan kanslipersonal, är det numera icke möjligt för denna *byrås* tjänstemän att i erforderlig utsträckning biträda vid handläggning av

stadsplanebyråns ärenden. Det har även sedan länge framstått såsom ett starkt behov, att den tekniska personalen på stadsplanebyrån har ständig tillgång till en med stadsplanelagstiftningen förtrogen jurist, som redan från början kan följa ärendenas beredning och med vilken de tekniska tjänstemännen på byrån kunna direkt samråda i författningsfrågor, vid bedömandet av besvärsmål m. m. Denne tjänsteman skulle jämväl ombesörja uppsättningen av de ofta omfattande utlåtandena och andra styrelsens skrivelser i stadsplaneärenden.

Styrelsen vill nu föreslå, att för nämnda ändamål inrättas en extra ordinarie notarietjänst i lönegrad 21. Den härav föranledda kostnadsökningen skulle, med hänsyn till att amanuens tjänsten kunde inbesparas, inskränka sig till 2,122 kronor 80 öre.

Byggnadsstyrelsens förslag innebär alltså, att det till förstärkning av stadsplanebyråns tekniska arbetskrafter avsedda beloppet av 6,000 kronor höjes med 1,200 kronor till 7,200 kronor samt att för byrån avses en e. o. notariebefattning i stället för en amanuens med begränsad tjänstgöring.

Slutligen föreslår styrelsen under åberopande av en alltjämt pågående ökning av skrivgöromålen inrättandet av ytterligare en extra ordinarie tjänst såsom skrivbiträde i lönegrad 2 för *administrativa byrån*. Kostnaden för inrättande av sådan tjänst uppginge efter frånräknande av pensionsavdragen till 1,728 kronor.

Vid ett bifall till de av styrelsen nu framlagda förslagen rörande styrelsens extra ordinarie personal skulle enligt styrelsens beräkningar delposten för grundavlöningar m. m. böra beräknas till 95,705 kronor 80 öre eller i avrundat tal 95,700 kronor.

Rörande delposten för avlöningsförhöjningar m. m. meddelar styrelsen, att de verkliga avlöningsförhöjningarna för den personal, som enligt styrelsens förslag efter den 1 juli 1938 fortfarande skulle vara extra ordinarie, beräknades under nästa budgetår uppgå till 3,660 kronor. Beräknade efter uppflyttning en löneklass för varje befattningshavare och under förutsättning att förut framställda yrkanden om förstärkning av styrelsens extra ordinarie personal vunne statsmyndigheternas bifall, skulle emellertid avlöningsförhöjningarna uppgå till 5,304 kronor eller avrundat 5,300 kronor.

Posten för särskilda löneförmåner till ordinarie och icke ordinarie tjänstemän beräknar styrelsen under förutsättning att provisoriskt dyrortstillägg och provisoriskt lönetillägg (motsvarande familjepensionsavdrag) under budgetåret 1938/1939 komma att utgå efter oförändrade grunder ävensom att styrelsens förut framlagda förslag vinna bifall, till i avrundat tal 21,000 kronor.

I enlighet med vad byggnadsstyrelsen anfört skulle avlöningsstaten för budgetåret 1938/1939 beträffande byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet sluta å ett belopp av 480,800 kronor.

Styrelsen övergår härefter till statens bränslekontrollerande verksamhet och föreslår rörande denna samma personalförteckning som för innevarande budgetår. De i avlöningsstaten ingående olika anslagsposterna kunna, meddelar styrelsen, med undantag för posterna »avlöningar till övrig icke-ordinarie personal» och »särskilda löneförmåner till icke-

ordinarie tjänstemän», upptagas med oförändrade belopp i nästa budgetårs avlöningsstat.

Med hänsyn till att de verkliga avlöningsförhöjningarna under budgetåret 1938/1939 beräknas komma att belöpa sig till 2,169 kronor, föreslår styrelsen, att delposten för avlöningsförhöjningar m. m. höjes från 1,900 kronor till i avrundat tal 2,200 kronor.

Kostnaderna för särskilda förmåner till icke-ordinarie tjänstemän hava, under förutsättning att provisoriskt dyrortstillägg och provisoriskt lönetillägg komma att utgå efter oförändrade grunder, beräknats under budgetåret 1938/1939 uppgå till 4,093 kronor 80 öre eller i avrundat tal 4,100 kronor, till vilket belopp styrelsen föreslår posten böra upptagas.

I enlighet med det anförda skulle delstaten för statens bränslekontrollerande verksamhet för budgetåret 1938/1939 sluta å ett belopp av 77,200 kronor.

I fråga om byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal har styrelsen föreslagit samma personalförteckning som för innevarande budgetår.

Den i avlöningsstaten ingående posten *avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat* föreslås skola upptagas med oförändrat belopp eller 18,300 kronor.

Rörande posten för *avlöningar till icke-ordinarie personal a) grundavlöningar m. m.* anför styrelsen:

I skrivelse den 19 oktober 1935 angående vissa maskinisters med fleras placering i löneplan m. m. gjorde styrelsen framställning om att på ordinarie stat skulle placeras 2 maskinister, 3 värmeledningsskötare, 2 förste eldare och 1 eldare samt att 1 värmeledningsskötare och 2 eldare skulle anställas såsom extra ordinarie befattningshavare. Vid beräkningen av avlöningskostnaderna för de sistnämnda tre befattningshavarna anförde styrelsen, att till bestridande av kostnaderna för vikariat under deras semester något särskilt belopp ej torde erfordras, då styrelsen utginge ifrån, att semester icke komme att beviljas under uppvärmningsperioderna. Styrelsen torde även hava räknat med att besparing på grundavlöningsposten skulle uppstå vid extra ordinarie befattningshavares förordnande å ordinarie tjänst och att sådan besparing skulle kunna utnyttjas för avlöning av extra arbetskraft, om sådan mot styrelsens förmodan skulle behöva anlitas för kortare tid.

Styrelsens förslag om tjänsternas placering på ordinarie stat vann emellertid icke statsmakternas bifall i vad detsamma avsåg de båda förste eldarna och en eldare, utan dessa gjordes till extra ordinarie befattningshavare. Då de extra ordinarie befattningshavarna härigenom bleve flera än styrelsen från början beräknade, har det visat sig omöjligt att fördela semester mellan dem utan att samtidigt anställa extra personal för göromålens skötande. De härav föranledda kostnaderna hava i den mån avlöningsanslaget visat sig otillräckligt, förskottvis bestritts av medel, vilka sedermera ersatts av i respektive fastigheter inrymda myndigheter.

Under eldningssäsongen, ungefär 9 månader av året, har styrelsen sedan många år vid fastigheten i kvarteret Grönlandet Norra haft en extra eldare anställd. Om i stället för denne säsongvis anställda eldare anställes en helårsanställd eldare vid kvarteret Grönlandet Norra, bör denne kunna vid förefallande behov vikariera icke blott för den vid denna fastighet förut anställda personalen utan även för eldarepersonal vid andra fastigheter. Behovet av en sådan eldare är stadigtvarande.

Det förtjänar även framhållas, att fastigheten i kvarteret Grönlandet Norra liksom den i kvarteret Rosenbad har högtrycksångvärmeledning, men att personalen i den förra utgöres av endast en maskinist och förste eldare medan i den senare äro anställda maskinist, förste eldare och eldare. Styrelsen får därför föreslå, att jämväl vid fastigheten i kvarteret Grönlandet Norra inrättas en extra ordinarie befattning såsom eldare i lönegrad 5. Kostnaden härför uppgår efter frånräknande av pensionsavdrag till 2,082 kronor.

I avlöningsstaten har för kanslihusets del inräknats medel för avlöning av en värmeledningsskötare, tillika reparatör, placerad såsom ordinarie befattningshavare i lönegrad B 8. Under byggnadstiden har denne till sitt biträde haft en eldare, som avlönats av byggnadsanslag. Då anläggningen i kanslihuset är alltför omfattande för att kunna skötas av en enda man, har styrelsen sett sig nödsakad att även sedan byggnaden blivit färdig i fortsättningen anställa en eldare därstädes. Enär avlöningsanslaget icke förslår till avlöning av denne eldare, bestrides även hans avlöning av förskottsmedel. Även denne eldares avlöning bör emellertid bestridas av avlöningsanslaget. I avvaktan på ytterligare erfarenhet med avseende å omfattningen av arbetet vid kanslihuset vill styrelsen emellertid icke nu för denna fastighets del föreslå inrättande av en extra ordinarie befattning. I stället torde i avlöningsstaten inräknas medel till arvode åt honom. Arvodet torde därvid böra beräknas till belopp, motsvarande nettolön till extra ordinarie eldare i lönegrad 5, löneklass 3, jämte dyrtorststillägg och provisorisk avlöningsförstärkning eller $(2,082 + 198 + 216)$ 2,496 kronor. I delposten till grundavlöningar m. m. skulle alltså inräknas detta belopp.

På grund av den gjorda erfarenheten synes emellertid lämpligt, att visst belopp inräknas i staten till vikariatsersättning och övertid ersättning m. m. och vill styrelsen därför föreslå, att i staten för detta ändamål inräknas 500 kronor.

Grundavlöningarna till nuvarande extra ordinarie eldarepersonal uppgå, sedan helt tjänstepensionsavdrag och 60 procent av familjepensionsavdragen frånräknats, till 13,124 kronor 60 öre.

Vid bifall till styrelsens förslag bör grundavlöningsposten alltså beräknas till $(2,082 + 2,496 + 500 + 13,124: 60)$ 18,202 kronor 60 öre eller i avrundat tal 18,200 kronor.

Byggnadsstyrelsen föreslår alltså, att medel avses för ytterligare en e.o. eldare och en extra eldare ävensom för vikariats- och övertid ersättning m. m. till belopp av 500 kronor.

I enlighet med det anförda skulle avlöningsstaten för styrelsens värmeledningspersonal sluta å ett belopp av 43,600 kronor.

En sammanställning av byggnadsstyrelsens nu framlagda anslagsäskanden utvisar, att förslagsanslaget till Byggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1938/1939 skulle uppgå till 601,600 kronor med följande fördelning:

	Kronor
Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet	480,800
Statens bränslekontrollerande verksamhet	77,200
Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal	43,600
Summa kronor	601,600

Byggnadsstyrelsen har slutligen upptagit frågan om sättet för bestridandet av kostnaderna för de fyra befattningar i lönegrad B 26 å byggnadsbyrån,

vilka styrelsen föreslagit skola med bibehållen lönegradsplacering överföras till ordinarie stat, och härom anført:

Styrelsens förslag i vad det avser överförande till ordinarie stat av fyra befattningar i lönegrad B 26 å byggnadsbyrån innebär icke någon förändring av vederbörande tjänstemäns placering å byggnadsbyrån eller deras hittillsvarande arbetsuppgifter. Med hänsyn härtill synes skäl icke föreligga till ändring beträffande bestridandet av kostnaderna för dessa tjänstemäns avlöning. Genom brev den 12 juni 1936 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att avlöningskostnaderna för icke-ordinarie personal å styrelsens byggnadsbyrå skulle tills vidare från och med den 1 juli 1936 under varje budgetår, i avaktan på deras fördelning på sätt nedan angivits, redovisas å särskild förskottstitel. Samtidigt bemyndigade Kungl. Maj:t byggnadsstyrelsen att tills vidare räknat från och med budgetåret 1935/1936 inom ramen för den stat, som av Kungl. Maj:t för varje särskilt budgetår fastställts för icke-ordinarie personal hos styrelsens byggnadsbyrå, samt i huvudsaklig överensstämmelse med hittills tillämpade grunder, verkställa fördelning av avlöningskostnaderna för sagda personal i bokslutet för det budgetår, kostnaderna avsåge, mellan olika anslag till byggnadsföretag, som utfördes genom styrelsens försorg.

Då avlöningskostnaderna för ifrågavarande fyra befattningshavare emellertid enligt förut framlagda förslag inräknats i styrelsens avlöningsstat, synes ett belopp motsvarande avlöningskostnaderna för dem, i runt tal 37,500 kronor, böra tillföras avlöningsanslaget från den förskottstitel, varifrån nu avlöningskostnaderna för byggnadsbyråns icke-ordinarie personal bestridas. Detta synes lämpligen kunna ske på så sätt, att föreskrift lämnas att av det belopp, som anvisas till byggnadsstyrelsens avlöningar, 37,500 kronor skola bestridas från nämnda förskottstitel för att vid budgetårets slut av styrelsen fördelas mellan olika anslag till byggnadsföretag, som utföras genom styrelsens försorg, på sätt föreskrivits i berörda brev den 12 juni 1936.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd har den 22 september 1937 avgivit utlåtande över byggnadsstyrelsens nu föreliggande framställning. Till en början har lönenämnden yttrat sig om förslaget, att vissa icke-ordinarie befattningar å styrelsens intendentsbyrå skulle med bibehållen lönegradsplacering överföras till ordinarie stat. Härom anför lönenämnden:

Förslaget innebär, att befattningar skulle tillskapas, vilka — utom bokhållartjänsten — sakna direkt motsvarighet i den vid avlöningsreglementet för allmänna civilförvaltningen fogade tjänsteförteckningen. Då det emellertid torde få förutsättas, att 1936 års lönekommitté vid sin revision av avlöningsförfattningarna jämväl kommer att underkasta gällande tjänsteförteckningar en viss översyn, har det synts lönenämnden tveksamt, huruvida överhuvudtaget nya kategorier av ordinarie befattningar nu böra tillskapas. Även synes med inrättandet av den föreslagna ordinarie bokhållartjänsten böra tills vidare anstå, då även beträffande dylika befattningars placering å löneskalan viss enhetlighet bör eftersträvas. Erinras må, att under senare år i vissa centrala ämbetsverk inrättats bokhållar- och därmed jämförliga tjänster i 17:e lönegraden. Lönenämnden får fördenskull för sin del förorda, att den föreliggande framställningen, i vad densamma avser inrättande av ifrågavarande fyra ordinarie befattningar, icke måtte föranleda annan åtgärd, än att framställningen överlämnas till lönekommittén för att tagas i övervägande vid fullgörande av kommitténs uppdrag.

Rörande förslaget om beredande av ordinarie anställning åt fyra å byggnadsbyrån anställda icke-ordinarie förste byråingenjörer (B 26) anför lönenämnden:

Då byggnadsstyrelsen i skrivelse år 1935 förordade en dylik anordning, framhöll lönenämnden i utlåtande häröver den 14 oktober 1935, att förslaget innebure en brytning mot de principer beträffande den biträdande personalens å byggnadsbyrån anställnings- och avlöningsförhållanden, som godkändes vid 1925 års riksdag. Härtill komme, anförde lönenämnden vidare, att vid ett bifall till förslaget även andra icke-ordinarie befattningshavare å byggnadsbyrån skulle kunna hava berättigade anspråk på att erhålla ordinarie anställning. Härigenom aktualiserades den principiella frågan om hela den å sagda byrå anställda icke-ordinarie personalens anställnings- och löneförhållanden. Då någon utredning i detta hänseende icke föreläge, ansåg sig lönenämnden icke kunna tillstyrka bifall till styrelsens förslag om uppförande å ordinarie stat av de fyra å byggnadsbyrån anställda förste byråingenjörerna.

I statsverkspropositionen till 1936 års riksdag (VI huvudtiteln, sid. 195) anförde föredragande departementschefen — som icke förordade någon förändring med avseende å nuvarande anordning för bestridande av avlöningskostnaderna till byggnadsbyråns icke-ordinarie personal — att han, i likhet med lönenämnden och i anslutning till sitt ståndpunktstagande till spörsmålet om byggnadsbyråns icke-ordinarie personal, icke funne skäl då föreligga att tillstyrka byggnadsstyrelsens förslag om överförande å ordinarie stat av ovanberörda fyra förste byråingenjörer. Sagda uttalande föranledde ingen erinran från riksdagens sida.

I betraktande av att statsmakterna så nyligen som vid 1936 års riksdag haft att taga ställning till förevarande spörsmål och då byggnadsstyrelsen till stöd för sin framställning icke åberopat några ytterligare skäl utöver de tidigare anförda, anser sig lönenämnden icke kunna tillstyrka bifall till förslaget om inrättande av fyra ordinarie befattningar såsom förste byråingenjörer i lönegraden B 26.

Beträffande byggnadsstyrelsens förnyade hemställan om uppförande å extra stat av två befattningar såsom byggnadskontrollanter i lönegraden B 21 har lönenämnden under erinran att föredragande departementschefen nästlidet år icke ansett sig kunna förorda styrelsens då framlagda förslag ifrågasatt, huruvida icke befattningarna tills vidare kunde inrättas såsom extra ordinarie tjänster i den av styrelsen föreslagna 21:a lönegraden.

Lönenämnden anför härefter, att vad nämnden uttalat beträffande förslaget om införande av nya kategorier av ordinarie befattningar å intendentsbyrån i viss mån gällde jämväl i fråga om de båda föreslagna extra ordinarie tjänsterna såsom »biträdande ingenjörer». Innan motsvarande ordinarie tjänster inrättats, syntes det i varje fall icke lämpligt att uppflytta de nuvarande extra ordinarie ritarna i 15:e lönegraden till »biträdande ingenjörer» i 18:e lönegraden. Lönenämnden ville för övrigt erinra, att i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen benämningen »biträdande ingenjör» avsetts för högskolebildade ingenjörer i 21:a lönegraden.

Ehuru lönenämnden förklarat sig hysa vissa betänkligheter mot införandet vid de centrala verken av extra ordinarie befattningar i 21:a lönegraden i stället för amanuensjänster, har lönenämnden, med hänsyn till vad byggnadsstyrelsen anført, dock icke velat motsätta sig förslaget om inrättande å stadsplanebyrån av en extra ordinarie notariebefattning i nämnda lönegrad.

I övrigt har byggnadsstyrelsens föreliggande framställning icke givit lönenämnden anledning till något särskilt uttalande.

Statskontoret har avgivit utlåtande i ärendet den 8 oktober 1937. Rörande byggnadsstyrelsens förslag om överförande å ordinarie stat av fyra å byggnadsbyrån placerade icke-ordinarie förste byråingenjörsbefattningar har statskontoret till en början erinrat om sitt uttalande rörande byggnadsstyrelsens framställning år 1935 om överförande å ordinarie stat av ett antal icke-ordinarie befattningar, däribland nu nämnda ingenjörsbefattningar. Statskontoret anförde i sitt då avgivna utlåtande:

Statskontoret hade icke något i och för sig att erinra mot en överflyttning av ett antal icke-ordinarie tjänster, men ville framhålla, att vissa svårigheter syntes möta att avgöra, vilka befattningar därvid borde ifrågakomma. Av vid 1927 års riksdag gjorda uttalanden med anledning av byggnadsstyrelsens då föreliggande framställning om utökning av antalet ordinarie tjänster syntes framgå, att vid berörda tidpunkt Kungl. Maj:t och riksdagen förutsatt, att ett överförande på ordinarie stat av icke-ordinarie befattningar borde föregås av en särskild utredning. Ämbetsverket erinrade vidare, med anledning av den föreslagna överflyttningen av de fyra förste byråingenjörsbefattningarna, att det vid tillkomsten av byggnadsbyrån i samband med den år 1925 vidtagna omorganisationen uttryckligen angavs, att byråns personal skulle givas en lösligare anställningsform för att smidigt kunna anpassas efter det med byggnadsverksamheten skiftande behovet. I betraktande av de omfattande utredningsarbeten, som föregingo 1925 års riksdagsbeslut i ämnet, syntes ändring i organisationen på denna punkt knappast böra vidtagas utan efter särskild utredning. I anslutning till vad sålunda anförts förordade statskontoret, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om en allmän översyn angående byggnadsstyrelsens personalbehov, varvid särskilt borde uppmärksammas frågan om den anställningsform, som lämpligen borde komma ifråga för olika befattningshavare.

Efter att hava framhållit, att ett överförande på ordinarie stat av vissa icke-ordinarie tjänster å byggnadsbyrån icke torde böra ske annat än efter en allmän översyn av den å byrån anställda personalens anställnings- och avlöningsförhållanden, har statskontoret förklarat sig för närvarande icke kunna tillstyrka byggnadsstyrelsens förslag i nu ifrågavarande del.

I anslutning härtill anför statskontoret:

För den händelse Kungl. Maj:t emellertid skulle anse, att utan avvaktan på en dylik översyn förslaget om överförande på byggnadsstyrelsens avlöningsstat av icke-ordinarie befattningar å byggnadsbyrån vore förtjänt av tillmötesgående helt eller delvis, finge statskontoret föreslå, att överförandet för närvarande begränsades till att avse de två befattningar, vilkas innehavare vore anställda, den ene för handläggning av elektrotekniska och den andre av värme- och sanitärtekniska frågor. På sätt byggnadsstyrelsen anfört fullgjorde dessa befattningshavare icke endast göromål, som hörde till byggnadsbyrån, utan stode de till förfogande jämväl för verket i övrigt med granskning i förekommande fall av program m. m. rörande elektriska och värmetekniska anläggningar av olika slag samt med kontroll av dylika anläggningar. Även vad anginge dessa båda befattningar funne statskontoret emellertid icke tillräcklig anledning föreligga för ett uppförande å ordinarie stat utan ansåge, att befattningarna tillsvidare borde placeras på extra stat. Avlöningarna å ifrågavarande befattningar borde — i händelse av ett överförande — givetvis bestridas helt av byggnadsstyrelsens avlöningsanslag och icke — såsom byggnadsstyrelsen föreslagit — i sista hand från anslag till byggnadsföretag,

som utfördes genom styrelsens försorg. Under avlöningsstaten, rubriken »Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet» torde i så fall böra uppföras en särskild anslagspost till avlöningar till tjänstemän å extra stat.

Statskontoret har icke velat motsätta sig, att den å kulturhistoriska byrån inrättade tjänsten som biträdande arkitekt överföres på ordinarie stat. Statskontoret har därvid dock ifrågasatt, om icke befattningen i anslutning till vad nu gäller tillsvidare bör placeras i lönegraden B 21.

I fråga om förslaget att överföra de till intendentsbyrån hörande tjänsterna som kontrollmätare och ritare till ordinarie befattningar har ämbetsverket förklarat sig i princip icke hava något att erinra. Under framhållande att någon direkt motsvarighet bland ordinarie befattningar till dessa tjänster ej torde finnas inom civila statsförvaltningen och följaktligen frågan om den rätta placeringen i lönegrad kunde vara tveksam, har det emellertid synts statskontoret, att med avgörandet av förevarande fråga borde anstå i avvaktan på den allmänna översyn av lönegradsplaceringar, som torde vara att förvänta i samband med nu pågående avlöningsrevision. Den föreslagna överflyttningen till ordinarie stat av en bokhållartjänst och en biträdestjänst har statskontoret avstyrkt.

Statskontoret anser icke heller tillräcklig anledning föreligga att utbyta de båda med arvoden å 5,820 kronor förenade byggnadskontrollantbefattningarna mot dylika befattningar å extra stat i lönegrad B 21. Statskontoret har med hänsyn till att dessa befattningar inrättats, den ena först år 1935 i samband med tillkomsten av statens allmänna fastighetsfond och den andra så sent som år 1937, funnit den nuvarande ordningen med arvodesavlönade tjänster böra tillsvidare bibehållas.

Byggnadsstyrelsens förslag om anställande av ytterligare extra ordinarie personal m. m. för styrelsens verksamhet i allmänhet anser statskontoret såtillvida böra tillmötesgå, att medel anvisas för inrättande av en extra ordinarie notariebefattning i 21:a lönegraden å stadsplanebyrån i stället för den nuvarande amanuensbefattningen därstädes ävensom anställande av ytterligare en extra ordinarie ritare på intendentsbyrån samt ett extra ordinarie skrivbiträde i 2:a lönegraden å administrativa byrån. I anslutning till vad i årets statsverksproposition anförts i fråga om placeringen i lönehänseende av den från och med innevarande budgetår inrättade ritaretjänsten har statskontoret ansett lönen å den nu föreslagna befattningen böra utgå enligt 15:e lönegraden för extra ordinarie befattningshavare.

Byggnadsstyrelsens förslag beträffande avlöningsstaterna för statens bränslekontrollerande verksamhet samt för byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal har ej föranlett erinran från statskontorets sida.

Byggnadsstyrelsens nu föreliggande förslag innebär bland annat, att vissa icke-ordinarie tjänster i styrelsen skulle med oförändrad eller i ett fall med förhöjd lönegradsplacering överföras å ordinarie stat. Till stöd härför har styrelsen i huvudsak anfört — förutom att tjänsterna finge anses vara av stadigvarande karaktär — att antalet icke-ordinarie befattningar i styrelsen vore ovanligt stort i förhållande till antalet ordinarie tjänster. Sålunda har

Departements-
chefen.

styrelsen uppgivit, att av den hos styrelsen fast anställda personalen, som uppginge till 101 personer, 60 procent vore icke-ordinarie.

Såsom förut framhållits överfördes från och med den 1 juli 1936 ett stort antal befattningar hos styrelsen från extra ordinarie till ordinarie stat, varigenom antalet ordinarie befattningar ökades från 21 till 39. Från och med nu löpande budgetår erhöll styrelsen ytterligare en ordinarie intendentsbefattning. Under de sistförflutna båda åren har antalet ordinarie befattningar sålunda i det närmaste fördubblats. Den omständigheten, att styrelsens under samma tid utökade verksamhet medfört anställande i viss utsträckning av ny icke-ordinarie personal, torde icke i och för sig utgöra tillräckligt motiv för att antalet ordinarie tjänster nu ökas. Då vidare, sedan med extra ordinarie tjänster numera förenats pensionsförmåner, en överflyttning till ordinarie stat av dylika tjänster utan större olägenhet synes kunna anstå och slutligen styrelsens personalstat så nyligen som år 1936 varit föremål för granskning, har jag icke ansett mig nu böra föreslå uppförandet å ordinarie stat av ytterligare tjänster. Vad särskilt angår förslaget om beredande av ordinarie anställning åt fyra å byggnadsbyrån anställda icke-ordinarie förste byråingenjörer kan härjämte anföras, att något skäl icke synes föreligga att för närvarande bryta mot den princip, som av 1925 års riksdag godkändes med avseende å den å byggnadsbyrån anställda biträdande personalens avlönings- och anställningsförhållanden och vartill riksdagen ånyo tagit ställning så sent som år 1936.

Byggnadsstyrelsens i övrigt framlagda förslag har jag däremot ansett mig med vissa mindre avsteg böra biträda. Vad till en början angår personalen å *intendentsbyrån* har jag sålunda funnit skäligt, att de två nu mot arvode avlönade byggnadskontrollanterna med hänsyn till, bland annat, arbetets art och omfattning komma i åtnjutande av de pensionsförmåner m. m., som tillkomma i löneplanen inplacerade tjänstemän. Jag finner emellertid icke skäl att, såsom byggnadsstyrelsen föreslagit, uppföra befattningarna å extra stat. I likhet med lönenämnden föreslår jag, att de båda kontrollantbefattningarna ändras till extra ordinarie tjänster i lönegrad 21. Vad byggnadsstyrelsen anfört rörande arbetet å intendentsbyråns stockholmsavdelning synes mig giva vid handen, att behov föreligger av ytterligare en ritare därstädes. Då jag i likhet med lönenämnden icke funnit skäl tillstyrka byggnadsstyrelsens förslag, att den från och med innevarande budgetår inrättade nya ritarebefattningen å landsortsavdelningen uppflyttas från 15:e till 18:e lönegraden, har jag emellertid ansett, att jämväl lönen för den nu förordade nye ritaren å stockholmsavdelningen beräknas enligt lönegrad 15.

Beträffande *stadsplanebyrån* har byggnadsstyrelsen föreslagit, att det nu utgående arvodet å 6,000 kronor till den befattningshavare, som å byrån handlägger ärenden rörande gatukostnadsbestämmelser m. m., höjes till 7,200 kronor. Då det med hänsyn till arten och beskaffenheten av det granskningsarbete, varom här är fråga, torde vara betydelsefullt, att en tillräckligt kvalificerad arbetskraft kan påräknas, har jag icke velat motsätta mig styrelsens förslag. Byggnadsstyrelsen har vidare funnit en förstärkning av byråns tillgång på

juridisk arbetskraft i så måtto erforderlig, att den nuvarande amanuensbefattningen med begränsad tjänstgöring föreslås skola utbytas mot en extra ordinarie notariebefattning i 21:a lönegraden. Såsom byggnadsstyrelsen erinrat hava de ärenden å byrån, vilkas handläggning förutsätter juridisk utbildning, ökat alltmer, vartill kommer att personalen å den administrativa byrån på grund av ökad arbetsbelastning numera icke i erforderlig utsträckning torde kunna biträda med stadsplanebyråns ärenden. Jag vill därför i likhet med statskontoret och lönenämnden icke motsätta mig, att för stadsplanebyrån avses en extra ordinarie notariebefattning med placering i 21:a lönegraden.

Ej heller har jag funnit anledning till erinran mot byggnadsstyrelsens av statskontoret tillstyrkta förslag, att medel beräknas för anställande å *administrativa byrån* av ytterligare ett extra ordinarie skrivbiträde med placering i 2:a lönegraden.

Vad slutligen angår *byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal* har styrelsen föreslagit, att å styrelsens avlöningsstat medel måtte beräknas för avlöning till två vid fastigheten i kvarteret Grönlandet norra och kanslihuset nu anställda extra eldare, till vilka nu arvode utgår med anlitande av förskottsmedel. Den förre, som nu har anställning endast under eldningssäsongen eller omkring nio månader av året, skulle med hänsyn till att behovet av ytterligare en eldare vid fastigheten vore stadigvarande, erhålla anställning såsom extra ordinarie tjänsteman i lönegrad 5, medan den senare i avvaktan på ytterligare erfarenhet med avseende å omfattningen av arbetet vid kanslihuset skulle avlönas med ett arvode av 2,496 kronor. Då det alltså här är fråga om endast en obetydlig personalförstärkning och det torde få anses lämpligt, att avlöningskostnaderna till ifrågavarande eldare bestridas av byggnadsstyrelsens avlöningsanslag, har jag ansett mig böra biträda styrelsens förslag i nu förevarande del. Ej heller har jag velat motsätta mig förslaget, att för vikariats- och övertid ersättning m. m. beräknas ett belopp av 500 kronor.

I den nuvarande personalförteckningen för byggnadsstyrelsen erfordras icke någon ändring.

Vad härefter angår avlöningsstaten påkallas på grund av mina i det föregående framställda förslag vissa ökningar av de för avlöningar och särskilda löneförmåner till icke-ordinarie personal avsedda anslagsposterna.

Beträffande delstaten för *styrelsens verksamhet i allmänhet* skulle den i posten för *avlöningar till icke-ordinarie personal* ingående delposten till *grundavlöningar m. m.*, nu 119,500 kronor, till en början behöva ökas med dels erforderliga avlöningsbelopp till två byggnadskontrollanter (lönegrad 21), en ritare (lönegrad 15) och ett skrivbiträde (lönegrad 2), tillhoppa efter frånräknande av tjänste- och familjepensionsavdrag 15,870 kronor, dels skillnaden mellan lön till en notarie (lönegrad 21) och den till nuvarande amanuensen å stadsplanebyrån utgående lönen, eller 2,123 kronor, dels ock 1,200 kronor, motsvarande ökningen av arvodet till den å stadsplanebyrån anställde befattningshavaren för handläggning av ärenden rörande gatukostnadsbestämmelser m. m. Å andra sidan skulle från ifrågavarande post avräknas arvoden till två

byggnadskontrollanter, tillhoppa 11,640 kronor. För grundavlöningar m. m. skulle alltså behöva upptagas ett sammanlagt belopp av $(119,500 + 15,870 + 2,123 + 1,200 - 11,640)$ 127,053 kronor eller avrundat 127,000 kronor, innebärande en nettoökning med 7,500 kronor. Delposten för *avlöningsförhöjningar m. m.*, nu utgående med 8,500 kronor, torde för nästa budgetår böra ökas med 800 kronor till 9,300 kronor. Posten för avlöningar till icke-ordinarie personal skulle alltså upptagas med sammanlagt $(127,000 + 9,300)$ 136,300 kronor eller 8,300 kronor mer än för nu löpande budgetår.

Posten för *särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän* torde med hänsyn till nytillkomna tjänster höjas med 2,000 kronor till 21,500 kronor.

Delstaten för styrelsens verksamhet i allmänhet skulle sålunda komma att sluta å ett belopp av $(275,600 + 136,300 + 21,500)$ 433,400 kronor, innebärande en ökning med 10,300 kronor.

Vad härefter angår delstaten för *statens bränslekontrollerande verksamhet* påkallas icke andra ändringar än att, på sätt byggnadsstyrelsen hemställt, med hänsyn till de beräknliga utgifterna dels den i posten *avlöningar till övrig icke-ordinarie personal* ingående delposten *avlöningsförhöjningar m. m.* synes böra höjas med 300 kronor till 2,200 kronor, dels ock posten *särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän* höjes med 100 kronor till 4,100 kronor. Delstaten skulle sålunda komma att sluta å ett belopp av 77,200 kronor.

I fråga om delstaten för *byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal* erfordras ändringar i följande hänseenden. Sålunda bör den i posten *avlöningar till icke-ordinarie personal* ingående delposten *grundavlöningar m. m.*, nu 13,200 kronor, ökas med dels 2,082 kronor, motsvarande efter vederbörliga pensionsavdrag lön till en eldare (lönegrad 5), dels 2,496 kronor, utgörande föreslaget arvode till en extra eldare vid kanslihuset, dels ock 500 kronor för vikariats- och övertidsersättningar m. m., eller tillhoppa 5,078 kronor. Grundavlöningsposten skulle sålunda behöva upptagas till 18,278 kronor eller avrundat 18,300 kronor. Delposten *avlöningsförhöjningar m. m.* torde vidare böra ökas med 200 kronor, varjämte posten *särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän* likaledes synes böra höjas med samma belopp. Delstaten, nu 38,600 kronor, skulle sålunda ökas med $(5,100 + 200 + 200)$ 5,500 kronor till 44,100 kronor.

Avlöningsstaten för byggnadsstyrelsen skulle alltså i enlighet med här angivna beräkningar för nästa budgetår bestämmas till $(433,400 + 77,200 + 44,100)$ 554,700 kronor, innebärande en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 16,200 kronor.

Byggnadsstyrelsens avlöningsanslag torde således böra äskas med nyssnämnda belopp av 554,700 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/1939:

Avlöningsstat.

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet. Kronor

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	275,600
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	127,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> ...	9,300
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	21,500
	<u>Säger kronor 433,400</u>

Statens bränslekontrollerande verksamhet.

1. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i> ...	33,200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	9,600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	28,100
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> ...	2,200
4. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	4,100
	<u>Säger kronor 77,200</u>

Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	18,300
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	18,300
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> ...	4,400
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3,100
	<u>Säger kronor 44,100</u>

Summa förslagsanslag kronor 554,700;

dels ock till Byggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1938/1939 anvisa ett förslagsanslag av kronor 554,700.

[33.] 2. **Byggnadsstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.** Omkostnaderna för byggnadsstyrelsen hava för budgetåret 1937/1938 beräknats på följande sätt:

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.

Kronor

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	15,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	48,400
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	2,500
	<u>Säger kronor 65,900</u>

Statens bränslekontrollerande verksamhet.

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	15,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	5,000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	1,000
	Säger kronor 21,000
	Summa kronor 86,900

I anslutning härtill har till ifrågavarande ändamål för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 86,900 kronor.

Genom beslut den 16 april 1937 har Kungl. Maj:t med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1937/1938 fastställt omkostnadsstat för byggnadsstyrelsen i enlighet med nyss återgivna beräkning. Därvid har Kungl. Maj:t föreskrivit, att anslagsposterna till reseersättningar och publikationstryck icke utan Kungl. Maj:ts medgivande må överskridas samt att av anslagsposterna till expenser, 48,400 respektive 5,000 kronor, må för bränsle, lyse och vatten tagas i anspråk förslagsvis 6,000 respektive 200 kronor samt för övriga expenser högst 42,400 respektive 4,800 kronor.

I sin skrivelse den 31 augusti 1937 hemställer *byggnadsstyrelsen* om anvisande av ett med 3,000 kronor till 89,900 kronor förhöjt belopp till styrelsens omkostnader under nästa budgetår. Styrelsen anför härom:

I skrivelse den 6 april 1937 angående förstärkning av byggnadsstyrelsens anslag till reseersättningar framhöll styrelsen, att det för budgetåret 1935/1936 beräknade anslagsbehovet icke visat sig tillräckligt och att anledningen härtill vore att söka huvudsakligen i den pågående omfattande byggnadsverksamheten på vitt skilda platser i landet samt i den nya länsarkitektorganisationens ikraftträdande, som föranledde resor till olika länsarkitektkontor för inspektion och rådpläging med såväl kontorens tjänstemän som vederbörande inom länsstyrelserna i frågor rörande den nya organisationen.

Den 30 april 1937 ställde Kungl. Maj:t till styrelsens förfogande ett belopp av högst 3,000 kronor, att utöver nämnda belopp å 15,000 kronor användas till gäldande av reseersättningar under budgetåret 1936/1937 för uppehållande av byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.

Resekostnaderna för styrelsens verksamhet i allmänhet under budgetåret 1936/1937 uppgingo till 17,591 kronor 22 öre.

Med hänsyn till de omständigheter, som föranledde förstärkningen av anslaget till reseersättningar under budgetåret 1936/1937, har byggnadsstyrelsen ansett ifrågavarande anslagspost för nästa budgetår böra höjas med 3,000 kronor till 18,000 kronor. Styrelsen har därvid förutsatt, att även om de å byggnadsbyrån placerade fyra förste byråingenjörerna såsom styrelsen i annat sammanhang föreslagit, skulle överföras till ordinarie stat, dessa befattningshavares resekostnader fortfarande såsom hittills skulle bestridas av vederbörande byggnadsanslag.

Statskontoret har i utlåtande den 8 oktober 1937 — under erinran, att Kungl. Maj:t genom beslut den 30 april 1937 anvisat ytterligare medel till reseersättningar för byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet under budgetåret 1936/1937 — ej velat motsätta sig bifall till styrelsens hemställan om

höjning av den i omkostnadsstaten för sagda verksamhet ingående anslagsposten till reseersättningar för nästkommande budgetår med det begärda beloppet, 3,000 kronor.

Då den till 15,000 kronor beräknade posten för reseersättningar, avseende byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet, redan för budgetåret 1936/1937 måst förstärkas med 3,000 kronor, har jag ansett mig böra biträda styrelsens nu föreliggande förslag, att för nästa budgetår omkostnadsanslaget ökas med 3,000 kronor till 89,900 kronor.

Departements-
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 89,900.

[34.] 3. **Bidrag till propagerande och konsulterande verksamhet för vedeldningens främjande m. m., reservationsanslag.** Såsom av den under punkt 33 i 1935 års sjätte huvudtitel lämnade redogörelsen för statens bränslekontrollerande verksamhet närmare framgår, hade av de för berörda ändamål för budgetåret 1934/1935 till förfogande stående medlen ett belopp av tillhoppa 50,000 kronor disponerats för bidrag till propagerande och konsulterande verksamhet för vedeldningens främjande m. m. Härav hade 15,000 kronor avsetts till propaganda genom ångpanneföreningar och andra sakkunniga och 25,000 kronor till propaganda genom skogsägareföreningar och andra enskilda organisationer. Återstående belopp hade reserverats för oförutsedda utgifter beträffande hithörande verksamhet.

Enligt den nya riksstatsuppställningen uppfördes till här ifrågavarande ändamål för budgetåret 1935/1936 ett särskilt reservationsanslag under sjätte huvudtiteln till belopp av 50,000 kronor. För budgetåret 1936/1937 anvisades anslaget med samma belopp.

För innevarande budgetår har anslaget utgått med ett till 32,000 kronor nedsatt belopp. Minskningen av anslaget sammanhängde bland annat därmed, att ifrågavarande verksamhet pågått jämförelsevis länge och att med hänsyn härtill och till rådande förhållanden i övrigt en icke oväsentlig nedsättning av anslaget syntes möjlig.

Beträffande anslaget för innevarande budgetår har Kungl. Maj:t genom beslut den 21 maj 1937 bemyndigat byggnadsstyrelsen att under budgetåret 1937/1938 av anslaget använda ett belopp av intill 6,000 kronor för lämnande av ersättning till ångpanneföreningarna och andra sakkunniga, som anlitas för ifrågavarande verksamhet, eller för inhämtande av för sagda verksamhet erforderliga uppgifter ävensom föreskrivit, att av anslaget ett belopp av intill 26,000 kronor skall under budgetåret disponeras för bidrag, efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall, till av enskilda organisationer bedriven propaganda för vedeldning och vedförsäljningarnas organiserande ute i bygderna.

I sin skrivelse den 31 augusti 1937 har *byggnadsstyrelsen* hemställt, att för här ifrågavarande ändamål måtte för budgetåret 1938/1939 anvisas anslag till samma belopp som för innevarande budgetår, 32,000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 8 oktober 1937 anförd:

Enligt budgetredovisningen för budgetåret 1936/1937 förefanns den 1 juli 1937 å samma års anslag för ändamålet en behållning av 17,316 kronor. Då ifrågavarande verksamhet redan pågått jämförelsevis länge, vill statskontoret — med hänsyn jämväl till det ändrade tidsläget — ifrågasätta, huruvida icke verksamheten borde kunna från och med nästkommande budgetår avvecklas. I så fall och i betraktande av den icke oväsentliga reservationen å anslaget vid ingången av nu löpande budgetår föreställer sig statskontoret, att något anslag för budgetåret 1938/1939 knappast är behöfligt.

Departements-
chefen.

Ehuru det såsom statskontoret framhållit torde kunna ifrågasättas, att förevarande verksamhet med hänsyn till den relativt långa tid, varunder densamma pågått, avvecklas från och med nästa budgetår, har jag dock icke ansett mig nu böra framlägga förslag härom. Anslaget synes emellertid utan olägenhet kunna minskas icke oväsentligt och vill jag förorda, att för nästa budgetår för ändamålet anvisas 20,000 kronor, d. v. s. 12,000 kronor mindre än det för innevarande budgetår upptagna anslaget.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till propagerande och konsulterande verksamhet för vedeldningens främjande m. m.* för budgetåret 1938/1939 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 20,000.

[35.] 4. **Länsarkitektsorganisationen: Avlöningar, förslagsanslag.** För 1935 års riksdag framlades proposition (nr 190) angående omorganisation av länsarkitektsinstitutionen m. m. Förslaget, som bifölls av riksdagen, innebar huvudsakligen, att länsarkitekterna, vilka förut innehaft sina tjänster såsom bisysslor, skulle anställas helt i statens tjänst med skyldighet att i viss utsträckning utöver det egentliga, med tjänsten förenade arbetet utföra uppdrag åt kommuner och enskilda mot arvode, som skulle tillfalla staten. Till hjälp åt länsarkitekterna skulle anställas tekniska samt rit- och skrivbiträden. Till organisationens närmare detaljer återkommer jag i det följande.

Vid beslutet om ifrågavarande omorganisation förutsattes det, att densamma skulle försöksvis tillämpas under tre år till utgången av budgetåret 1937/1938. I anledning härav anbefallde Kungl. Maj:t den 16 april 1937 byggnadsstyrelsen att, i anslutning till vad därutinnan anförts till det vid nyssnämnda proposition fogade statsrådsprotokollet, taga under förnyat övervägande frågan om länsarkitektsorganisationens lämpligaste utformning och därmed sammanhängande spörsmål om länsarkitekternas löneställning m. m. Till åtlydnad härav har byggnadsstyrelsen i skrivelse den 27 augusti 1937 framlagt förslag om vissa ändringar i den nuvarande länsarkitektsorganisationen samt i samband därmed gjort framställning om erforderliga anslag för nästkommande budgetår.

Innan jag närmare ingår på byggnadsstyrelsens framställning i ämnet, torde jag få erinra om följande rörande den nu verksamma länsarkitektsorganisationen:

Den 15 juni 1935 utfärdade Kungl. Maj:t instruktion (nr 354) för den nya länsarkitektsorganisationen samt kungörelse (nr 392) angående avgifter för

av tjänsteman vid länsarkitektorganisationen utförd granskning av vissa ärenden. Vidare meddelade Kungl. Maj:t samma dag med avseende å den nya organisationen, bland annat, följande föreskrifter:

Landet skulle indelas i 14 länsarkitektsdistrikt, därvid ett distrikt skulle omfatta Stockholms län, ett distrikt Södermanlands och Gotlands län, ett distrikt Jönköpings och Östergötlands län, ett distrikt Kronobergs, Kalmar och Blekinge län, ett distrikt Malmöhus och Kristianstads län, ett distrikt Göteborgs och Bohus samt Hallands län, ett distrikt Älvsborgs och Skaraborgs län, ett distrikt Värmlands och Örebro län, ett distrikt Kopparbergs och Västmanlands län, ett distrikt Gävleborgs och Uppsala län, ett distrikt Jämtlands län, ett distrikt Västernorrlands län, ett distrikt Västerbottens län samt ett distrikt Norrbottens län.

En länsarkitekt skulle vara stationerad i envar av följande residensstäder, nämligen Stockholm, Nyköping, Jönköping, Växjö, Malmö, Göteborg, Vänersborg, Karlstad, Falun, Gävle, Östersund, Härnösand, Umeå och Luleå samt en biträdande länsarkitekt i var och en av övriga residensstäder. Till organisationen hörande assistenter skulle vara stationerade två i Stockholm samt en i envar av följande residensstäder, nämligen Nyköping, Jönköping, Växjö, Malmö, Göteborg, Vänersborg, Karlstad, Falun, Gävle, Härnösand, Umeå och Luleå.

Till länsarkitekt skulle utgå ett årligt arvode av 12,000 kronor jämte, i förekommande fall, kallortstillägg, ävensom dyrtidstillägg enligt de för nyreglerade verk gällande grunderna, och skulle i övrigt med avseende å de med länsarkitektstjänst förenade avlöningsförmåner och skyldigheter så anses som om länsarkitekt vore placerad å extra stat i lönegrad B 30, löneklass 30, i den för allmänna civilförvaltningen gällande löneplanen. Biträdande länsarkitekt placerades å extra stat i lönegrad B 24 enligt nyssnämnda löneplan och assistent i en lönegrad 21, omfattande löneklasserna 19—23, enligt samma löneplan.

Enligt instruktionen för länsarkitektorganisationen äga länsarkitekt och biträdande länsarkitekt ej utan Kungl. Maj:ts efter särskild prövning i varje fall lämnade tillstånd utom tjänsten utföra uppdrag, som är eller kan bli föremål för länsarkitekts handläggning i tjänsten eller kan inverka hinderligt för tjänstgöringen. Assistent må icke utföra dylikt uppdrag i annan mån än byggnadsstyrelsen, efter hörande av vederbörande länsstyrelse och länsarkitekt, i varje särskilt fall prövar skäligt medgiva.

Genom brev den 6 december 1935 förordnade Kungl. Maj:t, att den nya länsarkitektorganisationen skulle träda i verksamhet den 1 januari 1936, från och med vilken dag de i förutnämnda beslut den 15 juni 1935 meddelade bestämmelserna skulle äga tillämpning. Vidare utfärdade Kungl. Maj:t den 20 december 1935 kungörelse (nr 631) angående ersättning till statsverket för vissa uppdrag och förrättningar, som utföras av tjänsteman vid länsarkitektorganisationen, m. m.

Länsarkitektbefattningarna tillsättas av Kungl. Maj:t genom förordnande på viss tid, högst sex år. Med hänsyn till att den nya organisationen, såsom förut nämnts, skulle tillämpas försöksvis till utgången av innevarande budgetår, omfattar nu löpande förordnandeperiod emellertid endast tiden intill den 1 juli 1938.

De av den nya länsarkitektorganisationen föranledda ökade avlönings- och expenskostnaderna hava förutsatts bli i stort sett täckta av vissa inkomster, som genom befattningshavarnas verksamhet tillföras statsverket, nämligen dels granskningsavgifter, som upptagas i samband med granskning